Breek mie de
bek nait open

De eigen regels van de rechtsstaat Groningen / 5

ALARM!

WNC

IN VERZET

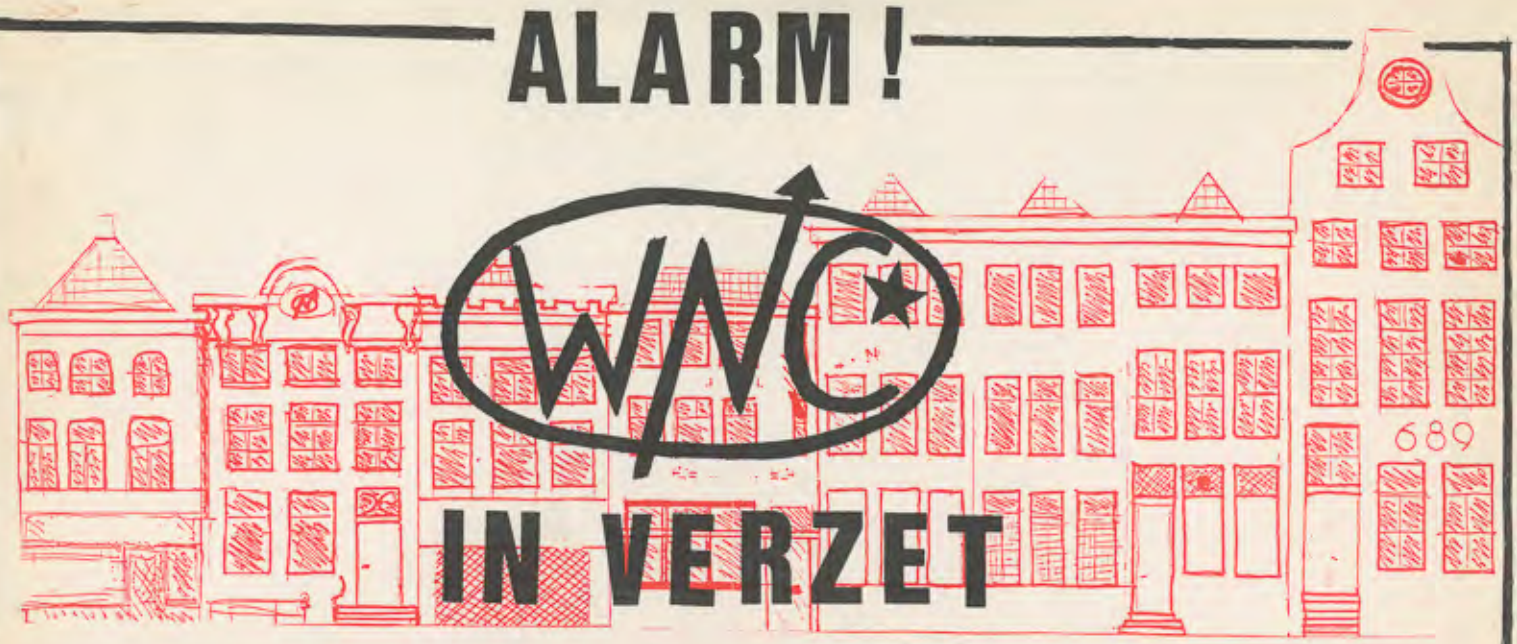

VECHT MEE TEGEN

ONTRUIMING

KORT GEDING

14 MEI 2 UUR

VERWERP ELKE AUTORITEIT

Raadsman stelt 'cultuurkloof' vast

Krakers beroepen zich op 'natuurlijk gegeven'

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN — De bewoners van het Wolters Noordhoff-complex in de Oude Boteringestraat in Groningen - het laatste grote krakersbolwerk in ons land - beschouwen de door hen gekraakte panden niet als hun eigendom, maar zien het als een 'natuurlijk gegeven dat zij daar gebruik van kunnen maken.' Dit zei hun raadsman mr. D.L. van Binsbergen gisteren tijdens het kort geding waarin het pensioenfonds PGGM de ontruiming van het complex eiste.

"Een forse cultuurkloof," noemde Van Binsbergen de relatie tussen zijn cliënten en het pensioenfonds. Hij vergeleek de verhouding met die van de kolonisten in Amerika en de Indianen, die niet wensten te onderhandelen over de eigendomsoverdracht van grond. Volgens Van Binsbergen is er ook in dit geval sprake van een 'totaal verschillende belevingswereld' tussen de partijen. "Het is ook de achterliggende reden waarom de bewoners niet bereid zijn geweest te onderhandelen over vervangende woonruimte."

Aan de voorgeschiedenis van dit kort geding wijdde Van Binsbergen bittere woorden. Hij hekelde met name de minister van WVC die toestemming heeft gegeven voor de sloop van een van de panden die op de monumentenlijst stond. Dat gebeurde terwijl drie weken daarvoor de Rijksdienst voor de Monumentenzorg nog bezwaar tegen de sloop had aangetekend.

Vorig najaar heeft de PGGM de bewoners per brief op de hoogte gesteld van de plannen om het complex te herscheppen in kantoren en een nieuwe bibliotheek. Daarbij werd door het pensioenfonds gewezen op het onrechtmatig gebruik van de panden door de krakers. Maar doordat de eigenaar de situatie 'willens en wetens gedurende ruim vier jaar heeft gedoogd,' kan volgens Van Binsbergen van onrechtmatig gebruik geen sprake meer zijn. Een spoedeisend belang bij ontruiming heeft de PGGM helemaal niet. En bij het publieke belang waarop het pensioenfonds zich beroept, plaatst Van Binsbergen grote vraagtekens.

Zijn cliënten hebben wel een duidelijk belang, vindt Van Binsbergen. Het complex is voor hen tot een 'prestige-object' geworden, waarbij ze kosten noch moeite hebben gespaard 'om van de aangetroffen ruïnes wat te maken.' Desondanks zei Van Binsbergen er ernstig rekening mee te houden dat de eis tot ontruiming zal worden toegewezen. In dat geval vindt hij dat zijn cliënten viereneenhalve maand de tijd moeten krijgen om het complex te ontruimen.

Namens het PGGM drong raadsman mr. D.R. Buter er gistermiddag bij rechtbankpresident mr. P.P. Lampe op aan om de ontruimingstermijn zo kort mogelijk te stellen. Hij wees erop dat de bewoners al zes maanden tijd hebben gehad om andere woonruimte te zoeken. Bij de uitvoering van de bouwplannen is vertraging opgetreden en volgens Buter vindt de gemeente Groningen het om reden van openbare orde en veiligheid nodig dat er onmiddellijk ontruimd kan worden. "Een ontruiming in de zomermaanden is niet wenselijk, omdat er dan veel festiviteiten in de stad worden georganiseerd en er veel toeristen zijn."

Uitspraak op 21 mei.

V.K.
22/5

Wolters-Noordhoff-pand moet binnen week leeg

Van onze verslaggever

GRONINGEN — De krakers van het Groningse Wolters-Noordhoff complex moeten binnen een week vertrekken. Als dat niet gebeurt, heeft de eigenaar, het Pensioenfonds PGGM, vanaf volgende week dinsdag het recht de gebouwen laten ontruimen met hulp van politie en justitie. Dat heeft de rechtbankpresident in Groningen, mr Lampe, maandagmorgen in kort geding beslist. Daarbij ging hij ervan uit dat de betekening van het vonnis nog dezelfde dag zijn beslag zou krijgen.

Het complex is een van de laatste grote krakersbolwerken in het land. Dat de bewoners het uit vrije wil zullen verlaten, lijkt een fictie. „Ze hebben tot nu toe altijd gezegd dat ze er zeker niet zomaar uitgaan", aldus hun raadsman, mr Van Binsbergen. Hij had de president gevraagd om een langere periode tussen de betekening van het vonnis en de datum waarop de krakers het pand dienen te hebben verlaten. „Dan hadden er mogelijk meer initiatieven ontwikkeld kunnen worden voor een vreedzame ontruiming en eventuele herhuisvesting", aldus de advocaat.

Rechtbankpresident mr Lampe had twee redenen waarom hij een week „bedenktijd" meer dan voldoende vindt. In de eerste plaats hebben de krakers al op 9 november vorig jaar van eigenaar PGGM schriftelijk te horen gekregen dat ze het pand dienden te verlaten. De definitieve bestemming was inmiddels bekend en alle benodigde vergunningen daarvoor waren rond. Op de sloopplaats wordt een openbare bibliotheek gebouwd en er komt kantoorruimte in de historische panden die worden gerenoveerd. Dat de bestemming al vaststaat, onderschrijft volgens mr Lampe ook nog eens het spoedeisende belang van PGGM. Verder hebben de krakers op het aanbod van de gemeente Groningen om de mogelijkheden van herhuisvesting te bespreken, niet eens gereageerd.

In 1981 kocht het pensioenfonds het immense complex, dat in het centrum ligt ingeklemd tussen de Oude Boteringestraat, de Poststraat en de Broerstraat, van uitgeverij Wolters-Noordhoff. Aanvankelijk was het de bedoeling dat de gemeente Groningen er na de sloop van een groot deel van het complex het nieuwe stadskantoor zou laten bouwen. Toen dat plan niet doorging, werd besloten tot de bouw van een nieuwe openbare bibliotheek plus kantoorruimte; voor zover mogelijk zouden daarbij de monumentale en beeldbepalende panden worden gehandhaafd.

Een deel van het complex was aanvankelijk in gebruik bij onder meer de Partij van de Arbeid en het Stedelijk Conservatorium en de rest werd grotendeels „krakersonvriendelijk" gemaakt. Desondanks zagen krakers in het najaar van 1985 kans het complex tot hun domein te maken. Hoewel het aantal gebruikers veel groter is, gaat mr Van Binsbergen ervan uit dat het aantal vaste bewoners ergens tussen de dertig en veertig ligt.

Tegen de verleende vergunningen om tot sloop en bouw te komen, tekenden de krakers begin dit jaar beroep aan. Medio april wees de voorzitter van de afdeling rechtspraak van de Raad van State alle beroepen af.

Steen des aanstoots in stad-Groninger centrum

Ontruiming nadert voor Wolters-Noordhoffcomplex

In 1985 werd het Wolters-Noordhoff complex in Groningen gekraakt, nadat een poging in 1983 was mislukt. Een knokploeg, van wie nooit bekend werd wie deze inhuurde, werd op verzoek van de krakers door de politie weer buiten de deur gezet. De krakers zijn er nog steeds stellig van overtuigd dat het een initiatief van complexeigenaar (sinds 1982) PGGM betrof, maar bewijs hiervoor is nooit geleverd. Na plannen voor sloop (zonder verdere bestemming van de grond) die door de politiek werden voorkomen, moest een gemeentelijk 'stadskantoor' op de WNC-locatie verrijzen. Maar de gemeente Groningen en eigenaar PGGM (pensioenfonds te Zeist) treuzelden en werden het niet eens. Nu, vijf jaar later, zijn er de afgeronde plannen voor een nieuwe Openbare Bibliotheek op de WNC-locatie. De rechter wees, mede daarom, in kort geding een eis tot ontruiming toe.

● *Het Wolters-Noordhoffcomplex in de Oude Boteringestraat.* *(Foto: archief NvhN)*

Van onze verslaggever
Hans Leber

De directie van het uitgeversconcern Wolters-Noordhoff b.v. in Groningen kon in 1982, bij het vertrek uit de bedrijfspanden aan de Oude Boteringestraat, niet bevroeden dat dit complex hen een tweede naamsbekendheid zou opleveren. De kraak van het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex (WNC) in 1985 luidde een vijf jaar durende episode in van de Groninger kraakhistorie. Nimmer daarvoor was de verhouding tussen de locale overheid en hen die 'leegstand en speculatie' bestrijden met opgeëist 'woonrecht' zo grimmig. Op 30 meter van de Grote Markt bevond zich het kraakpand 'WNC'. "Als dat complex aan de rand van de stad had gelegen, was het allemaal heel anders gelopen," zegt een politieman.

De ondernemers rond het WNC trachtten tevergeefs een molestverzekering voor hun panden af te sluiten. Op een enkel incident na hebben zij de laatste vijf jaar redelijk vredig met hun buren kunnen samenleven. "Echt last hadden we eigenlijk nooit van ze. Maar ja, het is zo'n rot gezicht voor de klanten. En zoals die gasten eruit zien, daar verkoop je de straat natuurlijk niet mee..." Wat rest, nu de ontruiming nadert, is de angst: "Als ze de zaak hier maar heel laten!"

Binnen de muren van het Groninger kraakbolwerk is de laatste dagen verbeving hamertjeklop hoorbaar. Of in de panden zelf getimmerde wanden worden afgebroken of valkuilen worden gebouwd, dat weten alleen de bewoners. Pas onlangs, toen de dood van een 22-jarige jongen bij het pand politie-onderzoek in gang zette, konden rechercheurs één kijkje in het pand nemen. Het maakte binnen, zo zouden zij hebben gerapporteerd, al een onbewoonde indruk. Overigens lijkt de dood van de jongen -de politie gaat uit van moord- de ontwikkelingen rond het WNC de laatste weken te beïnvloeden. De bewoners zeggen in de doodsoorzaak 'moord' niet te geloven en wijzen op manisch depressief gedrag van de jongen, wat een zelfmoord niet zou uitsluiten. Sectie op het lichaam wees daarentegen op verwondingen door geweld. Het onderzoek naar de zaak is nog gaande. Maar de sfeer in het complex is er, begrijpelijk, niet beter op geworden. En de imagoverbetering die enkele jaren geleden werd ingezet met open dagen, een verfbeurt van het pand en andere publieksacties, kreeg een knauw. "De dood van die jongen, de aanstaande ontruiming... door dat soort dingen wordt het er heus niet gezelliger op binnen. De sfeer is kut," liet onlangs een kraker zich ontvallen.

'Burgerlijke pers'

Maar de krakers zelf maakten het de Groninger samenleving ook niet gemakkelijk hen te begrijpen. Het pand was bijvoorbeeld niet vrijelijk toegankelijk en gesprekken tussen (alle) politieke partijen en de krakers liepen vast op onbegrip. Een enkele open dag kon bovendien de populariteit van het WNC onder de Groningers niet verhogen. Een andere mogelijkheid, de pers, werd niet gebruikt. Zo criminaliseerde 'burgerlijke pers' als het Nieuwsblad van het Noorden de krakers, vonden zij, en was daarom geen gesprekspartner. En als er al contact met de media was, dan verliep dit veelal via stencils met 'verklaringen' die meer vragen openlieten dan zij beantwoordden. Naar buiten treden via een woordvoerder wilden de krakers niet, zij waren immers individueel verantwoordelijk voor hun gedrag zodat niemand namens de groep kon spreken. "Je weet wat je mag zeggen en wat niet!", zei onlangs de ene kraker tegen de andere die toevallig en vrijblijvend een gesprekje voerde met een journalist.

Voor de gemeentepolitie van Groningen vormde het WNC al jarenlang een vesting waar dé rechtsorde ophield te bestaan. Simpelweg omdat het binnentreden van de panden een onmogelijkheid is en verdachten van misdrijven zich een aantal keren in het WNC verschansten. De frustratie bij het Groninger korps werd eind vorig jaar nog eens extra groot toen een politieman bij het WNC met een zwaar voorwerp aan het hoofd werd getroffen en enige tijd in het ziekenhuis lag om van schedelbreuk te herstellen. De Dienstcommissie (ondernemingsraad) van de politie vroeg openlijk aan burgemeester Jos Staatsen om een ontruimingsbevel, dat er overigens niet kwam. Jarenlang had de politie in de binnenstad te maken met de krakers. En niet altijd door de schuld van de krakers zelf, die maar al te vaak 'bezoek' kregen van hun rivalen: 'voetbalsupporters'. Die gooiden tijdens snel uitgevoerde acties ruiten in en mishandelden bewoners. "We hebben gewoon een hekel aan die lui,' zei ooit een voorman van de Z-side op de vraag waarom hij en zijn soortgenoten de krakers het leven zuur maken.

Bratra's

In Amsterdam vielen onlangs bij de specialisten van de Mobiele Eenheid (ME) aldaar, leden van de braak- en traangastroepen (bratra's), de 'uitnodigingen' al op de deurmat. Er diende de komende weken rekening gehouden te worden met een inzet in Groningen. Deze 'bratra's' zullen voorop gaan in Groningen. Wat zij binnenin de panden mogen verwachten, is onbekend. Maar de vallen en andere constructies, waarvan militante krakers gebruik maken, kennen zij als de beste. Een kwestie van studie. Zo waren ook de bewoners van het WNC met een videocamera in Assen aanwezig toen daar enige tijd geleden de ME-groep 'Noord' oefende. Belangrijk voor de aanstaande ontruiming is de beslissing van de krakers; ruimen zij het veld voortijdig om zich in een ander kraakpand te verschansen, bijvoorbeeld het vorig jaar gekraakte pakhuis van P.K. Woldijk aan de Noorderhaven? Of verzetten zij zich. En als zij dit doen, met hoeveel steun van krakers uit andere Nederlandse (Duitse?) steden gebeurt dat dan. Onlangs nog bezochten enkele honderden krakers een demonstratie voor behoud van het WNC voor de huidige bewoners. Of het verzet tegen de ontruiming van het WNC in Groningen eenzelfde of grotere krakers-solidariteit oproept, is de vraag.

Het tafereel in de Oude Boteringestraat dat zich afspeelde tijdens het kort geding een week geleden, was illustratief. Veel politie in het gerechtsgebouw, gespannen rechtbankpersoneel, maar uiteindelijk bracht slechts een enkele kraker een bezoekje aan het geding. 'Deze rechtstaat is de onze niet,' lieten zij weten in de door hen verspreidde pamfletten met krakersproza. En terwijl hun advocaat mr. D. van Binsbergen in de rechtzaal betoogde dat de krakers hun eigen leefwijze gaarne in het complex zouden voortzetten, ongestoord door projectontwikkelaars en gemeenteplannen, zaten de anoniem gedagvaarde bewoners voor hun complex een kopje thee te drinken. Een enkele passant mocht zich ook in een bakkie verheugen. Één WNC-bewoner koos het moment zelfs uit om enkele spullen met een bakfiets te vervoeren. Alsof-ie alvast zijn bezittingen in veiligheid wilde brengen.

Groningen zit omhoog met het kraakbolwerk zo vlak bij de Grote Markt. Bestuurders in deze stad, onder wie vooral wethouder Gietema en burgemeester Jos Staatsen, zijn door de krakers meerdere keren gehekeld in schokkende epistels, waarbij de krakers vergelijkingen met nazi's niet schuwden. De bibliotheek, zo meenden zij, kwam er alleen maar om hen uit de panden te krijgen. De PSP-er Tom Pitstra hekelde de houding van de krakers enkele maanden geleden, hij vond dat zij in moesten gaan op het aanbod van de gemeente Groningen die herhuisvesting aanbood. Een initiatief overigens van het GPV-raadslid Niek Tromp, dat dit ooit in de gemeenteraad opperde. Maar de krakers wilden daar helemaal niets van weten, wezen een verblijf in 'kippenbokken in Beijum' of op 'een gifbelt voor een krottenkampje' af. De eigen leefgemeenschap van het complex in de Oude Boteringestraat diende behouden te blijven.

Atelier

Wat zij zich bij de kraak in 1985 voornamen, hebben de krakers gedeeltelijk gedaan. Ook toen al meldden zij dat het complex woonruimte aan ongeveer 30 mensen moest bieden, en ook ruimte voor theater- en muziekgroepen beschikbaar zou hebben. En zo gebeurde; menig kunstenaar had er een atelier, menig muzikant oefende er en het WNC hood liefhebbers van minder populaire muziekgenres de mogelijkheid hun muziek buiten de reguliere concertpodia te beluisteren. En ook een ander, veelgehoorde bewering over de WNC-krakers, als zouden het maniakale criminelen zonder ideële bedoelingen zijn, kan als foutieve generalisering de prullebak in. Open dagen, stencils en gebonden boekwerkjes over het Groninger bouwbeleid ('afbraakbeleid') bewijzen dit. En hoewel gefrequenteerd door een bescheiden populatie van de Groninger samenleving: het café, het restaurant, de expositieruimten, de ateliers, de optredens, al die dingen die de krakers samen opbouwden, hebben hun bescheiden rel gespeeld. Maar de eigenaar van de panden heeft met het WNC nu eenmaal een andere bedoeling dan er iedere maand renteverlies op af schrijven. En de toekomstige gebruiker, de Openbare Bibliotheek, wacht op nieuwe huisvesting. In het WNC wonen weinig mensen op een eminente locatie in de binnenstad. Al met al stonden de sterren vanaf het eerste moment ongunstig voor de WNC-krakers, die hun complex van grote waarde achten voor 'een binnenstad die wordt gedomineerd door de bouwdrift van de stad-Groninger PvdA'. De rechter oordeelde anders.

● *Voor hun café wachtten vorige week maandag de bewoners van het WNC en enkele sympathisanten de ontwikkelingen rond het kort geding af.* *(Foto: Johan Berrevoets)*

D van het NOORDEN

HET WEER VOOR MORGEN

ZONNIG EN DROOG
Zwakke noordelijke wind.
Vrij koel
met nachtvorstkans.

Losse nummers: maandag t/m vrijdag f 1,25; zaterdag f 1,75

zaterdag 26 mei 1990 — 103de jaargang nr. 123

● *Traangaswolken vormen de achtergrond bij de strijd rond de barricaden. Krakers met gasmaskers op verdedigen hun stellingen tegen de politie.*

(Foto Johan Berrevoets/EFG)

Krakers achter de door hen opgeworpen barricades, zaterdagmorgen vroeg. De krakers dragen gasmaskers en helmen. Op de achtergrond een forse rookontwikkeling als gevolg van een brandstapel. De rookkolom was op kilometers afstand van de stad reeds te zien.

Na enkele charges waarbij ook traangasgranaten, een shovel en waterkanonnen werden gebruikt waren de krakers zaterdagmorgen snel weer in de panden van Wolters/Noordhoff verdwenen. Toen kon begonnen worden met het opruimen van de ravage die door de krakesr was aangericht.

Krakers ruineren nabijgelegen panden

Meer dan 150 arrestaties; ruim een miljoen schade

De krakers van het Wolters/Noordhoff-complex hebben zaterdagmorgen vroeg op ruineuze wijze huis gehouden in enkele omliggende panden in de Oude Boteringestraat. Zij richtten in totaal voor meer dan een miljoen gulden schade aan. Deze bliksemacties betekenden ook het einde van alle tolerantie jegens de krakers: zaterdagmorgen nog viel de beslissing de krakers zo snel mogelijk - als het zou moeten met de harde hand - uit het kraakcomplex te verwijderen. Zondagmorgen om half zeven werd met de ontruiming begonnen, maar tot een gewelddadige confrontatie kwam het niet. Nadat de politie al op enkele plaatsen het Wolters/Noordhoff complex was binnengedrongen, kwamen de 139 krakers vrijwillig uit een van de kelders te voorschijn en lieten zij zich zonder verzet arresteren en boeien.

Een dag eerder hadden de krakers in een pamflet, dat ook zondag nog werd verspreid, nog laten weten: 'Wij trekken ons niets aan van een gerechtelijk vonnis - want deze rechtsorde is de onze niet - en wij zullen dan ook onze panden niet verlaten'. De werkelijkheid was dus snel anders: de krakers werden geboeid afgevoerd naar verschillende plaatsen in het land, verdacht van vernielingen en van openlijke geweldpleging. Met nog elf andere arrestaties zaterdag en vier op zondag kwam het totale aantal aanhoudingen over beide dagen op 154. Een rekord voor Groningen zoals ook de actieve inzet van vierhonderd politiemensen voor zover na te gaan nog niet eerder in de stad werd vertoond.

Politieleger van vierhonderd man bij ontruiming

Alle verdachten worden voorgeleid aan de rechter-commissaris en zullen in ieder geval drie dagen in arrest blijven. Omwonenden is door de politie geadviseerd een civiele procedure te beginnen om de schade op de krakers te verhalen. Gistermiddag nog werd met de sloop van de panden van Wolters/Noordhoff begonnen. Het complex is eigendom van het pensioenfonds PGGM. Zoals bekend blijven de vier historische panden staan.

Zij zullen na restauratie worden ingericht als kantoren. De andere gebouwen worden afgebroken om plaats te maken voor de nieuwbouw van de openbare bibliotheek naar een ontwerp van de Italiaan Giorgio Grassi.

Met de bliksemacties zaterdagmorgen vroeg op drie, vier plaatsen tegelijk, verspeelden de krakers het laatste restje begrip dat er nog voor hen en hun ideeën (Skyline is deadline) mogelijk was. Daarbij werden o.m. omwonenden uit hun bed gejaagd, veel particuliere eigendommen op een brandstapel gesmeten en ernstige vernielingen aangericht. In eerdergenoemd pamflet zetten de krakers uiteen 'waarom wij deze dag de barricades opwerpen en stadsvernielingprojecten aanvallen'. Uit dat pamflet bleek ook dat er sprake was van zeer weloverwogen acties, die dus werden uitgevoerd op een tijdstip dat Groningen sliep. In het bijzonder de eigenaren van café Forum en het advokatenkantoor Vos, Seidel en Van der Plas konden zich verbijsterd afvragen waarom hun zaken daarvoor geruineerd moesten worden. De krakers voerden deze acties in overalls uit, met helmen op en met gasmaskers voor. Zij waren vrijwel onherkenbaar, wat een veroordeling er niet eenvoudiger op zal maken.

Direct na het gebeuren zaterdagmorgen, dat ook de politie volledig verraste, verklaarde burgemeester mr. A.A.M.F. Staatsen artikel 220 van de Gemeentewet van kracht.

Zondagmorgen elf uur: de krakers, die zich verzameld hadden in een kelder van het WN-complex, komen naar buiten en worden opgewacht door een kordon politiemensen die hen geboeid zullen afvoeren.

Burgemeester Staatsen deed zaterdag vanwege de ernstige ordeverstoringen die ochtend ook een beroep op artikel 219 van de Gemeentewet. Daardoor kon snel tot ontruiming worden overgegaan.

Dat beroep was noodzakelijk omdat de president van de Rechtbank vorige maandag in kort geding had verklaard dat de krakers pas uiterlijk vandaag de Wolters/Noordhoffpanden zouden moeten verlaten.

'Oorlogstoestand'

Tot teleurstelling van verschillende gedupeerde omwonenden werd zaterdag nog niet direct tot ontruiming overgegaan. De reden daarvoor was een eenvoudige: de Groninger politie zou pas tegen de avond over voldoende versterking uit andere steden kunnen beschikken. Voor meer specifieke taken bij de ontruiming waren ruim tweehonderd M.E.-ers van elders nodig, zoals een Amsterdamse groep die gespecialiseerd is in het binnendringen in dergelijke panden (een zgn. BRATA-groep).

De autoriteiten vonden het niet verantwoord in de avondschemering de politiemensen het zwaar gebarriceerde complex van kraakpanden in te sturen. Temeer niet omdat de vrees bestond dat daar brandbare en explosieve stoffen aanwezig waren. En na zaterdagochtend werden de krakers tot ongeveer alles in staat geacht. Burgemeester Staatsen hield het zaterdag op de verzekering 'dat zo snel maar enigszins mogelijk aan deze oorlogstoestand een einde zal worden gemaakt'.

Zondagmorgen om half zeven werd begonnen met de ontruiming. Het aanvankelijke plan om via het dak in het Wolters-Noordhoff complex door te dringen mislukte. Een uit Amsterdam gekomen hoogwerker weigerde (nogal knullig) de dienst. Terwijl snel een andere hoogwerker naar Groningen werd gedirigeerd zag de politie wel kans op de begane grond een toegang tot het gebouwencomplex te forceren. Omstreeks tien uur werd ook via het dak in een der oude gebouwen een toegang gemaakt. Tot een ontmoeting met de krakers, die op een onbekende plaats in het complex zaten, kwam het evenwel nog niet.

Vrijwillig

Korte tijd later lieten de krakers via de lokale omroep Radio Oog weten bereid te zijn vrijwillig naar buiten te komen, mits hen een vrije aftocht werd gegarandeerd. Enkele minuten later kwamen de eerste krakers, die zich inmiddels verzameld hadden in een kelder, echter al het pand uit. Onder hen de ongeveer veertig min of meer 'vaste bewoners', maar ook vele krakers uit andere steden en zelfs uit Duitsland en Italië. Gistermiddag nog werd met de afbraak van het Wolters-Noordhoff complex begonnen.

Gevangenis Hoogeveen weigert raadsman toegang

NvhN 28/5

Bijstand van 20 advocaten voor krakers

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN — Twintig advocaten zijn het afgelopen weekeinde ingeschakeld om de belangen van de krakers van het Wolters Noordhoff-complex te behartigen. Zij zijn gealarmeerd door mevrouw mr. A. Spronk die piketdienst had en die nu als coördinator optreedt.

Zij heeft gisteren urenlang aan de telefoon gezeten om ervoor te zorgen dat iedere kraker rechtsbijstand kon krijgen. "Een probleem was dat de krakers op 24 verschillende plaatsen zijn ondergebracht, tot in Almelo toe. Daarbij kwam dat het vervoer van de verdachten in sommige gevallen pas laat op gang kwam. Verder waren veel advocaten vanwege het weekend moeilijk bereikbaar."

De meeste krakers hebben gisteren al bezoek gehad van een advocaat. In de nieuwe gevangenis in Hoogeveen, waar 26 krakers naar toe zijn gebracht, ging het gisteren mis. In strijd met de regels werd de Groninger advocaat mr. R. van Asperen de toegang tot het gebouw ontzegd. Van Asperen overweegt nu een klacht bij de directie van de gevangenis en bij de Nationale Ombudsman in te dienen. De directie van de gevangenis was vanmorgen niet voor commentaar bereikbaar.

Voor zover bekend hebben zich alleen in Hoogeveen problemen voorgedaan. Verdachten hebben na een periode van zes uur, wanneer zij in verzekering worden gesteld, recht op juridische bijstand. Volgens mevrouw Spronk krijgen de krakers op zijn laatst vanmorgen bezoek van een advocaat. In veel gevallen zijn dat korte bezoekjes, omdat volgens mevrouw Spronk veel krakers hun mond houden en weigeren hun naam te noemen.

Brandweer hield rekening met brand in Wolters-Noordhoff

GRONINGEN — De brandweer heeft er constant rekening mee gehouden dat Wolters-Noordhoff door de krakers in brand zou worden gestoken. Veertig man en zeven blusvoertuigen stonden rondom de afzettingen opgesteld om zo snel mogelijk te kunnen ingrijpen. De Harener brandweer en de brandweer Delfzijl waren ingeschakeld om eventuele andere branden in de stad te blussen.

Volgens R. Post, officier van de brandweer, was de belangrijkste opdracht andere gebouwen te beschermen als er bij Wolters-Noordhoff brand uit zou breken. "Vooral de universiteitsbibliotheek liep gevaar," zegt Post. De brandweerlieden hadden de opdracht buiten het pand te blijven. "We mochten niet naar binnen vanwege het gevaar. Er zouden explosieven of andere valstrikken kunnen liggen. En daar zijn onze mensen niet op berekend."

Op het dak van het advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas stond een waterkanon opgesteld. "Dit apparaat konden we als eerste gebruiken als er brand uit zou breken," zegt Post. Bij het Lopende Diep stonden enorme pompen opgesteld om snel water te kunnen verkrijgen. Uiteindelijk is de enorme inzet van materieel niet nodig geweest.

● *Na een toch nog goede nachtrust en een stevig ontbijt in de maag beginnen maken de bratra's een begin met de ontruiming.* *(Foto: Frigro Fotopers)*

Houten veldbed was niet goed genoeg voor bratra's

Van onze verslaggevers

GRONINGEN — Temidden van de honderden ME'ers die zich zondagmorgen rond het Wolters-Noordhoffcomplex hadden verzameld viel een klein clubje Amsterdamse agenten nauwelijks op. Onder de onheilspellende naam van bratra's (braak- en traangasgroep) bereidden zij zich voor op het belangrijkste onderdeel van de gehele operatie. Met twintig manschappen gingen zij als eersten het pand in om de weg vrij te maken voor de collega's van de Mobiele Eenheid.

Onverstoord hesen zij zich in speciale pakken die wat meer bestand zijn tegen vlammen en projectielen van welke soort dan ook. Geen last van nervositeit. "In het geheel niet," laat een onvervalste Amsterdamse agent ontspannen weten. "Ik doe dit werk nu bijna tien jaar en met heel wat meer plezier dan al die jaren in de Mobiele Eenheid. Die jongens krijgen de stenen en de verfbommen op de kop. Dat is mij nog maar een keer overkomen. En dan ook nog omdat een collega plotseling zijn schild boven mijn hoofd wegtrok."

Zijn naam laat hij uit veiligheidsoverwegingen liever onvermeld. Zijn lachende gezicht duikt tijdens de eerste minuten van de ontruiming regelmatig achter de ramen van het kraakpand op. Een heel andere blik dan zaterdagavond toen de Amsterdammers om negen uur in Groningen arriveerden. In twee personenbusjes en een gesloten vrachtwagentje werden ze naar de nieuwe paardenstallen van de Bereden Politie aan de Sontweg gedirigeerd. Daar moest de groep de nacht doorbrengen.

"Dat is dus mooi niet doorgegaan. Ze hadden houten veldbedden zonder kussens en dekens voor ons klaar gezet. Er was geen warm stromend water. Het argument was dat er in het weekeinde geen hotelbed in Groningen beschikbaar was. Later hebben we wel begrepen dat dat voor Groningen een unicum was. We zijn in een hotel in Assen beland en hebben goed geslapen."

Een goede nachtrust en een stevig ontbijt was een uitdrukkelijke eis van de bratra's. "Wij moeten als eersten een complex in dat bestaat uit 34 op zich zelf staande grote vertrekken. Elk vertrek moet geconcentreerd worden genomen omdat je de grootste verrassingen kan tegenkomen. Dat duurt gemiddeld een half uur tot drie kwartier. Dan gaan wij dus niet in een nog niet afgebouwde paardenstal slapen."

Nog geen vierentwintig uur nadat zij in Groningen waren gearriveerd, waren de bratra's al weer op weg naar Amsterdam. De bovengenoemde agent loopt morgen weer op het Leidseplein, zijn werkterrein. Groningen zal hij snel zijn vergeten. "Het stelde niet zoveel voor. Maar dat is in de meeste gevallen onze ervaring. Als wij met motorzagen, snijbranders en traangas een keer een pand binnen zijn worden krakers alleen maar bang en slaan op de vlucht. In een pand ben ik er tenminste nog nooit één tegengekomen."

Extra uitzending van OOG-televisie

GRONINGEN - OOG-televisie heeft vanavond (om 7 en 8 uur) extra uitzendingen. In een programma van ongeveer veertig minuten worden beelden getoond die dit weekeinde gemaakt zijn rond het Wolters Noordhof-complex. "We hebben unieke opnamen kunnen maken," aldus een medewerker van OOG. "Wij waren bijvoorbeeld tijdens de rellen van zaterdagmorgen in de gelegenheid te blijven doorfilmen. Anderen cameraploegen waren toen al verdreven".

Staatsen trekt artikel 220 weer in

GRONINGEN — Burgemeester Jos Staatsen heeft vanochtend om twaalf uur de gemeentelijke verordening (artikel 220) ingetrokken. Deze verordening maakte het dit weekeinde mogelijk verdachte individuen op te pakken. Staatsen deed dit om individuen die mogelijk steun aan de krakers wilden bieden, tevoren te kunnen arresteren. De maatregel bleef nog even van kracht na de ontruiming, omdat Staatsen de mogelijkheid van oproer nadien niet uitsloot.

Tussen Rome en Amsterdam ligt de weg naar Wolters-Noordhoff

Van onze verslaggever Harry Wubs

GRONINGEN — Tussen Rome en Amsterdam lag de weg naar het Wolters Noordhoff-complex. Met een variatie op dit ouderwets kinderliedje zou dit voor een deel van de krakers van Hollands grootste kraakpand tot gisteren kunnen gelden.

Avonturiers, leden van randgroepen en branieschoppers die hun opstelling overgoten met een pseudo-idealistisch sausje. Zij bevolkten de laatste tijd de panden van WN. Of beter: óók zij. Overwegend jongelui van deze afkomst uit zeker vier landen hadden er hun domicilie gekozen: uit Italië, Duitsland, Engeland. En met hen de harde kern van kraakgroepen uit andere steden in Nederland, Amsterdam vooral.

Het is niet gemakkelijk de herkomst te achterhalen van de WNC-groep. Binnendringen is de krakerswereld is onmogelijk. Bronnen die tot hun sympathisanten kunnen worden gerekend zijn ook al niet spraakzaam. Toch kan via de langs verschillende lijnen verkregen gegevens een beeld worden geschetst van de WNC-groep van de laatste maanden.

Verdrevenen waren ze en verdrevenen zijn ze tot nu gebleven. In Italië al joeg de politie hen uit de gekraakte panden. In Duitsland was het verhaal al niet anders. Ook daar werden ze (in Bremen en Hamburg) uit hun illegaal verkregen woonsteden gejaagd of waren ze "nicht gewünscht" in de Hafenstrasse, de 'krakers-vrijstaat' in de Elbestad.

● *Een van de vrachtwagens van de Italiaanse sympathisanten. De voertuigen stonden vorige week geparkeerd langs de Peizerweg. (Foto: Ida Mulder)*

En hetzelfde gold voor de 'squatters', die uit Engeland de Noordzee waren overgestoken. Ten slotte klonterden ze samen in het WNC-complex, namen er meer en meer de plaats in van de oorspronkelijke krakers. Veel 'bewoners' van het eerste uur van het WNC-complex waren daardoor al afgetaaid. Hoewel zelf ook geen lieverdjes, was de opstelling van rücksichtlos geweld hen toch te bar.

Comformeren aan welke maatschappij dan ook is de huidige WN-groep en hun sympathisanten vreemd. Ze weigeren zich te onderwerpen aan de rechtstaat, lappen zo ongeveer elke wet aan hun laars, provoceren het gezag in allerlei opzichten en deinzen niet terug voor een robbertje vechten met de politie en voor geweld in het algemeen. Als ze zich voor een overmacht geplaatst zien - en ook in Groningen was dat het geval - zijn ze niet te beroerd om zich eenvoudig over te geven. Dit dan onder het motto: 'het machtsapparaat te kijk zetten'. Na een periode van vastzitten, kunnen ze elders hun eigen wereldje weer gaan bouwen. Al was het in Zweden of Denemarken. Want Europa 1992 hebben zij in hun kringen allang in praktijk gebracht.

Veel van de krakers - en zeker de buitenlanders - trokken via Amsterdam naar Groningen. In de hoofdstad hebben ze getracht wortel te schieten op het zogenaamde Eiland in het havengebied. Daar bouwden alternatief ingestelde individualisten hun eigen wereldje. Tot ze er door het stadsbestuur werden verdreven. Maar daarvoor al verdreven zij de krakers-indringers, die er volgens de Eiland-bewoners niet pasten. En zo verzamelden de drop-outs uit alle windstreken zich tenslotte in Groningen, gelokt door de reputatie van het Wolters Noordhoff-complex en soms ook opgeroepen (vooral de laatste maanden) via de 'jungle-telefoon', een onderling waarschuwingssysteem in geval van calamiteiten. Vaak kwamen ze met de trein. Maar soms ook hadden ze eigen vervoer: een oude vrachtwagen, die bijvoorbeeld de Italianen ter beschikking stond. Of een beschilderde bus, waarmee de Engelse krakers zich mobiel hadden gemaakt. Het voertuig stond de laatste tijd in Deze Stad geparkeerd.

In Groningen is hun wereld wederom in puin geslagen. Ze zijn er inmiddels wel aan gewend dat dit steeds opnieuw gebeurt. Ze worden er niet door ontmoedigd: wanneer de helpers van het gezag even niet kijken, gaan ze elders gewoon een nieuw droomwereldje opbouwen. Met oorlogskreten als 'Destroy tot je er bij neervalt'. Die geven meteen hun mentaliteit aan. En het is die mentaliteit die elke buurt waar ze zich binnendringen met vrees vervult.

V.K. 28/5

Door een kelderdeur komen de krakers van het Wolters-Noorhoff Complex het gebouw uit. Foto Marcel Molle

„De krakers zijn deze oorlog begonnen"

Van onze verslaggevers
WIM PHYLIPSEN
JEROEN TROMMELEN

GRONINGEN — Midden in het oorlogsdecor van glasscherven, zwartgeblakerde gevels, opengebroken straten en dichtgetimmerde huizen viert burgemeester Staatsen van Groningen zondagmiddag een ontspannen overwinningsfeestje. De krakers zijn afgevoerd en twee straten verderop begint de kermis. Van de bovenverdieping van een vernield en dichtgetimmerd café aan de Broerstraat wordt de champagne in een emmertje naar beneden gelaten en geserveerd in plactic soepbekertjes. Vrolijk proost de burgemeester met leden van het winnende team: de Mobiele Eenheid.

Een dag eerder had Groningen nog een heel andere burgemeester — een die bijna stotterend van woede de televisiejournalisten te woord stond. Dat was zaterdagochtend, toen de „redeloze" schade in de Groninger binnenstad kon worden opgenomen. De ontstelde Staatsen had het Wolters-Noordhoff kraakcomplex toen liever meteen ingenomen, maar moest wachten op versterking van de politie. Niemand heeft volgens hem de razendsnel escalerende problemen verwacht, hoewel de mobiele eenheid voor de zekerheid paraat was gehouden.

Het gevecht begint zaterdagmorgen rond kwart over vier. Een groot deel van de krakers, die zich in de onderling met elkaar in verbinding staande panden bevinden, werpen barricades op in de straten rondom het complex. Zeker het eerste half uur kunnen ze ongehinderd hun gang gaan.

In „oorlogstenue" — overall, motorhelm en gasmasker en al of niet een knuppel — houdt een aantal van hen vanaf het dak met straatstenen, dakpannen, verfbommen en molotovcocktails de eerste politiemensen en nieuwsgierigen op afstand. De barricades in de Oude Boteringestraat, Broerstraat, Rode Weeshuisstraat en Poststraat worden opgebouwd uit de in elkaar geslagen inventarissen van de cafés Forum en Capitool, van twee advocatenkantoren van het bureau Vos, Seidel & Plas en van het gemeentelijk Bureau Bedrijfsleven.

Café-eigenaar Frank de Geus wordt door de krakers letterlijk van zijn bed getild met de mededeling dat hij snel dient te verdwijnen: „Ze stonden ineens voor mijn neus. Het enige wat ik nog kon doen was me zo snel mogelijk uit de voeten maken." Van zijn nog niet zo lang geleden geopende trendy café blijft niet meer over dan een puinhoop.

Ook bij café Capitool vliegt alles wat los en vast zit naar buiten. En een gealarmeerde mr J. Stempvoort van Vos, Seidel & Plas, een advocatenkantoor dat ook zaken van de gemeente Groningen behartigt, ziet nog net de inventarisstukken op de barricades belanden en hoort zijn tekstverwerkers uit elkaar knallen.

Op het moment dat de versperringen hoog genoeg zijn, wordt er de brand in gestoken. In de nauwe straat met zijn merendeels oude panden ontstaat een levensgevaarlijke situatie. De ME'ers die inmiddels zijn aangevoerd, worden onthaald op een regen van straatstenen. Van afstand worden de barricades met een waterkanon geblust.

Zie verder pagina 4, kolom 3

Krakers geven zich zonder tegenstand over

Van onze verslaggevers
WIM PHYLIPSEN
JEROEN TROMMELEN

GRONINGEN — De zaterdag met rellen, barricades en plunderingen begonnen ontruiming van het voormalige Wolters-Noordhoff Complex aan de Groningse Boteringestraat heeft zondagmorgen zonder veel problemen zijn beslag gekregen. Rond half elf gaven de eersten van in totaal 139 krakers zich over. Onder hen waren enkele Italianen en Westduitsers.

Zij worden voorlopig allemaal verdacht van openlijke geweldpleging en vernieling. Zij zullen ook allemaal aan de rechter-commissaris worden voorgeleid en tenminste drie dagen in voorarrest blijven. De justitie heeft honderd extra cellen beschikbaar gesteld om alle verdachten onder te kunnen brengen.

Zaterdag hebben de krakers zware schade aangericht in het bezette gebouw en de omgeving daarvan. Zo werden de interieurs van cafés en kantoren gesloopt om als bouwmateriaal voor barricades te dienen.

Zondagavond is meteen begonnen met de afbraak van het Wolters-Noordhoff Complex, een van de laatste grote krakersbolwerken. Op de vrijgemaakte plaats komt onder meer de nieuwe openbare bibliotheek van Groningen.

De aanleiding voor de ontruiming, die eigenlijk voor morgen op het programma stond, was de onverwachte uitbarsting van geweld die zich zaterdagmorgen vroeg voordeed toen de krakers zonder duidelijke redenen plotseling begonnen met plunderingen, vernielingen en het opwerpen van barricades. Burgemeester Staatsen van Groningen kondigde in de loop van de ochtend voor een groot deel van het centrum op grond van de Gemeentewet de „noodtoestand" af. De krakers werden in het complex teruggedreven en lieten tot aan het moment van hun overgave niets meer van zich horen.

Zondagmorgen om half zes kwam de logistieke procedure voor de eigenlijke ontruiming op gang, waartoe Staatsen samen met hoofdofficier van justitie mr Blok en hoofdcommissaris Woltjer zaterdagavond definitief hadden besloten. Die procedure liep vertraging op vanwege problemen met aangevoerd materieel. Zo was het de bedoeling om zo snel mogelijk met een hoogwerker een container met daarin een tiental ME'ers op het dak van het complex te zetten om — naar Amsterdams voorbeeld — zo de aanval te openen. Die tactiek moest de politie echter in eerste instantie laten varen, omdat de aangevoerde hoogwerker niet goed functioneerde.

Zie verder pagina 4, kolom 7

Kraakpand ontruimd

Vervolg van pagina 1

Om half negen werd besloten dat een groep gespecialiseerde ME'ers aan de zijde van het Broerplein zou proberen met zagen en bijlen het gebarricadeerde complex binnen te komen om te zien hoe ver ze erin zouden kunnen doordringen. Hoe die operatie binnen verliep bleef onduidelijk tot om kwart over negen bleek dat de groep al een fors deel van het complex onder controle had.

Vrije aftocht

Tegen tienen arriveerde een nieuwe hoogwerker waarmee alsnog tien ME'ers in een container op het dak werden gezet. Daarna ging alles zeer snel. Even voor half elf kreeg het Groningse lokale radiostation OOG een telefoontje van de krakers. Ze lieten weten bereid te zijn naar buiten te komen „in ruil voor een vrije aftocht". Hoewel van dat laatste wat de justitie betreft geen sprake kon zijn, ging nog geen minuut later voor de neus van een verbaasd peleton ME een kelderdeur aan de Broerstraat open en kwamen de eerste drie krakers naar buiten. Ze werden onmiddellijk omsingeld, gefouilleerd, geboeid en afgevoerd. De rest volgde rustig in groepjes. Als laatsten kwamen de „vaste bewoners" van het complex naar buiten.

ME'ers werken aan de speciaal uit Amsterdam aangevoerde hoogwerker, die het op het kritieke moment laat afweten. Foto Marcel Molle

Oorlogssfeer in Groningen

Vervolg van pagina 1

Als voorlopige afsluiting van de nachtelijke straatgevechten, waarbij stenen, molotovcoctails en traangasgranaten enkele uren over en weer vliegen, worden uiteindelijk zeven arrestaties verricht. De straten en stegen rond het complex werden hermetisch met containers afgesloten.

Dan begint de zenuwenoorlog, waarbij de ME zich op alle uitvalspunten in slagorde opstelt en soms met een dreun van de wapenstok op een lege container de krakers laat horen dat men er nog is. Een uitbraak van de krakers, die na hun terugtocht vanuit het geblindeerde complex geen teken van leven meer geven, is door de omsingeling onmogelijk gemaakt.

Om één uur zaterdagmiddag laat Staatsen weten dat het wat hem betreft rond het complex oorlog is. „De krakers zijn deze oorlog begonnen. Dit is een ernstige verstoring van de openbare orde in de letterlijke betekenis van het woord. Een volstrekt ontoelaatbare situatie."

De burgemeester zegt zich te realiseren dat „het publiek het niet aanvaardt dat deze situatie langer duurt dan werkelijk strikt noodzakelijk is. Daarom ook hebben we de intentie om zo snel als maar enigszins mogelijk is aan deze oorlogstoestand een einde te maken. Daarbij zal geen enkel wettelijk toegestaan middel worden uitgesloten."

Tot dat moment bestaat de indruk dat een echte ontruiming op zijn minst tot dinsdag op zich zal laten wachten. Dat loopt namelijk de „adempauze" af die rechtbankpresident mr Lampe vorige week maandag in zijn uitspraak in kort geding heeft bepaald.

Op de vraag waarom de politie zich — zeker in de ogen van het publiek — door de actie van de krakers heeft laten verrassen laat Staatsen weten dat de wet hem pas toestaat een stadswijk als die rond het Wolters-Noordhoff Complex af te grendelen als er concrete aanwijzingen zijn dat de openbare orde ernstig kan worden verstoord.

En die aanwijzingen had de politie niet. Daarbij komt dat men kennelijk ook niet goed weet hoe de situatie in het immense complex, met zijn wirwar van onderlinge verbindingen en barricades, in werkelijkheid is. „Ik kan de ME er wel insturen, maar ik wil ook zeker weten dat alle mensen er ook weer heelhuids uitkomen", laat hoofdcommissaris Woltjer zaterdagmiddag over dat dilemma weten. Er worden valkuilen vermoed, en met de aanwezigheid van explosieven wordt serieus rekening gehouden.

Tot de wettelijk toegestane middelen behooren de door Staatsen toegepaste artikelen 219 en 220 van de Gemeentewet. Daardoor kon iedereen in de omgeving van het complex worden opgepakt van wiens gedrag „redelijkerwijs kan worden aangenomen dat dit geschiedt om de openbare orde te verstoren".

Het artikel is ook van toepassing op degenen die voorwerpen of stoffen — zoals staven en (verf)bommen — bij zich hebben die kennelijk bestemd zijn om de openbare orde te verstoren. Daar horen ook artikelen bij van „mensen die zich onherkenbaar maken door bij voorbeeld het dragen van maskers of bivakmutsen".

Al deze artikelen hoeven tot en met zondagmorgen nauwelijks te worden toegepast. Vier verdachten worden aangehouden, maar verder blijft het rustig op straat.

Stadskantoor

De kraakgeschiedenis van het Wolters-Noordhoff gebouw begint bijna vijf jaar geleden. In 1981 koopt het Pensioenfonds PGGM uit beleggingsoverwegingen het immense complex van uitgeverij Wolters-Noordhoff. Aanvankelijk is het de bedoeling dat de gemeente er na de sloop het nieuwe stadskantoor zal laten bouwen.

Als dat plan niet doorgaat wordt besloten tot de bouw van een nieuwe openbare bibliotheek plus kantoorruimte in een deel van de te restaureren historische pandjes. De monumentale, historische en beeldbepalende panden worden daarbij zoveel mogelijk gehandhaafd.

In het complex is in die eerste jaren ook nog tijdelijk het kantoor van de Groningse PvdA gevestigd evenals het Stedelijk Conservatorium. Nadat die er zijn uitgetrokken omdat er andere plannen in de maak zijn, wordt het deels „krakersonvriendelijk" gemaakt. Toch zien in het najaar van 1985 de eerste krakers kans het complex tot hun domein te maken.

Zij beginnen het naar hun eigen ideeën in te richten en vestigden er naast hun eigen „apartementen" ook ateliers en een „volkskeuken". De laatste tijd wordt het pand nauwelijks meer als woonruimte, maar vooral als activistisch bolwerk gebruikt.

Zoals ondermeer blijkt uit de graffiti op de muren in het ontruimde gebouw. Tussen de RAF-citaten en affiches tegen de Turkse onderdrukking van Koerdistan heeft iemand het devies opgeschreven dat in het weekeinde voluit in praktijk wordt gebracht: „*destroy* tot je er bij neervalt."

● **Brandende barricaden**

● **Advocatenkantoren geplunderd**

Veldslag in stadshart Groningen

Van onze verslaggevers

GRONINGEN — Een veldslag tussen politie en krakers heeft vanochtend vroeg de Groningse binnenstad beheerst. Ongeveer 100 krakers en sympathisanten van het Wolters-Noordhoffcomplex (WNC) in Groningen wierpen vanochtend om kwart over vier in een bliksemactie barricaden op in de Oude Boteringestraat. Om kwart over negen zaten de krakers weer in de panden en begon de politie met het ruimen van de barricaden.
Enkele bedrijven in de directe nabijheid van het WNC - waaronder twee advocatenkantoren - werden door de krakers geplunderd. Het interieur werd voor de barricaden gebruikt. Rond het WN-pand zijn door de krakers vernielingen aangericht.

De politie van Groningen kon aanvankelijk tegen de bliksemactie van de krakers niets uitrichten. Elders in de stad hield de politie verdachte personen aan, waarvan werd aangenomen dat zij de krakers hulp zouden kunnen bieden. Dat gebeurde op basis van art. 220 van de Gemeentewet. Bij het ter perse gaan van deze krant was de politie nog druk doende met het ruimen van barricaden.

Om half zes werd voor het eerst met een eerder deze week uit Den Haag overgekomen waterstraler en een shovel getracht de barricaden te slechten. De poging mislukte. Toen tegen kwart voor acht assistentie van ME-pelotons uit Friesland en Amsterdam arriveerde, werden nieuwe pogingen gewaagd. De politie gebruikte traangas.

Om kwart over zeven besloten burgemeester Jos Staatsen en hoofdofficier van Justitie mr. Blok niet tot ontruiming over te gaan. Men wilde met een ontruiming niet het vonnis van de Groninger rechtbankpresident mr. P.P. Lampe in de weg zitten. Die bepaalde vorige week maandag dat de krakers voor aanstaande maandag de panden in de Groninger binnenstad moeten verlaten. De ME-inzet had tot doel de barricaden te slechten om op die manier de openbare orde te herstellen.

In de nabijheid van het pand verzamelden zich enkele honderden toeschouwers. Af en toe kregen die het aan de stok met de krakers die getooid waren met bivakmutsen en helmen.

zie ook pagina 5 ●

● *Het begin: een nieuwe Peugeot 205 heeft zijn beste tijd gehad.*

'DAAR GAAN ONZE DOSSIERS...!'

● *Een brandende barricade bedreigt enkele panden.*

● *De krakers werkten met niet aflatende energie aan de perfectionering van hun barricaden. Een steen wordt nog toegevoegd.*

Van onze verslaggevers

GRONINGEN — Om negen uur vanochtend slaagde de politie er in de barricaden in de Oude Boteringestraat te slechten. De straat was gehuld in een nevel van traangas: krakers en politie hadden er met hun gasmaskers geen last van, het publiek kuchte en wreef de ogen. De ongeveer 100 krakers verschansten zich in het Wolters Noordhoffcomplex, dat werd omsingeld door de Mobiele Eenheid. De politie was op dat moment vier uur en drie kwartier bezig de barricaden in de straat te slechten.

Om vijf uur in de morgen, op het moment waarop een vlammenzee een bedreiging leek te vormen voor een advocatenkantoor, stond de kastelein van café Forum volledig verslagen tussen het publiek in de Oude Boteringestraat. Om kwart over vier kwamen krakers zijn pand binnen. De kastelein lag met zijn vriendin te bed en moest zich uit de voeten maken: "Ze stonden in één keer voor me. Ik was doodsbenauwd, ik moest me uit de voeten maken." Zijn café werd leeggehaald, het interieur werd voor de opbouw van de barricaden gebruikt. De man schat de schade op vier ton.

Aan beide uiteinden van het kraakpand waren barricaden opgeworpen. Daartussen wemelde het van de krakers, allen gekleed in overalls en getooid met bivakmutsen of helmen. In de Rode Weeshuisstraat stonden ME-ers gereed om in te grijpen. In alle vroegte waren zij met enkelen, later groeide het aantal ingezette ME-ers uit tot 100. Agenten uit Groningen, Friesland en Drenthe waren de hele week in reserve gehouden voor eventuele onlusten in Groningen.

Maar de voorbereidingen van de politie mochten niet baten. Tegen de snelheid waarmee de krakers hun actie uitvoerden was geen kruit gewassen. Het opwerpen van de barricaden gebeurde georganiseerd. In een mum van tijd was de klus geklaard. Een bijna nieuwe Peugeot 205 lag al rap met de wielen in de lucht. Ook het interieur van het advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas ging verloren. Op een afstandje stonden de eigenaren van het kantoor te kijken: "Daar gaan onze dossier... Man, dit is een ramp!"

De inzet door de politie van een waterstraler mocht aanvankelijk niet baten. De shovel die op de barricaden inreed boekte ook geen noemenswaardige terreinwinst. Dit verandere tegen acht uur. Vervolgens kreeg de shovel een lekke band en moest op een nieuwe band worden gewacht. Enkele charges in de Rode Weeshuisstraat hadden wel effect, maar konden ook geen heuse doorbraak forceren. Ook in de Oude Kijk in 't Jatstraat kwam het tegen negen uur tot een confrontatie tussen krakers en politie. Een bevel tot ontruiming van burgemeester Jos Staatsen kwam er niet. Eerste doel was het herstellen van de openbare orde, de mogelijkheid van een ontruiming werd niet uitgesloten.

Bij het ter perse gaan van deze krant was er sprake van een patstelling. Drie groepen stonden tegenover elkaar: de krakers, de politie en de toeschouwers, waarvan een enkeling, nog beschonken van de nachtelijke avonturen in het uitgaansleven, de krakers hoogst persoonlijk te lijf wilde. Vanaf de Grote Markt wierpen toeschouwers af en toe stenen naar de krakers, die op hun beurt terugwierpen. De inzet van de ME ging gepaard met applaus en gejoel van de omstanders.

Volgens een bewoner van de Oude Boteringestraat brak om kwart over vier vanochtend de hel los. "Ze stonden werkelijk in één klap met honderd man buiten. Allemaal bezig dingen op de weg te gooien. In een mum van tijd waren het enorme stapels."

Nadat de barricaden waren opgeworpen werden de toeschouwers door de krakers op een afstand gedwongen door een stenenregen. Het trottoir voor het WNC werd volledig losgerukt door de krakers. Zij sloegen de tegels kapot om met de stenen te kunnen gooien.

De afgelopen week hielden speciale eenheden van de Groninger politie de bewegingen van de krakers nauwlettend in de gaten. Duidelijk was dat de zichtbare aanwezigheid van ME-wagens in het stadscentrum ieder initiatief tot een relletje van de krakers moest voorkomen. Volgens de laatste berichten van gisteravond ging men er bij de politie vanuit dat ongeveer 150 krakers en sympathisanten in het WNC zaten. Toen zij bij het krieken van de dag allen plotseling buiten stonden, zag de ME-groep die op het hoofdbureau van politie stand-by was, zich tegenover een overmacht geplaatst. Er was geen houden aan.

De Mobiele Eenheid is in de loop van de ochtend beetje bij beetje aangevuld met assistentie uit andere korpsen. Bij het ter perse gaan van deze krant verzamelde de ME zich voor een definitieve aanval op de barricaden.

Foto's: Sjors Visscher, Jos Schuurman en Johan Berrevoets

● *Een groep ME-ers voert een charge uit vanuit de Rode Weeshuisstraat.*

● *Een cameraman van de televisie blijft filmen ondanks verwondingen door een steen tegen zijn gezicht*

● *Eén ME-er kreeg een 'verfje'.*

● *Een bank van café Forum dient als tribune voor twee toeschouwers.*

● *Een beschonken toeschouwer wordt door een kennis bewogen niet verder richting krakers te gaan.*

● *Vanachter hun barricade aanschouwen de krakers het verderop samengestroomde publiek.*

NIEUWSBLAD van het NOORDEN

editie stad Groningen en Haren

Losse nummers: maandag t/m vrijdag f 1,25; zaterdag f 1,75

maandag 28 mei 1990 — 103de jaargang nr. 124

Voor meer dan miljoen vernield

Groningen wil schade verhalen op de krakers

Van onze verslaggevers

GRONINGEN — De gemeente Groningen wil een uiterste poging doen om de schade die zaterdagochtend tijdens rellen in de Oude Boteringestraat werd aangericht te verhalen op de 139 krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex. De relschoppers werden gisterochtend allemaal gearresteerd nadat ze zonder verzet het kraakbolwerk hadden verlaten. Ze worden op verdenking van openlijke geweldpleging en vernieling voorgeleid aan de rechter-commissaris. Ze blijven minimaal drie dagen in voorarrest. Justitie heeft door het hele land cellen beschikbaar gesteld om de relschoppers vast te kunnen houden. Twintig advocaten zijn ingeschakeld om voor de arrestanten op te treden.

Rond kwart voor elf gaven de krakers zich over. Op dat moment bevolkten zo'n 400 ME'ers de Groninger binnenstad. Een aanbod van de bezetters om zich vrijwillig over te geven als daarop geen arrestaties zouden volgen, had de politie even daarvoor afgewezen. Volgens de politie bestond een meerderheid van de arrestanten uit sympathisanten van de WN-krakers, die niet in Groningen woonden. Onder hen bevonden zich enkele Westduitsers en Italianen.

De totale schade in de Oude Boteringestraat bedraagt ruim een miljoen gulden. De sloop van de WN-panden begon direct na de ontruiming. Op de locatie van het WNC komen een nieuwe openbare bibliotheek en kantoren.

De politie sloot na de rellen van zaterdagochtend het gebied rond het WNC af met containers. De krakers konden geen kant uit. Het publiek bleef door de afzettingen op grote afstand. Nadat zaterdagmiddag uit heel Nederland ME-versterking in Groningen arriveerde, begon zondagochtend vroeg de ontruiming van het 4,5 jaar geleden gekraakte pand. Zaterdagavond achtte burgemeester Jos Staatsen een ontruiming in verband met invallende duisternis te riskant.

Staatsen liep met zijn bevel tot ontruiming vooruit op een vonnis van de rechter. Die had in kort geding bepaald dat de krakers tot dinsdag de tijd kregen te vertrekken. De burgemeester maakte echter gebruik van een artikel in de Gemeentewet dat ingrijpen toestaat als de openbare orde vanuit een pand wordt verstoord. Ook werd een artikel in de algemene politieverordening in werking gesteld, waardoor verdachte individuen zonder veel problemen kunnen worden opgepakt. Dit gebeurde dit weekeinde vier keer. Zeven verdachten van vernielingen werden elders in de stad gearresteerd.

Het kan enkele dagen duren voor de ravage in de Oude Boteringestraat is opgeruimd. De straat blijft voorlopig afgesloten.

Meer nieuws over de ontruiming op pagina 3, 4 en 5.

● *Een kraker, die door de ME wordt weggevoerd, laat overduidelijk zien wat hij ervan vindt.* *(Foto: Han de Graaf)*

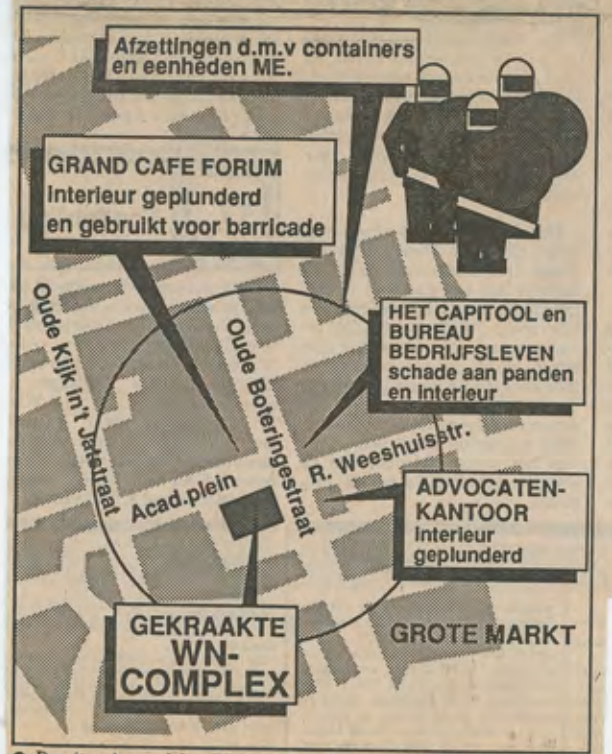

● *De situatie rond het WN-complex. Tekening Harry Kasemir/Studio Nieuwsblad van het Noorden.*

Wie gaat dat betalen?

Van een onzer verslaggeefsters

GRONINGEN — De krakers, die een enorme chaos in de Oude Boteringestraat achterlieten, kunnen civiel- of strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor de omvangrijke schade. Een opluchting voor de verzekeringsmaatschappijen?

"Niet echt," zegt G.J. Douma van het assurantiekantoor Douma in Haren, dat de verzekeringszaken behartigt van eigenaar F. de Geus van Café Forum. "Uiteindelijk zullen de verzekeringsbedrijven zelf het meeste geld op tafel moeten leggen. De krakers kunnen onmogelijk zo'n enorm bedrag betalen."

Volgens advocaat C. Eenhoorn is het verhalen van de aangerichte schade op de krakers geen eenvoudige zaak. "Het probleem is dat de gedupeerden in een strafrechtelijk proces maar 1500 gulden maximaal kunnen eisen. Dit staat niet in verhouding tot de totale schade."

Als de gedupeerden besluiten een civielrechtelijk procedure te beginnen, kunnen ze wel het totale bedrag eisen. Eenhoorn: "Het nadeel van een civielrechtelijke procedure is dat het veel omslachtiger is. Mensen moeten worden gedagvaard en alles moet opnieuw worden bewezen. In een strafrechtelijke schuldprocedure hoeft dat niet."

Als uiteindelijk de schuld is bewezen, hebben de schuldeisers alleen maar een papiertje in hun handen waarop staat dat ze geld krijgen. Als de krakers niet betalen, kunnen de gedupeerden met de uitspraak van de rechter in de hand een deurwaarder inschakelen. Die legt beslag op goederen als er niet wordt betaald. Voor de schuldeisers levert dat waarschijnlijk te weinig geld op.

'Bron van frustratie gelukkig verdwenen'

Zakenleven 'schreeuwde' om directe ontruiming

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN - Na een weekeinde vol geweld en machtsvertoon is het gewone leven in de Oude Boteringestraat en omgeving weer langzaam op gang gekomen. Er werd de stadjers gistermiddag, hoe graag velen dat ook wilden, geen sight-seeing toegestaan op het strijdtoneel. De politie stond alleen omwonenden en zakenlieden toe de straat te betreden. Die bespraken her en der na afloop van de ontruiming het rumoer van de laatste dagen. En maakten de winkels weer toonbaar voor de dag van vandaag. "Ik ben blij", zegt P.C. Akse van Akse Hoortoestellen, "dat we de frustratie van de laatste vijf jaar nu kwijt zijn".

Daarmee maakt hij zich tot tolk van andere zakenlieden en omwonenden in de buurt. Iedereen is opgelucht, iedereen is blij dat de brandhaard nu verdwenen is. Echt direct last van de krakers had niemand, maar hun aanwezigheid trok geweld aan. Dat kwam met enige regelmaat tot uiting. "Frustrerend was het vooral, dat de krakers zich aan de rechtsorde schenen te hebben ontworsteld", aldus de heer Akse. "Als je weer iemand bezig zag met een verboden activiteit, belde je de politie. Die kwam altijd, maar de kraker was al weer binnen en dan kon er niet worden opgetreden. Dat was huisvredebreuk!"

Toen de krakers uit het WNC-complex kwamen moest Akse, zegt hij, zich bedwingen. "Ze kwamen naar buiten met die provocerende lach op de smoelen en met het schreeuwen van strijdkreten... Ik kon daar even niet tegen. Er stond een lege fles naast me op de bovenverdieping waar ik stond. Ik kreeg bij die aanblik even de neiging om te gaan gooien..."

Tot zijn eigen verbazing had Akse zaterdagmorgen tijdens de rellen aan één zin genoeg om de krakers zijn deur voorbij te laten gaan. "Ik riep dat ze nu maar eens naar een ander moesten gaan. Ik had mijn beurt al gehad. Dat vertelde ik ze en ze gingen prompt verder!"

Er is zaterdagmorgen door het zakenleven grote druk uitgeoefend op de politie om direct te gaan ontruimen. V en D deed dat ook. "De rottigheid was toch eenmaal aan de gang. Er kon beter worden doorgepakt. Dat hebben wij de politie gezegd", aldus bedrijfsleider J.. Kijftenbelt. Veel winkeliers deden het beroep omdat ze anders meer dagen met gesloten deuren en geweld in het verschiet zagen.

De familie Kazemier uit de Oude Boteringestraat had dit weekeinde toevallig Franse vrienden op bezoek. Toen de sfeer alsmaar grimmiger werd, besloten die een dag eerder te vertrekken. Mevrouw Kazemier zag tijdens de rellen links en rechts van haar bovenwoning ruiten sneuvelen. "Enkele keren dacht ik: nu zijn wij aan de beurt. Maar gelukkig is alles heel gebleven, op wat verfspatten in de gang na. Maar daar zal ik niet over zeuren."

Kleine ME-ster bij ontruiming:

'Ik ondervind nooit nadelen van mijn bescheiden lengte'

● *ME-ster Jannie moest met een schild stenen opvangen, maar merkte een verfbommetje niet op.* *(Foto: Ida F. Mulder)*

GRONINGEN — Tussen de driehonderd agenten van de Mobiele Eenheid liep afgelopen weekeinde, tijdens de 'slag' om het Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen, een heel klein ME-ertje. Door de afmetingen werd al snel duidelijk dat dit een vrouwelijke agent moest zijn. Scherpe waarnemers zagen vervolgens hoe ze zaterdagmorgen werd getroffen door een verfbom van de krakers, precies in de kleur van haar haar.

"Op zoek naar een heel klein ME-meisje met verf in het haar? Dat moet Jannie zijn, dat kan niet missen. Ze zit waarschijnlijk in de Oude Boteringestraat." Loom, met bungelende benen, zitten Jannie's collega's van de Mobiele Eenheid op het muurtje voor de Universiteitsbibliotheek in Groningen. Ze hebben de enerverende zaterdagmorgen net achter de rug; een morgen waarin een stukje Groningen tot oorlogsgebied werd verklaard.

Jannie, de opvallend kleine ME-ster van het Groninger corps, is inderdaad te vinden in de Boteringestraat, zoals haar collega's al dachten. Ze zit, naast drie mannelijke collega's, midden op straat op de enige overgebleven stoelen van het totaal vernielde café Forum. Een witte helm op het hoofd, zodat de verf in haar haar onzichtbaar is.

Omdat de ME-ers door hun uniforme kleding en helmen nauwelijks van elkaar zijn te onderscheiden, valt Jannie voortdurend op door haar bescheiden lengte. Haar collega's zijn minstens drie koppen groter. 'Da's een vrouw', zie je iedereen bewonderend denken.

"Een meter en 64 centimeter", antwoordt de 26-jarige op de vraag hoe klein ze is. Eerlijk voegt ze eraan toe dat ze er tijdens haar sollicitatie één centimeter aan toevoegde om in aanmerking te kunnen komen voor de functie van agent van de Mobiele Eenheid. Nu maakt dat niet meer uit, ze heeft er inmiddels zes jaar opzitten en is vaker betrokken geweest bij ontruimingen. Toch zegt ze blij te zijn op het moment van de ontruiming niet als eerste het Wolters-Noordhoffcomplex in te hoeven. "Ik was best een beetje bang hoor, dat mag je wel weten. Maar met zoiets is iedereen bang. Dat is niet belangrijk, want angst mag je niet gaan overheersen, zo wordt ons geleerd op de training."

Jannie begon zaterdagmorgen om zeven uur in de Rode Weeshuisstraat, achter Vroem en Dreesmann. Van daaruit voerde de Mobiele Eenheid met de waterstraler en de shovel de eerste charges uit om de krakers terug te dringen en de door hen opgeworpen barricades te slechten. "Ik moest de stenen, die de krakers gooiden, opvangen met mijn schild. Tja, en dan wil zo'n verfbommetje er wel eens tussendoor schieten hé." Berustend kijkt ze naar haar blauwe overall. Die is besmeurd met okergele verf. "Gaat er wel weer uit. 't Is waterverf."

"Of ik als vrouw in het voordeel ben met dit soort acties? Nee, dat denk ik niet. Je opereert in een groep, je hebt allemaal een helm, soms een gasmasker op. Soms zie je niet eens wie er bij je eigen groep hoort. In het heetst van de strijd zie je echt niet meer wie wie is, hoe lang ie ook is, of degene bij je eigen groep hoort. Laat staan dat de tegenpartij het opmerkt. Ik heb er in ieder geval nooit na- of voordelen van mijn lengte ondervonden."

De Oude Boteringe wordt weer de oude

Stadjers halen opgelucht adem

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De Oude Boteringestraat in Groningen heeft rustiger dagen gekend. De statige gevels van advocatenkantoren en andere bedrijven, waren de schrik van de rellen amper te boven, toen houten schotten voor hun ramen werden getimmerd. Uit voorzorg voor wat komen kon. Het viel mee; de stadjers haalden gisterochtend opgelucht adem. En hadden gebouwen zoiets gekund, dan hadden die in de Boteringestraat dat ook gedaan.

De apotheose was er plotseling. Politie, pers en publiek staarden naar enkele ME-ers die net op de vierde verdieping een ruit insloegen, toen uit een kelder plotseling de krakers naar buiten kwamen. Verwarde gezichten, ogen die aan het daglicht moeten wennen. De ME sloot een cordon, fotografen stormden in dezelfde richting. Even was er wat verwarring en vervolgens worden de krakers één voor één geboeid en afgevoerd. Toeschouwers steken een veelzeggende vinger in de lucht. ME-ers mompelen hun emoties van zich af: "Stelletje ratten!" en "Zijn dat ze nou?". De reacties verschillen nogal. Net als op het moment waarop enkele ME-ers triomfantelijk met een krakersversie van een Shell-vlag door de Boteringestraat marcheren. Enkele collega's storen zich daar aan. Niet kies, vinden ze.

Het afgesloten gedeelte van de straat maakt op dat moment een rommelige indruk. Gedurende 24 uren daarvoor was dat anders; een leeg straatbeeld, opgestelde ME-ers, containers waarmee de straat was afgesloten, het hout voor de ramen, de rust van een straat in Belfast vlak voor een aangemelde bom afgast. En buiten de omheininigen, tussen de vele honderden nieuwgierigen, de horden die het met die krakers zelf even willen regelen. Omdat dat niet mag zeuren ze maar een beetje tegen agenten die in de buurt staan, of schreeuwen maar wat frustratie de lucht in.

Binnen

In de straat zelf strekken de bewoners de armen. Anderhalve dag werden zij geteisterd door een 'oorlog' voor hun deur en bleven ze noodgedwongen binnen. Een enkeling kreeg visite van een journalist op zoek naar een mooie stek. Fotografen stonden op daken, evenals filmploegen van Veronique, de NOS en de Avro. Het 950-jarige Groningen haalde dit keer écht de pers.

Bij de kraakpanden zijn de eerste verhalen over de toestand daarbinnen hoorbaar. Agenten doen kond van hun bevindingen aan collega's. De krakers hebben zich die nacht opgehouden in een grote kelder. Tientallen matrassen lagen er nog, net als de resten van de vermommingen: maskers, helmen, overalls. De toegangen naar de bovenste verdiepingen blijken zo goed gebarricadeerd, dat zelfs de Amsterdamse specialisten zich er wellicht flink op hadden stukgebeten. Dat dezen voor een entree via de begane grond kozen omdat een hoogwerker die hen naar boven moest tillen werk weigerde, blijkt plots een geluk bij een ongeluk.

De politiehonden voelen de veranderde situatie ook aan. Ze zijn gaan liggen, blaffen niet meer naar alles dat beweegt. Die nacht nog stonden ze met onbeschermde bekkies naast hun gemaskerde bazen in de traangasdampen. Eén journalist meende toen zelfs nog dat sprake was van dierenmishandeling. Het baassie corrigeert de paniek: "Mijnheer de journalist, honden hebben geen traanklieren!"

Een woordvoerder van de krakers stuurde gistermiddag nog een bericht naar het ANP. De acties waren tegen het "gemeentelijk stadsvernielingsbeleid" en tegen vertegenwoordigers van "machtige beleggers en speculanten". "Kraakpanden zijn te ontruimen, ideeën nooit", meenden de anonieme schrijvers. Burgemeester Staatsen maakte tijdens de persconferentie een grove schatting van de populariteit van de krakers in Groningen: "Bij de bevolking van Groningen bestaat geen greintje sympathie voor de mensen die zich in het WNC ophielden..." Hij had gelijk. Dertig Groninger krakers demonstreerden gisteravond voor het hoofdbureau van politie tegen de arrestatie van hun broeders en zusters in de strijd.

● *Krakers worden naar stadsbussen gebracht, die als arrestantenvagen dienst doen.* *(Foto: Ida F. Mulder)*

Wat een rotzooi!

Van een onzer verslaggeefsters

GRONINGEN — Een oude, roestige koelkast, een winkelwagentje, een bedspiraal en troep, veel troep. De eerste blik in het Wolters-Noordhoffcomplex in de Oude Boteringestraat in Groningen voorspelt niet veel goeds. De tweede blik ook niet; in een van vloerplanken ontdane ruimte liggen diverse rollen prikkeldraad.

Twee uur voordat de slopershamer onverbiddelijk neerslaat op de panden die gezamenlijk vijf jaar lang het kraakcomplex WNC vormden, krijgen vertegenwoordigers van de pers, nog even de kans om binnen een kijkje te nemen.

"We moeten beslist bij elkaar blijven," roept politiewoordvoerder Arjan van de Leur uit boven het gebulder van de shovel. Gehoorzaam, als makke schapen, lopen we achter hem aan door de achteringang, waardoor ook de braak- en traangastroepen (bratra's) het complex zijn binnengekomen. De krakers zijn dan twee-en-half uur tevoren vertrokken. Veelal met achterlating van hun persoonlijke spullen. Tenminste, als je een brief van de Sociale Dienst, met de mededeling dat de uitkering van persoon X geblokkeerd is wegens niet reageren op oproepen persoonlijk kan noemen. Of zelfs de gasmaskers, die her en der verspreid door de ruimten liggen. Of een stencilmachine, waarop ongetwijfeld de welbekende pamfletten van de krakers in duizendvoud vermenigvuldigd zijn.

Voortgang door de ruime kamers leert dat de vloeren overal gesloopt zijn. Lege flessen staan in dozen, bedspiralen zijn voor ramen getimmerd en verwarmingselementen als alternatieve planken gebruikt. Overal liggen glasscherven, bananeschillen, rattekeutels of ondefinieerbare puinhopen. Het stinkt. Behoedzaam manoeuvreren we ons naar de korijnen op de tweede verdieping. Uit diezelfde ramen stonden even eerder de eerste bratra's overwinningsgebaren naar de toeschouwers op het Broerplein te maken. De geblindeerde ramen werden daarbij stukgeslagen en waarom is nu wel duidelijk. Licht.

De rondleiding blijft beperkt tot het pand dat grenst aan het Broerplein. De eigenaar van dit gedeelte van het complex poogde indertijd de boel kraakvrij te maken. Een poging die jammerlijk mislukte, bleek al snel, maar nu valt niet meer te achterhalen of de krakers inderdaad dagelijks tussen de puinhopen leefden. In de andere gedeelten van het complex woonden de krakers en waren de werkruimten en de Volxkeuken Salmonella gevestigd. Misschien zien die er wel veel bewoonbaarder uit en is hier een beter beeld te krijgen van de leefgewoonten van de krakers. Maar: "Er is geen tijd om daar te kijken," zegt Van de Leur kortaf, niet gevoelig voor het argument.

● *De troep in het Wolters-Noordhoffcomplex.* *(Foto: Han de Graaf)*

Explosieven blijken nep

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN - De politie vond na de ontruiming in de panden van het WNC enkele brandbommen en oude ontwikkeltanks met vloeistof. Volgens de Explosievenopruimingsdienst (EOD) was het water. De EOD voed overigens afgelopen zaterdagnacht samen met de brandweer verdachte vaten achter het pand. Men vreesde dat de inhoud brandgevaarlijk of in ieder geval ontplofbaar was. De vaten waren bevatten niets.

(Advertentie)

VAN DE TV
ELKE MAANDAG BIJ RTL-V

Heerlijk èn gezond
HAMBURGER EN SPERZIEBONEN.

hamburgers 4 stuks à 100 gram 3.98
verse sperziebonen 500 gram 1.49

SUPER

NEEM MAAR VAN MIJ AAN, DAT 'T VERS IS!

HAMBURGERS ZIJN GELDIG OP DINSDAG EN WOENSDAG. VERS VLEES AANBIEDING ALLEEN BIJ DE SUPER SLAGER

(Advertentie)

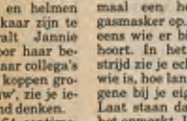

Is de kabel voor u net zo belangrijk als Langs de lijn?

Ja, ik maak mijn dag compleet. Ik abonneer mij op het Nieuwsblad van het Noorden en ontvang de krant vanaf 30 mei tot 1 juli voor f 15,36.

Naam: _____
Adres: _____
Postcode: _____ Plaats: _____
Telefoon: _____

Daarna wil ik de krant per: (aankruisen naar keuze)
☐ maand (f 24,69*) ☐ kwartaal (f 73,00) *uitsluitend automatische afschrijving
(Deze aanbieding geldt niet binnen drie maanden na opzegging van een abonnement.)
Verstuur deze bon in een open envelop zonder postzegel aan:
Nieuwsblad van het Noorden, antwoordnummer 37,
9700 VB Groningen
Of bel gratis 06-0224587.

De compleetste krant van Noord-Nederland.

Advocaat boos op krakers en politie

GRONINGEN — Niet de dossiers van de klanten, maar een deel van de administratie van het secretariaat van het' Advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas is in vlammen opgegaan. Deze zucht van verlichting slaakte advocaat mr. T.S. Plas zaterdagochtend nadat hij een eerste inventarisatie van de chaos in zijn kantoor kon maken. "De dossiers van onze klanten liggen allemaal op de

Van een onzer verslaggevers

eerste etage en daar zijn de krakers gelukkig niet geweest. Maar de chaos is er niet minder op. Ik schat dat toch zeker voor 400.000 gulden door de krakers is vernield."

De opluchting over de dossiers mag dan groot zijn, de woede over de zinloze actie van de krakers en het in zijn ogen lankmoedige optreden van de politie is er niet minder om. "In mijn ogen heeft de politie alle gelegenheid gehad om de krakers in de panden waar vernielingen zijn aangericht aan te houden. Het is mij nog steeds volstrekt onduidelijk waarom de politie zo lang heeft gewacht met ingrijpen."

Dit onbegrip wordt gedeeld door zijn collega mr. J.P. van Stempvoort. Hij had zaterdagochtend al een gesprek met burgemeester Staatsen die poolshoogte kwam nemen. "De burgemeester vroeg begrip voor de moeilijke omstandigheden. Dat begrip kan ik niet opbrengen. De Mobiele Eenheid die zaterdagochtend een einde aan de rellen heeft gemaakt, heeft lange tijd alleen maar toegekeken."

De schade aan de inventaris is enorm. Een pas aangeschafte kopieermachine van 100.000 gulden is met een moker door midden geslagen. Een viertal computers heeft hetzelfde lot ondergaan, kunst is van de muur getrokken en op de brandstapel beland. Bureaus, stoelen en dicteerapparaten kunnen alsnog bij het grof vuil, evenals de telefooninstallatie en peperdure armenturen voor de verlichting.

Minder opvallend door de gesloten luiken voor de ramen, maar zeker zo groot is de schade aan het gemeentelijk Bureau Bedrijfsleven en Overheidscontacten. Een eerste rondgang met beleidsambtenaar Simon Tigchelaar levert een schatting van de schade van zo'n 200.000 tot 300.000 gulden op. Acht personal computers zijn vernield en vrijwel alle archiefkasten ta een ruine veranderd. De krakers hebben met hun bliksembezoek alleen de kantoren aan de voorkant op de begane grond en de eerste verdieping aangedaan. De kantoren aan de achterzijde komen er nog goed uit met een kreet op de muur en een omgevallen kamerplant.

Restaurant Het Capitool is er in vergelijking met de beide genoemde kantoren nog genadig afgekomen. Hier en daar is een ruit gesneuveld, het naar binnen gesprongen glas heeft lichte schade aan het interieur aangericht. Exploitant Simon Zuidema rekent zich tot een van de weinige gelukkigen. Voor alle betrokkenen blijft een vraag onbeantwoord. Waarom juist het advocatenkantoor, het Bureau Bedrijfsleven en Overheidscontacten, grand-café Forum en, toch een beetje, Het Capitool. Advocaat Van Stempvoort: "Waarschijnlijk worden wij allen in de open van de krakers toch gerekend tot de gevestige orde."

'Monumenten zijn te redden'

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — Nadat de eerste agenten van de braak- en traangastroepen uit het pand van Wolters-Noordhoff naar buiten waren gekomen, betrad J. Kortekaas van de gemeentelijke afdeling Monumenten het gebouw voor inspectie.

Hij was de eerste niet-politieman die het gebouw mocht betreden, nog voor burgemeester Jos Staatsen. Na zijn terugkeer zei hij: "Het is een enorme rotzooi, maar ik heb meer kraakpanden gezien en ben wel wat gewend."

Volgens hem waren de monumentale panden best te redden. Tien minuten later ging Staatsen het complex voor het eerst binnen.

KRAAKHISTORIE:

Nieuwe dimensies bij rellen in Groningen

De rellen in de Groninger binnenstad van dit weekeinde markeren een periode in de Nederlandse kraakhistorie. Niet alleen de zinloze vernielingen aan bezittingen van niet-betrokken particulieren vielen op. Ook de wijze waarop politie, justitie en gemeente op het geweld hebben gereageerd, wekt belangstelling. Na een vonnis van de rechter dat het pand binnenkort kon worden ontruimd werd weliswaar in brede kring rekening gehouden met een agressieve actie van de krakers, maar op het moment waarop de krakers hun actie begonnen, duurde het lang voordat er voldoende politie aanwezig was. Toen gisteren het complex daadwerkelijk werd ontruimd, waren 400 ME'ers - de politie wil dit aantal niet bevestigen - paraat. Nooit eerder werden in Nederland voor een dergelijke ontruiming zo veel manschappen ingezet. De collectieve arrestatie van alle betrokken krakers is eveneens een novum.

Door onze verslaggevers John Geijp en Hans Leber

De bezoekers van de binnenstad moeten afgelopen week hebben gemerkt hoe gespitst de politie was op het voorkomen van problemen met de WNC-bewoners. Arrestatie-eenheden in burgerkleding hielden 24 uur per dag iedere beweging van de krakers in de gaten, daarbij geassisteerd door rondrijdende arrestatiewagens. Daar kwam bij dat ook een groep lieden onder de misleidende noemer 'voetbalsupporters' iets van zins was, vijanden als zij zijn van 'krakers'. Op de achtergrond waren twee pelotons van elk 45 manschappen, gerecruteerd uit noordelijke korpsen, om de beurt paraat om bij calamiteiten op te treden.

Het duurde zaterdagochtend evenwel meer dan een uur voordat er een vol peloton ME'ers kon worden ingezet. Burgemeester Jos Staatsen: "We waren niet verrast door de actie, wel door de objecten die waren gekozen en door de snelheid waarmee deze plaats vond. Dat er mensen en bedrijven getroffen zouden worden die niets met de situatie te maken hadden, was voor ons erg verrassend."

Gemeente en politie hebben dus in feite de organisatiegraad, slagkracht en intenties van de krakers verkeerd ingeschat. Eventuele identificatie van de daders zal dezer dagen wellicht de verklaring hiervoor aandragen; het grootste deel van de arrestanten was afkomstig van buiten de stad Groningen. Het is kennelijk de inbreng van deze "buitenstaanders" geweest die leidde tot hardere, anders gerichte actie dan de stad van WNC-krakers gewend is geweest.

Bij de ontruiming van het WNC was niets aan het toeval overgelaten. Een immense hoeveelheid ME'ers uit alle uithoeken van het land was naar het Groninger stadshart getogen, met de in dit soort klussen gelouterde Amsterdammers voorop. Met hun kennis en speciaal materieel (waaronder overigens ook een defecte hoogwerker) waren ze duidelijk degenen die het voortouw namen bij de operatie.

Het draaiboek deed zijn werk. Een effectieve afzetting met containers van het gebied rond het WNC voorkwam verdere escalatie door een confrontatie tussen opgewonden burgers en krakers. Elke poging tot verzet van de WNC-krakers was gedoemd te mislukken. Dit noopte hen tot capitulatie.

Justitie heeft voor de verdachten uit de WNC-rellen al honderd cellen vrijgemaakt. Het Openbaar Ministerie kondigde aan hoge prioriteit toe te kennen aan het onderzoek naar de Groninger rellen. En de gemeente Groningen begint met andere (particuliere) gedupeerden een juridische strijd om schadevergoeding. Daarmee is in Groningen een nieuwe dimensie gegeven aan de bestrijding van ontoelaatbaar crimineel gedrag van krakers.

'Eind aan gevecht met hand op rug gebonden'

Hij was na de geweldloos verlopen ontruiming van het Wolters-Noordhoff-complex zichtbaar opgelucht en voldaan. Burgemeester Jos Staatsen realiseerde zich dat zojuist een einde was gekomen aan een ergernis die hem jaren achtereen had geplaagd. Ergernis over de handelwijze van het pensioenfonds PGGM, eigenaar van het gewezen kraakbolwerk, dat het pand geen tijdelijke nieuwe bestemming wist te geven en daardoor de krakers vrij spel gaf. Ergernis over de WNC-bewoners zelf, die de afgelopen jaren in toenemende mate in de omgeving van de panden vernielingen aanrichtten en met hun gedragingen passanten angst aanjaagden. Maar ook ergernis over de juridische haken en ogen, die het welhaast onmogelijk maakten de WN-bewoners aan te spreken en te straffen voor hun wangedrag. En met name die ergernis kwam gisteren tot uiting.

Door onze verslaggever John Geijp

● *Een ME'er biedt burgemeester Staatsen van Groningen een slokje aan. (Foto: Han de Graaf).*

Na de geweldsuitbarsting zaterdagmorgen, toen hij zich op een rond de locatie begaf om te praten met mensen van brandweer en politie, omwonenden, gedupeerden en "gewoon inwoners", wist hij het zeker. "Er is bij de bevolking van Groningen geen greintje sympathie voor de mensen die zich in het WN-complex ophouden."

De jaren van opgekropte woede over de onmogelijkheid adequaat in te grijpen, kwam tot uitdrukking in een harde constatering van Groningens burgemeester. "Ik vind dat wij in Nederland heel ver zijn gegaan met wat wij noemen tolerantie." Zonder in te gaan op de juridische details, laakte hij de verregaande wettelijke bescherming van groepen als de WNC-bewoners, die zich als krakers kunnen beroepen op alle rechten die ook normale bewoners hebben. Het speelde de Groninger politie parten bij tal van incidenten waarbij de krakers betrokken waren. Bijvoorbeeld toen een politiesergent een schedelbreuk opliep nadat hij zich met collega's vervoegde bij een supermarkt waar de WN-bewoners 'proletarisch winkelden'. De dader vluchtte het pand in en was niet te achterhalen. Bij een aanval van 'een knokploeg op het kraakbolwerk, lieten de bewoners echter wel hun recht op politiebescherming gelden. Het een hoeft het ander niet uit te sluiten, maar het ongrijpbare verregaande nonconformisme dat anderen hun belangen schaadde, was de burgemeester duidelijk te veel geworden. "Je voert een strijd met mensen die vinden dat ze alle middelen mogen gebruiken tegen ons, mensen die dat niet vinden. Je vecht met één hand gebonden op de rug."

Woedend was hij na het geweld van zaterdagmorgen. De doorgaans zo bedachtzaam formulerende Staatsen was zijn zelfbeheersing een beetje kwijt en bedacht geemotioneerd voor de tv-camera's de niet bestaande kwalificatie "blindeloos" voor het gedrag van de krakers. Over de toestand in Groningen op dat moment: "Het is oorlog."

Voor het ontzette WN-complex dronk hij gistermiddag champagne uit een plastic schaaltje van een soort, dat doorgaans plaats biedt aan een snack. Kort daarop verantwoordde hij zijn handelen in de afgelopen dagen tijdens een persconferentie. Hij repte van de vele steunbetuigingen die hij en de politie op straat van de bevolking hadden gekregen. Uitingen als "die krakers moeten allemaal tegen de muur" kon hij natuurlijk niet onderschrijven, maar sprekend over zijn harde oordeel over de krakers stelde hij: "Ik weet zeker dat de hele bevolking hier achter staat."

Krakers slopen Forum

Grand Café Forum in de Boteringestraat moet donderdag weer open. Desnoods met terrasmeubels als meubilair. Mode-eigenaar van Forum, Freek de Geus, verwacht dat zijn zaak, die zaterdagochtend zeer zwaar getroffen werd door het krakersgeweld, op zijn vroegst over twee maanden weer in de oude staat hersteld is. Hij heeft slechts zes stoelen en een citruspers heel teruggevonden. Zelfs de stang van de tapinstallatie lag doormidden.

Freek de Geus lag bij het begin van de krakersrel vrijdagnacht te slapen boven zijn café. Hij werd door zijn vriendin gewekt, die wél wakker was geworden van de onvoorstelbare herrie op straat. "Ik keek naar buiten en zag een groep van 50 idioten als een gek met knuppels in de weer." Op dat moment waren de krakers ook al in het pand. Ze gooiden de inboedel naar buiten. De Geus pakte een honkbalknuppel, liep naar de trap, hoorde gestommel, ging terug, gooide de kamerdeur in het slot en vluchtte met zijn vriendin over het dak naar het naastgelegen pand. "We zijn beide in paniek op een vier meter lager gelegen dak gesprongen."

Door onze verslaggever Gerrit Fokkema

Naderhand bleek in Forum geen f 1,3 meer heel, op één na alle ruiten waren gesneuveld en een kennelijk te zware piano bleek grondig tot schroot verwerkt. Freek de Geus: "Ik kan me nog wel voorstellen dat ze spullen voor een barricade wilden gebruiken, maar neem daar dan oude troep voor. In het kraakpand lag oude troep genoeg, lijkt me. Ik ben ontzettend kwaad dat er zoveel zinloos geweld is gebruikt. Mijn vriendin heeft een shock. De schade is twee ton. Gelukkig heb ik een goede molestverzekering. Alleen voor glasschade ben ik niet verzekerd. Dat kost zo'n 10.000 gulden." Hevig verontwaardigd is De Geus ook over het feit dat passanten in Forum aan het plunderen sloegen. Die jatten doodleuk flessen drank uit zijn zaak. Toch bleek na afloop van de ontruiming, zondagmiddag niet alle drank in het Forumpand op, want dorstige ME'ers werden vanuit een bovenverdieping via een emmer aan een touw op champagne getrakteerd.

Freek de Geus blikt terug: "We wisten toen we met Forum begonnen dat het kraakcomplex een risico inhield. We zijn er steeds vanuit gegaan dat we wel op de hoogte zouden worden gesteld van een ontruiming. We hadden ook een plan klaar om de zaak dicht te timmeren. Dit hadden we echter nooit verwacht. Ze zijn gelukkig direct met de sloop begonnen. Straks hebben we goede buren." Hij onderschrijft zijn relatie met de krakers als die van "buren, die geen vrienden waren". Echt last heeft hij tot zaterdagochtend half vijf niet van de krakers gehad. Dat ze juist zijn zaak hebben uitgekozen voor demontage ligt volgens De Geus aan het open karakter van Forum. Grote ramen, en veel makkelijk gooibaar meubilair. Bovendien een makkelijke neembare entree, op veilige afstand van de muren van het voormalige krakersbolwerk.

Even zag Freek de Geus het zondag niet meer zitten. De krakers eisten een vrije aftocht. "Ik ging echt over de rooie. Ik zag ze ischend en zingend naar buiten komen. Toen overviel me pure, machteloze woede," verklaart hij zijn luid geschreeuwde verwensingen aan de uit de kelder kruipende krakers. Vandaag is voor het eerst een in Forum opgenomen tv-reclame van Bols jenever te zien. Ook De Geus kan dan nog even zien hoe het was.

● *Grand Café Forum, zoals het was. (Foto: Archief NvhN).*

● *Grand Café Forum zoals het nu is. (Foto: Wolter Kobus)*

Commentaar

Einde aan misstand

Met het vertrek van zo'n 150 krakers uit het Wolters Noordhoffcomplex in Groningen is er na vijf jaar een einde gekomen aan een opzichtige misstand. De afloop was een bestuurlijk succes, omdat de overheid de krakers in een onhoudbare situatie had gemanoeuvreerd, waardoor ze zonder verzet opstapten uit de gekraakte panden.

Maar vijf jaar lang hebben enkele tientallen mensen beslag gelegd op de fraaie gebouwen in het hartje van de stad. Vijf jaar lang hebben de bewoners in die omgeving de last en de ergernis ondervonden van deze 'zelfbediening', zoals oud-burgemeester Buiter het kraken zo treffend noemde.

Dat iets dergelijks zo lang kon duren heeft veel oorzaken. Er is in het verleden begrip geweest voor argumenten van krakers. Lege panden als speculatie-objecten vonden ze asociaal, omdat er te weinig goedkope woonruimte voor jongeren was. Dat begrip ging zover dat er een Leegstandswet is gemaakt, waardoor die 'zelfbediening' min of meer als een rechtmatig verschijnsel werd beschouwd.

Inmiddels is terecht, vrijwel elke sympathie voor krakers verdwenen. Het is een beweging geworden zonder maatschappelijke idealen. Er heerst uitsluitend vijandschap tegen de samenleving. Vanuit die vijandschap is ook de zinloze en redeloze verwoesting van zaterdagmorgen aangericht. Dat is een dure rekening voor het begrip dat er zo lang is geweest.

Er is van de kant van de overheid gesuggereerd dat de schade die de krakers hebben veroorzaakt, maar op hen zelf verhaald moet worden. Voor degenen die door deze lieden zijn gedupeerd is dat een onmogelijke opgave. Het is unfair om enkele door de krakers geselecteerde slachtoffers, nu de materiële rekening te laten betalen voor al het bestuurlijke begrip voor de kraakbeweging. De prijs daarvoor moet betaald worden door de overheid, die vijf jaar lang krakers gedoogde.

Het onverholen 'eigen richting' klimaat in de krakerswereld was en is maatschappelijk onaanvaardbaar. De krakersactie in de nacht van vrijdag op zaterdag maakt dat eens te meer duidelijk. Het publiek wilde primitieve tegenmaatregelen.

Dat is begrijpelijk, maar goddank beschermen de maatschappelijke regels, waar de krakers zoveel bezwaren tegen hebben, hen zelf voor dergelijke reakties. Dat het recht hen beschermt is maar gelukkig, maar dat neemt niet weg dat de kraakbeweging inmiddels is verworden tot een destructief apparaat, dat juridisch uitgebannen moet worden.

Snelheidslimiet illusie

Het is nog maar een eerste versie van een ambtelijk ontwerp van het nieuwe concept Structuurschema Verkeer en Vervoer, waarin wordt geopperd de maximumsnelheid voor personenauto's op de Nederlandse snelwegen terug te brengen tot negentig kilometer per uur. En bovendien de prijs van een liter benzine tot drie gulden te verhogen en autoverkopers te verplichten na 1993 alleen nog auto's met de allerschoonste motoren te verkopen. Maar toch...

Het plan de maximumsnelheid te beperken heeft al wel een lange voorgeschiedenis, die door mislukkingen wordt gekenmerkt. Ook de nu geldende maximumsnelheid wordt zo massaal overtreden, dat handhaving van deze regel tot de illusies moet worden gerekend.

Het plan bewijst dat althans de ambtenaren van die geschiedenis niets hebben geleerd. De politiek hopelijk wel. Als dat zo is verdwijnt het ambtelijke plannetje weer aan de maximumsnelheid te tornen gewoon in de la voor onnozele en onuitvoerbare plannen. Pas als iedereen zich aan de huidige maximumsnelheid houdt (ook op de provinciale wegen, waar de meeste ongelukken gebeuren) komt de mogelijkheid die snelheid te verlagen in zicht. Het is daarom zinloos snelheidsbeperking voortdurend opnieuw op de agenda te zetten, tenzij natuurlijk de autofabrikanten wereldwijd kunnen worden verplicht alleen nog auto's te maken, die niet harder kunnen rijden.

Blijven over het idee in 1993 alleen nieuwe auto's op de weg toe te laten met de allerschoonste motoren en het plan de brandstofprijs te verhogen. Aan verhoging van de brandstofprijs valt vrijwel zeker niet te ontkomen nu plannen voor spitsvignetten en rekeningrijden op zo grote weerstand stuiten. Het gaat dan echter wel om een gewone belastingverhoging.

Een beperking van de groei van het autogebruik mag men er niet van verwachten. De kosten van het wachten in de file worden nu geraamd op een miljard gulden per jaar. Dat geeft een indicatie van wat de automobilist en het bedrijfsleven er nu al voor over hebben om te blijven autorijden.

Bovendien: invoering van de allerschoonste (en tevens zuinigste) automotoren maakt een verhoging van de brandstofprijs deels weer ongedaan. Althans voor hen die in nieuwe auto's plegen te rijden. De belastingverhoging treft dan hen, die zich geen nieuwe auto kunnen permitteren. Wie naar het milieu-effect van zo'n maatregel kijkt, vergeet maar al te snel dat een groot deel van de auto's, dat in 1992 nog als nieuw wordt verkocht, ook nog na het jaar 2000 rondrijdt.

NIEUWSBLAD van het NOORDEN

wordt opgenomen de Provinciale Groninger Courant opgericht in 1787
Uitgave en druk van de dagblad- Nieuwsblad van het Noorden B.V., werknemersmaatschappij van Fries Groningse Drentse Pers B.V.
Gedempte Zuiderdiep 24, postbus 60, 9700 MC Groningen
Directie: Drs. H. Abenson, A. A. M. Schuurmans en drs. J. C. van Luyn, directeuren
Ing. N. A. M. Polma, adjunct-directeur

Telefoon: (050) 652222, alle afdelingen voor zet-advertenties: (050) 145555
Telex: 77296 Giro: 883863
Bank: ABN nr. 57.03.13.244
Abonnementsprijs: f 73,00 per drie maanden (postabonnementen f 88,85), per maand f 24,69, per jaar f 287,20.
Klachten over de bezorging: telefoon 06-022060 in de week tot 20.00 uur 's zaterdags tot 19.00 uur.
Losse nummers: ma. t/m vrij. f 1,25 zaterdags f 1,75
Advertenties: f 1,90, zaterdags f 2,05 per mm excl. 6% BTW, minimum 10 mm.
Advertenties tussen de tekst (E.M.): 2½ × de een-prijs excl. 6% BTW. Voorpagina 5 × de mm-prijs excl. 6% BTW.
Regiokantoren:
Assen, Groningerstraat 42, telefoon 05920-11633 en 17274
Delfzijl, Oude Schans 1, telefoon 05960-19991
Emmen, Noorderplein 102/103 telefoon 05910-11860 en 13848
Haren, Rijksstraatweg 159, telefoon 050-144371
Hoogeveen, Hoofdstraat 64, telefoon 05280-74333
Hoogezand, Gorecht-Oost 30, telefoon 05980-24848
Leek, Tolbertstraat 42, telefoon 05945-14040
Stadskanaal, Lisenthalplein 8, telefoon 05990-14481
Uithuizen, Hoofdstraat West 32, telefoon 05953-1663
Veendam, Promenadekiosk, telefoon 05987-14882
Kerkstraat 56b (redactie), telefoon 05987-22560 en 22288
Winschoten, Langestraat 5a, telefoon 05970-12705

Hoofdredactie: A. A. M. Schuurmans en Mr. D. T. Dolmans, hoofdredacteuren; H. Venhuis en R. de Vries, adjunct-hoofdredacteuren.
Buitenland: Centrale Nieuwsdienst: W. Brinkman (chef), Pros. Dresselaar, R. H. v.d. Steen (chef), Prov. Groningen: J. Niemeijer (chef) Binnen-/buitenland: mevr. H. J. M. M. Oonk (chef), Lay-out redactie: C. C. Sourmeijer (chef) Bureauredactie: L. van Eijck (chef) Sportredactie: H. Heuseling (chef) Kunstredactie: E. R. H. Bos (chef) Bijlagen/TV: J. Venema (chef) Entertainment: J. J. d'Ancona Documentatie: mevr. P. Schreuder (chef) Weteschap: K. Wiese Economie: E. Zijlema (coördinator) Red. Opiniepagina: P. Swanenberg Geestelijk Leven: A.J. van der Wert Fotoredactie: J. Hamburg (chef)
Correspondenten buitenland: H. Hoogendijk (West-Duitsland) C. van Zweden (Groot-Brittannië) H. de Bruin (België, EG en NAVO) R. Bokker (Frankrijk) H. Dam (Verenigde Staten) A. Bloemendaal (Israël) mevr. M. van Royen (Italië) B. Manten (Singapore) drs. R. de Wit (Spanje) R. Sprenkels (Latijns-Amerika) P. G. W. van Nuissenburg (Zuidelijk Afrika) J. A. Geleijnse (Sovjet Unie)
Raad voor de Journalistiek: Keizersgracht 416 1016 GC A'dam
Reclame Code Commissie: Westerstraat 2, 1016 DK A'dam

Een kleine oorlog van moment tot moment

De ontruiming van het gekraakte Wolters-Noordhoffcomplex werd vervroegd uitgevoerd nadat de krakers zaterdagochtend in alle vroegte hun barricade-actie uitvoerden. Om precies 4.18 uur stormden zij uit hun panden en wierpen met een bliksemoperatie barricades op. Pas enkele uren later konden die door de politie worden geslecht. De Oude Boteringestraat was vanaf de actie het decor van een belegering. Acht ME'ers meldden zich twintig minuten nadat de barricade-actie zaterdagochtend begon; uiteindelijk was gisteren een politiemacht van 400 agenten in Groningen aanwezig. De krakers gaven zich collectief over op het moment dat tien ME'ers een begin hadden gemaakt met de ontruiming. De momenten van Groningens 'kleine oorlog' op een rij.

DE ZATERDAG

4.20 uur
Reeds aanwezige observatie- en arrestatie-eenheden van de Groninger gemeentepolitie melden het hoofdbureau de actie van de krakers.

4.40 uur
Beschikbare leden van de Mobiele Eenheid worden terstond naar het WNC gestuurd. Ruim honderd krakers vormen een overmacht. Publiek aanschouwt op twintig meter afstand het oproer.

5.15 uur
Een commandowagen van de ME arriveert, samen met meer manschappen. Maar ook enkele tientallen ME'ers kunnen geen tegenactie uitvoeren. Nog meer aanvulling van ME'ers, tot dat moment rustend op het Rijkspolitiebureau in Groningen-zuid, is onderweg.

6.00 uur
Een shovel slaat een gat in de barricade aan de Grote Markt-zijde. In dat gat rijdt direct een van de Haagse politie geleende 'waterstraler'. Opnieuw moet de politie terugtrekken door een stenenregen. De krakers herstellen hun barricade.

6.30 uur
Het door krakers 'bezochte' grand café Forum blijkt totaal vernield. De eigenaar moet zijn erboven gelegen huis vluchtend verlaten. Als hij enige tijd later terugkeert, staat hij oog in oog met een nietkraker die flessen drank steelt.

7.00 uur
Een door de krakers aangestoken barricade brandt vervaarlijk.

Krakers dringen het pand van het advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas binnen, en richten vernielingen aan. De politie arresteert vier daders. Een aanvankelijke vrees voor de teloorgang van dossiers zal achteraf niet terecht blijken. De materiële schade daarentegen is enorm.

8.00 uur
De politie wacht op versterking voor een herniewde poging de barricaden te slechten. Het herstellen van de openbare orde heeft prioriteit, wordt medegedeeld.

9.10 uur
Charges van de ME dringen de krakers terug in hun panden. De politie begint terstond met het ruimen van de barricaden. Dit zal enkele uren in beslag nemen. Een dag van wachten breekt aan.

15.00 uur
Op hoog niveau beraadt men zich op de vraag: ontruimen of niet? De ME grendelt het gebied af. Containers worden op het Broerplein, in de Rode Weeshuisstraat en de Oude Boteringestraat geplaatst. Het gebied is hierdoor hermetisch afgegrendeld. Duidelijk wordt dat de arrestatie van de krakers bij een naderende ontruiming het doel is.

18.00 uur
De ME'ers krijgen Chinees eten en delen die met journalisten die evenals zij al de hele dag paraat zijn. Gezien de naderende duisternis, wordt langzaam duidelijk dat de ontruiming niet meer die dag plaatsvindt.

21.00 uur
In het geheim besluiten de hoofdofficier van Justitie, de burgemeester en de korpschef van de politie in Groningen dat de volgende ochtend wordt ontruimd.

23.30 uur
Relschoppers tussen de toeschouwers krijgen het in de omgeving van het WNC af en toe aan de stok met de politie. Er wordt zelfs wat traangas ingezet. Binnen het afgezette gebied houden ME'ers met traangasgeweren in de aanslag het pand nauwlettend in de gaten. In de nacht gooien krakers af en toe vuurwerk op straat, waarop de directe bewaking van de ME steeds wordt verdubbeld.

DE ZONDAG

0.00 uur
De WN-bezetters gooien een paar verfbommetjes naar beneden.

3.05 uur
De krakers vuren een traangasgranaat af over de daken van de tegenover het WN-complex gelegen panden.

4.15 uur
De politie waarschuwt de pers: om half zes begint de ontruiming van het WNC.

5.30 uur
Niets duidt op een snelle ontruiming

6.45 uur
Van alle kanten komen ME-bussen met agenten naar het gebied rond het WNC. Op het Broerplein arriveert ook een hoogwerker, een transportauto met container, een commandowagen en een rijdend waterkanon.

7.00
De GG en GD richt in het Academiegebouw twee eerste hulpposten in; één voor gewonde krakers, één voor gewonde ME'ers. In het academisch ziekenhuis zijn specialisten stand-by.

7.03 uur
Vanuit de commandowagen wordt de krakers via een luidspreker verzocht het pand te verlaten. Het verzoek blijft onbeantwoord.

7.30 uur
Amsterdamse ME'ers worden geplaagd door een defecte hoogwerker die deze 'bratra's' (de braak- en traangasspecialisten) in een container op het dak van de gekraakte panden moet brengen.

8.15 uur
Omdat het euvel aan de hoogwerker niet is te verhelpen, openen de bratra's met een elektrische zaag enkele provisorisch gebarricadeerde deuren van het WNC aan de Poststraat-zijde.

8.25 uur
De bratra's zijn binnen.

9.17 uur
De bratra's bereiken de tweede verdieping en slaan daar ruiten aan diggelen. "Goeiemorgen Nederland, we gaan er vandaag lekker tegenaan", roept één van hen de toekijkende menigte toe.

9.29 uur
Een ME'er brengt blikjes frisdrank het pand binnen. De dorstige kelen van de bratra's worden gesmeerd.

10.00 uur
Een hoogwerker van een Veendammer bedrijf is gearriveerd. De machine hijst alsnog een container met bratra's het dak op. Een grote groep ME'ers gaat met ladders via de toegang in de Poststraat het pand binnen.

10.07 uur
Via de achterkant verschaffen de bratra's zich ook toegang tot het WNC-pand op de hoek Broerstraat/Oude Boteringestraat.

10.25 uur
Enige commotie in de Oude Boteringestraat. Er is daar sinds het begin van de ontruiming niets bijzonders te zien geweest. Nu gaat ook daar ruit aan diggelen. De bratra's zijn tot aan de voorgevel van het pand gevorderd.

10.30 uur
Voor het eerst sinds de heel vroege ochtend komt er een teken van leven uit het pand. De goede luisteraar hoort enig geschreeuw.

10.36 uur
Via Radio Stad bieden de krakers aan zich over te geven mits zij een vrije aftocht krijgen. Op dit aanbod wordt niet ingegaan.

10.40 uur
In de Broerstraat klinkt een dof geluid. Vanachter een kelderdeur verschijnen plotseling de WN-bezetters. Hun gezichten zijn bleek, angstig en gespannen. Ze haken de armen ineen. "Blijf staan", roept een ME-commandant hen toe. De ME'ers scharen zich rond de krakers.

10.47 uur
De krakers worden gefouilleerd, hun handen worden met plastic riemen op de rug gesnoerd. Eén voor één worden ze afgevoerd naar arrestantenbussen. "ME ontruimt niet, kraken gaat door", yellen enkele krakers nog.

11.11 uur
Een stadsbus arriveert om in één keer een grote groep arrestanten te kunnen afvoeren. Later volgen er nog enkele.

11.27 uur
"Viezerikkuh, viezerikkuh." De massaal toegestroomde toeschouwers schreeuwen de krakers toe als de stadsbus de arrestanten door de Oude Kijk In 't Jatstraat afvoert naar de garage van het hoofdbureau van politie.

11.44 uur
ME'ers zwaaien in de Oude Boteringestraat met de krakersvlaggen die jarenlang uit het WNC hingen. De bezetting van de voormalige Wolters Noordhoffpanden is na viereneenhalf jaar geschiedenis.

● *Supporters van de ME hebben op het dak plaatsgenomen. (Foto: Han de Graaf).*

● *Enkele krakers wachten op het moment dat ze afgevoerd zullen worden. (Foto: Han de Graaf).*

'Je eigen auto bij de NOS'

Van een onzer verslaggevers

'Zo zie je op het acht uur journaal je eigen auto opeens tussen het wereldnieuws. We staan versteld. Niemand verwacht z'n auto op een brandstapel. Dat is toch zo zinloos. We zijn all-risk verzekerd, maar er was zaterdag niemand die ons kon vertellen of de verzekering dit allemaal vergoedt. En je kunt de schade natuurlijk helemaal niet verhalen op die krakers."

Voor een 29-jarige Groningse en haar 28-jarige man is de kennismaking met de Martinistad uiterst ongelukkig verlopen. De drie jaar oude Peugeot van het echtpaar, dat drie weken geleden van Den Haag naar Groningen verhuisde, werd zaterdagmorgen door krakers op de kop gezet in de Oude Boteringestraat. Gereedschap en kleren werden uit de totaal vernielde auto gestolen.

Het echtpaar, dat uit angst niet met zijn naam in de krant wil, had niet in de gaten wat er gaande was en werd evenmin gewaarschuwd. "We zouden het weekeinde bij kennissen logeren en liepen om een uur of negen met onze slaapzakken naar de auto. Ik zag tot m'n verbazing allemaal ME, van rellen hadden we thuis niks gemerkt. En toen zag ik plotseling de auto op de kop liggen."

De milieudienst voerde de auto af in een vuilcontainer, nadat de eigenaar onder bescherming van twee ME'ers nog wat spulletjes had gered. De auto werd gedumpt op het opslagterrein van de milieudienst, met op de achterbank folders over mooi Groningen. Die waren bij de verhuizing met plezier gelezen. "Er gaat niks boven Groningen. Ja, ja, dat hebben we gemerkt. Zeker als je in het centrum woont. We zijn intussen al bijna in een steekpartij verzeild geraakt en we kregen te maken met parkeerproblemen door markt en kermis. Daar weet je niks van als je hier pas woont. Ik was zaterdag net thuis toen de familie uit het Westen belde of we iets van de rellen konden zien, daar hadden ze op de radio van gehoord. Ik was zelf nog stomverbaasd dat ik er middenin zat. Nee, we zijn niet meer weggegaan, met de trein of zo. We waren bang dat we ons huis na de ontruiming als rokende puinhoop zouden aantreffen."

"We hoorden achteraf pas dat de toestand rond het kraakpand kritiek was. Maar de straat stond vrijdagavond ook vol met geparkeerde auto's, we hadden er geen moment bij stil gestaan dat dat niet zou kunnen bij een kraakpand. Het café was ook niet dichtgetimmerd. De uitbarsting sloeg nergens op. Voor ons was het pure pech, want onze auto was de enige in de barrikade. Van een Volvo was alleen de achterruit ingeslagen.

● *Een moment van rust voor één van de ME'ers. (Foto: Han de Graaf).*

Veendammer biedt spontaan kraan aan

Van onze verslaggevers

De inzet van een 55-tons kraan van het bedrijf Kramer en Klein uit Veendam gisteren bij de ontruiming van het WN-complex was te danken aan de spontaniteit van eigenaar/machinist Otto Kramer. Nadat de eigen politiekraan, vorige week net gereviseerd, het af liet weten, zat de commandopost van de Mobiele Eenheid eigenlijk met de handen in het haar. Waar haal je op zondagochtend een kraan vandaan die ook nog moet worden ingezet bij een risicovolle ontruiming van een kraakpand?

Lang hoefde de politie niet na te denken. Nadat Radio Noord in een rechtstreeks verslag melding maakte van de defekte politiekraan, bood Otto Kramer spontaan aan naar het Broerplein te komen. En hij was niet ver weg, want hij stond op het punt te beginnen aan een klus bij de nieuwbouw van de Centrale Directie van de PTT langs het Emmaviaduct in Groningen.

"Eigenlijk was het een idee van de opzichter van de PTT," vertelt Kramer zondagavond in zijn woning. "Hij had gehoord van de problemen en vroeg mij of ik niet wilde. Ik heb gelijk ja gezegd. Ook geen moment nagedacht over de risico's en gevaren. De politie heeft goed voor mij gezorgd want ik kreeg gelijk een ME-helm op mijn hoofd gedrukt."

Met de kraan van Kramer en Klein was de Bratra-groep in de kortste keren op het dak en kwam de ontruiming in een stroomversnelling. "Voor een 55-tons kraan is het een peuleschilletje om even een container op het dak van een pand te zetten. Vanaf het Broerplein ben ik samen met werknemer Albert Nieboer later weer naar de PTT gegaan. Het beeft al met al een paar uurtjes langer geduurd maar wel met een mooie ervaring rijker," is de nuchtere reactie van Kramer uit Veendam.

● *Een hapje eten komt 'uit de muur'. (Foto: Han de Graaf).*

● *Met de afbraak van de kraakpanden werd direct na de ontruiming begonnen.* *(Foto: Wolter Kobus)*

Gesloten bajes weer open voor krakers WNC

Van een onzer verslaggevers

WINSCHOTEN - De verouderde gevangenis Noorderschans in Winschoten wuifde vorige week de laatste bajesklant uit, maar gisteren kwam het gebouw onverwacht weer tot leven. Justitie zocht overal in gevangenissen in ons land celruimte om de bijna 150 krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen, die zich gisteren overgaven, te huisvesten. Noorderschans kreeg de opdracht de inmiddels lege cellen weer in te richten om twintig vrouwelijke krakers onderdak te geven. In allerijl werd een aantal bewaarders opgetrommeld en een paar uren later kwamen de krakers, begeleid door agenten van de Mobiele Eenheid.

Per 1 juli gaat Noorderschans officieel dicht. De bewaarders ontruimden vorige week de cellen, omdat de inventaris vandaag zou worden overgebracht naar gevangenis De Koepel in Arnhem.

V.k. 28/5

Het interieur van Grand Café Forum in Groningen, dat door krakers werd gesloopt. Foto Karel Zwaneveld

Verzekering dekt door krakers aangerichte schade in Groningen

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN — De verzekeringsmaatschappijen zullen moeten opdraaien voor de schade die krakers het afgelopen weekeinde in en rond de Groningse Boteringestraat aan panden en inventarissen hebben aangericht. Het krakersgeweld rond het ontruimde Wolters-Noordhoff Complex valt in polissen van onder meer glas-, opstal- en inboedelverzekeringen onder de noemer „rellen". De daaruit voortvloeiende schade is daarmee in het algemeen gedekt.

Dat is de mening van het lid van de raad van bestuur van verzekeringsmaatschappij Stad Rotterdam, mr C. de Swart. „Van een vorm van niet te dekken molest is in dit geval absoluut geen sprake. Ook in vergelijkbare gevallen is er altijd door de verzekeringsmaatschappijen betaald", aldus De Swart. Onder molest waarvoor verzekeringsmaatschappijen geen dekking bieden wordt onder meer schade als gevolg van oorlogshandelingen verstaan.

Van de schade is nog maar moeilijk een beeld te krijgen. Een genoemd bedrag van ongeveer één miljoen gulden lijkt wel heel erg aan de voorzichtige kant. Alleen al eigenaar Freek de Geus van Grand Café Forum aan de Boteringestraat schat de schade aan het door de krakers totaal verwoeste interieur van zijn café op enkele tonnen. Toch wil hij proberen zo snel mogelijk weer met een geïmproviseerde inventaris open te gaan. Van de oude spullen zijn alleen nog zes stoelen en een citruspers bruikbaar.

Burgemeester Staatsen heeft laten weten dat de gemeente Groningen in ieder geval zal proberen de schade aan gemeentelijke eigendommen — ook het gemeentelijke Bureau Bedrijfsleven werd grondig „verbouwd" — op de krakers te verhalen. Of zo'n actie succesvol zal zijn is nog moeilijk te zeggen. Dit nog los van de eventuele financiële draagkracht van de verdachten.

Staatsen heeft maandag een aantal ambtenaren opdracht gegeven alle schade te inventariseren. Zowel de schade die door de gemeente zelf is geleden als die van particulieren en bedrijven. De bedoeling is dat, als die schade bekend is, in een gezamenlijke actie onder coördinatie van de gemeente de claims aan de verdachten zullen worden gepresenteerd en zo veel mogelijk verhaald. Dit zal zeker gelden voor schade die niet door verzekeringsmaatschappijen wordt gedekt omdat bedrijven of particulieren er bij voorbeeld geen dekking voor hebben, of omdat het om moeilijk traceerbare immateriële schade gaat.

Staatsen zou willen dat de wetgeving zo zou worden aangepast dat er een omgekeerde bewijslast zou gelden in gevallen, waarbij grote groepen verdachten betrokken zijn. Krakers, die zich bij hun acties meestal onherkenbaar maken, zouden bij een verdenking moeten bewijzen dat niet zij het waren die de vernielingen aanrichtten. Die uiterst moeilijke bewijslast is nu aan het Openbaar Ministerie.

Mr De Swart trekt voor wat de schadevergoeding betreft een vergelijking met bijvoorbeeld de rellen tijdens de kroning van koningin Beatrix op 30 april 1980 in Amsterdam. Ook toen werd enorme schade aangericht, die later door de verzekeringsmaatschappijen in zijn algemeenheid zonder problemen is vergoed. „Schade aan auto's die verzekerd zijn op basis van all-risks of WA-plus-polissen is zeker gedekt. Ook glasschade valt onder de dekking, evenals schade aan panden waarop een opstalverzekering is afgesloten. En schade aan inventarissen van winkels en inboedels van woonhuizen valt onder de dekking van een inboedelverzekering," aldus De Swart.

Herkend

In het geval van Grand Café Forum heeft justitie één verdachte die nadrukkelijk zou zijn herkend als iemand die intensief heeft meegeholpen aan het kort en klein slaan van de inventaris. Deze verdachte werd zondag, onmiddellijk nadat de krakers zich vrijwillig hadden overgegeven, gescheiden van de rest afgevoerd.

De straten rond het voormalige Wolters-Noordhoff Complex waren maandag nog steeds voor het publiek afgesloten. Rechercheurs zochten in het complex nog naar eventueel technisch bewijsmateriaal. Zo werden drie afgedichte pvc-buizen en drie bierblikjes gevonden, waarvan uit een eerste onderzoek door de Explosieven Opruimingsdienst blijkt dat ze mogelijk explosieve stoffen bevatten. De EOD-specialisten zullen de inhoud van de buizen en blikjes nader onderzoeken, waarna het resultaat mogelijk aan het technische bewijsmateriaal zal worden toegevoegd.

Onder de 139 krakers die zich zondagmorgen vrij onverwacht overgaven bevinden zich 40 vrouwen. Ook zijn er buitenlanders onder de verdachten: vijftien Westduitsers en vijf Italianen. Hoofdofficier van justitie mr Blok liet zondag al weten dat op buitenlanders — na een eventuele veroordeling en het uitzitten van hun straf — over de grens zullen worden gezet .

'Rechter moet beslag leggen op uitkeringen, loon en zakgeld'

Kamer wil krakers harder aanpakken

Van onze parlementaire redactie

GRONINGEN/DEN HAAG - De drie grote partijen in de Tweede Kamer vinden dat er hard moet worden opgetreden tegen de krakers die het afgelopen weekeinde waren betrokken bij de rellen en plunderingen in Groningen. CDA, PvdA en VVD vinden dat de rechter beslag moet leggen op lonen, zakgeld of uitkeringen van de krakers om daarmee de door hen veroorzaakte schade te betalen.

"Zij moeten het in hun portemonnee voelen," zegt het CDA-Kamerlid Van der Burg. "De krakers zullen wel enige vorm van inkomen hebben. Daarop moet beslag worden gelegd. Het liefst voor een reeks van jaren, opdat het ze nog lang zal heugen wat ze hebben gepresteerd in Groningen."

Ook het PvdA-Kamerlid mevrouw Calsbeek is voor een harde lijn. "Wat in Groningen is gebeurd, is buitengewoon laakbaar, dat kan niet in deze samenleving. Als de rechter die mogelijkheid geeft, moet er gekort worden op de lonen of uitkeringen van de krakers."

Straf

Iedereen die schade aanbrengt, is daarvoor verantwoordelijk, meent het VVD-Kamerlid Korthals. "En wanneer hij of zij dat kan betalen, zal er gekort moeten worden op de uitkeringen." Korthals is er voorstander van dat schadevergoeding als straf wordt ingevoerd. "Daar ligt een wetsvoorstel voor, zodat mensen die schade aanbrengen ook die straf opgelegd krijgen en het Openbaar Ministerie ervoor zorgt dat de vergoeding wordt geïnd."

Ook het jegens krakers doorgaanse loyale Kamerlid Van Es (Groen Links) heeft het optreden van de WN-bezetters hard veroordeeld. De relschopperij getuigt volgens haar van een "knokploegmentaliteit", zo verklaarde zij gisteren in het televisieprogramma NOS Laat.

Infiltratie door de Binnenlandse Veiligheidsdienst had volgens haar de rellen niet kunnen voorkomen. Ze verwees daarbij naar het recent bekend geworden optreden van een BVD'er, die binnen de vredesbeweging activisten had opgeroepen tot harde acties. "Betrokkenheid van de veiligheidsdienst is derhalve," aldus Van Es, "geenszins een garantie dat escalatie van geweld kan worden verhinderd."

Sinister sfeer in 'krakersbunker'

● *De laatste verblijfplaats van de krakers. (Foto: Wolter Kobus)*

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN - "Deur dicht voor traangasdampen" staat op de toegang tot een kelder onder het Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen. In deze 'bunker' verschansten de 139 krakers zich zaterdag nadat zij een rel in de Oude Boteringestraat hadden veroorzaakt en buiten het web van politie zich om hen sloot. Zij brachten er de nacht door. Een tafel met brood en beleg, her en der verspreide matrassen, overalls, gasmaskers, slaapzakken, handschoenen en helmen.

"Denk niet dat ze het hier gezellig hebben gehad," zegt een ME'er die de verblijfplaats bezoekt.

De Explosieven Opruimingsdienst (EOD) heeft gistermiddag de laatste schuilplaats van de Wolters-Noordhoffkrakers op de aanwezigheid van springstoffen doorzocht. In de kelder zijn weliswaar enkele verdachte spullen aangetroffen, maar geen explosieven. Ook niet in een plantje dat aan een touwtje hing en waarbij de tekst stond geschreven: 'ME, kunnen jullie dit plantje één keer per dag water geven. En ps: er zit geen bom in'.

Overigens heeft de Procureur-Generaal in Leeuwarden drie recherchebijstandsteams - die van Groningen, Friesland en Drenthe - ingezet om de Groninger politie bij het onderzoek naar de krakersrellen te helpen.

'Bankrovers vinden altijd wel weer iets nieuws'

Banken machteloos tegen gewapende overvallen

Van een onzer verslaggevers

HOOGEZAND-SAPPEMEER - "Wat je ook bedenkt, het gilde der bankrovers vindt altijd wel weer iets nieuws." Er klinkt berusting in de stem van de voorlichter van de NMB/Postbank wanneer de veiligheidsmaatregelen ter spra-

overval op de NMB-bank reden de bankrovers de parkeerplaats bij de Amro-bank op. Vermoedelijk waren ze niet tevreden over de buit die ze bij de NMB gehaald hadden. Twee overvallers liepen richting bank tot zij in de gaten kregen dat ze waren gesignaleerd

theorie." Wat er ook gebeurt, voorop staat dat mensenlevens niet onnodig gevaar mogen lopen. Volgens de banken is de grens van beveiliging bereikt. "Nog strengere veiligheidsmaatregelen zou betekenen dat banken ontoegankelijk worden."

KRAKERSPROCES:

Grootste zaak in geschiedenis van Groninger rechtbank

Een proces van wapperende toga's. Daar lijkt de strafrechtelijke vervolging van de 139 krakers van het Wolters Noordhoff-complex op uit te draaien, gezien de omvang van de zaak, de snelheid waarmee justitie die wil afhandelen en het aantal advocaten dat er bij betrokken is. De gewelddadigheden en rellen die de ontruiming van het krakersbolwerk op zondagmorgen tot gevolg had, heeft het justitie-apparaat voor problemen geplaatst. Vrijdag ging justitie er nog vanuit dat na de ontruiming, die voor begin deze week gepland stond, ieder - de krakers incluis - zijns weegs zou gaan. Maar de vernielingen die de krakers in de nacht van vrijdag op zaterdag aanrichtten en waarbij voor rond één miljoen gulden schade werd aangericht, zorgden ervoor dat de rechtbank in Groningen zich deze zomer moet gaan opmaken voor het grootste proces uit haar geschiedenis.

Van onze justitieverslaggever Jan van Dijk

Zo moet de zaak althans volgens het openbaar ministerie in Groningen gaan lopen. Want justitie wil de krakers zo snel mogelijk voor de rechter brengen. En als het openbaar ministerie haar zin krijgt blijven alle 139 krakers, onder wie tien Westduitsers en één Italiaan, tot hun proces in voorlopige hechtenis en moeten ze een eventuele gevangenisstraf direct na het vonnis uitzitten. Dit zou betekenen dat de krakers in ieder geval de eerst komende maanden niet in vrijheid komen. "Maar de rechter heeft ook in dit geval het laatste woord, ons streven is echter dat alles achter elkaar doorgaat," zegt officier van justitie mr. M. H. Geerds.

Justitie gaat in alle zaken overtreding van artikel 141 van het wetboek van strafrecht - openlijke geweldpleging - telasteleggen. Op grond van dit artikel kunnen verdachten in voorlopige hechtenis worden gehouden. Op dit feit staat een maximum-straf van vier jaar en zes maanden. Wanneer er bovendien sprake is van verzwarende omstandigheden geldt een maximum-straf van zes jaar, maar voor die verzwarende omstandigheden kan justitie waarschijnlijk geen bewijs vinden.

Artikel 141 biedt de mogelijkheid om verdachten die zich in groepsverband schuldig hebben gemaakt aan openlijke geweldpleging te veroordelen zonder dat van iedereen zijn of haar aandeel precies is vastgesteld. De Hoge Raad heeft zich daar al over uitgesproken. Mr. Geerds zegt dat het openbaar ministerie daarom *'niet pessimistisch'* is over een succesvolle vervolging. "Je moet bewijzen dat iemand van de collectiviteit deel heeft uitgemaakt. Dat lijkt niet moeilijk, omdat na de vernielingen het hele complex is ingesloten, waardoor er niemand meer in of uit kon. Dat niet iedereen daadwerkelijk aan de vernielingen heeft meegedaan, lijkt me ook niet een groot probleem. Er zullen best wat mensen op het huis hebben gepast, maar die groep heeft ervoor gezorgd dat anderen weer naar binnen konden vluchten. Die groep zou je medeplichtigheid of medeplegen kunnen verwijten. Zij hebben mede het kader geschapen waarin dit kon gebeuren."

● *Freek de Geus in zijn vernielde café Forum.*
(Foto: Dimitri Georganas)

De verdediging van de krakers is inmiddels al druk doende zich te organiseren. De advocaat van dienst, mevrouw mr. A. Spronk, is de afgelopen dagen van 's morgens vroeg tot 's avonds laat in de weer geweest om collega's naar de verschillende politiebureau's en Huizen van Bewaring te dirigeren voor het verlenen van de eerste rechtshulp. Zo'n twintig advocaten hebben inmiddels een eerste bezoekje afgelegd. Dat wil niet zeggen dat zij de krakers ook in het proces terzijde zullen staan. De Amsterdamse advocate mr. T. Prakken zal dat waarschijnlijk wel doen. Zij zegt contacten te hebben met enkele voormalige bewoners van het Wolters Noordhoff-complex. Mevrouw Prakken uit haar twijfels over de manier waarop het openbaar ministerie de zaak aanpakt. "Het lijkt mij een hele toer om te bewijzen dat iedereen zich aan de openlijke geweldpleging heeft schuldig gemaakt. Ik heb begrepen dat dat er twee tot drie keer zoveel mensen zijn aangehouden dan dat er aan de vernielingen hebben meegedaan. Aangetoond zal moeten worden iedereen erbij betrokken is geweest. De beschuldiging is nu zo algemeen dat het me niet verantwoord lijkt om ze langer vast te houden."

Mond dicht

Tijdens de eerste verhoren is gebleken dat veel krakers hun mond houden. De wet verplicht hen niet om zelfs maar hun naam te noemen, alleen het opgeven van een valse naam is strafbaar. Officier van justitie mr. Geerds zegt dat dit geen probleem hoeft op te leveren, omdat verdachten ook op foto kunnen worden gedagvaard en veroordeeld kunnen worden zonder dat hun identiteit bekend is. "We streven er in ieder geval naar om de dagvaarding in persoon mee te geven. Maar het feit dat sommigen weigeren hun naam te noemen pleit er des te meer voor om ze vast te houden." Geerds zegt ook dat er zoveel foto's en video-opnamen zijn gemaakt dat van de meesten wel persoonsgegevens beschikbaar kunnen komen. "Bovendien kennen we van een groot deel van de krakers de namen wel."

Over de vraag of justitie de zaak aan politierechter of aan de meervoudige strafkamer van de rechtbank zal voorleggen, moet nog een beslissing worden genomen. "Maar ik denk dat we wel op behandeling door de meervoudige kamer zullen mikken." Mr. Geerds beaamt dat de aanhouding van 139 verdachten en het vinden en beschikbaar houden van celruimte "een gigantische klus" is. Officieren van justitie van andere parketten hebben gisteren hun collega's in Groningen spontaan hulp aangeboden. Een gebaar dat in Groningen wordt gewaard, maar mr. Geerds denkt dat die hulp niet nodig is. Als de zaak zich ontwikkelt zoals het openbaar ministerie het in gedachten heeft, zal er de komende maanden wel moeten geïmproviseerd. Het bezethouden van cellen door de krakers betekent dat andere verdachten niet kunnen worden vastgehouden. Ook zal met de rechtbank moeten worden overlegd over het houden van extra strafzittingen. Zover is het op dit moment nog niet. Vandaag en morgen moet de rechter-commissaris zich eerst uitspreken over het in bewaring stellen van de krakers. Wanneer hij dat doet, moet de raadkamer van de rechtbank in een later stadium beslissen of de verdachten in afwachting van hun proces in voorarrest moeten blijven.

De eerste irritaties over de behandeling van de verdachten hebben zich inmiddels al voorgedaan. Mr. A. Spronk beklaagt zich over de behandeling van de verdachten die in de nieuwe gevangenis De Grittenborgh in Hoogeveen vastzitten. Zij zegt van verschillende collega's te hebben gehoord dat de krakers verplicht werden zich op tbc te laten onderzoeken. Weigerden ze dit, dan zouden ze geen eten, geen matras, handdoeken en dekens krijgen. Een woordvoerder van de gevangenis ontkent dit pertinent. Het enige waartoe het gevangenispersoneel de krakers heeft verplicht, is het dragen van gevangeniskleding.

Beslissing

Over de wijze waarop de schade die de krakers in panden aan de Oude Boteringestraat hebben aangericht moeten de betrokken nog een beslissing nemen. De eigenaar van café Forum lijkt voor de meeste schade te zijn verzekerd. Mr. J. P. van Stempvoort van het advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas, waar voor enkele tonnen werd vernield, zegt dat het er naar uitziet dat het kantoor "afdoende is verzekerd." "Maar wie we aansprakelijk stellen, daar moeten we nog een beslissing over nemen. Wellicht is dat ook een zaak voor de verzekeringsmaatschappij. Eerst moeten we de zaak weer draaiende zien te krijgen."

De opstelling van burgemeester Staatsen die na afloop van de ontruiming aankondigde dat de gemeente de schade op de krakers wil verhalen, heeft kritiek uitgelokt van de Amsterdamse advocaat mr. H. Kersting. Hij noemt deze maatregel volkomen onterecht. "Een dief wordt ook niet aansprakelijk gesteld voor de schade die hij aanricht bij een inbraak. De benadeelde wordt schadeloos gesteld door de verzekeringsmaatschappij. Dat kunnen gedupeerden in Groningen ook doen. Van een kale kip moet je geen veren plukken," aldus Kersting.
De advocaat noemt het belachelijk dat krakers zelf de aangerichte schade moeten betalen. "Het is een poging om actievoerders monddood te maken. Als je een flinke som geld moet betalen, laat je het in het vervolg wel om op de barricades te gaan staan." Volgens Kersting is het in ons land niet mogelijk om een hele groep aansprakelijk te stellen voor schade. Als de daders kunnen worden vastgesteld, acht Kersting de kans klein dat krakers werkelijk de schadeclaim betalen. "Ze hebben meestal geen inkomen. Het is verboden om geld in te houden van een bijstandsuitkering. Dan kan je de schade verhalen op goederen. Ook dat valt niet mee. Het enige dat ze bezitten, is een matras." Kersting kan geen alternatief voor schadeclaims bedenken. "Ik stel de politiek aansprakelijk. Die moet ervoor zorgen dat jongeren huisvesting krijgen in plaats van tegen hen aan te trappen."

NIEUWSBLAD van het NOORDEN

Commentaar

Lof voor Staatsen

Heel Groningen praat nog na over de verbijsterende vernielingen, die de krakers zaterdag aanrichtten en over de vlotte ontruiming zondag. En ook de politici in Den Haag spreken inmiddels harde oordelen uit over het zinloze krakersgeweld.

De krakers zullen de gevolgen daarvan tot in lengte van jaren ook in hun portemonnee moeten voelen. Ook als zij slechts van een uitkering leven, luidt het unaniem. Dat is een terechte opstelling. Uitkeringsgerechtigden die in de schulden zijn geraakt moeten die ook saneren ten koste van hun uitkering; er zou van rechtsongelijkheid sprake zijn als de krakers de aangerichte schade niet zouden behoeven te vergoeden omdat zij zo weinig inkomen hebben.

Er is, althans in Den Haag, ook enige kritiek te beluisteren op burgemeester Staatsen. Hij had de explosie van vernielzucht moeten voorkomen door eerder in te grijpen. Dat verwijt is niet terecht. Er liepen wel geruchten dat de krakers een eerdere uitzetting dan door de rechter bevolen zouden proberen uit te lokken (om die vervolgens juridisch aan te vechten krachtens een rechtsorde die "de hunne" niet is?), maar meer dan kleine, provocerende en dus te negeren incidentjes konden niet worden voorzien.

Het vergoelijkende argument dat de krakers door de psychologische druk van het onherroepelijk naderen van de ontruiming in een situatie kwamen, waarin een geweldsuitbarsting logisch past, houdt geen steek. Zij hadden immers ook het gebouwencomplex met een vreedzame, maar duidelijke demonstratie kunnen verlaten als het hen te veel werd? Juist het feit dat zij met groot geweld tegen burgers begonnen, lang voordat er sprake was van omsingeling en politie-optreden (uniek in de geschiedenis van de kraakbeweging) deed hen het laatste restje sympathie verspelen.

Burgemeester Staatsen verdient eerder een compliment. Niet doorgrijpen op zaterdag, maar het in feite gevangen zetten van de krakers in het WN-complex, hen daar een nacht de tijd te geven murw te raken en pas daarna rustig met ontruimen beginnen, was een verstandige strategie. Daarmee zijn vrijwel zeker bloedvergieten en wanhoopsdaden voorkomen.

Over blijft de juridische afwerking. Niet alleen de bestraffing van de krakers die allen wegens openlijke geweldpleging zullen worden vervolgd (dat kan dank zij de perfecte afsluiting van de gebouwen zaterdag), maar ook de vergoeding van de schade aan de gedupeerden. Dat is deels een verzekeringskwestie, deels een zaak die de gemeente aangaat. Blijkens de juridische hulp die de gemeente de gedupeerden aanbiedt, wordt die taak erkend. Maar ook het op zijn minst voorschieten van moeilijker invorderbare schadevergoedingen zou het gemeentebestuur in overweging moeten nemen.

Meer luchtverkeer tussen VS en SU

De Sovjet-Unie en de VS hebben dit weekeinde overeenstemming bereikt over een uitbreiding van de luchtverbindingen tussen de twee landen, zo hebben de autoriteiten gisteren in Washington bekendgemaakt. Vier Amerikaanse en zes Sovjetsteden zullen aan het bestaande net van lijndiensten toegevoegd worden.

Het overleg over luchtverbindingen maakte deel uit van de gesprekken over vermindering van het aantal raketten voor de lange afstand. De delegaties hebben ook gesproken over mogelijkheden om het overleg over de vermindering van de conventionele wapens in Europa, het CFE-overleg in Wenen, nieuw leven in te blazen. Het overleg wordt dinsdag voortgezet.

Amerikaanse woordvoerders maakten bekend dat de afspraak over de luchtverbindingen, die tijdens de top-ontmoeting tussen Sovjet-president Michail Gorbatsjov en president George Bush ondertekend zal worden, tot een verviervoudiging van het luchtverkeer tussen de twee landen zou kunnen leiden. 'Voor het eerst zal er ook een geregelde vrachtverbinding opgezet worden en krijgen zes Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen landingsrechten in de Sovjet-Unie.

Daarnaast zal ook een nieuw op te richten Sovjet-luchtvaartmaatschappij rechten in de VS krijgen. Tot nu toe voerden alleen PanAm en Aeroflot diensten tussen New York en Washington in de VS en Moskou en Leningrad in de Sovjet-Unie. Voortaan kan vanuit de Sovjet-Unie ook naar Anchorage in Alaska, Chicago, San Francisco en Miami gevlogen worden. Nieuwe bestemingen in de Sovjet-Unie zijn: Kiev, Minsk, Magadan aan de zee van Ochotsk, Chabarovsk in Siberië, de hoofdstad van Georgie, Tbilisi en de Letse hoofdtad Riga.

Ook werd overeenstemming bereikt over het uitvoeren van ten minste 100 chartervluchten per jaar over de Atlantische Oceaan. Voorts wordt overwogen om jaarlijks 100 vluchten over de Stille Oceaan toe te staan.

Kijkdag in de Oude Boteringe

● *De Oude Boteringestraat in Groningen mag zich na de krakersrellen en de ontruiming van het Wolters Noordhoffcomplex verheugen in een grote publieke belangstelling. Direct nadat de straat gisterochtend weer voor voetgangers werd vrijgegeven, stroomde het publiek massaal toe. Tot woensdagmiddag blijft de straat voor het overige verkeer gesloten. Gedupeerde ondernemers krijgen veel sympathiebetuigingen. Café-eigenaar F. de Geus, wiens zaak werd geplunderd en vernield: "Ik kreeg zelfs een hele aardige brief van iemand uit Amsterdam. De reacties in de straat zijn ook heel vriendelijk."*

(Foto: Wolter Kobus)

NvhN 29/5

NvhN 29/5

Groningen helpt gedupeerden met rechtsbijstand

Justitie: krakers snel voor rechter

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN — Het openbaar ministerie in Groningen streeft ernaar om de 139 krakers van het Wolters Noordhoff-complex tot hun berechting in voorarrest te houden en een eventuele gevangenisstraf direct na de uitspraak ten uitvoer te leggen. "Het is de rechter die daarover beslist, maar ons streven is daar op gericht," zegt de Groninger officier van justitie mr. M.H. Geerds. De gemeente Groningen stelt een juridisch team samen dat voor alle gedupeerden de verhaalprocedure voorbereidt.

Geerds zegt "niet pessimistisch" te zijn over een succesvolle vervolging. In alle zaken zal overtreding van artikel 141 van het wetboek van strafrecht, openlijke geweldpleging, telastegelegd worden. Hierop staat een maximumstraf van vier jaar en zes maanden. Volgens Geerds is het niet nodig dat van alle krakers zijn of haar aandeel precies wordt vastgesteld.

De in krakerskringen goed ingevoerde Amsterdamse advocate mr. T. Prakken vindt een preciezere aanduiding van het aandeel van de mensen die bij de vernielingen betrokken waren nodig om hen nog langer vast te kunnen houden.

De Groninger rechter-commissaris mr. F. M. Wieland heeft de hulp van drie collega's ingeroepen voor een snelle voorgeleiding van de verdachten. Die vindt vandaag en morgen plaats. De voorgeleiding vindt deels plaats in de tien plaatsen in ons land waar de verdachten vastzitten. De rechter-commissaris beslist of de verdachten al dan niet moeten worden vastgehouden. Gebeurt dat, dan beslist de raadkamer van de rechtbank later of de verdachten tot hun berechting in voorarrest blijven.

Vrij

Drie arrestanten die dit weekeinde in Groningen in de nabijheid van het rellencomplex Wolters-Noordhoff zijn aangehouden, zijn op borgtocht vrijgelaten. De drie betaalden borgsommen van 2000 gulden tot 2500 gulden. Volgens een politiewoordvoerder staan de drie bekend als 'kraker' en is hiermee aangetoond dat krakers in sommige gevallen wel degelijk over geld kunnen beschikken.

De drie konden op borgtocht vrijkomen omdat zij uit voorzorg waren gearresteerd op basis van een gemeentelijke verordening (artikel 220) die de politie de mogelijkheid biedt verdachte personen aan te houden en vast te houden als zij geen borgsom kunnen betalen.

Het juridisch team van de gemeente zal de hulp bij verhaalprocedures gratis verlenen. Een woordvoerder stelt dat verzekeringen weliswaar voor een groot deel de schade zullen vergoeden, maar dat een deel niet door de verzekering wordt gedekt.

zie ook pagina 3 en 4

Uitzicht

● *Wie had zondagochtend het mooiste uitzicht op de ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex? De overburen, natuurlijk. Onze fotograaf Han de Graaf kiekte prof. dr. E. Bleumink (rechts), voorzitter van het College van Bestuur van de Groninger universiteit die vanuit het Academiegebouw de ontruiming in ogenschouw neemt. De bezorgde blik van Bleumink, bijgestaan door conciërge Piet Dijkema, laat weinig te raden over.*

Overigens, het was aanvankelijk verboden om vanuit het Academiegebouw de verrichtingen van de ME gade te slaan omdat men vreesde dat te veel publieke belangstelling de agressie bij de krakers zou opjagen. Later gaf de commandant van de ME toch toestemming de ramen te openen.(B.M.).

IJdel

Zelfs zijn snit heeft wel iets van de pakken van Bob de Rooy, de razende reporter van het Vara-programma van cabaretier Paul de Leeuw. Zoals de sympathieke nieuwsjager van de Vara gaat ook NOS-journaal redacteur Paul Grijpma verborgen in gewaagde colberts. En hij ziet zichzelf graag prijken op de buis.

Zaterdagmorgen stapte Grijpma met een NOS-*crew* driftig op en neer voor de gekraakte Wolters-Noordhoff-panden en staarde peinzend voor zich uit. Een VIP met kopzorgen. Ex-Paroolverslaggever Grijpma was duidelijk niet tevreden over een opname. "We doen het over," besloot de nadenkende journalist ten slotte. "Nog één keertje, dan roepen we dat de krakers slechte verliezers zijn."

Opnieuw ging de camera omhoog. "Voor het gekraakte Wolters-Noordhoff complex in Groningen heerste een gespannen rust vanmorgen, nadat eerder....." Na afloop wilde Grijpma meteen zien wat het resultaat was. Hij boog zich voorover naar de op de grond liggende camera. "Ik moet het even terugzien. Ik ben nu eenmaal ijdel, hahaha." Nadat hij de opname had bekeken, was er nog een ding dat hem dwars zat. "Heb ik nu uitgelegd wat het verschil is tussen particulieren en onschuldige omwonenden?"

Even later knipoogde eigenaar Freek de Geus van het door de krakers aan gort geslagen grandcafé Forum in de camera. "Had u een goede relatie met de buren, zal ik maar zeggen,?" wilde Grijpma beslist weten. (G.v.H.)

Brief

De stad-Groninger afdeling van de Socialistiese Arbeiderspartij (SAP) is nog maar net opgericht en nu al actief. De lokale SAP-voorman Karel ten Haaf tekent voor het eerste wapenfeit van de nieuwkomer in de stadspolitiek. Hij schreef een brief aan B en W. De letterlijke tekst van het schrijven:

"Afgelopen zondag 27 mei heeft U het gekraakte Wolters Noordhoff Complex aan de Oude Boteringestraat laten ontruimen. Die dag was op het NOS Journaal van 20.00 uur te zien hoe een vrouwelijke arrestant, ondanks haar protesten, door mannelijke leden van de Mobiele Eenheid werd gefouilleerd in plaats van door vrouwelijke agenten. Dit gebeurde niet in de hitte van de strijd, maar nadat krakers en sympathisanten zich hadden overgegeven. Een excuus voor deze wijze van handelen is dus niet aan te voeren. Wij zouden dan ook graag van u vernemen, welke stappen u denkt te ondernemen tegen de betrokken agenten." (J.G)

Met bijdragen van John Geijp, Gerdt van Hofslot, Berto Merx en Annemarie Schoemakers. Eindredactie: Max Palfenier.

ers: maandag t/m vrijdag f 1,25; zaterdag f 1,75 N.v.H.N. woensdag 30 mei 1990 — 103de jaargang nr. 126

● *Krakers verlaten met hun huisdieren het graanpakhuis van P.K. Woldijk aan de Noorderhaven in Groningen* *(Foto: Wolter Kobus)*

Groninger politie ontruimt opnieuw gekraakt pand

Van onze verslaggevers

GRONINGEN - Ongeveer twintig bewoners van het gekraakte graanpakhuis van P.K. Woldijk aan de Noorderhaven in Groningen zijn vanochtend om acht uur op last van de gemeente het pand uitgezet. Dat gebeurde nadat de bouwinspectie even na acht uur het gebouw onbewoonbaar had verklaard. Bij de uitzetting waren 40 ME'ers en een groot aantal rechercheurs in burger aanwezig. De gemeente vreesde dat het pakhuis, na de ontruiming van het oude Wolters Noordhoffcomplex afgelopen zondag, een nieuw krakersbastion zou worden.

Het complex, eigendom van de gemeente, werd 9 december vorig jaar gekraakt. De bewoners kregen vanochtend een half uur de tijd te vertrekken. Zij verzetten zich niet. "Wat moeten we doen? Dit is een laffe overval," zei één van hen. Overigens kregen de bewoners van de gemeente allen (individuele) herhuisvesting aangeboden. Zij dienden zich daarvoor vanochtend bij de gemeente te melden. De krakers zeiden dit niet te zullen doen: "Dat gelooft toch niemand, dat ze ons in die woningen laten zitten?"

Een deel van de Woldijkbewoners vertrok naar een kraakpand aan het Boterdiep. De huisraad die zij niet direct meenamen, werd door de gemeente in vuilcontainers geladen. "Ze kunnen het alsnog komen ophalen," vertelde een gemeentewoordvoerder. Er werd een zender met zendmast uit het pand gehaald.

Dat de gemeente de uitzetting heeft gelast op bouwtechnische argumenten, kan worden gezien als een juridische truc. Burgemeester Jos Staatsen beklaagde zich in het afgelopen weekeinde nog over het gebrek aan wettelijke mogelijkheden om op te treden tegen krakers. Uitzetting uit onbewoonbaar verklaarde panden of panden die niet voor bewoning zijn bestemd, gebeurt vaker. De combinatie met de ontruiming van Wolters-Noordhoff enkele dagen eerder, is echter geen toeval. "De laatste dagen woonden er in plaats van vijf, zo'n dertig krakers. En dat vonden we onwenselijk," aldus een politiewoordvoerder, wijzend op een verhuizing van enkele Wolters-Noordhoffbewoners naar de Noorderhaven.

Gisteravond hielden enkele tientallen krakers bij een aantal Noordelijke politiebureaus en gevangenissen een lawaaidemonstratie tegen de arrestatie van de 139 krakers van Wolters-Noordhoff, het afgelopen weekeinde. Een poging van de politie in Hoogezand een kraker voor vernieling te arresteren, werd door andere krakers verhinderd.

zie ook pag. 3 en 29 ●

Woldijk-krakers volledig verrast

Van onze verslaggevers

GRONINGEN - Burgemeester Jos Staatsen draait de zaak om: hij heeft de krakers de oorlog verklaard. Dat er in het kraakpand aan de Noorderhaven geen nutsvoorzieningen waren en dat er formeel niet mocht worden gewoond, dat was allemaal al sinds de kraak in december bekend. Het ingrijpen van vanochtend heeft alles te maken met de relatie die er bestond tussen het pakhuis aan de Noorderhaven en de voormalige Wolters-Noordhoffgebouwen.

Tussen de beide panden en de bewoners ervan bestaat een directe relatie. De route tussen de twee krakersbastions is de vorige week honderden malen bewandeld door krakers. Huisraad werd overgebracht, dan weer werd de nacht hier, dan weer daar doorgebracht. Een kraker, vanochtend gevraagd of hij vrienden had waar hij zolang onderdak kon vinden, antwoordde veelzeggend: "Nee, die zitten allemaal in de bak, zoals je weet." De verwachte uitbreiding van het aantal bewoners van het pand na de ontruiming van Wolters-Noordhoff (eens komen ook die krakers vrij) was zowel de gemeente als de politie een doorn in het oog. Beiden achtten ingrijpen gewenst.

De inspecteur van de gemeentelijk dienst Bouw en Woningtoezicht fungeerde vanochtend als wekker voor de bewoners van het voormalige graanpakhuis. Marcel (30) deed open. Achteraf zei hij: "We sliepen nog, zelf zou ik om negen uur zijn opgestaan. Ik vind dit walgelijk. Kijk, we hadden wel iets verwacht, wisten niet precies wat, maar toch... iets zou er wel gebeuren. Maar dit?" Langzaam en nog steeds volkomen verbouwereerd brengt hij een drumstel naar buiten en zet het instrument op een bakfiets. "Ik heb het van een vriend geleend." Hij is er wel even mee bezig. Niemand helpt.

De rest van de Woldijkbewoners wordt langzaam wakker. Onder begeleiding van enkele agenten en enkele ME'ers gaan twee inspecteurs en iemand van de brandweer naar binnen. Marcel, die eerst een deur op de eerste verdieping opende, had niet veel tijd nodig te bepalen of ze de inspecteurs moesten toelaten. Een korte blik naar links bood hem zicht op drie overvalwagens van de ME, vol agenten. Het was, wist hij zeker, de politie ernst. Na een korte weifeling, Marcel laat ze liever niet toe, overtuigt een politieman hem: "Als jullie zelf niet opendoen, helpen we een handje."

Eén van de pakhuisbewoners is direct een advocaat gaan halen. Die arriveert niet op tijd, maar had wellicht ook niets voor de bewoners kunnen doen. De bewoners zijn woedend, steken af en toe een vuist in de lucht maar hebben allen de slaap nog in de ogen, en nog en beetje in het hoofd. Als hen de vervangende woonruimte wordt angeboden laten zij een kort welgemeend 'Fuck You!' horen, "wat door de ambtenaren als een weigering wordt uitgelegd" (citaat Staatsen). De krakers kregen voor de herhuisvesting 60 punten cadeau, wat hen de mogelijkheid zou bieden een vrijstaande woning in (onder meer) de wijken Beijum of Lewenborg te krijgen. Voor een woning in het centrum zijn 96 van dergelijke urgentiepunten nodig.

● *Marcel (rechts boven) staat de bouwkundig inspecteur, die door enige agenten wordt vergezeld, te woord.* *(Foto: Wolter Kobus)*

Staatsen:

Krakers behandelen als normale burgers

Van een onzer verslaggeefsters

GRONINGEN — De krakers, die vanmorgen uit het voormalige graanpakhuis P.K. Woldijk aan de Noorderhaven in Groningen zijn gezet, worden behandeld als gewone burgers. Dat betekent dat ze vervangende woonruimte aangeboden krijgen, maar dat ze zich ook aan algemeen geldende regels moeten houden. Dit zei vanmorgen burgemeester Jos Staatsen tijdens een persconferentie over de uitzetting (zie ook pag. 1).

De krakers hebben huisvesting aangeboden gekregen in panden verspreid over de hele stad. Het is niet de bedoeling dat ze zich weer gaan concentreren. "We moeten alles doen om opnieuw een 'vrijstaat' in Groningen te voorkomen", aldus Staatsen, "maar de krakers hebben momenteel geen dak boven hun hoofd en moeten als normale burgers, die om het een of ander plotseling geen huis meer hebben, huisvesting aangeboden krijgen."

De gemeente hanteert al twee jaar een strakker beleid ten aanzien van bijvoorbeeld kamerbewoning en brandvoorschriften. Aan die regels werd in het voormalige graanpakhuis niet voldaan; er waren geen sanitaire voorzieningen, geen trappen, vluchtwegen en er was geen gas, water en licht. "Het was totaal onbewoonbaar", aldus algemeen commandant Theo Koning. "Een woonvergunning had men nooit kunnen krijgen."

Uiteindelijk heeft de ontruiming van P.K. Woldijk niet plaatsgehad op grond van openbare orde, maar wegens de verwachte toename van het aantal krakers. Vooral hierdoor zou de gevaarlijke situatie voor bewoners en omwonenden toenemen. Vanaf de kraakactie in december van het afgelopen jaar huisden er slechts vijf in het pand, maar vanmorgen bleek dit aantal — afkomstig uit het Wolters-Noordhoff-complex — toegenomen tot twintig.

Het pand aan de Noorderhaven is weer teruggegeven aan de dienst Grondzaken van de gemeente. Die wil de ruimte gebruiken als opslagplaats. Uiteindelijk heeft het pand een woonbestemming; een architect staat al lange tijd te popelen om de ruimte in ogenschouw te nemen, maar hem werd tot vandaag de toegang geweigerd.

Afrekening met laatste grote kraakbastion

Gekraakte P.K. Woldijk nu ook leeg

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — Met de uitzetting van de bewoners van het 9 december vorig jaar gekraakte voormalige bedrijfspand van P.K. Woldijk aan de Noorderhaven heeft de Groninger politie afgerekend met het laatste grote kraakbolwerk in de Martinistad (zie ook pagina 1). Een deel van de dertig krakers die destijds het voormalige graanpakhuis bezetten, bestond uit bewoners van het zondag ontruimde Wolters-Noordhoff complex. Een projectontwikkelaar wil dertig luxe-appartementen bouwen in een deel van het gekraakte pakhuis.

P.K. Woldijk aan de Noorderhaven 27 werd door de eigenaar, de gemeente Groningen die de panden in handen kreeg door een ruil, deels gesloopt om krakers te ontmoedigen. Agenten die na de kraak door de bezetters werden uit het pand waren te krijgen.

Een deel van het pand werd door de gemeente in bruikleen gegeven aan een handelaar in scheepsbenodigdheden. Deze gebruikte echter een deel van de ruimte niet en dat deel werd gekraakt. De Groninger burgemeester Jos Staatsen erkende dat de gemeente niet zorgvuldig was binnengelaten, constateerden echter dat het gebouw niet werd gebruikt en dat de krakers alleen na een civielrechtelijke procedure geweest. "Ik beschouw het als een les om het in de volgende gevallen beter te doen." Het voorval was des te pijnlijker doordat de burgemeester een paar dagen eerder particuliere onroerend-goedbezitters had gemaand kraakacties te voorkomen.

De gemeente maakte een dag na de kraak bekend het pand te willen verkopen. Belangrijkste kandidaat was projectontwikkelaar Geerlings Vastgoed uit Deventer. Die zag wel brood in de bouw van een dertigtal dure koopwoningen in het pakhuis. Drie Westduitse architecten Müller, Schoz en Rheimann werden aangezocht om plannen te maken voor de verbouw van het pand. Het is nu echter waarschijnlijk dat Geerlings zich terugtrekt en dat de gemeente het project zelf gaat ontwikkelen.

Vlak voor de ontruiming van het Wolters-Noordhoff complex brachten krakers een deel van hun spullen over naar P.K. Woldijk. Dat ze enkele dagen later weer op straat zouden staan, hadden de krakers ongetwijfeld niet verwacht.

'De fourage was goed'

De kantine van de gemeentepolitie in Groningen draaide de afgelopen week op volle toeren. De ontruiming van het kraakpand Wolters-Noordhoff bracht een legertje van ongeveer 400 politiemensen naar de Martinistad. En dat hebben ze bij de politiekantine geweten. Koffie, koek, brood, soep en allerlei andere etenswaren werden door het kantinepersoneel bereid en naar het 'slagveld' WNC vervoerd.

ME'ers die even niets te doen hadden laafden zich zaterdag in de zon, nippend aan een kop koffie. Of aten, onderuit gezakt tegen een muurtje, een boterham die ze nog net van thuis hadden meegenomen. De taferelen deden denken aan de Cadi-vreugde onder militairen: na de oefening is er het drinken en het eten.

Tegen de avond, die zaterdag, werd chinees eten geserveerd. Een chinees restaurant in de stad zorgde voor vele tientallen 'bakken' nassi. Met plastic lepels brachten zij het eten naar de mond, af en toe samen uit één bakkie etend. "De fourage was goed. Gisteren trouwens beter dan vandaag," zei een ME'er op zondag.

Ook het cateringbedrijf waarmee de politie een contract heeft, draaide met extra krachten dag en nacht door. De mensen van de politiekantine hadden geen tijd voor een gesprekje over hun inspanningen: ze waren aan het uitrusten.

● *'Mag ik ook een hapje?'* *(Foto: Jaap Knigge)*

NvhN
30/5

Wie wil de rechtsstaat van burgemeester Staatsen?

'Een omkering van de bewijslast, inderdaad'

Het Wolter-Noordhoffcomplex, afgelopen weekend (foto: Johan Berrevoets/EFG)

Paniek in Groningen, afgelopen weekend. Tegen de verwachtingen van de politie in wierpen de krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex enkele dagen vóór de geplande ontruiming barricaden op. Omliggende cafés en kantoren moesten eraan geloven. Het had een signaal kunnen zijn voor het Groningse stadsbestuur om het eigen beleid eens aan een kritische blik te onderwerpen. Maar niets daarvan. PvdA-burgemeester Staatsen greep integendeel de gelegenheid aan zich te profileren als een 'law and order'-man met zo z'n eigen opvattingen over de rechtsstaat.

GRONINGEN – *'We waren op alles voorbereid, maar dit, nee daar hadden we geen rekening mee gehouden.'* Aldus de Groningse PvdA-burgemeester Staatsen, een dag na de veldslag tussen krakers en Mobiele Eenheid in zijn stad. Nog altijd overstemmen bij hem de emoties de vereiste ambtelijke afstandelijkheid. Op het moment dat de politie hem die nacht had ingelicht over de kersvers opgeworpen barricaden, was zijn reactie er een van ongeloof en woede geweest. *'Verdomme, dacht ik, dit gaat toch alle perken te buiten!'* Vanaf dat moment bediende hij zich van een voor Nederlandse begrippen ongekende oorlogsretoriek. En ook justitie vergat even haar gebruikelijke jargon: *'Het Openbaar Ministerie wordt op volle oorlogssterkte gebracht om een duidelijk justitieel gevolg aan deze zaak te geven'*, aldus hoofdofficier van justitie Blok na de ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex.

Plotseling blijkt het mogelijk een honderdtal extra cellen tevoorschijn te toveren, zodat de ruim honderdvijftig arrestanten her en der in de provincie kunnen worden ondergebracht. Waar een wil is, is een weg. De Groningse rechtsorde is diep geschokt en zal deze keer, in de woorden van Staatsen *'geen middel onbenut laten om de daders te vervolgen'*. De krakers van het complex reageren met een persverklaring: *'De schade die onze stad de laatste tien jaar heeft geleden door systematische vernieling door sloop en door waanzinnige nieuwbouw-prestigeprojecten, staat in geen enkele verhouding tot wat er het afgelopen weekend is gebeurd.'*

Bloemetje

Het Groningse raadslid Tom Pitstra behoort niet tot de gelukkigen die na afloop van de ontruiming de persconferentie van officiële zijde mogen bijwonen. De voormalige PSP'er is daardoor aangewezen op z'n *walkman* om zo, via de lokale radio, het verslag van zijn burgervader te horen. Pitstra heeft veel kritiek op het beleid van de Groningse PvdA. Hij is geen voorstander van de manier waarop de sociaaldemocraten de stadsvernieuwing aanpakken en onderschrijft de kritiek van de krakers waar het gaat om de bouw van prestigieuze projecten. 'Maar waarom de krakers nou op deze manier die barricaden moesten opwerpen, begrijp ik niet, wat heeft dat nu voor zin?'

Pitstra heeft de geschiedenis van het Wolters-Noordhoffcomplex op de voet gevolgd: 'Eigenlijk is er aan de eisen van de krakers tegemoetgekomen, er komen op de plaats van het complex geen kantoren maar een bibliotheek. Verder blijven de monumentale panden, die het college van B&W in eerste instantie had willen slopen, behouden. Dat is toch iets wat mede onder druk van de krakers is gerealiseerd. In die zin ben ik er een voorstander van ze daarvoor met een bloemetje te belonen.'

Burgemeester Staatsen ziet niets in Pitstra's theorie. *'Het is belachelijk, lachwekkend zelfs te denken dat de plannen voor het Wolters-Noordhoffcomplex mede onder druk van de krakers gewijzigd zouden zijn.'* Ere wie ere toekomt: bloemen behoren in de visie van Staatsen toe aan de politie. *'De operatie is technisch gezien geheel geslaagd, alles is volgens het draaiboek verlopen.'*

Zo voelden de uit het hele land opgetrommelde ME-pelotons dat ook, de slag om Groningen hadden ze gewonnen. Bij het afvoeren van de eerste krakers oogstten ze een warm applaus. Triomfantelijk liepen de ME'ers vervolgens met een op de vijand buitgemaakte anti-Shellvlag – de overwinning moest worden gevierd. De opgefokte dienders in burger, de 'stillen', lustten dat krakerstuig rauw, althans, mits aangepakt met de bijbehorende plastic Aids-handschoenen. In een euforische stemming als deze past geen enkele kritiek.

Maar heeft deze zo geweldige politieorganisatie eigenlijk niet gefaald wanneer ze niet in staat is barricaden als bij het Wolters-Noordhoffcomplex te voorkomen? Staatsen: *'Zo iets had alleen voorkomen kunnen worden door een cordon om het complex te leggen. Maar als we dat hadden gedaan, waren we zeker teruggefloten door de rechter.'*

Blijft het feit dat de politie ondanks een continue controle, ondanks een tijdrovende voorbereiding en ondanks het voorbarige rondrijden met ME-busjes, die nachtelijke slag hopeloos verloor. Maar de wraak van de burgemeester dreigt zoet te zijn: strenge vervolgingen staan voor de deur. Dat zware straffen echter zinloos zijn, weet ook Staatsen: *'Mensen van deze categorie raken niet bekeerd, want die blijven toch op hun standpunt staan dat onze rechtsstaat niet die van hen is.'* Maar waarom dan wel op wraak uit? *'Als deze mensen niet met succes worden vervolgd, is dat frustrerend, en dat niet alleen, het kan wel eens heel gevaarlijke reacties uit de burgerij oproepen.'*

Hartvervetting

Raadslid Pitstra buigt zich over de strategie die de bewoners van Wolters-Noordhoff kennelijk hebben gevolgd: 'Zij leven blijkbaar met het idee dat alleen met geweld nog iets te veranderen valt, ze lijken aanhangers van de theorie van de gewapende strijd. In een stencil van hen las ik een citaat van Ulrike Meinhof: *"Wij kunnen jullie niet dwingen tot het spreken van de waarheid, maar wel tot grove leugens."* Nou, zo werkt het voor mij niet. De gemeente was uiteindelijk zelfs bereid de bewoners vervangende woonruimte aan te bieden, maar de krakers kozen toch voor de strategie van de lege handen.'

Voor de bewoners van Wolters-Noordhoff was het alles of niets. Kraken mag dan voor velen verworden zijn tot het simpel verschaffen van een dak boven je hoofd onder het uitbrengen van wat revolutionaire taal, de krakers in Groningen lieten afgelopen weekend zien waar kraken wat hun betreft werkelijk om draait: een compromisloze strijd waarin voor doekjes voor het bloeden in de vorm van vervangende woonruimte geen plaats is. Het fundamentele verschil van mening tussen krakers en de zogeheten *'burgerlijke linksen'* is niet nieuw. Al sinds jaar en dag verklaren krakers dat *'deze rechtsorde de onze niet is'*, dezelfde rechtsorde die partijen als Groen Links nu juist als uitgangspunt nemen om politiek te bedrijven.

In hun verklaring proberen de krakers hun eigen optreden te legitimeren: *'Wat is er eigenlijk mis als iemand die honger heeft, brood neemt van iemand die zich een hartvervetting zit te vreten. En als een dakloze een huis gaat gebruiken van iemand die tien huizen heeft en ze laat verkrotten of sloopt. Hoe kun je spreken over rechtvaardigheid als er mensen van honger sterven in een wereld waar nog nooit voedseltekort is geweest. De rechtsorde in dit land heeft niets te maken met rechtvaardigheid, maar heeft alleen tot doel de huidige bezits- en machtsverhoudingen te beschermen. De rechterlijke macht en politie zijn dan ook niets anders dan een onderdrukkingsapparaat in dienst van de heersende klasse.'*

Het is geen taal die de vraagtekens rondom de vernielingen in cafés en advocatenkantoren kan wegnemen. Als de strijd zich richt tegen de gevestigde orde, *'de heersende klasse'*, waarom dan een café geruïneerd? De enige verklaring hiervoor blijft een puur strategische: die panden lagen toevallig dicht in de buurt en de barricaden moesten in *no time* worden opgeworpen. Dat café lag daar nu eenmaal. Een nieuwe variant op het oude *'omdat mijn fiets daar stond'*-argument.

Kermis

Burgemeester Staatsen ontwikkelt tijdens de persconferentie zijn eigen theorie over hoe het allemaal zo ver heeft kunnen komen: *'Onze democratie is te tolerant geworden, in zaken als woon- en demonstratierecht zie je een afglijdende schaal. Acties als blokkades vinden wij tegenwoordig al normaal, nou ik niet!'* De sociaal-democraat over verandering van de grondwet als het gaat om de bewijslast in het Nederlandse strafrechtstelsel: *'Bij massale gewelddadige acties als die rondom het Wolters-Noordhoffcomplex zijn wij niet meer in staat precies te onderscheiden wie nu met die steen heeft gegooid. Daar moet nu maar eens een einde aan komen. Als we iemand die overduidelijk tot die groep behoort gepakt hebben, moet hij maar bewijzen dat hij die steen niet heeft gegooid. Een omkering van de bewijslast dus.'*

Het was dan ook niet verbazingwekkend dat Staatsen bereid bleek artikel 220 van de gemeentewet te gebruiken, een artikel dat de politie in staat stelt iedereen op te pakken van wie *'redelijkerwijs'* kan worden aangenomen dat hij of zij zich op straat bevindt met de bedoeling de openbare orde te verstoren. De eerste de beste punks die zich zondagmiddag na de ontruiming bij de kermis ophielden, werden dan ook lastig gevallen door de in groten getale aanwezige ME'ers en stillen. Zo te zien was de verhouding één op vijf.

Pitstra kent de burgemeester al langer dan vandaag: 'De man is vrij rechts, eigenlijk een mislukt mengsel van VVD, D66 en PvdA.' Bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen verloor de Groningse PvdA pijnlijk veel stemmen aan Groen Links. Een van de verkiezingsitems in Groningen betrof de stadsontwikkeling, naar het lijkt een issue waarmee de PvdA fors onderuit ging. De Groningers hebben van hun PvdA tot nu toe niet veel meer gezien dan de komst van een marmeren casino.

Het richtingloze geweld van de krakers wordt zo unaniem afgekeurd, dat Staatsen ontslagen lijkt van de plicht na te denken over de argumenten die de bewoners van het Wolters-Noordhoffcomplex wel degelijk hebben. B&W kunnen gewoon doorgaan Groningen om te bouwen tot een yuppieparadijs. De alom bekritiseerde heftigheid van het krakersverzet maakt elke meer kritische analyse van het PvdA-gedrag blijkbaar onnodig. *'Geweld is geweld, ik maak daarbij geen onderscheid tussen politiek of anderszins gemotiveerd geweld, ik keur het af'*, aldus Staatsen.

Wat dit betreft hebben de barricaden van de afgelopen zondag de burgemeester van Groningen in de kaart gespeeld. Het gaf hem de mogelijkheid zich via de nationale en lokale media te profileren als een burgervader die de principes van *law and order* goed beheerst. De hand neigt nog geen millimeter naar eigen boezem. Ook in Groningen blijft vooralsnog de arrogantie aan de macht.

JAN BART WILSCHUT

Rechter-commissaris: alle krakers blijven vastzitten

NVHN 39/5

Krakersfront begint barsten te vertonen

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN — Het krakersfront in Groningen begint barsten te vertonen. Dit is gisteren gebleken bij de voorgeleiding van de krakers van het Wolters Noordhoff-complex aan de rechter-commissaris. Uit de eerste verhoren door de politie blijkt dat sommige krakers zich distantiëren van de vernielingen die in de nacht van vrijdag op zaterdag door een groep van ongeveer 50 krakers zijn gepleegd. Anderen hebben tegenover de politie en de rechter-commissaris ontkend bij de gewelddadigheden betrokken te zijn geweest. Een aantal krakers blijft weigeren een verklaring af te leggen, of hun naam en woonplaats te noemen.

Het openbaar ministerie heeft van alle 139 krakers de bewaring geëist. De rechter-commissaris - die de gronden waarop deze vordering berust moet toetsen - heeft in alle gevallen de eis ingewilligd. Dit betekent dat de verdachten in ieder geval nog maximaal zes dagen vastgehouden kunnen worden. De rechter-commissaris kan deze termijn met nog eens maximaal zes dagen verlengen. Hij beslist daar eind deze week over. Daarna moet de raadkamer van de rechtbank eventueel over de gevangenhouding voor een termijn van dertig dagen beslissen. Dat zal volgens persrechter mr. F. M. Wieland eventueel medio volgende week gebeuren. Die termijn kan daarna met maximaal 60 dagen worden verlengd.

De officier van justitie heeft gisteren op drie gronden de bewaring van de krakers gevorderd. Het openbaar ministerie vindt om het om reden van vluchtgevaar, het belang van het onderzoek en omdat er gevaar voor herhaling bestaat nodig dat de krakers vast blijven zitten. De rechter-commissaris heeft deze gronden overgenomen.

Om de zaken van de verdachten die in het arrondissement Groningen vastzitten in een dag te kunnen afwikkelen, heeft de Groningse rechter-commissaris mr. Wieland gisteren de hulp van drie collega's ingeroepen. Ook elders in land zijn rechter-commissarissen actief geweest.

Het afgelopen weekeinde heeft justitie van een zelden toegepast artikel gebruik gemaakt om een verwachte verstoring van de openbare orde te voorkomen. Op grond van een noodwetje dat burgemeester Staatsen had uitgevaardigd, heeft de politie een tiental personen aangehouden die zich schuldig hadden gemaakt aan vernielingen, of van wie werd aangenomen dat ze met de krakers sympathiseerden en mogelijk geweld zouden gebruiken. Het ging in alle gevallen om mensen die niet in het gekraakte complex verbleven. De officier van justitie heeft daarna van de rechter-commissaris gevorderd dat hij een bevel doet om herhaling te voorkomen. De rechter-commissaris heeft vervolgens de mensen die waren opgepakt laten beloven dat zij zich gedurende een aantal dagen niet binnen de Diepenring zouden vertonen. Vijf mensen heeft hij borgsommen van 1000 tot 2500 gulden laten betalen, voordat ze werden vrijgelaten. De anderen konden met een belofte volstaan.

'Bom' WN-complex loos alarm

● *Een EOD-medewerker brengt de nepbom naar buiten. (Foto: Wolter Kobus)*

GRONINGEN — De vrees van een aantal slopers op een door krakers achtergelaten bom in het Wolters Noordhoffcomplex te zijn gestoten, leidde gistermiddag tot een zo'n vierenhalf uur durende afzetting van de Oude Boteringestraat. De explosieven opruimingsdienst (EOD) in Culemborg moest in allerijl met zwaailicht en sirene uitrukken om na een haastige reis naar Groningen vast te stellen, dat een ietwat vervaarlijk ogende lege brandblusser geen explosief materiaal bevatte.

Passanten werden met straffe hand uit de na de ontruiming van het WN-complex zo druk bezochte Oude Boteringestraat geweerd. Middenstanders, onder wie de door vernielingen geplaagde advocaten van het kantoor Vos, Seidel en Plas, moesten hun zaken verlaten en sluiten. De sloop van het voormalige kraakbolwerk werd stop gezet.

De nepbom werd rond half drie gevonden. Daarop volgde de afsluiting van de straat. Tegen de klok van zes uur arriveerde de EOD om het projectiel te bekijken. Na de "bom" tot ontploffing te hebben gebracht, stelden de explosievenopruimers om ongeveer zeven uur vast dat de vondst niets meer of minder was dan een lege brandblusser.

● *VONHOFF*

Groninger CdK wil kraken verbieden

Vonhoff: verrassingsaanval krakers échte verrassing

Van een onzer Statenverslaggevers

GRONINGEN - Commissaris der Koningin H. Vonhoff ondersteunt de opvatting van burgemeester J. Staatsen dat de vernielingen die de krakers van het Wolters Noordhoffcomplex zaterdagochtend in de Groninger binnenstad aanrichtten, niet te voorkomen waren. Volgens Vonhoff, formeel verantwoordelijk voor de ME-bijstand aan de stad-Groninger politie, kwamen de acties te onverwacht, ook al werd het WNC vrijwel voortdurend door de politie geobserveerd.

Vonhoff is het er niet mee eens dat er vrijdagnacht te weinig ME achter de hand was, waardoor de krakers alle tijd hadden huis te houden in café Forum, restaurant Capitool en in een advocatenkantoor. "Ik denk dat er voldoende mensen waren, maar het duurt natuurlijk enige tijd voordat iedereen in linie opgesteld staat." Vonhoff voert ook als argument aan dat de later ingestelde 'noodwet', die het onder meer mogelijk maakte bij voorbaat sympathisanten van krakers te arresteren, zaterdagochtend nog niet van kracht was. "Je kunt als burgemeester niet zomaar zo'n verordening afroepen. Je kunt niet zomaar straten afsluiten en de ME inzetten."

Vonhoff vindt het "heel merkwaardig" dat Tweede Kamerleden kritiek op het optreden van de lokale overheid hebben geleverd. Volgens de parlementariërs, onderwie CDA'er Van der Berg en VVD'er Korthals, had Wolters Noordhoff eerder moeten worden ontruimd. Volgens Vonhoff was dat juridisch onmogelijk, omdat de door de rechter opgelegde termijn waarin de krakers hun biezen hadden moeten pakken, nog niet was afgelopen. "Dat is helaas één van de nadelen van onze wetgeving. Het kan natuurlijk, en ik zou er veel voor voelen, wanneer het kraken wordt verboden. Temeer omdat kraken naar mijn gevoel een overleefde situatie is. Nu je echt wel een betaalbare woning kunt vinden, kan het kraken geen rechtvaardiging meer krijgen."

De CdK voelt wel voor het invoeren van de zogeheten omgekeerde bewijslast tegen de krakers. Dat houdt in, dat niet de officier van justitie de schuld van een verdachte moet aantonen, maar de verdachte zijn of haar onschuld moet hard zien te maken. Voor justitie zal het nog een hele toer worden om alle individuele krakers door de rechter veroordeeld te krijgen voor de misdrijven die als groep zijn gepleegd. Vonhoff noemt de omgekeerde bewijslast "het overwegen waard". Hij: "Het mag niet ontaarden in oneigenlijk gebruik. Maar misschien dat je bij groepscriminaliteit niet aan dat soort maatregelen kunt ontkomen."

(Adverte

Vos Seidel & Pla
ADVOCATE

Ingezonden mededel
Geen van on
verloren geg
Ondanks de door de
vindt onze dienstverl

Wij zijn normaal bere
mers:
Telefoon: 050–1805
Telefax: 050–1852

Vos Seidel & Pla
ADVOCATE

(Advertentie)

Vos Seidel & Plas

ADVOCATEN

Ingezonden mededeling

Geen van onze dossiers is verloren gegaan.

Ondanks de door de krakers aangerichte vernielingen vindt onze dienstverlening onverminderd voortgang.

Wij zijn normaal bereikbaar en wel onder onze nummers:
Telefoon: 050–180541
Telefax: 050–185258

Vos Seidel & Plas

ADVOCATEN

'Echt alle 400 nodig'

Stratego van politie-chef Siemons was bloedserieus

Van onze verslaggever Hans Leber

GRONINGEN — De politie-officier Jaap Siemons (36) werd in de vroege ochtend van zaterdag 26 mei uit zijn bed gebeld. Of-ie naar het hoofdbureau van Politie kon komen, want de hel was losgebarsten bij het Wolters-Noordhoff-complex in de Oude Boteringestraat.

Siemons, algemeen commandant bij de ontruiming, had al een week van voorbereiding achter de rug. Een week lang was een arrestatie-eenheid in de stad actief om (verwachte) acties van de krakers te voorkomen en om Z-siders te beletten het kraakpand aan te vallen. Eén peloton Mobiele Eenheid van 60 mensen was die zaterdag paraat op het politiebureau. Maar het peloton kon bijna niets uitrichten. De krakers stormden massaal de straat op en richtten in korte tijd barricaden aan die niet 'genomen' konden worden zonder gevaar voor de agenten. "We werden geconfronteerd met een militaire operatie," vat Siemons samen. De algemeen commandant over de ins en outs van manoeuvreren met 400 manschappen; een bloedserieus stratego.

Hij is moe, heeft net als alle manschappen een heksenketel achter de rug. Weinig slaap, spanning, veel handelingen... en het gaat nog steeds door. De afbouw van de politie-inzet duurt nog wel even voort. Maar op het bureau zeurt niemand daarover. Siemons verwoordt het gevoel onder de Groninger agenten als volgt: "Iedereen is zeer gelukkig met de arrestaties van de krakers. Ik ook. Terugkeer naar de orde van alledag was een stuk moeilijker geweest als veel krakers, na alles wat er is gebeurd, een vrije aftocht hadden gekregen. Een traumateam dat door ons bij de acties is betrokken is vangt politiemensen een beetje op: een enkeling kan de rechtsongelijkheid, waar toch sprake van is geweest met de krakers, moeilijk verwerken. En dan de volgende dag toch weer gewoon bekeuringen uitschrijven? Nee, dat gaat niet zo maar, we proberen dat heel zorgvuldig in goede banen te leiden."

Vertrouwd

Siemons is vertrouwd geraakt met de krakers. In zijn dagelijkse baan als chef van het wijkteam binnenstad heeft hij veel met ze te maken gehad, binnen ket korps is hij 'kraakcoördinator'. Uiteindelijk regisseerde Siemons de oplossing van het WNC-probleem: nadat hij wakker werd op zaterdagochtend liet hij direct zijn staf 'optuigen' die die nacht in een paraatheidsbezetting had gewerkt. "We hielden rekening met van alles, al vanaf de uitspraak in het kort geding. Daar zijn de krakers ook door geschrokken, door die korte periode van een week waarbinnen zij moesten vertrekken. En dan nog eens die uitspraak van hun advocaat dat hij daadwerkelijk geweld verwachtte. Daar hebben we onze voorzorgsmaatregelen op genomen. Aan het begin van de week hebben we ons eigen peloton ME aangevuld met een peloton uit Friesland. Dat peloton was er zaterdag in alle vroegte nog niet. Het zou pas om acht uur opkomen. Dat heb ik enkele uren vervroegd. In feite heb ik de hele ontruimingsoperatie twee dagen naar voren geschoven. Wat dacht je dat zoiets aan organisatie kost?"

Siemons ontkent dat de ME-sterkte voor het weekeinde was 'afgebouwd', hoewel eerder in de week nog twee pelotons in Groningen aanwezig waren om bij ongeregeldheden in te grijpen. Zaterdagochtend moesten de ME'ers eerst op afstand blijven toen bleek dat zij onder een gigantische stenenregen van de krakers kwamen te liggen. Siemons analyseerde op het bureau de situatie, moest zorgen dat de krakers in hun gebouw terug zouden gaan alvorens het ontruimingsdraaiboek in werking kon treden. Nadat de rust was teruggekeerd werden de barricaden geruimd, er moest voor de politie een goed werkterrein worden gecreëerd, dat later met containers werd afgezet. Geen kraker kon eruit, geen lastige bemoeial kon erin.

Vraag

De vraag dient zich aan of met twee pelotons ME de zaak niet versneld opgelost had kunnen worden. Maar het antwoord daarop luidt volgens Siemons ontkennend. Eerst moest juridisch worden bekeken of een ontruiming op basis van 'verstoring van de openbare orde' kon gebeuren. En Siemons wilde precies weten hoe het met de veiligheid van zijn personeel en de burgers zat. "We hebben direct na het vonnis van de rechtbank, die maandag, twee pelotons opgebouwd. Om ze aan elkaar te laten wennen voor een latere ontruiming. En omdat er het vonnis en die uitspraak van de advocaat waren. Maar dat één peloton te weinig was op zaterdagochtend... wat dacht je wat dat betekent, zestig man ME en 25 mensen uit de wijkteams in de bijstand? Tegen die actie van de krakers was geen kruid gewassen! Een militaire operatie, massaal en gecoördineerd uitgevoerd. Er was geen verwarring, maar we hadden wel tijd nodig voor een analyse. De veiligheid van het publiek en van onze mensen had op dat moment de eerste prioriteit. Als we twee pelotons ME hadden gehad hadden we ook niet op zaterdag kunnen ontruimen. Daarvoor moesten teveel eenheden nog naar Groningen komen, bijstand van mensen en materieel. Onmogelijk, het was niet sneller gegaan. Bovendien zul je altijd zien: je krijgt te horen dat één peloton te weinig is, en vervolgens hoor je dat vierhonderd man bij de ontruiming te veel is. 't Is nooit goed, als je het zo bekijkt! Maar echt, we hadden ze alle vierhonderd nodig. Een ontruiming op dinsdag, zoals we ons hadden voorgenomen, was met een even groot aantal gebeurd."

Onmogelijk

Siemons overtuigde de burgemeester, de hoofdofficier van Justitie en zijn korpschef van de onmogelijkheid van een ontruiming op zaterdag. "Ik ben buitengewoon verguld over de manier waarop ik mijn argumenten heb kunnen aanvoeren. Die ontruiming kon technisch gesproken op zaterdag om zes uur worden uitgevoerd. Maar dan moest ik de mensen een duister pand insturen waar ze niet wisten wat ze tegen zouden komen. En tegen achten wordt het licht minder, dan zit je in zo'n pand helemaal moeilijk. Bovendien verwachtten we veel gedonder vanuit de stad, de kermis draaide, mensen waren aan het uitgaan. En we hebben die nacht al honden in moeten zetten tegen het publiek. Van buiten de omheining kwamen meer problemen dan van binnen, gedurende de nacht. Een hoop van die klieren wilden het wel even opknappen met een dronken kop. Eén wilde er over een container klimmen, tot twee keer toe. Tsja, die kreeg van een hond een happie...niets ernstigs, geen wond, maar je voelt het wel hoor! Ik heb trouwens de zaterdagnacht niet geslapen, verwachtte nog een uitbraakpoging van de krakers. En de Z-side-supporters roerden zich. Ze verzamelden wel, maar durfden uiteindelijk niets te ondernemen."

Op het hoofdbureau van politie is nog steeds een team bezig met de personele en materiële organisatie van de belegering van het WNC. De afbouw, administratief, is evenals de opbouw een helse klus. De kosten zullen onnoemelijk hoog komen te liggen. Siemons zegt over de motivatie van de Groninger agenten om het karwei te klaren: "Als je bijvoorbeeld naar de arrestatie-eenheid kijkt; die had al een paar weken van inzet achter de rug. Eerst moesten ze de krakers tegen aanvallen van de Z-side verdedigen, vervolgens de Z-side tegen aanvallen van motorrijders na een mishandeling, daarna kwam het kort geding en vervolgens het afgelopen weekeinde. En toch moesten we ze zo'n beetje naar huis schóppen om rust te nemen, anders gingen ze niet. Het is maar een voorbeeldje. Het gaat op voor iedereen." Zelf kijkt hij terug op een ambachtelijk hoogtepunt van zijn carrière. "Ik kan niet zeggen dat ik het leuk vond, wel interessant. Het was heerlijk dat een groot deel van mijn werk me door anderen uit handen werd genomen."

Afstand

Bij de uiteindelijke ontruiming waren slechts op afstand Groninger agenten betrokken, op een enkel lid van de arrestatie-eenheid na. Een beleidskeuze. Siemons wijst op een incident tussen krakers en politie van vorig jaar, waarbij een agent zwaar gewond aan het hoofd raakte toen tumult ontstond na een winkeldiefstal in een supermarkt. "We wilden emoties voorkomen van agenten. Kijk, vorig jaar is daar een collega bijna vermoord door die krakers. Logisch dat dan de emoties met zo'n ontruiming meespelen. Bovendien hadden we 's ochtends stenen naar ons hoofd gekregen, halve stoeptegels soms." Een andere reden voor het politiecommando om de Groningers elders in te zetten, was dat de Groningers beter voor de openbare orde in de buurt van de ontruiming konden zorgen. Zij kenden daar de weg, Nijmeegse, Enschedese of Friese ME-eenheden niet. Toch hadden veel agenten in Groningen de ontruiming liefst zelf willen doen. Siemons zegt echter begrip onder de collega's voor zijn beslissing te hebben ontmoet: "Dat ze er graag bij hadden willen zijn, dat geldt voor vrijwel allemaal. Daar praten we ook wel over samen, dat kan. Maar er is begrip, het was beter zo."

● *Politie-officier Jaap Siemons was de algemene commandant bij de ontruiming van het WN-complex.* *(Foto: Sjors Visscher)*

Gezinsbode 30/5

Staatsen: 'Krakers confronteren met hun daden'

'We moesten vechten met een hand op de rug'

'De enige manier om te voorkomen wat er nu is gebeurd zou zijn dat we de gehele vorige week al een kordon van politiemensen hadden gelegd rondom de vroegere panden van Wolters-Noordhoff. Dan waren uitbraken zoals zaterdagochtend, gericht op een café en enkele kantoren, onmogelijk geweest. Maar ik ben er zeker van dat de krakers in dat geval naar de president van de rechtbank zouden zijn gestapt omdat hen hun bewegingsvrijheid was ontnomen. En de president van de rechtbank zou die eis ontvankelijk hebben moeten verklaren. Dat bedoel ik nu wanneer ik zeg dat wij op grond van het in ons land geldend recht met één hand gebonden op de rug staan. En daardoor niet kunnen doen wat de krakers wel kunnen doen'.

De nieuwe harde lijn van Groningen

'Ja, met de wet in de hand moet ik erkennen dat indien zich een nieuwe Wolters-Noordhoff affaire zou voordoen, wij weer niet anders kunnen handelen dan we nu gedaan hebben en in die zin de geschiedenis zich kan herhalen'.

Dit zegt burgemeester mr. A. A. M. F. Staatsen, die op basis van de huidige wetgeving eigenlijk slechts twee mogelijkheden ziet om krakersrellen zoals zich nu in Groningen hebben voorgedaan te voorkomen, resp. te beëindigen. 'Om kraakacties te voorkomen is er maar één goed middel en ik heb ook naar het bedrijfsleven toe daarop al vaak gewezen. Men kan niet zorgvuldig genoeg zijn met onroerend goed. Iedereen die een pand heeft dat feitelijk niet gebruikt wordt, is kansloos als er krakers inttrekken. Je kunt dus echt niet volstaan met het zetten van een paar planten in de vensterbank en het ophangen van een gordijntje. Een leeg pand moet echt gebruikt worden. Gebeurt dat niet dan rest de eigenaar van zo'n pand rest slechts één ding om de krakers er weer uit te krijgen: procederen'.

Illegaal, maar wel woonrecht...

Het probleem is namelijk dat ook al zitten krakers illegaal in een huis of ander gebouw, zij wel onder het woonrecht vallen. Voor een burger misschien niet te begrijpen, maar zo zit het wel in elkaar. Daarom moet een eigenaar van een gekraakt pand ook eerst via de rechter aantonen dat er eruit moeten, omdat hij zelf het pand weer wil gebruiken of slopen.

Dat was ook het probleem met het Wolters-Noordhoff complex. Eerst moesten de plannen afgerond worden, wat jaren geduurd heeft, en pas daarna kon de eigenaar van het complex (het pensioenfonds PGGM) ontruiming eisen. Zover was het dus maandag 21 mei. Vanaf die dag was de Groninger politie maximaal paraat, zo verzekert burgemeester Staatsen. Zij het dus met die ene hand gebonden op de rug.

De krakers kregen een week de tijd om de gebouwen te verlaten. Uiterlijk maandag 28 mei moesten zij uit het complex zijn. En zo niet dan zou dinsdagmorgen tot ontruiming worden overgegaan.

Onafgebroken bewaakt

Dit betekende niet dat de Groninger politie de zaak in afwachting daarvan op haar beloop liet. Het Wolters-Noordhoff complex heeft vanaf maandag 21 mei 24 uur per dag onder bewaking gestaan. Ook met visuele en andere middelen. Een peloton Mobiele Eenheid (45 mensen) werd 24 uur per dag direct paraat gehouden, evenals een aanhoudingseenheid. Een ander peloton Mobiele Eenheid, ondergebracht in de omgeving, had piket en was direct oproepbaar. Op de dag van de uitspraak van het vonnis, maandag 21 mei dus, was de bezetting nog sterker.

Direct nadat zaterdagmorgen op het hoofdbureau de melding binnenkwam dat de krakers massaal naar buiten kwamen werden alle in de stad werkzame agenten naar de Oude Boteringestraat gedirigeerd, evenals een sectie van de speciale aanhoudingseenheden. En 'binnen twintig minuten tot een half uur' was het peloton Mobiele Eenheid dat op het hoofdbureau verbleef aanwezig. En was een ander peloton, dat piket had, opgeroepen. Dit arriveerde enige tijd later.

Met stenen, flessen en tegels

De aanvankelijk aanwezige politiemensen, waarvan slechts een deel qua uitrusting de strijd zou aan kunnen tegen met stenen, flessen en tegels goolende krakers, stonden in eerste instantie voor een schier hopeloze taak, maar zij deden wat ze in die omstandigheden konden doen. Pas nadat ook het tweede peloton Mobiele Eenheid was gearriveerd kon de strijd echt worden aangevat. Er waren toen ongeveer 120 politiemensen ingezet. En verder shovels, waterwerpers en ander materieel.

'De politiemensen werden bekogeld met een regen van stenen, er werd met katapulten op hen geschoten en met name in de Roode Weeshuisstraat is fel gevochten tussen politiemensen en krakers'. De tactiek van de politie was eerst een einde te maken aan de vernielingen, vervolgens de situatie te consolideren en daarna de krakers 'terug in het hok' te krijgen en schoonschip te maken.

Burgemeester Staatsen krijgt, direct nadat de ontruiming is beeindigd, en glas champagne aangeboden.

Vonhoff : kraken verbieden

Kraken moet worden verboden. Dat vindt commissaris van de koningin H.J.L. Vonhoff. Volgens Vonhoff is kraken niet langer maatschappelijk noodzakelijk gezien het feit dat er woonruimte genoeg is.

Als kraken wordt verboden, ontstaat er een heldere, duidelijke situatie en kan er worden ingegrepen, vindt de commissaris. 'Door de huidige kraakwet kon de politie nu niet ingrijpen omdat dat huisvredebreuk zou zijn', aldus Vonhoff. Bij afschaffing van die wet zou de politie die mogelijkheid wel hebben.

Volgens Vonhoff heeft burgemeester Jos Staatsen uitstekend leiding gegeven en heeft de politie goed werk afgeleverd. Eerder of anders ingrijpen was volgens Vonhoff niet mogelijk omdat er binnen de huidige wet geen juridische mogelijkheden waren.

'Ik was ontzettend kwaad'

Burgemeester Staatsen: 'Maar waarop we ook voorbereid waren, niet op zo brute, snelle, onverhoedse en massale acties tegen particuliere eigendommen zoals nu gebeurde. Nee, het lijkt me niet juist uiteen te zetten waarop de bewaking precies gericht was, maar het stadhuis is daar inderdaad een voorbeeld van. Nogmaals: alleen wanneer we vanaf maandag 21 mei onafgebroken een kordon om de kraakpanden hadden gelegd, hadden we dit kunnen voorkomen. Ik was in de nacht van vrijdag op zaterdag toevallig laat naar bed gegaan en toen ik daar 's morgens vroeg uit gebeld werd, heb ik eerst gereageerd zoals iedere burger. Ik was eerst kwaad,ontzettend boos. We hadden alles zo zorgvuldig voorbereid en nu overkwam ons dit. Maar dan word je al snel weer bestuurder'.

Wachten op versterking

Voor burgemeester Staatsen stond vrijwel direct vast dat met de ontruiming nu niet langer gewacht kon worden. Precies zoals vele burgers dat op dat moment vonden. En om 9.45 uur zaterdagmorgen viel officieel in het driehoeksoverleg de beslissing dat met de ontruiming van de panden niet langer gewacht mocht worden. Die ontruiming zou zo snel mogelijk plaats dienen te hebben. Het probleem was alleen dat de speciale eenheden, die volgens het draaiboek bij de ontruiming zouden worden ingezet, eerst nog uit Amsterdam en Nijmegen moesten komen.

Niet in het donker

Onder hen waren o.m. de Amsterdamse braak- en traangasgroepen (de BRATA's). Deze konden, hoewel ook zij al een week lang 'stand by' werden gehouden, pas tegen het einde van de middag in Groningen aankomen. 'Om zes uur zaterdagmiddag konden we in technisch opzicht operationeel zijn en dat is ook gebeurd. Dat was echter geen goed tijdstip meer om direct tot de ontruiming over te gaan, omdat we dan eventueel die ontruiming gedeeltelijk in het donker hadden moeten uitvoeren. En dat vonden we uit veiligheidsoverwegingen niet verantwoord'.

Daarbij speelde ook een rol dat 'grote aantallen mensen te kennen gaven ons wel een handje te willen helpen en dat zou hebben kunnen betekenen dat de politie

DE GRONINGER GEZINSBODE

Correspondentieadres:
Postbus 591, 9700 AN Groningen
Telefoon 050 - 26 28 30
Telefax 050 - 26 82 93

Kantooradres:
Pelzerweg 132 - Groningen
Kantooruren van 8.00-17.00 uur
vrijdags van 8.00-16.30 uur

Opgave rubrieks-advertenties (Mollebonen) aan ons kantoor of bij onze agentschappen.
- zie rubriek Mollebonen -

Advertentie-afdeling na kantooruren 05907-4048 of 05945-49961

Redaktie:
Alg. Gron. Persbureau Tammeling
B.P. Tammeling, hoofdredakteur
J.F. Boonstra, M.M. Janssen, J.J.M. de Preter, A. Meester

Oplage stadseditie 94.000
editie provincie 41.000
Totaal oplage 135.000

Uitgave en druk:
Drukkerij Ebel Noorman bv.

Gezinsbode 30/5

Groningen en de 'harde lijn' tegen 't kraken

Vervolg van voorpagina

den. Gebruikelijk is dat krakers, nadat ze uit een pand zijn gehaald of gekomen, meestal direct weer vrij worden gelaten, maar deze keer werd besloten de arrestanten zo zwaar mogelijk te vervolgen. Alleen al het feit dat de gearresteerde krakers drie dagen in voorarrest werden genomen is bijzonder, maar de meeste krakers moeten er maar op rekenen dat ze vanaf vandaag nog tweemaal drie dagen vast zullen zitten.

'Er zal echt geprobeerd moeten worden - en ik ben justitie zeer erkentelijk voor de manier waarop hieraan wordt gewerkt - de krakers de gerechtvaardigde straf te geven'.
Zowel het maximaal gebruik maken van zijn bevoegdheden door de burgemeester als de poging zoveel mogelijk krakers inderdaad te veroordelen mogen bijzonder heten. Zij illustreren de hardere lijn die nu in Groningen gevolgd wordt.
Maar had de burgemeester dan niet veel eerder van die speciale bevoegdheden gebruik kunnen maken?, zo hebben velen zich afgevraagd. Er is in en rondom de Wolters-Noordhoff panden een hoop gebeurd de afgelopen tijd. In november nog raakte een politieman zeer ernstig gewond en drong ook de dienstcommissie van het Groninger politiekorps op directe ontruiming aan. Was dat achteraf inderdaad niet beter geweest?

'Geen acute situatie'

Staatsen: 'Daarvoor was een acute situatie nodig zoals die nu zaterdagmorgen plaats had. Natuurlijk, er is herhaaldelijk winkelpersoneel gemolesteerd, er is proletarisch gewinkeld, burgers zijn lastig gevallen en som het allemaal maar op, maar dat was onvoldoende om van min bevoegdheden, zoals nu toegepast, gebruik te kunnen maken. Natuurlijk hebben we dat overwogen. Ook in het driehoeksoverleg. Herhaaldelijk, maar een eerdere ontruiming was niet mogelijk. Ik heb het al ge-

Het kraakpand van P.K. Woldijk aan de Noorderhaven. Ook van dit gebouw werd een groot gedeelte gekraakt. Dit vroegere graanpakhuis zou het Nieuwe WN kunnen worden. Het pand is eigendom van de gemeente, die er destijds veel aan deed om de krakers buiten de deur te houden, maar het dichtmetselen van ramen en wegbreken van vloeren bleek onvoldoende. De krakers trokken er toch in en zullen er ook pas weer uit te krijgen zijn indien via een kort geding dit door de president van de recht bank wordt uitgesproken.

---

zegd: we zaten met één hand gebonden op de rug'.

Staatsen is duidelijk voorstander van een hardere lijn. Dit is ook de reden dat hij - meer als theoretisch model - ervoor gepleit heeft krakers die zich collectief schuldig maken aan vernielingen e.d. ook collectief te beschuldigen. Een lid van zo'n groep zou dan - als hij een straf wil ontlopen - maar moeten bewijzen dat hij aan die vernielingen niet heeft meegedaan. Dit betekent een omkering van de bewijslast, wat binnen het Nederlands rechtsbestel nogal ongebruikelijk is.

Een collectief daderschap dus. In de burgerlijke rechtspraak al niet meer nieuw, want in het nieuwe Burgerlijk Wetboek zal daar al sprake van zijn.

Staatsen blijft er ook naar streven dat geprobeerd zal worden de schade op de daders te verhalen.

De gemeente zal dit doen voor zover het haar eigen eigendommen betreft en hoopt dat 't ook van particuliere zijde gebeurt. De gemeente heeft daarom mevrouw Van Baasbank, hoofd bureau bedrijfsleven, en de heer W. Brinkhuis, hoofd bureau overheidscontacten, aangewezen dit te coördineren. Betrokkenen kunnen met hen dus contact opnemen. 'De zin hiervan is dat je de mensen confronteert met hun daden. Ze zullen moeten weten wat ze aangericht hebben. We sluiten hierbij met dit beleid aan bij wat er al in het voetbal gebeurt, terwijl bijvoorbeeld ook de Informatiseringsbank de daders van de daar aangerichte vernielingen aansprakelijk stelt'.

't Groninger Stadsblad

POLITIEKE STRATEGIE ONTBREEKT

Zelfgekozen isolement breekt WNC-krakers op

De eerste krakers verlaten het Wolters Noordhoff-complex. Voorlopig blijven ze eerst drie dagen in hechtenis. Maar daarna, waar moeten de 30 tot 50 'vaste' bewoners van het pand dan heen? (Foto's: Jan Willem van Vliet).

GRONINGEN - „Ideeën ontneem je niet, kraken gaat door", scandeerden de krakers van het Wolters Noordhof Complex zondag tijdens de ontruiming van dit krakersbolwerk. Paradoxaal genoeg lijkt het erop, dat juist het ontbreken van ideeën over een politieke strategie de bewoners van het complex de das omdeed. Hoe immers zouden de vernielingen van zaterdagochtend ooit met argumenten kunnen worden gerechtvaardigd?

DOOR
HANS BERENS

't Groninger Stadsblad had in de afgelopen jaren diverse keren gesprekken met de bewoners van het complex. Zij bleken opvallend goed geïnformeerd. Het viel de krant op, dat veel gedachten van de bewoners, ook onder andere groepen van de Groninger samenleving gemeengoed zijn. Gedachten over de invloed van de commercie op het openbaar bestuur, over 'prestigeprojecten' die in Groningen worden gebouwd, en de achterstelling van de zwakkeren in de samenleving, om maar eens wat te noemen.

Kenmerkend voor de WNC-bewoners echter was de wijze waarop zij hun ideeën vormgaven. De laatste tijd werd nadrukkelijk gekozen voor een felle oppositie tegen het gemeentebestuur en dan met name tegen burgemeester J. Staatsen en wethouder Y. Gietema. De krakers zagen geen heil in het lobbyen onder politici.

Escalatie

Tom Pitstra, raadslid voor Groen Links, meent dat dit een van de oorzaken is van de escalatie van het afgelopen weekeinde. Pitstra: „De bewoners van het WNC beweren dat de bestaande orde niet voor verbetering vatbaar is. Volgens hen kan de politie moorden en het bedrijfsleven vervuilen, zonder dat daar iets tegen worden gedaan. Dat klopt niet: de enige moord van de politie was misschien die op Hans Kok, maar zijn dood is zeker niet onbesproken gebleven. En wat het milieu betreft, de milieubeweging heeft een aanzienlijke invloed op de besluitvorming hierover, dat valt niet te ontkennen".

Pitstra meent verder dat een van de dilemma's van de WNC-krakers was, dat er goede redenen waren om het complex te slopen. „De krakers van het PK Woldwijk-pakhuis aan de Noorderhaven hebben wat dat betreft veel sterkere argumenten in handen. De nieuwbouw voor de openbare bibliotheek op de WNC-locatie was moeilijk aan te vechten. De bewoners van het WNC hadden gewoon geen goed verhaal te bieden".

De sloopwerkzaamheden zijn inmiddels in volle gang.

Terreur

Grote vraag is nu, wat de WNC-krakers doen als zij vrij komen. Wonen en werkruimte voor een dergelijke groep - van naar schatting 30 à 50 mensen - is waarschijnlijk niet voorhanden. Belangrijker nog is de vraag voor welke (politieke) koers de krakers kiezen. Er heerste in het Wolters Noordhof Complex een pluriformiteit aan ideeën. Sommige leden van de groep zijn overtuigd pacifist, net als de bewoners van andere kraakpanden in de stad. Anderen zien gewelddadige strijd als enige middel om hun politieke doelen te bereiken.

De laatste tijd lijkt deze tweede groep de overhand te hebben gekregen. Het is niet ondenkbaar dat het WNC een Groningse variant op de Rote Armee Fraktion voortbrengt: deze terreurorganistie begon haar bestaan immers met het plaatsen van brandbommen in warenhuizen?! De vernielingen van zaterdagochtend vallen in dezelfde categorie.

Hoe dan ook, het is plausibel dat de bewonersgroep uiteenvalt nu het WNC - als bindend element - verloren is. Politiewoordvoerder A. van de Leur wacht de gebeurtenissen af: „Ik waag mij niet aan een voorspelling. Voorlopig zijn wij nog druk met het afnemen van verhoren".

Alweer woensdag

In de NRC van afgelopen maandag stond een cursiefje met de kop 'Groningse terugblik'. In het stukje worden een moeder en haar dochtertje opgevoerd die samen in het familie-album zitten te bladeren. De peuter vraagt haar moeder waarom ze op die ene foto een doek voor de mond heeft. De moeder vertelt haar dan dat het om een krantefoto gaat en dat die tijdens de ontruiming van het WNC genomen werd. Moeder woonde daar namelijk, aan het slot van het verhaaltje wordt het de lezer duidelijk dat moeder inmiddels netjes getrouwd is en zich nu gedraagt zoals je van een oppassend mens mag verwachten.

't Is een leuk cursiefje, dat wel, en ik ben er van overtuigd dat er op dit moment een slordige 150 ouderparen zijn die hopen dat het ook met hun kind zo goed af zal lopen. Maar of het in werkelijkheid ook zo zal gaan, dat is nog maar zeer de vraag. Veel zal afhangen van het gegeven of de groep oorspronkelijke bewoners inziet dat ze op de verkeerde weg zijn en uit elkaar valt, of dat ze toch weer bij elkaar kruipen en de doodlopende weg die ze bewandelen tot aan het bittere einde zullen volgen.

En dan te bedenken dat het allemaal zo mooi had kunnen zijn. Was Groningen op het moment dat het WNC gekraakt werd immers niet de stad waar twee grote kraakprojecten reeds met succes tot een goed 'einde' waren gebracht. Het oude RKZ en het Grand Theatre bedoel ik dan. Als de bewoners van het WNC vanaf het begin gekozen zouden hebben voor de politieke lobby en de democratische weg, als ze zich iets meer geconformeerd zouden hebben aan de normen en maatstaven die in onze maatschappij als aanvaardbaar worden geacht, dan kan het haast niet anders of ze hadden er wel een paar wooneenheden in het complex aan over gehouden. Nu hebben ze jammer genoeg niet alleen letterlijk de glazen van een ander ingegooid, maar figuurlijk ook die van henzelf.

Hoe schrijnend dan ook, het is de bewoners van het WNC met al dat zinloze geweld echter wel gelukt om de jarige stad royaal op de TV te krijgen. En dat is iets wat je van de Stichting Groningen 950 nog steeds niet kunt zeggen.

Caspar Wechgelaer

Stadsblad extra

Ontruiming WNC in woord en beeld

(1) Zo zag de hoek Oude Boteringestraat/Broerstraat er uit toen de laatste rook zaterdagochtend optrok, en zo (2) de piano van het Forum. De eigenaar van de vernielde auto zoekt zijn bezittingen bijeen (3). Bewoners en bezoekers van de panden vlak naast het WNC nemen het zekere voor het onzekere en evacueren (4). Daarna breekt een periode van wachten aan. Rond het complex staan overal traangasschutters opgesteld (5). „Doorlaten en op safe" luidde de instructie. Wachtende ME-ers doden de tijd met een spelletje kaart (6). Na de plotselinge overgaven krijgen de krakers elk een plastic snoerstrip om de polsen (7) en worden ze in onder andere een oude stadsbus afgevoerd (8). Nadat de Explosieven Opsporings Dienst het sein 'alles veilig' heeft gegeven, wat trouwens niet zo bleek te zijn want maandagsmiddags werd nog een heuse bom gevonden, kunnen enkele ME-ers het niet nalaten nog even een showtje op te voeren (9). Daarna mag de pers een gedeelte van het complex van binnen gaan bekijken (10). Waarvan acte. (Foto's Jan Willem van Vliet).

LOEKS 30/5

Ontruiming gekraakt Wolters-Noordhoff complex zorgt voor rust in de binnenstad:

VREDIG EINDE 'OORLOG'

Het is oorlog in dit deel van de stad", aldus burgemeester JOS STAATSEN afgelopen zaterdag rond één uur 's middags nadat hij het afgezette gebied rond de voormalige Wolters Noordhoff-panden had bezocht. Daarvoor spookte het behoorlijk rondom het gekraakte complex en werden er vernielingen voor meer dan een miljoen gulden aangericht. Daarop werd besloten tot ontruiming over te gaan, die een dag later (zondag 27 mei 1990 om 10.50 uur 's morgens) eindigde met het vrijwillig naar buiten treden van de 139 aanwezige krakers.

Op zaterdagmorgen 26 mei beginnen de rellen al vrij vroeg. De krakers werpen barricades op rondom het pand en vernielen aangrenzende panden, waarbij het nog vrij nieuwe café FORUM een onverzekerde schade van zo'n vier ton oploopt. Ook het moderne advocatenkantoor van VOS, SEIDEL & PLAS wordt totaal vernield.
Verder ontstaat er nogal wat glas- en brandschade. Twee geparkeerde auto's in de OUDE BOTERINGESTRAAT moeten het ook ontgelden en kunnen richting schroothoop. De krakers trekken zich terug in het complex en laten vanaf een uur of negen niets meer van zich horen of zien.

HOUT EN AANNEMERS

Het is een grote chaos rondom het complex. De ME groepeert zich en bakent het gebied af door middel van containers. Een speciale shovel uit Amsterdam is inderhaast tezamen met ander groot politiematerieel met een trailer naar Groningen gebracht. Deze shovel met bijbehorende Amsterdamse chauffeur probeert de opengebroken straat weer wat begaanbaar te maken in samenwerking met de Groninger gemeentereinigingsdienst.
Rond een uur of elf is de gehele Nederlandse pers verzameld in afwachting van de ontruiming, waarover op dat moment nog niets officieels is meegedeeld. De winkeliers en omwonenden laten hout en aannemers komen om de boel dicht te timmeren. Pijnlijke voorbeelden genoeg in de buurt.
Dan verschijnt burgemeester STAATSEN op de barricades en ziet met eigen ogen de aangerichte schade aan. Hij heeft een gesprek met de hevig geëmotioneerde eigenaar van FORUM, die uiteindelijk het meest gedupeerd is.

"HET IS OORLOG"

Tegen twaalf uur is de afbakening van het gebied met containers een feit en is er een verordening van kracht waarin onder andere staat dat ieder verdacht persoon binnen de afzetting opgepakt wordt. De ME stuurt de pers van de straat en stelt zich in linie op. De journalisten proberen een veilig heenkomen te zoeken in de tegenovergelegen panden wat niet overal even gemakkelijk gaat.
JOYCE KHOUW-HAARMAN, directrice van de tegenover het kraakpad gelegen VOLSUNIVERSITEIT maakt er echter geen probleem van dat we op het balkon plaatsnemen.
Ze blijft er redelijk nuchter onder: "Ik werd opgebeld toen ik op het punt stond om de zaterdagse boodschappen te doen, maar besloot om toch maar naar het pand te gaan. Bij ons zijn gelukkig geen vernielingen aangericht, maar ik wil wel graag zoveel mogelijk zien te redden. Er werd ons trouwens verteld dat de ontruiming aanstaande dinsdag zou gaan plaatsvinden, dus dan hou je er wel rekening mee. Ik hoop dat de ontruiming zo meteen gaat gebeuren, want deze toestand hou je geen dagenlang vol. Als het meezit wil ik toch graag om vijf uur thuis zijn, de kinderen moeten toch ook wat eten vanavond."
Om één uur verdwijnt de burgemeester richting café DE RADEHOEK voor een persconferentie, samen met hoofdcommisaris WOLTJER, waarin de historische woorden 'Het is oorlog' vallen. Iedereen verwacht dat er nu toch wel spoedig ontruimd zal worden, ook al komt dat niet direkt naar voren uit monde van onze stadsbeschermers. De spekulaties zijn niet van de lucht. De geruchtenmachine bereikt ook het balkon van de VOLKSUNIVERSITEIT.
De krakers hebben wapens, ze zijn via onderaardse gangen verdwenen, er zijn maar een paar, er zijn een paar honderd. De onzekerheid groeit, de zenuwen komen naar boven. Vooral als de brullende machines om een uur of twee klaar zijn met het leegruimen van de straat en het heel stil wordt rondom het kraakpand. Men is er klaar voor. Maar er gebeurt niets.

HAAL MAAR EEN PATATJE

Om drie uur gebeurt er nog niets. Om vier uur ook niet. Evenzomin om vijf uur. Toch blijft iedereen wachten. De directrice belt naar huis, naar de kinderen: "Jongens, mamma komt wat later thuis, haal maar een patatje." Ze gelooft er nog wel in. De meeste journalisten ook. Sommigen proberen de ME aan te sporen om nu maar te beginnen. De ME is trouwens wat vriendelijker geworden, de pers krijgt weer toestemming om op straat rond te lopen en hier en daar wordt er een gesprekje met een ME-er aangeknoopt.
De gehelmde politiemensen komen uit AMSTERDAM, ENSCHEDE, FRIESLAND, GRONINGEN en DRENTHE.
Ze rekenen toch wel op een overnachting.
De avond valt, het wordt wat killer. De één na de ander verlaat het rustige strijdtoneel. De ME staat, zit en ligt er ontspannen bij en wordt goed verzorgd met eten en drinken. De ME-ers bewonderen zichzelf op de televisie, die door bewoners in het open raam is neergezet, tijdens het acht-uur journaal. Op het balkon van de VOLKSUNIVERSITEIT gaat de honger en kou ook een rol spelen, terwijl van alle kanten het gerucht overwaait dat de ontruiming morgenvroeg om zes uur zal gaan plaatsvinden.
De directrice gelooft het ook wel en sluit de tent. Ze belooft ons dat ze er morgenvroeg op tijd weer is.
De volhouders/primeurjagers brengen de nacht door in HET CAPITOOL.

vervolg op pag. 7

LOEKS.

Vredig einde 'oorlog'

Vervolg van voorpagina

Er gebeurt verder weinig die avond en nacht. Er is wel een teken van leven uit het pand, er worden regelmatig uit een valluik bommetjes naar buiten gegooid. De Amsterdamse shovelmachinist ergert zich er aan: "Ik zit hier al vanaf vanmorgen half acht en moet nu waarschijnlijk de hele nacht hier blijven wachten tot nader order. En dan ga je je natuurlijk irriteren aan die ellendige bommetjes van die krakers. Ik heb het trouwens wel vaker meegemaakt hoor, ik heb in de begin jaren 80 bij alle grote ontruimingen in Amsterdam geshoveld. Deze ontruiming verloopt zeer rustig. Gelukkig maar. Ik heb er wel goede hoop op dat het hier voorspoedig verloopt. Morgenvroeg om een uur of zeven ga ik weer naar huis", verklapt de Amsterdammer.

VEENDAMSE VARIANT

Zondagmorgen om een uur of half zeven komt het groot materieel bijelkaar op het BROERPLEIN. Het balkon heeft z'n taak vervuld en wordt en masse verlaten. Het bordes van het Academiegebouw en het hele Academieplein staat vol met pers en ME. De krakers worden door een geluidswagen gesommeerd het pand in groepjes van ten hoogste vijf verlaten. Geen respons. Tijd voor het zogenaamde Amsterdamse trucje. Een enorme kraanwagen met een container gevuld met een speciale commando-eenheid moet de toegang tot het pand via het dak bewerkstelligen. Daarvoor moet het materiaal uiteraard goed functioneren, wat voor het Amsterdams bakbeest echter een te grote opgave blijkt. De katrol doet het niet en de motor slaat af.

Verlovingsringen
20% KORTING!!
Juwelier Nijboer
Nieuwe Ebbingestraat 10 - Groningen
Telefoon 132152

De ontruimers blijken toch over een improviserend vermogen te beschikken, als ze besluiten via de deur naar binnen te gaan. Uiteraard is het geen ontvangst met koffie en Groninger koek maar met enorme barricades, zodat het toch een poos duurt, voordat de eenheid bovenin het pand het eerste geblindeerde raampje inslaat. Op dat moment rukt er een kraanwagen uit Veendam aan en zorgt ervoor dat er door middel van een Veendamse variant van het Amsterdamse trukje toch commando's op het dak kunnen komen. Nu schijnt het nog een peuleschil te zijn voordat de krakers het pand uitgeslagen worden, maar hoe anders loopt het. Het duurt zeker twee uur voordat de commando-eenheid door de BROERSTRAAT-panden het hoekpand BROERSTRAAT-OUDE BOTERINGESTRAAT bereikt. Op dat moment kiezen de toch nog aanwezige krakers eieren voor hun geld en vragen via OOG-radio om een vrije aftocht voor de hele groep. Ze blijken in de kelder van het monumentale hoekpunt te zitten, waar zo'n 10.50 uur ongewapend en zonder beschermende middelen gezamenlijk naar buiten komen. Hierbij roepen ze leuzen als: 'Ideeën ontruim je niet, kraken gaat door'.

De 139 krakers worden allemaal gearresteerd en worden verspreid over 25 verschillende politiebureaus in voorlopige hechtenis gesteld. Het wachten voor de krakers is op een uitspraak van de rechter-commissaris, welke binnen drie dagen na de ontruiming valt te verwachten. De mobiele eenheid heeft alle 35 panden inmiddels doorzocht.

De panden zijn overgedragen aan de eigenaar, het pensioenfonds PGMM, die met de sloop is begonnen en zullen plaats maken voor onder andere de nieuwbouw van de bibliotheek. De stad wordt weer een stukje moderner. Het kraken is namelijk alweer uit de tijd geraakt. Hopelijk wordt de stad wel leefbaarder, als we de krakers mogen geloven is dat een belachelijke gedachte.

V.K. 31/5

Gemeente zet weer groep krakers uit complex in centrum Groningen

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN - Op last van het gemeentebestuur zijn woensdag een dertigtal krakers het P. K. Woldijk-complex aan de Groningse Noorderhaven uitgezet. De uitzetting verliep zonder problemen. De meeste krakers waren voormalige bewoners van het Wolters-Noordhoff-complex, die al vóór de ontruiming van dit krakersbolwerk in de Groningse binnenstad het afgelopen weekeinde, in het voormalige graanpakhuis onderdak hadden gevonden.

Formeel ging het woensdag niet om een ontruiming, maar om een uitzetting op basis van een rapportage van de gemeentelijke dienst Bouw- en Woningtoezicht. Volgens bouw- en woningtoezicht is de toestand in de panden levensgevaarlijk. Er is geen gas en water en elektriciteit werd illegaal afgetapt. De panden zijn zeer brandgevaarlijk en vluchtmogelijkheden bij een brand zijn er niet omdat bijvoorbeeld hele trappenhuizen en vloeren zijn verdwenen.

Burgemeester Staatsen van Groningen gaf woensdag een toelichting op het strakkere beleid ten aanzien van kraken dat de gemeente gaat voeren. „Wij zullen er als gemeentebestuur alles aan doen om een nieuwe 'krakersvrijstaat' naar het voorbeeld van het Wolters-Noordhoff-complex in de stad te voorkomen. Gezien de recente ontwikkelingen rond het Wolters-Noordhoff-complex en het groeiende aantal krakers dat zich in het P. K. Woldijk-complex bevond, was het gevaar dat dat aantal zich alleen nog maar verder zou uitbreiden reëel aanwezig", aldus de burgemeester.

De krakers van het P. K. Woldijk-complex kregen woensdag zwart op wit de toezegging dat de gemeente nog dezelfde dag voor vervangende woonruimte zou zorgen als daarop aanspraak zou worden gemaakt. Geen van de krakers maakte daarvan echter gebruik. Burgemeester Staatsen daarover: „De enige mededeling die de ambtenaren op dat aanbod kregen was *fuck you*. En dat hebben die ambtenaren toen maar als een weigering geïnterpreteerd." De krakers zelf wilden geen reactie geven.

Het P. K. Woldijk-complex dat wat betreft omvang gelijkenis vertoont met het Wolters-Noordhoff-complex, kwam september vorig jaar leeg te staan. Eigenaar Woldijk had de panden na de verhuizing van zijn bedrijf aan de gemeente overgedaan. De gemeente heeft plannen om het complex door een projectontwikkelaar te laten verbouwen tot appartementen.

Krakers en gemeentewerkers ontruimen het Woldijkcomplex terwijl leden van de ME toekijken. Foto Karel Zwaneveld

Op 9 december vorig jaar zagen vijf krakers kans een deel van het complex in bezit te nemen. Volgens Staatsen was het op dat moment niet mogelijk de krakers er onmiddellijk weer uit te zetten, omdat van feitelijk gebruik door de eigenaar van het door hen bezette gedeelte geen sprake was.

In bewaringstelling

Inspecteurs van Bouw- en Woningtoezicht meldden zich woensdagmorgen om acht uur in gezelschap van deskundigen van de brandweer bij het P. K. Woldijk-complex. Een peleton ME'ers bood hen de nodige bescherming. De nog slapende krakers werden door deze actie volkomen verrast. De bewoners kregen een half uur de tijd hun spulletjes bij elkaar te rapen en te verdwijnen. Het complex zal tot de renovatie in feitelijk gebruik worden gegeven aan de gemeentelijke monumentendienst als opslagruimte. Daarnaast zal het complex bewaakt worden om opnieuw kraken te voorkomen.

De rechter-commissaris heeft woensdag besloten de bij de ontruiming van het Wolters-Noordhoff-complex aangehouden 139 krakers, die van openlijke geweldpleging en vernieling worden verdacht, voor zes dagen in bewaring te stellen. Het openbaar ministerie had om die in bewaringstelling gevraagd omdat gevreesd wordt dat de krakers zich bij vrijlating aan hun vervolging zullen onttrekken. De termijn van zes dagen kan met nog eens zes dagen worden verlengd.

Vijftien verdachten zijn inmiddels op vrije voeten gesteld. Zij zouden zich schuldig hebben gemaakt aan overtreding van artikel 220 van de gemeentewet dat door burgemeester Staatsen vorige week zaterdag in werking werd gesteld. Dit artikel biedt de mogelijkheid voor een bepaald gebied een soort gemeentelijke noodtoestand af te kondigen en personen die ervan worden verdacht de openbare orde te willen verstoren, op te pakken.

De Groningse commissaris van de koningin Vonhoff vindt naar aanleiding van de ontruiming van het Wolters-Noordhoff-complex dat kraken moet worden verboden. Volgens Vonhoff is kraken niet langer maatschappelijk noodzakelijk omdat er woonruimte genoeg is.

Kraak nog smaak aan

Winschoter bajes wellicht langer open

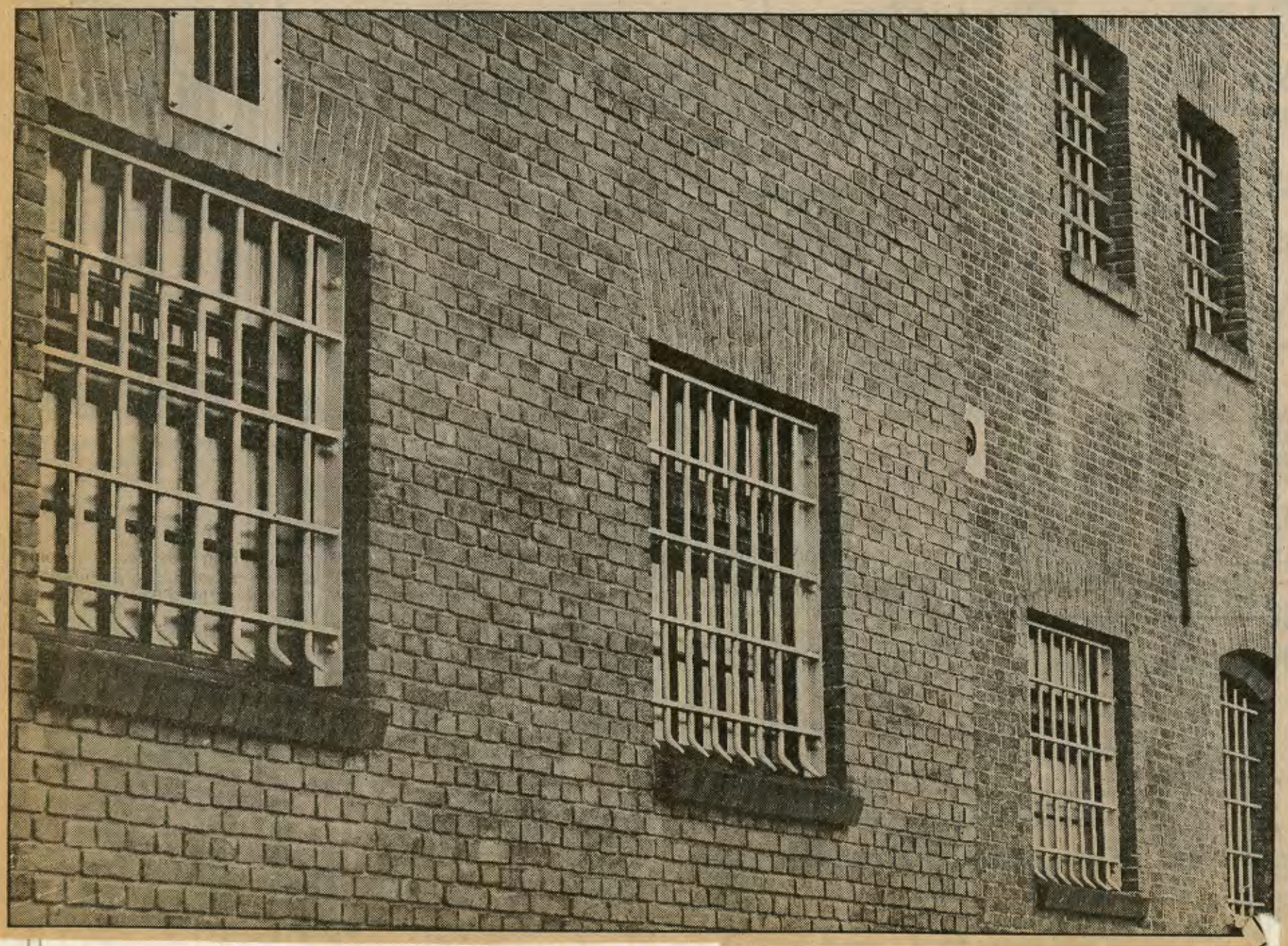

● *Gevangenis De Noorderschans in Winschoten.*
(Foto: Archief NvhN)

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN/WINSCHOTEN – Justitie sluit niet uit dat gevangenis de Noorderschans in Winschoten langer open blijft dan, zoals nu nog gepland, 1 juli. Dit in verband met de extra druk die is komen te staan op het cellenbestand in ons land door de krakersrellen het afgelopen weekeinde rond het Wolters Noordhoff-complex in Groningen. De definitieve beslissing hangt in hoofdzaak af van het aantal vrouwelijke relschoppers dat zal worden veroordeeld door de rechtbank.

Justitie-voorlichter mevrouw T. Faber: "Natuurlijk houden wij een bepaald aantal cellen vrij voor onvoorziene opnames, zoals bijvoorbeeld voor de massale aanhouding van krakers in Groningen. Maar als er over enige tijd onverhoopt veel verdachten de gevangenis in moeten, en dan met name vrouwen, kan het problematisch worden. Hoewel de Noorderschans in feite voorgoed was gesloten, heeft Justitie het huidige gebruik van deze gevangenis toch met beide handen aangegrepen." De verlengde openstelling van de Winschoter bajes te zijner tijd hangt af van de beschikbare cellencapaciteit in de Huizen van Bewaring voor vrouwen in Veenhuizen en Maastricht.

Zondagmorgen werden 139 relschoppers aangehouden en in verzekerde bewaring gesteld. Een groot deel daarvan zal hoogstwaarschijnlijk voor langere tijd achter slot en grendel moeten. Justitie vreest dat de cellencapaciteit niet toereikend genoeg zal zijn om een dergelijk aanbod te verwerken. In dat geval zou het gevangeniswezen een beroep kunnen doen op de Noorderschans, die sinds maandag formeel is omgetoverd van gevangenis tot Huis van Bewaring (HvB) voor vrouwen. In de Winschoter bajes verblijven in elk geval tot volgende week woensdag 20 vrouwelijke krakers.

NVHN 31/5

NVHN 1/6

Spel

● *Aangetroffen in het Wolters Noordhoff-complex: het "Jeu de barricade"-spel. (Foto: Wolter Kobus)*

Het woord is aan de lezer

'KRAKER'

In de krant kan je lezen: "Gemeente wil de schade verhalen op krakers!" De burgers van Groningen kan je natuurlijk alles wijsmaken maar dit toch niet. Immers van een kale kikker kan je geen veren plukken. 20 advocaten staan al klaar voor de vernielers. Het zal wel weer het zelfde liedje wezen: "slechte jeugd" of "door de maatschappij uitgestoten" of enz. enz.

De burgers van Groningen krijgen de **rekening** daar ben ik zeker van. Hier in Nederland kan

men beter crimineel wezen, want dat zijn deze lui, dan een werkende: je wordt altijd en overal geholpen. Als werkende word je alleen van je centen *af*geholpen.

Het wordt tijd dat dergelijk tuig een goede afstraffing krijgt ter bescherming van de burgers.

Groningen, W. DE WIT

'KRAKERS/ME'

Een tot het uiterste getergde en volkomen geïsoleerde groep "krakers" heeft het afgelopen weekend de oorlog verklaard aan de gemeente Groningen. Deze bij voorbaat al ongelijke strijd werd gewonnen door Staatsen en de zijnen. De trofeeën werden na afloop onder luid gejuich getoond door de ME aan het samengestroomde publiek compleet met fanclub en spandoeken, alsof het een voetbalwedstrijd gold.

De burgervader dronk na afloop samen met de ME een glaasje champagne, op het strijdtoneel, onder het oog van het publiek. Ik vond het een walgelijke vertoning. Is deze rechtsorde de mijne? Ik vrees van wel!

Groningen, EDDY KOEKOEK

'VRAGEN'

De (ex-)krakers van WNC, thans verblijvende op diverse locaties in het land, lieten meerdere keren weten dat de Nederlandse wet niet de hunne was. Maar het is de Nederlandse wet die hen heeft beschermd tegen een ware lynchpartij na hun overgave! Want begrijp goed, dat het volk klaar was om het recht in eigen hand te nemen. Als er geen politie of ME aanwezig was geweest, zouden de krakers slechts verminkt hun 'bolwerk' hebben kunnen verlaten.

De Nederlandse wet, die niet de hunne was, heeft hen gered. Misschien dat de kraker bereid is zich vanaf nu te voegen naar die wet.

Laten ze voor een fatsoenlijk uiterlijk zorgen, een baan zoeken en doen wat hun baas zegt. Heel misschien willen wij u dan t.z.t. uw misdaden vergeven!

Tot slot een vraag aan de ouders van de pubers van WNC: Hoe heeft het zover kunnen komen?

Groningen, H. BLOEMINK

'GELIJK'

In de tv-recensie van 28-5-'90 stelt uw, overigens zeer gewaardeerde, Fred van Garderen dat het 1-0 is voor 'De radio' wat betreft verslaggeving van het onruimen van het Wolters Noordhoffcomplex, afgelopen weekend. Gezien de reportage van 'OOG' op de lokale tv, meen ik te mogen stellen dat het nu gelijk staat.

Groningen, JAN OOSTERDIJK

● *Helemaal gelijk. Wat de landelijke omroepen nalieten, lukte OOG-tv: een sfeertje scheppen. Maar helaas was de uitzending na het verschijnen van de recensie. Vandaar. F.v.G.*

N.v.b.N. 1/6

Advocaat krakers:

Justitie schendt rechtsbeginselen

Van onze justitieverslaggever

'In ons land wordt bij de beoordeling van strafbare feiten vastgehouden aan de individuele aansprakelijkheid. Als het openbaar ministerie mikt op de groepsaansprakelijkheid, bestaat de kans dat de krakers van het Wolters Noordhoff-complex worden vrijgesproken. Het zou onbevredigend zijn, maar de zaak kan er op stuklopen." Mr. W. Wedzinga, wetenschappelijk medewerker bij de vakgroep strafrecht van de universiteit van Groningen, vindt dat het OM ook naar andere mogelijkheden moet kijken, wil het tot een succesvolle strafrechtelijke vervolging van de krakers komen.

Wedzinga is bezig met een proefschrift over de reikwijdte van artikel 141 van het wetboek van strafrecht, waarin openlijke geweldpleging strafbaar wordt gesteld. Het is dit artikel waar het OM gebruik van wil maken bij de vervolging van de krakers. Volgens Wedzinga lijkt dit een logische keus, omdat het van toepassing is op strafbaar gedrag dat door een groep wordt gepleegd. Maar er kleven ook risico's aan, vindt hij. "Het is bepaald geen vangnet. Bij toepassing van dit artikel hoef je niet precies vast te stellen wie wat heeft gedaan, maar je moet wel vaststellen dat die persoon iets gedaan heeft. Als je dat door middel van videobeelden of foto's kunt aantonen, is er geen probleem. Maar je moet het wel per persoon bekijken. Als de identiteit niet kan worden vastgesteld, wordt hét heel erg problematisch." Een extra probleem is volgens Wedzinga dat maar een beperkt deel van de in het pand aanwezige krakers heeft meegedaan aan het plegen van vernielingen. "En als je niet kunt aantonen of iemand binnen of buiten het pand is geweest, kun je niemand veroordelen."

Een artikel dat volgens mr. Wedzinga ook zou kunnen worden toegepast is dat waarin het lid zijn van een criminele organisatie strafbaar wordt gesteld. "Ik denk dat je daarmee verder zou kunnen komen, omdat je dan niet hoeft te bewijzen dat je aan het geweld hebt meegedaan."

Kritiek advocaten

De Groninger advocaat mr. W. de Haan, die ook enkele krakers gaat verdedigen, uit ernstige kritiek op justitie en de rechter-commissaris. Hij vindt dat er fundamentele rechtsbeginselen zijn geschonden nu alle 139 krakers worden vastgehouden. Volgens De Haan hebben sommige in het pand aanwezige mensen (door anderen ondersteunde) verklaringen afgelegd, waaruit blijkt dat zij niet aan het geweld op straat hebben meegedaan. Hij noemt het voorbeeld van twee meisjes uit West-Duitsland die een weekendje waren stappen en een gratis slaapplaats in het Wolters Noordhoff-complex hadden gekregen. "Die wisten echt niet wat ze overkwam toen ze de volgende dag in het gedonder terecht waren gekomen. Er zijn ook mensen die hun naam en woonplaats hebben bekendgemaakt en die hebben verklaard dat zij bewust niet aan het geweld hebben meegedaan. Weer anderen lagen te slapen en konden helemaal geen beslissing nemen. Die mensen moeten in ieder geval worden vrijgelaten."

De Haan vermoedt dat justitie "hoe dan ook" alle 139 in het pand aanwezige mensen wil vasthouden. "Dat verzet zich met ons systeem van individuele benadering. Ons systeem gaat er nog altijd vanuit dat het beter is dat er tien schuldigen vrij rondlopen dan dat er één onschuldige vastzit. Justitie en de rechtercommissaris accepteren nu dat er 90 mensen onschuldig vastzitten."

De Haan zegt dat hij en zijn collega's volgende week de rechtbank gaan vragen om de bewaring van de verdachten op te heffen.

OM optimistisch over vervolging van krakers

Het openbaar ministerie in Groningen is tevreden over het verloop van het onderzoek naar strafbare feiten die de voormalige bewoners van het Wolters Noordhoff-complex het afgelopen weekeinde hebben gepleegd. Over wat het onderzoek tot nu toe heeft opgeleverd, wil officier van justitie mr. M. H. Geerds geen mededelingen doen. Wel zegt hij "voortdurend optimistischer" te worden over een succesvolle vervolging.

Geerds zegt dat justitie nog steeds mikt op een strafrechtelijke behandeling van de hele groep. Van alle 139 verdachten zal volgende week de gevangenhouding worden gevorderd. Hij sluit niet uit dat ook andere artikelen dan de openlijke geweldpleging telastegelegd worden. Welke dat zijn, wil Geerds niet kwijt. "Maar er wordt in ieder geval gekeken of mensen ook van andere feiten worden verdacht en of er mensen bijzitten van wie nog straffen ten uitvoer moeten worden gelegd."

De raadkamer van de rechtbank, die over de gevangenhouding moet beslissen, heeft daar volgens mr. Geerds volgende week drie dagen voor uitgetrokken.

'DOEK'

Spoedig zal het doek vallen over de burgemeester van Groningen. Een bestuurder die gewag maakt van een mening die rechtstreeks indruist tegen de Nederlandse rechtsorde is niet te handhaven. Na diens anti-democratische uitlating - het omkeren van de bewijslast (ziet de Partij van de Arbeid zich gedwongen hem te royeren, waarna Staatsen zal terugtreden en terugkeren tot een anoniem staatsburger.

Groningen, RUUD VENEKAMP

De dader moet vaker betalen

Van onze juridisch medewerker
Gijs Schreuders

GRONINGEN — Het verhalen van schade op daders van strafbare feiten krijgt een centrale plaats in de bestrijding van zowel 'kleine' als 'grote' criminaliteit. 'Laat ze betalen, pak ze in hun portemonnee!' luidt het actuele motto van de rechtshandhaving.

Na de krakersrellen in Groningen, waarbij onder meer een café en een advocatenkantoor het moesten ontgelden, zwoeren de gemeente en het openbaar ministerie een heilige eed dat de betrokkenen tot de laatste cent gaan opdraaien voor de kosten. Bij veroordelingen wegens geweldpleging of vernieling zullen schadeclaims klaarliggen die mogelijk oplopen tot een miljoen gulden totaal. Deze gedragslijn - schijnbaar vastgesteld in een opwelling van woede - past duidelijk in een maatschappelijke tendens.

Begin mei heeft de Universiteit van Nijmegen in een rapport de gemeentebesturen aanbevolen om het wapen van de schadeclaim veel vaker en met veel meer kracht te hanteren in de strijd tegen de 'kleine' criminaliteit. Minister Dales van Binnenlandse Zaken heeft zich inmiddels vol overtuiging achter de aanbevelingen gesteld. Een soortgelijke benadering blijkt uit de aankondiging van de Nederlandse Spoorwegen dat zwartrijders via deurwaarders tot betaling zullen worden gedwongen.

● *Moeten de krakers opdraaien voor de schade die ze onder meer aan het Groninger café Forum van eigenaar Freek de Geus aangericht hebben?*

Collectieve middelen

De tendens kan als volgt worden samengevat: presenteer individuele norm-overtreders de rekening, zodat de samenleving er niet meer voor hoeft op te draaien.

Een van de opstellers van het Nijmeegse rapport, prof. mr. G.J.M. Corstens, beschouwt deze ontwikkeling als een breuk met 'de collectiviseringsgedachte'. In de verzorgingsstaat zijn de burgers via individuele of collectieve verzekeringen tegen de meeste risico's gedekt en eventueel springt de overheid in. Er bestaat bijvoorbeeld een schadefonds geweldsmisdrijven. Uiteraard zijn de daders van strafbare feiten formeel altijd aansprakelijk, maar de vergoeding voor de slachtoffers komt toch vrijwel altijd uit algemene middelen of verzekeringsuitkeringen. Volgens prof. Corstens is de collectivisering van schade door criminaliteit gewoon te kostbaar geworden.

Daarbij is er sprake van een geleidelijke verschuiving van de aandacht naar de slachtoffers van misdrijven. Over het algemeen kenmerkt de strafrechtpleging zich niet door een overmatige belangstelling voor deze groep. Veruit de meeste aandacht gaat bij opsporing, vervolging en rechtzitting uit naar de dader - zijn schuld, zijn motief, zijn persoon, de maat van zijn straf. Genoegdoening voor het slachtoffer is - al mag deze zich als 'beledigde partij' in een strafzaak voegen - niet het doel van het strafrecht. Bestraffing is een zaak tussen overheid en dader.

In de achter ons liggende jaren klonk steeds luider de kritiek dat 'het slachtoffer in de kou blijft staan'. Dat verandert als de dader via verhaalsacties het slachtoffer genoegdoening moet geven. Voor een gedupeerde is het een bevredigend gevoel als de tegenpartij 'over de brug moet komen'.

Een achterliggende gedachte is dat een effectieve normhandhaving betekent dat je overtreders moet raken op hun gevoeligste plek, hun portemonnee. Deze wijsheid doet opgeld over de hele linie - of het nu gaat om zwartrijders in de trein of om de baronnen van de internationale misdaad.

Bij de massale kleine criminaliteit maakt het strafrecht plaats voor civiele schadeclaims en administratieve afdoening als betere 'lik-op-stuk-methoden'. Bij het grote gangsterdom is juist sprake van een uitbreiding van het strafrecht.

Om de beroepscriminelen financieel beter aan te kunnen pakken is een wetsvoorstel ingediend dat de rechter veel grotere mogelijkheden biedt 'wederrechtelijk verkregen voordeel' te ontnemen. Tot dusver kan alleen nog het 'voordeel' worden afgepakt dat iemand heeft verkregen uit een strafbaar feit waarvoor hij is veroordeeld. Voorgesteld wordt nu deze maatregel uit te breiden tot 'ieder voordeel waarvan aannemelijk wordt gemaakt dat de veroordeelde dit wederrechtelijk heeft verkregen'. Een drugshandelaar bijvoorbeeld, die voor een bepaalde deal wordt veroordeeld, kan dan na een strafrechtelijk financieel onderzoek meteen de miljoenen inleveren die hij gedurende een hele criminele loopbaan heeft vergaard.

In vergelijking hiermee zetten verhaalacties ter bestrijding van de kleine criminaliteit natuurlijk geen zoden aan de dijk. Prof. Corstens heeft het met zijn aanbevelingen niet gemunt op de vermogens van vandaaltjes of fietsendieven, want die hebben ze niet. Afschrikking is de bedoeling, tastbare confrontatie met de aangerichte schade. Corstens verwacht daarvan een sterke preventieve werking, ook op uitkeringsgerechtigden.

Weliswaar kan men volgens het spreekwoord van een kikker geen veren plukken, maar een poot uitdraaien gaat wel. In het parlement is een wetsvoorstel aanhangig dat het schade- en ander schuldeisersverhaal op uitkeringen regelt.

Uiteraard moet eerst het daderschap van de verdachte of de beklaagde worden bewezen. Welke weg men ook kiest, de betrokkene hoeft nimmer zijn onschuld te bewijzen. Burgemeester Staatsen van Groningen, die naar aanleiding van de krakersrellen pleitte voor een omkering van de bewijslast, zal zich erbij moeten neerleggen dat ons rechtstelsel is gebaseerd op individuele schuld en individuele aansprakelijkheid.

N.v.H.N. 2/6

MobN 2/6

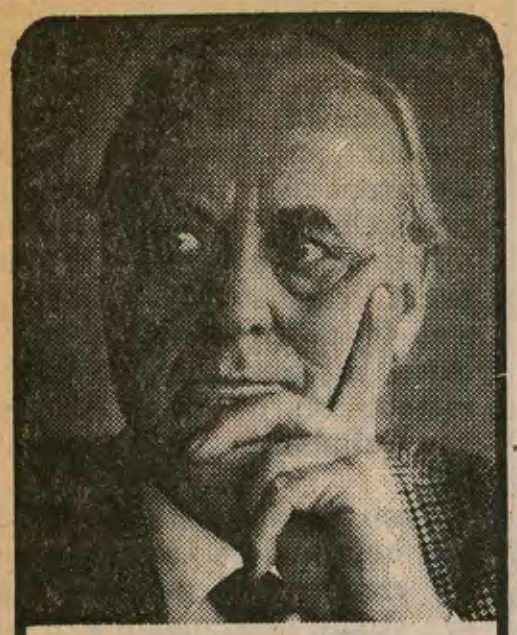

Op het scherp van de snede

door Jan Beijert

Beeldenstorm

Dan hebben wij ook een keer wat en meteen doen ze daar in het westen des lands wat lacherig over. Tony van der Meulen in *De Tijd* over ons enige, echte krakersoproer: *In de Oude Boteringestraat te Groningen zijn zondagmorgen de jaren tachtig alsnog afgesloten. Een decennium dat begon met de krakersopstand in 's lands hoofdstad (Geen Kroning maar een woning) en dat eindigde met het Groninger Oproer rond het laatste grote krakersbolwerk van Nederland.*
Waren ze daar niet wat laat mee? Allicht, meent Tony, die vroeger zelf journalist was bij het NvhN, allicht, ook de wilgenkatjes botten daar wat later uit. Terwijl in Amsterdam de klerken al jarenlang tussen de middag een broodje haalden, duurde het in Groningen tot halfweg de jaren zestig voordat daar een broodjeswinkel kwam en die heette dan ook *Amsterdams Broodjeshuis.* En neem de haardracht. Groninger pubers en adolescenten liepen nog zeer links te wezen met het haar tot op de schouders toen de rest van de wereld allang weer en brosse ging.

Aardig opgemerkt door Van der Meulen, maar niet snedig. Is altijd zo geweest. Toen de Beeldenstorm in 1566 begon duurde het toch nog tot ongeveer 1578 voordat men ten onzent Jozef en Maria van de muur sloeg. Een achterstand die nimmer meer werd ingehaald.
Wat is het nadeel?
Niets. Je kunt het nog even bekijken en je hebt de tijd om je te wapenen tegen de veranderingen in de tijdgeest. Een gewaarschuwd man telt voor twee, zal ik maar zeggen.

Dat viel wat tegen met die krakers. Terwijl het broeide en gistte in het hol van de basis-democratie aan de Oude Boteringestraat, ging de burgemeester rustig slapen. Men verwachtte pas stampei bij de uitzetting en die was na het weekeinde, vandaar.
Dat mag je niet zeggen, geloof ik, van dat rustig slapen. Het was in Groningen een troep van jewelste maar iedereen prees de burgemeester. Dat ie zo flink optrad, speciale wetsartikeltjes had gevonden en ten leste 139 vandalen in de nor bracht. Kamerleden hadden eerst nog wat kritiek maar dat werd onmiddellijk bestreden. Handen af van onze burgemeester. Nog één zo'n oproer en Staatsen krijgt Amsterdam.

Even zo vrolijk zat de aanpalende middenstand inmiddels met een schadepost van totaal meer dan een miljoen. Omdat de krakers iets eerder stampei maakten dan de burgemeester had verwacht.
Is dat verwijtbaar?
Een moeilijk punt.
Overheidsdienaren kunnen niet altijd en overal garant staan voor orde en rust. Dat kun je niet verlangen. Wat je wel kunt verlangen is, dat ze de burgers dag en nacht beschermen, met man en macht, wanneer ze het redelijke vermoeden kunnen hebben dat hier of daar gruwelijk de hel zal losbarsten. In dat geval is het niet meer een kwestie van overwegen maar van doen. Dat is niet gebeurd.

De Oude Boteringestraat was al tijden een broeinest van losgeslagen jongelui die vrijelijk schoffeerden, intimideerden en vernielden. Men was bang in die buurt. Dan komt het moment waarop de rechter zegt: burgemeester, u mag ontruimen, *niet direct maar dan en dan.* Elk simpel mens kan dan vermoeden, dat het geteisem wraak zal nemen. Wanneer? Wel, in de dagen die liggen tussen *niet direct maar dan en dan.*

Een heel dom vonnis trouwens. Het had moeten luiden: burgemeester u mag ontruimen en wel direct.

De overheid heeft sinds jaar en dag begrip en geduld getoond wanneer het om krakers ging. Daar is één en andermaal de burger de dupe van geworden. In Amsterdam, in Den Haag, in Nijmegen, noem maar op, voorbeelden genoeg, maar, verdomd als het niet waar is, in Groningen, waar alles later gebeurt, is het toch nog van hetzelfde laken een pak.
Wanneer dit een afloop is die de Groninger overheid niet kan worden verweten, het zij zo, in ieder geval is het geen afloop waarop met tevredenheid kan worden teruggekeken. Hoe je het ook bekijkt, uiteindelijk hebben die krakers, in hun eigen opinie, toch gewonnen.

De burgemeester heeft de burgerij geadviseerd de schade te verhalen op de daders. Dat is gotspe. De overheid laat kraken toe, de overheid beschermt haar burgers hier niet of nauwelijks tegen en adviseert dan de schade te verhalen op 139 ontkennende kale kikkers.

Zou Staatsen wel weten hoe dat gaat? Schadevergoeding binnenhalen? In het strafproces zelf kun je maar f 1.500,- toegekend krijgen, mits je bewijs sluitend is. En de rest? De rest mag je binnenhalen door middel van 139 civiele procedures tegen 139 relschoppers. Wie heeft wat gedaan?
Je kunt net zo goed na een oorlog proberen uit te vinden wie van het 7e legercorps toen en toen toch de burgemeester *heeft* doodgeschoten. Lukt ook nooit.

Na afloop krijg je de kreten van de onmachtigen. Burgemeester Staatsen wil ineens een wet waarin voor krakers de omgekeerde bewijslast geldt. Een uitzonderingswetje voor omgekeerde bewijslast. Een vloek in de oren van iedereen die ook maar beschikt over het kleinste beetje rechtsgevoel. Voor één keer wel leuk, wanneer het je goed uitkomt, maar verder is de omgekeerde bewijslast iets voor regimes als die van Hitler en Stalin.

Commissaris der Koningin Vonhoff vond het omkeren van de bewijslast het overwegen waard, en dat verbaast mij van een liberaal. Een kleine vergissing, mag ik hopen. Zijn andere kreet kwam mij beter voor: Kraken moet verboden worden. Heel flink, al was het leuker geweest wanneer Vonhoff daar op was gekomen toen ie nog in de politiek zat. Kraken had nooit mogen worden getolereerd. Leegstaande panden vorderen in tijden van woningnood is goed, maar dan wel door de overheid instede van door minderjarige vandalen.

Staatsen en de omgedraaide knop

2/6 NRC

Burgemeester Staatsen (midden), een week geleden toen het "oorlog" was in Groningen.

'Er komt geen vrijstaat meer'

De vraag doet hem in lachen uitbarsten. "Wat er nu anders is in Groningen dan een week geleden?" Hij zwijgt een moment. "De stemming," antwoordt burgemeester Jos Staatsen van Groningen vervolgens. "Er heerst een andere stemming. Iedereen voelde dat daar sprake was van een onduldbare situatie. Een vrijstaat noemden sommigen het wel. Ik ben er vaak op aangesproken. Door mensen die werden bekeurd voor een kapot achterlicht, maar zagen dat we aan de misstanden in het Wolters-Noordhoffcomplex niets konden doen. En nu - Goddank - is er opgetreden. En met succes."

Het oproer in de stad Groningen is bedwongen. Na de gewelddadigheden vorige week zaterdag en de inzet van 400 ME'ers om de daarop volgende ontruiming tot een goed einde te brengen, is het wat Staatsen betreft afgelopen met het tolereren van verstoringen van de openbare orde. Niet alleen de stemming is veranderd, blijkt uit Staatsens woorden. "Er komt geen nieuwe vrijstaat meer. De knop is om."

Foto: Han de Graaf

Het is donderdagochtend. In de burgemeesterskamer is hoorbaar hoe mokers de resten van het WN-complex slechten. Een week eerder nog kon niemand bevroeden welk een gewelddadig weekeinde de stad stond te wachten. De ongewoon heftige explosie van agressie waarbij de bewoners van het gekraakte Wolters-Noordhoffcomplex nabij de panden voor ongeveer een miljoen gulden schade aanrichtten en de daarop volgende, versnelde ontruiming van het krakersbastion, werden niet voorzien.

Wie Staatsen na de vernielingen op zaterdagochtend trof, zag een geëmotioneerde man. "Het is oorlog," verklaarde hij tegenover wie het maar wilde weten. Sommigen hebben hem verweten dat hij zich bij zijn uitspraken als burgemeester te veel door emoties liet leiden. "Ik kan me die opmerkingen voorstellen. Er is mij gezegd: 'Je bent burgemeester, dus je moet zorgvuldiger zijn met je uitspraken'. Ik heb gezegd dat het oorlog was. Daar heb ik geen spijt van. Het was geen 'slip of the tongue'. Ik was woedend en heb dat laten blijken, bewust. Ik vond het belangrijk als burgemeester om richting burgers duidelijk te maken hoe ik erover dacht en hoe ernstig ik de situatie opvatte."

"Om vijf uur werd ik uit bed gebeld en ik was voornamelijk woedend. Heb je de ontruiming zo zorgvuldig voorbereid... Steeds hebben we gezegd: Wat in de Tesselschadestraat in Amsterdam is gebeurd (rellen bij een ontruiming, maar geen arrestaties, red.), dat mag ons hier niet overkomen. En dan toch..."

Te rationeel

"We hadden er rekening mee gehouden dat ze de ontruiming niet zouden afwachten, maar zelf het initiatief zouden nemen. Maar zelfs als we hier op hadden gerekend, hadden we het niet kunnen voorkomen. Er was permanent een cordon rond het complex nodig geweest. De objecten waar ze zich op richtten, hebben we verkeerd ingeschat. Kennelijk hebben we te rationeel gedacht. Ik probeer me altijd in de situatie en gevoelens van een ander te verplaatsen. 'Waar zijn ze nu boos om?', denk ik dan. Omdat wij iets willen — een bibliotheek bouwen op die plek — dat zij niet willen. Wij zijn dus de *kwaaie pier* — en natuurlijk anderen die bij de besluitvorming betrokken zijn geweest. Dat de razernij zich richtte op personen en ondernemingen die er niets mee te maken hebben, heeft mij verbaasd."

"Een omschrijving van de WN-krakers? Ze nemen deel aan gewelddadige acties, zijn laf, want de slachtoffers kunnen zich niet verdedigen, ze zijn woest en niets ontziend. En waarom doen ze zoiets? Ik heb daar geen antwoord op. Wat ze doen, heeft compleet geen zin. Ik denk nogal rationeel. En daardoor begrijp ik het niet. Misschien moeten we voortaan wel vaker bij een psycholoog te rade gaan. We hebben dikwijls geprobeerd contact met ze te krijgen. De mensen van 'bestuurscontacten' hebben vele pogingen ondernomen om hen te benaderen. Maar nooit is het gelukt."

"Het zijn richtingloze mensen, gedesoriënteerd. Toen ik ze het politiebureau binnen zag komen, dacht ik: 't Zal je kind wezen. Onder hen waren heel veel jongeren. Een paar ouderen waren erbij. Het wordt voor mij nog beklemmender als je ziet hoe goed georganiseerd ze zijn. Ze waren militair georganiseerd, ze hebben militair aangevallen en ze waren militair gekleed."

"Een concreet antwoord op de vraag wanneer in de afgelopen jaren had moeten worden ingegrepen om de escalatie te voorkomen, geef ik niet. Het kan er dan misschien op lijken dat ik anderen iets verwijt. In zijn algemeenheid ben ik zelf van mening dat als er onduldbare dingen gebeuren, je zo snel mogelijk moet ingrijpen, dat je dat in de kiem moet smoren. Ik denk echter dat we heel ver zijn gegaan met het toestaan van schendingen van de rechtsorde. We hebben gevochten voor het recht van demonstratie. Dat is er gekomen, en terecht. Maar inmiddels zijn we gewend aan blokkades. Het verkeer wordt er zelfs voor omgeleid. Blokkades van bedrijven of instellingen, het doorsnijden van benzineslangen bij tankstations — de maatschappij is er aan gewend geraakt. Er is een kennelijke vervaging opgetreden waardoor we in onze maatschappij niet meer de grens zien van wat wel en niet kan. Neem nu de anti-Shell-acties. De meeste pomphouders zijn kleine ondernemers. Als je dan een dag het tankstation blokkeert, hinder je die man niet alleen, maar je ontneemt hem een dag zijn inkomsten. En dit heeft niets te maken met vrijheid van meningsuiting. Want meningen kun je altijd uiten, op allerlei manieren."

"Als stadsbestuurder kun je er wat aan doen. En ik denk dat je het ook *moet* doen. Bij de laatste blokkades van de boeren hebben we nadrukkelijk afgesproken dat als ze het maatschappijlijk functioneren zouden frustreren, wij zouden ingrijpen. Dank zij goede onderlinge afspraken zijn ze in de stad niet zo ver gegaan."

"Het gaat om het steeds verder opschuiven van de grens van het toelaatbare. Niet alleen bij demonstraties, het gaat ook om zaken als vandalisme, fietsendiefstallen. 't Ligt allemaal in dezelfde sfeer. Er moet wat aan gebeuren. Ik denk dat de bevolking dat ook vindt. Bij omstandigheden als in het afgelopen weekeinde hoor je eigenlijk in het beleidscentrum te zitten. Maar als burgemeester heb ik ook een functie naar de inwoners toe. Ik ben daarom ook een paar keer op de plek zelf geweest. Ook om mijn waardering uit te spreken voor alle mensen die meewerkten. Die zaterdagochtend moest ik me langs een enorm dikke rij mensen werken. Staat er een man die woest op me is en roept: 'Ze moesten je ontslag geven.' Ik vind het vervelend, maar het is wel heel begrijpelijk dat ze ontzettend boos zijn."

Geen vrijstaat

"Van de week volgde de uitzetting van de bewoners van het pakhuis PK Woldijk, omdat de technische staat het niet meer toeliet dat er mensen woonden. Nu zul je vragen: Waarom is dat niet met het Wolters-Noordhoffcomplex gebeurd? Een goede vraag. Het antwoord is: Er is iets veranderd. Het gemeentebestuur en Justitie zullen alles doen om een herhaling van het WNC te voorkomen. Er komt geen vrijstaat meer. De consequentie daarvan is dat de regels die voor iedereen gelden, ook van toepassing worden geacht op mensen die illegaal wonen. *De knop is om.* Ik heb de vaste overtuiging dat dit niet weer zal gebeuren."

"We hadden een draaiboek van de politie vastgesteld in het driehoeksoverleg van hoofdofficier van Justitie, burgemeester en hoofdcommissaris. Uitgangspunt was om zo veel mogelijk arrestaties te verrichten. Dat daarvoor ook de capaciteit, de cellen, voor kon worden vrijgemaakt, was verheugend. Er waren vijf Officieren van Justitie bij betrokken. Justitie hier in Groningen heeft dat allemaal voor elkaar gekregen. Dat hoefde allemaal niet van bovenaf te worden geregeld. De minister is er niet aan te pas gekomen. Die heb ik wel verteld wat er zoal is gebeurd."

"Twee jaar heb ik me suf gepiekerd hoe ik dat probleem daar kon oplossen. Nee, ik beschouw het afgelopen weekeinde niet als één van de moeilijkste dingen die ik heb gedaan; wel één van de ergste. Als ik 's avonds op bed lag, dacht ik natuurlijk weleens: 'Heb ik het nu allemaal goed gedaan?' Maar ik was overtuigd van ieders inzet. Het moést goed gaan."

John Geijp
Hans Leber

Wat eens een kraakpand was...

'Een laatste eruptie van desperado's'

De Leidse socioloog dr. J.W. van Noort geldt als een kenner van de 'kraakbeweging', zover die nog bestaat. Hij schreef zelfs een boek over de hoogtijdagen van deze groepering. Van Noort is inmiddels maar wat anders gaan doen: "De kraakbeweging bestaat niet meer. Het is zelfs bijna geen maatschappelijk verschijnsel meer. Wat in Groningen is gebeurd, was een laatste eruptie. Uitgevoerd door desperado's." Van Noort is er van overtuigd dat in Groningen de laatste 'grote slag' door de Nederlandse krakers werd geleverd.

Volgens de Leidse wetenschapper vertoonde het Groninger tumult van vorig weekeinde een hoop parallelen met de situatie rond het Amsterdamse kraakbolwerk 'Lucky Luyck'. Ook daar betrof het een laatste kraakbolwerk met een symbolische functie, voor Amsterdam dus. In Groningen was dit ook zo, getuige het hoge aantal niet-Groningers dat meedeed. Volgens Van Noort had de beweging destijds in Amsterdam ook de sympathie verloren. En ook daar was er een noodverordening die de gemeente in staat stelde tijdens de ontruiming een ieder die verdacht was, op te pakken. Van het gebruik van geweld door de Groninger krakers staat Van Noort niet te kijken: "Geweld is in de toenmalige kraakbeweging al begin jaren tachtig tot norm verheven. Het was geen middel meer waarmee zij zich tegen ontruimingen verzette, het was iets dat een beetje kraker moest doen. Gebleken was bovendien dat geweld meer invloed op het gemeentelijk beleid had dan welke overlegvorm ook. Overheden gaven toe. Ik kan me een situatie in Utrecht herinneren waar de gemeente een pand niet ontruimde omdat men bang was voor geweld."

Volgens Van Noort is de kraakbeweging ter ziele en zijn de uitbarstingen van 'krakers' het werk van "desperado's". Dat in Groningen zo'n uitbarsting plaats greep, bevreemdt hem niet: "Groningen heeft altijd al een anarchistische/marxistische traditie gekend. Ik ben er in mijn onderzoeken vroeger ook sterke afdelingen van Oekruit (antimilitaristen, red.) tegen gekomen. Ook de 'Kaipsellkrant' met radicaal anarchistische teksten werd daar gemaakt. En dat kraakpand WNC staad er natuurlijk, daar is dus iedereen die over was op af gekomen."

De kraakbeweging is al een jaar of zes een elitair anarchoclubje. De rellen rond de Nijmeegse 'Mariënburcht' in 1987 brocht volen tot de gedachte dat de kraakbeweging weer opbloeide. Van Noort heeft dat nooit gelcofd. "Er kwam meer jongerenhuisvesting en het algemeen maatschappelijk klimaat veranderde. Ook van andere radicale groeperingen hoor je steeds minder; anti-kernenergie, Onkruit... dat soort clubs. Die rellen in Nijmegen stonden op zich. Opnieuw was het de symboliek die even de kop opstak. De mensen die in Groningen in dat pand zaten waren, als je het mij vraagt, roedreizende lieden die overal opduiken waar het gaat gebeuren. Amsterdam heeft altijd de bovenstaan aangegeven, ook qua radicalisering, dat soort dingen. Maar daar is het allang gebeurd, afgelopen. Blijkbaar was het in Groningen nog interessant. De kraakbeweging is niets anders meer dan een anti-ontruimingsbeweging die landelijk niet meer dan enkele honderden lieden telt."

Van Noort is wel geschrokken van de hardheid van het krakersgeweld. "Verbijsterend. Ik kan me voorstellen dat overheden daar ook van schrikken. En ik kan me voorstellen dat na dit weekeinde de mensen in Groningen niet geloven dat de kraakbeweging niet meer bestaat. Maar het is wel zo. Het enige gevaar is dat je als overheid te hard optreedt. In Nederland hebben we nooit links-radicale terroristische acties gehad als in West-Duitsland. Dat komt doordat we hier toleranter waren. Dat beleid moet niet om, er moet geen repressie als in de BRD komen. Je moet deze mensen niet al te zeer criminaliseren."

Van Noort meent echter dat de overheid de ernst van de 'krakersresten' ook niet moet onderschatten. "Hoe ongelooflijk ook, zij geloven in hun zaak. Ze zitten 24 uur per dag samen in één pand, met de dreiging van een ingrijpende overheid als gemeenschappelijke vijand. Daar krijg je totalitaire regimes van, in die panden. Iemand die daar uit wil, krijgt de rest op z'n dak. En niet zachtzinnig. Daarbij vallen klappen, intern. Schokkende taferelen. 'Gelzige institutie' is een begrip dat daarvoor is verzonnen; het totale beslag op persoonlijkheid dat binnen dit soort groepen op elkaar wordt gelegd. Maar net als bij de krakers uit de hoogtijdagen van de beweging, zal ook een groot deel van de mensen uit Groningen ooit een gewoon leven leiden. En een klein deel zal zich verder radicaliseren en zich opsluiten. Om af en toe ergens weer even op te duiken."

2/6 Nvan

Landelijk bekend café heropend

Hij haalt een klein beursje tevoorschijn. Daarin zitten kwartjes, dubbeltjes en een enkele gulden. De bejaarde man drinkt zijn glas leeg en stapt 'grand café brasserie Forum' uit. Even later verschijnt hij weer. Een bos bloemen in de hand. "Och, och, wat zij hebben meegemaakt is toch verschrikkelijk," verklaart draai-orgelman **Biel** en schenkt de ruiker aan mede-eigenaar **Ron Koning.**

Café Forum opende gisteren weer haar deuren. Nadat krakers afgelopen zaterdag het interieur vernielden, moest de tent gesloten worden. Er was weinig of niets van overgebleven. Met man en macht begonnen de eigenaren **Freek de Geus** en Ron Koning, samen met een aantal vrienden, aan de wederopbouw. De Geus staat weer glunderend achter de bar. De zaak draait weer, al moet er nog wel veel gebeuren. Aan de muur hangt een grote houten lijst. De spiegel ging zaterdag aan diggelen. In plaats daarvan zien bezoekers nu een kartonnen plaat met daarop de tekst 'spiegel'.

De Volksuniversiteit, die recht tegenover het café zetelt, gaf de tafels en stoelen in bruikleen. De cursussen waren daar toch afgelopen, zegt bestuurslid **J. Bours** van de V.U. Mensen van de Volksuniversiteit vonden tussen de ravage voor hun deur twee vorken en een lepel. Gisteren gaven ze het bestek, verpakt in een boeketje, aan de rechtmatige eigenaren terug. Ook veel mede-ondernemers uit de Oude Boteringestraat kwamen even langs en namen een bloemetje mee of een ander presentje.

De commissaris van Politie, **A.F. Woltjer,** liet een grote plant bezorgen. Op het kaartje de tekst: 'Zo'n snelle opening is een felicitatie waard.' Op de toetsen van een vernielde piano ligt een baksteen. Daarachter laat een serie foto's zien hoe café Forum er in desolate staat uitzag. De beschadigde piano maakt straks plaats voor een nieuw exemplaar. De voormalige eigenares van pianohandel Steenhuis (dat voorheen in het Forumpand huisde) doet het instrument cadeau. Ze had er nog een paar staan. "Geweldig," zegt Koning over het reuzecadeau. Brieven uit het hele land, krijgen ze bij Forum binnen. En aanstormend actrice **Brenda** kwam hoogstpersoonlijk helemaal vanuit Arnhem voor de 'heropening' van het café van haar vrienden. Gelachen wordt er nog even om Opera-barkeeper **Henk Visser,** die direct na de ramp zaterdag zeer vroeg in de ochtend met een vermoeid gezicht de televisieverslaggever te woord stond, maar vergat te melden dat hij daar slechts stond om de inboedel te bewaken. Visser figureerde op de buis en in de Telegraaf als teneergeslagen 'eigenaar van Forum'.

Foto: Jaap Knigge-EFG

Jacob Schrader, Frank Verbeek, mevrouw Bours, Wim van Dijken, Freek de Geus en Ron Koning (van links naar rechts) toasten op de heropening van cafe Forum.

Overal staan bloemen. De mensen dragen het gedupeerde café een warm hart toe, zo blijkt uit de kaartjes. 'Maak het weer even mooi als het was' en 'Fijn dat wij weer bij jullie in ons stamcafé terecht kunnen', staat er zoal te lezen.

Frank Verbeek van restaurant **De Pauw** kwam even kijken, evenals ondernemer **Wim van Dijken** van kledingzaak Marquant, die het weekeinde geschrokken achter zijn raampje tegenover het WNC doorbracht. Nog nooit stond café Forum zo in de belangstelling. Forum-architect **Jacob Schrader** is de schrik van het weekeinde weer te boven en kan weer lachen. Zijn ontwerp 'Forum' zal herrijzen.

Voor de ramen kijken passanten geïnteresseerd naar binnen. Sinds de Oude Boteringestraat weer is opgensteld voor publiek trekken dagelijks drommen nieuwsgierigen door de buurt. Een gezin met drie kinderen wandelt de kroeg even binnen. Onder de indruk kijken de kleintjes naar die grote baksteen. De ouders geven tekst en uitleg.

Zodra de stoelen van de Volksuniversiteit de deur uit zijn en er weer een spiegel aan de wand hangt, volgt de officiële heropening. Enkele meelevende Hoge Pieten hebben hun komst al aangekondigd. Gisteren bevond Circuit zich tussen de vrienden en vriendinnen van het horecaduo De Geus/Koning. Ook heel gezellig.

AS

V.K. 2/6

Waar is toch dat laatste grote krakersbolwerk?

Onder de kop „De krakers zijn deze oorlog begonnen" wordt in de krant van 28 mei bericht over de ontruiming van het Wolters Noordhoff Complex te Groningen. Daarin wordt het pand „een van de laatste grote krakersbolwerken" genoemd.

De Volkskrant noemde het Amsterdamse kraakpand Wijers in 1984 ook al het laatste grote krakersbolwerk. In 1985 werd Singel 114 echter eveneens zo betiteld. Toen in 1986 Tetterode werd aangekocht, schreef de Volkskrant . . .„Tetterode, bijgenaamd de Rode Tetter, is een van de laatste grote krakersbolwerken".

De rellen rond het kraakpand De Marienburg in Nijmegen belandden in januari 1987 in uw kolommen als strijd rond „het laatste grote bolwerk van krakers in Nederland".

In 1988 waren de onverkwikkelijke toestanden in de zogenaamde „verradersaffaire" tussen krakers onderling aanleiding voor uw krant om de krakers in de Amsterdamse Staatsliedenbuurt af te schilderen als de buurt waar „de laatste krakers zich teruggetrokken hebben".

Ten slotte schreef de Volkskrant in het najaar van 1989, tamelijk recent derhalve, dat de ontruiming van de Tesselschadestraat in Amsterdam het „laatste bolwerk van de kraakbeweging was".

Hoe moet het nu verder? Binnen twee maanden kan het kraakpand De Wielingen in Amsterdam, bekend als het laatste krakersbolwerk, ontruimd worden. Misschien dat ook het pand Vrankrijk ooit nog wordt ontruimd.

AMSTERDAM *Carel van der Staak*

Vogels

Er was eens een stad waar de ene na de andere boom werd neergehaald om plaats te maken voor parkeerplaatsen en nog meer *sick buildings*.

Midden in die stad stond een blok statige panden met daar middenin een tuin, zo mooi en groen. En in die tuin leefden de laatste vrije vogels van die stad.

Die panden zijn er niet meer. De bewoners zijn verdreven en de burgemeester viert feest met champagne omdat hij vindt dat de ME een oorlog gewonnen heeft.

Men spreekt van schade en schande omdat de bewoners hebben gevochten tegen ontruiming en allemaal spulletjes hebben vernield. (In deze stad werd namelijk nooit iets vernield, alleen gesloopt uit naam van een wethouder die precies wist wat mooi en lelijk was.)

Maar al vaak waren de bewoners, die zelfs een veganistisch eethuis hadden, getreiterd en bedreigd door een soort voetbalsupporters die niet alleen van balletje trappen hielden. Geen ruit bleef heel. Wolters-Noordhoff werd een vesting en de vesting is genomen.

In Groningen vloeit champagne, maar nog veel meer tranen.

GRONINGEN *Tanita van Goinga*

Schade

De schade die krakers en sympathisanten afgelopen weekeinde hebben aangericht in Groningen, is in de media breed uitgemeten.

Veel minder breed uitgemeten wordt de schade, die thans, onder verantwoordelijkheid van burgemeester Staatsen en de PGGM, door slopers wordt aangericht aan het voormalige Wolters-Noordhoff Complex.

Het betreft vernieling van drie café's, een eethuis, twee winkels, een concertzaal, om nog maar niet te spreken van woon- en werkruimte van velen.

De schade, gerekend in geïnvesteerde mensuren, is aanzienlijk; de verantwoordelijken lopen nog op vrije voeten.

GRONINGEN *Robert Rijnhart*

Volkskeuken

Na het lezen van de artikelen van Jeroen Trommelen en Wim Phylipsen over het Wolters Noordhoff Complex bleven er bij ons een paar vragen over:

— Is het zo interessant dat de kraanwagen uit Amsterdam niet werkte en dat de ME na veel omzwervingen door voordeur, dak of kelder het pand binnenkwam?

— Waarom werden de vernielingen eigenlijk aangericht?

— Heeft het huisvestingsbeleid in het algemeen, en het beleid van wethouder Gietema in het bijzonder, niets met de acties van de krakers te maken?

— Zijn de krakers de enigen die protesteren tegen het gemeentebeleid?

— Waarom plaatste de Volkskrant het woord „volkskeuken" tussen aanhalingstekens?

UTRECHT *Marc Schmidt*
Martinique Pothorst

Spook bij Radio Noord?

N.v.H.N. 2/6

Het was een heet weekeinde in de stad Groningen. Niet alleen in de Oude Boteringestraat, maar ook thuis voor de radio. Zowel Radio Noord als OOG-radio gaven rechtstreeks levensechte verslagen van het front. Alles gewoon weer terug op de historie van het WNC.

Redactielid Aize Bouma gelooft ook niet dat Radio Noord een dergelijk verzoek van de politie heeft gehad: "Als dat wel zo was geweest hadden we dat genegeerd. Want daar ga je als radio-omroep natuurlijk niet op in."

Wie het is en hoe dat bewuste redactielid bij zijn verklaring komt is voor Bouma een volstrekt raadsel. Sterker nog, bij de regionale omroep wordt zelfs aan zijn bestaan getwijfeld...

EB/FvG

Aan zijn verklaring dat tijdnood de reden van het verzwijgen is, valt te twijfelen. Radio Noord was de hele morgen in de lucht en kwam, na een onderbreking, werd gemeld: van het arriveren van een croissantje tot en met de urenlange angstaanjagende rust in het Wolters Noordhoff Complex. Radio Noord gaf tijdens deze rustige periode een compleet overzicht van de WNC-krakershistorie. Maar was dat wel zo compleet?

Alles passeerde de revue. De kleinste fricties tussen krakers, gemeente, plaatselijke politiek en politie, zoals de nieuwjaarsfoto van de VVD waarop de voltallige fractie voor het WNC poseerde en de rel na het 'proletarisch winkelen' bij Albert Heijn. De vaagste details werden het breedst uitgemeten. Maar het belangrijkste feit in deze historie werd verzwegen: de nog steeds onopgeloste moord op één van de krakers. Na het vinden van het lijk op vrijdag 20 april werd er alles aan gedaan om deze gebeurtenis in de doofpot te krijgen. Op elke vraag die daarna gesteld werd, wist de politie geen antwoord te geven.

Een nieuwsgierig telefoontje zondagmorgen naar de redactie van Radio Noord met de vraag waarom dat feit niet vermeld werd, leverde een opvallend antwoord op: "U heeft gelijk. Wij hebben dat er bewust uitgehouden op verzoek van de politie. Die wilde de spanning rond de ontruiming niet verder opvoeren door vermelding van dat feit via de radio. Vandaar."

Politievoorlichter Arjen van der Leur, die op de persconferentie na afloop van de ontruiming vragen in die richting ontweek met de woorden: "moet ik eerst het speciale team dat hiermee belast is, raadplegen", is verbaasd over de verklaring van het redactielid van Radio Noord: "Wij hebben geen verzoek ingediend om dat te verzwijgen."

Een dag na de ontruiming nog maar eens gebeld met Radio Noord. Directeur/hoofdredacteur Roel Dijkhuis geeft onverwacht een andere verklaring: "De reden dat de dood van die kraker niet genoemd werd, is tijdnood. Er is dus geen sprake van dat de politie hierin een rol speelt. We zullen dat redactielid daarom meteen aan de tand voelen. En reken maar dat er klappen zullen vallen."

Ideeën kun je ontruimen noch opsluiten

De kraakbeweging is zwaar ontstemd over de berichtgeving rond de ontruiming van het Wolters Noordhoff Complex in Groningen vorig weekend. M. Frencken van het kraakgroepenoverleg spreekt van een volksgericht tegen de krakers. Terwijl de jarenlange strijd tegen geldverslindende en stadsontsierende nieuwbouwprojecten grotendeels is genegeerd, staan de media nu vooraan om de krakers te veroordelen.

Illustratie Jos Collignon

De bewoners van het Wolters Noordhoff Complex (WNC) genoten afgelopen zondag de twijfelachtige eer te worden ontruimd door de sterke arm. Burgemeester Jos Staatsen zette de puntjes op de i van zijn beleid. Dat beleid richtte zich de afgelopen vijf jaar tegen alle iniatieven die moesten leiden tot een acceptabele regeling met betrekking tot het WNC.

Alsof hij door de duivel bezeten is, ging Staatsen deze week nog een stapje verder. Gebruik makend van mogelijkheden uit de woningwet en de gemeenteverordening liet hij woensdagochtend het gekraakte pakhuis P.K. Woldijk ontruimen op grond van door Bouw en Woningtoezicht geconstateerde brandgevaarlijkheid. Dat pand had huisvesting moeten bieden aan mensen die door het verdwijnen van het WNC hun idealen zagen getorpedeerd.

De oorlog, zoals Staatsen de toestand vorige week zaterdag betitelde, is voorbij. Groningen heeft 139 krijgsgevangen gemaakt. Ze zitten verspreid over heel Nederland vast in Huizen van Bewaring.

Heel Nederland, de gemeente Groningen in het bijzonder, is er alles aan gelegen ze aan de schandpaal te nagelen. Dinsdag hebben ze allen verlenging van voorarrest gekregen, deze „relschoppende en plunderende krakers" (AVRO's Televizier, K. Van der Graaff).

Na iedere ontruiming, constateerde mevrouw Anne-Griet Wiersma (een ex-kraakster — red.) in NOS-Laat zoekt het ogenschijnlijk zo tolerante Nederland een ‚uitlaatklep in de roep om strengere en zwaardere straffen.

De hetze zoals die nu tegen de Groningse krakers wordt gevoerd, begon eigenlijk al vijf jaar geleden toen het complex werd gekraakt. Het Nieuwblad van het Noorden speelde daarin een belangrijke rol. Feiten die een gunstig licht zouden kunnen werpen op de doelstellingen van de krakers van het WNC-complex bleven onderbelicht. En over de moeilijkheden waarmee de bewoners van het WNC werden geconfronteerd — aanvallen van fascisten, provocaties van de politie, non-coöperatie van de gemeente — werd gezwegen.

Wel werd daarentegen melding gemaakt van „intimidatie" en „mishandeling" van onschuldige voorbijgangers. Daarbij werden de meest grove leugens de wereld in geholpen die de afgelopen dagen in de landelijke pers een morbide climax kregen. Zo zou een van de krakers door de bewoners van het WNC „door massaal geweld om het leven zijn gebracht".

Het resultaat op maandagochtend, voorpagina Telegraaf: „Ruim vijf jaar lang voerden de steeds wisselende krakers, waaronder ook vele Duitsers en Italianen, een keiharde terreur uit in de binnenstad. Er werd 'proletarisch gewinkeld'(gestolen), winkelpersoneel in elkaar geslagen en zelfs een te hulp geschoten agent zwaar gewond, supporters van FC Groningen werden belaagd, een medekraker vermoord. . .". Dit terwijl de laatstgenoemde persoon onder tragische omstandigheden een eind aan zijn leven heeft gemaakt.

In een uitzending van NOS-Laat met woordvoerders van de grote partijen vroeg Hugo Schneider tussen neus en lippen door: „Hoe heeft het dan in Groningen weer zo ver kunnen komen dat er weer zo'n terreur is uitgeoefend?"

Op zo'n vraag kun je een kanon afschieten. Het antwoord loog er dan ook niet om. VVD'er Korthals: „Omdat de overheid zich er te weinig rekenschap van geeft dat er mensen gaan samenwonen die verwijderd raken van de overheersende cultuur, daar een eigen subcultuur aan 't vormen zijn, die niets, maar dan ook niets met de heersende normen en waarden te maken willen hebben. Dat leidt tot anarchie en daartegen treedt men op een te laat tijdstip op." En even later: „Men moet voorbeelden stellen."

Van rechts tot links wordt in de sfeer van een volksgericht geëist dat de krakers moeten betalen. Zo'n stemming is niet alleen gevaarlijk voor krakers zoals wij, maar ook voor vrouwen, potten, flikkers en andere minderheidgroepen die zich in de samenleving niet thuis voelen. Burgemeester Staatsen vertelde een verslaggever van mening te zijn dat bij dit soort gebeurtenissen de bewijslast moet worden omgekeerd.

De politie arresteerde enkele mensen omdat ze er verdacht uitzagen. Nooit een kraker in een driedelig pak gezien zeker?

Anne-Griet Wiersma constateerde niet ten onrechte dat er van de zijde van de Nederlandse media slechts belangstelling voor maatschappelijke conflicten bestaat, wanneer er geweld wordt gebruikt.

Voor de jarenlange strijd tegen geldverslindende en stadsontsierende nieuwbouwprojecten in zo'n negen grote steden, bestond in ieder geval niet veel belangstelling. Het verwondert ons dan ook niet echt dat zelfs Andrée van Es van Groen Links haar steentje bijdraagt aan een situatie waarin mensen nog voor ze hun proces hebben, zijn veroordeeld: „Wat ik ervan begrepen heb, is dat de mensen als het ware vernielingen hebben aangericht. Sterker nog, mensen geïntimideerd hebben, een cafehouder van z'n bed gelicht („zorg maar dat je weg komt, anders gebeurt er wat"), 't café in de fik gestoken. Dat getuigt van een gewelddadige knokploegmentaliteit waar ik absoluut niet van gediend ben."

Het NOS-journaal had het overigens over *café's*, meervoud, en liet een bus vol arrestanten langs opgefokte discotypes rijden met als commentaar dat dat buurtbewoners waren. Job Frieszo haalde alvast de Explosievenopruimingsdienst erbij: „Bovendien mag worden aangenomen dat de krakers zich verschanst hebben met benzinebommen en andere explosieven."

Gezien de enorme inspanning die het Openbaar Ministerie zich getroost om de 139 mensen die sinds zondag gevangen zitten snel voor de rechter te brengen, vrezen we dat de strafmaat voor 139 mensen die sinds zondag gevangen zitten niet gering zal zijn. Volgende week zullen ze voor de meervoudige kamer geleid worden. Dit betekent dat ze tot meer dan een half jaar veroordeeld kunnen worden.

Als het aan de pers ligt, zal dat zeker gebeuren. Positieve tekens, zoals de overbuurvrouw van het P.K. Woldijk die een bloemetje kwam brengen aan de mensen die woensdag werden ontruimd, worden niet opgepikt.

De opgefokte sfeer waarin dit monsterproces zich afspeelt, geeft Justitie misschien mogelijkheden om punten te scoren in de begrotingsstrijd. Maar wij zijn ervan overtuigd dat materiële straffen onze ideële standpunten en handelwijze niet stuk kunnen krijgen.

Vonhoff pleit ervoor kraken te verbieden, „omdat er genoeg woonruimte is". Maar onlangs verscheen een statistisch overzicht van de gemeente Arnhem waaruit blijkt dat ten opzichte van begin jaren tachtig de woningnood met meer dan eenderde is toegenomen.

Ideeën kun je niet ontruimen, net zo min als je ze op kan sluiten, en je moet, zoals een van ons opmerkte, wel Von in je naam hebben, en door hoff omgeven zijn om te kunnen zeggen dat woningnood niet meer bestaat.

MARC FRENCKEN
Ad hoc overleg van kraakgroepen in Nederland

6/6 NvHN

Rechter-commissaris laat zeven verdachten vrij

Monsterproces krakers van WN-complex in juli

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN — De krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen moeten in de eerste week van juli voor de rechter komen. De meervoudige strafkamer van de rechtbank in Groningen heeft voor dit monsterproces vijf dagen uitgetrokken. Alle 137 mensen die bij de ontruiming van het complex werden aangehouden, wordt in ieder geval openlijke geweldpleging en het lidmaatschap van een organisatie die tot doel heeft misdrijven te plegen telastegelegd.

Zeven van de 137 bewoners van het Wolters Noordhoff-complex zijn inmiddels, of worden vandaag, vrijgelaten. De rechter-commissaris heeft gisteren in hun zaken de vordering van het openbaar ministerie om de bewaring te verlengen afgewezen. Volgens persrechter mr. F.M. Wieland is dit gebeurd omdat de betrokkenen hun naam hebben genoemd en verklaringen hebben afgelegd, waaruit blijkt dat ze niet aan de gewelddadigheden hebben meegedaan en zich daarvan hebben gedistantieerd.

Het openbaar ministerie zal tegen de beslissing van de rechter-commissaris geen beroep aantekenen. Persofficier van Justitie mr. M.H. Geerds zegt dat dit is besloten omdat het OM zich in de gedachtengang van de rechter-commissaris kan inleven. "Het gaat hier niet om figuren die een hoofdrol hebben gespeeld," aldus mr. Geerds.

De raadkamer van de rechtbank buigt zich vandaag, vrijdag en zaterdag over vordering van het OM om de gevangenhouding van de overige verdachten voor voorlopig dertig dagen te bevelen. Verschillende advocaten vragen de rechtbank om de bewaring, die in de meeste gevallen nog zes dagen duurt, op te heffen. De verdachten die in het arrondissement Groningen in voorarrest zitten, worden door de raadkamer gehoord. Degenen die in de rest van het land vastzitten, worden door een kantonrechter gehoord.

Het onderzoek naar de strafbare feiten, de beslissingen over wat er met de verdachten moet gebeuren en de voorbereiding op het proces vergen het uiterste van het openbaar ministerie en de rechtbank. Persrechter mr. Wieland spreekt van een "monsterproduktie" en een "ongelooflijk papieren karwei," waarbij vier rechters-commissaris, vijf rechters en nagenoeg de hele strafgriffie bij zijn betrokken.

NvHN 5/6

Weer lawaaiacties voor krakers bij bajes Hoogeveen

Van onze verslaggevers

HOOGEVEEN — Evenals donderdagavond zijn er dit weekeinde lawaaiacties gehouden bij de Hoogeveense gevangenis de Grittenborgh. In de nieuwe bajes zitten 26 voormalige Groningse krakers van het Wolters-Noordhof-complex in voorarrest. De 30 demonstranten die dit weekeinde driemaal op het terrein van de Grittenborgh met potten- en pannendeksels te keer gingen, waren volgens de Hoogeveense politie voor een belangrijk deel afkomstig uit Nijmegen. De acties verliepen vreedzaam. Er zijn dan ook geen arrestaties verricht.

5/6

Het woord is aan de lezer

'ONKRUID?'

Krakers onkruid? Het valt niet te ontkennen dat de krakers aandacht willen. Kranten, TV etc. stonden de afgelopen dagen op scherp en waren gespannen hoe het verder zou gaan. Vele krakers zijn het in principe niet eens met de structuren van de maatschappij. In grote lijnen verandert er door alle tijden heen ook niet zo veel. Alleen, er moet steeds weer wat aangepast worden.

Wat de krakers in Groningen geflikt hebben (het was een beetje te voorzien) is er een voorbeeld van hoe het niet moet. Maar het vraagt wel om een redelijke oplossing. Onze krakers weten zelf ook wel op deze manier de sympathie te verspelen. De lektuur waarmee ze zich zelf "fijn" opfokken is nog steeds in de speciale winkeltjes te koop.

Kijk, we weten best dat het onkruid niet vergaat. Maar het is wèl leuker als het beheersbaar zou zijn. Wat zou onze maatschappij er op tegen moeten hebben de verwilderde krakers wat werk te geven of een vak bij te brengen. En dan vrijwillig onder toezicht om zodoende de zinloze schade weer te vergoeden.

Groningen, J. MEES

Even wennen aan 'nieuwe' Oude Boteringestraat

- Voor voetgangers, fietsers en automobilisten die vanaf de Grote Markt de Oude Boteringestraat in komen, is het wel even wennen. Nu een groot deel van het Wolters-Noordhoffcomplex tegen de vlakte is geslagen, heeft de straat een ware metamorfose ondergaan. Waar het complex vroeger zijn schaduw de Oude Boteringestraat in wierp, is nu tijdelijk een zee van licht.

De vier gevelpanden die moeten wijken voor de nieuwe openbare bibliotheek liggen reeds geheel in puin. De overige vier panden, die in het plan van de Italiaanse architect Grassi worden geïntegreerd en een kantoorbestemming krijgen, zijn door de slopers voorzichtig gespaard.

Volgens directeur W.A. Jager van sloopbedrijf Jager uit Midwolde staan de drie panden aan de zijde van de Grote Markt er niet al te goed bij. 'Vooral nummer 14 staat er heel slecht bij. We moeten heel behoedzaam te werk gaan om de panden niet te beschadigen', aldus Jager. Hij verwacht dat het tot eind volgende week zal duren voordat de sloop van de bovenbouw zal zijn voltooid. Vervolgens duurt het nog enkele weken voordat de kelders zijn opgeruimd. Sloopbedrijf Jager is met zes mensen en vier grotemachines in de Oude Boteringestraat aan het werk.

Gezinsbode
6/6

Bajeskoks druk met vegetarische krakers

Van een onzer verslaggevers

WINSCHOTEN – "Wij merkten het vorige week zondag al toen wij de krakers boterhamworst als broodbeleg gaven. Praktisch niemand at het op. Het bleek toen dat 18 van de 20 vrouwen vegetariër waren en door wat wisselingen zijn het er inmiddels 19 geworden," vertellen Marten Klijnstra (26) uit Winschoten en Roelie Swarts (29) uit Wedde. Beide mannen zijn instellingskok in de Winschoter gevangenis Noorderschans –nu Huis van Bewaring voor vrouwen– en mogen zich op de valreep -de gevangenis sluit officieel per 1 juli- uitleven op culinaire hoogstandjes op het gebied van vleesvervangend voedsel.

"Wij maken het normaal gesproken nauwelijks mee dat gevangenen vegetarisch eten wensen," zeggen zij. "Nu wil de hele gevangenis niets anders. Dat vergt een hele omschakeling. Bovendien weten wij niet hoe lang de bajes nog open blijft, dus wij moeten per dag inkopen doen."

Klijnstra, manager-kok, probeert met zijn collega de meeste vleesvervangende produkten zelf te maken. Zij hebben er de meeste lol in om kaasburgers en dergelijke eigenhandig te bereiden. "Maar soms loont het de moeite ook niet, dan kunnen wij beter 20 stuks halen bij de supermarkt."

Klijnstra en Swarts pakken deze ervaring op het laatste nippertje nog even mee. Immers, zoals de zaken er op het ogenblik voor staan sluit de bajes per 1 juli en kunnen de koks hun biezen pakken. Ontslag is hen reeds aangezegd. Marten en Roelie hadden de keuken al schoongemaakt en de inventaris ingepakt, totdat zij vorige week zondag werden opgeroepen om voorlopig hun taak in de bajes weer op te nemen. "Tot en met eergisteren hebben wij elke dag trouw hulp gehad van de twee Westduitse kraaksters, die onder meer de afwas deden. Het waren de enigen die iets wilde doen. Maar ja, zij zijn dinsdag vrijgelaten en het land uitgezet."

● *Roelie Swarts (links) en Marten Kleinstra achter hun fornuis in de Winschoter gevangenis de Noorderschans. (Foto: Han de Graaf)*

NvhN 7/6

v.k. 6/7

Inbewaringstelling Groningse krakers zes dagen verlengd

Van onze verslaggever

GRONINGEN — De rechter-commissaris heeft voor 130 ex-krakers van het Groningse Wolters-Noordhoff Complex de inbewaringstelling met zes dagen verlengd. Zeven verdachten zijn op vrije voeten gesteld.

De zeven zijn vrijgelaten omdat zij vanaf het begin aan het onderzoek hebben meegewerkt door verklaringen af te leggen. Twee van de zeven zijn Westduitse minderjarigen. Zij zullen op grond van de Vreemdelingenwet over de grens worden gezet. De vijf anderen zullen later terecht moeten staan.

Vandaag zal de raadkamer van de rechtbank beslissen over de mogelijke gevangenhouding voor dertig dagen van een eerste groep van de verdachten. Over de gevangenhouding van de anderen zal vrijdag en zaterdag worden beslist. Het Openbaar Ministerie streeft ernaar de verdachten in de eerste week van juli voor de rechtbank te brengen.

Hechtenis voor 42 krakers verlengd

GRONINGEN - De raadkamer van de rechtbank in Groningen heeft gisteren van 42 krakers van het Groninger Wolters Noordhoff-complex de gevangenhouding bevolen. Het openbare ministerie had de gevangenhouding van 43 verdachten geëist. In één geval werd dat verzoek niet gehonoreerd. In een ander geval werd de gevangenhouding geschorst. De eerste termijn van gevangenhouding duurt maximaal dertig dagen.

Kritiek Coornhertliga op vasthouden WN-krakers:

OM neemt voorschot op eventuele straf

Van onze verslaggevers

GRONINGEN — Het Openbaar Ministerie neemt nu alvast een voorschot op een straf die de rechter eventueel oplegt. Het zou juister zijn om de verdachten vrij te laten en de zaak aan de rechter over te laten.

Zo luidt de kritiek van Coornhertliga-bestuurslid mr. P. Wiewel op het vasthouden van een aantal krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen. De raadkamer van de Groninger rechtbank heeft woensdag, zoals gisteren in een deel van onze edities gemeld, de gevangenhouding van 42 van de 139 aangehouden verdachten bevolen. Het had volgens Wiewel in deze zaak voor de hand gelegen als er gerechtelijk vooronderzoek was gestart, waar advocaten tevergeefs voor hebben gepleit. Een rechter zou dan meer inzicht hebben in het verloop van het onderzoek. "Het OM kan nu zeggen dat de verdachten moeten worden vastgehouden omdat er nog onderzoek moet worden gedaan, zonder dat de rechter dit goed kan beoordelen." Volgens Wiewel is het niet te verwachten dat een verder onderzoek naar de vernielingen meer dan nu oplevert. Daarmee vervalt volgens hem de grond voor het voorarrest.

Dat het onderzoek naar de vernielingen weinig meer kan opleveren, leidt Wiewel af uit het feit dat justitie de verdachten nu ook deelname aan een criminele organisatie telastelegt. Hij noemt het toepassen van het artikel waarin dit strafbaar wordt gesteld bedenkelijk. "In de jaren '80 is dit artikel vaak gebruikt voor de bestrijding van zware criminaliteit als fraude, terrorisme en drugshandel. Door het ook in dit geval toe te passen, wordt het gebruik ervan opgerekt. Het lijkt erop dat het alleen maar tot doel heeft om mensen veroordeeld te krijgen, die anders niet gestraft kunnen worden."

De reacties op de krakersrellen van de Groninger commissaris van de Koningin Vonhoff - hij pleitte ervoor om het kraken te verbieden - en burgemeester Staatsen van Groningen die opperde dat de krakers hun onschuld zouden moeten bewijzen in plaats van dat het OM hun schuld aantoont, noemde mr. Wiewel "een overspannen reactie van de overheid." "Zolang er nog een tekort aan woonruimte bestaat, is een verbod op kraken geen adequaat middel."

NvHN 8/6 Z.O.Z.

Justitie en de krakers

De Coornhertliga, de vereniging voor strafrechthervorming, stelt zich tot taak officieren van Justitie, rechtercommissarissen en rechters kritisch te volgen. Dat is goed en nuttig. En omdat de Coornhertliga een grote deskundigheid heeft opgebouwd, hebben kritische commentaren van deze club juristen vaak een aanzienlijke, hoewel niet altijd direct aanwijsbare invloed.

Mr. P. Wiewel, bestuurslid van de Coornhertliga, uit nu een aantal interessante beschuldigingen aan het Openbaar Ministerie in de zaak tegen de in het Groninger Wolters-Noordhoffcomplex gearresteerde krakers. Hij vindt het bijvoorbeeld merkwaardig dat er geen gerechtelijk vooronderzoek wordt ingesteld. Toch geeft hij toe dat zo'n procedure aanzienlijk tijdrovender is.

Dat er Justitie veel aan is gelegen de krakers zo snel mogelijk (liefst volgende maand al) voor de rechter te brengen, is hem bekend en zou hem zelfs gerust kunnen stellen. Dat is immer ook in het belang van de verdachten. Het OM zal wel uitkijken in die haast slordigheden (bijvoorbeeld ten aanzien van de rechten van de verdachten) te begaan. In een zo de aandacht trekkende zaak wordt zelfs het kleinste foutje al gauw een blamage.

Mr. Wiewel vindt voorts dat Justitie de gearresteerde krakers te lang vast houdt. Er is volgens hem inmiddels genoeg tijd geweest om de identiteit van de gearresteerde krakers vast te stellen, kans op herhaling van het misdrijf (openlijke geweldpleging) is er niet en het gevaar dat verdachten bewijsmiddelen verdonkeremanen ontbreekt.

Maar daarmee doet hij de zaak tekort. Het is in het belang van ook de verdachten dat snel ieders aandeel in de openlijke geweldpleging wordt vastgesteld. Gebeurt dat onvoldoende zorgvuldig, dan dreigt het gevaar van een onwenselijke "collectieve bestraffing".

Maar om dat zorgvuldig te kunnen doen moeten verklaringen van alle ongeveer 130 verdachten, die verspreid over het land vastzitten, met elkaar worden vergeleken. Dat kost enige tijd en het is logisch dat wordt voorkomen dat in die periode verdachten met elkaar kunnen overleggen om die verklaringen op elkaar af te stemmen. Overigens oordeelt een rechter periodiek over de vraag of een verdachte al dan niet in vrijheid kan worden gesteld.

Dat Justitie nu ook "deelneming aan een criminele organisatie" ten laste zou willen leggen, noemt mr. Wiewel een zwaktebod. Dat zou best eens waar kunnen zijn. Maar het is de rechter die daarover (hopelijk spoedig) oordeelt.

NV/HN 8/6

Kritiek op vasthouden WN-krakers

Van onze justitieverslaggever Jan van Dijk

GRONINGEN/UTRECHT — De krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen worden door Justitie op oneigenlijke gronden vastgehouden. Dit vindt mr. P. Wiewel, bestuurslid van de Coornhertliga, de vereniging voor strafrechthervorming. Op een persbijeenkomst in Utrecht van de Steungroep Arrestanten WNC en enkele advocaten beschuldigde Wiewel het openbaar ministerie ervan dat het de groep krakers "uitvoerig in beeld wil brengen en hen met naam en toenaam wil leren kennen." In het onderzoek gaat het volgens Wiewel niet meer uitsluitend om de krakersrellen, terwijl dat wel de formele grond voor het voorarrest is.

Wiewel baseert zich op gegevens van verdachten en hun advocaten. Volgens hem onderzoeken politie en justitie ook de verbindingen die de verdachten mogelijk hebben met andere actiegroepen, met name buitenlandse, en wordt er gekeken naar andere strafbare feiten. In het kader van het onderzoek naar de openlijke geweldpleging is dit volgens hem niet geoorloofd. "Je mag er wel naar vragen, maar als je geen antwoord krijgt moet je ophouden. En dat gebeurt niet."

zie ook pagina 3

Vernielingen verdeelden WNC-krakers

Van een onzer verslaggeefsters

GRONINGEN — Een deel van de 139 gearresteerde Wolters-Noordhoffkrakers stond niet achter de vernielingen van café Forum, het advokatenkantoor Vos, Seidel & Plas en het gemeentelijke Bureau Bedrijfsleven. Dit blijkt volgens de Utrechtse advokaat Maarten Zumpolle uit processen-verbaal die hij heeft kunnen inzien. Zumpolle: "Ik heb de indruk dat de vernielingen van de panden het gevolg waren van uit de hand gelopen emoties en frustraties over de dreigende ontruiming."

Vóórdat de krakers hun barricade-actie in de Groninger Oude Boteringestraat uitvoerden, hebben zij hierover vergaderd. Volgens Zumpolle is hierbij ook gesproken over de mogelijkheid barricade-materiaal uit belendende panden te halen. Hierover bestond volgens de advocaat onenigheid. "Er is uiteindelijk geen besluit door de hele groep genomen," aldus Zumpolle, "de krakers vormen geen homogene groep die het over alles eens is." Zumpolle, die een tiental krakers als cliënt heeft, benadrukt overigens dat deze informatie niet uit de processen-verbaal van zijn eigen cliënten afkomstig is.

Volgens Zumpolle lieten de krakers zich tijdens de verhoren door de politie niet uit over de vraag of ze wel of niet meededen aan de vernielingen. "Uit solidariteit," aldus Zumpolle. De steungroep 'Arrestanten WNC' liet gisteren in een persconferentie weten dat zij zich niet willen uitlaten over de drijfveren van de mensen die de vernielingen hebben aangericht, voordat er met alle betrokkenen over is gediscussieerd. Wel liet een woordvoerder van de steungroep weten dat de aangerichte schade "in geen enkele vergelijking staat met de puinhopen die nu op de plaats van het WNC liggen, de stadsvernielende cityvorming, en de operatie die Justitie nu uitvoert. De verzekering dekt de schade en de vernielde panden waren na twee dagen weer open."

Trouw 8/6

'Groningse krakers ten onrechte nog vast'

Van een onzer verslaggevers

UTRECHT – De advocaten van de 130 actievoerders die na de ontruiming van het Groningse Wolters Noordhoff-complex nog steeds vastzitten, klagen over de werkwijze van het openbaar ministerie.

Justitie zou de krakers ten onrechte vasthouden en weigert een gerechtelijk vooronderzoek te vorderen. Verder worden de arrestanten niet zozeer over de ongeregeldheden ondervraagd, justitie wil zich vooral een beeld vormen over de kraakbeweging in het algemeen, waarvoor volgens de advocaten een voorlopige hechtenis niet dient.

Volgens de Utrechtse advocaten M. Zumpolle en M. Kubatsch die gisteren in Utrecht namens verschillende collega's de kritiek verwoordden, zijn de arrestanten door politie en bewaarders ruw behandeld. Handboeien werden zo hard aangeduwd, dat de polsen werden opengehaald. „Een arrestantenbusje dat op weg was naar de Scheveningse strafgevangenis, moest onderweg stoppen, omdat de geboeide handen van een arrestant blauw aanliepen", aldus Zumpolle.

Justitie wil de arrestanten vasthouden tot de eerste week van juli, als een serie strafzaken volgt. Op dit moment heeft de raadkamer van de Groningse rechtbank de vordering tot ingevangenneming van 48 krakers goedgekeurd. Hun voorarrest is in principe met dertig dagen verlengd. Hetzelfde wordt verwacht voor de andere actievoerders.

De advocaten zijn met de Coornhert Liga, de vereniging voor strafrechthervorming, van mening dat justitie in deze krakerszaak overspannen reageert. Volgens bestuurslid Pieter Wiewel van de Liga is er geen grond om de arrestanten nog langer vast te houden. Volgens hem is voorlopige hechtenis alleen toegestaan als de identiteit van de verdachte nog niet vaststaat, als er kans is op herhaling van het misdrijf of als het gevaar bestaat dat bewijsmiddelen achterover worden gedrukt.

Al willen de meeste verdachten geen mond open doen en niet zeggen wie ze zijn, toch is er volgens Wiewel inmiddels via foto's en vingerafdrukken over de verdachten 'voldoende in kaart gebracht om te weten wie ze zijn'. Van kans op spoedige herhaling van het delict is geen sprake en van het verduisteren van bewijsmiddelen evenmin.

De enige reden dat de verdachten nog vastzitten is volgens Wiewel dat het openbaar ministerie probeert er achter te komen wat de verdachten hebben gedaan en daarmee gaat justitie naar zijn mening buiten haar boekje: „Het is niet toegestaan om verdachten in voorlopige hechtenis te blijven verhoren. Justitie hanteert naar mijn mening wel erg ruime normen om de mensen vast te houden."

Desnoods zullen de advocaten van de krakers in kort geding eisen dat voortdurende verhoren worden stopgezet, net zoals dat is gebeurd tijdens een voorlopige hechtenis van een verdachte in de RaRa-zaak.

Wiewel vindt het ook merkwaardig dat het niet tot een gerechtelijk vooronderzoek is gekomen, wat bij een affaire van deze omvang toch het meest in de rede zou liggen. Volgens hem lijkt het erop dat justitie het onderzoek liever in eigen handhoudt. Bij de huidige procedure kan justitie naar zijn mening gemakkelijker ook de verdachten doorzagen over de vraag of ze bindingen hebben met andere organisaties, zoals de vredesbeweging.

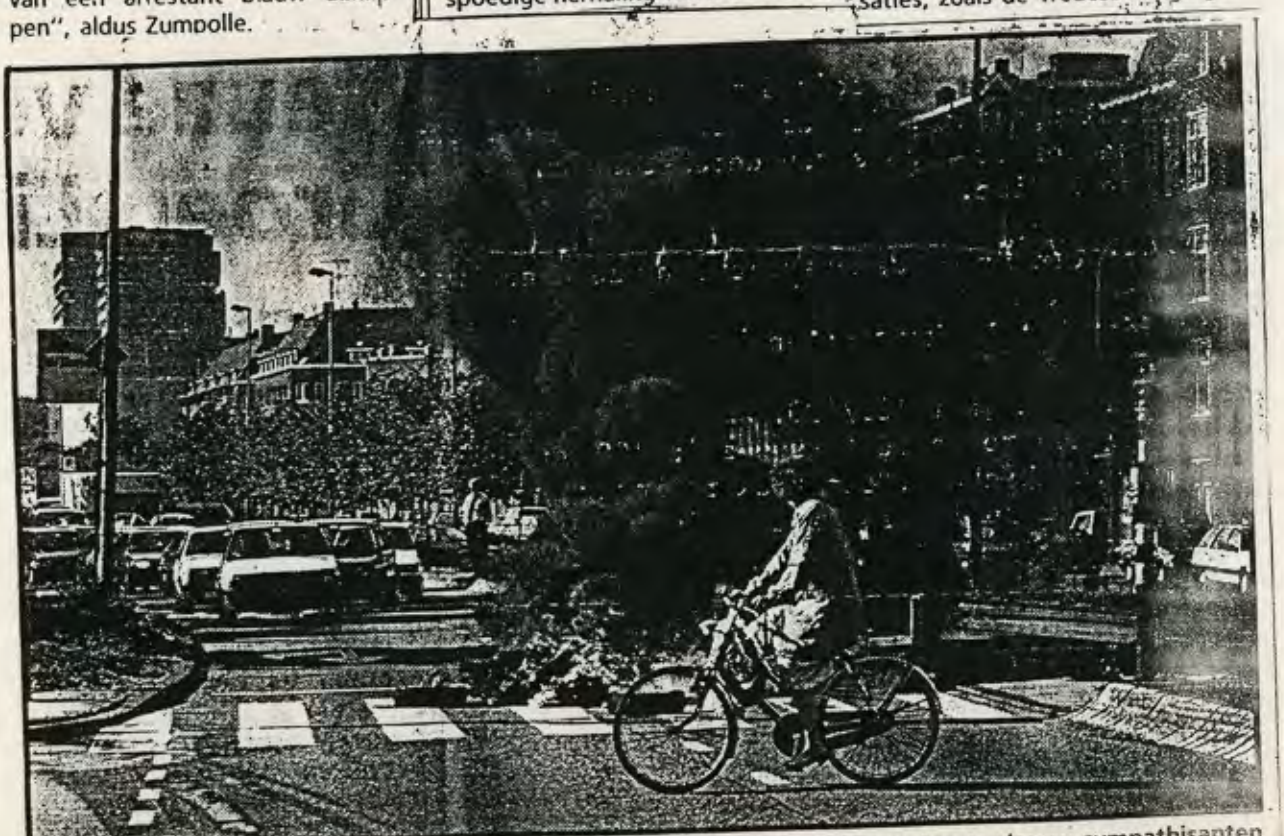

Uit solidariteit met de Groningse krakers die nog steeds vastzitten, wierpen Amsterdamse sympathisanten gistermorgen in de Wibautstraat een blokkade van brandende autobanden op. FOTO MARTIJN DE JONGE

Hoe je criminaliteit al niet kunt benoemen!

Onder de kop „Ideeën kun je ontruimen noch opsluiten" (Open Forum van 2 juni) laat het ad hoc overleg van kraakgroepen in Nederland weten dat de kraakbeweging zwaar is ontstemd over de ontruiming van het Wolters-Noordhoff Complex in Groningen.

Aanvankelijk had ik nog het vermoeden dat de kraakbeweging de vernielingen door de krakers, die leidden tot de versnelde ontruiming van het complex, zou zien als een zwarte bladzijde. Ik had het mis. Tot mijn stomme verbazing valt Marc Frencken in zijn artikel namens de beweging iedereen aan die zich negatief over de krakersgroep heeft uitgelaten.

Geen woord over de enorme vernielingen die zijn aangericht. Deze kunnen slechts een resultaat zijn van een blinde agressie tegen een „andere wereld". Want laten we wel wezen: de vernielingen waren geen gevolg van de ontruiming of van een uit de hand gelopen gevechtshandeling. Tijd en plaats zijn ruim voor de geplande ontruiming door de vandalen zelf bepaald. Tegenstanders waren er niet.

Geïrriteerd herinnert Frencken aan een vraag in NOS-Laat en aan het antwoord van VVD'er Korthals Altes. Hugo Schneider van NOS-laat: „Hoe heeft het in Groningen weer zo ver kunnen komen dat zo'n terreur is uitgeoefend?" Korthals Altes: „Omdat de overheid zich er te weinig rekenschap van geeft dat er mensen gaan samenwonen, die verwijderd raken van de overheersende cultuur, daar een eigen subcultuur aan 't vormen zijn, die niets met de heersende normen en waarden te maken willen hebben. Dat leidt tot anarchie en daar treedt men op een te laat tijdstip tegen op."

De vervreemding van die „overheersende cultuur" blijkt duidelijk. Verbeten constateert Frencken dat er van rechts tot links tegen de krakers wordt geageerd. Dat zelfs Andrée van Es van Groen Links haar steentje bijdraagt.

En nog realiseert hij zich kennelijk niet dat met dergelijke krakersacties de legitimiteit van kraken als vorm van burgerlijke ongehoorzaamheid wegspoelt als het water door een regenpijp. Het is diep treurig dat de kraakbeweging het opneemt voor mensen achter acties als deze, daarmee steun gevend aan de woorden van Korthals Altes en weinig grond overlatend onder de voeten van mensen die werkelijk uit nood een woning kraken.

Dat door de verbijstering over zoveel onnodig geweld soms hetze-achtige artikelen verschijnen, is te verwachten, maar daarom niet minder af te keuren. Het onbegrip in de samenleving wordt echter slechts gevoed wanneer mensen als Frencken onmiddellijk komen met generalisaties als „Zo'n stemming is niet alleen gevaarlijk voor krakers zoals wij, maar ook voor vrouwen, potten, flikkers en andere minderheidsgroepen die zich in de samenleving niet thuis voelen."

Persoonlijk denk ik niet dat erg veel vrouwen en potten en flikkers zich door dergelijke manipulaties gesteund zullen voelen. Onbegrip voor zinloos geweld verschilt fundamenteel van onbegrip voor mensen omdat ze homoseksueel zijn, of om welke andere reden dan ook.

Het artikel van Frencken besluit met werkelijk blinde arrogantie. In verband met het gebeuren in Groningen stelt het: „Ideeën kun je niet ontruimen, net zo min als dat je ze op kunt sluiten." Hoe je criminaliteit al niet kunt benoemen!

AMSTERDAM *Frank Kappa*
ex-kraker

Terreur

Ik was het geheel eens met het artikel van Marc Frencken in Open Forum van 2 juni. Stelen en terreur vallen niet goed te praten, maar volgens mij is er vijf jaar lang alleen maar tegen de krakers aangepraat en niet echt met hen onderhandeld.

GROOTEBROEK *Henry Mentink*

Veertig Groningse krakers nog maand vastgehouden

V.K. 8/6

Van onze verslaggever

GRONINGEN — Voor 41 van de honderddertig ex-krakers van het Groningse Wolters-Noordhoff Complex wacht na afloop van hun inbewaringstelling nog dertig dagen gevangenschap. Dat heeft de Groninger rechtbank in raadkamer beslist. Over de mogelijke gevangenhouding van de resterende 87 verdachten, die nog in voorlopige hechtenis zitten, beslist de raadkamer vandaag en morgen. Een gevangenhouding kan na een eerste termijn maximaal twee keer met dertig dagen worden verlengd.

Eén verdachte wordt na het verlopen van de periode van zijn inbewaringstelling van zes dagen vrijgelaten. De gevangenhouding van een andere verdachte is geschorst. Dat betekent dat de rechtbank deze verdachte wel voor gevangenhouding in aanmerking vindt komen, maar daaraan om bepaalde redenen (bijvoorbeeld de geestelijke toestand van de verdachte) geen uitvoering geeft.

Het Openbaar Ministerie heeft er nooit een geheim van gemaakt dat het er alles aan wil doen om de verdachten, die primair openlijke geweldpleging en vernieling ten laste wordt gelegd, tot aan de terechtzitting in voorlopige hechtenis te houden. De rechtszaak zou in de eerste week van juli moeten worden gehouden.

De rechter-commissaris en nu ook de raadkamer hebben dit uitgangspunt gevolgd. De rechter-commissaris en vermoedelijk ook de raadkamer hadden drie gronden waarop de gevangenhouding van de eerste groep verdachten is gebaseerd. Zo zouden de verdachten niet of onvoldoende aan het onderzoek willen meewerken. Verder zou er het gevaar bestaan dat ze na hun vrijlating zouden vluchten om zich aan berechting te onttrekken. Ten slotte bestaat de vrees dat ze opnieuw overgaan tot openlijke geweldpleging en vermieling zouden.

Volgens de Utrechtse advocaten van 21 krakers, mr M. Zumpolle en mr M. Kubatsch, is het voor justitie en politie vrijwel onmogelijk uit te vinden wie van de 130 verdachten zich aan openbare geweldpleging hebben schuldig gemaakt. Degenen die barricaden opwierpen en onder meer een café vernielden, waren identiek gekleed en vermomd. Daarom zou justitie naast de openbare geweldpleging ook artikel 140 van stal hebben gehaald, het deelnemen aan een criminele vereniging.

Mr P. Wiewel, bestuurslid van de Coornhert Liga, zei de indruk te hebben dat de overheid nogal overspannen reageert op de gebeurtenissen in Groningen. Volgens hem worden de verdachten vooral vastgehouden omdat justitie de groep in kaart wil brengen.

Het woord is aan de lezer

'SCHREEF'

'Het is oorlog' riep Staatsen die morgen uit, later geciteerd in alle kranten. Weliswaar een oorlog zonder gewonden, maar met een gemeenschappelijke vijand. Ditmaal geen joden, Russen of zigeuners maar 'krakers'. Berucht bij politie, voetbalsupporters en weldenkende burgers, dus geen pardon, weg er mee met de boeien om. Er was géén psycholoog die er begrip voor had dat een aantal mensen in opstand kwam toen zij wisten dat het uit was, na jaren geleefd te hebben in een zelfgekozen isolement.

Zij gingen vèr over de schreef dat is duidelijk. Zover had het nooit mogen komen met die vernielingen, al kwamen ze voort uit

een machteloze woede. Daarna gaven ze zich over, zonder slag of stoot. Plotseling was alles er, speciale rechtsregels, voldoende cellen voor 130 verdachten (terwijl veel criminelen bij gebrek aan celruimte vaak na een dag weer rondlopen). En dan proberen te bewijzen dat je niet schuldig bent, een nieuwe rechtsorde dus.

Maar ja het blijft jammer van die vernielingen, hoewel dezelfde avond in de krant staat dat de hele Emmasingel gesloopt moet worden op verzoek van wethouder en projectontwikkelaars. Dat gaat de samenleving heel wat méér kosten dan de inmiddels al herstelde schade in de Oude Boteringe. Maar ja dat zijn géén 'krakers'.

Haren, G. J. W. ZWARTSENBERG

Voorarrest van nog eens 51 krakers door raadkamer verlengd

Van onze justitie-verslaggever

GRONINGEN — De raadkamer van de rechtbank in Groningen heeft gisteren het voorarrest van nog eens 51 krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen verlengd. In een geval werd de gevangenhouding direct geschorst, een andere verdachte werd vrijgelaten. In totaal is nu van 91 verdachten het voorarrest met voorlopig maximaal dertig dagen verlengd. De raadkamer beslist vandaag wat er met de resterende ongeveer 40 verdachten moet gebeuren.

Advocaten zijn inmiddels voor 32 verdachten bij het hof in beroep gegaan van de beslissing van de raadkamer. Onder hen is mr. A. Fokkema, de raadsman van de vrouwelijke verdachten die in Winschoten in voorarrest zitten. Los van het beroep bij het hof, heeft Fokkema de rechtbank gevraagd de voorlopige hechtenis van zijn cliënten op te heffen. Wordt daar niet op korte termijn een beslissing over genomen, dan wil Fokkema door middel van een kort geding proberen zijn cliënten vrij te krijgen.

Justitie tevreden over verloop onderzoek

Deel WNC-krakers vaker bij acties betrokken

NvHN 11/6

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN — In de groep krakers van het Wolters Noordhoff-complex bevinden zich enkelen die ervan worden verdacht betrokken te zijn geweest bij soortgelijke delicten als de krakersrellen in Groningen. Dit zegt de Groninger officier van Justitie mr. M. H. Geerds. "Bij verschillende verdachten valt een patroon te ontdekken; sommigen kunnen met vijf tot zes soortgelijke delicten in verband worden gebracht," aldus Geerds.

Over het verloop van het onderzoek is Justitie zeer tevreden. Er zijn meer strafbare feiten naar voren gekomen dan waar Justitie aanvankelijk op had gerekend. Ook ziet het er volgens mr. Geerds naar uit dat van de meeste verdachten de identiteit kan worden achterhaald. Geerds verwacht dat bij de berechting de meeste verdachten met naam en toenaam bekend zullen zijn.

Een groot deel van hen heeft wel een verklaring afgelegd waaruit, volgens de Justitiewoordvoerder, een uitvoerig beeld van de gebeurtenissen is ontstaan. De actie van de krakers en hun sympathisanten was 'zeer knap georganiseerd', aldus mr. Geerds. "Ook onderling wist men niet van elkaar wie op dat moment meedeed. Men kleedde zich binnen aan waardoor niemand wist wie zijn buurman was. De instructies werden per groep gegeven," aldus de Justitiewoordvoerder.

Een deel van de actievoerders, dat voor grote vernielingen zorgde in de directe omgeving van het kraakpand, was geronseld en afkomstig uit andere delen van het land. De vaste kern van bewoners bestond uit niet meer dan vijftien mensen, aangevuld met zo'n tien wisselende bewoners, aldus Justitie.

Van de 137 krakers die de politie bij de ontruiming van het complex twee weken geleden aanhield, zitten er nog 124 vast. De raadkamer van de rechtbank verlengde zaterdag van 35 verdachten het voorarrest. Eén verdachte werd vrijgelaten. Mr. Geerds zegt dat het een probleem is geweest om voor alle verdachten een plaats in een Huis van Bewaring of een gevangenis te vinden. Hij zegt niet te weten of door het beslag op de celcapaciteit verdachten van andere feiten moesten worden vrijgelaten.

Rechtbank besluit krakers Groningen maand vast te houden

11/6 V.K.

Van onze verslaggever

GRONINGEN — De raadkamer van de rechtbank in Groningen heeft besloten dat 124 van de 137 krakers die bij de ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex zijn aangehouden, dertig dagen in gevangenschap blijven. Zij worden volgens officier van justitie mr M. Geerds verdacht van openlijke geweldpleging, lidmaatschap van een organisatie met als doel het plegen van misdrijven (artikel 140 en 141 van het Wetboek van Strafrecht) en het blokkeren van de openbare weg.

In totaal zullen 135 krakers worden gedagvaard. Twee minderjarige Duitse krakers zijn enkele dagen geleden over de grens gezet. Begin juli moet de zaak tijdens een vijftal zittingsdagen dienen voor de rechtbank.

Volgens Geerds hebben de advocaten van 32 verdachten inmiddels aangekondigd tegen de beslissing tot gevangenhouding in appel te gaan bij het gerechtshof in Leeuwarden. Het verzoek van de raadslieden om in twaalf gevallen de gevangenhouding te schorsen is door de raadkamer afgewezen.

Reactie uit gelegaliseerd Oude-RKZ

'Staatsen zette groepen moedwillig tegenover elkaar'

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — Burgemeester Jos Staatsen heeft moedwillig een poging ondernomen twee groepen tegenover elkaar te krijgen; de 'gewone maatschappij' en de 'kraakbeweging'. De uitspraken van Staatsen en Vonhoff over omgekeerde bewijslast (de gearresteerde kraker moet bewijzen dat hij iets niét heeft gedaan) zijn uit den boze. Dit schrijft een groep bewoners van het Oude Rooms Katholieke Ziekenhuis in Groningen, het halverwege de jaren tachtig gelegaliseerde kraakpand aan de Verlengde Hereweg in Groningen.

De ondertekenaars van de brief menen dat Staatsen meer de-escalerend had moeten optreden. "De Groninger kraakbeweging heeft een aardige hoeveelheid woon- en werkruimte toegevoegd aan het bestand. Af en toe met een zeer eigenzinnige invulling. Bijvoorbeeld woongroepen en panden in zelfbeheer. Te denken valt onder meer aan: het voormalig RKZ, Radolala aan de Radesingel, De Grote Lelie, de Viaductstraat en het onlangs jubilerende Grand Theatre."

De schrijvers van de aan Staatsen gerichte brief zien nog steeds een rol voor de kraakbeweging weggelegd: "Het is al te makkelijk om na het incident van zaterdagochtend 26 mei jongstleden, zonder dat goed te praten, de kraakbeweging, krakers als aparte groep te behandelen, te willen verbannen uit de Groninger samenleving en te willen onderwerpen aan de omgekeerde rechtsorde."

HP (1)

NvHN 12/6

Krantekoppen zijn de vlag die de lading van de inhoud moeten dekken. Wat dat betreft is de kop boven het verhaal over de Groninger krakersoorlog in de Haagse Post van 9 juni perfect: de aanhalingstekens rond het woord "terro's" in "De 'terro's' van het WN-complex" geven precies de tweeslachtigheid weer van het relaas dat daar onder volgt.

Waren het nu wel of geen terroristen die het vroegere uitgeversdomein bevolkten? De eerste helft van het door Caspar Janssen en Annejet van der Zijl geschreven verhaal wekt niet die indruk. Kraakster Yvonne komt er sympathiek uit te voorschijn en naast de nu eenmaal 'onvermijdelijke' ruzies heerste er in het WN-complex ook veel menselijke warmte. De boosdoeners, aldus de twee Kuifjes-in-de-provincie, zaten bij de pers, met name de lokale, die zich aan het voeren van 'een hetze' tegen de krakers heeft schuldig gemaakt.

Dat laatste zal ongetwijfeld uit pure verveling zijn geweest. Groningen, we hoeven het HP niet te vertellen, is nu eenmaal geen Amsterdam, waar zo oneindig veel meer te beleven valt dan in dit graf van handelsreizigers en Haagse PTT'ers. Terecht schrijft het duo dat de plaatselijke journalisten "blij zijn" met de "dramatische ontwikkelingen". "Ze verschansen zich enthousiast op de daken naast het hermetisch afgesloten pand, wachtend op wat wel eens het hoogtepunt in hun carrière zou kunnen worden."

De overige Groningers zijn al geen haar beter, zo blijkt uit het HP-verhaal. Als de krakers tenslotte het pand verlaten, stellen omstanders vast dat "de ratten uit hun holen komen" en wordt er "geestdriftig" om vlammenwerpers geroepen.

Intussen verdringen fotografen elkaar om "het onguurste en asociaalste plaatje van de arrestanten te maken". Voorop natuurlijk weer de fotografen van het Nieuwsblad van het Noorden, dat zich "uitput in beschrijvingen en foto's van de stinkende puinhopen in het pand".

HP (2)

Maar dan slaat de teneur van het verhaal plotseling om. De op stencil uitgedeelde ideologische verhandelingen van de krakers worden nu hoogst onwelwillend afgedaan als "een merkwaardig ratjetoe van halve en hele linkse gemeenplaatsen", waarbij het taalgebruik "herinnert aan de Rara-pamfletten en persverklaringen van de tot mytische proporties opgeblazen revolutionaire groeperingen als RAF en de Rode Brigades".

Anders dan voor kraakster Yvonne geen goed woord voor het lid van het Rood Verzetsfront A., die ooit in Duitsland werd aangehouden wegens het bezit van RAF-lectuur en nu tot de WN-arrestanten blijkt te behoren. HP aarzelt niet te vermelden dat de man nog actief geweest moet zijn in de Verradersgroep binnen de Amsterdamse kraakbeweging. Deze groep onderwierp krakers die van samenwerking met de BVD of anderszins verdacht werden, aan "minder frisse verhoormethoden" en nam graag "woorden als 'knieschot' en 'liquidatie' in de mond".

Berichten over winkeldiefstal, mishandelde personeelsleden en zwaargewonde politiemannen, in het eerste deel van het verhaal nog uitsluitend aan zo'n verdachte bron als De Telegraaf toegeschreven, worden alsnog als onomstreden feiten gepresenteerd. Van "een hetze in de pers" is geen sprake meer. Integendeel, HP schrijft nu zelf dat het, "gezien de samenstelling van de bewoners" geen wonder was dat "het WN-complex zich in een meer dan gemiddelde belangstelling van de Binnenlandse Veiligheidsdienst mocht verheugen."

Het blad citeert in dit verband het PSP-raadslid Tom Pitstra. Die vermoedt dat overblijfselen van het Rood Verzetsfront, "samen met andere extremisten" in Groningen een vrijplaats hadden gevonden en dat de "meer gematigde bewoners" geleidelijk uit het pand verdwenen waren.

Dat klinkt toch meer naar "terro's" dan naar "kraakprinsjes en -prinsesjes". Met die laatste term worden in een ander verhaal in hetzelfde HP-nummer de jongelui aangeduid die "met veel subsidie en een soepele interpretatie van de regels" hun Amsterdamse krakersbolwerken zagen "omgetoverd in ware paleisjes". Daar wonen ze nu, zonder al te veel huur te betalen, in - de vondst is van HP - "krakende welstand". (G.V.)

124 van hen blijven gevangen

Gezinsbode 11/6

Begin juli 135 krakers voor rechter

Van de 137 krakers die na de vernielingen rond het Wolters Noordhoff complex in Groningen in bewaring zijn gesteld, zullen er in de eerste week 135 voor de rechter moeten verschijnen. Hen zal openlijke geweldpleging, deelname aan een organisatie die zich bezighield met misdrijven en het blokkeren van de openbare weg ten laste worden gelegd.

Van de 137 zullen er 124 de komende dertig dagen gevangen blijven. Die periode kan nog twee keer worden verlengd. Motivering voor die gevangenhouding, waarover de raadkamer van de rechtbank afgelopen zaterdag de laatste beslissing nam is het voorkomen van eventuele vluchtpogingen en een mogelijke herhaling. Tweeën dertig krakers hebben daartegen beroep aangetekend. Dat appel wordt op korte termijn door het Hof in Leeuwarden behandeld.

De verdachten worden nog steeds gehoord. Een deel van de krakers weigert volgens officier van justitie mr. M.H. Geerds nog steeds de identiteit bekend te maken. Een aanzienlijk deel heeft wel een verklaring afgelegd, waaruit volgens jusititie een uitvoerig beeld van de gebeurtenissen is ontstaan.

Zeer knap

'De actie in de Oude Boteringestraat was zeer knap georganiseerd', aldus justitie. 'Onderling wist men niet van elkaar wie op dat moment meedeed. Men kleedde zich binnen aan, waardoor niemand wist wie z'n buurman was. De instructies werden door de leiders per groep gegeven'.

Schade

Inmiddels hebben zeven bedrijven, instellingen en burgers bij de gemeente aangeklopt om een schadeclaim tegen de krakers in te dienen. De gemeente coördineert de claims.

Krakers kwaad over 'pershetze'

ROTTERDAM/GRONINGEN — Tien krakers hebben gisteren het kantoor van het dagblad De Telegraaf in Rotterdam enige uren bezet. Naar eigen zeggen waren zij ook betrokken bij de ontruiming van het Wolters Noordhoff Complex in Groningen. De reden voor de bezetting is de 'pershetze' van onder andere De Telegraaf, het Nieuwsblad van het Noorden en Het Parool, die volgens de krakers "buiten alle proporties" is.

De krakers vinden dat deze kranten de politievoorlichting letterlijk hebben overgenomen en dat er van een objectieve berichtgeving geen sprake is. De bezetters eisen een rectificatie in de drie genoemde kranten en een vrije aftocht. Die aftocht werd gisteren om half vier, ruim twee uur na de bezetting, geregeld.

Volgens een woordvoerder is er geen sprake van dat De Telegraaf op de eis van de krakers in gaat.

NvHN 12/6

Eenzame strijder

GRONINGEN — Een man die zijn naam niet tegen de politie wil noemen, is vannacht bij het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex door de politie aangehouden. Hij stond daar leden van de de particuliere bewakingsdienst lastig te vallen en gooide naar hen met stenen. Over het motief van de man is niets bekend.

HP 9/6

De 'terro's' van het WN-complex

Z.O.Z.

Wacht ons een nationale depressie wanneer het voetballegioen de hoge verwachtingen niet waarmaakt? Of: hoeveel voetbalgekte kan een mens verdragen?x

door CASPAR JANSSEN & ANNEJET VAN DER ZIJL

HET IS DONDERDAG 24 MEI, twee dagen voor de ontruiming van het laatste grote krakersbolwerk in Noord-Nederland, het Wolters-Noordhoff-complex in Groningen. Yvonne — anarcho-feministisch sterretje op haar versleten shirt — werpt een laatste blik op haar kamer. Het licht komt nauwelijks langs de gebarricadeerde ramen heen. Vierenhalf jaar lang heeft ze hier gewoond, geleefd en gewerkt. Ze heeft alles van dichtbij meegemaakt: het kraken van het pand, de knokploeg van eigenaar PGGM, de solidariteit, de kou in het pand en de warmte van de mensen om haar heen. Ook de problemen, de onvermijdelijke ruzies en de hetze in de pers.

Bij het absolute dieptepunt was ze meer betrokken dan iemand anders. Zij en L. woonden als 'kameraden, geliefden en tegenstanders' in het complex en waren net een week uit elkaar toen hij in april dood in de Poststraat werd gevonden.

Daarom gaat ze nu, een paar dagen voor de ontruiming, weg. Het doet tè veel pijn om dat nu ook nog mee te maken.

TWEE DAGEN LATER IS HET OORLOG IN Groningen. Een uitval van de krakers in de vroege zaterdagochtend resulteert in een aantal halfslachtige barricades, een paar kort-en-klein-geslagen cafés en een compleet vernield advocatenkantoor. 'Blindeloos' geweld, zoals burgemeester Staatsen het met ingehouden woede uitdrukt. De ME rukt uit om de straat met containers aan alle kanten af te sluiten om de krakers te isoleren en nieuwsgierigen op een afstand te houden.

Nederland leeft mee met Staatsen, de ME en de gedupeerde caféhouder De Geus ('Wij renden voor ons leven over de daken').

De plaatselijke journalisten zijn blij met

ANP

ANP

de dramatische ontwikkelingen. Ze verschansen zich enthousiast op de daken naast het hermetisch afgesloten pand, wachtend op wat wel eens het hoogtepunt in hun carrière zou kunnen worden.

Die zaterdag gebeurt er verder niets. De krakers, die zich teruggetrokken hebben in het zwaar gebarricadeerde en uiterst onoverzichtelijke complex, geven taal noch teken en buiten houdt de ME trouw de wacht. De lokale radio heeft nog nooit zoveel luisteraars gehad, de Groninger bevolking volgt de rechtstreekse uitzendingen op de voet. 's Nachts belt ene Ineke naar het radiostation: „Kees, het is je moeder. Ik sta achter je idealen, maar het gaat nu om mensenlevens. Jullie móeten onderhandelen." Groningen hoort haar huilen.

Onderhandeld wordt er echter niet, totdat de krakers op zondagochtend plotseling telefonisch een vrije aftocht eisen. Terwijl de beller zijn inderhaast opgestelde verklaring nog aan het voorlezen is, gaat er een kelderdeur open en komen de krakers een voor een naar buiten. *De ratten kruipen uit hun holen*, zoals omstanders vaststellen.

Fotografen verdringen elkaar om het onguurste en asociaalste plaatje van de arrestanten te maken. „De vlammenwerper erop," roept het publiek geestdriftig. De reacties van bestuurders kenmerken zich al evenmin door subtiliteit. „Het kraken moet helemaal verboden worden," zegt de Groningse commissaris van de koningin Vonhoff tegen de kranten. Partijgenoot en Kamerlid Korthals meent in NOS-Laat zelfs dat alle subculturen verboden dienen te worden. En iedereen, behalve wetboekgetrouwe juristen, roept dat de bewijslast omgekeerd dient te worden: laat de krakers maar bewijzen dat zij niet bij de vernielingen betrokken waren. Zèlfs Andrée van Es laat namens Groen Links weten dat de schade op de krakers verhaald moet worden. Mr Dirk-Jan van Binsbergen, die zich tot voor het weekend nog als verdediger van de krakers opwierp, maakt maandag bekend niets en nooit meer wat met hen te maken te willen hebben.

De Telegraaf heeft *a fieldday* en haalt weer ouderwets uit. De krant verhaalt van een 'ware burgeroorlog' en 'keiharde terreur' en vat nog eens samen waar de krakers zich zoal mee bezighielden in de afgelopen jaren: „Er werd 'proletarisch gewinkeld' (gestolen), winkelpersoneel in elkaar geslagen en zelfs een te hulp geschoten agent zwaar gewond, supporters van FC Groningen belaagd, een medekraker vermoord..." De lokale pers, het Nieuwsblad van het Noorden voorop, put zich uit in beschrijvingen en foto's van de stinkende puinhopen in het pand.

Ooit waren de barricades in de Amsterdamse Vondel- en Piersonstraat voor hele volksstammen aanleiding hun steun en sympathie aan de kraakbeweging te betuigen. De WN-krakers hebben het met hun barricades definitief verbruid. Als dan ook nog bekend wordt gemaakt dat de krakers vervangende woonruimte aangeboden hebben gekregen maar geweigerd, is de maat voor vele, ooit welwillende burgers vol. Menigeen verzucht, kijkend naar de beelden van de ongewassen ogende en vijandige arrestanten: wat zijn dit in godsnaam voor mensen?

TOM PITSTRA HEEFT ZO ZIJN VERMOEdens. „Een aantal van hen was politiek geschoold. *Hardliners* die zich afficheerden als aanhangers van de gewapende strijd," stelt het Groninger PSP-raadslid. „Daarnaast waren er hele jonge bewoners, haast nog kinderen. Vaak weglopertjes, die helemaal meegingen met de ouderen. Er waren geen studenten of werkende jongeren; het ging ze niet simpelweg om een dak boven hun hoofd of de romantiek van het kraken; het ging ze om een definitief radicaal andere leefwijze."

Een half jaar geleden was de relatie tussen Pitstra en de bewoners van het WN-complex nog redelijk. Dat veranderde toen hij zo onvoorzichtig was een interview te geven aan het Nieuwsblad van het Noorden. Pitstra vroeg zich af wat er links-radicaal was aan het tegenhouden van een openbare bibliotheek, de bestemming die de gemeente uiteindelijk voor het pand had bedacht. Daarnaast plaatste hij kanttekeningen bij de opstelling van de krakers

Per pamflet reageerden de krakers: wij zijn ook een sociale instelling en we wijken niet voor een bibliotheek „De kultuurkommissie leent zich voor uitroeiing van de laatste kulturele vrijplaats welke betaalbaar is voor jongeren en sociale minima. Als plek om je goedkoop een atelier te kunnen veroorloven of als bezoeker-ster van de ondertussen meer als honderd koncerten, die nooit meer als vijf gulden kosten en waar je dan wel minstens drie bands voor te zien krijgt. Subkulturele bands uit de hele wereld, (Italië, Brazilië, Amerika, Engeland, Duitsland enz. enz.) hebben in wolters hun kunnen ontwikkeld. Ook een gratis volksbibliotheek moet verdwijnen. Evenals 3 kafe's en een anarchistiese boekhandel en een werkplaats met gereedschap, een bioskoop en restaurant. Dit alles niet op winst belust echter maatschappijkrities en opbouwend als alternatief voor de huidige TV-konsumptie maatschappij." Bovendien hadden ze na het artikel hun buik er vol van en besloten ze geen contact meer te hebben met wie dan ook, dat kostte alleen maar tijd en geld.

Van de ene dag op de andere werd Pitstra door de krakers als een verrader beschouwd en als zodanig aan muren en lantaarnpalen in Groningen genageld. Met de PSP verdween de laatste link die de groep in het Wolters-Noordhoff-complex met de rest van de maatschappij verbond. Niet dat ze daar erg mee zaten, getuige de stencils die hun enige communicatie met de buitenwereld vormden: „Mensen pas op, onder het mom van demokratie vernielen ze de stad en gebruiken allerlei groepen die niet voldoen en hen bedreigen als zondebokken om het zgn. *gesundes volksemfinden* te bevredigen, om daarmee de aandacht af te leiden van hun geld over de balk smijterij waar alleen de rijken wat aan hebben."

Bladzijden na bladzijden gaan de ideologische verhandelingen door, een merkwaardig ratjetoe van halve en hele linkse

H.P.

gemeenplaatsen. Het taalgebruik herinnert vaak aan de Rara-pamfletten en persverklaringen van de tot mytische proporties opgeblazen revolutionaire groeperingen als RAF en de Rode Brigades.

ONDER DE 139 GEARRESTEERDE Wolters-Noordhoff-krakers werd A. herkend, lid van de extreem-linkse splintergroepering Rood Verzetsfront. Enkele jaren geleden kwam hij in het nieuws door een veroordeling in Duitsland voor het in bezit hebben van RAF-lectuur. Later zou hij actief geweest zijn in de zogenaamde Verradersgroep binnen de Amsterdamse kraakbeweging. Deze groep onderwierp 'verraders', krakers die van samenwerking met de BVD of anderszins verdacht werden, aan minder frisse verhoormethoden en nam graag woorden als 'knieschot' en 'liquidatie' in de mond.

Pitstra vermoedt dat deze 'terro's', overblijfselen van het Rood Verzetsfront, samen met andere extremisten in Groningen een vrijplaats vonden en dat de meer gematigde bewoners geleidelijk uit het pand verdwenen. Smeermiddel in het radicaliseringsproces waren ontruimingen die in brede kring als nodeloos en provocerend werden beschouwd. De nieuwe daklozen kwamen bijna automatisch in Wolters-Noordhoff terecht, waar altijd wel ruimte was voor iemand die verklaarde de revolutionaire strijd een warm hart toe te dragen. Minder warm was de band met 'ingekapselde' krakers, van bijvoorbeeld het inmiddels gelegaliseerde, voormalige RK-Ziekenhuis. Een harmonie-model met de gemeente voorstaan, dat was voor de WN-groep absoluut onbespreekbaar.

En zo werd een eigen wereldje gecreëerd waarin de WN-groep zich tegenover de rest van de maatschappij stelde. Een WN-kraker die op een winkeldiefstal was betrapt, kon — nog voor de politie aanwezig was — op de hulp van een tiental mede-krakers rekenen, waarop ze zich verschansten in het Wolters-Noordhoff-complex. Een agent die zich toegang probeerde te verschaffen werd met stenen bekogeld.

Incidenten met politie of voetbalsupporters werden in verontwaardigde pamfletten onveranderlijk als provocaties van de Andere Kant uitgelegd.

GEZIEN DE SAMENSTELLING VAN DE bewoners was het geen wonder dat het WN-complex zich in een meer dan gemiddelde belangstelling van de Binnenlandse Veiligheidsdienst mocht verheugen. Yvonne bevestigt dat tot ongeveer een jaar geleden regelmatig WN-bewoners benaderd zijn. Daarna bleef het stil. Bij de vraag of dat nu betekent dat de BVD iemand gevonden had, haalt ze haar schouders op. Dat haar ex-vriend als verrader door medekrakers zou zijn geliquideerd, zoals sommigen beweren, dat is echt te gek voor woorden. L. heeft zelfmoord gepleegd, dat weet ze zeker. Tenslotte had hij een week geleden ook al een poging gedaan. Om die liquidatie-geruchten te ontzenuwen heeft Yvonne een verklaring opgesteld. Het is een dramatisch epistel, waarin ze in het kader van 'het persoonlijke is politiek' haar versie van de dood van haar vriend uiteenzet.

Ook de politie denkt in eerste instantie aan zelfmoord, tot de patholoog-anatoom bij de sectie vijftien gebroken ribben en totaal vernielde inwendige organen ontdekt. Alsof alles binnenin met een groot slagersmes in mootjes is gesneden. En hij ontdekt nog iets: de jongen was al dood voordat hij viel — een opgelopen wond op zijn hoofd had immers nauwelijks gebloed. Het is moord, concludeert de officier van Justitie, maar hoe het slachtoffer om het leven gebracht is, is een groot vraagteken. Een mogelijkheid zou kunnen zijn dat hij op de een of andere manier doodgedrukt is, maar ook dan blijft de precieze toedracht duister.

Een aantal van de arrestanten dat nu vastzit, is al over zaak ondervraagd, maar zij ondersteunen het verhaal van Yvonne. Zelfmoord dus. Yvonne zelf heeft het hele weekeinde naar de radio geluisterd en is zondag meteen begonnen met het opzetten van een steungroep voor de arrestanten. Ze is ontroerd door de tekenen van sympathie die binnenkomen.

Yvonne is blij dat ze het zo druk heeft met de steungroep, dat ze nu iets te doen heeft. Nee, naar haar voormalige pand, dat meteen na de ontruiming in sneltreinvaart gesloopt is, is ze nog niet gaan kijken. Ze denkt dat ze daar nog niet tegen zou kunnen.

N+H N.

'FEEST'

Een ongelijke strijd heeft, als voorzien, de foute winnaar gebracht. Staatsen schreeuwt dat het oorlog is, het volk leeft met hem mee. Ondertussen duurt een ware golf van architectonisch geweld in al haar hevigheid voort. De stad gaat naar zijn klote. Krakers trachten het onrecht te be-

strijden. De rest viert een 950-jarig bestaan van Groningen. De commercie rukt op.

Daarom lieve mensen: Wordt wakker, en vergeet toch vooral niet op te staan!

Uithuizen, MARTIN SMIT

Terug

V.K. 12/6

TERUGKEREN van vakantie moet, vind ik als calvinist, iets ontluisterends hebben — en daar is de luchtvaart voor uitgevonden.

Valt vliegen eigenlijk onder openbaar vervoer?

Dan klopt het wel. Het is duur, oncomfortabel, en ze behandelen je als vee. Tram en trein zijn er zelfs heilig bij. Om naar Purmerend te sporen of drie haltes met lijn 3 mee te mogen — op zichzelf natuurlijk ook gruwelijke ervaringen — hoef je om te beginnen niet vijf uur van te voren de deur uit, je hoeft niet drie kwartier in een absurde rij staan wachten om je koffer kwijt te mogen, en je kunt er tegen een redelijk geringe pakkans nog altijd *zwart* in — tot meisje Maij overal tourniquetten gaat plaatsen, en het aantal reizigers vanzelf met dertig procent daalt, waarna de gemeentelijke vervoersbedrijven onvoldoende subsidie hebben om lijn 3 überhaupt nog in de baan te houden; onder deze regering lost alles op den duur in het niets op.

Waaraan kan vliegen de illusie blijven ontlenen dat het boven de rails verheven is? Volgens mij aan de omstandigheid dat er nog altijd mensen zijn die het voor het eerst doen, en die zich dus volstrekt overdonderd voelen zodra ze anders dan als dagjesbezoeker op Schiphol zijn aangekomen: alsof ze lid van de jetset zijn geworden. Uren later, als ze op Benidorm zijn geland, zullen ze hun doodsangst wegapplaudiseren — en al zijn ze onderweg door de stewardess *geslagen* — nooit zullen ze durven bekennen dat het een beproeving is geweest vastgesnoerd onsmakelijk te hebben moeten eten in een trillende dwangbuis. Tegen honderd procent bijbetaling hadden ze voor hetzelfde voer, maar dan geserveerd op aardewerk, drie procent meer zitruimte kunnen kopen: de schaamteloosheid van luchtvaartmaatschappijen schreit werkelijk ten hemel.

Terug op Schiphol — twintig bagagebanden, en altijd maar één douaneloket, vijf riante uitgangen waarvan er vier altijd gesloten zijn — besef je dat vakantie een niet door god bedoelde, dus ontuchtige uitspatting is waarvoor je tenminste een jaar moet boeten. De rekeningen liggen trouwens al op de mat, en de ontluistering vervolmaakt zich naarmate ik verder in de stapel oude kranten. Ver weg heb ik ons één keer de internationale pers zien halen: met die krakers in Groningen, en nu ik de afgelopen weken dag voor dag doorneem zou ik ook waarachtig niet weten wat we nog meer hebben voortgebracht dat in buitenstaandersogen in redelijkheid voor *fit to print* had kunnen doorgaan. Dat de schoolstrijd weer even is opgelaaid? Dat de Partij van de Arbeid zich nog steeds niet geprofileerd heeft? Dat studeren eindelijk weer een privilege voor de rijken is geworden? Dat de Dam tijdelijk het Plein van de Hemelse Vrede heeft geheten? Het zou toch pas nieuws geweest zijn als de Pekinezen het portret van Mao door dat van Van Thijn hadden vervangen en hun plein voor eeuwig de Dam wilden gaan noemen? Maar nee.

Het enige tintelende nieuws las ik meteen gisteren: dat Sjevardnadze bereid zou zijn de NATO tot bijna aan Brest-Litovsk te dulden, op voorwaarde dat hij van Kohl veertig miljard krijgt. Zo diep is moedertje Rusland dus gezonken: dat niemand in Moskou zich meer herinnert dat die moffen na de Eerste Wereldoorlog nog werden opgezadeld met herstelbetalingen tot een waarde van *honderdtweeëndertig* miljard goudmarken. Nooit eerder in de geschiedenis is een vijand er zo genadig afgekomen als die van 40-45 — en ik keek naar de arme Joegoslaven en wist ook wat ons voor 8 juli te wachten staat: West-Duitsland in de finale, en mede namens de DDR, Oostenrijk, het Sudetenland en het Oost-Pruisen van Gdansk zal die verdomde Lothar Matheus het winnende doelpunt maken. En mijn ontluistering zal compleet zijn.

JAN BLOKKER

Klacht ingediend

WNC-krakers 'bestolen' in gevangenis van Hoogeveen

HOOGEVEEN - De Amsterdamse advocaat H. Kersting heeft een klacht ingediend bij de hoofdofficier van justitie in Assen tegen de directeur van het huis van bewaring in Hoogeveen, H.K. De advocaat, die zegt op te treden namens twee krakers van het voormalige Wolters Noordhoffcomplex in Groningen die in Hoogeveen in voorlopige hechtenis zitten, beschuldigt de directeur van diefstal van geld van zijn cliënten.

Volgens Kersting is een bedrag van 45 gulden dat hij op de rekening van de met NN 108 aangeduide arrestant heeft gestort niet bij zijn cliënt terecht gekomen. De advocaat wil ook dat de hoofdofficier een strafrechtelijk onderzoek instelt naar aanleiding van klachten over het regime in het huis van bewaring. Arrestanten zouden onder dwang hun kleren hebben moeten omruilen voor gevangenisoveralls en cliënt NN 129 zou in eenzame opsluiting zijn gezet nadat hij een zogenoemde Mantoux-vaccinatie had geweigerd. Voorts zou de directie deze kraker hebben verhinderd telefonisch met zijn advocaat te overleggen.

N.v.h.N. 20/6

"Forum" 14/6

Een aanhoudingseenheid in burger van de Groningse politie heeft net twee willekeurige alternatief uitziende mensen uit een café geplukt op de dag van de ontruiming van het WNC in Groningen.

foto JOHN MULDER

'Ze houden 124 krakers vast om een politieke beweging in kaart te krijgen'

Deze week besloot justitie om de voorlopige hechtenis van 124 van de 137 krakers die op 26 mei tijdens de ontruiming van het Groningse Wolters Noordhoff Complex (WNC) werden gearresteerd, met maar liefst dertig dagen te verlengen. En dat terwijl de individuele bewijzen uiterst mager zijn, zodat justitie het nu over de boeg van de „collectieve, criminele vereniging" probeert te gooien. „Met Kerstmis zal nog niet iedereen vrij zijn", luidt de inschatting van een kraker. Justitie speelt het spel hard.

• Door HARALD DOORNBOS •

„Justitie en politiek in Groningen hebben kennelijk besloten dat alle resten van de kraakbeweging in hun stad met alle middelen vernietigd moeten worden." Anders kan Ties Prakke, advocate van 25 van de in Groningen gearresteerde krakers, het grove geschut dat tegen de WNC-krakers wordt ingezet, niet betitelen.

Wat er na het onrustige ontruimingsweekend van 26 mei allemaal is gebeurd, liegt er niet om. De krakers, 150 in getal, waren nog niet aangehouden en het pand was nauwelijks helemaal ontruimd, of commissaris van de koningin in Groningen, Vonhoff, beweerde bij hoog en bij laag dat de tijd rijp is geworden om kraken te verbieden. Punt uit. En trouwens, zo bralde Vonhoff vanuit zijn dienstwoning, het valt allemaal wel mee met de woningnood in den lande.

Niet alleen Vonhoff roerde zich in het noorden. Ook burgemeester Staatsen van Groningen sprak na de ontruiming de wens uit om in het vervolg de vorming van „oncontroleerbare subculturen" al in een vroegtijdig stadium aan te pakken. Een ander groot kraakpand in Groningen, dat de nieuwe woonplek zou worden van de dakloos gemaakte WNC-bewoners, werd dan ook op woensdag 30 mei volslagen onverwacht ontruimd. De bewoners kregen dertig minuten om al hun bezittingen bijeen te rapen en te vertrekken.

Vanuit politiek Den Haag, waar men de gebeurtenissen in Groningen met argusogen had gevolgd, kwamen soortgelijke reacties. Rechtse en linkse politici verdrongen zich voor de camera en microfoon om te eisen dat er nu eens een definitief eind moet worden gemaakt aan de „krakersterreur". En natuurlijk, de krakers moeten ook financieel voor hun zonden boeten. Inhouding van een gedeelte van de uitkering, desnoods tot de dood toe.

Buitensporig

In zo'n hetzerige sfeer, zegt Ties Prakke, is de kans groot dat het justitieel optreden buitensporig hard zal zijn. Immers, de politiek, de media en grote delen van de bevolking willen Barbertje zien hangen. „Mijn cliënten zijn natuurlijk behoorlijk geschrokken van de overtrokken reactie van justitie. Dertig dagen erbij voor de meesten. Belachelijk. Maken we een vergelijking met de aanpak van voetbalvandalen, dan kan ik er toch niet omheen dat justitie zich in zulk soort zaken veel milder toont. Voetbalvandalen zitten geen maanden vast. Ze hebben zoiets van: ach, voetbalvandalisme, dat soort verschijnselen hoort er nu eenmaal bij. Maar heb je het over kraken, dan gaan ze er met de knoet over. Begin juli worden de krakers voor de Meervoudige Kamer gebracht. Dat betekent dat er straffen van meer dan een half jaar uit de bus kunnen komen."

De 150 krakers die op en rondom 26 mei werden gearresteerd, werden op basis van artikel 141 – openbare geweldpleging – in verzekerde bewaring gesteld. Toen de termijn van vier dagen echter om was, besloot justitie om het gewraakte artikel 140 – lidmaatschap van een criminele vereniging – toe te voegen waardoor, „in het belang van het onderzoek", de krakers minimaal zes dagen, en maximaal enkele maanden achter slot en grendel kunnen worden gehouden.

Prakke: „Justitie zit met een bewijs-probleem. Er zijn veel minder mensen buiten geweest die met stenen hebben gegooid en barricades hebben opgebouwd, dan dat er mensen in het pand zaten. Een groot aantal mensen heeft helemaal niets gedaan. Tenminste, daar is het bewijs niet voor te leveren, maar toch lopen ze de kans, als artikel 140 wordt geaccepteerd, om te worden veroordeeld omdat ze deel uitmaakten van een groep die het „oogmerk had om misdaden te plegen". Ze willen tijdens de verhoren steeds van de mensen weten of en hoe alles van te voren georganiseerd was, wie de leiders waren en meer van dat soort vragen. Het is duidelijk dat ze daar niet verder mee komen als iedereen z'n kiezen op elkaar houdt. Er zijn echter een paar mensen gaan verklaren, dat is echt heel vervelend."

Steungroep

In het Groningse café „De Drie Gezusters" is het vroeg in de middag nog rustig. Genoeg stilte in ieder geval om te praten met twee leden van de steungroep, die na de ontruiming van het WNC in het leven is geroepen.

Klaas: „Je hoort veel beschuldigingen richting krakers. Zo van: waarom is het vrij gewelddadig verlopen? Maar de grote winst van deze actie is geweest dat we zelf hebben bepaald hoe het draaiboek van de ontruiming er uit kwam te zien. Door barricades op te werpen, de ME te verjagen en door uiteindelijk zonder slag of stoot tegen ieders verwachting in het pand te verlaten, namen we zelf weer het initiatief in handen. Dat vond ik heel sterk."

„Persoonlijk kan ik het me voorstellen dat het gegaan is, zoals het is gegaan", vult Pipi aan. „Als je bedenkt hoe Wolters er uit zag op het moment dat het gekraakt werd en hoe we het hebben opgeknapt, dat heeft gigantisch veel geld en vooral veel energie gekost. Alle verhalen van buiten over het isolement waarin Wolters zich zou bevinden, ten spijt. Er was tenminste een mogelijkheid om goedkoop te eten, er was tenminste een werkplaats, we hadden de mogelijkheid om naar het vrouwencafé te gaan. Wolters had voor ons de functie van een uithangbord, in de trant van: zo kan het ook."

Klaas vervolgt: „We stonden echt met de rug tegen de muur. En krakers, dat wordt wel eens vergeten, zijn ook gewoon mensen die emoties kennen. Want als je jaren achtereen in het verdomhoekje wordt gestopt, terwijl we met allerlei positieve dingen naar buiten proberen te treden, en alles wordt in het negatieve getrokken, dan werkt dat heel frustrerend. We hebben de afgelopen vier jaar een alternatief stadplan gepresenteerd, waarin we duidelijk maakten hoe de stad er volgens ons uit zou kunnen zien. Zonder auto's, met veel bomen en tuinen. 'De mensen van Wolters hebben open dagen gehouden voor buurtbewoners en anderen die het pand eens van binnen wilden bekijken."

Subcultuur

„Het enige dat door de gemeente en de pers over Wolters naar buiten is gebracht, is dat er een groep mensen zou zitten die zich continu bezuipt, zich volledig stuk blowt, voorbijgangers met stenen bekogelt en politieagenten half afmaakt. Zulk soort verhalen dus.

Als ze ons niet eens een eigen plek gunnen waar we met rust worden gelaten, als we steeds van die plek worden verjaagd, tja, dan gaat het op een gegeven moment hard tegen hard. Dan krijg je RAF-toestanden hier. Echt, als ik Staatsen op de tv hoor zeggen dat alles moet worden afgebroken als ergens een subcultuur dreigt op te bloeien, dan zeg ik niet dat ik daar direct gewelddadig van zal worden, maar het zal er voor de staat alleen maar oncontroleerbaarder door worden. Ze maken het zich zelf ongelooflijk moeilijk als ze deze lijn consequent voort gaan zetten. Neem nu de BRD, Chili of China; allemaal landen waar de repressie veel groter is dan in Nederland en zijn daar de subculturen vernietigd? Nee. Die manifesteren zich alleen minder openbaar."

Enigszins schamper reagerend zegt Pipi: „Het verdedigen van het WNC, het verdedigen van een subcultuur, vind ik iets heel anders dan de offensieve strijd van de RAF voor een uiteindelijke wereldomvattende revolutie." Op dit moment vindt ze het trouwens belangrijker om over de toestand van nu te praten. „Alle arrestanten moeten ondersteund en vrijgelaten worden. Daar doen we met z'n allen ons best voor."

Incident

Niet alleen de krakers zelf zijn verbolgen over de harde lijn van justitie, ook Pieter Wiewel, bestuurslid van de Coornhertliga en universitair docent strafrecht aan de Universiteit van Amsterdam, windt zich behoorlijk op over de behandeling van de krakers. „Het optreden van justitie doet behoorlijk overspannen aan. Het slaat nergens op om die mensen zo lang vast te houden. Dat doe je alleen als er gegronde angst bestaat voor herhaling. Het gaat hier echter om ontzettend incidentgebonden gebeurtenissen.

De krakers zijn verder allemaal aangehouden wegens openbare geweldpleging. Goed, dat was alleen zaterdagochtend, toen de barricades werden opgeworpen. Nu blijkt dus dat ze ook artikel 140 willen gaan gebruiken om de mensen hard aan te pakken. Het is duidelijk dat de politie meer wil dan het pakken van de schuldigen voor die dorpsrel van zaterdagochtend. Ze houden 124 mensen zo lang vast omdat ze een politieke beweging in kaart willen brengen.

Maar ik geloof er absoluut niet in dat je maatschappelijke conflicten oplost door er alsmaar harder tegenaan te gaan en te roepen dat kraken op zich al strafbaar moet worden gesteld. We hebben ruim tweehonderd jaar strafrechtpleging achter de rug om te weten dat zo'n houding werkelijk niets oplevert."

Advocaten signaleren pesterijen in gevangenissen

Gedetineerde krakers klagen over slechte behandeling

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — Een groot aantal van de 124 nog in voorarrest zittende Groningse krakers beklaagt zich over hun behandeling. Krakers zouden worden afgeknepen en gepest. Volgens de klachten zouden verdachten veertien dagen in een isolatiecel hebben gezeten en moesten sommigen dagen lang een blinddoek dragen. Anderen moesten bij binnenkomst in de strafinrichting met kleren en al onder de douche. Er zou sprake zijn van fysieke mishandeling door bewaarders. De klachten worden deels bevestigd door advocaten, maar weersproken door Justitie.

Volgens een woordvoerder van het ministerie van Justitie worden de Groningse krakers niet anders behandeld dan andere gedetineerden. Maar de Groningse advocaat mr W. de Haan zegt: „Er is wel degelijk sprake van pesterijen."

Een van De Haans cliënten zit in het huis van bewaring in Leeuwarden. Hij weigert zijn naam te noemen. „Dat wordt opgevat als obstructie van de normale gang van zaken. Daarom mag hij voor straf niet naar de winkel, geen post ontvangen, geen televisietoestel huren en geen rekening openen. Hij mag ook geen bezoek ontvangen, want, zeggen ze, we weten niet wie je bent."

Verdachten die in contact komen met de buitenwereld klagen volop. Bijvoorbeeld dat zij mogen telefoneren of alleen maar kunnen telefoneren met een telekaart, die ze niet kunnen kopen omdat overgemaakt geld niet doorkomt. Ook zijn er krakers die hun eigen kleding niet mogen dragen, maar in gevangeniskleding moeten rondlopen.

Van in de onlangs geopende gevangenis De Grittenborgh in Hoogeveen gedetineerde krakers komt de klacht dat zij bij binnenkomst verplicht werden zich te onderwerpen aan de „reactie van Mantoux", een prik in de arm die dient om aan te tonen of iemand ooit met tuberculose is geïnfecteerd.

De Amsterdamse advocaat mr T. Prakken: „Dat schijnt daar tot de routine te behoren, maar ik had er nog nooit van gehoord. Mensen die de prik weigerden, werden in een soort quarantaine gezet todat ze door de knieën gingen en de prik tolereerden. De weigeraars moesten drieëntwintigeneenhalf uur per etmaal op cel blijven. Een half uurtje mochten ze luchten." Prakken heeft „ een brief op poten" gestuurd aan de directie van De Grittenborgh.

Het ministerie van Justitie zegt dat elke gedetineerde in elke gevangenis bij binnenkomst een medische keuring moet ondergaan, waarbij de Mantoux-test standaard onderdeel is.

Directeur H. Kranendonk van De Grittenborgh bevestigt dat een aantal krakers verplicht wordt om gevangeniskleding te dragen. „Er waren er met kleren die zo vies waren en die zo stonken, dat het om hygiënische redenen onverantwoord is ze daarin te laten lopen. Ik heb die mensen een voorschot van tien gulden aangeboden, waarvan twee gulden zou worden ingehouden om de kleding te laten wassen. Sommigen hebben dat aanbod geaccepteerd, anderen niet", aldus Kranenborg.

Volgens Kranenborg is het niet waar dat gedetineerden gekleed onder de douche moesten. „Ik heb wel tegen mijn personeel gezegd dat als er zijn die zich niet wensen te wassen, ze wel door ons gewassen zullen worden. Zover is het niet gekomen."

De gevangenisdirecteur ontkent dat de krakers gepest worden. „Om maar een voorbeeld te noemen: dan zou ik ze toch geen voorschot geven, iets waartoe ik helemaal niet verplicht ben. Geld dat aan de gedetineerden wordt overgemaakt, wordt zo snel mogelijk op hun rekening bijgeboekt. Omdat een aantal verdachten anoniem is, kan dat wel eens moeilijk zijn."

De Groningse officier van justitie mr M. Geerds zegt dat hem niets bekend is van beperkingen die aan de arrestanten zouden zijn opgelegd. „Als er klachten zijn moeten de gedetineerden zich via de geëigende weg, een klachtenprocedure, wenden tot de directie van de inrichting. Zij kunnen ook een klacht indienen bij de politie of de hoofdofficier van justitie. Maar voorzover ik weet worden de krakers hetzelfde behandeld als andere gedetineerden", aldus Geerds.

Voorlopige hechtenis

Dertien van de 137 op 26 mei bij de ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen aangehouden verdachten zijn op vrije voeten gesteld. De resterende arrestanten die nu al negentien dagen in voorlopige hechtenis zitten, zijn ondergebracht in huizen van bewaring en gevangenissen verspreid over het hele land. Volgens Geerds op „tien tot vijftien locaties".

De raadslieden noemen de duur van het voorarrest voor de meeste verdachten abnormaal. „Er zijn drie categorieën verdachten", aldus de mr De Haan. „De eerste groep bestaat uit degenen die hun aandeel bekend hebben. Dat zijn allemaal mensen die heel weinig of niets op hun kerfstok hebben. Het is onzin die nog langer vast te houden.

„Dan zijn er verdachten die niets willen bekennen, maar door de verklaringen van medeverdachten belast zijn, zeg maar de leiders van de actie. Ten aanzien van hen kun je de voorlopige hechtenis eventueel nog wel rechtvaardigen."

Het vasthouden van de derde groep is volgens De Haan onrechtmatig; dit zijn de arrestanten die hun naam niet hebben willen noemen en die evenmin iets bekend hebben. „Zij zitten vast zonder dat er uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit voortvloeit.

„In ons strafrecht wordt uitgegaan van individuele aansprakelijkheid. Nu kan *erbij* geweest zijn eventueel ook strafbaar zijn, als het Openbaar Ministerie artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht te laste legt en dat ook kan bewijzen. Dit artikel stelt strafbaar het deelnemen aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven.

„Maar in zijn vordering tot bewaring heeft de officier van justitie verzuimd artikel 140 als grond voor de voorlopige hechtenis op te nemen. Dat foutje heeft hij bij de vordering tot gevangenhouding proberen te herstellen door 140 er alsnog in te schuiven, maar daarin is hij door de raadkamer niet ontvankelijk verklaard."

Volgens officier van justitie Geerds is er toch voldoende rechtvaardiging voor voortzetting van het voorarrest. „Het onderzoek duurt nog steeds voort en een groot deel van de verdachten wil niets verklaren en zijn naam niet noemen."

Het Openbaar Ministerie wil de verdachten vasthouden tot de behandeling van de strafzaken van 2 tot en met 6 juli. De krakers zullen beschuldigd worden van deelneming aan een criminele organisatie (artikel 140), openlijke geweldpleging (artikel 141) en versperring van de openbare weg (artikel 162).

ME'ers dringen het Wolters-Noordhofcomplex in Groningen binnen na de kraakrellen van 27 mei.

Foto Marcel Molle – de Volkskrant

WN-kraaksters in hongerstaking

Van een onzer verslaggevers

WINSCHOTEN - De 19 kraaksters die vastzitten in de gevangenis Noorderschans in Winschoten zijn zondag in hongerstaking gegaan. Zij doen dit uit protest tegen beperkende maatregelen in de gevangenis, tegen opsluiting in een isolatiecel en om te bereiken dat de celdeuren 's middags open mogen. Het bericht over de hongerstaking werd vanochtend naar buiten gebracht door de 'Steungroep WNC'. De kraaksters drinken wel. Dat ze niet eten wordt bevestigd door justitie. Volgens de Steungroep hebben de kraaksters, die in voorarrest zitten sinds de ongeregeldheden rond het Groninger Wolters-Noordhoffcomplex, zaterdagmiddag in de gevangenis een laWaaidemonstratie gehouden. Eerst tijdens het luchten, daarna in hun cel. Daarop haalden de bewakers de cellen leeg, op het beddegoed na. Enkele zaken zouden zijn beschadigd of verdwenen. De kraaksters eisen ook de gelegenheid zich samen voor te bereiden op de processen begin juli.

zie ook pagina 3

NvhN 20/6

Vrees voor verspreiding over andere gevangenissen

Kraaksters hebben het moeilijk in cel

Van een onzer verslaggevers

WINSCHOTEN - De kraaksters in de Noorderschans in Winschoten hebben het moeilijk. Volgens de Winschoter advocaat Hans Silvius die samen met zijn collega Asse Fokkema de juridische belangen van de kraaksters behartigt, is de solidariteit onder de groep groot, maar valt het merendeel het gevangenisregime zwaar: "De meesten zijn 'first offenders', zijn voor het eerst met Justitie in aanraking, zitten voor het eerst vast. Jonge mensen nog... dat gaat ze niet in de koude kleren zitten," aldus Silvius.

Volgens de advocaat heerst onder de kraaksters enige onrust over beweringen van Justitie als zou de Noorderschans op 1 juli sluiten. Silvius weet zelf niet precies hoe de vork in de steel zit, maar zegt dat zijn cliëntes vrezen voor plaatsing verspreid over vrouwencellen door heel Nederland.

De status 'Huis van Bewaring' die tot 25 juni aan de Noorderschans was verleend, is onlangs tot onbepaalde tijd verlengd. Dit kan erop duiden dat de gevangenis in gebruik blijft tot de processen tegen de kraaksters zijn afgerond. Een woordvoerster van het ministerie van Justitie in Den Haag zegt dat het personeel van de Noorderschans onder hoge werkdruk staat door de komst van de 19 kraaksters.

Het verwijt van de kraaksters als zouden de gevangenbewaarders sexueel en lichamelijk geweld gebruiken, wordt door de justitiewoordvoerster ontkent: "Absoluut onwaar!" Maar volgens de Steungroep zou één van de kraaksters in een isoleercel zijn gedwongen zich uit te kleden onder het oog van mannelijke bewakers.

Tussen het ministerie van Justitie en de gevangenisdirectie is overleg gaande over de eisen van de kraaksters. Volgens de woordvoerster van Justitie is er nog geen sprake van zorgwekkende lichamelijke condities van de kraaksters als gevolg van de hongerstaking. "Daarvoor duurt het nog te kort," aldus de woordvoerster, die zegt dat het een recht van een ieder is geen voedsel tot zich te nemen.

Vermoedelijke sympathisanten van de krakers van het Wolters Noordhoff Complex hebben de voorgevel van de rechtbank in Dordrecht bespoten met verf. De teksten luidden: 'Alle arrestanten van het WNC vrij', 'Panden ontruimen kan, ideeën nooit!', 'Kraken gaat door' en 'There's no justice, there's just us'. In Dordrecht zitten zes WNC-krakers vast.

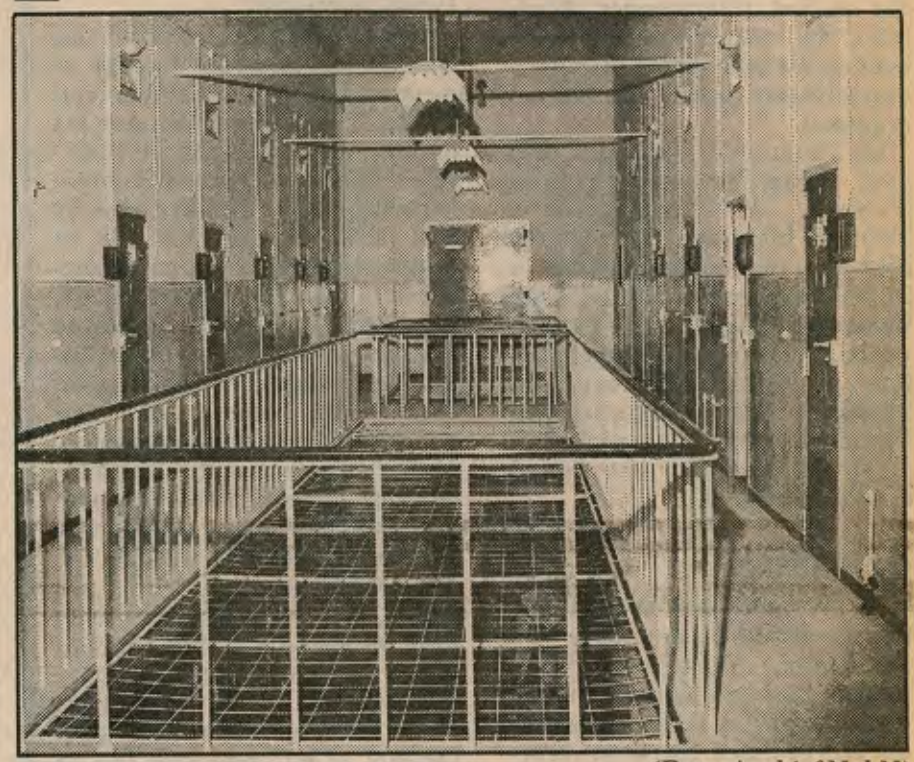

● *Het interieur van de Noorderschans.* *(Foto: Archief NvhN)*

Universitair docent over krakers-proces:

Overheid wil deuk in rechtsorde herstellen

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN - In de recente geschiedenis is het niet eerder voorgekomen dat justitie zo hard optreedt als nu tegen de krakers van het Wolters Noordhof-complex. Ook in Woensdrecht pleegde een grote groep demonstranten tegen kernwapens vernielingen, maar die kwamen na vier dagen weer vrij. Het merendeel van de krakers zit inmiddels al enkele weken vast. Mr. A. E. Harteveld, universitair docent strafrecht bij de RUG, ziet in de houding van het openbare ministerie een verminderde tolerantie van de overheid tegen dit soort acties.

"Het OM doet niet anders dan het verwoorden van gevoelens zoals die nu in de maatschappij leven. Men vindt dat de krakers met de vernielingen te ver zijn gegegaan. De rek is eruit." Met het plegen van vernielingen zijn de Groninger krakers niet veel verder gegaan dan hun collega's in Amsterdam enkele jaren geleden. Ook daar waren op grote schaal krakersrellen bij ontruimingen. "Daar reageerde de overheid primair op door de ME in te zetten, die vervolgens enkele klappen uitdeelde. Maar er kwam toen wel een deukje in de rechtsorde. Dat wil men nu herstellen."

Mr. Harteveld verklaart de krakersrellen in Groningen en de reactie van het OM daarop uit een maatschappelijke golfbeweging. De bezetters van het Maagdenhuis in Amsterdam werden destijds veroordeeld wegens huisvredebreuk. Daarna gingen actiegroepen steeds vaker geweld gebruiken zonder dat daar strafrechtelijk op werd gereageerd. Harteveld verwacht dat bij een veroordeling van de krakers, actievoerders in de toekomst vaker justitie op hun weg zullen vinden als er strafbare feiten worden gepleegd.

Nieuw in de Groningse zaak is volgens Harteveld dat justitie de grenzen wil opzoeken van wat er strafrechtelijk in dit soort zaken mogelijk is. Dat het OM in deze zaak artikel 140 uit de kast heeft gehaald - daarin wordt het deelnemen aan een criminele organisatie tenlastegelegd - is daar volgens hem een uiting van. "Maar ook de tenlastegelegde openlijke geweldpleging is op deze schaal niet eerder ingezet. Nu zal blijken wat de reikwijdte van dat artikel is. In die zin zal de zaak in Groningen veel duidelijkheid gaan verschaffen en nieuwe jurisprudentie opleveren."

Pas tijdens het proces zal volgens mr. Harteveld blijken of het lange voorarrest van de meeste krakers terecht is geweest. "Je kunt pas achteraf constateren of het bewijsmateriaal tegen elk van de verdachten voldoende is." Uit het feit dat eerst de rechter-commissaris en later de raadkamer van de rechtbank de vordering van het OM om de krakers in voorarrest te houden toewees, leidt mr. Harteveld af dat het OM de zaak hard genoeg heeft weten te presenteren.

Groningse kraaksters in hongerstaking

2006 go Trouw

Van onze correspondent

WINSCHOTEN – Alle negentien kraaksters van het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex te Groningen, die in het Winschoter huis van bewaring De Noorderschans vastzitten, zijn sinds zondag in hongerstaking.

Volgens de steungroep van de WNC-krakers, een groep sympathisanten die zich over het lot van de gearresteerde krakers heeft ontfermd, zijn de vrouwen in de Noorderschans in opstand gekomen tegen het strenge regime in de Winschoter gevangenis. Ze zitten volgens de steungroep dagelijks 23 uur alleen in hun cel opgesloten en krijgen slechts beperkt de mogelijkheid te recreëren.

De kraaksters eisen opheffing van het straffe regime, uitbreiding van het luchten tot minimaal één uur en stopzetting van het gebruik van de isolatiecel.
Verder willen de vrouwen dat de cellen rond het middaguur worden geopend, zodat zij met elkaar kunnen praten, en eisen ze gelegenheid tot gezamenlijke voorbereiding van het monsterproces dat begin juli tegen hen en de overige WNC- krakers zal beginnen.

Vandaag vertrekt de gevangenisdirectie van De Noorderschans naar Den Haag voor overleg met het departement van justitie. Volgens advocaat mr. A. Fokkema, die enkele kraaksters juridische bijstand verleent en gistermiddag overleg heeft gevoerd met de gevangenisdirectie, zal directeur De Ruiter van de Noorderschans justitie om meer personeel en meer voorzieningen vragen, zodat deels aan de wensen van de hongerstakende kraaksters tegemoet kan worden gekomen.

Fokkema is van mening dat escalatie in De Noorderschans „onvermijdelijk" was. In de oude inrichting, die net vóór de Groninger krakersrellen werd gesloten en inderhaast weer werd geopend om de kraaksters op te vangen, zijn geen ontspannings- en arbeidsfaciliteiten. „Toen justitie destijds voorstelde De Noorderschans om te bouwen tot vrouwengevangenis, bleek al uit een rapport dat het gebouw absoluut ongeschikt is als vrouwengevangenis. De kraaksters konden het gewoon niet meer uithouden ruim twintig uur per dag in de cel te zitten. En de spanningen lopen dan helemaal op wanneer ze ook nog eens het gevoel hebben ten onrechte vast te zitten", aldus Fokkema die vindt dat het gevangenispersoneel gegegeven de omstandigheden niets te verwijten valt. „Iedereen loopt daar op z'n tenen". De hongerstaking werd uitgeroepen na enige schermutselingen tussen kraaksters en gevangenispersoneel die zich zaterdagmiddag in De Noorderschans hebben voorgedaan. Tijdens het luchten van de helft van de gevangen kraaksters, sloeg de vlam in de pan en brak een oproer onder de vrouwen uit. Ze eisten een gesprek met de hoofdbewaker over de beperkte bewegingsvrijheid in de gevangenis. Met achterovergedrukte theelepeltjes en stukjes hout en glas gaven de kraaksters een demonstratief 'slagwerkconcert'.

De bewakers sommeerden de opstandige vrouwen direct naar hun cellen terug te gaan. Toen zij aan dit verzoek geen gehoor gaven, riepen de bewaarders assistentie in en werden de vrouwen met geweld naar hun cellen gesleept.
Eén kraakster die heftig verzet bood, zou naar een van de twee aanwezige isolatiecellen zijn gesleept. Daar moest ze zich volgens de steungroep in het bijzijn van mannelijke bewakers uitkleden, hetgeen volgens justitie bij plaatsing van gedetineerden in een isoleercellen een standaard procedure is.

Volgens de kraaksters dreigden de mannen de bewuste vrouw te zullen ontkleden indien zij weigerde zelf de kleren uit te doen.

Via de gehorige muren van het oude gevangeniscomplex, ging dit voorval als een lopend vuurtje door de bajes. De inmiddels in hun cellen teruggezette vrouwen begonnen andermaal een lawaaiprotest door het slaan en bonken op meubilair, muren en radiatoren.

Het gevangenispersoneel besloot hierop alle cellen op beddegoed en arrestant na volledig te ontruimen. Ook de medicijnen van een vrouw zouden zijn meegenomen.

Inmiddels hebben de kraaksters hun spullen weer terug. Meerdere persoonlijke bezittingen als ansichtkaarten en brieven zouden door het gevangenispersoneel zijn verscheurd of weggegooid.
„De kraaksters hebben ons verklaard met grote vasthoudendheid met de hongerstaking door zullen te gaan. Ze zullen pas weer gaan eten als al hun eisen zijn ingewilligd" aldus een woordvoeder van de steungroep Wolters-Noordhoffcomplex.

Vrouwen klagen over regime in oude gevangenis

Vandaag overlegt het ministerie van Justitie met het huis van bewaring Noorderschans over de situatie. Volgens de advocaten mr A. Fokkema en mr J. Silvius, die de belangen van tien kraaksters behartigen, zal gevangenisdirecteur De Ruiter daarbij een aantal verbeteringen in het regime bepleiten.
Zaterdag eisten de kraaksters tijdens de lunch een gesprek met de hoofdbewaker. Ze gooiden daarbij met stukjes hout, glas en theelepeltjes. Nadat ze een oproep om terug te gaan naar hun cellen hadden genegeerd, sleepten bewakers hen met geweld terug en ontruimden hun cellen, op het beddegoed na.
Volgens de steungroep van de Groningse krakers maakt het gevangenispersoneel zich schuldig aan „seksueel en lichamelijk geweld". Eén vrouw zou naar een isoleercel zijn gesleept, waar ze werd gedwongen zich uit te kleden. Volgens een woordvoerster van het ministerie van Justitie is dat de normale procedure wanneer een gevangene de isoleercel in moet. De overige maatregelen, zoals een beperking van de bewegingsvrijheid, zijn genomen „als reactie op het gedrag" van de kraaksters.

Vk. 20/10 90

De vrouwen moeten 23 uur per dag in hun cel blijven. Ze krijgen slechts beperkte mogelijkheden tot recreatie. Een van hun eisen is dat ze de kans moeten krijgen zich gezamenlijk op de rechtszaak voor te bereiden. Bovendien eisen ze maaltijden waarin geen vlees of zuivel is verwerkt.
De advocaten van de tien kraaksters gaan er overigens van uit dat het verhaal over de incidenten in het weekeinde iets te gechargeerd naar buiten zijn gekomen. Zo is tijdens de gesprekken, die ze dinsdag met hun cliënten voerden, zeker niet duidelijk geworden dat er ook van seksueel geweld sprake zou zijn geweest.
Duidelijk is volgens hen wel dat in de Noorderschans, die eigenlijk op 1 juli gesloten zou moeten worden, niet de optimale situatie bestaat, die voor een huis van bewaring zou moeten gelden. Er zijn onder meer te weinig bewakers.

Groningse kraaksters uit protest in hongerstaking

Van onze verslaggevers

WINSCHOTEN — Negentien vrouwelijke krakers die in Winschoten in voorarrest zitten, zijn sinds zondag in hongerstaking. Ze eisen opheffing van de beperkende maatregelen die tegen hen zijn getroffen. De vrouwen waren gearresteerd na de rellen in de Groningse binnenstad bij de ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex op 27 mei.

Groningse kraaksters uit protest in hongerstaking

V.K. 21/6

Van onze verslaggevers

WINSCHOTEN — Negentien vrouwelijke krakers die in Winschoten in voorarrest zitten, zijn sinds zondag in hongerstaking. Ze eisen opheffing van de beperkende maatregelen die tegen hen zijn getroffen. De vrouwen waren gearresteerd na de rellen in de Groningse binnenstad bij de ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex op 27 mei.

Vandaag overlegt het ministerie van Justitie met het huis van bewaring Noorderschans over de situatie. Volgens de advocaten mr A. Fokkema en mr J. Silvius, die de belangen van tien kraaksters behartigen, zal gevangenisdirecteur De Ruiter daarbij een aantal verbeteringen in het regime bepleiten.

Zaterdag eisten de kraaksters tijdens de lunch een gesprek met de hoofdbewaker. Ze gooiden daarbij met stukjes hout, glas en theelepeltjes. Nadat ze een oproep om terug te gaan naar hun cellen hadden genegeerd, sleepten bewakers hen met geweld terug en ontruimden hun cellen, op het beddegoed na.

Volgens de steungroep van de Groningse krakers maakt het gevangenispersoneel zich schuldig aan „seksueel en lichamelijk geweld". Eén vrouw zou naar een isoleercel zijn gesleept, waar ze werd gedwongen zich uit te kleden. Volgens een woordvoerster van het ministerie van Justitie is dat de normale procedure wanneer een gevangene de isoleercel in moet. De overige maatregelen, zoals een beperking van de bewegingsvrijheid, zijn genomen „als reactie op het gedrag" van de kraaksters.

De vrouwen moeten 23 uur per dag in hun cel blijven. Ze krijgen slechts beperkte mogelijkheden tot recreatie. Een van hun eisen is dat ze de kans moeten krijgen zich gezamenlijk op de rechtszaak voor te bereiden. Bovendien eisen ze maaltijden waarin geen vlees of zuivel is verwerkt.

De advocaten van de tien kraaksters gaan er overigens van uit dat het verhaal over de incidenten in het weekeinde iets te gechargeerd naar buiten zijn gekomen. Zo is tijdens de gesprekken, die ze dinsdag met hun cliënten voerden, zeker niet duidelijk geworden dat er ook van seksueel geweld sprake zou zijn geweest.

Duidelijk is volgens hen wel dat in de Noorderschans, die eigenlijk op 1 juli gesloten zou moeten worden, niet de optimale situatie bestaat, die voor een huis van bewaring zou moeten gelden. Er zijn onder meer te weinig bewakers.

Krakers houden protestactie

HOOGEVEEN — Enkele krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen die zijn ondergebracht in de strafinrichting De Grittenborgh in Hoogeveen, hebben woensdagmiddag een korte sit down-staking op de luchtplaats gehouden.

V.K. 20/6

Kraaksters in hongerstaking om celregels

NRC 20/6

Door een onzer redacteuren

WINSCHOTEN, 19 juni — Negentien kraaksters van het Groningse Wolters-Noordhoffcomplex die in voorarrest zitten in Huis van Bewaring Noorderschans in Winschoten, zijn zondag in hongerstaking gegaan.

Zij protesteren daarmee tegen hun behandeling. Volgens een voorlichter van Justitie worden de kraaksters behandeld conform „het gebruikelijke regime in een huis van bewaring".

De kraaksters hebben een aantal eisen gesteld. Zij willen vegetarisch voedsel zonder eieren en zuivelprodukten, open celdeuren vanaf 12 uur 's middags en gezamenlijk luchten en recreëren. Momenteel verblijven ze 23 uur per dag in een cel en worden ze in kleine groepjes gelucht. De kraaksters — van wie een aantal is gedagvaard — willen zich ook gezamenlijk voor kunnen bereiden op hun proces.

Voorts zou het gevangenispersoneel zich schuldig maken aan seksueel en lichamelijk geweld.

Laatste nieuws

Kraaksters van Winschoten naar Hoogeveen

NvhN 21/6

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De 19 kraaksters die vast zitten in de gevangenis de Noorderschans in Winschoten, worden overgeplaatst naar Hoogeveen. De penitentiaire inrichting De Grittenborgh in Hoogeveen krijgt hiervoor tijdelijk de status van Huis van Bewaring (HvB) voor vrouwen. Dit omdat de kraaksters, die nu nog vast zitten in Winschoten en het HvB in Dordrecht, in de loop van volgende week naar de nieuwe gevangenis in Hoogeveen worden overgeplaatst. Het gaat in totaal om 25 vrouwen, 19 uit Winschoten en 6 uit Dordrecht. Het ministerie van Justitie besloot vanochtend tot deze maatregel over te gaan in verband met de geplande sluitingsdatum van de Winschoter bajes per 1 juli. Met dit besluit worden plannen die gisteren nog werden gemaakt (zie pagina 3) herroepen.

Vader van 'kraker' stelt rechtsgang in Groningen ter discussie

‚Oordeel van de maatschappij vind ik onnodig hard'

Van onze verslaggever Henk van den Boom

■ GRONINGEN – **Cees van den Bos uit Hazerswoude (bij Leiden) aarzelt stevig alvorens te praten over zijn 18-jarige zoon, die als een van de 130 Groningse krakers nu al drie weken in voorarrest zit in een cel in Leeuwarden. Hij vindt echter dat het moet. De andere kant van het verhaal moet ook worden gehoord. „Ik vind het oordeel van de maatschappij onnodig hard."**

Zijn pogingen om andere ouders te bewegen deze unieke vorm van rechtsgang ter discussie te stellen zijn op niets uitgelopen. Alleen de moeder van een kraker uit Emmen is van mening dat de kant van de krakers en hun ouders naar buiten moet komen, maar zelf wil ze niet in de publiciteit treden. Zij kent het standpunt van Van den Bos en laat hem ook een beetje als haar woordvoerder optreden.

Lang niet alle 130 behoorden tot de harde kern, zegt Van den Bos. En lang niet iedereen heeft meegedaan aan het vernielen van het café en het advocatenkantoor. Toch worden ze allemaal, eerst twee keer 24 uur, vervolgens twee maal zes dagen en dan dertig dagen in voorarrest gehouden. „Dat is abnormaal lang. Voor de jongeren die er maar zijdelings mee te maken hadden een enorme klap", meent Van den Bos.

Hij vertelt dat zijn zoon, die nog thuis woont, dat weekeinde naar Groningen ging. „Jongeren worden groot en dan komt het moment dat ze van de Staat een eigen inkomen krijgen, dat ze gaan stemmen en vragen gaan stellen over wat er in de maatschappij gebeurt. Sommigen gaan sporten, anderen komen terecht in politieke cafés, zoeken de vredesbeweging op, sluiten zich aan bij een milieuorganistatie of vragen zich af wat er zich binnen de krakersbeweging afspeelt. Zo kwam mijn zoon in Groningen terecht. Hij had ons na lang aandringen verteld dat hij naar het kraakpand ging om een soort solidariteit te betuigen."

Bezoek

Pas op 8 juni, bijna twee weken na zijn arrestatie, heeft Van den Bos zijn zoon kunnen opzoeken. „Hij was blij verrast toen hij ons zag. Hij zei dat hij aan de ene kant wel begreep waarom hij was gearresteerd omdat hij ook vond dat er nare dingen waren gebeurd. Aan de andere kant snapte hij niet waarom hij nog vast moest blijven zitten omdat hij tijdens de verhoren had verklaard wat zijn aandeel in de rellen was geweest. Hij heeft ons precies verteld wat hij had gedaan. Eerst heeft hij meeggeholpen met het oprichten van een barricade van spullen uit het kraakpand. Ook is hij later in het café geweest, maar daar heeft hij niets vernield. Toen de ME kwam heeft hij een steen gepakt om te gooien. Maar hij zei tegen ons, en dat heeft hij ook tegen de politie verklaard, dat hij de steen heeft laten vallen omdat hij geen geweld voor zijn rekening wilde nemen."

Van den Bos gelooft de lezing van zijn zoon. „Hij is niet iemand die op zoek is naar geweld. Hij is geen vandaal. Hij en met hem een aantal anderen zijn verdwaald in de krakersbeweging. Van de advocaat van mijn zoon weet ik dat de meesten niet hebben meegedaan aan de vernielingen. Ik schrik dan als ik de motieven van Justitie lees waarom ze deze jongeren vasthouden. Omdat er gevaar bestaat voor herhaling van geweldpleging. Men vreest onttrekking van rechtsvervolging en ze worden verdacht van verduistering van bewijslast. Dit zijn verdachtmakingen, die op mijn zoon en op een belangrijk aantal van de arrestanten beslist niet van toepassing zijn."
Overigens veroordeelt Van den Bos de acties van de krakers. „Het vernielen van een café en een juristenkantoor kan op geen enkele manier. Maar ik heb ook de indruk dat de bestuurders en Justitie daar niet op een redelijke en rustige manier op reageren. Er worden zware straffen uitgedeeld aan mensen die nog niet voor de rechter zijn geweest. Ik ben bang dat dit een schaduw vooruit werpt op de hele rechtsgang. De rechter kan al bijna geen lage straffen meer opleggen aan de mensen, die er zijdelings mee te maken hadden, gezien de lange duur van het voorarrest. Een straf van bijvoorbeeld twee weken is in deze situatie al niet meer mogelijk."

Van den Bos maakt zich ernstig zorgen over de sociale gevolgen die de harde aanpak van Justitie kan hebben voor de verdere ontwikkeling van zijn zoon. „De kans is groot dat deze jongeren het vertrouwen in de rechtsgang verliezen en elkaar vanuit dat gevoel gaan opzoeken, wat wel eens nadelig zou kunnen uitpakken. Ik zou graag willen dat in Nederland een discussie op gang komt over deze nieuwe vorm van massa-processen, waarbij zonder onderscheid mensen lang worden vastgehouden."

Winschoter Courant 19/6

Kraaksters in hongerstaking

Van onze verslaggever
Hennie Lemein

■ WINSCHOTEN – De negentien vrouwelijke krakers in de gevangenis De Noorderschans in Winschoten zijn vanaf zondagavond in hongerstaking. De vrouwen willen dat de celdeuren voortaan vanaf het middaguur tot 's avonds open blijven en eisen speciaal, zogeheten veganistisch, voedsel.

Andere eisen zijn gezamenlijk luchten en recreëren, terwijl de vrouwelijke krakers van het Wolters Noordhoff Complex in Groningen zich samen willen voorbereiden op hun proces van volgende maand.

Justitievoorlichter Gerda Plateel erkent dat een conflict de basis is van de 'opstand' in de Winschoter gevangenis. Zaterdagavond al weigerden de vrouwen de luchtplaats te verlaten. Toen ze toch werden gesommeerd naar de cellen terug te keren werden de kraaksters zeer luidruchtig. Een dag later legden de kraaksters hun eisenpakket op tafel.

Sit-downactie van krakers in bajes Hoogeveen

HOOGEVEEN/WINSCHOTEN — Enkele krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex (WNC) in Groningen die zijn ondergebracht in de strafinrichting De Grittenborgh in Hoogeveen, hebben gistermiddag een korte sit downstaking op de luchtplaats gehouden. De directeur van de inrichting, H. Kranendonk, heeft dat bevestigd. Volgens Kranendonk willen de krakers met hun actie kracht bijzetten aan hun verzoek om een aantal keren bij elkaar te mogen komen om gezamenlijk hun verdediging voor te kunnen bereiden. Vandaag zal de directie van de instelling een beslissing over deze kwestie nemen.

Voor de tweede keer heeft een tiental sympathisanten gisteravond buiten de gevangenismuren van De Grittenborgh geprotesteerd tegen de detentie van de krakers. Enkele weken geleden vroegen zij via een 'lawaai-actie' ook al aandacht voor de opgesloten krakers.

Het Openbaar Ministerie in Assen heeft een onderzoek gelast naar vermeende gevallen van diefstal en mishandeling door gevangenbewaarders in Hoogeveen. Dit in reactie op klachten van die strekking van de Amsterdamse advocaat mr. H.G. Kersting.

De gevangenis Noorderschans in Winschoten krijgt er extra personeel en voorzieningen bij. Zondag gingen de 19 WNC-kraaksters die daar vastzitten in hongerstaking uit protest tegen beperkende maatregelen. Zodra de vrouwen "zich weer normaal gedragen" zal dit beperkende regime, dat naar aanleiding van een lawaai-oproer van zaterdagmiddag werd ingesteld, worden aangepast of opgeheven. Justitie gaat verder onderzoeken of het mogelijk is meer voorzieningen te bieden. "We bekijken of we de vrouwen sport, arbeid, lezingen en kerkdiensten en dergelijke kunnen aanbieden", aldus de woordvoerster van Justitie.

In De Noorderschans zijn de voorzieningen beperkt omdat het oude huis van bewaring eerder dit jaar werd gesloten. Speciaal voor de kraaksters werd de gevangenis weer in bedrijf gesteld. Wanneer de gevangenis weer zal sluiten, is nog niet bekend.

NvhN 22/6

Heksenketel op steunpunt in Steentilstraat

'Duizenden guldens voor krakers overgemaakt'

- De steungroep WNC heeft zich ontfermd over alle krakers, die eind vorige maand bij de ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex in de boeien werden geslagen (archieffoto).

Het spannendste moment op het steunpunt is 's ochtendsvroeg, wanneer de post wordt binnengebracht. De aanwezige activisten duiken als aasgieren op de grote stapel brieven en ansichtkaarten. Desja begint te blozen als ze ziet dat er een brief van haar vriend tussen zit, die in een Almelose strafinrichting wordt vastgehouden. In de brief beschrijft hij het leven in de Almelose bajes. Als Desja hardop voorleest dat de krakers in Almelo niet slecht hebben getroffen en drie uur per dag mogen recreëren, duikt Marcel achter de stencilmachine vandaan. 'Nou, ze zijn daar niet erg solidair met de vrouwen in Winschoten. Ze zouden de recreatie eigenlijk moeten weigeren', zegt hij op spottende toon.

'Wij zijn er niet bij geweest en weten niet wat de redenen voor de vernielingen zijn geweest. Ik zou eerst in alle vrijheid met enkele krakers moeten praten, voordat ik mij over het gebeurde zou kunnen uitspreken', verklaart Alie (29). Ze draagt een zwart T-shirt met het opschrift: 'Solidair met de gevangenen van het WNC...alle arrestanten onmiddelijk vrij...stop artikel 140'.

Hij doelt daarbij op de negentien vrouwelijkse krakers in Huis van Bewaring De Noorderschans te Winschoten, die sinds zondag in hongerstaking zijn. Het nieuws werd deze week door de steungroep naar buiten gebracht. De vrouwen zijn in opstand gekomen tegen het straffe regime in deze oude gevangenis. Volgens de steungroep moeten de kraaksters in De Noorderschans 23 uur per dag alleen in hun cel zitten en is er nauwelijks mogelijkheid om te recreëren.

Het is een drukte van belang in het vredesinformatiecentrum in de Steentilstraat te Groningen. De telefoon rinkelt aanhoudend, de stencilmachine walst monotoon en onrustige honden besnuffelen de activisten, die om de haverklap in- en uitlopen. Op de grond ligt een luchtbed met een jongen, die in deze heksenketel wat probeert te slapen. Hij heeft 's nachts de telefoon bemand.

Al sinds de tumultueuze ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex behartigt een groep sympathisanten vanuit het AMOK-kantoor de belangen van alle 124 WNC-krakers, die nog over het hele land verspreid vastzitten.

Vernielingen

Over de vernielingen die de krakers zaterdagochtend 26 mei in de Oude Boteringestraat hebben aangericht, wil de groep sympathisanten geen oordeel vellen.

Geld

Alie vertelt dat de steungroep van alles krijgt toegestuurd. Naast de vele brieven van gedetineerde krakers, komen ook ettelijke steunbetuigingen binnen. 'En het blijft niet alleen bij solidariteitsverklaringen. We hebben inmiddels ook al enkele duizenden guldens overgemaakt gekregen', zegt ze. 'Ook van rijke ouders die een paar honderd gulden overmaken', vult Desja aan. Het geld wordt gebruiktom de activiteiten te bekostigen. Zo wordt de telefoon vrijwel 24 uur per dag gebruikt en vindt er een intensief verkeer tussen het steunpunt ,en de elf gevangenissen plaats.

Op een groot schema aan de muur staat precies vermeld op welke tijdstippen in iedere gevangenis bezoekuur is. Groepjes sympathisanten brengen regelmatig een bezoek aan de krakers. Om ze moed in te spreken, op de hoogte te houden van de ontwikkelingen of om de krakers te voorzien van pakketjes met boeken en kleren. Zo zijn alle gevangenen deze week voorzien van een speciaal T-shirt: 'mijn naam is haas, ik weet van niets', staat erop, met daarbij een tekening van een haas met een bivakmuts over z'n hoofd. Verder wordt er eens in de week voor elke gevangenispoort een lawaaidemonstratie georganiseerd.

Volgens Alie zijn in totaal zo'n veertig mensen direct of indirect bij het steunpunt betrokken. Naast mensen uit de kraakscene dragen ook enkele moeders en zelf een opa van een gearresteerde kraker een steentje bij. Andere ouders hebben contact gezocht met het steunpunt om zich op de hoogte te stellen van de voorbereidingen op het monsterproces dat begin juli tegen de WNC-krakers begint.

'Mijn zoon pleegt geen geweld'

Vader stelt behandeling Groningse krakers aan de kaak

door Alfred Meester

GRONINGEN – ,,Mijn zoon is geen crimineel, hij had maar zijdelings te maken met de krakersrellen in Groningen. Ik begrijp er geen hout van dat hij al zo lang in voorarrest zit. Dat gebeurt bij verkrachting nog niet eens'', verzucht Cees van den Bos.

Zijn achttienjarige zoon werd op zondag 27 mei in de boeien geslagen bij de ontruiming van het gekraakte Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen en zit nu al meer dan drie weken in voorarrest in het huis van bewaring in Leeuwarden. Het hoge woord moet er maar eens uit, vindt Van den Bos.

,,Wat Justitie nu doet is de hele groep WNC-krakers over een kam scheren. Eerbare krakers worden op één hoop gegooid met uiterst gewelddadige activisten. De vernielingen die er in de Oude Boteringestraat zijn gepleegd vind ik absoluut onaanvaardbaar, laat daar geen misverstand over bestaan'', zegt Van den Bos. In de recente geschiedenis is het niet eerder voorgekomen dat justitie zo hard optreedt als momenteel tegen de krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex. Niet eerder werd in een dergelijke zaak een zo grote groep verdachten ineens aangehouden en zo lang in voorarrest gehouden als nu.

De econoom uit Hazerswoude heeft verschillende malen geprobeerd de maatschappelijke discussie op gang te brengen en andere ouders van gearresteerde krakers te bewegen deze rechtsgang ter discussie te stellen. De pogingen liepen echter op niets uit.

,,Sommigen hebben waarschijnlijk een schuldgevoel en durven niet in de publiciteit te treden. En kun je in het belang van het kind wel opening van zaken geven? Bovendien zijn ouders er die bewuste zaterdagochtend niet bij geweest en weten dus niet zeker wat het precieze aandeel van hun kinderen in de krakersrellen is geweest.''

Pittige discussie

Aan het vertrek naar Groningen van Van den Bos' nog thuis wonende zoon, ging een pittige discussie vooraf. ,,We hebben er uitvoerig over gesproken. Hij wilde naar het kraakpand om solidariteit te betuigen aan de Groninger krakers. Ik heb hem gewaarschuwd voor het mogelijke geweld bij de ontruiming en geprobeerd hem tegen te houden. Hij was daar niet van te doordringen, hij was van mening dat hij voor zijn zaak moest staan en ging naar Groningen.''

Twee weken geleden heeft Van den Bos zijn zoon voor het eerst in de gevangenis kunnen opzoeken. ,,Hij maakte toen drie opmerkingen: 'Pa, je had gelijk', 'die rechtsstaat van jou: ammehoela' en 'ik ben als 'eerzame' kraker verzeild geraakt in iets dat niets meer met de kraakbeweging te maken heeft' '', aldus Van den Bos.

Van den Bos heeft de stellige overtuiging dat zijn zoon zich niet schuldig heeft gemaakt aan de vernielingen aan een café en enkele kantoren in de Oude Boteringestraat. ,,Dat heeft hij me bezworen. Bovendien, mijn zoon is geen geweldpleger. Hij vertelde wel te hebben meegeholpen met het oprichten van een barricade van spullen uit het kraakpand. Later is hij ook in het café geweest, maar heeft daar niets aangeraakt. Toen de mobiele eenheid arriveerde heeft hij een steen in handen genomen om te gooien. Hij heeft die steen echter laten vallen omdat hij toch geen geweld voor zijn rekening wilde nemen.''

Stemmingmakerij

Volgens Van den Bos heeft zijn zoon tegenover de politie zijn naam genoemd, verteld waarom hij dat weekend naar Groningen was gekomen en zijn aandeel in de gebeurtenissen uit de doeken gedaan. Het is voor vader Van den Bos onbegrijpelijk dat justitie zijn zoon en met hem een aantal anderen tot de berechting in juli vast houdt. Ook hekelt hij ,,de stemmingmakerij'' direct na de ontruiming.

,,Uitspraken van burgemeester Staatsen en Justitie als 'we gaan de krakers druppelgewijs uitwringen' en 'we moeten de bewijslast omkeerbaar maken' hebben een zodanige sfeer gecreëerd dat ik mijn hart vasthoud voor het komende proces tegen de krakers. Velen zijn al zwaar gestraft, nog voordat de rechter uitspraak heeft gedaan. Want vijf weken voorarrest is niet niks. Dit lange voorarrest werpt een schaduw vooruit op de hele rechtsgang. De rechter kan mensen die er zijdelings bij betrokken waren nauwelijks meer mild straffen'', denkt Van den Bos.

Justitie neemt volgens hem het risico 'eerbare krakers' in de armen van militante krakersgroeperingen te drijven door de harde opstelling.

Zo'n 130 krakers gaven zich bij de ontruiming op 27 mei over aan de politie. FOTO PAUL VAN VLIET

,,Als de samenleving vindt dat hij gestraft moet worden voor zijn betrokkenheid bij de ontruiming, dan leg ik mij daar bij neer. Maar ik vind wel dat een zorgvuldige rechtsprocedure moet worden gevolgd. En daarvan is nu geen sprake. Het was een complete chaos rondom de rechtsgang de eerste weken, er kan geen zorgvuldige afweging hebben plaatsgevonden. Mijn zoon moet straks misschien beginnen met een strafblad aan zijn broek en dreigt mèt anderen die in de kraakbeweging zijn verdwaald, onder de wielen van justitie te worden vermorzeld'', vreest Van den Bos.

Volgens de berichten gaat het redelijk goed met de jonge krakerssympathisant uit Hazerswoude. In de cel bereidt hij zich voor op het atheneum, dat hij het komend schooljaar wil gaan volgen. Na de intensieve verhoren zou hij depressief en labiel zijn geweest, maar de laatste dagen krabbelt hij uit het dal, aldus zijn vader.

Ver van de cel in Leeuwarden, vanuit het vredesinformatiecentrum in de Groninger Steentilstraat, krijgen arrestanten als de zoon van Cees van den Bos, morele bijstand van de steungroep van de krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex. De telefoon rinkelt daar aanhoudend, de stencilmachine walst monotoon en onrustige honden besnuffelen de activisten, die om de haverklap in- en uitlopen.

'Mijn zoon is geen crimineel, maar een eerzaam sympathisant'

Op de grond ligt een luchtbed met een jongen, die in deze heksenketel probeert te slapen. Hij heeft 's nachts de telefoon bemand. Wanneer de post wordt binnengebracht, veert het handjevol krakers op. Als aasgieren storten zij zich op de grote stapel brieven en ansichtkaarten. Desja begint te blozen als ze een brief van haar vriend uit de stapel vist. Hij zit vast in Almelo en heeft het daar naar eigen zeggen niet slecht getroffen.

Als Desja voorleest dat de krakers in Almelo drie uur per dag mogen recreëren, duikt Marcel achter de stencilmachine vandaan. ,,Nou, ze zijn niet erg solidair met de hongerstakende vrouwen in Winschoten. Ze zouden de recreatie eigenlijk moeten weigeren'', zegt hij op spottende toon. Alie vertelt dat de steungroep van alles krijgt toegestuurd. Naast de vele brieven van gedetineerde krakers, komen ook steunbetuigingen binnen. ,,En daar blijft het niet bij. We hebben inmiddels ook al enkele duizenden guldens overgemaakt gekregen'', zegt ze. ,,Ook van rijke ouders die ineens een paar honderd gulden overmaken'', vult Desja aan.

Het geld is volgens Alie hard nodig om de telefoonkosten en het intensieve verkeer tussen het steunpunt en de elf gevangenissen te betalen. Op een groot schema aan de muur staat precies vermeld op welke tijdstippen in iedere gevangenis bezoekuur is.

Groepjes sympathisanten brengen regelmatig een bezoek aan de krakers. Om hun moed in te spreken, om hen op de hoogte te brengen van de ontwikkelingen of om de krakers pakketten met boeken en kleding te brengen. Zo zijn alle 124 gevangenen deze week voorzien van een speciaal T-shirt. 'Mijn naam is haas, ik weet van niets', staat erop. Op de borst prijkt een haas met een bivakmuts over zijn hoofd.

Klacht gedetineerde krakers over optreden rechter-commissaris

GRONINGEN — Drie gedetineerde krakers in De Grittenborgh in Hoogeveen hebben bij de procureur-generaal van de Hoge Raad om een onderzoek gevraagd naar het optreden van de rechter-commissaris in Groningen, die verantwoordelijk is voor het bevel tot verlenging van hun voorlopige hechtenis met zes dagen op 5 juni. Volgens advocaat mr. H.G. Kersting zou die verlenging al vóór de verhoren van de verdachten tussen het Openbare Ministerie en de rechter-commissaris zijn beklonken. Een verdachte zou twee minuten na zijn verhoor een ondertekend bevel tot inbewaringstelling van de rechter-commissaris en de officier van justitie hebben ontvangen.

Door de overplaatsing van de vrouwelijke krakers (zie pagina 1) komen de woensdag aangekondigde maatregelen in de gevangenis Noorderschans in Winschoten te vervallen. Justitie deelde mee meer personeel en materiële voorzieningen aan De Noorderschans ter beschikking te stellen. Bij nader inzien vindt justitie het echter beter De Noorderschans te sluiten, omdat de gevangenis niet geschikt is voor de opvang van vrouwen. In De Grittenborgh zijn voldoende faciliteiten en voorzieningen om de vrouwelijke kraaksters onder te brengen.

De 19 vrouwen in Winschoten zijn sinds zondag in hongerstaking tegen het strenge regime in de oude gevangenis. Volgens een woordvoerster van de Steungroep-WNC hebben zich bij de hongerstakende vrouwen nog geen fysieke complicaties voorgedaan. "Gelukkig niet, ze hebben het wel zwaar, maar ze zijn sterk en hebben in ieder geval een sterke wil. Trouwens, al eet je je te barsten, dan heb je het ook zwaar in De Noorderschans. Ze zitten 23 uur alleen in een cel met de deur op slot en mogen een half uurtje per dag luchten. Veel te weinig," aldus de woordvoerster.

De Steungroep-WNC heeft de door heel Nederland vastzittende krakers een hart onder de riem gestoken door hen een T-shirt te sturen. Daarop staat de tekst: 'Mijn naam is haas'.

Gedetineerde kraaksters worden overgeplaatst

22/6

Van onze verslaggever

WINSCHOTEN — De negentien kraaksters die in voorlopige hechtenis in het huis van bewaring De Noorderschans in Winschoten zitten, gaan volgende week maandag en dinsdag over naar de nieuwe gevangenis De Grittenborgh in Hoogeveen. De directie gaat ervan uit dat die verhuizing zonder problemen zal verlopen.

Ook verhuizen zes kraaksters naar De Grittenborgh die nu nog in voorlopige hechtenis in het huis van bewaring in Dordrecht verblijven. De Grittenborgh, waar ook al mannelijke ex-krakers van het Groningse Wolters-Noordhoff Complex zitten, krijgt daartoe tijdelijk tevens de status van huis van bewaring voor vrouwen.

De oude gevangenis De Noorderschans was op 1 juni al gesloten. Bij het zoeken naar een mogelijke nieuwe bestemming was zij ooit al afgekeurd als vrouwengevangenis. Na de ontruiming van het Wolters-Noordhoff Complex werd het gebouw echter weer tijdelijk als huis van bewaring geopend om er de negentien opgepakte kraaksters in te huisvesten.

De accommodatie voor zo'n huisvesting laat echter te wensen over. Dat heeft volgens een woordvoerder van het ministerie van Justitie meegespeeld bij de beslissing om de negentien vrouwen naar De Grittenborgh te laten verhuizen. Voor Hoogeveen is ook gekozen om de verdachten in het noorden te houden, waar zich het onderzoek naar de kraakrellen rond Wolters-Noordhoff concentreert. Als zij zich in De Grittenborgh aan de regels houden, zullen de vrouwen volgens de woordvoerder onder het normale regime vallen zoals dat voor elk huis van bewaring geldt.

De negentien vrouwen in de Noorderschans gingen in hongerstaking nadat ze zich afgelopen zaterdag tijdens het luchten luidruchtig hadden geroerd. Zij protesteerden onder meer tegen het feit dat ze vrijwel het hele etmaal in hun cellen moeten blijven en tegen het stopzetten van de recreatiemogelijkheden. Bij het beëindigen van het oproer zou het gevangenispersoneel zich hebben schuldig gemaakt aan seksueel en lichamelijk geweld. Deze beschuldiging is door de woordvoerder van Justitie tegengesproken.

De vrouwen willen met hun actie bereiken dat alle beperkende maatregelen worden opgeheven en de mogelijkheid tot luchten wordt uitgebreid. Zij willen ook dat ze zich met elkaar kunnen voorbereiden op hun proces, dat begin juli plaatsheeft. De directie liet donderdag weten niet op de eisen van de gedetineerden te zullen ingaan. De kraaksters willen hun hongerstaking tot aan hun vertrek naar Hoogeveen volhouden. De verwachting is dat de vrouwen bij hun aankomst in De Grittenborgh dezelfde eisen zullen stellen.

Overleg tussen advocaten van de vrouwen en de directie van De Noorderschans leverde dinsdag een aantal oplossingen op waarvoor ook extra personeel naar de Noorderschans zou komen. Toen werd nog uitgegaan van een sluiting van de gevangenis op 17 juli. Donderdagmiddag echter besloot het ministerie dat de vrouwen naar De Grittenborgh zullen verhuizen. De Noorderschans gaat nu definitief dicht op 1 juli.

Hongerstaking krakers breidt zich verder uit

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De 19 kraaksters in de gevangenis Noorderschans in Winschoten hebben met hun hongerstaking steun gekregen van vijf krakers in Leeuwarden. Zij weigeren vast voedsel uit solidariteit met de kraaksters in Winschoten. De 19 vrouwen in Winschoten worden waarschijnlijk begin volgende week overgebracht naar de nieuwe gevangenis De Grittenborgh in Hoogeveen, net als zes kraaksters die nu nog in Dordrecht vastzitten.

De mannelijke krakers in de Hoogeveense gevangenis worden in één gebouw ondergebracht en mogen zich van de directie samen voorbereiden op de rechtzaken begin juli. Dit is ook één van de eisen van de hongerstakende vrouwen in Winschoten. Over het overbrengen van de vrouwen naar Hoogeveen heerst op het Steunpunt-WNC in Groningen tevredenheid. Een woordvoerder: "Ze kunnen ze nog beter vrijlaten, maar de gevangenis in Hoogeveen is beter uitgerust. In Winschoten was het personeel overbelast en het gebouw was niet ingericht op de vrouwen."

zie ook pagina 3 BOVEN

Gevangenis in Winschoten sluit toch per 1 juli

NvhN 23/6

Kraaksters uit Noorderschans snel naar bajes Hoogeveen

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN/WINSCHOTEN — De 19 vrouwelijke krakers, die sinds 27 mei vast zitten in de gevangenis Noorderschans in Winschoten, worden maandag en dinsdag overgeplaatst naar de penitentiare inrichting De Grittenborgh in Hoogeveen (zie ook pagina's 1 en 3). Dat maakte het ministerie van Justitie gistermorgen na topberaad bekend.

Naast de kraaksters, die op het ogenblik in de Molenstad verblijven, worden ook de zes vrouwen die nu opgesloten zijn in het Huis van Bewaring in Dordrecht naar de nieuwe bajes in Hoogeveen gebracht.

Met dit besluit komt een eind aan een periode van grote onzekerheid, waarin het personeel van de Winschoter bajes de afgelopen dagen verkeerde. "Wij voelen ons als een jojo behandeld," kenmerkte onlangs een bewaarder van de Noorderschans de situatie. Eind januari reeds maakte Justitie bekend dat de bajes per 1 juli zou sluiten, maar door de recente krakersrellen in Groningen bestond daar lange tijd grote onduidelijkheid over.

De oplossing die gisteren uit de bus rolde, is op het ministerie op het laatste nippertje gevonden. Lange tijd kon het departement geen vervangende celruimte vinden voor met name de grote groep kraaksters, die achter slot en grendel zitten in Winschoten.

In Nederland heerst sowieso al een chronisch tekort wat betreft celruimte voor vrouwen. Vandaar dat het departement besloot De Grittenborgh in Hoogeveen tijdelijk om te dopen tot Huis van Bewaring voor vrouwen. Een woordvoerster van Justitie meldde gistermorgen overigens nog dat verlengde openstelling van de Noorderschans "optie nummer één" was.

Plaatsvervangend directeur P. op de Dijk zegt dat sinds de bekendmaking er een "opgetogen stemming" heerst onder de vangenbewaarders. "Iedereen weet nu waar hij aan toe is. Maandag en dinsdag vertrekken de vrouwen, daarna gaan wij de boel opruimen en verzendklaar maken. Over de open dagen, die aanvankelijk eind mei zouden worden gehouden, beslissen wij begin volgende week," aldus Op de Dijk.

Open brief aan Staatsen

Gezinsbode 22/6

Er is in deze stad iets wat ik niet kan volgen. Ik verzoek u dringend mij dit uit te leggen.
Hoe is het mogelijk dat er hier in de stad een zelfde dief zeven keer in één week wordt aangehouden tijdens een diefstal en weer wordt vrijgelaten. Dat fietsendieven en junks uitgebreid hun gang kunnen gaan. Dat je in de binnenstad (vooral de Poelestraat) 's nachts als enkeling niet veilig kan lopen omdat de kans groot is dat je door groepen jongeren in elkaar geslagen wordt en soms zelfs met messen bewerkt. Tot nog toe had ik het idee dat het antwoord op al deze vragen was:
1. Wij hebben te weinig politie.
2. Wij hebben te weinig celruimte.
Maar nu: Een een hoeveelheid krakers vernielen enkel panden en een auto. Let wel: ik keur deze handelswijze geenszins goed, ik vraag mij alleen af:
-Hoe kan het dat er plotseling meer dan genoeg politieagenten voorradig zijn?
-Hoe kan er nu opeens wèl meer dan genoeg celruimte zijn?
Ik heb haast de indruk dat dit soort vernielingen als véél erger wordt uitgelegd dan het molesteren van mensen, inbreken en fietsen stelen.

Daarbij klopt de manier waarop het PKW-gebouw ontruimd is geheel niet. Het motief 'brandgevaar' had al vele jaren eerder gebruikt kunnen woden om het Wolters Noordhoff complex te ontruimen.
Hoezo vervangende woonruimte? Dat heeft lang niet iedereen gehoord in dat pand en zéker de mensen niet die gevangen zitten. Is er trouwens wel een woningstichting die ze hebben wil? En persoonlijke spullen pakken? (Let wel: dit is niet hetzelfde als waardevolle spullen.) In een half uur tijd en tussen bezittingen van mensen die gevangen zitten en vlak na zo'n grote verhuizing is dit onmogelijk.
En vervolgens alles van 2-hoog in containers zien gooien.
Vraag: wat hebben jullie gedaan met de studenten die Studiefinanciering kort en klein sloegen? Maar de krakers zijn gewoon nu de zondebok.
Met uw uitspraak 'Het is oorlog' (NvhN 28/5) kunt u geen oorlog uitroepen. Het is geen oorlog hier in Nederland en u hebt zich nog steeds aan de wet te houden.
Volgens het NvhN en de Gezinsbode van 30/5 konden de krakers pas na een kort geding uit het PKW gezet worden. Dit was gewoon een illegale manier om u van krakers te ontdoen: gebruik maken van de situatie, de burgerij is op uw hand en de meeste krakers zitten nog gevangen. Hoera! Uitroeien dat rattennest.
Wees niet verbaasd als uw stad (of die van uw opvolger) over een tijd wordt bevolkt door zwerfjongeren en/of een geheel verse lichting RAF-denkers.
U hebt ze zelf gekweekt op deze wijze.

H. Haveman.

Klein deel krakers Groningen vrij op last van rechtbank

GRONINGEN (ANP) – Vijfenveertig van de 124 krakers die in verband met de rellen rond het Wolters Noordhoff-complex in Groningen in diverse huizen van bewaring in het hele land in voorarrest zaten zijn zaterdag vrijgelaten. De raadkamer van de rechtbank in Groningen had vrijdag tot vrijlating besloten.
Bij de vrijgelatenen zijn dertien vrouwen uit de groep van 19 vrouwen die in de gevangenis in Winschoten vorige week in hongerstaking gingen. Morgen dient voor het gerechtshof in Leeuwarden het appèl dat vrijwel alle 124 gedetineerde krakers tegen de verlenging van hun gevangenhouding hebben ingediend.
Van zeventien van de nu vrijgelaten verdachten is volgens persofficier van justitie mr. M.H. Geerds geen naam of adres bekend. Er zijn foto's en vingerafdrukken genomen.

Inlichtingen

De Informatiseringsbank in Groningen heeft justitie inlichtingen gegeven over één van de krakers. De bank, die de studiebeurzen verzorgt, verschafte naam, adres en woonplaats van de kraker, gegevens die bij justitie al bekend waren. „Het ging dus om een bevestiging", aldus mr. Geerds. Hij vindt het normaal dat instanties, net als burgers, dergelijke inlichtingen geven als politie of justitie daarom vragen.
Een woordvoerder van de Informatiseringsbank wijst op de Wet Persoonsregistratie, die het geven van dergelijke informatie heel nadrukkelijk verplicht stelt. Krakers worden zelfs speciaal als categorie genoemd.

Trouw 25/6

'Onvoldoende grond voor langer voorarrest' 23/6

Rechtbank laat 45 krakers WNC vrij

Van onze justitieverslaggever
Jan van Dijk

GRONINGEN - De raadkamer van de rechtbank in Groningen heeft gisteren 45 krakers van het Wolters Noordhoff-complex naar huis gestuurd. Volgens persrechter mr. F. M. Wieland vindt de raadkamer dat er onvoldoende gronden zijn om de verdachten nog langer vast te houden. "Ik kan me voorstellen dat de zaak inmiddels redelijk is uitgezocht en dat er geen gronden meer zijn om deze verdachten gevangen te houden."

Van de 137 verdachten hadden 69 bij de raadkamer een verzoek ingediend om de gevangenhouding op te heffen. In één zaak moet de raadkamer nog een beslissing nemen, in 23 andere gevallen besloot de rechtbank het verzoek om de gevangenhouding op te heffen niet te honoreren.

Het openbaar ministerie zal niet in beroep gaan tegen de beslissing van de raadkamer om 45 verdachten in afwachting van hun berechting in vrijheid te stellen. Officier van Justitie mr. M. H. Geerds zegt dat het OM "in nuances met de raadkamer van mening verschilt," maar dat dit geen aanleiding is om de beslissing bij het hof te betwisten. Het onderzoek is volgens Geerds in grote lijnen afgerond. Inmiddels is van 84 van de 137 verdachten de identiteit bekend. Het onderzoek is er nu vooral nog op gericht om achter de namen van de overige verdachten te komen. "Nog dagelijks komen er nieuwe namen binnen, maar voor dat onderzoek is het niet van wezenlijk bang dat alle verdachten vast blijven zitten," zegt Geerds. De verdachten die nu zijn vrijgelaten hebben allen wel een dagvaarding meegekregen.

Raadsman mr. A. Fokkema noemt de beslissing van de raadkamer "een doorbraak." Volgens Fokkema heeft de raadkamer met deze beslissing impliciet het oordeel uitgesproken dat de tenlastegelegde openlijke geweldpleging niet kan worden uitgebreid tot personen van wie niet vaststaat dat ze op enigerlei wijze aan de vernielingen hebben deelgenomen. "Wij hebben van meet af aan gezegd dat de simpele vaststelling dat iemand die in het pand aanwezig was niet zo lang kan worden vastgehouden. Ik ben blij dat de raadkamer daar nu ook zo over denkt."

NvHN.

Publiek moet kaart aanvragen voor proces WNC-krakers

25/6

mevr. M. de Vries – tel. u. [illegible]

AANKONDIGING

Behandeling van de zaken, samenhangende met de gebeurtenissen rond het voormalig Wolters Noordhoff complex te Groningen.

Op dinsdag 3, woensdag 4, donderdag 5, vrijdag 6 en maandag 9 juli zullen bovengenoemde zaken behandeld worden door de meervoudige strafkamer van de arrondissementsrechtbank te Groningen.
Deze zittingen, welke plaatsvinden in het gebouw van de rechtbank, Oude Boteringestraat 38 te Groningen, zijn openbaar.
In verband met de beperkte ruimte in de zittingzaal alsmede in verband met de te treffen beveiligingsvoorzieningen kan slechts een beperkt aantal personen per zitting als publiek worden toegelaten.
Indien u een dezer zittingen wilt bijwonen kunt u dit kenbaar maken door het aanvragen van een toegangsbewijs.
U dient daartoe op een **briefkaart**, met daarop uw naam en adres aan te geven, op welke dag u een zitting wilt bijwonen. Een tweede voorkeur kan ook worden aangegeven. Deze briefkaart dient u te zenden aan de arrondissementsrechtbank, Postbus 781, 9700 AT Groningen.
Het toegangsbewijs wordt u dan toegezonden als de ruimte dat toelaat.

De arrondissementsgriffier,
mr. Th.L.M. Gerritsen.

● *De advertentie van de rechtbank die in de krant heeft gestaan.*

NvHN.

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN - Vanwege veiligheidsredenen en de verwachte grote publieke belangstelling voor het proces van de krakers van het Wolters Noordhoff-complex heeft de rechtbank in Groningen besloten alleen mensen toe te laten die vooraf een plaatsbewijs hebben aangevraagd. In advertenties die vorige week donderdag en zaterdag in deze krant stonden heeft de rechtbank dit bekendgemaakt. Het proces begint volgende week dinsdag.

Een woordvoerder van de rechtbank zegt dat inmiddels vijftien mensen een toegangsbewijs hebben aangevraagd. Hij verwacht dat 50 belangstellenden per dagdeel het proces kunnen volgen. Dat zal waarschijnlijk in een aparte ruimte moeten gebeuren, waar door middel van een tv-circuit beelden uit de zittingzaal te zien zullen zijn.

Vanmiddag wordt besloten of er ook publiek in de zittingzaal het proces kan volgen. De rechtbankwoordvoerder acht de kans daarop niet groot, omdat de zaal te klein is om behalve verdachten, advocaten, politie en journalisten ook het publiek een plaatsje te geven.

Mensen die het proces willen bijwonen, moeten op de briefkaart aangeven welk dagdeel zij het proces willen volgen. Ook kunnen ze een tweede keus opgeven. Als er ruimte is krijgen ze een toegangsbewijs thuisgestuurd.

Groningen dagvaardt 17 krakers WN-complex met foto en vingerafdruk

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN/DEN HAAG — Het openbaar ministerie in Groningen stuurt 17 krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen een dagvaarding met daarop in plaats van hun naam hun pasfoto en vingerafdruk. De groep heeft tijdens het voorarrest steeds geweigerd hun identiteit kenbaar te maken. Volgens de Groninger persofficier mr. M.H. Geerds is het de eerste keer dat het openbaar ministerie in Groningen krakers op een dergelijke manier voor de rechtbank daagt. Het staat verdachten overigens vrij hun identiteit niet kenbaar te maken. Slechts het opgeven van een valse naam is strafbaar.

Enkele jaren geleden maakte de Hoge raad het zogenoemde anoniem dagvaarden mogelijk. Als het vrijwel onmogelijk is om de identiteit van een persoon te achterhalen, mag een advocaat of het openbaar ministerie een dagvaarding uitbrengen met een zo nauwkeurig mogelijke omschrijving van de bedoelde man of vrouw. In veel gevallen kon worden volstaan met beschrijvingen als "zij die verblijven in het pand".

Vooral de sociale advocatuur heeft zich sterk verzet tegen de mogelijkheid van het anoniem dagvaarden, omdat naar hun mening de kans te groot zou zijn dat onschuldigen op een minimale verdenking al vastgehouden konden worden. Over het algemeen accepteren de Nederlandse rechtbanken uitsluitend anonieme dagvaardingen als de kans op identiteitsverwisseling nagenoeg uitgesloten is en het voor de uitbrenger van de dagvaarding echt niet mogelijk was om de juiste identiteit van de man of vrouw te achterhalen.

Daar in Groningen de krakers door de politie werden vastgehouden, was het voor het openbaar ministerie eenvoudig om bij die verdachten die hun identiteit niet wilden prijsgeven, een foto te laten maken en voor de zekerheid ook een vingerafdruk om hen zo voor de rechtbank te kunnen dagen. Ook bij de uitvoering van een eventueel vonnis zal met behulp van foto en vingerafdruk de anonieme kraker aangepakt worden.

De rechtszaak tegen de 137 Groninger krakers begint op 3 juli. De rechtbank heeft in totaal vijf zittingsdagen uitgetrokken voor hun berechting.

Bij de ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex werd voor miljoenen guldens schade toegebracht aan in de onmiddellijke omgeving gelegen panden.

Onderzoek naar dood kraker vast

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — Het onderzoek naar de dood van de 22-jarige kraker Marco Lupi, wiens lichaam op 21 april van dit jaar werd aangetroffen bij het gekraakte Wolters-Noordhoff-complex in Groningen, zit vast. De politie zoekt naar drie getuigen die de laatste uren van de ochtend van de 21-ste april met de man doorbrachten. Sectie wees uit dat Lupi door hard geweld van buiten om het leven is gekomen, waarbij Justitie inmiddels een ongeval niet uitsluit. In krakerskringen in Groningen geldt nog steeds, als zou Lupi zwaar depressief zijn geweest en zelfmoord hebben gepleegd. Krakers die bij de ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex zijn aangehouden, hebben in de gevangenissen veelal geen verklaringen over deze zaak afgelegd. Het politie-onderzoek in de zaak staat op een laag pitje.

"Alles hangt af van het horen van de drie getuigen die we zoeken," aldus officier van Justitie mr. M.H. Geerds.

NvhN

25/6

ZELFMOORD IN WNC?

Drie getuigen gezocht na dood Groninger kraker

NVdN 25/6

Ruim twee maanden nadat op de vroege vrijdagochtend van 21 april het levenloze lichaam van de 22-jarige kraker Marco Lupi werd gevonden in de Poststraat naast het voormalige kraakcomplex Wolters Noordhoff, zoekt de politie naar drie getuigen. Alleen zij waren de laatste uren voor Lupi's dood in zijn buurt en kunnen daarom licht in de zaak brengen. De vraag of Lupi werd vermoord of zelfmoord pleegde,

Van onze verslaggever Hans Leber

is door de Groninger politie nog niet opgelost.

Over Lupi wordt na veel gesprekken al snel één ding duidelijk: De jongen leed aan depressies en wenste meermalen de dood. Zijn vrienden wisten dat. Enige tijd voor de 21-ste april werd Lupi's wens heviger, toen zijn vriendin hem verliet. Het meisje woonde in het WNC en kreeg in de nacht van de 20-ste april bezoek van haar ex-vriend. Lupi bracht zichzelf daarbij verwondingen toe, verklaarde zijn ex-vriendin later. Ook tegenover de politie. Haar verhaal wordt door medekrakers bevestigd. De bewoners van het WNC houden het op zelfmoord. "Als hij vermoord is, zou ik het weten. Maar er wonden in het WNC geen moordenaars. Lupie wilde dood en dat heeft hij nu voor elkaar," zegt een voormalige bewoonster van het inmiddels ontruimde en gesloopte complex. Ze heeft een eigen visie: "Die verhalen over moord worden door de politie en door Justitie verteld om sfeer te kweken. Eerst rondom de ontruiming en nu rondom de processen van volgende week."

Direct nadat het lichaam van de jongen werd gevonden, gingen rechercheurs het kraakpand binnen. Zij bleven er korte tijd voor een onderzoek. 's Avonds bezochten rechercheurs Lupi's woning in het gekraakte P.K. Woldijkpand aan de Noorderhaven, dat overigens inmiddels ook is ontruimd. Op zaterdag, een dag later, kwamen zij terug, weer voor een onderzoek. Maar pas een week later meldde de rechter-commissaris zich met rechercheurs aan de deur voor een sporenonderzoek; een week later speuren naar bewijs in een pand waar vijftig mensen woonden, een bijna onmogelijke klus. De gang van zaken doet denken aan een klungelig politie-onderzoek, om wat voor redenen ook.

Eén mogelijke verklaring hiervoor werd onlangs gegeven door rechercheurs tegenover een verslaggever van het Nieuwsblad van het Noorden: De rechter-commissaris en de officier van Justitie zouden terughoudend zijn geweest met het verlenen van onderzoeksfaciliteiten. Dit omdat de krakers niet geïrriteerd mochten worden in verband met een bezoek van Beatrix op Koninginnedag aan Haren, in de periferie van Groningen. De betrokken officier van Justitie mr. M.H. Geerds ontkende dit destijds. En dat doet hij nog steeds. Maar intussen is binnen het korps wel een onderzoek door de Rijksrecherche gaande naar de bron van de publicatie, de in het artikel anoniem gebleven rechercheurs.

De eerste politie-onderzoeken, op de ochtend van Lupi's dood, wezen in de richting van zelfmoord. Er werd een potje ether gevonden in de nabijheid van het lichaam van de jongen. Merkwaardig was alleen de plek waar het lichaam lag; op enkele meters afstand van het pand. Volgens officier van Justitie Geerds is het uitgesloten dat de jongen daar op eigen kracht kon komen. "Hij had wonden aan zijn hoofd waaruit bloed heeft gevloeid en dat bloed lag niet op straat." Maar Lupi verwondde toch zichzelf? Geerds antwoordt dat alleen de drie onvindbare getuigen hierover helderheid kunnen bieden. Wel stelde een getuige tijdens een verhoor de vraag: 'Is het strafbaar een lijk te versjouwen?' Geerds trekt geen conclusies, maar zegt wel voorzichtig: "Iemand kan eerbare motieven hebben om een lijk te verslepen."

Sectie van de patholoog-anatoom gaf de zaak een wending. In het bijzijn van rechercheurs constateerde deze: Grof geweld van buiten, kneuzingen, meerdere ribben gebroken. De politie en ook officier van Justitie Geerds dachten vervolgens aan moord. Maar inmiddels houdt men ook met een tweede mogelijkheid rekening. Zelfmoord acht Geerds op basis van de sectie nog steeds uitgesloten, maar met een ongeval moet ook ernstig rekening worden gehouden. Een val? Iets anders? Alles is mogelijk.

In de vroege ochtend van de dag waarop Lupi werd gevonden, was een luidruchtige ruzie hoorbaar in het WNC. Een toenmalige WNC-bewoner: "Er is die nacht veel gebeurd. Lupi heeft zichzelf voor de ogen van Karin verwond, om aandacht te trekken. Zij heeft me dit later verteld. Wat er precies is gebeurd, weet ik niet, maar dat-ie vermoord zou zijn...? Nee man, onmogelijk, dat zou ik weten."

Een bezwaar van de krakers dat zij geen inzicht hebben gekregen in de resultaten van de lijkschouwing door de patholoog-anatoom, wordt door Geerds weersproken: "Dat is ook helemaal niet gebruikelijk. Ook de familie heeft erom gevraagd, maar het probleem is dat er nog geen definitief rapport is. De patholoog-anatoom Elema werd direct na de lijkschouwing ziek en kan pas binnenkort zijn bevindingen op papier zetten. Voor de familie maak ik dan een uitzondering, die krijgen het sectierapport. Dat heb ik toegezegd."

Geluiden in het Groninger geruchtencircuit — en ook elders — als zou Lupi de contactpersoon van de Binnenlandse Veiligheids Dienst in het WNC zijn geweest, worden door autoriteiten naar het land der fabelen verwezen. Ook het gerucht van een moorddadige interventie van voetbalsupporters, een bepaald vijandige groep jegens de WNC-bewoners om onduidelijke redenen, is niet echt serieus te nemen. Nee, iedere vraag die nog wordt opgeworpen in het onderzoek, kan slechts door de drie gezochte getuigen worden beantwoord. Twee van de drie getuigen waren al eerder op het politiebureau om verklaringen af te leggen. "We kregen een foto van Lupi te zien, genomen toen hij al dood was. Schokkend. En waarom? We wisten heus wel hoe hij eruit zag." In totaal hebben acht WNC-ers een bezoek aan de rechercheurs gebracht. Als 'verdachte' is niemand gehoord, men was getuige. De meesten namen een vriend of vriendin mee. De rechercheurs klaagden over instabiele verklaringen die nadien met groot gemak weer werden ingetrokken. Tijdens de verhoren van krakers die bij de ontruiming van het WNC-complex enkele weken geleden werden gearresteerd, weigerden dezen veelal verklaringen over de toedracht af te leggen, aldus Geerds. Dit weigeren gebeurde pas nadat een advocaat bezwaar had gemaakt over de verhoren in zaken die niets met de ontruiming te maken hadden, het vergrijp waarvoor de krakers vast zaten, vertelt iemand van de Steungroep-WNC.

De inmiddels afgeronde sloop van een groot gedeelte van het WNC maakt de zaak er ook niet eenvoudiger op. Officier van Justitie mr. M.H. Geerds: "Een reconstructie is hierdoor onmogelijk. Dat is nadelig, maar niet doorslaggevend." Volgens Geerds zal het onderzoek uiteindelijk toch een acceptabele verklaring voor de dood van de jongen opleveren. "Als we eerst die drie getuigen maar kunnen spreken." Inmiddels is het politieteam dat zich op de zaak stortte, gereduceerd tot een paar rechercheurs. Vooral vanwege vakantieperikelen. "Maar als de getuigen zich melden, tuigen we de groep direct weer op," aldus Geerds.

Geerds omschrijft het onderzoek als "een zeer moeilijke zaak", om te vervolgen met een persoonlijke noot: "Het heeft mij in hoge mate verbaasd dat de mensen uit dat pand uit solidariteit geen verklaringen af willen leggen over de dood van een maatje. Verwerpelijk vind ik 't."

● *De Groninger recherche op zoek naar moordsporen in de Poststraat.* *(Foto: Jaap Knigge)*

(Korte) mededelingen

Rechtszekerheid voor Arrestanten WNC

Hierbij spreken wij onze verontrusting uit over de behandeling van de arrestanten na de ontruiming van het Wolters-Noordhoff Complex op 27 mei in Groningen.

Op 6, 8 en 9/6 werd voor 124 mensen de voorlopige hechtenis met 30 dagen verlengd. Het is in Nederland niet toegestaan de voorlopige hechtenis als sanctie te gebruiken. Wij vermoeden dat hieraan voorbij gegaan wordt op grond van:

- de op voorhand genomen beslissing een ieder, ongeacht diens aandeel in de zaak, vast te houden
- het grote aantal volgens het vooronderzoek onschuldigen dat nog wordt vastgehouden
- het negeren van de individuele omstandigheden van de arrestanten.

Trouw/VK. Parool 5/6

Bovendien hebben de uitlatingen van bestuurders rond de ontruiming deze indruk versterkt, bijvoorbeeld door de vraag om omkering van de bewijslast. Deze juridische aanpak gaat voorbij aan fundamentele principes van de rechtstaat, zoals het principe van liever tien schuldigen vrij te laten dan één onschuldige van z'n vrijheid te beroven en het principe van rechtsbescherming.

Deze principes zijn onmisbaar voor een rechtvaardige samenleving. Het schenden ervan leidt tot een repressief klimaat waarin een groep op grond van haar leefstijl gecriminaliseerd wordt. Onze bezorgdheid betreft de rechtsgang na de arrestaties omdat de middelen die ingezet worden een grotere bedreiging voor de rechtstaat kunnen vormen dan de kwaal die ze moeten bestrijden.

L. Nauta, ESVB J. Zeelen, HSV Driebergen, SP afd. Groningen, USSD, CPN afd. Groningen, LSVB, E. Bruggink, Links Forum, B. Freriks, Vereniging het IJkhuis, J. Knikking, J. Dijk, G. Bosma, M. van Hout, P. Huisman, Hoogeschool de Horst, D. Nauta, I. van Gent (raadslid), L. Jansen, H. Mol (raadslid), E. Marijs, R. Dorenbos (raadslid), D. Niruc, D. Smit (raadslid), P. v.d. Slot, A. v.d. Stap (raadslid), R. Maatjes, R. Paping (raadslid), H. Obin, J. Meulenbroek, L. den Toon, SAP A'dam, S. Halman, A. den Dulk, M. Tissing, J. Bartels, B. van zon, I. Israëls, E. Geerts, F. v.d. Oudenrijn, M. Gelling, S. Doeve, S. v.d. Heyden, H. v.d. Steenhoven, I. Sok, Mr. A. v. Deuzen, H. Heerema, R. van Liefland, H., A. en G. Meijers, W. Berentsen, F. v. Everdingen, H. Boer, A. Huizenga, C. Bugel, A. Kramers, J. Spans, A. ten Bosch, F. Stavast, T. Swierstra, K. Dekker, A. Waldemar, A. Voerman, A. Melles, T. Reininga, S. v.d. Veer, H. Moll, E. Nonhebel, H. Harbers, T. v.d. Veer, B. Ticheler, A. Bornebroek, G. Scholtens, B. Oertbling, B., W. en M. Karssenberg, G. Megias, W. Willemse, S. de Kan.

Advocaten betwisten vasthouden van restant Groningse krakers

V.K. 25/6

Van onze verslaggever

GRONINGEN - Morgen beslist de raadkamer van het gerechtshof in Leeuwarden over de verdere gevangenhouding van het overgrote deel van 79 krakers die nu nog in voorarrest zitten. Deze procedure loopt parallel aan die waarin de Groningse rechtbank vrijdag de vrijlating gelastte van 45 ex-krakers van het Wolters-Noordhoff complex. Het is niet uitgesloten dat de advocaten zullen proberen nog voor de terechtzitting een oordeel te krijgen over die krakers die na morgen nog moeten blijven zitten.

Mr A. Fokkema, advocaat van de krakers, zegt „een beetje ambivalent" te reageren op de vrijlating van de vijfenveertig krakers. „Enerzijds ben ik zeer tevreden, maar anderzijds houdt me bezig waarom voor anderen nog wel de gevangenhouding geldt. Volgens mij is die niet meer vol te houden. Het onderzoek is afgerond; de contouren zijn nu wel duidelijk. Van de meeste verdachten is hooguit aan te tonen dat ze tijdens de ontruiming in het pand aanwezig waren. Het bewijs dat ze ook aan vernielingen zouden hebben deelgenomen, is volgens mij een groot vraagteken. En dan is het toch bizar mensen vast te houden van wie wat verdenkingen betreft vrijwel niets concreets vaststaat."

Fokkema en zijn collega's hebben zo'n dertig krakers als cliënten. Ze waren de eersten die de Groningse rechtbank vroegen om een herwaardering van de positie van de gedetineerde krakers. „Collega's van ons hebben wat later ook zo'n procedure aangespannen en over al die zaken heeft de rechtbank vrijdag in één keer beslist. Met de vrijlating heeft de rechtbank een eerste schifting aangebracht. Het gerechtshof zou een tweede schifting kunnen aanbrengen," aldus Fokkema.

Van 23 krakers werd het verzoek tot invrijheidstelling afgewezen. Volgens de zogenaamde Steungroep Wolters-Noordhoff Complex zitten er van de gedetineerde krakers nog één in Zwolle en één in Groningen gevangen onder een zeer beperkt regime. De twee krijgen geen recreatie en sport, ze worden minimaal gelucht en per etmaal zitten ze 23 uur „achter de deur".

Onder de vijftien vrijgelaten vrouwelijke krakers bevonden zich dertien van de negentien vrouwen die in de Winschoter Noorderschans gevangen zaten en die met een hongerstaking aandacht vroegen voor hun situatie. Zij stonden in de nacht van vrijdag op zaterdag rond twee uur op straat. Van zeventien van de vrijdag vrijgelaten verdachten zijn naam en adres bij het Openbaar Ministerie nog steeds onbekend.

Nog één cliënt van mr Fokkema zit gevangen in de Noorderschans. „Alles bij elkaar zitten er in de Noorderschans nog zes vrouwen. Ik vraag me af waar het verschil in behandeling in zit. Mij is het in ieder geval niet duidelijk," aldus Fokkema.

Mr Fokkema veronderstelt zelf dat de meeste vrijgelaten verdachten toch wel op de terechtzitting zullen verschijnen, al was het maar als uiting van solidariteit met de krakers die dan nog vast zitten. De zittingen — met in totaal naar verwachting ongeveer 150 verdachten — worden gehouden op 3, 4, 5, 6 en 9 juli.

De meeste dagvaardingen stoelen op drie punten. Er wordt de krakers openbare geweldpleging ten laste gelegd, alsmede versperren van de openbare weg en deelname aan een organisatie met een crimineel oogmerk. Juist dit laatste punt zullen de raadslieden fel aanvechten.

Informatiseringsbank gaf informatie over kraker van WN-complex

Nvh N 25/6

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De Informatiseringsbank in Groningen heeft onlangs het Openbaar Ministerie een inlichting verschaft over één van de gedetineerde krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen. De Informatiseringsbank verschafte naam, adres en woonplaats van de kraker, gegevens die bij Justitie al bekend waren. "Het ging dus om een bevestiging," aldus mr. M.H. Geerds, persofficier van Justitie in Groningen. Hij noemt het een heel normale zaak dat instanties dergelijke inlichtingen geven, zoals het ook heel normaal is dat een burger informatie verschaft als politie of Justitie daarom vragen.

Een woordvoerder van de Informatiseringsbank wijst op de Wet Persoonsregistratie, waarvan de derde fase op 1 juli van kracht wordt. In die wet wordt het geven van dergelijke informatie nadrukkelijk verplicht gesteld (krakers worden zelfs speciaal als categorie genoemd). De woordvoerder van de Informatiseringsbank wijst er verder op dat het verstrekken van inlichtingen ook in de geest ligt van de nu geldende overgangsregeling.

25/6 NvhN

Schriftelijk aanmelden voor proces tegen krakers

Mensen die het proces tegen de krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex willen bijwonen, moeten per briefkaart een toegangsbewijs aanvragen. Zij kunnen dan een dagdeel van het proces, dat van 3 tot en met 9 juli in Groningen wordt gehouden, volgen. Op de briefkaart kunnen zij eventueel ook hun tweede voorkeur opgeven.

Dat heeft de rechtbank zaterdag bekend gemaakt in een advertentie in het Nieuwsblad van het Noorden.

Tot dit resserveringssysteem is besloten omdat er beperkte ruimte is in de zittingzaal en omdat vanwege veiligheidsmaatregelen maar een beperkt aantal personen als publiek kan worden toegelaten.

gezinsbode

Informatiseringsbank gaf volgens D66 ten onrechte gegevens

DEN HAAG (ANP) — De fractie van D66 in de Tweede Kamer vindt dat de Informatiseringsbank in Groningen onjuist heeft gehandeld bij het verschaffen van gegevens over een gedetineerde kraker van het Wolters-Noordhoffcomplex aan de justitie.

De Informatiseringsbank heeft zich ten onrechte beroepen op de Wet Persoonsregistraties, zo stelt het D66-kamerlid Wolffensperger in schriftelijke vragen aan minister Hirsch Ballin van Justitie.

Wolffensperger wijst erop dat de Wet Persoonsregistraties nog niet in werking is getreden op het gebied van het onderwijs. Van een feitelijke verplichting kan dus ook geen sprake zijn. Hij wil verder van Hirsch Ballin weten hoe deze aankijkt tegen het door de bank gehanteerde argument dat men gehandeld heeft „in de geest van de wet". In de wet is immers als criterium voor het verstrekken van gegevens opgenomen dat „de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerden daardoor niet onevenredig wordt geschaad".

29/6 V.K.

Voorarrest opgeheven

Vijf Groningse krakers in vrijheid gesteld, 72 nog vast

Van een onzer verslaggeefsters

LEEUWARDEN – Vijf krakers van het voormalige Wolters Noordhoff-complex in Groningen zijn gisteren in vrijheid gesteld. Het Hof in Leeuwarden deed de uitspraak dat hun voorarrest moest worden opgeheven.

Het Hof heeft daarvoor geen motivatie opgegeven. Op het ogenblik zitten er nog 72 krakers in voorarrest. In totaal gingen afgelopen dinsdag 77 krakers bij het Hof in beroep tegen het voorarrest van dertig dagen dat de rechtbank in Groningen hen had opgelegd. Ze waren in beroep gegaan omdat ze vonden dat hun gevangenhouding in het voorarrest veel te lang duurde in verhouding tot de straf die ze zouden kunnen krijgen.

Het Leeuwarder Hof behandelt volgende week dinsdag de zaak van 42 krakers. Het beroep van de overige 35 wordt later behandeld. Het eigenlijke proces tegen de krakers van het oude Wolters-Noordhoff-complex begint volgende week dinsdag in Groningen. Voor dit proces zijn zelfs een paar zittingsdagen uitgetrokken. De krakers worden onder andere verdacht van gewelddadige criminaliteit.

De krakers hadden bij monde van hun advocaten dinsdag achter gesloten deuren bij het gerechtshof hun onmiddellijke invrijheidsstelling geëist. Volgens de advocaat Wolters uit Leeuwarden, die vijf van de 77 krakers vertegenwoordigde, werden de krakers zonder voldoende bewijs vastgehouden. Hij vond dat voorlopige hechtenis enkel en alleen kan worden bevolen als er sprake is van een redelijke verdenking van een strafbaar feit. Hij zei dat zijn cliënten niet bij openlijke geweldpleging betrokken zijn geweest, maar dat alle vorderingen van de officier bij de Groninger rechtbank daar wel op zijn gebaseerd.

De 77 krakers zaten dinsdag ruim een maand vast. De identiteit van een deel van de verdachten bleef voor het gerechtshof onbekend. Een aantal ex-krakers weigert nog steeds zijn naam te geven.

Trouw 28/6

De derde dames wensen alle WNC-arrestanten heel veel sterkte!!!!!

Hof gelast vrijlating van nog eens vijf Groningse krakers

Van onze verslaggever

LEEUWARDEN — Het gerechtshof in Leeuwarden heeft de vrijlating gelast van nog eens vijf ex-krakers van het voormalige Wolters-Noordhoff-Complex. In de resterende 69 zaken die door het gerechtshof zijn behandeld, is het verzoek om vrijlating afgewezen. Van de vrijgelaten verdachten zaten er vier in het huis van bewaring in Den Haag en één in Leeuwarden.

De 74 door het gerechtshof in behandeling genomen appèlzaken waren aangespannen door de advocaten van de verdachten, die opheffing willen van de gevangenhouding voor dertig dagen, die door de Groningse rechtbank is opgelegd. De raadslieden vinden dat er geen enkele grond meer is om hun cliënten langer vast te houden.

De Groningse rechtbank gelaste op 7 juni en de daaropvolgende dagen, na de gebruikelijke periode van inbewaringstelling, de gevangenhouding van ongeveer 130 ex-krakers, die toen nog in voorarrest zaten.

De bedoeling van het Openbaar Ministerie was alle verdachten tot aan hun rechtszaak — begin juli — in voorlopige hechtenis te houden. Argumenten daarvoor waren: het niet of onvoldoende meewerken aan het onderzoek, kans op herhaling en de mogelijkheid dat de verdachten zich zouden ontrekken aan de berechting.

De raadslieden van een grote groep verdachten vroegen kort daarna dezelfde rechtbank de noodzaak tot verdere gevangenhouding opnieuw te beoordelen. Inmiddels waren ook appelzaken bij het Leeuwarder gerechtshof aangespannen. Vorige week vrijdag besliste de Groningse rechtbank in 68 zaken dat 45 verdachten onmiddellijk moesten worden vrijgelaten.

V.K. 28/6

Lawaai-actie

Niet opnieuw krakers vrij

Van onze justitieverslaggever

LEEUWARDEN/HOOGEVEEN — Het gerechtshof in Leeuwarden heeft gisteren niet opnieuw krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen vrijgelaten. Het hof behandelde 32 beroepen van krakers die het niet eens waren met de beslissing van de raadkamer van de rechtbank in Groningen om hun voorarrest met maximaal dertig dagen te verlengen. Dinsdag gelastte het hof de vrijlating van vijf krakers. Morgen worden de laatste zaken behandeld.

Bij de Hoogeveense gevangenis werd gisteravond door een tiental sympathisanten van de WNC-krakers opnieuw een 'lawaaiactie' gehouden. Het was de derde keer dat op deze manier steun werd betuigd aan de vastgezette krakers.

zie ook pagina 3

NvhN 28/6

Politie-onderzoek WN-complex afgerond

NvhN 28/6

Krakersrellen waren een geplande operatie

Van onze justitieverslaggever Jan van Dijk

GRONINGEN — De krakersrellen voorafgaand aan de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen waren een geplande operatie, waarin alle in het pand aanwezige personen een rol hadden. Sommigen zouden op straat barricades opwerpen, anderen zouden de deuren beschermen en in het pand was een EHBO-ploeg aanwezig.

Dit is volgens persofficier van Justitie mr. M.H. Geerds naar voren gekomen uit het inmiddels afgeronde politie-onderzoek. Daaruit blijkt volgens Geerds ook dat er verschillende plannen waren gemaakt. Welk plan uitgevoerd zou worden, was afhankelijk van de steun van sympathisanten uit de rest van het land.

Toen op vrijdag 25 mei ongeveer 135 krakers en sympathisanten werden geteld, werd besloten 'Plan 0' uit te voeren. Dat hield in het opwerpen van zeven barricades en het provoceren tot geweld. Volgens Geerds was niet bij alle in het pand aanwezige mensen bekend dat het interieur van het advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas en van café Forum zou worden gesloopt. "Dat wist alleen een 'inner circle.' Sommige verdachten hebben zich daar ook van gedistantieerd." Welke andere plannen er waren, is niet bekend geworden.

Een misrekening van de krakers was volgens mr. Geerds dat de politie het complex niet direct na de rellen heeft ontruimd. "Zij hadden daar echt op gerekend. Dat we ze er niet direct hebben uitgehaald kwam omdat er op dat moment te weinig politie was."

De krakers stonden tijdens de rellen op scherp en volgens Geerds was het op een gevecht tussen politie en krakers uitgelopen als er direct was ingegrepen. "Er is achteraf onbegrip ontstaan over het feit dat we niet direct ingrepen, maar ik ben ervan overtuigd dat er anders ernstige ongelukken waren gebeurd. Voor de krakers was het niet direct ingrijpen een ramp. We hadden ze niet erger kunnen treffen dan ze nog langer te laten zitten. Nu moesten ze met z'n allen de nacht in een benauwde kelder doorbrengen. Dat konden ze niet langer volhouden. Die nacht is de motivatie weggeëbt. Op het moment van aanhouding stonden ze te trappelen om het pand te verlaten."

Krakersproces krachtproef voor juristen

• *Een groep krakers geeft zich over.*

pagina 33

De leukste bajes van Nederland gaat dicht

Trouw 27/6

door Willem de Haan

WINSCHOTEN – Het gebouw was al gesloten, de cellen waren leeg toen eind mei het personeel van gevangenis de Noorderschans in Winschoten weer werd opgetrommeld. Justitie wist zich geen raad met de ruim 130 krakers die bij de ontruiming van het Groningse Wolters Noordhoff Complex werden opgepakt. Of de lege Noorderschans nog even 19 vrouwelijke kraaksters wilde huisvesten.

De kraaksters zijn inmiddels vrijgelaten of overgeplaatst en wellicht dat zij er anders over denken, maar voor de meeste langgestraften die de Noorderschans bevolkten, is de gevangenis een 'paradijs' in penitentiair Nederland. Maar zondag gaat de poort definitief dicht.

Staatssecetaris Kosto van justitie liet begin dit jaar weten dat de Noorderschans definitief dicht moet. Het gebouw verkeert in een ernstig vervallen staat, terwijl de exploitatie van een gevangenis met niet meer dan 20 cellen in de ogen van Justitie te duur is. De Noorderschans zal naar alle waarschijnlijkheid snel worden gesloopt. Het grootste deel van het personeel heeft nieuw werk gevonden bij andere inrichtingen in het noorden.

Het opdoeken van de Noorderschans is omstreden, want: het is niet zomaar een gevangenis, zeggen gedetineerden en personeel. Het is de prettigste gevangenis van Nederland. Ben Postuma, 15 jaar bewaarder in Winschoten, denkt dat Justitie heel snel spijt zal krijgen. ,,De mensen die wij hier hebben opgevangen geven elders enorme problemen. Wij hadden met elkaar een onderlinge band, dat was onze kracht. En dat krijg je nergens meer terug, nergens.''

'Top-boeven'

Volgens de officiële doelstelling is de Noorderschans sinds 1967 een inrichting voor 'introverte langgestrafte gedetineerden, die een intensieve bejegening behoeven'. Tal van landelijk bekende gedetineerden, 'top-boeven' zegt het personeel beminnelijk, slijten er hun jaren. Jantje B. en 'Meester O'. En een aantal Zuidmolukse treinkapers.
Directie en personeel hebben zo hun eigen aanpak. Winschoten staat bekend als 'progressief', een inrichting waar de 'menselijke benadering' voorop staat. Als de gevangenis in 1967 een nieuwe doelstelling krijgt, introduceert de directie vergaderingen waar de gedetineerden hun klachten en wensen naar voren kunnen brengen. De bijeenkomsten worden – naar de taal van de tijd – *teach in's* genoemd. Toenmalig directeur O. Nanninga zegt in een regionale krant: ,,Je moet als directeur het lef hebben een gedetineerde gelijk te geven.''
Winschoten is ook de eerste gevangenis van Nederland waar vrij bezoek, zonder toezicht, wordt ingevoerd. Er zijn nooit problemen mee geweest. De Noorderschans is ook de eerste gevangenis met 'seks-bezoek'. Landelijke bekendheid trekken ook de 'snipperdagen' die gedetineerden in Winschoten kunnen opnemen, als ze een dag geen zin hebben in het werk op de werkzaal. En als er in oktober 1977 wordt gestaakt tegen het loon van 3,85 gulden per dag (!) is de directie van Winschoten er snel bij om de eisen van de gedetineerden voor hoger loon te ondersteunen.

'Nee, als het aan mij had gelegen, had ik hier nog wel tien jaar willen zitten.' FOTO THERESA KOELEMAN

Bewaarder Henk van der Woude (42), 17 dienstjaren, zegt: ,,Het geheim van de Noorderschans is dat we gewoon menselijk zijn''. Het zit hem vooral in de dagelijkse omgang, zegt collega Ben Postuma. ,,Ik herinner me nog goed dat hier een landelijk bekende gedetineerde binnen kwam. Die man had elders meer slaag dan wat anders gehad. Hij komt hier binnen, ik geef hem een hand en stel me voor. Hij kijkt me met grote ogen aan; zoiets heeft hij nog nooit meegemaakt. Later neem ik hem mee naar de koffiekamer en zet hem koffie en een broodje voor. Nooit hebben we last met die man gehad.''
Boven, op de zolder van de gevangenis, toont Postuma nooit gebruikte wapenstokken en rieten schilden ter bestrijding van gevangenisoproer. De stoffige schilden vallen van ellende bijna uit elkaar. Postuma: ,,Het is heel eenvoudig om met rapporten te zwaaien of om iemand die dwars is in een strafcel te mieteren. Maar wat schiet je ermee op? Je moet het anders op kunnen lossen.''

In de Noorderschans wordt gezamenlijk gegeten. Ook kunnen gedetineerden zelf een potje koken als ze dat willen. Op de binnenplaats is een groentetuin waar personeel en gedetineerden samen werken. Elke drie maanden is er een feestavond, waar ook bezoekers uit Winschoten voor worden uitgenodigd. En niet zelden leidt dat tot duurzame contacten van gedetineerden met de Winschoter bevolking.
Animator van de feestavonden is lange tijd de gevangenis-aalmoezenier Bart van der Barselaar uit Emmercompascuüm: ,,Als de mensen hier binnenkomen is het eerst meestal ach en wee. De cellen zijn oud en klein, hoor je dan. Maar na een week denken ze er heel anders over. In de achttien jaar die ik hier gewerkt heb, zijn er misschien twee gedetineerden geweest die beslist overgeplaatst wilden worden.''

In de Noorderschans stond menselijke benadering van langgestraften voorop

Veters

Voor de geestelijke verzorgers en het personeel is het een uitdaging om de vaak gesloten gedetineerden aan het praten te krijgen; om er een groep van te maken. Dat lukt niet altijd, maar vaak wel, zegt Van der Barselaar. Hij herinnert zich een Duitse gedetineerde die nooit iets zei. Totdat op de werkzaal 's mans veters los zaten en de pater aan zijn voeten knielde om die veters vast te maken. ,,Dat hoef jij toch niet te doen'', reageerde de Duitser. ,,Toen was het ijs gebroken'', zegt Van der Barselaar. ,,Het was vaak een kwestie van de juiste snaar weten te raken. Sommige gedetineerden vinden hier voor het eerst iemand die naar ze luistert. Het klinkt gek, maar er zijn mensen geweest voor wie menselijke warmte een totaal onbekend fenomeen was.''

Het personeel van de Noorderschans heeft geen speciale opleiding voor de omgang met de moeilijke categorie gedetineerden. Zo is bewaarder Ben Postuma ooit loodgieter/electriciën geweest. Voormalig timmerman Henk van der Woude: ,,Je moet het aanvoelen en voor een deel heb ik het aangeleerd. Maar daar is heel wat tijd overheen gegaan; misschien wel tien jaar. Jezelf bloot durven geven, dat is de basis van alles.''
Van der Woude en Postuma voelen zich miskend en in de steek gelaten door het ministerie van justitie. Postuma: ,,Op het departement hebben ze helemaal niet geweten hoe wij hier werkten, ze hebben alleen naar de cijfertjes gekeken.''

Niet voor niets schrijven gedetineerden die vanuit Winschoten zijn overgeplaatst naar elders soms wanhopige brieven aan 'hun' oude directeur: de andere gevangenissen zijn 'hard' en somber. Johan, Piet, Henk, Cor en Gerard zijn de laatste gedetineerden van de Noorderschans. Ze winden zich op over het feit dat er in de gevangenissen zo weinig gebeurt. Ook in Winschoten, alhoewel je daar nog het vak van leerbewerker kon leren. Henk: ,,Wat ik hier heb gezien en meegemaakt verschilt wel van andere inrichtingen. Het zijn heel kleine dingetjes: dat ze welterusten zeggen; dat ze normaal doen. Ik ben nogal een opgefokt kereltje. Maar hier ben ik een stuk rustiger geworden.''

Verfje

Dat de gevangenis van Winschoten oud en krakkemikkig is en de cellen bovendien kleiner dan waar ook, doet er niet veel toe, vinden ze. Ze hadden de boel best op kunnen knappen. ,,Een verfje hier, een verfje daar, meer is het eigenlijk niet'', meent Piet. ,,Maar justitie heeft geen oog voor de gedetineerden. Het is opsluiten en wegstoppen voor zo weinig mogelijk geld. Daarom zitten die nieuwe gevangenissen vol met elektronica, kunnen ze met nog minder personeel toe.
Nee, als het aan mij had gelegen, had ik hier nog wel tien jaar willen zitten.''

De Groninger krakers aan het woord:

'Verzet mèt geweld is soms acceptabel'

De komende week staan een kleine 140 krakers terecht voor de rellen die in Groningen plaats vonden rond het Wolters-Noordhoffcomplex. Inmiddels zijn veel krakers weer vrij. Zij geven geen interviews omdat zij daarmee vrezen hun positie in de rechtzaak in gevaar te brengen; individueel en als groep. Allard ten Dam (31) en Alie Berger (29) maken deel uit van de steungroep-WNC, die de hulp voor de krakers regelt en coördineert. Berger is zelf

Door onze verslaggever Hans Leber

gebruikster van het pand geweest, "ik was er bijna dagelijks".
Alle krakers die in het WNC zaten tijdens de ontruiming, hebben ingestemd met een interview met Ten Dam en Berger in het Nieuwsblad van het Noorden. Zij werden er via brieven en telefoongesprekken van op de hoogte gebracht. "We wilden het alleen als we de steun van iedereen hadden," zegt Ten Dam.
Onderstaande relaas is een poging de ideologie van de WNC-bewoners ("we spreken namens de groep") te belichten. Over de ontwikkelingen rond de ontruiming wilden de twee het, om eerder genoemde redenen, niet hebben. Voor de goede orde: dit is het verhaal van de krakers, en van hen alléén. Zónder commentaar.

'Kraken is een vorm van verzet, niet alleen tegen bouwplannen. Ook tegen het Nederlandse systeem. Je kan stellen dat Nederland een blank-kapitalistisch systeem heeft. Met doorsnee gezinnen. Een maatschappij waarin vrouwen, flikkers, potten en zwarten worden onderdrukt. Het WNC werd bewoond door een leefgroep waar mensen in verzet wilden komen."

"Er is veel bezwaar tegen het gemeentelijk bouwbeleid. Vooral in de binnenstad, waar veel oude panden worden gesloopt en veel kantoren worden gebouwd. De binnenstad wordt onleefbaar en onveilig voor de doorsnee burger. Teveel bedrijven en steeds minder mensen wonen er. Vooral voor vrouwen is het moeilijk 's avonds door de binnenstad te lopen, waar van alles kan gebeuren zonder dat iemand het ziet. Kantorencomplexen aan het Verbindingskanaal waarachter de wijk Oosterpoort verdwijnt alsof die niet meer gezien mag worden. Raar. De gemeente moet markante punten krijgen. Dat is waar de ambtenaren in deze stad zich mee bezig houden. Vijftig procent van de Groningers, minimaal, is tegen een museum in de zwaailkom. En het komt er toch. Dat soort dingen."

"De eigenaar van het WNC, PGGM, heeft het complex gekocht, van binnen gesloopt en lang leeg laten staan om er later meer aan te verdienen. Daar zijn panden niet voor bestemd. De gemeente en de PGGM waren jarenlang in onderhandeling. Bij het oude politie bureau duurde dat 15 jaar. Tien jaar leeg, vijf jaar hebben er nog mensen in gewoond. Zo kan je met de stad niet omgaan.

De brandweerkazerne is gesloopt tegen de zin van de buurt, nog steeds is er niets gebouwd. Het gekraakte complex Nieuwpoort in de Oosterpoort is een jaar geleden ontruimd. Nog steeds ligt er een gat met een hek eromheen. Bij de ontruiming van Nieuwpoort waren trouwens geen rellen. De bewoners daarvan waren teleurgesteld. Bovendien lag het complex in een woonwijk. Ze hadden daar goede contacten met de buren. Er wáren buren. En bovendien, ieder mens is anders. Neem het Oude RKZ; bloed, zweet en tranen hebben ze er ingeleverd om het gelegaliseerd te krijgen. Niet dankzij, maar ondanks de gemeente. Maar de gemeente maakt er nu wel goede sier mee, zo van: er zijn goede krakers en we hebben goede dingen bereikt."

Geen diefstal

"Kraakpanden zijn vaak van mensen met veel geld. De manier waarop ze het kregen wordt door de maatschappij niet als diefstal beschouwd. De winst, de hoge premies, de onderdrukking van de Derde Wereld door er hongerlonen te betalen en hier de spullen te verkopen... wat is dan het fundament van eigendom? Dat wordt door krakers aan de kaak gesteld."

"Over de komst van een bibliotheek op de plaats van het WNC is intern uitvoerig gesproken. Zo van: nu komt er iets sociaals. Maar er waren genoeg andere plaatsen. Waarom juist op die plaats? Tegen een bibliotheek kun je niets hebben. Maar als je ziet wat daar wordt bezuinigd, hoe hoog de werkdruk voor het personeel is, dat er steeds minder boeken gekocht worden, dat er misschien zelfs een filiaal dicht moet en de openingstijden worden beperkt en ook de contributie wordt verhoogd en er een peperdure internationale architect wordt binnengehaald... is dat nou echt vanwege de sociale functie of willen ze wederom een markant punt?"

● *Het Wolters Noordhoff-complex vóór de ontruiming.* *(Foto: Frigro)*

Beeldvorming

"Je krijgt toch beeldvorming als mensen er anders uitzien, een andere cultuur hebben. We kunnen ons voorstellen dat de beeldvorming over het WNC wel eens negatief is geweest terwijl de inzet van de mensen positief was. Ze bouwden een keuken, ateliers, een café, oefenruimte, concertruimte, ze verfden de buitenkant, timmerden alle vloeren weer in elkaar. De instelling was: we bouwen hier iets op. Discussies op straat waren de ene keer vriendelijker dan de andere. Logisch. Er zal ongetwijfeld stevig gevloekt zijn tegen mensen die zeiden dat het ontruimd moest worden. Het WNC bestond uit individuen die wel probeerden op punten tot overeenstemming te komen. Kraak je samen, dan woon je samen. Justitie zal ervan maken dat het een organisatie was, met als doel het plegen van misdrijven is."

"Er gebeurden hele positieve dingen in het WNC. Er is een anti-Shelldag gehouden en een dag tegen een discriminerende Engelse wet tegen flikkers en potten. Manifestaties waar soms 800 mensen op af kwamen. De WN-bewoners maakten pamfletten, hadden samenwerkingsverbanden met het Zuid-Afrikacomité, het COC, Turkse groepen, de Jongerenbeweging verbonden met de FNV. Dat soort dingen."

"Als je met een politieke partij meewerkt, doe je concessies. Er waren wat contacten met de PSP, maar dat ging niet zoals we het wilden. De PSP'er Pitstra heeft ons laten vallen. Op het moment dat we dat hoorden was het flippen, maar we hadden het wel verwacht. Wat is links aan het tegenhouden van een bibliotheek, vroeg Pitstra zich af. Groen Links vindt dat kraken een symbool- en aanwijsfunctie heeft, als vinger op de zere plek. We moesten van de PSP weg toen de plannen door ben waren goedgekeurd. Daarmee namen ze het eigen karakter en de politieke identiteit van het complex niet serieus."

"Er woonden verschillende mensen in het WNC, er gebeurden dingen die de ene keer slimmer waren dan de andere keer.

Als iemand iets deed, kwam dat niet voort uit de hele groep. De bewoners vormden een variabele groep en er waren wel eens logé's uit binnen- en buitenland. Het was heus niet altijd even prettig en amicaal. Dat gaat zo als je met een grote groep samenwoont, dan heb je mensen die zich minder sociaal opstellen. Sommigen waren niet aanspreekbaar. Je probeerde dan een paar keer te praten. Mislukte het, dan kregen ze de tijd iets anders te zoeken. De dreigingen van buiten waren erger.

Rechtse jongeren, met meelopers erbij. Voetbalsupporters is een verkeerd woord. Het Jongerenfront Nederland zat er tussen. Vorig jaar, op de zoveelste verjaardag van Hitler, is er gigantisch gedreigd, ook in blaadjes van die fascistische groepen. Misschien dat daardoor niet altijd even goed op dingen van buiten is gereageerd."

Illegaal

"Het casino dat er moest komen omdat het Noorden er een plaats voor het witwassen van zwart geld moest hebben? Blijkt het achteraf illegaal gebouwd te zijn!

Frascati kon behouden blijven. De PTT gaat ernaast bouwen, komen er scheuren in de wanden, moet het tóch gesloopt worden. Kan gebeuren, maar als de dag waarop dat bekend wordt gemaakt ook in de krant staat dat het nieuwbouwplan voor Frascati al klaar is... dat kan niet. Panden op de hoek van het Frederiksplein in de Oosterpoort zouden gespaard blijven.

Er wordt gebouwd, blijken die panden beschadigd en moeten ze toch worden gesloopt. Zo zijn er veel dingen gebeurd. Terreur is het, heel goor. Een structurele vorm van geweld die we blijkbaar hebben geaccepteerd."

Het beleid in Groningen loopt parallel met andere steden. Je kan het doortrekken naar Europa. Groningen ligt plotseling in het centrum van Europa, als je Staatsen mag geloven. De dorpen menen zich de allure van een stad aan te moeten meten. Iedere stad meent zich tot provinciehoofdstad op te moeten kalefateren. En iedere provinciehoofdstad bombardeert zichzelf tot metropool. Dat is het effect van Europa 1992.

In Stadskanaal bouwen ze een promenade. Stapelgek! Geen enkele plaats is leuk meer. Grootheidswaanzin? Was het maar zo lachwekkend, want het is schrijnend."

Fietsbrug

"Het ambtelijk en politiek apparaat vormen een molog waarvan de mensen denken dat ze er niets tegen kunnen doen. Beijum wilde een fietsbrug over het Van Starkenborghkanaal bij de Korreweg. Nu komt er een busbaanbrug, maar ondanks tig verzoeken om een fietsbrug, komt die er niet.

Daar kan je toch zo een fietsbrug van een meter breed bij aanbouwen, bij die busbaan? Er gebeuren goede dingen in de stad, maar dat is franje waar beleid van gemaakt moet worden. Centraal wonen, projecten met energiebesparing, aanleg busbanen, woongroepen... dat zijn goede dingen. Ze hadden het WNC voor 150 mensen kunnen verbouwen.

Dat de gemeenschap het niet op de hoek van de Grote Markt accepteert, dat hebben we wel door. Het pand had uitstraling, men ageerde er tegen allerlei dingen. In de ogen van de gemeente natuurlijk niet wenselijk op die plaats."

"De gemeente wil meer exclusieve winkels en luxe woningen en appartementen in de stad. Als je goed oplet, blijkt dat ze een tweedeling maken. De luxe extravagante toestanden aan de ene kant en aan de andere kant de Zeeman-superwinkel, waar je goedkoop kunt kopen. Als je daartegen bent kan je wel ergens op stemmen. Dat kan altijd. Maar er wordt niets mee gedaan. Verzet met geweld is acceptabel, er komt een moment dat er niets anders mogelijk is. Als je een pand verliest kun je gewoon de keus maken verzet te bieden met geweld.

Er zijn voor die tijd al zoveel andere middelen gebruikt. De vraag is of er ook zoveel commotie over die zaterdag geweest zou zijn als de vernielingen er niet waren geweest. We denken dat Justitie sowieso door was gegaan zoals nu.

De zaak wordt uitvergroot. In een verslag van de gebeurtenissen die zaterdagochtend, schrijft Staatsen aan de gemeenteraad dat er door krakers is gegooid met Molotov-cocktails. Wat dacht je wat er gebeurd als iemand een molotovcocktail gooit? Dat is een vlammenzee waar niets of niemand tegen is opgewassen. Niemand heeft zo'n molotovcocktail gezien.

Waarom zegt Staatsen dan dat die dingen zijn gegooid?"

"We hebben gevochten voor ons pand. En die strijd houdt niet op nu we het WNC kwijt zijn."

● *De Oude Boteringestraat na de explosie van geweld rond het WN-complex.* *(Foto: Archief NvhN)*

Oproep tot terughoudendheid

Juristencomité bezorgd over afwikkeling WNC-zaak

Van onze justitieverslaggever

LEIDEN - Het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) is bezorgd over de justitiële afwikkeling van de krakersrellen rond de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex. In een gisteren uitgegeven verklaring waarschuwt het comité voor een 'overreactie'. Ondanks dat de gebeurtenissen wellicht aanleiding hebben gegeven voor verontwaardiging, moet gewaakt worden voor een overspannen reactie, vindt het NJCM.

De uitlatingen van enkele politici direct na de rellen, waarin werd gepleit voor het omdraaien van de bewijslast ziet noemt comité "een zorgelijke ontwikkeling". Volgens het NJCM zouden dergelijke stappen leiden tot aantasting van het fundamentele beginsel "dat verdachten van strafbare feiten voor onschuldig dienen te worden gehouden, totdat hun schuld volgens de wet is bewezen".

Ook bij het optreden van het openbaar ministerie in deze zaak, en dan vooral het in voorarrest houden van de verdachten plaatst het comité vraagtekens. Het NJCM noemt de gronden voor dit inge voorarrest "twijfelachtig".

Kritiek

Kritiek is er ook op het feit dat het OM de krakers het lidmaatschap van een organisatie die tot doel heeft misdrijven te plegen verwijt. Volgens het NJCM is dit artikel in de wet opgenomen om misdaadsyndicaten te bestrijden.

"Naar mening van het NJCM wordt het artikel, door het tegen de Groningse krakers in te roepen, wellicht in strijd met de bedoelingen van de wetgever gehanteerd."

hard aan te pakken en ze via samenloop regelingen zware straffen te laten opleggen."

Zonder in de plaats van de rechter te willen treden, roept het NJCM alle betrokkenen op de nodige terughoudendheid te betrachten bij de afhandeling van de zaak.

Krakers gaan door met hongerstaking

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — Een kleine twintig krakers die waren betrokken bij de rellen rond het Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen, zijn nog in hongerstaking. Een vrouwelijke gevangene in Dordrecht is al bijna twee weken met de hongerstaking bezig. Volgens de steungroep-WNC gaat het de hongerstaakster 'redelijk goed'. De andere hongerstakers zitten in gevangenissen in Scheveningen, Zwolle en Arnhem. De hongerstakers protesteren tegen de beperkende maatregelen die hen in de gevangenissen zijn opgelegd. Bovendien willen zij zich gezamenlijk voorbereiden op de processen van de komende week.

NVHN 30/6

De ook tenlastegelegde overtreding van artikel 162, waarin het vernielen of versperren van een openbare weg strafbaar wordt gesteld, noemt het comité 'vergezocht'. "Het is kennelijk de bedoeling van het OM om de krakers

BVD heeft onderzoek gedaan naar krakers in Groningen

Door onze redacteur
FRANK VERMEULEN

GRONINGEN, 30 juni — De Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) heeft onderzoek gedaan naar de krakers van het vorige maand ontruimde Wolters Noordhoff-complex in Groningen. Een woordvoerster van het ministerie van binnenlandse zaken heeft tegenover deze krant bevestigd dat de BVD op verzoek van Justitie gegevens heeft verstrekt aan de Groningse politie over de groep krakers en hun medestanders.

Al eerder is gebleken dat de BVD zich bezighoudt met de kraakbeweging. In januari 1989 ontmaskerde de Nijmeegse kraakbeweging een BVD-infiltrant.

De BVD-informatie zal een rol spelen bij de berechting van 137 actievoerders die bij de gewelddadige ontruiming van het Groningse kraakpand op 27 mei werden gearresteerd. Dinsdag begint de berechting van de krakers voor de Groningse rechtbank. Het wordt het grootste strafproces uit de Nederlandse na-oorlogse geschiedenis. De informatie van de BVD is onder meer van belang voor een cruciaal delict dat de 137 verdachten ten laste wordt gelegd: de deelneming aan een criminele organisatie, verboden volgens artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht.

Het Tweede Kamerlid A. van Es (Groen Links) heeft verontwaardigd gereageerd op het BVD-onderzoek. „Oppositiebewegingen en actiegroepen zijn kennelijk vogelvrij voor infiltratie en onderzoek. Ik vraag me af waar de staatsveiligheid hier in het geding is geweest", aldus Van Es, die aankondigde hierover vragen te zullen stellen aan de minister van binnenlandse zaken.

Zaterdags Bijvoegsel: Het einde van een vrijstaat

NRC 30/6

Z.O.Z.

ZATERDAGS BIJVOEGSEL

NRC HANDELSBLAD 30 JUNI 1990

Groningen en de nasleep van de krakersrellen

In Groningen begint volgende week het grootste strafproces uit de naoorlogse Nederlandse geschiedenis: 137 krakers staan terecht. Zij werden gearresteerd bij de ontruiming van het Wolters Noordhoff Complex.
"Het is oorlog", zei burgemeester Staatsen destijds. Die oorlog zal nu met juridische middelen worden voortgezet. Wat zal daarbij de strategie zijn van Justitie en van de - inmiddels verdeelde - krakers? En hoe heeft het in Groningen zover kunnen komen?

Het gesloopte Wolters Noordhoff complex in Groningen

Het einde van een vrijstaat

Frank Vermeulen

Aan de Oude Boteringestraat in het centrum van Groningen zijn archeologen bezig met bouwhistorisch onderzoek. Op de plek waar tot 27 mei het voormalige Wolters Noordhoff Complex stond, gaapt een gat. Daarin zijn mannen in de weer met rood-witte markeringspalen en situatieschetsen. Een paar historische panden die onderdeel uitmaakten van het complex staan nog overeind. Zij dragen de sporen van wat gedurende viereneenhalf jaar het meest roemruchte krakersbolwerk was van de stad. Kozijnen in bonte kleuren, opschriften als *We go to blow there fucking brains out.*
Al snel na de tumultueuze ontruiming op 26 en 27 mei van het WNC - zoals het kraakpand doorgaans wordt aangeduid - lijkt het dagelijks leven in de Oude Boteringestraat zijn gewone gang te hebben hervat. Studenten slenteren in luchtige kleding heen en weer tussen de universiteitsbibliotheek en de terrasjes op de Grote Markt. Het Grand café Forum, het Bureau Bedrijfsleven en het advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas - delen van de inventaris van die bedrijven belandden een maand geleden op de barricaden - zijn weer in vol bedrijf. De totale schade, door de politie geraamd op een slordige miljoen gulden, wordt gedekt door verzekeringsmaatschappijen.
De Groningse arrondissementsrechtbank, een paar huizen verder in dezelfde straat, bereidt zich ondertussen voor op wat het grootste strafproces uit de Nederlandse naoorlogse geschiedenis moet worden. Vanaf volgende week dinsdag moeten de 137 krakers voorkomen, die bij de ontruiming werden gearresteerd. In diverse vergaderingen 'met alle betrokken partijen' is besloten dat gedurende vijf dagen geen andere activiteiten op de rechtbank zullen plaatsvinden.
Zestig man extra bewaking zal worden ingezet. Justitie zal de verdachten met grote bussen aanvoeren vanuit de verschillende Huizen van Bewaring waar ongeveer de helft van de gearresteerden nog steeds in voorarrest zit. Omdat de bussen niet door de poort van het gebouw passen, zal de binnenplaats van de rechtbank met containers kunststratig worden uitgebreid op straat. "Al met al heeft deze klus al anderhalve maand nogal ontwrichtend gewerkt op onze organisatie, moet ik zeggen," bekent persrechter mr F.M. Wieland.

Het NOS-Journaal van zaterdag 26 mei bericht over de Groningse rellen. Het zijn bekende beelden van agenten van de Mobiele Eenheid met schild en wapenstok, traangas, een bulldozer. Achter een barricade activisten in overall, sommigen gehelmd, anderen met bivakmutsen en gasmaskers, in de weer met trottoirtegels. Onwillekeurig dringt zich de associatie met stratenmakers op.
"'t Is oorlog", verklaart mr A.A.M.F. Staatsen, burgemeester van Groningen, voor de NOS-camera, "deze mensen hebben in een blindeloze actie, onredelijk, zinloze schade toegebracht, leed aan mensen. Dit is met geen mogelijkheid goed te praten." Na afloop van de oorlog van Staatsen zijn twee lichtgewonden te betreuren.

In zijn hoge, ruime werkkamer in het stadhuis zegt de burgemeester een maand na de gebeurtenissen nog steeds van mening te zijn dat het 'oorlog' was in dat deel van de stad. "Als u gezien had wat ik gezien heb, zou u het alleen kunnen beamen. Er was sprake van militair, geüniformeerd en gewelddadig optreden van de krakers met stenen en knuppels. Het was bijna het beeld van Beiroet." En hij wijst erop dat hij na afloop resterend 'oorlogsmateriaal' in het complex gezien heeft: "Bivakmutsen, gasmaskers, laarzen en wapens. Dit was geen uit de hand gelopen rel. Ik kreeg het beeld van een beraamde actie."
De plaatselijke overheid hield al vanaf november vorig jaar rekening met ongeregeldheden bij een ontruiming van het WNC-complex. Sinds die tijd, zegt Staatsen, is binnen het driehoeksoverleg met de hoofdcommissaris van politie en de hoofdofficier van justitie in Groningen gewerkt aan een draaiboek voor de ontruiming.
De rellen rond de ontruiming van panden aan de Tesselschadestraat in Amsterdam, ook in november vorig jaar, dienden als waarschuwend voorbeeld. Alle honderdvijftig Amsterdamse actievoerders gingen vrijuit ondanks het feit dat drie personenauto's in vlammen waren opgegaan. Vervolging van verdachten was, zoals vaker, onmogelijk omdat de krakers onherkenbaar waren door helmen en bivakmutsen.
"Als we echt iemand hadden herkend, dan hadden we gericht kunnen aanhouden. Dat was niet het geval", zei een woordvoerder van de Amsterdamse politie. De Kamerleden Wiebenga (VVD) en Stoffels (PvdA) spraken schande van de gang van zaken, vooral omdat bij het ontbreken van schuldigen de schade niet kon worden verhaald op de brandstichters. Later kwam aan het licht dat de Amsterdamse politie 'coördinatiefouten' had gemaakt waardoor 'actievoerders de gelegenheid hadden op grote schaal vernielingen aan te richten'.
"Wij staken hier daarom de koppen bij elkaar om die fouten niet te maken", aldus Staatsen. Bij de *Operatie WNC* zou de politie zoveel mogelijk activisten arresteren, zo werd afgesproken. Justitie zou de mensen zo snel mogelijk voor de rechter brengen: zou 'lik op stuk geven'. Cellen zouden vrijgehouden worden, hulpdiensten in paraatheid gebracht. De zelden toegepaste noodverordening op basis van artikel 220 Gemeentewet, die de burgemeester vergaande bevoegdheden geeft om verstoringen van de openbare orde tegen te gaan, werd gereed gemaakt. "In verschillende versies om op te kunnen treden in verschillende situaties", zegt Staatsen.
De 'Operatie WNC' begon toen de president van de Groningse rechtbank, mr P.P. Lampe, in een kort geding aangespannen door de eigenaar van het WNC, het pensioenfonds PGGM, op 21 mei besliste dat de krakers een week de tijd hadden om het complex te verlaten. Een peloton ME werd voortdurend paraat gehouden, Groningen kon rekenen op politie-bijstand vanuit het hele land. De gemeentepolitie ging over op twaalf-uursdiensten, het commandocentrum was 24 uur per dag operationeel. Surveillance rondom het kraakpand werd geïntensiveerd en het pand werd 24 uur per dag geobserveerd.
Maar op de vroege ochtend van zaterdag 26 mei — twee dagen eerder dan verwacht — kwam de actie van de krakers tegen aanpalende bedrijven 'als een complete verrassing', aldus Staatsen. Het duurde uren voordat de ME uiteindelijk de 137 actievoerders terug had gedreven in het pand.
De ontruiming gebeurde de volgende dag op grond van een bevel tot ontruiming ex artikel 219 Gemeentewet waardoor de burgemeester "alle bevelen kan geven die hij ter handhaving van de openbare orde nodig acht". De noodverordening werd weer van kracht.
Het *Nieuwsblad van het Noorden* kwalificeert het optreden van het stadsbestuur in zijn commentaar op de maandag na de ontruiming als "een bestuurlijk succes". De krant stelt dat "terecht elke sympathie voor de krakers is verdwenen. Het is een beweging geworden zonder maatschappelijke idealen. Er heerste uitsluitend vijandschap tegen de samenleving".

Alie, Karin en Allard, medestanders van de gearresteerde activisten, moeten even met elkaar in discussie over de vraag of zij namens zichzelf of namens de groep spreken. Zij drinken koffie in de kamer van Allard, in een verbouwde school. "Wij praten vanuit de politieke achtergrond van de arrestanten", zo luidt het compromis. Allard meent dat het overheidsoptreden in Groningen met afkondiging van de noodtoestand, massale arrestaties, lange voorarresten, en het ophanden zijnde massaproces, is ingegeven door frustraties van de autoriteiten. "De afgelopen jaren stond justitie steeds met lege handen tegenover acties van groepen van de buitenparlementaire oppositie. De meest geruchtmakende zaak tegen Rara is als een zeepbel uit elkaar gespat, en zo zijn er veel voorbeelden te geven van bezetlingen, ontruimingen en incidenten waarbij Justitie bakzeil heeft moeten halen. Vandaar de hardheid waarmee nu opgetreden wordt."
Het drietal vindt dat het wel mee valt met het geweld dat gebruikt is door de actievoerders op de bewuste zaterdagmorgen. "Ja, er moest geloof ik bij iemand een pleister geplakt worden die zich gesneden had", zegt Alie lachend. In haar bovengebit ontbreekt een kies. Volgens hen zijn de 'krakersters' en 'gebruiksters' van het WNC door het gemeentebestuur en in de plaatselijke pers afgeschilderd als een groepje anti-maatschappelijke desperado's. Dat beeld verdient in hun ogen correctie. Aan de andere kant: "Die mensen van het WNC zaten heus niet de hele dag op de stoep kopjes koffie te drinken. Het was echt geen *flower power*-toestand. Maar als er acties ondernomen werden gebeurde dat bewust. Ze traden hard op tegen fascisten."
De vernielingen, aangericht door de actie op zaterdagochtend 26 mei, vallen volgens Allard in het niet vergeleken met het 'structureel geweld' van de gemeentelijke overheid tegen haar burgers. "Er worden zogenaamde masterplannen gelanceerd voor stadsvernieuwingsprojecten waarin de stadjers nauwelijks inspraak hebben. Er is illegaal een casino gebouwd in het centrum, er moet een prestigieus project verrijzen bij het station en elders in de stad. Ondertussen staan nog steeds 25.000 woningzoekenden ingeschreven bij het bureau huisvesting waarvan 2.300 urgente gevallen."

"Er was daar feitelijk een vrijstaat ontstaan", zegt Staatsen doelend op het WNC. "Het was een ontoegankelijk complex, makkelijk te verdedigen en moeilijk in te komen. Er heerste daar een eigen regime." In de stad groeide volgens hem een steeds grotere afkeer jegens het kraakpand en de gebruikers. Steeds meer mensen gingen het recht in eigen hand nemen. Regelmatig vielen supporters van FC Groningen het complex aan. "Er waren mensen die zeiden 'tegen de muur met ze'. Absoluut niet goed te praten opmerkingen. Maar die werden door mij opgevat als tekenen dat de overheid er echt iets aan moest doen."
Volgens de burgemeester beslaat de lijst van strafbare feiten gepleegd door mensen ("Ik zeg met opzet niet: bewoners") vanuit het WNC een "lijst van hier tot ginter". "Ze gingen proletarisch winkelen bij Albert Heijn en V&D. Een politieman is ernstig verwond, mensen op straat werden lastig gevallen. En steeds vluchtten de daders het complex in. Om escalatie te voorkomen lieten wij de politie halt houden voor de deur van het complex."
Staatsen is zelf ook "enige keren lijfelijk aangevallen". "Maar dat wil ik er buiten laten om niet de indruk te wekken dat ik uit ben op persoonlijke wraakneming."
Alleen toen er onlangs een moord gepleegd was in de buurt van het WNC is de politie voor huiszoeking in het complex geweest, zegt Staatsen. Die moord is nog steeds niet opgelost.

De randselachtige dood op 20 april van de 22-jarige ex-WNC-bewoner M.L. speelt een belangrijke rol in de publieke veroordeling van het kraakpand. L.'s zwaar verminkte lichaam werd in de buurt van het pand gevonden. De politie maakte na sectie bekend dat de jongen om het leven was gebracht door 'massaal geweld'.
Persofficier van justitie, mr. A. Geerds, zegt dat na sectie vast kwarg te staan dat L. om het leven was gekomen óf door een ernstig ongeluk óf door moord. Het sectierapport waaruit dit zou kunnen blijken, is nog niet gereed. Wel zegt hij dat voor de moord drie mogelijke verdachten gezocht worden.
"Er zijn geruchten dat hij gedood zou zijn omdat hij een informant zou zijn geweest van de BVD", zegt Geerds, "maar ik heb dat nagevraagd bij de inlichtingendiensten en die hebben daar ontkennend op geantwoord."
Wel staat vast dat de Binnenlandse Veiligheidsdienst zich heeft beziggehouden met het WNC. Een woordvoerster van het Ministerie van Binnenlandse Zaken zegt dat de BVD op verzoek van justitie informatie heeft verstrekt over deze groep.

In het strafdossier voor het proces van komende week bevindt zich een verklaring van een inspecteur van de gemeentepolitie Groningen, waarin deze citeert uit een brief van het hoofd van de BVD aan de Groningse hoofdcommissaris. In die brief wordt onder meer melding gemaakt van 'bijeenkomsten met een ongeveer tweewekelijkse frequentie' in Amsterdam, Arnhem en Groningen "tijdens welke kraakactivisten uit verschillende plaatsen in Nederland plannen beraamden voor acties rond de verwachte ontruiming van het Groningse kraakbolwerk".

De informatie van de BVD is van belang voor een crucisal delict dat de 137 verdachten volgende week ten laste wordt gelegd: de deelneming aan een criminele organisatie, verboden volgens artikel 140 van het wetboek van strafrecht. Het Openbaar Ministerie moet volgende week aannemelijk zien te maken dat alle verdachten deel uitmaken van een samenwerkingsverband dat als doel heeft het plegen van delicten. Op die manier kan Justitie bewijsproblemen die spelen rond de andere ten laste gelegde feiten omzeilen (artikel 141: openbare geweldpleging, en artikel 162: onder andere het opwerpen van blokkades).
Het Openbaar Ministerie heeft de laatste jaren al een paar keer leden van actiegroepen proberen aan te pakken op grond van artikel 140. In het geval van de zogeheten Mariënburchtkrakers uit Nijmegen heeft het Gerechtshof in Arnhem ook daadwerkelijk krakers veroordeeld. Volgens persofficier Geerds bestaat er geen officiële justitiële richtlijn om voortaan artikel 140 in dit soort gevallen te gebruiken. Mr H. Wooldrik plaatsvervangend hoofd Staats- en Strafrecht van het Ministerie van Justitie in Den Haag bevestigt dit. "Maar het optreden van het Openbaar Ministerie in Groningen heeft wel onze hartelijke ondersteuning. Het verwijt wordt altijd gemaakt dat Justitie verdachten laat lopen omdat ze niet te individualiseren zijn. Wellicht dat nu een groepering verboden kan worden met mogelijk strafbare feiten."
Tijdens een persconferentie op 7 juni in Utrecht van de Steun-

vervolg op pagina 2

Twee versies van de gebeurtenissen op zaterdag 26 en zondag 27 mei in de Groningse binnenstad door ooggetuigen aan weerszijden van de barricaden: de rapportage die burgemeester Jos Staatsen afgelopen maandag aan de gemeenteraad stuurde, en een verslag van 'de onbekende relschopper' verschenen in het activistenweekblad NN op 31 mei.

Staatsen: "Op zaterdagmorgen 26 mei omstreeks vijf uur werden ernstige ongeregeldheden gemeld. Vanuit het kraakpand trokken plm. honderd krakers de Oude Boteringestraat in en begonnen onmiddellijk met de plunderingen, vernielingen en het opwerpen van brandende barricades. De politie-eenheden, die zeer snel ter plekke waren werden direct door krakers, zowel vanuit het pand, vanaf de daken, als vanachter de barricades bestookt met kraaiepoten, verfbommen, molotov-cocktails, straattegels en kapot geslagen tegels met vijfmeterhoge randen. De situatie was voor de aanwezige politiebeambten levensgevaarlijk; dit is ook door hen als zodanig ervaren."
Relschopper: "4.40 uur. Hoppa. Krakersters stormen de huizen uit met barricademateriaal, vormen lijnen om zwaar materiaal van binnen naar de straat te verplaatsen. Binnen luttele minuten was het pand tegen aanvallen beveiligd.
4.45 uur. Een ME wagen rijdt de Oude Boteringestraat in en wacht 100 meter van de barricaden om de krakers te observeren. De smeris durft zijn gezicht te laten zien en komt direct onder een felle aanval van krakersters die vanachter de barricade vandaan komen en met stenen en kapotte stoeptegels de bus bekogelen. De smeris rijdt weg, stopt en wordt opnieuw aangevallen. Dan rennen ze vol angst weg."
Staatsen: "Op het hoofdbureau was inmiddels de ME-sectie, die piket had opgeroepen. Bovendien liet om 5.10 uur de burgemeester op grond van art. 220 gemeentewet een noodverordening van kracht worden."
Relschopper: "Terwijl bereidwillige smerissen aan het stenen happen waren, kwamen burgemeester Staatsen en de oppersmeris bij elkaar om een noodwet in werking te stellen. In naam van het bewaren van de openbare orde (en om hun macht veilig te stellen) kon vanaf toen iedere krakerster of iemand die er zo uitziet, gearresteerd worden."
Staatsen: "ME-secties waren bezig charges uit te voeren; hierbij zijn aan politiezijde twee gewonden gevallen. Daarbij is o.a. gebruik gemaakt van traangas - binnen de wettelijke voorschriften - dat niet effectief bleek vanwege het feit dat de krakers zich hadden beschermd met o.a. gasmaskers."
Relschopper: "Toen stelde de ME zich op aan de andere kant van de straat tegenover de barrikades. Het was een heel eind rennen maar toch werden ze door krakersters aangevallen die met stenen en verfbommetjes naar de smeris gooiden. Die schoten met traangas maar moesten inzien dat hun speelgoed waardeloos is als de mensen zich organiseren. Stel je voor wat een shock het voor ze geweest moet zijn toen de krakersters gasmaskers opzetten en nogmaals aanvielen."
Staatsen: "De ME-sectie van piket ging direct nadat zij in dienst was gekomen over tot assistentie van de politie-ambtenaren in de Oude Boteringestraat. Ook het peloton uit Friesland, dat om 08.00 uur de dienst zou overnemen, werd verroegd in dienst geroepen. Toen zij omstreeks half acht arriveerde, hebben alle aanwezige ME-ers direct enige charges uitgevoerd in de Oude Boteringestraat. Met behulp van een waterkanon, shovel en diverse ME-pelotons zijn in de loop van de ochtend de verschillende barricades opgeruimd."
Relschopper: "Uiteindelijk werden er 400 ME-ers tegen 135 krakersters ingezet en pas toen trokken de krakersters zich in het WNC terug."
Staatsen: "Op zondagmorgen 27 mei werd om 7.30 uur een begin gemaakt met de ontruiming. Hiervoor zijn in totaal 400 personeelsleden ingezet, verder waren de GG en GD, de brandweer, de Explosieven opruimingsdienst en vele andere hulpdiensten paraat op het Broerplein."
Relschopper: "Zondag 7 uur. Bij het eerste licht doet de smeris - die niet in het donker naar binnen wilde - wat niemand zal verbazen - de eerste poging het WNC binnen te komen. Vier uur en een weigerachtige hoogwerker later waren ze nog ver weg van het ontdekken van de schuilplaats van de krakersters."
Staatsen: "Omstreeks 10.40 uur waren de ME-ers doorgedrongen tot in het hoekpand Broerstraat-Oude Boteringenstraat. In de kelder hadden zich 139 krakers verscholen. Zij besloten zich om 10.50 over te geven. Zij werden allen aangehouden als verdacht van vernielingen en openlijke geweldpleging."
Relschopper: "En dan stappen de krakersters naar buiten. Ze worden allemaal gearresteerd. Het was een geweldige dag voor de kraakbeweging." ■

2 Het Medisch Tuchtcollege; Bus-onderhoud en Bert Nat.

3 Vladimir Grigorjev: 'De scherpste geesten van de Sovjet-Unie zijn in de communistische partij verenigd'

4 Sindi's en Mohajirs vechten in Pakistan een bicedige strijd uit

5 De Mafiarechters; en Brieven

6 Van Lennep; Bridge; Schaken en afscheid van Benoît en Dammen

7 Hollands Dagboek; Montag en het opmaken; Scrypto

Einde van een vrijstaat

vervolg van pagina 1

groep Arrestanten WNC zei mr P. Wiewel van de Coornhert-Liga dat de overheid in Groningen 'overspannen gereageerd heeft'. Zijn kritiek geldt vooral de lange termijn van het voorarrest en het in stelling brengen door Justitie van artikel 140. "Het is niet verstandig van Justitie om zo te reageren", aldus Wiewel, "er wordt een voorschot genomen op een eventueel op te leggen straf en je kunt je afvragen of deze onevenredig harde reactie niet contraproductief is. Niemand zit te wachten op een vergaande radicalisering van de beweging. Ook door toepassing van artikel 140 lijkt het of deze mensen niet zo maar de barricaden zijn opgegaan voor een kraakpand, maar dat het gaat om maatschappij bedreigende elementen."
Samenspanningsdeskundige prof.mr J. Reyntjes van de Open Universiteit in Heerlen meent dat het oprekken van artikel 140 dat ooit bedoeld was voor het bestrijden van stuikroverbenden 'als verschijnel niet uitzonderlijk is'. "Recht kan zich ontwikkelen", aldus Reyntjes, "mijn bezwaar is dat dit een soort samenspanningsbepaling is waarbij niet duidelijk is waar het lidmaatschap van de vereniging eindigt. Mensen die post door sturen naar arrestanten of die de pers te woord staan, kunnen aangepakt worden niet omdat zij strafbare feiten plegen maar omdat zij kennelijk lid zijn van deze criminele vereniging."
Persofficier Geerds beaamt dat het 'niet ondenkbaar' is dat Justitie in deze geest zal optreden. "Maar daar wil ik nu niet op vooruitlopen."

Ondertussen tekent zich een breuk af in het front van de verdediging van de 137 actievoerders, waar een groot aantal advocaten bij betrokken is. De Groningse advocaat mr. W.F. de Haan, die twintig 'klanten' onder de verdachten heeft, meldt een 'principiële discussie' die gaande is over de vraag of volgende week een individuele of een collectieve verdediging gevoerd zal worden. "De meer politieke kantoren, zoals het Amsterdamse kantoor Nieuwezijds, willen een collectieve verdediging van de groep. Maar er zijn dertig mensen die verklaringen hebben afgelegd tegen de politie, tien hebben zelfs belastende verklaringen over anderen afgelegd. Deze 'verraders' zouden van die collectieve verdeding moeten worden uitgesloten. Dat vinden wij onterecht, wij denken dat een individuele verdediging meer kansen biedt."
Alie, Karin en Allard bevestigen dat deze tegenstelling bestaat. Zij zijn het eens met de lijn die opteert voor een groepsgewijze verdediging. Dat het Openbaar Ministerie het zo wellicht makkelijk wordt gemaakt de verdachten op grond van artikel 140 te veroordelen, is bijzaak. "Ze vinden dat ze als groep gehandeld hebben en zullen niet wijken voor de justitie-pressie," benadrukt Alie.

Het college van B&W heeft kort na de ontruiming van het WNC op grond van voorschriften voor Bouw- en Woningtoezicht een gekraakt voormalig graanpakhuis laten ontruimen waar een deel van de WNC bewoners naar toe was verhuisd. Tegenover het *Nieuwsblad van het Noorden* verklaarde Staatsen dat er wat hem betreft in Groningen geen nieuwe 'vrijstaat' zal komen. De uitzonderingstoestand is in Groningen permanent geworden, zo lijkt het. In de woorden van Staatsen: "De knop is om". "Mij is wel gezegd dat ik een *law and order*-figuur ben. Maar wat ik probeer te bereiken is het opnieuw definiëren van wat kan en wat niet kan bij het overigens rechtmatig gebruik maken van grondrechten. De grens ligt daar waar grondrechten van anderen geschonden worden. Ik vind dat tolerantie op veel gebieden te ver is doorgeschoten. Wij hebben besloten in Groningen voortaan weer gewoon de regels toe te passen zoals die voor iedereen gelden." ■

NvhN 30/6

Krakersproces: Zoeken naar de grenzen van het recht

Volgende week dinsdag begint de rechtbank in Groningen aan het grootste proces uit haar geschiedenis. Krakers van het Wolters Noordhoff-complex en sympathisanten - 137 in totaal - staan dan terecht op verdenking van lidmaatschap van een organisatie die tot doel heeft misdrijven te plegen, openlijke geweldpleging en het versperren van de openbare weg. Zo vertaalt het openbaar ministerie juridisch de krakersrellen die eind mei de ontruiming van het krakersbolwerk inluidden. De verdachten zien het anders. Hun verzet tegen de ontruiming was een uiting van woede tegen de maatschappij. Die houding maakt dat het volgende week niet om een doorsnee strafzaak gaat. De krakers - in ieder geval een deel van hen - zullen proberen er een politiek proces van te maken.

Foto: Han de Graaf

De Groninger rechtbank.

Die opstelling kan er toe leiden dat het volgende week in de pas gerestaureerde rechtzaal van de Groninger rechtbank wel eens flink kan gaan botsen. Rechters zijn uiteraard geïnteresseerd in de motieven van verdachten. Maar allereerst en vooral moeten zij onderzoeken of de beschuldigingen die tegen de verdachten zijn ingebracht, strafbare feiten opleveren. Van ieder van de verdachten moet afzonderlijk worden vastgesteld wat zijn of haar aandeel is geweest. Advocaten en rechters hebben de verdachten daar op gewezen, maar het is de vraag of die boodschap goed is overgekomen. Sommige verdachten hebben al laten weten dat ze niet als individu willen worden behandeld, maar als lid van het collectief. Die frictie is de afgelopen weken ook aan het licht gekomen in de opstelling van de verdachten tegenover hun advocaten. Sommige verdachten hebben van raadsman gewisseld, omdat hun ideeën over het voeren van de verdediging niet overeenkwamen met die van hun raadsman. Ook is het krakersfront op een ander terrein barsten gaan vertonen: een minderheid van de verdachten is tegenover de politie gaan praten over hun aandeel of dat van anderen. Het valt te begrijpen dat *die opstelling bij degenen die hun* mond hebben gehouden niet goed is gevallen.

Die tweedeling lijkt zich ook bij de verdediging te hebben voorgedaan. Aan de ene kant is er een groep Amsterdamse politiek geëngageerde advocaten, die de verdachten als collectief zien en die willen dat hun cliënten ook als zodanig worden behandeld. Van die groep zijn mr. P. Bakker Schut van het advocatenkantoor Nieuwezijds — hij moet volgende week het spits afbijten — en mr. H. C. Kersting van het Advocatencollectief Amsterdam-Noord de belangrijkste representanten. Deze groep advocaten voert de verdediging van de verdachten die tijdens het onderzoek hebben gezwegen. Aan de andere kant zijn er — meest noordelijke advocaten — die ook cliënten hebben die tijdens het onderzoek hebben gepraat. "Dat heeft tussen de advocaten een geschilpunt opgeleverd. De Amsterdamse advocaten vinden dat je als raadsman moet kiezen tussen zwijgers en praters; je kunt ze niet beiden verdedigen. Wij vinden dat dat wel kan, mits je niet twee cliënten hebt van wie de een de ander belast heeft. Het feit dat iemand heeft gepraat, mag er niet toe leiden dat hij zijn recht op juridische bijstand verspeelt. De Amsterdamse advocaten zien het collectief als de klant. Zij vinden dat een prater door zijn opstelling de klant heeft belast. Voor ons staat het individueel belang van onze cliënten voorop. Op de zitting zal ook blijken dat de verdachten een heel verschillende achtergrond hebben. Als wij voor onze cliënten vrijspraak kunnen krijgen, zullen we dat doen. Daar zullen we in de eerste plaats naar kijken," zegt de Groninger strafpleiter mr. W. de Haan. Van een groot verschil in zienswijze wil De Haan overigens niet spreken: "Het is een nuanceverschil, waarmee te leven valt." De juridische samenwerking, waarbij de advocaten elk een deelterrein voor hun rekening hebben genomen, heeft er volgens De Haan niet onder geleden.

De omvang van het proces heeft de rechtbank en het openbaar ministerie de afgelopen weken voor de nodige problemen gesteld. De voorbereiding van het proces kostte het openbaar ministerie zoveel tijd, dat officieren van justitie in sommige gevallen geen tijd meer hadden om op te treden op zittingen van de politierechter. Collega's uit Assen moesten bijspringen. Op de rechtbank zijn drie rechters, drie gerechtssecretarissen en zes administratieve medewerkers gedurende drie maanden voor deze zaak vrijgemaakt. De rekening moet nog worden opgemaakt, maar een woordvoerder van de rechtbank schat dat de directe kosten van het proces tussen de half miljoen en een miljoen gulden zullen uitkomen. De kosten van het in voorarrest houden van de krakers — per verdachte kost dat 300 gulden per dag — zijn daarin niet meegerekend. Alleen al de kosten van materiaal, drukwerk en andere voorzieningen zijn geraamd op anderhalve ton. Om een voorbeeld te geven: voor het kopiëren van het decimeters hoge proces-verbaal heeft een reprografisch bedrijf een nachtlang met drie machines moeten doordraaien. Het leverde 100.000 vellen gedrukt papier op.

Overuren

Op het parket van de officier van justitie is berekend dat de officieren van justitie de afgelopen weken 850 uren extra hebben gewerkt, het aantal overuren van administratief personeel bedraagt tot op dit moment ruim 800. Aan het onderzoek hebben tot 15 juni 60 rechercheurs gewerkt, dat aantal is daarna teruggebracht tot tien à vijftien. Ook op de parketpolitie heeft de voorbereiding een zware wissel getrokken. Tot op dit moment moesten verdachten ruim duizend keer worden verplaatst. Alleen het uitbrengen van de dagvaardingen vergde 470 uur. Het hoofd van de parketpolitie, adjudant J. W. Snijders zegt dat deze zaak nog maandenlang extra werkdruk op zijn korps zal leggen. "Als de jongens direct met vakantie gaan, gebeurt dat op basis van gemaakte overuren. Ze hoeven geen enkele vakantiedag op te nemen."

Deze week was de vermoeidheid al op de gezichten van sommige officieren van justitie af te lezen. Volgende week wacht hen de zwaarste klus. Het OM heeft in de openbare bibliotheek een juridisch ondersteuningspunt ingericht, van waaruit de aanklagers op de zitting bijstand krijgen als dat nodig mocht zijn. De zaken worden gedaan door de officieren van justitie M. H. Severein, C. J. van Epenhuysen en J. J. J. Wubben. Hun collega mr. P. Dorhout is de verbindingsman tussen rechtszaal en ondersteuningspunt. Raadsman mr. De Haan schat de rol van het OM tijdens het proces wat moeilijker in dan die van de verdediging. "De officier zal dinsdag het eerst met het water voor de dokter moeten komen. Als ze al met verrassingen komen, wat ik niet verwacht, zal dat de eerste dag gebeuren. De verdediging heeft daarna voldoende tijd om daarop in te spelen."

Kort na de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex ontvouwde officier van justitie mr. M. H. Geerds het door het OM in deze zaak gewenste scenario. Kort gezegd zag dat er als volgt: alle verdachten in voorarrest houden, berechten en bij een eventuele veroordeling aansluitend de gevangenisstraf ten uitvoer leggen. Het ingrijpen van de rechters, die inmiddels 65 verdachten vrijlieten, heeft die strategie niet veranderd. "Voor de mensen die nog vastzitten, geldt dat nog steeds. Zij het dat we natuurlijk niet weten of de rechtbank tot een veroordeling komt," zegt Geerds. Als de inmiddels vrijgelaten verdachten niet op de zitting verschijnen, kunnen ze bij verstek worden veroordeeld. "Als dat gebeurt zal bij alle gelegenheden extra naar deze mensen worden uitgekeken. Zij zullen langer de gevolgen moeten vrezen dan de mensen die vastzitten en die bij een eventuele veroordeling direct hun straf moeten uitzitten."

Wat de visie op de krakersrellen en de strafwaardigheid van de verdachten betreft, zit het OM nog steeds op de lijn van de collectieve aansprakelijkheid. De eerste beschuldiging van openlijke geweldpleging (art. 141), later aangevuld met het lidmaatschap van een criminele organisatie (art. 140) en het opwerpen van versperringen op de openbare weg (art. 162), zijn allemaal artikelen in het wetboek van strafrecht die een groepsaansprakelijkheid veronderstellen. Voor het OM wegen de artikelen waarin het lidmaatschap van een organisatie die tot doel heeft misdrijven te plegen en openlijke geweldpleging strafbaar worden gesteld, in deze zaak even zwaar. "We zijn ervan overtuigd dat we er met 140 wel komen, maar we streven ook naar een veroordeling voor de openlijke geweldpleging. Dat zou ook recht doen aan de realiteit. We hebben hier te doen met een club die georganiseerd naar buiten is getreden en van wie degenen die niet aan de vernielingen hebben meegedaan voor de verbindingen zorgden, eventueel EHBO-taken moesten vervullen en op de deuren moesten passen. Het zou niet terecht zijn om de generaals van de slag buiten schot te laten omdat ze niet een steen in de hand hebben gehad. Op videomateriaal komt op schokkende wijze naar voren hoe georganiseerd er is opgetreden. Er werd niet heen en weer gelopen, men wachtte op nieuwe opdrachten, er werd een plan uitgevoerd. Wat voor het lidmaatschap van de criminele organisatie geldt, gaat in grote lijnen ook op voor de openlijke geweldpleging." Steun voor deze opvatting zegt mr. Geerds te vinden bij de rechtsgeleerde dr. J. Remmelink, de procureur-generaal bij de Hoge Raad, die vindt dat voor de bewezen verklaring van openlijke geweldpleging een coöperatieve wil, een hechte samenwerking en voorbereiding aanwezig moet zijn. Daarvan is volgens Geerds in dit geval sprake.

In de aanloop van dit proces hebben advocaten en verschillende rechtswetenschappers evenwel hun twijfels geuit of de verdachten op grond van openlijke geweldpleging kunnen worden veroordeeld. De gangbare opvatting is dat in ieder geval van elke verdachte afzonderlijk een betrokkenheid moet worden aangetoond. "Bij toepassing van dit artikel hoef je niet precies vast te stellen wie wat gedaan heeft, maar je moet wel vaststellen dat iemand iets heeft gedaan. Als je dat door middel van videobeelden of foto's kunt aantonen is er geen probleem," zegt mr. W. Wedzinga van de universiteit van de Groningen over toepassing van dit artikel waarover hij een proefschrift schrijft. "Dat is nu precies het probleem," zegt raadsman mr. W. de Haan. "Het onderzoek heeft geen enkele vorm van herkenning opgeleverd. Wat me tegenvalt is dat de politie er niet in is geslaagd om mensen individueel te plaatsen, anders dan door verklaringen van medeverdachten. Als ik leider van het onderzoek was geweest, had dat voor mij de hoogste prioriteit gehad. Op grond van de videobeelden hadden de lengte, de breedte en het gewicht van de betrokkenen, de dikte van hun polsen en benen kunnen worden geschat. Die gegevens hadden dan met die van de verdachten kunnen worden vergeleken. Dat is niet eens geprobeerd: men heeft niemand weten te traceren."

Hetzelfde verhaal gaat volgens De Haan op voor het opwerpen van barricades. "Ook daarvan moet individueel worden aangetoond wie erbij betrokken is geweest. Als dat niet kan, zal er ook vrijspraak moeten volgen. Vast staat dat er een groep mensen is geweest die angstig in de kelder heeft gezeten. En als je van twee mensen weet dat ze er niet bij betrokken zijn geweest, en je weet niet wie dat zijn, kun je nooit met zekerheid zeggen dat degene die voor je staat er wel bij is geweest."

Foto's: Archief NvhN

De krakers, lid van een organisatie die tot doel heeft misdrijven te plegen?

Grenzen aftasten

Een collega van Wedzinga, mr. A. E. Harteveld, stelde eerder vast dat het optreden van het OM in deze zaak — waar in vergelijkbare gevallen in het verleden krakers rustig konden vertrekken na veldslagen met de ME — gezien moet worden tegen het licht van een verminderde tolerantie van de overheid. Hij verwacht dat bij een veroordeling andere actievoerders harder zullen worden aangepakt als ze strafbare feiten begaan. Volgens Harteveld wil het OM in deze zaak de grenzen aftasten van wat er mogelijk is met de artikelen die het lidmaatschap van een criminele organisatie en openlijke geweldpleging strafbaar stellen. Mr. De Haan verwacht dat met name de toepassing van artikel 140 nieuwe jurisprudentie zal opleveren. Dit artikel is enkele jaren geleden verruimd in die zin dat waar vroeger sprake moest zijn van een rechtspersoon die het oogmerk had misdrijven te plegen nu een 'organisatie', dus een minder gestructureerde vorm van samenwerking, volstaat. In Nijmegen heeft, met rellen rond het kraakpand Mariënburg, een vergelijkbare zaak als in Groningen gespeeld. De rechtbank vond toen dat overtreding van artikel 140 niet kon worden bewezen, het hof wel. De Hoge Raad doet in die zaak in september een uitspraak. "Er is nog weinig jurisprudentie over de reikwijdte van dit artikel. Ik verwacht dat bij dit proces de meeste juridische haarkloverij over dit artikel zal gaan. Als het tot veroordelingen komt, zal dat op basis van dit artikel moeten gebeuren. Maar de verdediging zal in deze zaak betwisten dat dit artikel niet kan worden toegepast, omdat er niet sprake is van een organisatie zoals de wet bedoelt," zegt De Haan.

Jan van Dijk

AD. 30/6

KRACHTMETING KRAAKPROCES AL BEGONNEN

door GERARD DEN ELT

GRONINGEN — De slag om het Groningse krakersbolwerk Wolters-Noordhoff mag dan een goede maand achter de rug zijn, de (publiciteits)oorlog woedt nog altijd voort. Zowel het openbaar ministerie als de advocaten van de 137 krakers zijn in de week voorafgaande aan de berechting van de verdachten voluit in het offensief gegaan.

De agenda van de officier van justitie in Groningen die belast is met de persvoorlichting, mr. H. Geerds, liet deze week volop ruimte voor interviews aangaande de gebeurtenissen op 26 en 27 mei in de binnenstad.

Zo royaal als Geerds is met woorden om aan te duiden hoe geschokt de gemeenschap in Groningen is door de gewelddadige krakersactie, zo terughoudend is de aanklager als het gaat om het plaatsen van zijn portret bij dit artikel. „Eerlijk gezegd vrees ik dat ze me te grazen nemen", mompelt Geerds, die desondanks de fotograaf ruim de tijd geeft zijn werk te doen. Een hinderlijk schilderij aan de wand mag zelfs even worden weggehaald.

Ook een van de vele druk bezette juristen in het Groningse, mr. Asse Fokkema, blijkt een maagdelijke agenda te bezitten als het om een interview gaat. Maar Fokkema stelt desondanks zonder schroom vast „dat justitie de zaak publicitair al aardig aan het voorverwarmen is."

COLLECTIEF

Beide partijen hebben dus opnieuw de stellingen betrokken nu de 137 krakers in ploegjes van twaalf gedurende vijf dagen voor het hekje zullen staan. Hen wordt een collectieve verantwoordelijkheid verweten voor de onlusten die op de vroege zaterdagochtend van de 26ste mei uitbraken.

Bij het krieken van de dag trad toen het Plan 0 van de krakers in werking, de militantste vorm van verzet tegen de ophanden zijnde ontruiming, die door de rechter bevolen was.

Terwijl Groningen nog in diepe slaap was, braken de krakers plotseling uit, stichtten een brand, wierpen barricaden op, gooiden auto's op hun kant en sloegen de interieurs van het café Forum en van enkele kantoorpanden aan barrels. Dit alles onder de ogen van enkele tientallen verraste leden van de Mobiele Eenheid.

Voordat de hulptroepen konden worden opgeroepen, hadden de krakers zich weer verschanst in het Wolters-Noordhoff complex, een aanschakeling van panden aan de Oude Boteringestraat, de Poststraat en de Broerstraat.

Het voormalige pand van de uitgeverij moet wijken voor de nieuwe gemeentelijke bibliotheek. Tot groot ongenoegen van de krakers, die het complex zagen als een monument van verzet tegen de hedendaagse maatschappij en tegen de plannen Groningen het aanzien van een echte, moderne stad te geven.

Plan 0 werkte aanvankelijk feilloos; in de binnenstad heerste even volledige anarchie. Burgemeester Staatsen zette meteen ook de toon voor het optreden van en tegen de krakers: „Het is oorlog in de stad."

Het openbaar ministerie heeft intussen uit de verklaringen van hooguit een handjevol krakers — zij die niet solidair zijn en zich wel hebben uitgelaten over de actie — kunnen destilleren hoe het Plan 0 in zijn werk is gegaan.

STRATEGISCH PLAN

Volgens mr. Geerds blijkt

Advocaten en officier harrewarren nu al over toepassing artikelen

uit de beelden die gemaakt zijn tijdens de rellen dat sprake was van een strategisch plan en dat de krakers met behulp van een strakke organisatie de onlusten ontketenden. „Het is verbazingwekkend te zien hoe strak geleid de krakers te werk gingen", aldus Geerds.

Mede op grond van de onderlinge solidariteit wil het openbaar ministerie alle krakers hetzelfde ten laste leggen. Dat zijn overtredingen van de artikelen 140 (Deelneming aan eene vereniging die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven), 141 (openlijke geweldpleging) en 142 (het opwerpen van barricaden op de openbare weg, waarbij gevaar voor de verkeersveiligheid te duchten is) van het Wetboek van Strafrecht. De maximumstraffen variëren van negen jaar (art. 162) tot vijf jaar (art. 141) en vier jaar en zes maanden (art. 140). Geerds: „Maar zo hoog zullen de eisen nu ook weer niet uitvallen."

Niettemin lopen de advocaten van de krakers al bij voorbaat te hoop tegen de toepassing van artikelen 140 en 141 in de tenlastelegging. De officier van justitie hoopt immers aan te tonen dat het gaat om een collectieve actie, waarbij alle krakers hun onderlinge lotsverbondenheid hebben uitgesproken.

Dat is een niet zo vaak toegepaste variant, die eerder is gebruikt bij het berechten van de krakers in het Mariënburgcomplex in Nijmegen. De Hoge Raad moet zich in september uitspreken over de toelaatbaarheid van deze 'collectieve' artikelen.

ALLEMAAL

Geerds: „Voor mij staat vast dat het om een collectieve actie ging. Er was een gezamenlijke wil om dit Plan 0 uit te voeren, iedereen heeft er ook aan meegedaan. Dan maakt het mij niet uit of sommigen broodjes hebben gesmeerd en anderen stenen hebben gegooid, dan is het collectief verantwoordelijk."

Het openbaar ministerie wil daarmee voorkomen dat slechts enkele krakers, die hetzij op video-opnamen voorkomen, hetzij door politiefunctionarissen zijn herkend, een veroordeling krijgen en het merendeel de dans ontspringt.

Geerds: „Je kunt niet het klootjesvolk dat buiten is gebleven berechten en de lui die binnen hebben gezeten ontslaan van rechtsvervolging. Het staat voor mij vast dat de generaals binnen hebben gezeten en het strategisch plan hebben laten uitvoeren door anderen."

Volgens de officier is het protest van de verdediging tegen de toepassing van deze collectieve rechtspraak merkwaardig: „Je kunt toch moeilijk aannemelijk maken dat je in het krakerscomplex verdwaald bent geraakt. Iedereen wist wat er ging gebeuren en iedereen heeft zich solidair verklaard. Een ronde zaak, dacht ik zo. Ik ben nog niet één moment onder de indruk geraakt van het verweer van de advocaten."

Een van die advocaten, mr. Fokkema, is op zijn beurt niet geïmponeerd door het bewijs dat het openbaar ministerie heeft vergaard. „Tv- of videoopnamen? Daar weet ik dan niks van. Die opnamen zou ik dan ook wel eens willen zien", zegt Fokkema laconiek. Namens zeven cliënten probeert hij volgende week dinsdag gaten te schieten in de bewijslast van het OM.

Alle heisa rond deze zaak vindt hij maar niks. „Het is een beetje gek dat justitie de publiciteit gebruikt om in te spelen op de kennelijk levende onlustgevoelens in Groningen en daarbuiten.".

AANPASSING

Wat hem echter het meeste stoort is het gemeenschappelijk aanspreken van de krakers. „Want dat kennen we in ons land niet, collectieve rechtspraak. Het leuke van dit land vind ik ook dat we regels hebben die niet pas achteraf worden ingevuld door politie en justitie. En dat is nu precies datgene wat het Openbaar Ministerie probeert te doen: de uitleg van het Wetboek van Strafrecht aanpassen aan de omstandigheden."

Volgens Fokkema moet justitie zijn cliënten aanspreken op individuele overtredingen van de wet. „Want of je een broodje smeert of een steen gooit naar de politie, daar zit een wereld van verschil tussen. De hamvraag luidt: is je aanwezigheid in een kraakpand voldoende om je voor openlijke geweldpleging te veroordelen? Mij lijkt dat onmogelijk. Ik houd mij liever bij het feitelijk handelen."

Fokkema meent dat het OM louter een moreel oordeel velt door verdachten te vervolgen die broodjes hebben gesmeerd of pleisters hebben geplakt; een juridische maatstaf kan hij er niet in ontdekken.

— Zou het desondanks niet prettig zijn als de ware schuldigen in het gevang terecht kwamen, in plaats van vrijuit te gaan door spitsvondigheden?

Fokkema: „Of mijn cliënten en de andere krakers schuldig zijn, maakt de rechter wel uit. Ik schat ook in dat enkele tientallen verdachten veroordeeld worden. Waar ik me tegen verzet is het volksgevoel van: eigen schuld, dikke bult. Ik zou het buitengewoon onjuist vinden als een van mijn cliënten veroordeeld zou worden zonder enige schuld, omdat iemand anders in café Forum de zaak kort en klein heeft geslagen. Dat is niet het uitgangspunt van onze rechtspraak."

• Het enorme Wolters-Noordhoff complex in Groningen is niet meer. Slechts enkele panden zijn aan de sloperskogel ontkomen. Het pand van waaruit de krakers opereerden (midden) staat echter nog recht overeind. Links daarvan het café Forum, waar het interieur kort en klein werd geslagen. (Foto's Bram Gebuys)
Inzet: Mr. H. Geerds (links) en mr. A. Fokkema.

Geen verschil tussen stenengooier en koffiezetter

door Hans Marijnissen

In een monsterproces staan volgende week voor de Groningse rechtbank 137 krakers terecht voor hun aandeel in de ongeregeldheden rond de ontruiming van het Wolters Noordhoffcomplex. Omdat moeilijk is te bewijzen wie van de gemaskerde krakers zich nu precies heeft schuldig gemaakt aan vernieling en openlijke geweldpleging, heeft justitie het beruchte artikel 140 uit de kast gehaald. Ze probeert aan te tonen dat de kraakbeweging een 'criminele organisatie' is en alle leden, ongeacht hun aandeel, schuldig zijn aan de ongeregeldheden. Geen onderscheid dus tussen stenengooiers en koffiezetters.

AMSTERDAM – De roep om hard optreden en het afrekenen met de kraakbeweging was duidelijk te horen in Groningen, net na de ontruiming van het gekraakte Wolters Noordhoff-complex in het weekeinde van 26 mei. De krakers hadden er een puinhoop van gemaakt. De zaterdagochtend voor de ontruiming hadden zij het 'yuppencafé' Forum en een advocatenkantoor leeggehaald en de gehele inventaris op de barricades gesmeten. Geschatte schade: 1 miljoen gulden.

De krakers bekogelden vervolgens voorbijgangers en politieagenten met stenen, flessen en verfbommen en trokken zich pas weer in hun pand terug toen de mobiele eenheid een wolk traangas inzette. De ontruiming zelf, de volgende morgen, liep als een sisser af. De mobiele eenheid stond nog niet op het dak van het gekraakte complex, of de krakers stroomden het pand uit. Ze gaven zich zonder verzet over. De ruim 150 krakers werden stuk voor stuk gearresteerd en verspreid over het hele land vastgezet.

Burgemeester Staatsen van Groningen die zich een weekeinde lang burgemeester in oorlogstijd had gevoeld, was opgelucht. Groningen had zich lang genoeg geërgerd aan de vrijstaat in het centrum van de stad. Hij riep om een harde aanpak en vond dat voor krakers andere juridische regels moeten gelden dan voor 'gewone' criminelen als moordenaars en verkrachters. Staatsen vond dat vooral krakers maar moeten bewijzen dat zij iets *niet* hebben gedaan, in plaats van dat justitie moet bewijzen dat zij *wel* iets hebben gedaan.

Vervolgens was daar commissaris van de koningin H. Vonhoff die van uit zijn riante stulp liet weten dat kraken maar verboden moest worden, omdat er in Groningen toch geen woningnood meer is. Het Nieuwsblad van het Noorden schreef heel genuanceerd dat 'de kraakbeweging inmiddels is verworden tot een destructief apparaat dat juridisch uitgebannen moet worden'. En het Groninger Stadsblad omschreef de Groningse kraakbeweging als een variant op de Rote Armee Fraktion. 'Deze terreurorganisatie begon haar bestaan immers met het plaatsen van brandbommen in warenhuizen. De vernielingen door de krakers vallen in dezelfde categorie'.

Voorarrest

Justitie werd dus geacht de harde aanpak te hanteren en probeerde dat ook. Alle krakers, op enkele minderjarigen en buitenlandse actievoerders na, dienden in ieder geval in voorarrest te blijven tot het proces van volgende week. De in totaal 18 advocaten van de 137 krakers achter tralies trokken begin juni aan de bel. Justitie zou de krakers ten onrechte blijven vasthouden en weigert een gerechtelijk vooronderzoek in te stellen, zodat het onderzoek gecontroleerd kan worden door de rechter-commissaris.

Volgens de Coornhertliga, de vereniging voor strafrechthervorming, is er geen grond de krakers langer vast te houden. Voorlopige hechtenis is alleen toegestaan als de identiteit van de verdachte nog niet vaststaat, als er kans op herhaling van het misdrijf is of als het gevaar bestaat dat bewijsmiddelen achterover worden gedrukt. En al hebben de meeste krakers hun mond niet willen opendoen, toch is er via foto's en vingerafdrukken over de verdachten voldoende in kaart gebracht om te weten wie ze zijn, al dan niet met behulp van de informatiseringsbank die gevevens over studerende krakers aan de politie beschikbaar heeft gesteld.

Justitie wil aantonen dat de kraakbeweging een criminele organisatie is. FOTO MARTIN MOOIJ

Eind juni protesteren de krakers ook tegen de behandeling in de gevangenis. De 19 vrouwelijke krakers in de gevangenis in Winschoten en enkele mannelijke gedetineerden in het land, gaan in hongerstaking omdat zij geïsoleerd worden opgesloten, slechts beperkt mogen recreëren en niet gezamenlijk hun verdediging kunnen voorbereiden. Pas vorige week zijn kleine groepjes krakers op last van de raadkamer in Groningen vrijgelaten.

Dat justitie met de in bewaringstelling overspannen heeft gereageerd is duidelijk, maar zij verkeert ook in een moeilijke positie. Aan de ene kant is er de roep om een harde aanpak, aan de andere kant is het heel moeilijk te bewijzen welke kraker wat gedaan heeft. Uit het politiedossier blijkt dat alle krakers donker waren gekleed en helm of bivakmuts op hadden. Op die zaterdagochtend heeft een kleine groep helmen en bivakmutsen het café en de kantoren geplunderd en zich vervolgens teruggetrokken in het kraakcomplex, dus vermengd met andere krakers en sympathisanten. Zonder verklaringen of bekentenissen van krakers of actievoerders kan justitie weinig beginnen. Individuele acties zijn niet of erg moeilijk te bewijzen.

Slapend artikel

Vandaar ook dat justitie besloten heeft de krakers niet individueel aan te pakken maar als groep, als criminele groep wel te verstaan. Alle verdachten is hetzelfde ten laste gelegd: openbare geweldpleging (art. 141), blokkeren van de openbare weg (art. 162), maar vooral: deelneming aan een organisatie die als oogmerk heeft het plegen van misdrijven (art. 140). Dat artikel 140 is jarenlang een 'slapend' artikel geweest, maar twee jaar geleden opnieuw en succesvol wakker geschud door het openbaar ministerie in Arnhem.

Net als justitie in Groningen zat Arnhem met acht Nijmeegse krakers in de maag die in Nijmegen waren opgepakt tijdens de rellen op 19 januari 1987 bij de ontruiming van de Mariënburcht. Na anderhalve maand recherchewerk was de politie er nog niet achter wie nu precies stenen had gegooid, wie brand had gesticht en wie de inventaris van de Nijmeegse NMB-bank op straat had gezet. Totdat het openbaar ministerie artikel 140 herontdekte, dat tot dan alleen sporadisch in fraudezaken werd gehanteerd en ook nog eens 'voorbereidingshandelingen' strafbaar stelt. Beter kan het niet.

De politie probeerde vervolgens de groep krakers in het kader van de bewijsvoering zoveel mogelijk als criminele organisatie in beeld brengen. De Arnhemse rechtbank kwam bij het proces tot de conclusie dat er wel een samenwerkingsverband had bestaan, maar dit alleen was gericht op de eenmalige ontruiming, en dat er geen sprake was van een criminele organisatie.

Justitie knoopte de formulering van de rechtbank goed in de oren en zocht in de kraakbeweging naar een breder scala van activiteiten. Ze vond affiches tegen de apartheidsregime in Zuid-Afrika en tegen de Leegstandswet en tekende beroep aan tegen het vonnis. Justitie kon tevreden zijn: het hof stelde dat 'het samenwerkingsverband niet slechts het plegen van een enkel misdrijf in het kader van een enkele actie als oogmerk had, doch het op deze wijze ageren wilde voortzetten ten dienste van het verzet tegen de leegstandswet, de onderdrukking van de zwarte bevolking in Zuid-Afrika en nog een reeks andere zaken'. Artikel 140 werd voor het eerst 'politiek' gebruikt.

Misbruik

De Hoge Raad buigt zich in september over het vonnis van het hof, maar procureur-generaal mr. J. Remmelink heeft al laten doorschemeren dat hij alle bezwaren tegen het gebruik van artikel 140 verwerpt.

De Amsterdamse advocaat mr. J. Pen kent artikel 140 als geen ander, hij was de advocaat van de Nijmeegse krakers. Pen vindt dat het artikel door justitie wordt misbruikt. „Als Nederlands burger weet je, of behoor je te weten, wat strafbaar is. Doe je iets wat bij wet is verboden, dan kun je rekenen op vervolging. Bij artikel 140 bepaalt de rechter pas tijdens een proces dat een groep of organisatie een verboden rechtspersoon is en dat dus iedereen die daar de voorafgaande periode deel van uit heeft gemaakt strafbaar is. Terwijl zij daarvan niet op de hoogte waren."

Ter verduidelijking geeft Pen een voorbeeld. „Stel dat de officier in de Ajax-fraudezaak artikel 140 had gebruikt, wat goed mogelijk was, en de rechter zou Ajax tot 'criminele organisatie' hebben verklaard, dan zouden niet alleen voorzitter Harmsen en voetballer Lerby schuldig zijn, maar ook de kantinejuffrouw en de lijnentrekker. En wat weten die nu van fraude af?"

De Groningse officier van justitie mr. M. H. Geerds is niet onder de indruk van de storm van kritiek die over het gebruik van artikel 140 is losgekomen. „Kennelijk is het een schot in de roos", zegt hij. Hij ontkent dat justitie het artikel uit de kast heeft gehaald omdat er problemen zijn met de bewijsvoering. „Van een noodgreep is geen sprake. Artikel 140 is juist met het oog op dit soort zaken geschreven."

Voor hem staat buiten kijf dat de kraakbeweging zo'n organisatie is als bedoeld in artikel 140. Justitie heeft de Nederlandse krakersblaadjes de afgelopen maanden extra goed doorgenomen, en daaruit blijkt dat de actie tegen de ontruiming goed georganiseerd was. „Actievoerders zijn door heel het land aangeworven, er is gevraagd bepaalde kleding mee te nemen zoals bivakmutsen en helmen, er was sprake van georganiseerd vervoer."

En mensen die zeggen dat ze niets strafbaars van plan waren, zijn bij Geerds aan het verkeerde adres. „Alleen al hun fysieke aanwezigheid was een voorwaarde voor het uitvoeren van de plannen. Op de laatste avond heeft iedereen een arrestatienummer uitgereikt gekregen dat bij aanhouding meegedeeld moest worden in plaats van de naam. De krakers waren heel duidelijk: ze wilden dat weekeinde 'aan het werk'."

Wel cement, geen stenen

De achttien advocaten die de 137 krakers volgende week verdedigen, laten nog in het midden hoe zij precies de beschuldigingen van justitie zullen aanvechten, en of zij dat ook in een gezamenlijk pleidooi zullen doen. De Utrechtse advocaat mr. M. Zumpolle (raadsman van 12 krakers) laat wel doorschemeren dat hij niet aanvecht dat de kraakbeweging een organisatie is, maar wel dat deze het plegen van misdrijven tot oogmerk zou hebben.

De Amsterdamse advocaat P. H. Bakker Schut (raadsman van 22 krakers) zal duidelijk maken dat artikel 140 er met de haren is bijgesleept. „De bewijsvoering bevat veel politieke componenten, maar geen feitelijke. De bewijsvoering bestaat uit veel cement (art. 140), maar bouwstenen ontbreken."

Het Nederlands juristencomité voor de mensenrechten protesteerde gisteren in een verklaring tegen het 'ongebruikelijk harde optreden van justitie' en doelt daarbij op het lange voorarrest en de dagvaarding. „Het is kennelijk de bedoeling van het OM de krakers hard aan te pakken en ze via een samenloop van regelingen zware straffen op te leggen."

De criminoloog dr. H. Timmerman tenslotte waarschuwt in het Groningse universiteitsblad: „Het criminaliseren van de gehele groep krakers is geen oplossing. Het zal er alleen toe leiden dat ook 'eerzame' krakers door de maatschappij als crimineel bejegend zullen worden. En daarin schuilt het gevaar van criminaliseren van bepaald gedrag."

TROUW 30/6

BVD licht justitie in over krakers

GRONINGEN (ANP) – De Binnenlandse veiligheidsdienst (BVD) heeft op verzoek van justitie onderzoek verricht naar de krakers van het ontruimde Wolters-Noordhoff-complex (WNC) in Groningen. Gegevens over krakers en sympathisanten zijn doorgespeeld naar de Groninger gemeentepolitie.

Dat heeft een woordvoerster van het ministerie van justitie bevestigd. Wanneer justitie heeft verzocht de BVD in te schakelen, wil zij niet kwijt. Justitie wil verder niet op de zaak ingaan, de politie in Groningen weigert eveneens commentaar. Morgen begint het monsterproces tegen de 137 krakers bij de rechtbank in Groningen. Zestig krakers zijn anoniem gedagvaard. De zittingen worden gehouden gedurende vijf dagen. De steungroep heeft forse kritiek op de gang van zaken rond het grootste na-oorlogse Nederlandse strafproces.

De groep sympathisanten noemt het proces 'een groots opgezette poppenkast die in feite achter gesloten deuren plaatsvindt, aangezien vrienden, familieleden en andere betrokkenen onmogelijk in de rechtszaal aanwezig kunnen zijn'. In een verklaring eist de steungroep vrije toegang tot het proces voor alle betrokkenen, zonder schriftelijke opgave vooraf of legitimatie ter plekke.

De steungroep stelt dat betrokkenen het proces in een apart zaaltje op video mogen volgen, mits ook nog een toegangskaart onder vermelding van naam en adres wordt aangevraagd. Voorts zou de rechtbank geen commentaar hebben willen geven op de vraag van de steungroep of legitimatie verplicht is. „Voor ons is duidelijk dat deze gang van zaken een nieuwe poging is de kraakbeweging in de criminele hoek te drukken. Justitie en politie bepalen wie er wel en niet bij het proces aanwezig mogen zijn." Informatie over steungroepen, inhoud van gevangenispakketjes en brieven zijn opgenomen in de dossiers van justitie, aldus steungroep.

Trouw 2/7

Steungroep krakers eist vrije toegang tot proces

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN - De steungroep van de 137 krakers van het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex te Groningen, die vanaf morgen terecht staan voor de Groninger rechtbank, heeft forse kritiek op de gang van zaken rond het grootste na-oorlogse Nederlandse strafproces.

De groep sympathisanten noemt de rechtzittingen van 3,4,5,6 en 9 juli 'een groots opgezette poppenkast die in feite achter gesloten deuren plaatsvindt, aangezien vrienden, familieleden en andere betrokkenen onmogelijk in de rechtszaal aanwezig kunnen zijn'. In een verklaring eist de steungroep vrije toegang tot het proces voor alle betrokkenen, zonder schriftelijke opgave vooraf of legitimatie ter plekke.

De steungroep stelt dat betrokkenen het proces in een apart zaaltje op video mogen volgen, mits dan ook nog een toegangskaart onder vermelding van naam en adres wordt aangevraagd. Voorts zou de rechtbank geen commentaar hebben willen geven op de vraag van de steungroep of legitimatie verplicht is. "Voor ons is duidelijk dat deze gang van zaken een nieuwe poging is de kraakbeweging in de criminele hoek te drukken. Justitie en politie bepalen wie er wel en niet bij het proces aanwezig mogen zijn. Daarnaast wordt op deze wijze geprobeerd een groep mensen die zich verzet tegen bestaande machtsstructuren en toenemende repressie, in kaart te brengen", aldus de verklaring. Volgens de groep medestanders van de WNC-krakers zijn informatie over steungroepen, inhoud van gevangenispakketjes en brieven opgenomen in de dossiers van justitie.

De griffier van de arrondissementsrechtbank Groningen maakte een week geleden bekend dat voor het proces tegen de krakers toegangskaarten moeten worden aangevraagd vanwege ruimtegebrek en uit veiligheidsoverwegingen.

NvHN 2/7

BVD nam Groninger krakers onder de loep

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN - De Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) heeft op verzoek van justitie onderzoek verricht naar de krakers van het ontruimde Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen. Gegevens over krakers en sympathisanten zijn doorgespeeld naar de Groninger gemeentepolitie.

Dat heeft een woordvoerster van het ministerie van Justitie zaterdag bevestigd. Wanneer justitie heeft verzocht de BVD in te schakelen, wil de woorvoerster niet kwijt. Justitie wil verder niet op de zaak ingaan, de politie in Groningen geeft ook geen commentaar.

Krakers vinden verdenking 'lachwekkend'

Justitie richtte onderzoek op Groninger 'RAF-sympathisant'

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De Groninger J.W.A. (38) wordt volgens de krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex (WNC) door justitie gezien als een van de aanstichters van de rellen rond het WNC, eind mei. A., die in het verleden in Westduitsland vast zat voor het in bezit hebben van boeken over de Rote Armee Fraktion, zou tijdens het verhoren van de krakers door rechercheurs vaak zijn genoemd. A. bevond zich in het WNC ten tijde van de ontruiming en zit nog steeds vast.

De krakers noemen A.'s vermeende leiderschap "lachwekkend". Leiderschap wordt in krakerskringen niet erkend. Volgens een woordvoerster wordt A.'s rol dan ook danig overschat. A., die onder het gevangenen-nummer NN 100 op dit moment in de Zwolse gevangenis verblijft, is al enige tijd in hongerstaking. Opvallend is dat A. geen medekrakers om zich heen heeft; in tegenstelling tot andere gevangenissen zijn in Zwolle niet meer krakers ondergebracht. Een woordvoerder van justitie zegt, hangende de processen tegen de krakers, geen mededelingen te willen doen.

A. zat van mei tot december 1988 vast in het Westduitse Luneberg, nadat hij bij het plaatsje Helmstedt - bij de Oostduitse grens - uit een touringcar werd gehaald. In een koffer in het bagageruim werden 90 exemplaren van het boek 'Widerstand heißt Angriff' aangetroffen. Het boek, waarin brieven, verslagen en verklaringen van en over de RAF zijn opgenomen, is in Nederland vrij verhandelbaar. In Westduitsland is bezit van meer dan één exemplaar verboden. A., die altijd heeft ontkend dat de koffer van hem was, werd in december 1988 door de Westduitse politie vrijgelaten. Het kwam nooit tot een rechtzaak.

NvHN 2/7

V.K. 2/7

Groningse rechtbank begint dinsdag met grootste na-oorlogse rechtszaak

Krakers willen politiek proces voeren

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN — De rechtbank in Groningen begint dinsdag met het grootste strafproces van na de oorlog: tegen de krakers van het voormalige Wolters-Noordhoff complex en hun sympathisanten. Voor de berechting van de 135 verdachten is vijf dagen uitgetrokken: 3 tot en met 6, en 9 juli. Het Openbaar Ministerie heeft vier officieren van justitie ter beschikking. Zij brengen vele honderden bladzijden aan processenverbaal in.

De krakers en sympathisanten worden groepsgewijs bijgestaan door een legertje raadslieden. Per procesdag staan diegenen terecht die door dezelfde advocaat of groepje van advocaten worden bijgestaan. Van de verdachten zijn er inmiddels ongeveer zestig om uiteenlopende redenen op vrije voeten gesteld, de meeste door beslissingen van rechtbank en gerechtshof om de gevangenhouding op te heffen.

Alle verdachten wordt deelneming aan een criminele organisatie (artikel 140 Wetboek van Strafrecht), openlijke geweldpleging (artikel 141) en versperring van de openbare weg (artikel 162) ten laste gelegd. Saillant is dat het zwaar beveiligde gerechtsgebouw in de Oude Boteringsestraat slechts enkele honderden meters afligt van de plek waar alleen nog een gapend gat herinnert aan het krakersbolwerk.

De conflictueuze geschiedenis van het complex begon in 1981 toen het pensioenfonds PGGM de voormalige bedrijfspanden van de uitgeverij Wolters-Noordhoff kocht. De gemeente Groningen wilde er aanvankelijk een nieuw stadskantoor neerzetten, na sloop van de niet-monumentale en niet-beeldbepalende panden. Toen dit niet doorging, kwam het idee op tafel voor de bouw van de nieuwe openbare bibliotheek plus kantoorruimte, een plan dat nu aan zijn uitvoering toe is.

De eerste krakers van een groep die tot veertig zou uitgroeien, maakten zich in het najaar van 1985 meester van het immense complex en probeerden sindsdien op allerlei manieren de sloop te verhinderen. De Groningse rechtbankpresident besliste op 21 mei van dit jaar in kort geding dat de krakers binnen een week moesten vertrekken; daarna had eigenaar PGGM het recht om met hulp van de politie het pand te laten ontruimen.

Vrijstaat

Burgemeester Staatsen — bijna dagelijks geconfronteerd met een soort vrijstaat binnen de stadsgrenzen — had al laten weten dat de ontruiming niet lang op zich zou laten wachten, als er zo'n vonnis zou komen. En de krakers kondigden aan dat ze het complex nooit zonder slag of stoot zouden prijsgeven.

In het draaiboek van politie en justitie stond de ontruiming voor dinsdag 29 mei genoteerd. Maar op zaterdag 26 mei namen de krakers tot verrassing van de politie het initiatief. Tegen vijf uur in de morgen begon een „onherkenbare" groep in oorlogstenue — overall, motorhelm, gasmasker — in de nauwe binnenstadstraten rond het complex brandende barricaden op te werpen met onder meer de inventaris van twee café's, een advocatenkantoor en het gemeentelijk Bureau Bedrijfsleven.

Pas na een half uur verschenen de eerste ME'ers, die al in en rond Groningen waren geconsigneerd voor de voorgenomen ontruiming op 29 mei. Ook na de komst van de politiemensen duurde het nog een tijd voordat de situatie onder controle was. In een regen van stenen — de brandende barricades waren met een waterkanon geblust — wisten de ME'ers rond een uur of negen de krakers in hun eigen bolwerk terug te drijven. Met containers werd het complex hermetisch afgesloten van de rest van het centrum.

Water en licht in de kraakpanden werden afgesneden. Na een nacht waarin een zenuwoorlog woedde — de krakers lieten niets van zich horen en de ME stond paraat met gasgranaten op de karabijnen — gaven de krakers zich zondagmorgen rond half elf over, geheel onverwacht en zonder enig verzet. Ze werden overgebracht naar elf huizen van bewaring, verspreid over het hele land. Onder de hen waren verscheidene Westduitsers en Italianen.

Het was de bedoeling van het Openbaar Ministerie alle verdachten gevangen te houden tot aan het begin van hun rechtzaak. Dit omdat de meeste van hen niet meewerkten aan het onderzoek. Een groot aantal is anoniem gedagvaard, waarbij foto's en vingerafdrukken als ondersteuning moeten dienen. Justitie stelde ook dat er gevaar was voor herhaling en voor vlucht.

Raadslieden probeerden met procedures bij de rechtbank en het gerechtshof in Leeuwarden de gevangenhouding opgeheven te krijgen, omdat de duur ervan in geen verhouding zou staan tot de bewijsbare verdenking. Voor zo'n zestig verdachten intervenieerden de advocaten met succes.

De verdachten hielden hongerstakingen in de huizen van bewaring en zij schreven „nieuwsbrieven" over hun behandeling, die via de Steungroep Wolters-Noordhoff Complex naar buiten kwamen. Naar buiten kwamen ook beschuldigingen over lichamelijk en seksueel geweld; dat laatste met name tegen negentien vrouwelijke verdachten, die in de slecht geaccommodeerde Noorderschans in Winschoten zaten.

De vrijgelaten verdachten zijn niet verplicht op de rechtzitting te verschijnen. Hun zaak zal in dat geval bij verstek worden behandeld. Worden zij veroordeeld, dan zal er alles aan worden gedaan die straf ook uit te voeren, heeft justitie al laten weten.

Motieven

Toen zij in het Wolters-Noordhoff complex woonden, zetten de krakers zich steevast af tegen de gevestigde maatschappij. Deze houding nemen de meeste verdachten nog steeds aan. Daarom zal hun verdediging voor een fors deel zijn gestoeld op de politiek getinte motieven die zij aanvoeren voor hun gewelddadige acties.

Zo liet de hongerstakende gevangene NN 100 — verdachten die hun identiteit geheim houden, kregen een nummer — vanuit het huis van bewaring in Zwolle weten dat er volgens hem in een poging „ons te kriminaliseren middels artikel 140" (deelneming aan een criminele organisatie) alles aan wordt gedaan: „Om middels sexuele, fysieke en psychische intimidatie, afzondering en isolatie te proberen ons te breken en ons van onze identiteit te beroven."

Veel verdachten zien zich in deze zaak niet als individu, maar als lid van een collectief. Zo willen ze ook worden behandeld door rechtbank, Openbaar Ministerie en verdediging. Toch zal de rechtbank ieders afzonderlijke betrokkenheid aangetoond willen zien.

Verdedigers hebben al laten weten dat dit ten aanzien de meeste verdachten onmogelijk is. Volgens hen zal het Openbaar Ministerie niet méér kunnen aantonen dan dat alle verdachten tijdens de ontruiming aanwézig waren in het complex. Toch beschikt het Openbaar Ministerie over verklaringen van verdachten die belastend zijn voor andere verdachten.

Leeuw. Courant 3/7

Forse kritiek steungroep op proces tegen krakers

GRONINGEN (ANP) - De steungroep van de 137 krakers van het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex te Groningen, die vanaf morgen terecht moeten staan voor de Groningse rechtbank, heeft forse kritiek op de gang van zaken rond het grootste naoorlogse Nederlandse strafproces.

De groep sympathisanten noemt de rechtszittingen van 3, 4, 5, 6 en 9 juli „een groots opgezette poppenkast, die in feite achter gesloten deuren plaatsvindt, aangezien vrienden, familieleden en andere betrokkenen onmogelijk in de rechtszaal aanwezig kunnen zijn". In een verklaring eist de steungroep vrije toegang tot het proces voor alle betrokkenen, zonder schriftelijke opgave vooraf of legitimatie ter plekke.

De steungroep stelt, dat betrokkenen het proces in een apart zaaltje op video mogen volgen, mits dan ook nog een toegangskaart onder vermelding van naam en adres wordt aangevraagd. Voorts zou de rechtbank geen commentaar hebben willen geven op de vraag van de steungroep, of legitimatie verplicht is.

„Voor ons is duidelijk, dat deze gang van zaken een nieuwe poging is om de kraakbeweging in de criminele hoek te drukken. Justitie en politie bepalen, wie er wel en niet bij het proces aanwezig mogen zijn. Daarnaast wordt op deze wijze geprobeerd, een groep mensen, die zich verzet tegen bestaande machtsstructuren en toenemende repressie, in kaart te brengen", aldus de verklaring.

Onderzoek

De Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) heeft op verzoek van Justitie onderzoek verricht naar de krakers van het ontruimde Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen. Gegevens over krakers en hun sympathisanten zijn doorgespeeld naar de Groninger gemeentepolitie.

Dat heeft een woordvoerster van het ministerie van justitie zaterdag bevestigd. Wanneer Justitie heeft verzocht de BVD in te schakelen, wil de woordvoerster niet kwijt. Justitie wil verder niet op de zaak ingaan, de politie in Groningen geeft ook geen commentaar.

Universitair docent over krakers-proces:

Overheid wil deuk in rechtsorde herstellen

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN - In de recente geschiedenis is het niet eerder voorgekomen dat justitie zo hard optreedt als nu tegen de krakers van het Wolters Noordhof-complex. Ook in Woensdrecht pleegde een grote groep demonstranten tegen kernwapens vernielingen, maar die kwamen na vier dagen weer vrij. Het merendeel van de krakers zit inmiddels al enkele weken vast. Mr. A. E. Harteveld, universitair docent strafrecht bij de RUG, ziet in de houding van het openbare ministerie een verminderde tolerantie van de overheid tegen dit soort acties.

"Het OM doet niet anders dan het verwoorden van gevoelens zoals die nu in de maatschappij leven. Men vindt dat de krakers met de vernielingen te ver zijn gegegaan. De rek is eruit." Met het plegen van vernielingen zijn de Groninger krakers niet veel verder gegaan dan hun collega's in Amsterdam enkele jaren geleden. Ook daar waren op grote schaal krakersrellen bij ontruimingen. "Daar reageerde de overheid primair op door de ME in te zetten, die vervolgens enkele klappen uitdeelde. Maar er kwam toen wel een deukje in de rechtsorde. Dat wil men nu herstellen."

Mr. Harteveld verklaart de krakersrellen in Groningen en de reactie van het OM daarop uit een maatschappelijke golfbeweging. De bezetters van het Maagdenhuis in Amsterdam werden destijds veroordeeld wegens huisvredebreuk. Daarna gingen actiegroepen steeds vaker geweld gebruiken zonder dat daar strafrechtelijk op werd gereageerd. Harteveld verwacht dat bij een veroordeling van de krakers, actievoerders in de toekomst vaker justitie op hun weg zullen vinden als er strafbare feiten worden gepleegd.

Nieuw in de Groningse zaak is volgens Harteveld dat justitie de grenzen wil opzoeken van wat er strafrechtelijk in dit soort zaken mogelijk is. Dat het OM in deze zaak artikel 140 uit de kast heeft gehaald - daarin wordt het deelnemen aan een criminele organisatie tenlastegelegd - is daar volgens hem een uiting van. "Maar ook de tenlastegelegde openlijke geweldpleging is op deze schaal niet eerder ingezet. Nu zal blijken wat de reikwijdte van dat artikel is. In die zin zal de zaak in Groningen veel duidelijkheid gaan verschaffen en nieuwe jurisprudentie opleveren."

Pas tijdens het proces zal volgens mr. Harteveld blijken of het lange voorarrest van de meeste krakers terecht is geweest. "Je kunt pas achteraf constateren of het bewijsmateriaal tegen elk van de verdachten voldoende is." Uit het feit dat eerst de rechter-commissaris en later de raadkamer van de rechtbank de vordering van het OM om de krakers in voorarrest te houden toewees, leidt mr. Harteveld af dat het OM de zaak hard genoeg heeft weten te presenteren.

Leeuw. Courant 3/7

Monsterproces tegen krakers in Groningen begonnen

GRONINGEN - De rechtszaken tegen de eerste twaalf van de in totaal 137 verdachten van het krakersoproer op 26 mei in Groningen zijn vanochtend begonnen. De komst van de eerste bus arrestanten werd door een groep van ongeveer vijftig krakers, die zich voor het paleis van justitie ophielden, met een 'lawaai-demo' luister bijgezet (foto). Hierbij kwam het niet tot ongeregeldheden. De arrestanten, van wie zestig anoniem zijn gedagvaard, worden in vijf dagen berecht. Hun worden drie zaken ten laste gelegd: openlijke geweldpleging, het versperren van de openbare weg en het lidmaatschap van een organisatie, die het plegen van strafbare feiten tot doel heeft.

Foto ANP

NvhN 3/7

Eerste 12 verdachten voor rechtbank

Krakersproces begint met een lawaai-demonstratie

● *De eerste bus met arrestanten komt bij de Groninger rechtbank aan. Politie te paard zorgt voor bescherming; een onbekende man tikt met een kruk op de bus. (Foto: Han de Graaf)*

GRONINGEN — De rechtzaken tegen de eerste twaalf verdachten van het krakersoproer op 26 mei in de Groningen, zijn vanochtend begonnen. De komst van de eerste bus arrestanten werd met een 'lawaai-demonstratie' luister bijgezet door een groep van ongeveer 50 krakers die zich voor de rechtbank in de Oude Boteringestraat ophielden. Hierbij kwam het niet tot ongeregeldheden (zie ook pagina 1).

De 137 verdachten, van wie 60 naamloos zijn gedagvaard, worden in vijf dagen berecht. Hen worden drie zaken ten laste gelegd: openlijke geweldpleging, het versperren van de openbare weg en het lidmaatschap van een organisatie die het plegen van strafbare feiten tot doel heeft.

De Groninger J.W.A. (38) wordt volgens de krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex (WNC) door justitie gezien als een van de aanstichters van de rellen rond het WNC, eind mei. A., die in het verleden in West-Duitsland vast zat voor het in bezit hebben van boeken over de Rote Armee Fraktion, zou tijdens het verhoren van de krakers door rechercheurs vaak zijn genoemd. A. bevond zich in het WNC ten tijde van de ontruiming en zit nog steeds vast.

'Lachwekkend'

De krakers noemen A.'s vermeende leiderschap "lachwekkend". Leiderschap wordt in krakerskringen niet erkend. Volgens een woordvoerster wordt A.'s rol dan ook danig overschat. A., die onder het gevangenen-nummer NN 100 de afgelopen weken in de Zwolse gevangenis verbleef, is al enige tijd in hongerstaking. Opvallend is dat A. geen medekrakers om zich heen had; in tegenstelling tot andere gevangenissen zijn in Zwolle niet meer krakers ondergebracht. Een woordvoerder van justitie zegt, hangende de processen tegen de krakers, geen mededelingen te willen doen.

A. zat van mei tot december 1988 vast in het Westduitse Luneberg, nadat hij bij het plaatsje Helmstedt - bij de Oostduitse grens - uit een touringcar werd gehaald. In een koffer in het bagageruim werden 90 exemplaren van het boek 'Widerstand heißt Angriff' aangetroffen. Het boek, waarin brieven, verslagen en verklaringen van en over de RAF zijn opgenomen, is in Nederland vrij verhandelbaar. In West-Duitsland is bezit van meer dan één exemplaar verboden. A., die altijd heeft ontkend dat de koffer van hem was, werd in december 1988 door de Westduitse politie vrijgelaten. Het kwam nooit tot een rechtzaak.

Steungroep eist vrije toegang tot proces

Zestig krakers anoniem gedagvaard

Gezinsbode 2/7

Van de 137 krakers van het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex, die vanaf morgen terecht staan voor de Groninger rechtbank, zijn zestig anoniem gedagvaard. Ze hebben hun naam niet aan justitie en politie kenbaar willen maken. Op de dagvaardiging van justitie staat in plaats van hun naam, een pasfoto en vingerafdruk.

Voor de rechtszaak worden uitgebreide veiligheidsmaatregelen genomen. Zo zal er zestig man extra bewakingspersoneel worden ongezet en wordt de Oude Boteringestraat weer met containers afgesloten. De grote bussen waarmee de krakers worden aangevoerd passen namelijk niet door de poort van het rechtbankgebouw. Door middel van containers wordt een tijdelijke, kunstmatige 'binnenplaats' voor de rechtbank geschapen.

Poppenkast

De steungroep van de WNC-krakers heeft forse kritiek op de gang van zaken rond het grootste na-oorlogse Nederlandse strafproces. De rechtszittingen van 3,4,5,6, en 9 juli worden afgedaan als 'een groots opgezette poppenkast die in feite achter gesloten deuren plaatsvindt, aangezien vrienden, familieleden en andere betrokkenen onmogelijk in de rechtszaal aanwezig kunnen zijn'. In een verklaring wijzen de sympathisanten erop dat betrokkenen het proces slechts in een apart zaaltje op een videoscherm mogen volgen, mits dan ook nog een toegangskaart onder vermelding van naam en adres is aangevraagd. Informatie over steungroepen van de Groningse krakers, inhoud van gevangenispakketjes en brieven zijn volgens hen opgenomen in dossiers van justitie.

De griffier van de arrondissementsrechtbank Groningen maakte vorige week bekend dat toegangskaarten aangevraagd moeten worden vanwege ruimtegebrek en uit veiligheidsoverwegingen.

OM: 'Zonder hard optreden volstrekte chaos'

Negen maanden eis tegen krakers WNC

Van onze justitieverslaggever Jan van Dijk

GRONINGEN - Voor de rechtbank in Groningen heeft officier van justitie mr. M. H. Severein vanmorgen op de eerste dag van het vijf dagen durende massaproces tegen de verdachten van de krakersrellen rond het Wolters Noordhoff-complex tegen elf verdachten een gevangenisstraf van negen maanden geëist. Severein zei dat deze straf tegen alle 137 verdachten die deze week terecht staan, zal worden geëist.

Severein vindt deze straf noodzakelijk gezien de vernielingen die de krakers voorafgaand aan de ontruiming hebben gepleegd.

"Als tegen acties als die van 26 mei niet hard en consequent wordt opgetreden, zal een volstrekte chaos het onvermijdelijke gevolg zijn. Er is geen enkele legitimering voor het geweld dat is gepleegd en de vernielingen die zijn aangericht aan de eigendommen van derden. Deze eigenrechting is volstrekt onaanvaardbaar."

Bij zijn eis hield Severein ook rekening met de inbreuk op de rechtsorde, waar de bewoners van het kraakpand de afgelopen jaren voor hebben gezorgd. "Het WN-complex vormde een haard van crimineel gedrag." Severein wees er onder meer op dat in de afgelopen anderhalf jaar 17 maal eerder proces-verbaal is opgemaakt tegen bewoners van het pand wegens openlijke geweldpleging. "Voor vele strafbare feiten konden de verdachten niet worden gearresteerd omdat zij hun toevlucnt zochten en een vrijplaats vonden in het WNC-complex. De ernstige verstoring van de openbare orde, de zeer kwalijke vormen van geweldpleging, de miljoenen schade alsook het ontbreken van ieder besef van laakbaar handelen, rechtvaardigen een zware sanctie," aldus Severein.

hebben gemaakt aan het versperren van de weg.

De officier eindigde zijn requisitoir met een beschouwing over verleden en toekomst van het complex. "Als de stofwolken zijn opgetrokken, zal men beginnen met de bouw van een leeszaal en bibliotheek. Misschien is het meer dan toevallig dat juist op deze plaats een boekerij zal worden gesticht. Misschien is het een symbolische verbinding tussen verleden en toekomst. Van oude cultuur door een dal van onbeschaamdheid naar een nieuwe cultuur."

Severein verwees ook naar de stichtende activiteiten van de uitgeverij die vroeger in de panden was gehuisvest en waar in 1905 de eerste afleveringen van de Ot en Sien-serie het daglicht zagen, "een mijlpaal in de opvoedingsgeschiedeis."

zie ook pagina 3

Wat de tenlastelegging betreft kwam het openbare ministerie vanmorgen niet met verrassingen. Mr. Severein achtte in alle gevallen het lidmaatschap van een criminele organisatie en openlijke geweldpleging bewezen. Van sommige verdachten acht hij niet bewezen dat zij zich schuldig

N/H/N 3/7

Krakers opnieuw in de schijnwerpers

NvHN 3/7

● *Per bus werden de krakers vanmorgen naar de Groninger rechtbank gevoerd. Met een luide schreeuw stapte deze kraker uit. 'Mijn naam is haas' meldt zijn T-shirt, het motto van veel meer verdachten die hun identiteit niet prijs willen geven. (Foto: Han de Graaf).*

GRONINGEN - De eerste twaalf verdachten van de krakersrellen op 26 mei in Groningen, zijn vanochtend voor de rechtbank in Groningen verschenen. Bij het arriveren van de arrestantenbus lieten de ongeveer vijftig aanwezige krakers en sympathisanten een luid gejoel klinken. Zij sloegen daarbij op de bus, waarin de arrestanten op hun beurt op de raampjes sloegen. De entree van de binnenplaats van de rechtbank was door het plaatsen van twee containers van een sluis voorzien. Meer dan een maand geleden stonden die containers ook in de straat. Opnieuw staan de krakers van het WNC in de schijnwerpers.

zie ook pagina 3 ●

Schoenen moesten verwisseld voor muilen

Verdachten beroepen zich op zwijgrecht

Van onze justitieverslaggever
Jan van Dijk

GRONINGEN - Even na negen uur is vanmorgen in Groningen een begin gemaakt met het proces tegen de krakers van het Wolters Noordhoff-complex. Twee gedetineerde verdachten en negen anderen die inmiddels waren vrijgelaten stonden terecht op verdenking van lidmaatschap van een criminele organisatie, openlijke geweldpleging en het versperren van een landweg.

Van de verdachten die vanmorgen terecht stonden, waren enkelen bij naam bekend. Zij weigerden die echter toe te geven en lieten mr. J.H. Praktiek, de voorzitter van de strafkamer, weten dat zij op hun nummer dat zij bij hun aanhouding kregen wensten te worden aangesproken. De rechtbankvoorzitter identificeerde hen vervolgens aan de hand van foto's. Alle verdachten beriepen zich op hun zwijgrecht. De enkeling die tegenover de politie een verklaring had afgelegd, trok die op de zitting in.

De zwijgzaamheid van de verdachten leidde er toe dat de officier van justitie al vrij snel na het begin van de zitting aan zijn requisitoir kon beginnen. Daaraan voorafgaand had raadsman mr. P. Bakker Schut het voorstel gedaan om het houden van het requisitoir en het pleidooi voor de ochtend- en middagzitting te combineren. De rechtbank wees dit voorstel af.

Ook een ander voorstel van Bakker Schut wees de rechtbank af. De verdachten die inmiddels in vrijheid waren gesteld, moesten bij de ingang hun schoenen verwisselen voor muilen die justitie beschikbaar had gesteld. Dit is gebeurd uit angst voor spijkers in het schoeisel die de pas opgekmapte parketvloer in de zittingzaal zouden kunnen beschadigen. "Onterend," noemde Bakker Schut dat. Strafkamervoorzitter mr. J. H. Praktiek wees het voorstel om het schoeisel te mogen verwisselen af, met als argument dat de verdachten niet in hun verdediging worden geschaad als zij klompen moeten dragen.

Geen incidenten rond zwaar beveiligde rechtbank

Groningen opnieuw in ban van krakers

Van onze verslaggever
Hans Leber

GRONINGEN - Een moeder slaat met haar vuisten op de zijkant van de arrestantenbus. Haar zoon, kraker, zit binnen en slaat tegen een raampje. De twee kunnen elkaar niet verstaan. De vrouw schreeuwt samen met de verzamelde krakers en sympathisanten leuzen. "Ik laat hem niet in de steek. Waar ik me zorgen om maak is deze rechtstaat, niet om mijn zoon. Het is maar goed dat er nog jongeren zijn die iets aan de maatschappij willen veranderen. Ik sta achter hem, wat hij ook doet. Negen maanden? Tsjonge... nou, het is een taaie. Ik hoop dat-ie het volhoudt."

Anderhalve maand na de ontruiming van het WNC is de Oude Boteringestraat opnieuw het decor voor krakers, agenten en pers. De 50 Krakers, 60 politie-agenten binnen en enkele tientallen agenten buiten, waaronder een peloton ME, wachten op de arrestanten. Die komen om tien voor negen in een bus, nadat zij uit gevangenissen in heel Nederland in Hoogeveen werden samengebracht.

● *De eerste twaalf verdachten, aan weerszijden geflankeerd door agenten, horen aan wat er in de rechtszaal wordt gezegd. (Foto's: Han de Graaf)*

● *Sympathisanten, onder wie mede-WNC-krakers die reeds zijn vrijgelaten, schreeuwen naar de bus met arrestanten. Bereden politie houdt hen op afstand.*

Ze worden de afgezette Oude Boteringestraat ingereden vanaf de Noorderhaven. Hierdoor zien zij niet wat overbleef van hun vesting, het WNC even verderop in dezelfde straat. Vier kleine gevels met daartussen een groot gapend gat waar de nieuwe openbare bibliotheek verschijnt. De ruiten bij het advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas zijn nog niet vervangen. En café Forum heeft nog 'noodmeubilair' nadat de inboedel van het bedrijf op die 26-ste mei door krakers werd vernield.

De krakers en sympathisanten buiten reageren om elf uur gelaten op de eis die even daarvoor door de officier van Justitie wordt uitgesproken. Negen maanden, dat is veel. Er is met zware straffen rekening gehouden, maar dit? Ze zitten op de stoep. Onder hen bevinden zich vrouwen, meisjes nog, die enkele weken vastzaten in de gevangenis in Winschoten. Ze praten niet met de pers. Ook de mensen van het Steunpunt-WNC, gevestigd in de Vredeswinkel in de Steentilstraat, hebben nog geen reactie. "We willen ons erop beraden." Bij het Steunpunt kwamen de laatste weken alle lijnen samen tussen krakers, advocaten, familieleden en sympathisanten. Er is vorige week een ruit ingegooid. Nog steeds zijn er Groningers die naast de juridische afwikkeling bij de Groninger rechtbank, het recht in eigen hand willen nemen.

De krakers zullen deze week nog wel eens de kop opsteken in de stad. "We laten zien dat we er zijn, om steun aan de arrestanten te betuigen," zegt één van hen, om vervolgens weer luidkeels een yel aan te heffen: "Ideeën ontruim je niet, kraken gaat door!"

De Groninger politie krijgt voor deze drukke tijden assistentie uit het hele land, onder meer van een peloton ME uit Alkmaar. In de rechtbank bevinden zich zestig agenten, een enkeling van elders loopt rond met een plattegrond. "Waar is het cellenblok?" Zes telefoons, fax-apparatuur, een directe televisielijn met de rechtzaal en andere verbindingsmiddelen staan gereed in de perskamer waar de bijna veertig journalisten hun werkterrein hebben. Binnen zitten de eerste twaalf verdachten, ingeklemd tussen agenten van de parketpolitie. Zo zal het deze hele week gaan. Groninger stadsbestuurders maken zich intussen zorgen over de openbare orde in de stad waar deze week de 'Landenweek' wordt gevierd, een jaarlijks volksfeest.

Sympathisanten slaan op een politiebus vol krakers die geparkeerd staat voor de rechtbank in Groningen. (Foto Sake Elzinga)

Eis van negen maanden cel in krakersproces Groningen

GRONINGEN, 3 juli — Tegen de eerste groep van elf krakers die terecht staan wegens de vernielingen rondom het Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen is vanochtend negen maanden gevangenisstaf geëist.

Ten aanzien van acht verdachten achtte officier van justitie mr. M.H. Severein van de Groningse rechtbank niet bewezen dat zij schuldig zijn aan het opwerpen van de barricades. Deelnemen aan een organisatie die tot doel heeft misdrijven te plegen en openlijk gebruik van geweld achtte hij ten aanzien van alle verdachten wel bewezen.

In zijn eis hield de officier rekening met de aard en omvang van het gebruikte geweld, de miljoenenschade en de ernstige inbreuk op de rechtsorde. In tegenstelling tot de gebruikelijke gang van zaken bestond de rechtbank uit vier in plaats van drie leden.

De verdachten beriepen zich op hun recht om te zwijgen. Ook degenen van wie de naam bekend is, wilden met een nummer worden aangesproken. Door verschillende getuigen werd het optreden van de krakers omschreven als een „goed gedrilde machine" en als een „kleine legereenheid".

Volgens de officier vormde het Wolters-Noordhoff-complex „het hart van crimineel gedrag". De officier zei dat de in totaal 137 verdachten hun kennelijke ongenoegen ten aanzien van de samenleving op een andere manier zullen moeten uiten. (ANP)

NRC 3/7

TROUW 3/7

Tweespalt in advocatenkamp

'Politieke' of individuele verdediging Groningse krakers

Van onze correspondent
GRONINGEN – De advocaten die vanaf vandaag de 137 terecht staande krakers van het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen verdedigen, verschillen van mening over de gronden waarop zij voor hun cliënten zullen opkomen. De rechtszaak tegen de krakers, van wie zestig hebben geweigerd aan het justitie-onderzoek mee te werken, zal in eerste instantie tot en met volgende week maandag duren.

De verdachten worden drie delicten ten laste gelegd: lidmaatschap van een criminele organisatie, openlijke geweldpleging en het opwerpen van barricades op de openbare weg.

Bij hun verdediging zijn in totaal bijna 40 advocaten betrokken. De krakers komen in groepjes voor de rechter. Het Openbaar Ministerie zet drie officieren van justitie in voor het monsterproces. In de bibliotheek van de Groningse arrondissementsrechtbank heeft het OM een juridisch ondersteuningspunt ingericht, van waaruit de aanklagers tijdens de zitting te hulp kan worden geschoten. Een officier van justitie zal pendelen tussen de rechtszaal en het ondersteuningspunt.

Scheurtjes

Nadat de groep op 27 mei gearresteerde kraakactivisten tijdens de verhoren van de afgelopen weken uiteen viel in een groep die wel medewerking aan het onderzoek van justitie verleent en een groep die weigert onder meer de identiteit kenbaar te maken, zijn ook scheurtjes gekomen in het front van raadslieden die de verdediging van de krakers op zich neemt.

Enerzijds is er een groep Amsterdamse, politiek geëngageerde advocaten, die de krakers van het Wolters- Noordhoffcomplex als collectief ziet. Zij willen dat justitie hun cliënten als groep behandelt. De hoofdstedelijke juristen, met als voornaamste vertegenwoordigers mr. H. Kersting van advocatencollectief Amsterdam-Noord en mr. P. Bakker Schut van advocatenkantoor Nieuwezijds, verdedigen de circa zestig krakers die tegenover politie en justitie hebben gezwegen.

Deze krakers zijn anoniem gedagvaard. Op hun dagvaarding staat in plaats van een naam een nummer, foto en vingerafdruk. Via de Steungroep WNC-krakers hebben deze krakers steeds laten weten geen medewerking aan justitie te verlenen uit politieke overwegingen. De groep verwerpt de Nederlandse rechtsorde en distantieert zich van het OM. De gewelddadigheden rond de ontruiming zien deze radicale krakers als een legitieme wijze van protest tegen het 'afbraakbeleid' en de 'cityvorming' in de stad Groningen. Hun verdediging zal grotendeels op hun politieke motieven worden gebaseerd.

Tegenover de 'harde kern' staat een een groep verdachten, die wel medewerking heeft verleend aan het onderzoek van justitie. Deze groep wordt overwegend bijgestaan door noordelijke advocaten. Deze wensen een persoonlijke behandeling van hun cliënten, om er voor individuele krakers zoveel mogelijk uit te slepen. Ruim zestig van hen zijn inmiddels op vrije voeten gesteld. Zeven van hen werden ruim een week na hun arrestatie al vrijgelaten. Ze hadden zich openlijk van de gewelddadigheden gedistantieerd. Min of meer toevallig zouden zij in het Groningse kraakbolwerk zijn beland, onwetend van de acties die reeds voor de bewuste zaterdagochtend waren beraamd.

Persofficier mr. M. H. Geerds heeft na afronding van het onderzoek gezegd dat de rellen nauwkeurig waren voorbereid, en bedoeld waren om de autoriteiten te provoceren. Het kort en klein slaan van een cafe en advocatenkantoor was volgens Geerds in het scenario opgenomen, dat overigens slechts bij de harde kern van de krakers bekend was. De krakers hadden een onmiddellijke ontruiming verwacht. 'Maar ze moesten met z'n allen de nacht in een benauwde kelder doorbrengen. Dat konden ze niet langer volhouden. Die nacht is de motivatie weggeëbd. Op het moment van aanhouding stonden ze te trappelen het pand te verlaten', aldus Geerds in het Nieuwsblad van het Noorden.

Justitie heeft via krakers die aan het onderzoek hebben meegewerkt de beschikking gekregen over verklaringen die belastend zijn voor andere verdachten. Uit het feit dat slechts een van de verdachten die hun identiteit prijs hebben gegeven, afkomstig is uit Groningen, kan worden afgeleid dat de vaste bewoners van het Wolters-Noordhoffcomplex, voor zover niet vóór de ontruiming verhuisd naar elders, als een gesloten blok de mond houdt.

Overwerk

De zaak rond het voormalige Groningse kraakbolwerk heeft een zware wissel getrokken op justitie in Groningen. De officieren van justitie hebben 850 uren overgewerkt. Ook het administratief personeel moest er aan geloven en werkte tot nu toe 800 uren over. Het gebouw van de rechtbank, op steenworp afstand van het nu met de grond gelijk gemaakte kraakpand, wordt tijdens de zittingen zwaar bewaakt. Naar verluidt zijn zestig extra beveiligingsfunctionarissen ingezet. In de Oude Boteringestraat staan net als tijdens de ontruiming lege scheepscontainers. Hiermee is voor het rechtbankgebouw een kunstmatige 'binnenplaats' geschapen, waar de krakers in bussen worden aangevoerd.

Justitie gekraakt

DE MAGISTRATEN die deze week in Groningen mogen rechtspreken over de krakers van het Wolters-Noordhoff-complex, ontbreekt het niet aan adviseurs. Terwijl het oproer nog volop kraaide rondom de Martini, kwamen al van vele kanten de krachtige aanmoedigingen dat tuig maar eens hard aan te pakken.

Burgemeester Staatsen zette de toon met zijn oorlogsverklaring en de volgende dag wilde menig kamerlid en commentator er nog graag een schepje bovenop doen. De schade die krakers hadden aangericht bij hun strafexpeditie tegen enkele belendende percelen moest 'tot de laatste cent' worden verhaald, zo gaven enkele volksvertegenwoordigers te verstaan.

Ooit gold de regel dat zaken die nog 'onder de rechter' waren, alleen met grote terughoudendheid mochten worden besproken. Dat gaat tegenwoordig anders. Het is nu al heel gewoon dat er voor een rechtszitting openlijk en op grote schaal stemming wordt gekweekt tegen of voor een verdachte. De psychiater van de Zettense inrichtingen, beschuldigd van een reeks seksuele misdrijven, was in een stroom publikaties al als een beestmens afgeschilderd, ver voordat het onderzoek was afgerond.

Een ander kras voorbeeld viel vorige week te noteren in de zaak tegen Ajax. Dit Amsterdamse instituut heeft een warm plekje bij het grootste in Amsterdam verschijnende ochtendblad. Nadat de eis van de officier nogal hoog was uitgevallen, alarmeerde de krant de fans met 'Miljoenenboete betekent einde van Ajax'. De bedoeling is duidelijk, want welke rechter zou de moord op de populairste voetbalclub van Nederland op zijn geweten willen hebben?

Principieel is er niet veel in te brengen tegen de publiciteit rondom spraakmakende rechtszaken. Rechtspraak is per definitie openbaar. Het werk van politie, justitie en rechters behoort daarom voortdurend onderwerp van publieke discussie te zijn. Zonder openbaarheid geen recht. Rechters en beambten die daar niet tegen kunnen, zitten in het verkeerde vak.

Lastig is wel dat al die publiciteit en stemmingmakerij zich vaak slecht verdragen met de zorgvuldigheid waarmee elk onderzoek en elk proces, om het even tegen wie, moet worden omringd. Onder druk van een verontwaardigd publiek kan het verleidelijk zijn de regels maar wat ruim uit te leggen. Een justitie-apparaat dat gevoelig is voor de aanmoedigingen van buiten, kan zich gemakkelijk vergalopperen.

Tegen de Groninger krakers is zwaar geschut in stelling gebracht. De meesten zitten veel langer in voorarrest dan menig autokraker, inbreker, mishandelaar en drugsdealer in dit land overkomt. Hun medestanders piepen nu dat justitie probeert de krakersbeweging in de 'criminele hoek te drukken', maar dat is onzin. De overstap van politiek activisme naar de criminaliteit heeft deze groep jaren geleden zelf al gemaakt.

Inmiddels is wel gebleken dat justitie grote risico's loopt bij zo'n harde aanpak van een hele groep. Groepsgewijze toepassing van regels die typisch op individuele gevallen zijn toegesneden, vraagt bijna om fouten. Geprocedeer daarover mag voor het gewone publiek muggezifterij lijken, justitie zelf weet wel beter. De regels zijn er niet om het verdachten gemakkelijk te maken, maar om de rechtsstaat overeind te houden. Wie daarmee sjoemelt, tast die rechtsstaat zelf aan. En bezorgt daarmee, langs een omweg, de krakers toch nog het grootste succes dat ze zich kunnen wensen.

M.

Leeuw. Courant 2/7

Eerste dag van monsterproces tegen krakers verloopt rustig

GRONINGEN (ANP) - De tweede zitting tegen elf krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen, die gistermiddag voor de rechtbank in die stad terecht stonden, was in feite een herhaling van wat zich 's morgens in de rechtszaal al had afgespeeld en wat zich de komende dagen zal gaan afspelen. Want de drie officieren van justitie, die de komende vijf dagen optreden, zullen allemaal letterlijk hetzelfde requisitoir voorlezen. Inclusief de eis van negen maanden, die zowel 's middags als 's morgens tegen de krakers werd uitgesproken.

Alleen de pleidooien van de advocaten zullen verschillen, net als de verklaringen van de verdachten in hun laatste woord. Enkele verdachten kozen er op de eerste procesdag voor, hun maatschappij-idealen nog eens duidelijk uiteen te zetten. „Vandaag beslist de zogenaamde officiële cultuur of er afwijkende ideeën op mogen worden nagehouden. Maar ideeën ontruim je niet. Wij blijven kiezen voor het recht op zelfbeschikking. Dit proces heeft nogmaals bevestigd, dat de bestaande rechtsorde niet deugt", aldus één van de sprekers, die net als veel van zijn kameraden was gekleed in een t-shirt met daarop de tekst „Mijn naam is haas".

Het gaat in dit proces uitsluitend over de op te leggen straf aan de krakers. De benadeelden zullen proberen, via aparte civiele procedures de hun toegebrachte schade op de daders verhaald te krijgen.

Volgens de verdediger van de eerste groep van elf verdachten, mr. Pieter Bakker Schut, is in dit „politieke massaproces" een adequate verdediging onmogelijk geworden door de tegenwerking, die de verdachten en de advocaten hebben ondervonden van justitie. „De helft van de verdachten wordt op volstrekt onduidelijke gronden vastgehouden. Er valt geen criterium te ontdekken op het gebied van vrijlating", aldus de advocaat.

Gebrekkig

Bakker Schut stelt, dat de dagvaarding gedeeltelijk nietig moet worden verklaard en verder zo gebrekkig geformuleerd is, dat zonder meer tot vrijspraak moet worden besloten. De raadsman legde de nadruk, en dat zullen volgens hem alle advocaten de komende dagen doen, op de „juridische onmogelijkheid" van het ten laste gelegde artikel 140.

Volgens dat artikel moet worden aangetoond, dat het om een criminele organisatie gaat, die een duurzaam en gestructureerd karakter kent. „In deze groep is een paar keer vergaderd en er zijn enkele afspraken gemaakt. Het Openbaar Ministerie weet heel goed, dat het een zooitje was. Is dat het beeld van een georganiseerd samenwerkingsverband? Volgens mij was het een eenmalig gebeuren", zo meende de advocaat, die stelt, dat het proces gevoerd wordt onder het motto 'Je was er bij, dus je bent er bij'.

Het opwerpen van barricades gebeurde volgens hem slechts uit een verdedigend oogpunt. De uitspraken over goed gedrilde machines en legereenheden zijn de getuigen volgens Bakker Schut in de mond gelegd. Het ten laste gelegde artikel 162, versperring van de openbare weg, is volgens hem al veertig jaar niet meer gebruikt en wordt er nu „met de haren bij gesleept". „Het publiek werd met rust gelaten en niets in het dossier wijst op enig gevaar voor het verkeer."

4/7

Leeuw. Courant

5/7

Verdediging in de aanval in monsterproces krakers

GRONINGEN (GPD) - De advocaten van de krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen hebben gisteren tevergeefs geprobeerd, het Openbaar Ministerie (OM) met juridische middelen buitenspel te zetten. Een groepje raadslieden vindt, dat het OM het recht op vervolging heeft verspeeld, door zich in de aanloop van het proces - „in het voetspoor van Staatsen en Vonhoff" - negatief uit te laten over wat er met de krakers moet gebeuren.

Als meest schrijnend voorbeeld noemde de Amsterdamse raadsman mr. J.P.M. Seegers de vertoning, dinsdag, van een videofilm aan de pers, waarop de krakersrellen te zien zijn. Volgens Seegers schendt het OM door deze opstelling de beginselen van een behoorlijk proces. Collega's van Seegers noemden procedurefouten als reden, waarom het OM niet ontvankelijk verklaard zou moeten worden. De rechtbank wees alle bezwaren af. Strafkamervoorzitter mr. J.H. Praktiek zei wel, dat de vertoning van de videofilm „wellicht onverstandig is geweest".

Sympathisanten van de krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex bonken op de bus waarin de verdachten bij het gerechtsgebouw aankomen. Foto EFG

V.K. 4/7

Wetsartikel over criminele organisaties centraal in proces tegen Groningse vandalen

Krakers verdedigen recht op eigen normen

Van onze verslaggeefster
STEFFIE KOUTERS

GRONINGEN — Verdachte NN87 voert het laatste woord bij de groep krakers die 's ochtends wordt voorgeleid. Hij leest een briefje voor dat hij zou hebben gekregen van een zevenjarig meisje. „Ik had met mijn vriendinnetje een hele mooie hut naast allemaal huizen. Op een dag begon een graafmachine onze hut te mollen. De mensen van de huizen hadden de politie gebeld om te zeggen dat ze last hadden van onze hut. We hebben toen de gemeente opgebeld dat wij last hadden van de huizen. Ze gooiden de hoorn erop. Flauw, hè?"

NN87 vindt het briefje tekenend voor de manier waarop „de overheid met haar burgers omspringt". NN87: „Ons basisidee is dat we willen samenleven op basis van gelijkwaardigheid. Het gaat vandaag niet om wie een steen of een verfbom heeft gegooid. Vandaag beslist de rechtbank of in de officiële cultuur afwijkende normen gehanteerd mogen worden."

Officier van justitie mr M. Severein eiste dinsdag tegen NN87 en 21 medeverdachten negen maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf voor de rellen die ze zouden hebben veroorzaakt voor de ontruiming van het Groningse Wolters-Noordhoffcomplex. „Als tegen acties als die van 26 mei niet hard en consequent wordt opgetreden, zal een volstrekte chaos het onvermijdelijke gevolg zijn", aldus Severein. „Er is geen enkele legitimering voor het geweld dat is gepleegd en de vernielingen die zijn aangebracht aan eigendommen van derden. Deze eigenrichting is volstrekt onaanvaardbaar."

De schade van de tumultueuze rellen die voorafgingen aan de ontruiming van het complex, bedraagt ongeveer een miljoen gulden. Daarbij moet volgens de officier nog een paar miljoen gulden worden geteld voor de kosten die politie en justitie hebben gemaakt om de zaak zo snel mogelijk rond te krijgen. Vandaag komen de volgende twee groepen krakers voor in het mammoetproces dat vijf dagen zal duren. Bij elkaar komen 137 verdachten voor, van wie velen slechts zijn aangeduid met een nummer omdat zij hebben geweigerd hun naam te noemen.

De zestig extra bewakers van de Groningse rechtbank hadden het rustig op de eerste dag van het proces. De pakweg zeventig krakerssympathisanten die zich voor de rechtbank hadden verzameld, lieten het bij fluitconcerten en slaan op bussen waarin de verdachten werden aangevoerd.

Cruciaal in het strafproces is de vraag of de rechtbank de krakers zal veroordelen op grond van artikel 140 uit het Wetboek van Strafrecht: het deelnemen aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven. Onder organisatie wordt volgens de vaste jurisprudentie dan verstaan „een gestructureerd en duurzaam samenwerkingsverband van twee of meer personen".

Het Openbaar Ministerie maakt gebruik van dit artikel om de bewijsproblemen die spelen bij andere ten laste gelegde feiten — openbare geweldpleging en versperring van de landweg — te omzeilen. Al eerder is een strafzaak tegen actievoerende krakers gebruik gemaakt van het artikel.

Begin oktober 1988 veroordeelde het Arnhemse gerechtshof acht Nijmeegse krakers uit het zogeheten Mariënburg op grond van artikel 140 tot negen maanden gevangenisstraf. Een opvallend vonnis, omdat het de eerste keer was dat artikel 140 is gebruikt in een zaak met een „politieke" achtergrond. Tot dusver werd het artikel slechts toegepast in zaken van georganiseerde misdaad. Het vonnis ligt nu bij de Hoge Raad die in september uitspraak doet over het „politieke gebruik" van artikel 140. Deze uitspraak kan eveneens van groot belang zijn voor de strafzaak tegen de Groningse krakers.

De raadsman van de krakers, mr P. Bakker Schut hield gisteren een fel pleidooi tegen het gebruik van dit artikel in deze zaak. „Het Openbaar Ministerie experimenteert met bewijsnood", aldus Bakker Schut. „Je was erbij, dus je bent erbij, aldus het Openbaar Ministerie." Bakker Schut verwees in zijn pleidooi naar West-Duitsland waar artikel 129 — qua strekking gelijk aan het Nederlandse artikel 140 — al sinds 1974 wordt gebruikt voor vervolging van politieke verdachten.

Of er harde bewijzen zijn of niet, in West-Duitsland heeft het Openbaar Ministerie volgens Bakker Schut alle mogelijkheid onderzoek te doen naar iemand die ze ervan verdenkt betrokken te zijn bij of contacten te onderhouden met een criminele organisatie. „Tot processen komt het echter niet zo veel", aldus Bakker Schut. „Maar het Openbaar Ministerie heeft wel de mogelijkheid tot onderzoek. Het gevaar zit erin dat het 'Sesam, open u' ook voor Nederland gaat gelden."

Alvorens aan zijn pleidooi te beginnen, beklaagde Bakker Schut zich over de „ongekend harde manier" waarop het OM in de ogen van de advocaat omspringt met de verdachten. Hij vroeg vergeefs om opschorting van de zitting, omdat krakers hun schoenen hadden moeten verwisselen voor sloffen om de rechtbank te mogen betreden. Spijkers in de zolen van de schoenen zouden de net gerenoveerde antieke parketvloer van de rechtbank kunnen beschadigen.

Terwijl de zitting nog liep, verraste persofficier van justitie A. Geerds de aanwezige journalisten met de presentatie van een videoband over de gebeurtenissen rond het Wolters-Noordhoffcomplex voor en tijdens de ontruiming. De beelden zijn gemaakt door politie en particulieren. Wie de particulieren waren, kon Geerds niet zeggen. „Het is geen picknick geweest, dat is duidelijk" aldus Geerds in een poging uit te leggen waarom het Openbaar Ministerie uitgerekend tijdens de zitting de videobanden vertoonde. „Het leek ons goed dit gemeenschappelijk goed aan u te presenteren." De krakers zagen dinsdag een particuliere filmer op een balkon tegenover het gerechtsgebouw in elk geval over het hoofd.

De rechtbank doet op 17 juli uitspraak.

TROUW 4/7

Negen maanden tegen alle Groningse krakers geëist

Van onze correspondent

GRONINGEN – Negen maanden gevangenisstraf is de eis die het openbaar ministerie zal stellen tegen alle verdachten in het Groningse krakersproces. De eerste 22 van de 137 verdachten hoorden gisteren deze eis uit de mond van officier van justitie mr. M. H. Severein.

De eerste dag van het vijf dagen durende massaproces – het grootste Nederlandse strafproces van na de oorlog – bestond gisteren uit twee zittingen tegen groepen van elf verdachten. Naast Severein zullen nog twee andere officieren van justitie optreden in het proces.

Mr. Severein vindt negen maanden cel noodzakelijk in het licht van de grove vernielingen en het geweld dat de krakers zaterdagochtend 26 mei rond het Wolters-Noordhoff-complex hebben gepleegd. Severein zei dat een ,,volstrekte chaos het gevolg zal zijn indien tegen acties als die van 26 mei niet hard en consequent wordt opgetreden.'' Volgens de officier is er geen enkele legitieme reden aan te dragen voor het geweld dat door de krakers is gepleegd en de vernielingen die zijn aangericht aan eigendommen van derden. ,,Deze eigenrichting is volstrekt onaanvaardbaar.''

Severein achtte voor alle 22 verdachten bewezen dat zij schuldig zijn aan het deelnemen aan een organisatie die tot doel heeft misdrijven te plegen, alsmede aan openlijke geweldpleging. Ten aanzien van verscheidene verdachten achtte de officier niet bewezen dat zij geholpen hebben bij het opwerpen van barricades.

Bij zijn eis hield hij rekening met de aard en omvang van het gebruikte geweld, de miljoenenschade en de ernstige inbreuk op de rechtsorde. Severein wees daarbij ook op het verleden, waarin de krakers van het WNC (Wolters-Noordhoffcomplex) zich meermalen schuldig hebben gemaakt aan strafbare feiten. Volgens Severein is er de afgelopen jaren zeventien maal eerder procesverbaal opgemaakt tegen vaste bewoners van het Groningse kraakbolwerk. ,,Zij konden niet worden gearresteerd omdat zij hun toevlucht zochten en een vrijplaats vonden in het WNC.''

De organisatie zoals de krakers die hadden opgezet, noemde Severein 'een goed gedrilde en geoliede machine' en 'een kleine legereenheid'. Hij maakte het bestaan van een criminele organisatie aantoonbaar door te wijzen op publikaties in krakersblaadjes als 'NN', 'De Zwarte' en 'Springstof'. Daarin werd opgeroepen mee te vechten tegen de ontruiming van het WNC. Ook werden in enkele plaatsen pamfletten uitgedeeld en posters opgehangen.
Uit verklaringen van gearresteerde krakers blijkt dat de avond voorafgaande aan de krakersrellen in het WNC vergaderingen zijn gehouden. Iedereen kreeg een krakersnummer. Daarmee kon men, mocht het tot een arrestatie komen, contact opnemen met een 'arrestantengroep'. Afgesproken werd verder dat geen verklaringen tegenover de politie zouden worden afgelegd.

• Vervolg op pagina 3.

Twee agenten en twee paarden bewaken bij de rechtbank in Groningen de met containers versmalde ingang. FOTO NIEUW ANEFO

Strenge veiligheidsmaatregelen begeleiden het krakersproces. Medestanders van de verdachten moesten hun 'kistjes' onder label afgeven, waarna men op slippers van de rechtbank naar binnen mocht. FOTO ANP

Advocaat Bakker Schut: Justitie voert hier een politiek massa-proces

VERVOLG VAN PAGINA 1

Voorts werden de taken verdeeld, vervolgde Severein zijn visie op het gebeurde. Een commandocentrum werd ingericht en een voedselploeg, dakploeg, EHBO-ploeg, verbindingsploeg en een barricadeploeg samengesteld. ,,Toen de krakers zaterdagochtend naar buiten kwamen, liepen verschillende groepen elkaar niet voor de voeten. Kennelijk gaven zij gevolg aan de vanuit het WNC gegeven instructies'', aldus Severein.

Het openbaar ministerie wees in een 38-jarige man uit Zeist, die vastzit in het huis van bewaring in Zwolle, het absolute brein van de organisatie aan. Hij zou discussies hebben geleid, uitleg hebben gegeven en ijzeren staven hebben uitgedeeld. Het openbaar ministerie ziet echter geen reden een hogere straf voor hem te eisen. ,,Dat iemand zoveel in zijn bovenkamer heeft dat hij goed plannen kan maken betekent niet dat hij zwaarder gestraft moet worden dan iemand die goed stenen kan gooien'', lichtte persofficier mr. M. H. Geerds toe.

De verdediging van de 22 verdachten die gisteren voorkwamen, was in handen van mr. P. Bakker Schut van advocatenkantoor Nieuwezijds in Amsterdam. Alle verdachten beriepen zich op het recht te zwijgen. Hun raadsman bepleitte vrijspraak voor al zijn cliënten en hekelde met name dat het openbare ministerie de krakers artikel 140 van het wetboek van strafrecht ten laste legt, 'deelneming aan een criminele organisatie'.

Volgens Bakker Schut is van een criminele organisatie absoluut geen sprake. Verklaringen van krakers die justitie gebruikt, zijn volgens hem 'apert onbetrouwbaar'. Als voorbeeld noemt hij een Duitse jongen die geen kampeerplaats in Groningen kon vinden en 24 mei met een paar vrienden en vriendinnen 'liefderijk' werd opgevangen door bewoners van het WNC. ,,Voorzien van hash en doodsbang omdat hij een hartaandoening heeft, maakt hij de bewuste nacht van 25 op 26 mei mee. Deze volstrekt toevallige passant, die geen Nederlands verstaat, weet de hem verhorende rechercheur precies te vertellen hoe de zogenaamde organisatie in elkaar stak, wie de leiders waren etcetera.''

Artikel 140 slaat op een criminele organisatie die aantoonbaar een duurzaam en gestructureerd karakter kent. Bakker Schut: ,,In deze groep is een paar keer vergaderd en er zijn enkele afspraken gemaakt. Het openbaar ministerie weet heel goed dat het een zooitje was. Is dat het beeld van een georganiseerd samenwerkingsverband? Volgens mij was het een eenmalig gebeuren.''

Volgens de advocaat wordt het proces gevoerd onder het motto 'je was er bij, dus je bent er bij'. Hij sprak van een 'politiek massa-proces' dat een adequate verdediging onmogelijk maakt.

TOEGANGSBEWIJS

nr.: 000036

voor het bijwonen van de terechtzitting van de meervoudige strafkamer van de Arrondissementsrechtbank te Groningen.

datum: - 5 JULI 1990

zaal 2 / ~~zaal 4~~

~~ochtend~~ / ~~middag~~ / gehele dag

De arrondissementsgriffier,

Negen krakers tijdens proces verwijderd

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN - Bij het begin van de tweede dag van het krakersproces zijn vanmorgen negen verdachten uit de rechtszaal verwijderd.

Dit gebeurde op last van de voorzitter van de strafkamer, mr. G. Knigge. Hij besloot hiertoe nadat de verdachten weigerden naar voren te komen om te worden geïdentificeerd. De sfeer was daardoor vanmorgen wat grimmiger dan op de eerste dag van het proces.

Het besluit van de voorzitter lokte protest uit van raadsman mr. J. Seegers. Volgens Seegers zorgt Knigge er met zijn besluit voor dat de sfeer bij het begin van de zitting werd bedorven. "Daar zorgen de verdachten zelf voor," antwoordde Knigge.

zie ook pagina 3 en 4

NvHN 4/7

Op eerste dag krakersprocessen

Staatsens lunch wekte beroering

Van onze verslaggever Hans Leber

GRONINGEN — Het meest tumultueuze moment rond de krakersprocessen gisteren, werd veroorzaakt door de Groninger burgemeester A.A.M.F. Staatsen. Toen deze in de Oude Boteringestraat opdook om er te lunchen in grand café Forum, naast het inmiddels gesloopte Wolters Noordhoff-complex, hadden krakers hem al snel in de smiezen en verzamelden zich bij het café. Staatsen lunchte niet, maar vertrok wijselijk richting elders, daarbij begeleid door toegesnelde agenten in burger.

Staatsen vindt het achteraf gesproken niet wijs van zichzelf dat hij een afspraak in Forum maakte: "Ik had ergens anders moeten gaan eten, had me die problemen vantevoren moeten realiseren."

Het incident rond de Groninger burgemeester was het spannendste moment gisteren. Bij de aan- en afvoer van de verdachten joelden gisteren de ongeveer zeventig krakers en sympathisanten. Een jongeman uit Heerlen zat 4,5 uur in de trein voor zijn steunbetuiging. "Ik heb zelf ook een keer gezeten voor artikel 140. Dat was nadat ik bij een vredeskamp tegen kernraketten was gepakt."

ME-ers maakten een afscheiding tussen de krakers en de arrestantenbus, daarbij geholpen door bereden politie. Enkele tientallen nieuwsgierigen hielden zich in de buurt van de rechtbank op. Allen gemoedelijk in de zon.

Binnenin het gebouw van de rechtbank kruisten advocaten en het Openbaar Ministerie de degens. 's Middags vertoonde persofficier mr. M.H. Geerds in het bijzijn van persrechter mr. F. Wieland een videofilm over de gebeurtenissen van zaterdag 26 mei aan de verzamelde pers. Het betrof een compilatie van opnamen van de politie, van de Omroep Organisatie Groningen (vrijwillig afgegeven) en van particulieren. De band werd vertoond om journalisten die de rellen niet meemaakten, een beeld van de gebeurtenissen te geven. "We doen het zeker niet om nog meer stemming te kweken," aldus Geerds.

De videobeelden zijn volgens Geerds niet gebruikt voor de bewijsvoering tegen de verdachten. Door de registratie werd wel opnieuw duidelijk dat politie en Justitie werden verrast door de acties van de krakers die zaterdagochtend; de politie-opname - genomen met een verdekt opgestelde camera - toont een surveillance-auto van de politie die 's ochtends om twintig minuten voor vijf het WNC passeert. Op het moment waarop de auto uit beeld is, verschijnen de eerste krakers op straat met barricademateriaal. Pas enkele uren later, als voldoende ME is opgetrommeld, wordt een eerste poging gedaan de barricaden te slechten.

Politie en Justitie in Groningen zouden vooraf over informatie van de Binnenlandse Veiligheids Dienst (BVD) hebben beschikt die aangaf dat er barricaden en vernielingen waren gepland. Op de vraag waarom daar niet beter op is gereageerd, antwoordde Geerds gistermiddag: "We konden het niet geloven en zijn er daarom niet vanuit gegaan."

Iedere bezoeker van de processen wordt gefouilleerd en moet door een detector-installatie. De rechtbank heeft organisatorisch een zware klus. Uniek daarbij is het hoge aantal verdachten per zitting, maar ook de belangstelling van media en publiek. Alleen de juridische afwikkeling van de moord op het Groninger meisje Digna van der Roest en de zaak rond de overval op het Groninger PTT-kantoor, de zogeheten 'shovelaffaire', brachten evenveel nieuwsgierigen naar de Oude Boteringestraat.

De maatregel van gisterochtend dat de verdachten hun schoeisel tijdens de zittingen moesten uittrekken en slippers kregen om op te lopen, gold bij de tweede zitting 's middags niet meer. Volgens persrechter Wieland is er een personeelslid van de rechtbank al te actief geweest. "Alleen schoeisel dat door de zwaarte een gevaar voor personen opleverde, of voor het parket op de vloer, moest uit."

● *Eerste dag van het proces tegen de krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen. V.l.n.r. officier van justitie mr. M.H. Severein, rechter mr. J. Knigge en rechtbankpresident mr. J.H. Praktiek.*
(Tekening: Tijn Roebroeck)

● *De strenge veiligheidsmaatregelen rond het krakersproces in Groningen treffend in beeld: zelfs het schoeisel van de medestanders van de verdachten, die op de tribune het proces volgden, moest onder label worden afgegeven. Daarvoor in de plaats stelde de rechtbank slippers ter beschikking van de kistjesbezitters. Vaak is dit soort schoeisel uitgevoerd met metalen neuzen en andere verstevigingen. (Foto: ANP)*

KRAKERSPROCES:

Verdediging kiest voor politieke invalshoek

De krakers en sympathisanten van het Wolters Noordhoffcomplex zien de strafzaak die tegen hen is aangespannen als een politiek proces. Dat viel althans te beluisteren uit verklaringen die gisteren door sommigen van hen werden afgelegd bij de Groninger rechtbank. "Ik vind het staatsapparaat in vele opzichten misdadig. En die misdaden staan niet in verhouding met wat jullie mij nu toeschrijven.

Van onze justitie-verslaggevers Jan van Dijk en Jolien Teeuwissen

(...) Denken jullie nu echt dat ik na de uitspraak in dit proces mijn ideeën zal opgeven?", merkte een van hen op.

De Amsterdamse strafpleiter mr. P. H. Bakker Schut koos gisteren bij de verdediging ook voor een politieke invalshoek. Na overleg met collega's die later deze week juridisch-technische verweren gaan voeren, besloot Bakker Schut zich te beperken tot de rechtspolitieke betekenis van deze omvangrijke strafzaak.

Bakker Schut verzette zich gisteren fel tegen het toepassen van artikel 140, waarin het lidmaatschap van een criminele organisatie strafbaar wordt gesteld. Overtreding van dit artikel is alle verdachten als eerste tenlastegelegd.

Volgens Bakker Schut is het gevaar van toepassing van dit artikel dat ons strafprocesrecht de richting opgaat die de Westduitse justitie de afgelopen decennia is ingeslagen bij de vervolging en behandeling van activisten. Volgens Bakker heeft de Westduitse justitie een soortgelijk artikel tot haar beschikking, waarvan de toepassing ernstige gevolgen heeft gehad voor activisten en hun advocaten.

Kwalijk

Als voorbeelden daarvan noemde de raadsman het sterk beperken van de rechten van verdachten, isolatie, het controleren van post van advocaten en het uitsluiten van advocaten in bepaalde zaken. "Als je daar zegt: 'Es lebe die RAF,' ben je al strafbaar. En als je een pamflet uitdeelt om een hongerstaker te steunen, loop je de kans op gevangenisstraf."

Een andere kwalijke ontwikkeling in West-Duitsland vindt Bakker Schut dat toepassing van dat artikel niet alleen wordt gebruikt bij verdenking van strafbare feiten, maar vooral om onderzoek te doen naar vermeende tegenstanders van de Staat. "In 94 procent komt het in Duitsland niet tot een dagvaarding. Het doel is daar het in kaart brengen van de tegenstanders."

Met de aanstaande Europese eenwording, vindt Bakker Schut dat rechters in ons land moeten waken voor een ontwikkeling als die in West-Duitsland. "Het hele instrumentarium is daar al compleet. Die richting gaan we in, als u dit aanvaardt," hield hij de rechtbank voor.

Toon gezet

Recent is artikel 140 gebruikt in een proces tegen Nijmeegse krakers, waar bij de ontruiming van de Mariënburcht ook geweld werd gebruikt. Het gerechtshof in Arnhem veroordeelde de krakers daar op basis van dit artikel tot een gevangenisstraf van negen maanden, waarvan drie voorwaardelijk. "De justitiële repressie daar heeft de toon gezet voor deze mammoet-vervolging."

● *Lawaai-actie van sympathiserende krakers bij de aankomst van de bus.* *(Foto: Han de Graaf)*

● *Raadsman mr. P.H. Bakker Schut.*

Officier van justitie mr. M. H. Severein erkende het risico van toepassing van dit artikel. Maar het gevaar van rechteloosheid, zoals Bakker Schut dat schetste, ziet Severein niet omdat het in ons systeem gelimiteerd wordt toegepast. Het schrikbeeld zoals de raadsman dat schetste noemde Severein "schromelijk overdreven." Situaties zoals in West-Duitsland kunnen zich volgens de officier bij ons niet voordoen, omdat ons wetboek van strafvordering garanties geeft voor een balans tussen rechten van de vervolgende instantie en die van de verdachten. "Het OM is gebonden aan beperkingen. Het humanitaire karakter van ons strafrecht is nog steeds aanwezig. We willen mensen met politieke aspiraties niets in de weg leggen. Maar ze moeten die wel met wettige middelen bereiken."

Beklag

Mr. Bakker Schut beklaagde zich uitgebreid over de houding van justitie in de aanloop van dit proces. Met name de lange duur van het voorarrest van sommige verdachten en het feit dat deze verspreid over het land vastzitten, maakte het volgens de raadsman onmogelijk om een adequate verdediging te voeren. "Het gaat hier om een politieke strafzaak, waar het recht op een zelfbepaalde samenleving wordt verdedigd. Mijn cliënten hadden de gelegenheid moeten hebben om als collectief op te treden. Dat is hen onmogelijk gemaakt."

De meningen van de officier en de raadsman botsten gisteren vooral waar het de visie op de krakersrellen en de voorbereiding daarvan betrof. Volgens mr. Severein was voor de ontruiming via pamfletten en publicaties opgeroepen tot verzet. Er werden vergaderingen gehouden en deelnemers kregen instructies. Verder werden er materialen aangetroffen die als wapen konden dienen, was er een "verfbommenfabriek" en droegen de krakers overall's, helmen en bivakmutsen. Enkele verdachten hebben volgens Severein verklaard dat afgesproken was om vernielingen te plegen bij het advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas, omdat dit kantoor connecties zou onderhouden met de PGGM, de eigenaresse van het WNC.

Organisatie

Dat er sprake was van een organisatie leidde Severein niet alleen af uit de pamfletten, waarin werd opgeroepen om naar Groningen te komen om verzet te bieden. Volgens Severein zijn er ook duidelijke afspraken gemaakt over de werkverdeling en de indeling in groepen. Zo was er sprake van een commandocentrum, een dakploeg, een voedselploeg, en een barricadeploeg. De krakers beschikten over telefoon, babyphone's, walkie-talkies en Mc 27-apparatuur om onderling te communiceren. Achteraf werd binnen het pand een ruimte aangetroffen, die volgens de officier kennelijk als EHBO-post was ingericht.

Geen leiders

Raadsman mr. Bakker Schut bestreed gisteren dat er een strakke organisatie is geweest. Hij baseerde zich op verklaringen van krakers waarin werd gezegd dat de actie "min of meer spontaan" was begonnen en er geen leiders waren geweest. Volgens de raadsman heeft de politie haar eigen (hiërarchische) organisatiestructuur geprojecteerd op de krakers. Wat als "commandocentrum" werd aangeduid, bestempelde de raadsman als "een gammele tafel met een telefoon en een babyfoon."

Sommige krakers wordt ook verweten dat zij straten rond het WNC hebben versperd door barricaden op te werpen, terwijl dit gevaar kon opleveren voor het verkeer. Het betreffende artikel is er volgens de raadsman "met de haren bijgesleept." De laatste keer dat het gebruikt werd, was tegen een kasteelvrouwe die een valkuil liet aanbrengen in de toegangsweg naar haar slot, toen die weg openbaar werd verklaard. Volgens de raadsman is het artikel de laatste veertig jaar niet meer gebruikt en kan bovendien niet bewezen worden dat het verkeer daadwerkelijk in gevaar werd gebracht.

● *Krakers en parketwachters om en om in de rechtszaal van Groningen.* *(Tekening: Tijn Roebroeck)*

NIEUWSBLAD uit het NOORDEN

7.0.2.

Commentaar

Krakersproces (1)

Negen maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf heeft de officier van justitie gisteren voor de Groninger rechtbank geëist tegen de eerste groep krakers van het Wolters Noordhoff-complex (WNC). De komende dagen staat de rest van de relschoppende krakers - in totaal 137 - terecht en ze kunnen allemaal rekenen op dezelfde eis.

Opvallend is dat Justitie in de strafvordering geen onderscheid maakt tussen de leidende figuren in het WNC en de krakers die een min of meer uitvoerende rol hadden. Dat er leiders zijn geweest blijkt uit de verklaringen die Justitie onder meer van pratende krakers heeft losgepeuterd.

Gehoord de zwaarte van het betoog van officier van justitie mr. M.H. Severein viel de hoogte van de eis eigenlijk mee. De gebruikte artikelen uit het Wetboek van Strafrecht boden de mogelijkheid de strafeis aanzienlijk hoger te laten uitvallen. De officier sprak over een zware inbreuk op de rechtsorde, "waartegen hard en consequent moet worden opgetreden, omdat anders een volstrekte chaos het onvermijdelijke gevolg zal zijn."

Of Justitie de eis van negen maanden ook gehonoreerd krijgt bij de rechtbank, hangt in sterke mate af van de vraag of zij een aantal cruciale punten uit de tenlasteleggingen bewezen heeft weten te krijgen. Van belang is bijvoorbeeld of is komen vast te staan dat de WNC-krakers inderdaad een organisatie vormen in de zin van artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht. Dat artikel stelt het lidmaatschap van een criminele organisatie strafbaar.

Verder moet vastgesteld worden dat iedere kraker ook individueel een aandeel heeft gehad in de collectief gepleegde gewelddadigheden van eind mei. De rechtbank wordt bij die vaststelling gehandicapt door het feit dat alle terechtstaande krakers zich beroepen op hun zwijgrecht. Tijdens de verhoren blijkt er wel gebabbeld te zijn - vooral door vrouwelijke krakers - maar op grond daarvan kan nog niet worden vastgesteld dat alle 137 krakers ook daadwerkelijk bij de gewelddadigheden betrokken zijn geweest. De rechtbankpresident deed opvallend weinig moeite de terechtstaande krakers over te halen toch maar iets te zeggen. Hij legde zich onmiddellijk neer bij hun mededeling dat zij zich beriepen op hun zwijgrecht.

Krakersproces (2)

Omdat de lange stoet van advocaten ongetwijfeld zal proberen gaten te schieten in de bewijsvoering van de bewering dat alle krakers hebben deelgenomen aan de rellen, heeft Justitie nogal wat werk gemaakt van artikel 140: het lidmaatschap van een criminele organisatie. Daarmee kan wel de hele groep gepakt worden. Officier van justitie mr. Severein had liefst drie bladzijden in zijn requisitoir nodig om duidelijk te maken dat er in het WNC wel degelijk sprake is geweest van een organisatie. Justitie lijkt daarbij de wind in de zeilen te hebben door een recente uitspraak van het Gerechtshof te Arnhem, waar in het geval van de Marienburchtkrakers te Nijmegen artikel 140 voor het eerst toepasbaar is verklaard.

Mr. P.H. Bakker Schut, de eerste van de lange rij verdedigers, liet de juridische scherpslijperij over de bewijsvoering over aan zijn collega-advocaten die nog moeten komen opdraven. Het was er hem kennelijk veel aan gelegen de rechtspolitieke betekenis van artikel 140 duidelijk te maken. In Duitsland heeft het gebruik van een soortgelijk artikel al een jaar of vijftien tot vreemde justitiële excessen geleid. Zo is bijvoorbeeld een boek van Bakker Schut, waarin onder meer verklaringen van inmiddels overleden sympathisanten van de Rote Armee Fraktion zijn opgenomen door Justitie massaal uit de handel genomen, omdat het als propaganda kon worden aangemerkt.

Het verder oprekken van artikel 140 door de Nederlandse Justitie kan volgens Bakker Schut uiteindelijk tot gevolg hebben dat alleen al het roepen van "Leve de WNC-krakers" strafbaar wordt, omdat het als misdrijf zou kunnen worden aangemerkt. Officier van Justitie mr. Severein noemde dat schrikbeeld overdreven. Naar zijn mening zal er in Nederland altijd een goede balans blijven tussen de rechten van de vervolgende instantie en die van de verdachten. "Het gaat er bij Justitie niet om mensen met politieke idealen te vervolgen. Wij willen alleen dat mensen zich houden aan de spelregels, die wij met elkaar langs parlementaire weg hebben vastgesteld."

Na een dag krakersproces kan worden vastgesteld dat Justitie de zaak grondig en serieus heeft aangepakt. Op zich is dat winst, omdat de samenleving uitermate geschokt is geraakt door de gewelddadigheden van eind mei. Er is Justitie ook veel aan gelegen de zaak tot een goed einde te brengen, gelet op de grote aandacht die radio, televisie en kranten aan het proces besteden. Justitie verwacht ook positieve effecten van een degelijke procesvoering. Veel burgers zullen bijvoorbeeld sneller een opgelegde boete betalen, als zij zien dat bijvoorbeeld de krakersaffaire stevig is afgehandeld.

De rechtbank staat voor de lastige vraag of Justitie bij de bewijsvoering zich echter niet door 'overkill' heeft laten leiden.

Harde aanpak krakers Wolters Noordhoff-complex

Officier: 'WNC was haard van crimineel gedrag'

Van onze justitieverslaggever
Jan van Dijk

GRONINGEN — Bij zijn eis gisteren tijdens de eerste dag van het proces tegen de verdachten van de krakersrellen rond het Wolters Noordhoof-complex, hield officier van Justitie mr. M.H. Severein ook rekening met de inbreuk op de rechtsorde, waar de bewoners van het kraakpand de afgelopen jaren voor hebben gezorgd. "Het WN-complex vormde een haard van crimineel gedrag." Severein wees er onder meer op dat in de afgelopen anderhalf jaar 17 maal eerder proces-verbaal is opgemaakt tegen bewoners van het pand wegens openlijke geweldpleging. "Voor vele strafbare feiten konden de verdachten niet worden gearresteerd omdat zij hun toevlucnt zochten en een vrijplaats vonden in het WNC-complex. De ernstige verstoring van de openbare orde, de zeer kwalijke vormen van geweldpleging, de miljoenen schade alsook het ontbreken van ieder besef van laakbaar handelen, rechtvaardigen een zware sanctie," aldus Severein.

Geen verrassing

Wat de tenlastelegging betreft kwam het openbare ministerie vanmorgen niet met verrassingen. Mr. Severein achtte in alle gevallen het lidmaatschap van een criminele organisatie en openlijke geweldpleging bewezen. Van sommige verdachten acht hij niet bewezen dat zij zich schuldig hebben gemaakt aan het versperren van de weg.

De drie officieren van justitie die de rest van de week optreden zullen allen hetzelfde requisitoir houden. Of het karakter van het proces zal veranderen is onduidelijk. Verschillende advocaten hebben aangekondigd een juridisch verweer tezullen voeren en minder te kijken naar de politieke motieven van hun cliënten. De Amsterdamse raadsman mr. P. H. Bakker Schut - hij verdedigde gisteren 23 cliënten - koos in zijn pleidooi voor de rechtspolitieke aspecten van deze zaak. Volgens hem is hier sprake van een politiek proces. Met name hekelde hij de toepassing van het artikel waarin het lidmaatschap van een criminele organisatie strafbaar wordt gesteld. Bakker Schut waarschuwde voor ontwikkelingen als die in West-Duitsland, waar activisten hard worden aangepakt en rechteloos zijn.

De 23 verdachten die gisteren terechtstonden, beriepen zich allen op hun zwijgrecht. Sommigen gebruikten hun laatste woord voor het geven van hun visie op dit proces. "Vandaag belist de officiële cultuur of er afwijkende ideeën op mogen worden nagehouden. Maar ideeën ontruim je niet. Wij blijven kiezen voor het recht op zelfbeschikking. Dit proces bevestigt dat de bestaande rechtsorde niet deugt," zei een van hen.

Uitspraak op 17 juli.

Kritiek raadsman op organisatie

BVD mag niet getuigen in proces tegen krakers

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN - Op de eerste dag van het krakersproces gisteren weigerden ook enkele verdachten naar voren te komen. Mr. J. H. Praktiek, die gisteren de zitting leidde, stond toen wel toe dat zij de zitting mochten bijwonen. In een toelichting zei persrechter mr. F. M. Wieland vanmorgen dat de voorzitter de orde bepaalt en dat iedereen daar op eigen wijze invulling aan mag geven. Onder degenen die vanmorgen werden weggestuurd was een man, die wel naar voren kwam, maar vervolgens zonder iets te zeggen in de lucht staarde. Een verzoek van de raadsman om deze verdachte alsnog de gelegenheid te geven het proces bij te wonen, omdat het om een buitenlander zou gaan, wees de rechtbank af.

Mr. Seegers vroeg de rechtbank ook om het hoofd van BVD als getuige op te roepen. Volgens de raadsman speelt informatie die de BVD heeft verzameld een belangrijke rol in dit proces. De rechtbank besloot het verzoek in eerste instantie af te wijzen.

Kritiek op de organisatie van dit proces wilde Seegers opgenomen hebben in het procesverbaal van de zitting. Seegers vindt dat de verdediging aan beperkingen is gebonden, omdat de zaken van alle verdachten niet in een keer worden behandeld. Seegers maakte ook bezwaar tegen het pasjessysteem, op grond waarvan alleen publiek wordt toegelaten dat vooraf om een toegangsbewijs heeft gevraagd. Volgens Seegers is dit in strijd met de regels van openbaarheid en bestaat de kans dat de politie de gegevens gebruikt die belangstellenden hebben moeten verstrekken.

"Je weet nooit wat er in Straatsburg (waar het Europese Hof van Justitie zetelt, JvD) gebeurt," lichtte Seegers zijn verzoek om vermelding van zijn bezwaren in het proces-verbaal toe.

NvHN 4/7

Krakersproces

Verdediging beschuldigt Vonhoff van misbruik van bevoegdheden

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN - Commissaris van de koningin Vonhoff in Groningen, burgemeester Staatsen van Groningen en officier van Justitie M.H. Geerds zijn verantwoordelijk voor het uiterst repressieve klimaat jegens de krakers en aan misbruik van bevoegdheden dat jegens hen is gemaakt. Het Advocatenkollektief Noord stelt dit woensdag in een brief aan de officier van justitie te Groningen, met het verzoek het driemanschap als getuigen te dagvaarden tijdens het krakersproces.

"Eendrachtig hebben zij de publieke opinie bestookt met agressieve uitlatingen, zoals 'het is oorlog' (Staatsen), 'omkering van de bewijslast' (Staatsen, Vonhoff) en 'verdachten druppelsgewijs uitwringen' (Geerds), waardoor het kan gebeuren dat mijn cliënten reeds meer dan 2,5 maanden zonder spoor van bewijs of verdenking gedetineerd zitten. Dat is voor zo'n grote groep een na-oorlogs record", aldus mr. H.G. Kersting in de brief. Over het hoe en waarom wenst de verdediging de rechtbank zo goed mogelijk te informeren, zo verklaart Kersting het verzoek tot dagvaarding.

Burgemeester Staatsen is bovendien als getuige vòòr de ontruiming bij het krakerscomplex aanwezig geweest. Dat noodzaakt zijn verschijning op het proces nog meer. Advocaat Kersting verzoekt ook de dagvaarding van rechter-commissaris mr. Wieland, die het bevel tot bewaring heeft verlengd, van prof. H. Doelder, hoogleraar strafrecht te Rotterdam als getuige-deskundige en A. Dokters van Leeuwen, het hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst. Het antecedentenonderzoek van de BVD berust op onware, leugenachtige verklaringen, zegt de verdediging. "Het is in het belang van de verdediging dat de rechtbank dienaangaande niet op het verkeerde been wordt gezet."

In proces WNC-krakers

Vooruitlopen op eis wekt boosheid advocaat

GRONINGEN — "Het is onbehoorlijk om van tevoren aan de pers te vertellen wat mijn cliënten een paar dagen later tegen zich zullen horen eisen." Dat zei raadsman mr. W.F. de Haan vanmorgen in het proces tegen krakers en sympathisanten van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen. De Haan vroeg de rechtbank om het openbaar ministerie daarom niet ontvankelijk te verklaren. De rechtbank verwierp echter zijn verweer.

De Haan verwees naar een verslag in deze krant, waarin officier van justitie mr. M.H. Severein, daarnaar gevraagd, zei dat tegen alle verdachten dezelfde straf geëist zal worden. Volgens De Haan maakt het openbaar ministerie de strafzaak daarmee tot een collectief proces, terwijl per geval moet worden bekeken welke straf op zijn plaats is.

Officier van justitie mr. C.J. van Epenhuysen denkt niet dat verdachten door de aankondiging zijn benadeeld.

zie ook pagina 3

NvHN 5/7

Sfeer rond krakersproces grimmiger

● *De politie heeft moeite om de paarden in bedwang te houden.*

Van een onzer verslaggeefsters

GRONINGEN — De Groninger politie te paard is gisteren, om de samenscholende krakers van de steungroep Wolters Noordhoff-complex op de stoep terug te dringen, op de mensen ingereden. Er ontstond enig tumult, waarbij omstanders haastig een beter heenkomen zochten. De agenten hadden moeite hun paarden in bedwang te houden.

Het lijkt erop dat de sfeer in de Oude Boteringestraat in Groningen grimmiger wordt. Waar de steunbetuigers zich gisteren nog beperkten tot slaan op de arrestantenbus, moesten nu ook de ME en de agenten het ontgelden. Ze kregen een stortvloed van verwensingen over zich heen, alsmede af en toe een klodder spuug.

De ongeveer veertig steunbetuigers hadden omstreeks half één gistermiddag een plaats op de stoep gezocht, tegenover de ingang van de Groninger rechtbank. Ze uitten hun onvrede door voortdurend te slaan op een teil, trommels en een lege gasfles en op fluitjes te blazen. De arrestantenbus met daarin de gearresteerde krakers werd om half twee verwacht, maar liep flinke vertraging op en kwam pas rond drie uur de Oude Boteringestraat inrijden.

Mede daardoor werden de gemoederen van de krakers flink verhit, zodat het, iets voordat de arrestantenbus aankwam, bijna op een confrontatie met politie en steunbetegers uitdraaide. De politie wilde de rijbaan van de Boteringestraat vrijhouden, maar de steunbetuigers drongen steeds verder op. Bovendien was er veel publiek dat de komst van de bus afwachtte. Pas op het laatste moment werd de rijbaan voor verkeer vanaf de Grote Markt afgesloten, zodat de arrestantenbus via het Lopende Diep de Oude Boteringestraat in kon draaien. Belangstellenden hadden al lang vóór die tijd een plaats opgezocht.

Tweede dag krakersproces

Rechtbank niet gevoelig voor juridisch steekspel van advocaten krakers

Van onze justitieverslaggevers Jolien Teeuwissen en Jan van Dijk

GRONINGEN - Advocaten van de WNC-krakers hebben gisteren tevergeefs geprobeerd het openbaar ministerie met juridische middelen buiten spel te zetten. Een groepje raadslieden vindt dat het OM het recht op vervolging heeft verspeeld door zich in de aanloop van het proces - "in het voetspoor van Staatsen en Vonhoff" - negatief uit te laten over wat er met de krakers moet gebeuren.

Als meest schrijnende voorbeeld noemde de Amsterdamse raadsman mr. J. P. M. Seegers de vertoning op dinsdag van een videofilm aan de pers, waarop de krakersrellen te zien zijn. Volgens Seegers schendt het OM door deze opstelling de beginselen van een behoorlijk proces. "Als lid van de rechterlijke macht en als dienaar van het algemeen belang moet het OM zich terughoudend opstellen, zodat de onafhankelijk rechter zich in alle rust een oordeel kan vormen. Dat is niet gebeurd."

'Onverstandig'

Collega's van Seegers noemden procedurefouten als reden waarom het OM niet ontvankelijk zou moeten zijn. De rechtbank wees alle bezwaren af. Strafkamervoorzitter mr. J. H. Praktiek zei wel dat de vertoning van de videofilm "wellicht onverstandig is geweest".

Op de tweede dag van het proces is een echt begin gemaakt met het jurdische steekspel rond de tenlastegelegde feiten. Voerde mr. P. H. Bakker Schut dinsdag politieke bezwaren aan tegen de tenlastelegging, de advocaten die gisteren optraden probeerden het OM met vooral juridische argumenten onderuit te halen.

"Het zou van moed getuigen wanneer de Groninger rechtbank ondanks de druk van de publieke opinie een groot deel van de krakers en sympathisanten van het Wolters Noordhoffcomplex zou vrijspreken van deelname aan een criminele organisatie," vindt raadsman mr. C. T. Dekker. Hij bepleitte voor zijn cliënten niet alleen vrijspraak van het omstreden artikel 140 maar ook van openlijke geweldpleging en het op gevaarlijke wijze versperren van wegen rond het complex.

Volgens Dekker kan het openbaar ministerie niet hard maken dat er ten tijde van de krakersrellen sprake was van een organisatie, die het plegen van misdrijven als doel had. Van elke verdachte moet bovendien afzonderlijk worden aangetoond dat deze aan de vermeende organisatie heeft "deelgenomen". Dekker vindt dat in veel gevallen het bewijs daarvoor ontbreekt. Hij sluit niet uit dat een deel van de krakers van tevoren niets afwist van het plan vernielingen aan te richten.

Dekker acht het bewuste artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht overigens in strijd met internationale verdragen. De tekst van het artikel, met name de term "organisatie", is volgens hem zo vaag, dat onduidelijk is wanneer iemand zich schuldig maakt aan overtreding van het artikel.

Politieke bezwaren

Raadsman mr. J. P. M. Seegers voerde soortgelijke juridische argumenten aan tegen de toepassing van artikel 140. Daarnaast uitte hij politieke bezwaren. "Het begint erop te lijken dat dit artikel door justitie wordt gezien als het 'wondermiddel' dat haar in staat moet stellen voor eens en voor altijd af te rekenen met allerlei haar onwelgevallige protestbewegingen. Dat daarbij vooral groepen met linkse sympathieën doelwit zullen vormen, ligt voor de hand," aldus Seegers.

Over de tenlastegelegde openlijke geweldpleging zei mr. M. A. M. Wolters dat deze alleen maar kan worden bewezen, wanneer uit verklaringen blijkt dat mensen zich aan die geweldpleging hebben schuldig gemaakt.

Volgens Wolters is van een grote groep niet bekend of zij daadwerkelijk aan de geweldpleging hebben meegedaan. Zij moeten daarom worden vrijgesproken. Ook al omdat niet van iedere verdachte bekend is of hij of zij buiten het pand is geweest.

Zwijgrecht

In totaal stonden gisteren 36 verdachten terecht, tegen wie eveneens negen maanden werd geëist. Van hen werden gisteren, zoals in een deel van onze edities gemeld, enkelen uit de zaal verwijderd omdat zij weigerden voor het hekje te komen voor identificatie. Ook gisteren beriepen alle verdachten zich op hun zwijgrecht.

Alleen in hun laatste woord maakten sommigen duidelijk wat zij van dit proces en de aanleiding daartoe vinden. Een vrouwelijke verdachte verklaarde op een dichterlijke manier het verzet tegen de ontruiming: "De woeste stroom wordt haar wildheid verweten. Dat de bedding haar daartoe dwingt, wordt vergeten."

Nijard

5/7

'De sleutel naar de deur van de politiestaat'

Van onze correspondent
GRONINGEN – De verdediging van de krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex neemt de tenlastelegging van artikel 140 door het openbaar ministerie zwaar onder vuur. Verdediger mr. J. P. M. Seegers uit Amsterdam noemt het 'de sleutel van de deur naar de politiestaat in het klein'.
Artikel 140 in het wetboek van strafrecht slaat op 'deelneming aan een organisatie die als doel heeft het plegen van misdrijven'. Volgens het OM is in en rond het krakersbolwerk van 20 tot 28 mei sprake geweest van zo'n crimineel samenwerkingsverband: de krakers zouden de ongeregeldheden van zaterdagochtend 26 mei tot in de puntjes hebben voorbereid. Justitie spreekt van 'een geraffineerde en doortrapte' opstelling van de verdachten, zowel tijdens de geweldplegingen als tijdens de verhoren.
Voor de Groninger rechtbank bestreed Seegers deze visie. Alles wijst er volgens hem op dat politie en justitie 'organisatie' verwarren met een 'sociale beweging', de kraakbeweging. Seegers: „De krakers hebben slechts een aantal keer vergaderd. Tijdens het overleg op de dag voor de rellen is door verscheidene mensen het woord gevoerd en zijn verschillende actievormen gepresenteerd en bediscussieerd. De krakers maakten uiteindelijk de afspraak de ontruiming uit te lokken èn te bemoeilijken door barricades. Dat plan is 'plan O' gedoopt. Er waren ook voorbereidingen voor getroffen. Er was voor barricademateriaal gezorgd en er waren overalls om voor onherkenbaarheid te zorgen. Door een aantal verdachten wordt verklaard, dat uitdrukkelijk werd afgesproken dat geen vernielingen in de omgeving zouden worden aangericht."
Hij komt dan tot de conclusie dat er geen sprake is van deelname aan een criminele organisatie, maar hoogstens van – niet strafbare – samenspanning. Hij zei dat het erop begint te lijken dat het artikel door justitie wordt gezien als 'wondermiddel' dat haar in staat moet stellen voor eens en voor altijd af te rekenen met allerlei haar onwelgevallige protestbewegingen. „Dat vooral groepen met linkse sympathieën doelwit zullen vormen, ligt voor de hand. Die groepen hebben zich toch altijd al in een warme aandacht van politie en justitie mogen verheugen."
Ook raadsman mr. C. T. Dekker verwierp het hanteren van artikel 140 tegen de 137 krakers. Anders dan tegen benden terroristen of andere misdadigers is het volgens hem niet van toepassing op een groep mensen met een gezamenlijk ideaal. Een ideaal dat niet misdadig is. „Het probleem is dat het OM niet weet wat ieders afzonderlijke aandeel is geweest in de rellen, ze kan geen individuele bewijzen op tafel leggen. Artikel 140 is cement, maar de stenen ontbreken."
Dekker vindt dat ten aanzien van iedere individuele verdachte zou moeten komen vast te staan dat hij of zij gewelddaden heeft gepleegd. Met betrekking tot de grote groep verdachten die geen verklaring heeft afgelegd en tegen wie anderen ook geen verklaringen hebben afgelegd, zal het OM de tenlastegelegde openlijke geweldpleging volgens Dekker niet kunnen bewijzen. Verder benadrukte hij dat uit het proces-verbaal blijkt dat velen niet hebben geweten dat er vernielingen zouden worden aangericht. „De opzet van velen is geweest het opwerpen van barricades en niet het toebrengen van verwondingen of vernielingen."
De tenlastelegging van artikel 162, het versperren van de openbare weg, hebben alle advocaten bestreden met de redenering dat de barricades geen gevaar waren voor het verkeer. In de vroege ochtend zou in de Oude Boteringestraat en omgeving amper verkeer zijn geweest.
In alle gevallen eist de verdediging onmiddellijke invrijheidstelling van de verdachten en vrijspraak. Over het vasthouden door justitie van nog circa 70 verdachten is veel te doen. De verdediging, maar ook het OM kan geen lijn ontdekken in de beslissingen die de raadkamer van de rechtbank over het voorarrest heeft genomen. Zeventien verdachten die hun identiteit niet hebben prijsgegeven werden vrijgelaten; anderen die hun naam ook niet hebben genoemd zitten nog steeds vast. „Hoewel het OM vindt dat geen verdachten vrijgelaten hadden mogen worden, ben ik het met de verdediging eens dat er geen touw aan vast te knopen is," kritiseert ook persofficier mr. Geerds de besluitvorming van de raadkamer.

Er uitgezet

Negen krakers zijn gisteren op last van rechtbankpresident mr. M. Knigge de rechtszaal uitgezet. De krakers gaven geen gehoor aan het verzoek naar voren te treden om de voorzitter de gelegenheid te geven hen aan de hand van foto's te identificeren. Omdat hun identiteit ook bij aankomst in het rechtbankgebouw al werd vastgesteld, werd hun zaak gewoon behandeld.
Burgemeester Staatsen van Groningen was de enige dit totnutoe in de omgeving van de Oude Boteringestraat voor enige opschudding heeft gezorgd. Toen hij in grand café Forum verscheen om te lunchen, werd hij al snel door krakers opgemerkt, die zich rond het café verzamelden.
Staatsen liep de lunch voor wat het was en maakte zich snel uit de voeten. Daarna was het verder weer rustig in de omgeving van het paleis van justitie.

Dinsdag is de rechtbank begonnen aan het grootste proces uit haar geschiedenis. De krakers van het Wolters Noordhoff-complex staan terecht in een proces dat zoals het nu lijkt vijf dagen in beslag zal nemen. Hen wordt verdenking van lidmaatschap van een organisatie die tot doel heeft misdrijven te plegen ten laste gelegd, alsook openlijke geweldpleging en het versperren van de openbare weg. Tekenaar JESSE VAN MUYLWIJCK maakte deze sfeertekening van het proces, waarin de Officier van Justitie 9 maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf heeft geëist.

Loeks 4/7

TROUW 5/7

V.K. 5/7

Justitie presenteert overzicht eerdere acties verdachten

Tweede dag monsterproces tegen krakers rommelig

Van onze verslaggeefster
STEFFIE KOUTERS

GRONINGEN — De tweede dag van het proces tegen de krakers van het Wolters Noordhoff-complex begon wat chaotisch. Negen van de eerste groep van zestien verdachten negeerden het verzoek van de rechtbank naar voren te komen om hun identiteit te laten vaststellen. Rechtbankvoorzitter mr G. Knigge maakte korte metten met de recalcitrante verdachten: ze moesten de zaal verlaten.

De overige zeven hadden zo hun eigen manier zich te presenteren aan de rechtbank. Eén draaide zijn rug naar de rechtbank toe terwijl hij werd toegesproken. De ander wandelde, nadat hij zich net als de rest heeft beroepen op zijn zwijgplicht, dwars over de bankjes terug naar zijn plaats in de zaal. De volgende stond zo duidelijk opzettelijk en lang pal voor de rechters te suffen dat een in verlegenheid gebrachte Knigge mompelde: „Nu dacht ik even dat ik u moest verwijderen omdat u blijft *staan*."

Woensdag kwamen 36 krakers voor bij Groningse rechtbank. Omdat de 137 krakers die zijn opgepakt bij de rellen voor de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex zich als collectief opstellen, eiste officier van justitie J. Wubben net als dinsdag negen maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf. De wisselende groep officieren in dit vijf dagende durende strafproces gebruikt bij elke zitting tegen de krakers ook hetzelfde requisitoir. De dag daarvoor had zijn collega mr M. Severein dezelfde straf geëist tegen twee groepen van elf krakers.

Ook woensdag werd, dit keer door een ploeg van drie advocaten, voornamelijk ingegaan op artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht. Artikel 140 verbiedt het deelnemen aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven, en dat wordt de krakers ten laste gelegd. Het artikel wordt meestal gebruikt in zaken van georganiseerde misdaad. Nu hanteert het OM het om de bewijsproblemen bij de andere ten laste gelegde feiten te omzeilen: openbare geweldpleging en het versperren van een landweg.

Samenwerkingsverband

De advocaten gingen allereerst in op de vraag of de krakers van het Wolters Noordhoff-complex wel tot een organisatie mogen worden gerekend. In de tenlastelegging stelt het Openbaar Ministerie dat de krakers daarvoor een duurzaam samenwerkingsverband moeten hebben gevormd.

„Gelet op het gegeven dat de meeste verdachten vlak voor de 26 mei hun intrek hebben genomen in het complex en de groep na de arrestatie reeds op 27 mei weer uiteen viel, is van een samenwerkingsverband voor langere duur, geen sprake geweest", aldus advocaat mr R. Kötter.

Zijn collega mr C. Dekker hamerde erop dat het begrip „organisatie", zoals omschreven in artikel 140, te vaag is. „Er valt zoveel onder dit begrip, dat je nauwelijks de strafbaarheid kunt vaststellen. Stel dat we met tien mensen afspreken een reisje met de trein te maken. Twee mensen blijken echter iets kwaads in de zin te hebben en trappen relletjes in ons reisdoel. Is de rest dan ook strafbaar? Dat is toch de dood voor het verenigingsleven."

Advocaat mr J. Seegers, die net als zijn twee collega's pleitte voor vrijspraak, stelde dat de groep verdachten, die het Openbaar Ministerie als een organisatie aanmerkt, „in feite als los zand aan elkaar hangt". Seegers: „Mensen kwamen niet naar Groningen omdat zij daartoe tegenover enige organisatie gehouden waren, maar omdat zij zich door hun politieke overtuiging genoodzaakt voelden bij de ontruiming van het WNC een protest te laten horen. Alles wijst erop dat het Openbaar ministerie en politie 'organisatie' in deze zaak verwarren met een sociale beweging, de kraakbeweging. Een organisatie bestaat in deze zaak alleen maar omdat politie en justitie willen dat zij bestaat."

Politiestaat

Seegers waarschuwde, net als zijn collega mr P. Bakker Schut de voorgaande dag, tegen de verregaande consequenties voor de Nederlandse rechtsstaat die veroordeling van de krakers op basis van artikel 140 met zich zou meebrengen. „Het begint erop te lijken dat artikel 140 wordt gezien als het wondermiddel om voor eens en altijd af te rekenen met haar onwelgevallige protestbewegingen", aldus Seegers.

De advocaat noemde artikel 140 de „sleutel van de deur naar de politiestaat in het klein". Seegers: „Alleen immers al de verdenking van deelneming aan een organisatie met criminele oogmerken is voldoende voor de uitoefening van allerlei strafvorderlijke bevoegdheden. Al voordat de strafbare feiten zijn gepleegd zal door politie en justitie kunnen worden opgetreden, in de vorm van huiszoeking, inbeslagneming, telefoontaps en aanhouding."

Uit een rapport dat de Centrale Recherche Inlichtingendienst heeft opgesteld voor de strafzaak, blijkt dat de CRI zeer uitgebreid onderzoek heeft verricht naar de krakers. Het onderzoek is ingesteld om te bewijzen dat de misdrijven die de verdachten zouden hebben gepleegd, wel degelijk vallen onder artikel 140. In het rapport staan ook schema's van alle acties waarbij individuele verdachten al eerder betrokken zijn geweest.

In blokjes zijn de acties aangegeven, met daaronder nummers van verdachten die nu moeten voorkomen in het WNC-proces, maar in het verleden bij de genoemde actie betrokken waren. Zoals: „Verzet tegen ontruiming kraakpand 't Klooster te Groningen, juni 1988. NN55, NN141, NN78, NN129." En: „Demonstratie bij de PGGM te Zeist, april 1990", waaronder negen nummers.

Afdelingen

Verder is een „hierarchisch" schema gemaakt om aan te geven welke verdachten zich zouden hebben opgeworpen als leiders van de groep, en welke afdelingen ze onder zich zou hebben, zoals een barricadeploeg en een EHBO-ploeg.

Voorafgaand aan de zitting namen bewakers gisteren weer schoenen in beslag van sommige verdachten. De rechtbank is bang dat de „kistjes", van verdachten de pas gerenoveerde antieke parketvloer van de zittingszaal beschadigen. Eén meisje pakte het anders aan: ze kwam op blote voeten de rechtszaal binnen.

De rechtbank doet op 17 juli uitspraak. Voor donderdag zijn 31 krakers gedagvaard.

Vrije Volk 5/7

BVD nam Groningse krakers onder de loep

GRONINGEN — De Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) heeft op verzoek van justitie onderzoek verricht naar de krakers van het ontruimde Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen. Gegevens over krakers en sympathisanten zijn doorgespeeld naar de Groninger gemeentepolitie. Dat heeft een woordvoerster van het ministerie van Justitie bevestigd. Gisteren is het monsterproces tegen de 137 krakers bij de rechtbank in Groningen begonnen. Zestig krakers zijn anoniem gedagvaard.

V.K. 6/7

Advocaten noemen justitie olifant die muis probeert te vermorzelen

Krakers derde procesdag als individu bekeken

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN — In tegenstelling tot de voorgaande dagen hebben de advocaten van de krakers van het Groningse Wolters Noordhoff-complex op de derde procesdag vooral de individuele omstandigheden van hun cliënten onder de loep genomen. En niet te vergeten de volgens de verdediging buitenproportionele pogingen van het Openbaar Ministerie om de 137 verdachten eens en voor altijd een lesje te leren. Zoals advocaat W. de Haan het formuleerde: „Er is het beeld ontstaan van een olifant die een muis probeert te vermorzelen."

De officier van justitie hield het ook donderdag op een tenlastelegging van openlijke geweldpleging, versperring van de openbare weg en deelneming aan criminele organisatie. De eis bleef zoals aangekondigd gelijk aan die van de voorgaande dagen: negen maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf met aftrek van voorarrest. Tegen de verdachten die morgen en aanstaande maandag nog terecht moeten staan zal dezelfde straf worden geëist.

De verdachten — 31 waren er gedagvaard — waren donderdag minder baldadig dan de dag ervoor. Toen liet de rechtbankpresident negen verdachten vanwege hun recalcitrante houding uit de zittingzaal verwijderen. Nu waren een paar waarschuwingen van mr J. Praktiek voldoende om op dat punt voor een ordelijk verloop te zorgen. Maar het duurde vanwege verschillende vormprocedures wel een paar uur voor de zitting goed en wel op dreef was.

Eerst moest in raadkamer worden beslist over het verzoek van de verdediging het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk te verklaren omdat al in de eerste uren van de eerste zitting van afgelopen dinsdag was aangekondigd dat alle verdachten een eis van negen maanden onvoorwaardelijk te wachten stond. Volgens de raadslieden was dat een „onbehoorlijke" aanpak omdat hun cliënten die eis al in de krant konden lezen op het moment dat ze zelf nog moesten voorkomen. „Wat dat betreft is er geen enkele individuele benadering meer. Persoonlijke omstandigheden van verdachten doen er kennelijk niet meer toe."

Voor officier van justitie mr C.van Epenhuysen was er niets onbehoorlijks aan: „Zoiets neemt voor alle verdachten spanning weg als ze al van tevoren weten waar ze mogelijk op moeten rekenen." De rechtbank vond het „niet zodanig onbehoorlijk" dat de procesorde erdoor werd geschonden en wees het verzoek af.

De Haan vroeg zich af waarom het Openbaar Ministerie met zoveel mankracht en energie in deze zaak is gedoken. De hoogte van het schadebedrag — tussen de een en twee miljoen gulden — kan het volgens hem niet geweest zijn. „Een miljoen is toch een schijntje als je het vergelijkt met de opbrengsten uit bijvoorbeeld de drugshandel en gelijksoortige criminele activiteiten. Ik heb meer het idee dat justitie heeft gedacht dat de kraakbeweging inmiddels zo is verzwakt en geen enkele sympathie meer in de publieke opinie heeft dat nu eindelijk een rekening van twintig jaar kan worden vereffend."

Hij beschuldigde het Openbaar Ministerie er ook van met het opblazen van de zaak via de media het publiek tegen de krakers te hebben opgezet. Van een hechte organisatie in het Wolters Noordhoff-complex, waarop de bewijsvoering rond artikel 140 Wetboek van Strafrecht (deelneming aan een criminele organisatie) zou moeten stoelen, is volgens De Haan al evenmin sprake. „Mensen die over van alles en nog wat uren willen discussiëren zijn juist een gruwel voor een organisatie", schetste hij de verdachten.

De Haan vindt dat het maar eens afgelopen moet zijn met de kwalificatie „massaproces": „Nu moet elk individu persoonlijk terecht staan." De Haan heeft twee cliënten. Als nummer 81 en 82 gedagvaard. Over nummer 81: „Hij is zo dom geweest stenen op de barricaden te stapelen, maar de steen die hij voor de ME in zijn hand had liet hij bijtijds vallen." Voor hem vroeg hij vrijspraak of anders een straf gelijk aan het voorarrest, waarvoor hij namens zijn cliënt dienstverlening aanbood. En tegen nummer 82 heeft het Openbaar Ministerie volgens hem al helemaal geen spat van bewijs anders dan dat deze verdachte in het complex aanwezig was op het moment van de ontruiming. Daarom is volgens De Haan alleen vrijspraak op zijn plaats.

Mr A. Fokkema, die tien verdachten verdedigt van wie er nog drie in voorlopige hechtenis zitten, betoogde dat het Openbaar Ministerie in zijn benadering veel te weinig distantie heeft betracht. „Er zijn tegen de verdachten disproportionele maatregelen genomen aangevuld met een offensief van het Openbaar Ministerie in de media. Er is van alles geprobeerd deze groep te isoleren, waarbij de verdachten tot in het absurde zijn gecriminaliseerd." Ook Fokkema wilde vrijspraak voor zijn cliënten. Over het bewijs dat de officier van justitie volgens hem hooguit tegen hen kan aandragen merkte hij op: „Ze waren in het pand aanwezig. En dat was dan ook alles."

De rechtbank doet op 17 juli uitspraak.

'Géén van de krakers staat meer als individu terecht'

Van onze correspondent

GRONINGEN – „Het is bijzonder schrijnend. Het individu staat hier niet meer terecht. Het Openbaar Ministerie maakt het proces tot een collectief gebeuren".

Met deze woorden haalde advocaat mr. W. de Haan op de derde dag van het massaproces tegen 137 krakers van het Groningse Wolters-Noordhoffcomplex fors uit naar de handelwijze van het Openbaar Ministerie in de zaak.

'Het OM minacht de zittingen en gooit persoonlijke omstandigheden van de verdachten op één hoop', zei De Haan op de dag waarop 31 verdachten werden behandeld. De zittingen lopen inmiddels aanzienlijk uit: van 's ochtends negen uur tot 's avonds na elven wordt het proces voortgezet.

De Haan doelt met zijn kritiek op de het feit dat het OM op de eerste zittingsdag een voorschot nam op alle overige zittingen door aan te kondigen voor alle verdachten negen maanden cel te zullen eisen. 'Het is onbehoorlijk. Het interesseert het OM niet wat er tijdens de zittingen gebeurt. Het wezen van het strafrechtelijke proces is aangetast. Justitie hoort haar eis pas kenbaar te maken als de verdachte is gehoord. Dat maakt het strafrecht individueel', hield De Haan president J.H. Praktiek voor. De Haan vindt het ontoelaatbaar dat zijn cliënten de eis tegen hen via de krant moesten vernemen.

Verweer

Officier van justitie mr. C.J. van Epenhuysen, die na respectievelijk de officieren mr. M.H. Severein en mr. J.J.J. Wubben, gisteren namens het OM het woord voerde, kwam in verweer tegen de aantijgingen van De Haan. Hij is van mening dat de bekendmaking van de eis voor alle krakers ineens, een stuk spanning bij de verdachten heeft weg genomen. 'Verdachten moeten zo vroeg mogelijk weten waar ze rekening mee moeten houden', denkt Van Epenhuysen.

Na een korte schorsing van de zitting besloot de rechtbank de kritiek van raadsman De Haan te verwerpen. 'Het uiten van het voornemen de eis op te leggen aan alle verdachten is niet zodanig onbehoorlijk dat het OM de procesorde heeft geschonden, in een zaak waarbij de verdachten een gelijkluidende dagvaarding hebben gekregen', zei president Praktiek, die hiermee dus wel toegaf dat het OM enigszins onzorgvuldig heeft gehandeld.

De Haan ging verder in op persoonlijke omstandigheden van verdachten. Hij hield onder meer een pleidooi voor verdachte C. van den B. uit Hazerswoude. In een interview met deze krant zei de vader van deze verdachte: „Mijn zoon is geen geweldpleger". Raadsman De Haan haakte hierop in door terug te gaan naar de ochtend van de geweldplegingen. „De verdachte heeft verklaard dat hij stenen uit troittoirs heeft gehaald en op de barricade heeft geworpen. Toen hij zag dat er een stuk glas vervaarlijk uit het kozijn van café Forum stak, heeft hij geprobeerd het glas eruit te breken, opdat geen krakers en ook burgers die via het raam in- en uitliepen verwondingen zouden kunnen oplopen. Verder heeft hij even met een steen in de hand gestaan om naar de politie te gooien, maar die toch neergelegd. Dat tekent hem ten voeten uit. Hij heeft gedaan wat hij dacht dat goed was. Je kan hem niet over een kam scheren met een zogenaamde 'criminele organisatie', zoals het OM wil. Het is onbegrijpelijk dat het OM geen onderscheid maakt", betoogde De Haan. „Als het OM niet wil dat de toekomst van deze jongen wordt weggegooid, moet justitie het laten bij de straf van het voorarrest", bepleitte De Haan voor de 18-jarige jongen die naar Groningen was gekomen om te sympathiseren met de bewoners van het WNC. Mocht de rechtbank toch bepalen dat de straf voor de jongen langer moet zijn dan het voorarrest, dan stelt De Haan maatschappelijke dienstverlening als straf voor zijn cliënt voor. De advocaat benadrukte dat het geval C. van den B. niet op zichzelf staat. Volgens hem zijn meerdere verdachten in het WNC verzeild geraakt, onwetend van hetgeen hen precies te wachten stond zaterdagochtend 26 mei.

Lange dag

De derde zittingsdag werd weer een lange. Om acht uur 's avonds begon de zitting die gepland stond voor half twee. Tien verdachten moesten toen nog worden berecht. Woensdagavond eindigde de zitting ook pas om half twaalf. Vermoeidheid lijkt de leden van de rechtbank parten te gaan spelen. Zo begon één van de rechters 's ochtends met de ondervraging van een verdachte van wie net was vastgesteld dat die niet was verschenen. President mr. J. J. Praktiek merkte een half uur na aanvang dat hij had verzuimd de verdachten mee te delen dat zij niet tot antwoorden verplicht waren.

Trouw 6/7

Advocaat krakers:

Openbaar ministerie meet met twee maten

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN - De Groninger advocaat mr. A. Fokkema heeft op de derde dag van het krakersproces het openbaar ministerie verweten met twee maten te meten. De harde aanpak van verdachten staat volgens Fokkema in geen enkele verhouding met eerdere verstoringen van de openbare orde en openlijke geweldpleging.

Fokkema maakte de vergelijking met boeren die enkele jaren geleden bij het DLG in Assen vernielingen aanrichtten en die daarvoor tot geldboetes werden veroordeeld. Ook als naar de schade wordt gekeken, vindt Fokkema dat de officier met zijn eis van negen maanden cel het gelijkheidsbeginsel schendt. Volgens Fokkema hebben de boeren onlangs met hun weken durende acties voor miljoenen guldens aan economische schade gezorgd, terwijl de schade in dit geval één, hooguit twee miljoen bedraagt. Ook voetbalsupporters die vernielingen plegen, worden niet zo hard aangepakt.

Fokkema en zijn collega mr. W. de Haan verklaarden de hoogte van de eisen uit de snelheid waarmee het OM deze zaak heeft aangebracht en de publieke verontwaardiging over de krakersrellen. Volgens De Haan heeft het OM de publieke opinie daarbij "gemanipuleerd". Als gevaar van deze aanpak zien zij dat rechtbank en OM onvoldoende afstand hebben kunnen nemen voor een afgewogen oordeel.

De publieke verontwaardiging over het oproer noemde mr. De Haan maar ten dele terecht. Hij vindt dat de overheid mede verantwoordelijk is voor het escaleren van het geweld, doordat niet tijdig is ingegrepen toen de krakers begonnen met het opwerpen van barricades. Volgens De Haan beschikte de politie al eerder over informatie dat het uit de hand zou lopen.

Het waren gisteren vooral Groninger advocaten die, voor het eerst tijdens dit proces, de nadruk legden op de individuele rol die hun cliënten hebben gespeeld. Mr. De Haan erkende namens een cliënt dat deze stenen uit het trottoir had gerukt voor het bouwen van barricades. Deze verdachte distantieerde zich, als eerste tijdens het proces, van de vernielingen in café Forum en het advocatenkantoor. De Haan bepleitte voor hem een straf gelijk aan de duur van het voorarrest en bood dienstverlening aan als de rechtbank een hogere straf wil opleggen. Mr. O. B. Volkerts bood namens een cliënt die de geweldpleging heeft toegegeven eveneens dienstverlening aan. Voor hun andere cliënten bepleitten de raadslieden vrijspraak, omdat uit verklaringen niet blijkt dat zij zich aan een strafbaar feit hebben schuldig gemaakt.

Officier van Justitie mr. C.J. van Epenhuysen eiste gisteren tegen 27 verdachten opnieuw een gevangenisstraf van negen maanden. De rechtbank besloot de zaak van één verdachte aan te houden voor het horen van een getuige. In twee gevallen werd de dagvaarding nietig verklaard, omdat er een procedurefout bij de uitreiking was gemaakt.

Het krakersproces dreigt een uitputtingsslag te worden voor alle betrokkenen. Gisteravond om half 12 werd de laatste zitting gesloten. In de loop van de dag was een achterstand opgebouwd van zeven uur.

N v/d N 6/7

Nieuwe ontwikkeling in krakersproces

Rechtbank beslist vandaag over vrijlating krakers

Van onze justitieverslaggever
Jan van Dijk

GRONINGEN — De rechtbank in Groningen neemt vandaag een beslissing over het al dan niet vrijlaten van de 66 krakers en sympathisanten die nog in voorarrest zitten. Dit gebeurt nadat de rechtbank gisteravond laat zes gedetineerden vrijliet.

De belangrijkste reden voor de vrijlating was volgens persrechter mr. F. M. Wieland dat de rechtbank vindt dat er een zekere ongelijkheid is ontstaan tussen verdachten die nog vastzitten en krakers die al eerder uit voorarrest zijn ontslagen. De Utrechtse advocate mr. M. A. J. Kubatsch had daarop gewezen. Het gevaar voor herhaling van het plegen van strafbare feiten (een van de gronden voor het voorarrest, red.) bestaat nog wel, maar in mindere mate, aldus Wieland. Hij zei wel dat per verdachte wordt bekeken of het voorarrest gehandhaafd blijft. Veel advocaten hebben de afgelopen procesdagen tevergeefs verzoeken gedaan tot onmiddellijke invrijheidstelling van hun cliënten. Volgens hen was totaal onduidelijk waarom sommige krakers nog wel vastzaten en andere niet meer. Tot nu toe had de rechtbank bijna al deze verzoeken afgewezen.

De vrijlating van gedetineerden staat los van het strafproces zelf en de eventuele straf die zal worden opgelegd. Na het bekend worden van de vrijlating, heeft de Groningse advocaat mr. A. Fokkema vanmorgen voor drie cliënten een verzoek ingediend om het voorarrest op te heffen.

Voor het eerst tijdens dit proces heeft een verdachte in zeer duidelijke woorden afstand genomen van een deel het krakersgeweld. De man erkende dat hij met stenen naar een shovel heeft gegooid, maar van het vernielen van café Forum en het advocatenkantoor distantieerde hij zich nadrukkelijk: "Dat was waanzin. Het heeft niets met protest te maken, ik ben daar flink op afgeknapt. Mensen geven wel af op voetbalsupporters, maar dit is precies hetzelfde."

Justitie zet Denktank in

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — Als de officier van Justitie tijdens de processen tegen de 137 krakers van het WN-complex in Groningen een moeilijke kwestie moet behandelen, kan hij terugvallen op assistentie van collega's. Hij schrijft een kort memo voor de coördinatiekamer die in de oude bibliotheek van de rechtbank is gevestigd. Daar buigen collega-officieren en andere assisterende juristen zich over de zaak. Komen zij er niet uit, dan gaat de vraag via een hot-line (van de PTT) naar de Trompsingel, waar in het gebouw van het Openbaar Ministerie (OM) de 'denktank' is gevestigd.

De officieren behandelen zoveel mogelijk zèlf hun zaken, maar laten af en toe iets over aan collega's uit Assen, die daarvoor ter assistentie naar Groningen komen. Een enkele zaak zal in het ergste geval een maand later worden behandeld, maar "de kans dat ergens een verdachte de dans ontspringt omdat een officier geen tijd heeft voor zijn zaak, is nulkomma-nul," aldus mr. M.H. Geerds.

Het OM in Groningen kopieerde de laatste maanden 200.000 vellen; processen-verbaal, verlenging zus, in hechtenisneming zo. Eén nacht brachten de officieren zelfs door in een particulier reproduktiebedrijf, waar drie machines kopieën stonden te stampen. En op veel van die kopieën moest een foto van de verdachte worden vastgeniet, met een stempel erop. Dit omdat veel arrestanten naamloos wensten te blijven voor het rechtsbestel dat zij niet als het hunne beschouwen. De zaak vergde meer dan 1000 overuren van de officieren, die veelal 's avonds aan hun 'lopende zaken' moesten werken. "Want die gaan natuurlijk gewoon door," aldus de operationeel commandant logistiek van het OM, officier van Justitie mr. H.T. van Voorst. Zijn collega Dorhout schoof zelfs de vakante op. "Je kan maar nooit weten waar ik nodig ben," zei hij tegen zijn collega-officieren.

Bij het OM in Groningen begon de voorbereiding van de zaken tegen de krakers toen op zaterdagmiddag 25 mei bekend werd dat er arrestanten zouden komen uit het WN-complex. "We dachten aan een aantal tussen de tien en twintig," zegt Van Voorst achteraf. "Dat het er uiteindelijk 137 waren, plaatste ons voor problemen. Vooral omdat ze geen naam wilden noemen. Het Gevangeniswezen kreeg het klaar om voor celruimte te zorgen; binnen een week hebben we iedereen uit politiecellen in Huizen van Bewaring kunnen krijgen. En langzaam maar zeker druppelden de bevindingen binnen van de zestig rechercheurs die de verhoren deden. Voor hen en voor ons een enorm karwei. De eerste dagen zagen de verdachten iedere dag een rechercheur die hen verhoorde. Dat nam later af."

Dagelijks hadden de officieren een teambespreking. De zaak werd in gezamenlijkheid voorbereid, de eerste weken was vooral de officier Franck dag en nacht bezig met het coördineren van de gang van alle arrestanten. Het uiteindelijke requisitoir werd door vier officieren van Justitie geschreven. "We hebben enorm het mes door elkaars stukken gehaald. Zoiets gebeurt haast nooit. En dat is een interessante ervaring, met zo'n ploeg aan het werk," zegt mr. Geerds, de persofficier tijdens een bezoek aan het denktank-centrum van het OM. Officier mr. M.H. Severein vult zijn collega Geerds aan: "Eigenlijk werken we net als de krakers: wij hebben ook ploegen."

● *Hoofd-officier van Justitie mr. J. A. Blok (rechts) is eindverantwoordelijk voor de gang van zaken op het Openbaar Ministerie. Ook hij draait zijn diensten op het 'Steunpunt-OM' aan de Trompsingel, in dit geval geholpen door de plaatsvervangend officier van Justitie mr. H. H. M. Beune (midden) en de administrateur J. H. Brink. (Foto: Jaap Knigge)*

NvhN 6/7

Rechtbank laat zes krakers vrij

● *De recht bank in Groningen heeft gisteravond zes verdachten van de krakersrellen rond het Wolters Noordhoffcomplex onmiddellijk in vrijheid gesteld. Deze beslissing kwam onverwacht, omdat in de afgelopen procesdagen bijna elk verzoek om vrijlating consequent was afgewezen. Alleen een minderjarige verdachte werd (woensdagavond) in vrijheid gesteld.*

De rechtbank vindt echter dat raadsvrouw mr. M.A.J. Kubatsch "een nieuw licht" op de zaak heeft geworpen. Gisteravond was nog niet duidelijk of dit ook gevolgen heeft voor de tientallen andere verdachten die nog in voorarrest zitten.

De vrijlating van het zestal staat overigens los van het strafproces zelf en de eventuele straf die zal worden opgelegd.

Op de foto: de middelste man is zojuist vrijgelaten. (Foto: Jos Schuurman)

NvhN 6/7

L.C. 6/7

Rechtbank laat zes krakers vrij

GRONINGEN (GPD) - De rechtbank in Groningen heeft gisteravond zes verdachten van de krakersrellen rond het Wolters Noordhoff-complex onmiddellijk in vrijheid gesteld. Deze beslissing kwam onverwacht, omdat in de afgelopen procesdagen bijna elk verzoek om vrijlating consequent was afgewezen. Alleen een minderjarige verdachte werd (woensdagavond) in vrijheid gesteld. De rechtbank vindt echter, dat raadsvrouwe mr. M.A.J. Kubatsch „een nieuw licht" op de zaak heeft geworpen. De vrijlating van het zestal staat los van het strafproces zelf en de eventuele straf, die zal worden opgelegd.

Op 8 juni had de rechtbank de gevangenhouding van het zestal bevolen. Zij gingen (evenals veel medeverdachten) in appèl bij het gerechtshof in Leeuwarden, maar dit verklaarde op 26 juni het beroep ongegrond. Volgens mr. Kubatsch heeft het hof daarmee echter alleen maar bevestigd, dat het bevel 'sec' van de rechtbank van 8 juni terecht was gegeven en heeft het hof geen oordeel gegeven over de periode van 8 juni tot nu. De rechtbank ging in deze visie mee.

Meer hierover op pagina 13.

Leeuw. Courant 6/7

DE WERELD VOLGENS WOLTERS- NOORDHOFFKRAKERS

'Het hoogste goed is voor mij een menswaardig bestaan'

Door Willem Bosma

GRONINGEN - Wat een herrie in de Oude Boteringestraat! Een sloperswerktuig van de firma Jager drilt en klopt de fundamenten van de Wolters-Noordhoff-panden aan gruzelementen. Op steenworp afstand, pal tegenover de rechtbank, staan twee jonge kerels met fluorescerende haardos met stalen pijpen op lege oliedrums te rammen. Voor officier van justitie mr. Cees van Epenhuysen - in het gerechtsgebouw aan het WNC-requisitoir bezig - geldt de sloper als wegbereider van „een nieuwe cultuur" die zal oprijzen uit „'t dal van onbeschaafdheid" waarin hij de trommelaars situeert. Het ene lawaai is het andere niet: de sloper mokert tot in de avond door, als de ijzeren drums al lang en breed door de politie in beslag zijn genomen. Burgemeester Jos Staatsen heeft immers besloten „in Groningen voortaan weer gewoon de regels toe te passen zoals die voor iedereen gelden".

Ruim een maand geleden werd de Martinistad opgeschrikt door een onverwacht felle straatrel met brandende barricaden, kort en klein geslagen huisraad en rondsuizende tegels. Bewoners, gebruikers en sympathisanten van het in 1985 gekraakte Wolters-Noordhoff-complex uitten hun woede over het naderende einde van vijf jaar autonoom wonen en werken. Voor tonnen materiële schade, iemand met een snijwond: voor Staatsen („het leek haast wel Beirut") en hoofdofficier mr. Johan Blok een welkome aanleiding het bonte WNC-volk de oorlog te verklaren.

Alle aanwezigen in het WNC-blok werden gearresteerd en in voorarrest genomen. Dezer dagen beleeft Groningen de bijzondere rechtspleging die voor het vertoonde gezag de kroon op achtduizend uren recherchewerk moet zetten. Van openbaarheid is nauwelijks sprake. Hoewel er zat stoelen vrij zijn, krijgen vaders en moeders van verdachten zelden, sympathisanten nooit toegang tot de zittingszaal, die door liefst zestig ordebewakers wordt omstuwd.

Op een persconferentie - nota bene tijdens de zitting - bestempelt een officier van justitie de WNC-verdachten als „goed gedrilde bende met een geoliede organisatie". De verslaggevers krijgen ter ondersteuning van dat beeld een videomontage voorgeschoteld van de rel. De aanklager kondigt aan dat alle verdachten een eis van negen maanden gevangenisstraf te wachten staat, ongeacht hun aandeel in het gebeurde.

Voor de verslaggevers zijn er dagelijks volop gratis koffie, broodjes en warme maaltijden. Wiens brood men eet..? Het Nieuwsblad van het Noorden roemt - in een eigen bijdrage aan het politie-gedenkboekje over de ontruiming van 28 mei - „de goede samenwerking" tussen pers en ME. „Journalisten aten mee uit de bakken aangevoerde nasi en haalden op hun beurt af en toe een pakkie sigaretten", mijmert frontreporter Hans Leber na, die de toestand rond het WNC aan Londonderry deed denken.

Wie zijn de onmensen die zo'n storm hebben geoogst? Wat bewoog de bewoners van het „vier jaar dooretterend anarchistisch gezwel" (Nederlands Dagblad), deze „onduldbare vrijstaat", op het ongemoeid laten waarvan burgemeester Staatsen naar eigen zeggen vaak is aangesproken „door mensen die werden bekeurd voor een kapot achterlicht"? D. en N., twee actieve „links-radicale" WNC-lieden, doen hun verhaal.

Consumptiedrift

D.: „De mensen van Wolters accepteren de maatschappij niet, omdat zij op onrecht is gebaseerd. In deze wereld produceert 80 procent van de bevolking voor de consumptiedrift van 20 procent rijken. De Derde Wereld is het vuilnisvat van het Westen. De rijken leven zo luxe, dat over vijftig jaar alles op is. Daarom geldt voor mij 'Doe Wat!', neem initiatieven samen met anderen, probeer samen te werken op een gelijkwaardige manier, stel je open op."

N.: „Gekraakte ruimten zijn voor mij vrije ruimten waar je kunt wonen en werken. Niet zozeer omdat het goedkoop is, maar omdat ik het de enige plaatsen vind waar ik me kan ontplooien met anderen. Vrij en gelijkwaardig leven is voor mij een doel op zichzelf. Natuurlijk zijn er veel conflicten in het WNC geweest, dat hoort bij een open houding. Je stelt jezelf ter discussie, het racisme en het seksisme dat in je zit bijvoorbeeld."

Zondagmorgen 27 mei: de krakers van het Wolters-Noordhoff-complex geven zich over. Foto LC-archief

Beiden zijn naar Groningen gekomen om er te studeren en allebei raakten ze in het Wolters-Noordhoff-complex verzeild vanwege de „constructieve dingen" die de bewoners en gebruikers er van de grond tilden. D.: „Je had er een keuken, de 'Volxkeuken Salmonella' waar mensen voor vier piek een goede maaltijd konden eten twee keer in de week. Daar kwamen tachtig tot honderd mensen elke keer. Maar het was meer dan goedkoop voer. We gebruikten biologische produkten en proberden de eters iets wijzer te maken over de wereldvoedselproblematiek."

„Hoe luxe het is dat je zelf een gezond brood kan kopen, terwijl er landen zijn waar dat een tientje kost of waar ze in plaats van graan veevoer voor vleesvee in Nederland verbouwen. Het hoogste goed is voor mij een menswaardig bestaan, gezond maar zonder te zwelgen in welvaart", vervolgt D. Het nu gesloopte complex telde naast de gaarkeuken nog een nachtcafé, een vrouwensociëteit, een sportzaal en een concertzaal, alles zonder winstoogmerk.

De WNC-actievelingen betrekken hun kritiek op verspilling en uitbuiting op wereldschaal ook op de stad, die hun nu zo vijandig gezind lijkt. „Een huis afbreken voor iets nieuws, omdat dat geld oplevert, dat is het soort consumptie dat wij afwijzen. Wat het PGGM (eigenaar WNC, red.) gedaan heeft: vloeren eruit breken, muurankers doorzagen en dan gaan speculeren. Ze hebben het er destijds naar gemaakt dat daar mensen tegen gingen optreden."

Volgens beide jongens heeft jarenlang groeiende ergernis over het Groningse stedebouwbeleid agressie in de hand gewerkt. Om het hardst sommen N. en D. panden en stadswijken op, die ten prooi zijn gevallen aan grondspeculatie of aan prestigieuze plannen, waar de doorsnee-stadjer nooit om heeft gevraagd: de Frascati-panden bij het station („door een zogenaamd foutje bij het heien voor het PTT-kantoor slooprijp"), het oude politiebureau, het lege Aegonkantoor. „Daar komen urban villa's, terwijl de hele buurt tegen sloop is", zegt D. met verbijstering in zijn ogen. Volgens D. worden de bevolking veel prestige-bouwsels door de strot geduwd door desinformatie en met een slinks beroep op democratisering.

Tanden laten zien

Van de gemeentelijke partijpolitiek moeten N. en D. niets hebben. D. heeft wel eens overwogen op de Groenen te stemmen, terwijl N. de verkiezingstijd benutte om een kennis ervan proberen te weerhouden zich kandidaat te stellen voor de raad. „Tevergeefs, maar ik regeer mezelf wel."

Toch is de hardhandige uitval daags voor de ontruiming niet in de eerste plaats een verbeten protest geweest tegen de ruimtelijke ordening in de Groninger binnenstad. D.: „Het ging erom duidelijk te maken dat je een wereld, waarin je vier jaar hebt geleefd niet zomaar opgeeft. Wij verdedigden onze wereld en ons pand met gevaar voor eigen leven." N.: „Het was ons niet begonnen om steun en sympathie te verwerven. Naast vriendelijkheid moet je ook laten zien dat je niet altijd de geslagen hond wilt zijn. Je tanden eens laten zien."

Tot mededelingen over de toedracht en een moreel oordeel over de uitval zijn D. en L. niet te verleiden. „Er is sprake van een ongehoorde hetze, dat maakt het onmogelijk daar nu op in te gaan. Later, als iedereen weer vrij is, moeten we daar wat mij betreft wel over discussiëren. Ook met mensen van buiten de directe WNC-kring", vindt N. Beide activisten hebben door de gebeurtenissen van eind mei goede vriendschappen zien stranden op de barricaden en op hun weigering daar in afwezigheid van de 'daders' over te praten.

Hoewel ze daarover willen zwijgen, lijken D. en N. dezefde lijn te kiezen als veel verdachten in het nu lopende massaproces: elk spoor van kritiek op de vernielingen brengt het risico mee, dat de feitelijke daders (vermoedelijk maar een groepje uit de meute van 137) gesoleerd raken als een prooi voor de gretige justitie.

Angst voor toepassing op artikel 140 Wetboek van Strafrecht (lidmaatschap van een misdadige organisatie) weerhoudt hen ervan hun naam te noemen. „De officier heeft zelf gezegd, dat mensen die humanitaire steun verlenen in principe ook vervolgd kunnen worden", constateren ze. Van isolement van de WNC-mensen is nu geen sprake. In Groningen floreren pers- en steungroepen en er komt financiële en morele steun uit soms onverwachte hoek.

Voor de verdachten en hun vriendenschaar zijn de massale strafzittingen van deze week een farce. Abstracte aantijgingen over schending van de rechtsorde vinden geen onthaal („Deze rechtsorde is de onze niet") en als de officieren van justitie hun standpunt verduidelijken, barsten de gedaagden in gegniffel uit. Mr. Cees van Epenhuysen, mr. Michiel Severein en mr. J. J. J. Wubben, ja alle Groningse officieren prijzen de schoolboekjesreeks 'Ot en Sien' als een mijlpaal in de beschaving.

„Door deze en dergelijke boeken", zo schalt deze week telkens weer het requisitoir door het gerechtsgebouw, „leerde men maatschappelijk aangepast gedrag, begreep men dat de bestaande rechtsorde wel degelijk die van elk individu in de samenleving is." Het OM is kennelijk één en ondeelbaar in zijn bewondering voor de rimpelloze plattelandsidylle, die op de plaats van het WNC-complex in 1905 voor het eerst werd uitgegeven,) overigens later nog in een Indische variant met zwart personeel in een koloniale rechtsorde.

Advocaat mr. J. D. Meerburg noemde deze passage uit het requisitoir gisteravond „onzinnig". „Mijn cliënten verwerpen de rechtsorde niet uit onverschilligheid of gebrek aan beschaving. Dat er aan de Oude Boteringestraat op dit moment überhaupt nog iets staat, is enkel aan de alertheid van deze verdachten te danken", aldus Meerburg.

De advocaat hekelde de beeldvorming door het OM, dat de verdachten verstoken zouden zijn van integriteit, normbesef en dat zij een voorliefde voor geweld zouden hebben. Ter afsluiting citeerde mr. Meerburg aan het eind van de marathonzitting de dichter Han G. Hoekstra:

„Ik heb een ceder in mijn tuin geplant/ gij kunt hem zien, gij schijnt het niet te willen./ Een binnenplaats, meesmuilt ge, sintels, schillen,/ Een schimmel, die een blinde muur aanrandt./ Er is geen boom, alleen een grauwe wand./ Hij is er, zeg ik, en mijn stem gaat trillen,/ Ik heb een ceder in mijn tuin geplant,/gij kunt hem zien, gij schijnt het niet te willen."

Krakers noch OM zijn wars van retoriek

„De kwaliteit van het recht bepaalt de kwaliteit van de orde die men zich wenst."
(Prof.mr. Ch.J. Enschedé: De burger en het recht)

De rechtszaal in de Groningse arrondissementsrechtbank wordt gedomineerd door een beeld van Vrouwe Justitia. Zij staat daar meer dan manshoog, in sierlijke pose met gouden zwaard en weegschalen, haar gebruikelijke attributen. Aan het eind van een der zittingen deze week in het spectaculaire WNC-proces in Groningen kwam een der krakers naar voren om gebruik te maken van zijn recht op het laatste woord.

Zijn vervaarlijke uiterlijke verschijning met korte hanekam en verweerd lederen jack voorspelden niet veel goeds. De leden van het rechtscollege zetten zich schrap. Al eerder immers hadden collega-activisten de rechters getypeerd als 'fascisten' en 'zwijnen'. Voor de microfoon wees de kraker in de richting van Vrouwe Justitia en constateerde een opvallend gebrek aan het beeld: zij is niet geblinddoekt.

De kraker wilde het dogma van de onbevangenheid van rechters in twijfel trekken. Inmiddels is die onbevangenheid echter al vele malen gerelativeerd. Magistraten staan tegenwoordig zelf als eersten te trappelen om te verklaren dat rechtspreken 'slechts mensenwerk' is. Relevanter is misschien een inventarisatie van hetgeen deze ziende Vrouwe Justitia dezer dagen waarneemt, daar in Groningen.

Door Frank Vermeulen Redacteur NRC Handelsblad

Officier van justitie mr. C.J. van Epenhuysen onder het wakend oog van Vrouwe Justitia. (Foto: Sake Elzinga)

Direct na de ongeregeldheden rond de ontruiming van het krakersbolwerk in het weekeinde van 26 en 27 mei in de Groningse binnenstad, was de roep om vergelding algemeen. Alle krakers dienden zo snel en zo streng mogelijk gestraft te worden. Burgemeester A.A.M.F. Staatsen van Groningen verklaarde dat al het mogelijke zou worden gedaan om de aangerichte schade, toen geschat op 1 miljoen gulden, op de arrestanten te verhalen. De gemeente riep burgers op tot het indienen van schadeclaims. Persofficier van justitie mr. M.H. Geerds verklaarde dat eventuele veroordeelden „druppelsgewijs moesten worden uitgewrongen".
Het openbaar ministerie begroot de schade in zijn requisitoir op „miljoenen guldens". Bij het bedrag van 850.000 gulden door particulieren gemelde schade zijn de kosten opgeteld van politie en justitie.
De afwikkeling van de schadevergoeding blijft verder buiten beschouwing gedurende de strafprocedure die op dit moment speelt. Toch is het interessant hierbij even stil te staan. Uit de rapportage over de ontruiming van de burgemeester aan de gemeenteraad blijkt dat de krakers uren de tijd hadden om vernielingen aan te richten. Hun actie begon zaterdag 26 mei om 4.40 uur. De ME was pas „in de loop van de ochtend" in voldoende sterkte aanwezig om de krakers hun pand weer in te drijven. Uit het strafdossier blijkt ondertussen dat politie en Justitie al maanden tevoren vrij gedetailleerd op de hoogte waren van plannen die krakers hadden, mocht het tot ontruiming komen.
De Groningse politie-inspecteur mr. A. van de Ruit citeert in een proces-verbaal een brief van het hoofd der BVD gericht aan de Groningse hoofdcommissaris van politie: „Vanaf eind februari was duidelijk, dat de kraakactivisten, na een rechterlijke uitspraak tot ontruiming, barricaden rond het WNC zouden opwerpen en tevens diverse objecten in de stad zouden binnengaan om vernielingen aan te richten."
Tegenover het *Algemeen Dagblad* verklaarde de Rotterdamse hoogleraar strafrecht en oud-officier van justitie prof.mr. H. de Doelder onlangs: „Als ik gedupeerd café-eigenaar was, zou ik zeker proberen om de gemeente verantwoordelijk te stellen op grond van haar taak om de openbare orde te handhaven."

Grensoverschrijding

Het is duidelijk dat er voor het openbaar ministerie in Groningen nu kennelijk een onzichtbare grens is overschreden. De moeilijkheid bij de vervolging van de arrestanten is — zoals vaker — dat bewoners en gebruikers van het WNC met hun medestanders onherkenbaar waren ten tijde van de ongeregeldheden. Hun gezichten gingen schuil achter bivakmutsen, gasmaskers en integraalhelmen. Bovendien beroept het gros (100 van de 137) zich op zijn recht om te zwijgen. Het OM heeft daardoor nauwelijks bewijzen in handen tegen individuele personen.
In ons systeem is echter pas sprake van een strafbaar feit als concreet aangegeven kan worden wie, waar en wanneer, een bepaalde strafbare handeling heeft gepleegd. De politie is hiervan op de hoogte. Ook in Groningen. Na een eerdere Groningse ontruiming begin april verklaarde een politiewoordvoerder tegenover het *Nieuwsblad van het Noorden* dat hoewel krakers geweld hadden gebruikt, niemand was gearresteerd. „Zij waren allemaal met dezelfde soort bivakmutsen getooid en voor de rechter moeten we kunnen bewijzen wie precies wat heeft gedaan." Prof. De Doelder zei in dit verband: „Een strafrecht waarin je moeilijk wordt veroordeeld, is op gezette tijden misschien heel gemakkelijk voor sommigen, maar biedt de samenleving de beste garanties tegen misbruik."
Veronderdersteld misbruik van wettelijke mogelijkheden door Justitie vormt de kern van het verweer aangevoerd door het legertje advocaten in de warme Groningse rechtszaal. In het streven onrecht te vergelden heeft het OM artikel 140 van het wetboek van strafrecht in stelling gebracht.

Dit wetsartikel stelt het lidmaatschap van organisaties met een crimineel doel strafbaar en was ooit bedoeld ter bestrijding van stuikroverbenden. Het artikel is met zijn tijd meegegaan en werd tot voor kort vooral ingezet tegen de zogeheten georganiseerde misdaad. Het gaat dan vooral om opium- of fraudezaken. Onlangs nog figureerde artikel 140 op de telastelegging bij de Colombiaanse cocaïne-zaak in Haarlem.
Sinds in 1988 het samenspanningsartikel met succes werd toegepast tegen acht Nijmeegse krakers in de Mariënburchtzaak is zijn populariteit bij het openbaar ministerie groeiende.

'Je bent erbij'

Door het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten is het bezwaar naar voren gebracht dat het artikel tegen de bedoelingen van de wetgever wordt toegepast. Samenspanningsdeskundige prof. mr. J. Reyntjes van de Open Universiteit in Heerlen relativeert de bezwaren tegen het oprekken van de wet. Het recht verandert nu eenmaal voortdurend.
Wel heeft Reyntjes grote bezwaren tegen het weinig selectieve karakter van het wetsartikel. In de woorden van het requisitoir van het Groningse openbaar ministerie: „Voor het begrip deelneming is het in het geheel niet van belang of een verdachte zelf strafbare feiten heeft gepleegd. Zijn of haar aandeel in die strafbare feiten hoeft niet te worden aangetoond." Dit principe is kernachtig samengevat door mw. mr.A. Rutten-Roos, raadsheer bij het Amsterdamse Hof, met de uitdrukking: 'Je was erbij, dus je bent erbij'.
De officier van justitie moet wel aantonen dat er sprake was van een „gestructureerd en duurzaam samenwerkingsverband van twee of meer personen". Ook aangetoond moet worden dat dit 'samenwerkingsverband' kwaad in de zin had: „een oogmerk tot het plegen van misdrijven".
De bewijskracht van de verzamelde informatie over deze elementen valt onmogelijk te beoordelen. Vast staat dat de voorstelling van zaken door het OM zeer zwaar leunt op retorische overdrijving. De krakers zouden tijdens de rel „een ware oorlogssituatie hebben veroorzaakt". Er is door krakers opgetreden „als een commandoeenheid" of als „een goed gedrilde vechtmachine".
Deze woorden zijn afgelopen week door verschillende officieren van justitie vele malen met grote ernst voorgelezen. Zij waren waarschijnlijk de enigen die niet getroffen waren door de discrepantie tussen het opgeroepen beeld van geharde rambo's en de bedoelde groep giebelende meisjes en slome jongens in de verdachtenbanken.
Kenmerk van het geweld van Nederlandse activisten en vereldverbeteraars is juist dat het onbloedig is. Daarmee is het geweld echter niet goedgepraat. Feit blijft dat er vernielingen zijn aangericht, dat geweld gebruikt is tegen de politie. Gewelddadig optreden is echter sinds jaar en dag een van de manieren waarop de 'echte en dus buitenparlementaire oppositie' communiceert met de rest van de samenleving.
Of het oogmerk van de WNC-'organisatie' crimineel was staat nog te bezien — gecriminaliseerd is het zeker.
Een aantal strafpleiters zei deze week te vrezen dat het gebruik van artikel 140 de deur openzet naar een politiestaat. Wat maar bewijst dat ook de verdediging niet wars is van enige retoriek. Het gebruik van het artikel 140 verkeert in een experimenteel stadium. Groningen is een *testcase*, en dat is het belang van het proces.

'Krankzinnig'

Het ministerie van justitie heeft nog geen richtlijn rondgezonden over het toepassen ervan. Ook verschillen de officieren van justitie onderling nog van mening over de waarde van het artikel, zo blijkt uit een publikatie in het weekblad *De Tijd*. De Amsterdamse officier van justitie mr. L. de Wit zegt daarin dat het gebruik van dit wetsartikel om grotere groepen op te pakken „volstrekte onzin" is en „krankzinnig". „Artikel 140 is geen verkapte openbare-orde-internering. De eenvoudige meeloper die nu en dan onder invloed van de hysterie meedoet kun je toch echt niet binnen 140 vangen."
Niettemin spant het openbaar ministerie zich nu tot het uiterste in om alle 137 krakers veroordeeld te krijgen op deze 'volstrekt onzinnige' gronden. De justitiële operatie die al in november vorig jaar onafwendbaar op gang kwam, slurpt buitengewoon veel energie op en betekent een forse aanslag op de strafrechtelijke capaciteit in het Noorden des lands.
Eerbiedwaardige organisaties als de Coornhert-Liga en het Nederlands Juristen Comité voor de Rechten van de Mens hebben gewaarschuwd voor een overreactie van Justitie. Gewezen is bijvoorbeeld op het gevaar van buitensporig hard optreden: verdere radicalisering van oppositiegroepen. Het mag niet baten. Het openbaar ministerie treedt in deze zaak op met de onverstoorbaarheid van een etiketteermachine.
Het is dezelfde vasthoudendheid die ook aan de dag wordt gelegd door burgemeester Staatsen. Hij heeft bij verschillende gelegenheden er de nadruk op gelegd dat de wet verzet is in Groningen. Kennelijk wil ook Justitie met de actie tegen de krakers in elk geval een publicitair effect bereiken. Wat dat betreft zijn er op het punt van doldriest demonstreren grote overeenkomsten tussen justitie en de door haar bestreden krakersgroep.

In Nederland is iemand pas verdachte als uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit voortvloeit. De indruk hebben of de overtuiging dat iemand iets heeft geflikt, is niet genoeg om iemand te kunnen vervolgen. Om tot een veroordeling te komen, moet de officier van justitie kunnen bewijzen dat een bepaald individu een bepaald strafbaar feit heeft gepleegd.

Dat kan voor het Openbaar Ministerie wel eens een hels karwei zijn. Hoe vaak worden niet bij voetbalrellen opgepakte jongelui weer vrijgelaten, omdat de officier er met geen mogelijkheid achter kan komen wat de opgepakte „supporter" voor aandeel heeft gehad in de ongeregeldheden?

In het proces tegen de 137 krakers die werden aangehouden bij de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen, worstelt het Openbaar Ministerie met een soortgelijke bewijsnood. Uit de processen-verbaal van de politie valt niet precies op te maken wie wat op zijn kerfstok heeft. Gemakshalve is daarom maar iedere aangehouden kraker openlijke geweldpleging en het versperren van de openbare weg te laste gelegd. En mocht dat niet ten aanzien van elke verdachte kunnen worden bewezen, dan is er altijd nog het vangnet van artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht.

Zootje krakers beschouwd als criminele club

De officieren van justitie (elke dag treedt er in dit monsterproces een verse aan) proberen alle verdachten tevens te pakken op de in artikel 140 strafbaar gestelde deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven. Daar staat een maximum straf van vijf jaar op. In het Groningse proces beperken de officieren zich tot een eis van negen maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

Artikel 140 was lange tijd een bepaling in het Wetboek van Strafrecht die voortbestond als een schone slaapster. Er werd maar weinig van gebruikgemaakt. Het kwam in de belangstelling als gevolg van uitleveringsverzoeken. In het algemeen worden buitenlandse verdachten alleen maar uitgeleverd indien de uitlevering wordt verzocht voor een gedraging in het buitenland die ook volgens de Nederlandse wet een strafbaar feit oplevert. Veel landen stellen samenzwering (conspiratie) strafbaar en artikel 140 bood uitkomst om dat ook volgens de Nederlandse wet als delict aan te merken. In de meeste van die uitleveringszaken ging het om betrokkenheid bij handel in verdovende middelen.

Vanaf het begin van de jaren tachtig gebruikt het Openbaar Ministerie artikel 140 regelmatig in fraudezaken. Daarmee kunnen personen die een belangrijke rol hebben gespeeld in fraudezaken, maar zich niet bewijsbaar schuldig hebben gemaakt aan een concreet gronddelict (bijvoorbeeld valsheid in geschrifte), toch worden vervolgd.

Het griezelige voor de verdachten en het leuke voor het Openbaar Ministerie is juist dat voor een veroordeling terzake van artikel 140 niet vereist is dat deelneming aan een concreet strafbaar feit wordt bewezen en zelfs niet dat de delicten waarop de samenwerking in de organisatie zou zijn gericht, ook werkelijk zijn begaan.

Met andere woorden: iemand kan strafbaar zijn zonder zelf iets strafbaars te hebben gedaan. Met een beetje kwade wil zou bijvoorbeeld een lid van een supportersvereniging strafrechtelijk aangepakt kunnen worden als een handjevol clubgenoten zich misdraagt. Alleen al het lid zijn, het erbij horen, kan strafbaar zijn.

De Hoge Raad heeft het begrip oogmerk in 1978 aanzienlijk opgerekt in de uitleveringszaak van de Westduitse RAF-leden Folkerts en Wackernagel. Voor de toepassing van artikel 140 is volgens de Hoge Raad niet vereist dat de betreffende organisatie de uitsluitende bedoeling heeft misdrijven te plegen. Aan de delictsomschrijving van 140 is volgens het hoogste rechtscollege ook voldaan als het plegen van misdrijven naaste doel is, hoe nobel het werkelijk beoogde doel van de club ook moge zijn.

Nu bestond de RAF bepaald niet uit lieverdjes, maar de Hoge Raad heeft met dat arrest het Openbaar Ministerie wel een tovermiddel in handen gespeeld voor de gevallen waarin vervolging wegens individueel gepleegde strafbare feiten weinig kans van slagen heeft. En wat erger is, een bruikbaar repressief instrument om allerlei vormen van ongewenst maatschappelijk verzet aan te pakken.

Het vervolgen van krakers op grond van artikel 140 is geen nieuw fenomeen. Het Openbaar Ministerie in Arnhem vervolgde in 1987 acht krakers van het Nijmeegse Mariënburg-complex op grond van artikel 140. De Arnhemse rechtbank besloot tot vrijspraak. Het zich groeperen teneinde een ontruiming tegen te houden was volgens de rechtbank onvoldoende om te kunnen spreken van een vereniging of organisatie met criminele doeleinden.

Bij een dergelijke organisatie dient sprake te zijn van een bepaalde continuïteit, vond de rechtbank. Die was er niet. „De samenwerking was gericht op een zo in tijd en plaats beperkt doel dat niet kan worden gezegd dat het plegen van misdrijven oogmerk was", aldus het vrijsprekende vonnis. Het gerechtshof dacht daar anders over en veroordeelde tot negen maanden gevangenisstraf.

Tegen het arrest van het hof is cassatie aangetekend. Het oordeel van de Hoge Raad werd in mei dit jaar verwacht, maar de uitspraak is uitgesteld tot september. Wel is inmiddels de mening van procureur-generaal Remmelink bekend. Die concludeert dat het hof de Nijmeegse krakers terecht veroordeelde op grond van artikel 140. Nu even afwachten of ook de Groningse rechters en de Hoge Raad een zootje ongeregeld krakersvolk beschouwen als een organisatie met een crimineel doel.

VICTOR LEBESQUE

OSL-blad "STAVAST"

Lo van Delden

Bij nader inzien

Mentaliteit (1)
De 139 rechtopgaande mensachtigen die de politie uit het Wolters Noordhoff-complex heeft geplukt, hebben kans gezien de grenzen van de anti-beschaving weer iets te verleggen in de richting van het totale nihilisme. Ditmaal werden zelfs belendende zakenpanden leeggehaald, teneinde barricaden te kunnen opwerpen tegen de arm der beschaving. Computers en tekstverwerkers, die geen enkele waarde hebben als brandstof en, gezien hun omvang, nauwelijks enige zoden aan de brandende dijk zetten, werden in het vuur geworpen. Botte, bestiale vernielzucht was de enige drijfveer achter hun optreden. In het pand trof de politie namelijk het opschrift "Destroy tot je er bij neervalt" aan. En die opwekking hebben zij dan ook ter harte genomen. De belendende caféhouder die gewoon uit zijn bed werd gejaagd, verspeelde zijn complete inboedel ter waarde van drie ton. Hoe komen jonge mensachtigen tot zo'n gedrag en zo'n pathologische maatschappijhaat? Voor het antwoord kom je vroeg of laat altijd weer terecht bij "Model voor sociale actie" van Piet Reckman. Die schrijft voor, dat de huidige maatschappij verwoest moet worden waarna de ideale samenleving "vanzelf" zal ontstaan. Scholieren die nog geheel blanco staan tegenover de stromingen en "ismen" in de samenleving en deze ideologie als eerste krijgen aangereikt, worden betoverd door het radicale van die verwoestende aanpak (lekker fikkie stoken), die bovendien nog als heilzaam voor de Derde Wereld wordt aangeprezen. Via ontspoorde maatschappijleraren dringen deze opvattingen nog altijd door tot de schoolgaande jeugd, en als er dan thuis geen tegengas wordt gegeven, dan kunnen toestanden als in Groningen ontstaan. Het was anders weer een schilderachtige optocht van Neanderthalers en Lombrosokoppen die uit de spelonken van het complex naar het daglicht kwam gekropen. Even voorspelbaar als angstaanjagend, dat menselijk verval op zo'n jeugdige leeftijd. Sommigen van hen verborgen hun gezicht voor de camera's. Mochten hun ouders niet weten dat zij in de kraakmaffia verzeild geraakt waren? Enkelen van hen die zowaar bleken te kunnen schrijven, zonden brieven vol huilerig beklag aan de Volkskrant. Geen woord van excuus over hun Untermenschelijk gedrag. Alleen gejammer over hun hooggestemde idealen die nu gedwarsboomd werden. Idealen! Dan hadden Stalin, Hitler, Idi Amin, Keizer Bokassa, Khomeini, Ceausescu - om maar eens een paar frisse jongens te noemen - OOK idealen. Alleen waren die dodelijk voor de samenleving, evenals die van de krakers.

CITAAT (Op het verwoestend optreden van de "krakers" in Groningen): "Wie stenen door ramen gooit en andersdenkenden molesteert, kan wel ménen dat hij het fascisme bestrijdt, in feite echter gebruikt hij de methoden van zijn tegenstander".

Terzake
Het hardnekkig hanteren, door onze media, van de aanduiding "krakers" voor lieden die toevallig in een kraakpand huizen, is een vlucht voor de werkelijkheid. Het kraken op zich is bij deze lieden The lesser evil, het minste kwaad. In een ver verleden had kraken iets van doen met gebrek aan woonruimte voor jongeren. Maar kraakpanden zijn al heel lang geleden geëvolueerd tot bolwerken van anarchistisch verzet tegen de hele beschaafde samenleving. Zij die er huizen noemen zich autonomen, en dragen zelfs een soort uniform. Men heeft regelmatig contact met gelijkgezinden elders in het land en over de grenzen. Men biedt onderdak aan leden van de IRA en de RAF, als die behoefte hebben aan een onderduikadres. Men heeft er werkplaatsen waar molotovcocktails en andere strijdmiddelen worden vervaardigd. Vaak is er apparatuur waarop men opruiende teksten kan vermenigvuldigen, zoals oproepen om tegen de Shell te ageren. Kraakpanden zijn verzamelpunten vanwaaruit acties worden ondernomen. Daar melden zich ook de helpers van elders in den lande als er grootschalig moet worden opgetreden. De enige correcte berichtgeving is dan ook, uitsluitend te schrijven over kraakPANDEN. De bewoners worden veel juister getypeerd met autonomen, anarchisten, stadsguerrilla's of gewoon: de harde criminele kern van het linkse actiewezen. Hoe onwaarachtig hun klacht over verlies van woonruimte is, blijkt uit de reportages van ontruimingen. Hebt u ooit één "kraker" met een koffertje, handtas of zoiets naar buiten zien komen? Ik niet. Zij hebben alleen hun eigen, ongewassen, stinkende zelf te presenteren. Toch beweren ze soms, al vijf jaar in zo'n pand te verblijven. Hoe zit het dan met particuliere eigendommen? Na vijf jaar zul je toch wel het een en ander om je heen verzameld hebben, al zijn het dan vooral geen toiletbenodigdheden? De krant meldt altijd dat direct na de ontruiming de slopers of de restaurateurs aan het werk gaan. Eigenlijk zouden er de nodige Vlikobakken met particuliere rotzooi naar buiten moeten komen. Doch het blijft beperkt tot de, als regel gestolen, materialen waarmee men het pand gebarricadeerd heeft. Stapeltjes schoon ondergoed zult u zeer zeker nimmer zien uitdragen.

Mentaliteit (2)
In Amsterdam is een bende van 17 jeugdige Antilliaanse rovers opgerold, die onder leiding stond van een 17-jarige jongen, ene Raoul. Deze schrok niet terug voor moord in koelen bloede, en heerste met ijzeren vuist over zijn bende. Hij liet een spoor van doden en gewonden achter langs zijn kleurrijke en fascinerende pad door onze samenleving. De doden en gewonden betitelde hij met "ongelukjes", een soort bedrijfsongevallen. Hij terroriseerde de hele Bijlmermeer, maar trad ook ver daarbuiten op. Met name de taxichauffeurs halen weer opgelucht adem nu deze multiculterele medelanders uit de circulatie zijn genomen. De bendeleider krijgt 15 jaar, hetgeen zonder precedent is in de rechtspraak tegen onvolwassenen. Zelfs de rechter kwam onder de indruk van zoveel bestialiteit op zo'n leeftijd. Het verslag van de rechtszitting bracht overigens nog een aantal onthullende details over leven en opvattingen van Antillianen aan het licht. Bijvoorbeeld dat zij het criminele voortouw in de Bijlmermeer van de Surinamers hebben overgenomen. Wie destijds hardop durfde zeggen dat er sprake was van zo'n voortouw, werd aan de hoogste boom van het anti-racisme opgehangen. Nu het in andere handen is overgegaan, is het embargo blijkbaar opgeheven. Als we niet oppassen krijgen we in dit land nog eens vrijheid van meningsuiting en verslaggeving over de allochtonen. Lacht u niet, want het Parool werd onlangs door de gemeente Amsterdam gekapitteld omdat het een rapport van de politie over de marokkaanse jeugdbenden in Amsterdam publiceerde. Het blad liep iets te gretig vooruit op de komende persvrijheid. Verder vernamen wij door het proces-Raoul, dat West-Indische ouders het heel gewoon vinden, hun kinderen op het vliegtuig naar Nederland te zetten, met de opdracht een oom of een voormalige buurman in de Bijlmermeer te gaan uitvreten. (Wie fourneert toch altijd die dure vliegtickets?) Als zo'n

jongen in het gastgezin niet geheel accordeert, wordt hij al gauw het huis uitgeschopt. En dan is het nog slechts een kwestie van tijd dat hij in de criminaliteit belandt, waarvoor in de Bijlmermeer nu eenmaal het ideale broeikassfeertje heerst. Ook de genoemde bendeleider is via dat parasitaire scenario in de Bijlmer beland, met het bekende resultaat. Zo leer je nog eens wat als je de krant leest.

Mentaliteit (3)
Soms kan het geheel ook MINDER zijn dan de optelsom der delen. Een typisch voorbeeld daarvan lijken mij de Surinamers in Nederland. Afgezien van de criminelen, de junks en de dealers onder hen, zelfs al zijn ze oververtegenwoordigd in onze gevangenissen, zijn er zeer velen onder hen die je kunt aanduiden met sympathiek, erudiet, intelligent, aardig, vindingrijk, gezellig, boeiend, leuk, hardwerkend, betrouwbaar, degelijk, goedopgevoed, enzovoorts. De balans zou royaal moeten doorslaan naar een positief saldo. Toch doet hij dit niet. Want met hun allen, zo'n 300.000 in ons land, hebben zij hun eigen land laten stikken toen dat hen het hardst nodig had. Juist de mensen met een opleiding kwamen hierheen. Hun argument, dat Suriname onder surinaams beheer alleen meer een rotzooitje kon worden, mag dan waar gebleken zijn, maar het was een "self-fulfilling prophecy". Het werd vooral een rotzooitje omdat ZIJ geen enkele solidariteit met hun eigen land konden opbrengen, en naar Nederland trokken. Deze houding is des te laakbaarder, omdat men elders in de Derde Wereld bereid was zich dood te vechten voor die vrijheid en onafhankelijkheid. Suriname kreeg het op een presenteerblaadje aangeboden, maar het halve volk ging voor de consequenties op de loop. Vanuit het comfortabele Holland met al zijn emolumenten en uitkeringen is het genoeglijk afgeven op alles wat er tussen Nieuw Nickerie en Moengo fout gaat. Maar dat hun land het nu moet stellen met op zijn best het tweede garnituur is allereerst de schuld van hen die zelf de verantwoordelijkheid ontliepen. Dus, per saldo, een dikke onvoldoende, ook voor al die aardige, intelligente, hardwerkende enz. enz. Surinamers.

Terzijde
Natuurlijk moet Shell zich uit Zuid Afrika terugtrekken. Het moet nu reeds gaan afbouwen, zodat het de tent kan sluiten op de dag dat een zwart meerderheidsbewind het heft in handen neemt.
Dat zit dan wel zonder benzine, maar dat is dan niet het probleem van de anti-apartheidsbeweging. En Mandela moet zich niet gaan verbeelden dat hij het beter weet dan Sytze Bosgra.

Opsteker van de maand
Die gaat naar officier van justitie Mr. M. Geerds te Groningen wegens zijn vastberaden aanpak van het tuig uit het Wolters Noordhoff-complex. Eigenlijk moet hij de prijs delen met burgemeester Staatsen, die de slachtoffers stimuleerde, al hun schade op de vernielers te verhalen, zodat ze desnoods hun leven lang voor hun bestialiteiten kunnen opdraaien. Die twee hebben een beschamend lesje gegeven aan al die burgemeesters die het in hun broek doen voor "krakers", en hun politie geen opdracht durven te geven tot adequaat optreden; die van Amsterdam voorop. Hier werd voor de EERSTE maal in de lange geschiedenis van het kraakwezen NORMAAL opgetreden zoals het tegen criminelen betaamt. Hebt u overigens gelezen dat van sommige "krakers" de eigen kleding werd afgenomen, omdat deze zó stonk, dat de hele gevangenis erdoor vergeven werd? Fosfaatvrij idealisme dus.

Dus toch?
Onlangs sprak Thijs Wöltgens, fractievoorzitter van de PvdA, de volgende, uit zijn mond merkwaardige, woorden: "De publieke moraal verloedert onder een overheid die zichzelf van dag tot dag belachelijk maakt. De PvdA zal dus een harde, scherpe politiek moeten voeren, een oorlog tegen de verloedering, tegen de hufters en de patsers die maar doen, en de vanzelfsprekende handhaving van regels en normen aan hun laars lappen. De overheid verliest aan geloofwaardigheid - dat moeten we ons goed realiseren - de overheid die geld geeft aan groepen mensen die in de ogen van anderen daar volstrekt geen recht op hebben. De overheid die geen evenwicht weet te handhaven tussen rechten en plichten. Die overheid speelt ons vreselijke parten". Nu dacht ik dat diezelfde overheid momenteel in niet geringe mate door de PvdA zelf bemand wordt. Verder hebben onze stichtingen, in hun tientallen jaren lange strijd tegen de verloedering, de verkeerde subsidies, het vervangen van plichten door rechten, het weghonen van regels en normen, steeds mensen van links op hun weg gevonden, die dit alles uit electorale overwegingen mogelijk maakten en in stand hielden. Het zou dan ook de politieke duidelijkheid ten goede komen als Wöltgens nog even wilde aangeven welke groepen HIJ op het oog heeft. Wie WIJ bedoelden, hebben we er altijd duidelijk bij gezegd.

Oh, wat zijn wij heden woedend
Tussen de NS, de Vervoersbond FNV en migrantenorganisaties in Rotterdam liep een overleg om meer migranten aan een baan bij de NS te helpen. In 1989 is zegge en schrijven één migrant bij de NS in dienst genomen, de andere aangeboden candidaten werden te licht bevonden. De FNV en de migrantenlobby hebben nu "woedend" het overleg met de NS afgebroken. Waarop stoelt die woede? Vanuit de groep Surinamers: "Dit is niet te pruimen, gezien al onze inspanningen". (Wat een argument!! LvD) De FNV: "Dit bewijst eens te meer dat werkgevers, als het erop aankomt, niet van plan zijn, een extra inspanning te leveren voor migranten". De NS: "Als het aan ons ligt, nemen we meer migranten in dienst. Maar ze moeten wèl geschikt zijn". Dit lijkt mij het enig juiste standpunt. Een bedrijf dat dagelijks honderdduizenden mensen vervoert moet goed en veilig werken. En los daarvan, ELK bedrijf heeft als eerste plicht te overleven, JUIST terwille van zijn medewerkers. Dus moet het in alle vrijheid uit de arbeidsmarkt kunnen kiezen wat van zijn gading is. De spoorwegen behoren nu eenmaal niet tot de zachte sector. Er moet ECHT en GOED gewerkt worden. Het bedrijfsleven hoeft niet de rekening gepresenteerd te krijgen voor het feit dat onze grenzen zo lek zijn als een zeef zonder gaas. Het bedrijfsleven heeft geen welzijnsfunctie. Die kan men het alleen opleggen, wanneer men de belastingen, die de bedrijven nu moeten opbrengen, halveert of decimeert. Wanneer mensen te vroeg afhaken van school, of onze taal almaar niet machtig kunnen worden, dan is dat niet de fout van de ondernemers. De woede van de FNV en de migrantenlobby moet zich richten op de lamlendigheid die grote groepen allochtonen aan de dag leggen waar het gaat om zich te kwalificeren voor onze arbeidsmarkt. Niemand heeft ze gevraagd, juist HIER te komen. De parallel met onze eigen emigranten in Australië, Nieuw Zeeland en Canada gaat volledig op. Als het om ONZE emigranten gaat, weet onze regering altijd heel exact aan welke eisen zij in hun nieuwe vaderland moeten voldoen, en baseert daarop haar voorlichting. Waarom gebeurt dat dan niet in de tegenovergestelde richting? Alhoewel, met de omstreden WRR-nota daagt het het eindelijk in het Oosten.

Apartheid made in Holland
Wat voorstanders van een afwijkende-, lees: voorkeursbehandeling voor allochtonen maar niet willen inzien is, dat elke bijzondere maatregel ten gunste van de landverhuizers, alleen maar meer de nadruk legt op hun ANDERS zijn, op hun onaanpasbaarheid, op hun inferieure schoolopleiding, kennis en kundigheden. Zo werd onlangs een proefballonnetje opgelaten met de tekst, dat onze psychotechnische tests niet of nauwelijks een antwoord bieden op de vraag of een allochtoon geschikt is voor een door hem begeerde functie. Zij zijn te veel op de nederlandse normen en waarden afgestemd, voorzover dat bij een goede test überhaupt mogelijk is. Ik zou willen vragen: mag dat alstublieft? Zouden de tests in Ghana ook niet een ietsje meer aansluiten bij de situatie aldaar dan bij die in Nederland? En los daarvan, worden die tests niet sinds jaren naar internationaal aanvaarde modellen opgesteld en afgenomen? Gevreesd moet worden dat er binnenkort een oekase uitgaat dat immigranten niet langer de horde van de test behoeven te nemen bij een sollicitatie. En ver-

Openbaar Ministerie woest op rechtbank

Op twee na alle WNC-krakers vrij

Van onze justitieverslaggevers
Jan van Dijk en Jolien Teeuwissen

GRONINGEN - De rechtbank in Groningen heeft gisteren op twee na alle WNC-krakers die nog vastzaten vrijgelaten. De rechtbank besloot hiertoe omdat zij vindt dat er rechtsongelijkheid is ontstaan tussen de gedetineerde verdachten en degenen die al eerder uit voorlopige hechtenis waren ontslagen. De twee verdachten die nog vastzitten worden door Justitie als leiders van de krakersrellen aangemerkt. Totaal werden gisteren 64 krakers en sympathisanten vrijgelaten.

De beslissing van de rechtbank leidde direct tot woedende reacties van het Openbaar Ministerie. Persofficier mr. M.H. Geerds zei dat de rechtbank zelf een opeenstapeling van fouten heeft gemaakt die tot de ongelijkheid heeft geleid. "Er is geen lijn in het beleid van de rechtbank te ontdekken geweest. Van mensen die in precies dezelfde situatie zaten, werd eerder de een wel, de ander niet vrijgelaten. Wanneer de rechtbank zo zwalkt en zelf erkent dat ze geen eenduidig beleid beleid voert, kan ik daar alleen maar geëmotioneerd onder zijn."

Persrechter mr. F. Wieland vindt niet dat de rechtbank een verwijt valt te maken. Hij verklaarde de onduidelijkheid die is ontstaan uit het feit dat de krakers via verschillende procedures bij de rechtbank en het gerechtshof hebben geprobeerd om in vrijheid te komen. Daarbij is een verschil van uitleg ontstaan over de beslissing van de raadkamer van het hof. Directe aanleiding daartoe was het verweer van de Utrechtse raadsvrouw mr. M.A.J. Kubatsch, die de rechtbank erop wees dat het hof bij de toetsing van de gevangenhouding heeft gekeken naar de situatie begin juni, terwijl de rechtbank ervan uit ging dat het hof heeft bekeken of er onlangs nog gronden voor de gevangenhouding aanwezig waren.

De rechtbank vindt weliswaar dat er ook nu nog gronden zijn voor het voorarrest, met name de kans dat sommigen opnieuw geweld gaan plegen, maar zij heeft de rechtsongelijkheid die was onstaan zwaarder laten wegen. Op de vraag waarom eerder deze week nog negatief werd beslist op verzoeken om onmiddellijke invrijheidstelling, zei mr. Wieland dat bij de rechtbank in de loop van het proces het gevoel van dreigende ongelijkheid sterker is geworden. Dat gevoel is volgens Wieland misschien gevoed door opmerkingen van verdachten in hun laatste woord. "De rechtbank is door sommige laatste woorden geraakt, ook al zouden de krakers dat van de heren achter de tafel misschien niet verwachten. Ook rechters zijn mensen van vlees en bloed, die wel degelijk naar de verdachten hebben geluisterd."

Volgens officier van Justitie mr. M.H. Severein wordt het nu moeilijker om een eventuele straf ten uitvoer te leggen doordat veel verdachten niet bij naam bekend zijn. In de zaken die gisteren werden behandeld werd opnieuw negen maanden cel geëist. Maandag is de laatste dag van het proces. In alle zaken doet de rechtbank op 17 juli uitspraak.

NVHN 7/7

Krakers vrijgelaten

GRONINGEN, 6 juli — Zes krakers betrokken bij het Wolters Noordhoff-proces in Groningen zijn gisteravond onverwachts door de rechtbank op vrije voeten gesteld. Zij zaten sedert 26 mei in voorarrest na rellen rondom de ontruiming van het Wolters Noordhoffcomplex. Pagina 3

NRC 6/7

zie

Rechtbank stelt zes krakers op vrije voeten

GRONINGEN, 6 juli — Zes krakers betrokken bij het Wolters Noordhoff-proces in Groningen zijn gisteravond onverwacht door de rechtbank onmiddellijk op vrije voeten gesteld. Zij zaten sedert 26 mei in voorarrest na rellen rond de ontruiming van het Wolters Noordhoffcomplex, een krakersbolwerk in de Groningse binnenstad. De rechtbank bekijkt vanavond of ook de overige 66 preventief gehechten op vrije voeten moeten komen.

Persrechter mr. F. Wieland zei vanochtend dat de beslissing van de rechtbank tot vrijlating gebeurde op het verzoek gisteren van advocate mr. M.A.J. Kubatsch. Haar cliënten waren eerder bij het gerechtshof in Leeuwarden in beroep gegaan tegen de gevangenhouding. Het hof wees het beroep af op grond van gevaar voor redicive. De raadsvrouw stelde dat het hof bij de beoordeling van de gronden tot gevangenhouding alleen de situatie in ogenschouw had genomen zoals die was op 8 juni, toen de rechtbank tot gevangenhouding besloot, en niet naar het moment waarop het beroepschrift werd behandeld.

Na beoordeling van de stand van zaken op dit moment, heeft de rechtbank volgens Wieland geoordeeld dat gevaar voor recidive weliswaar nog aanwezig is, maar in deze zes zaken na onderzoek ter zitting in mindere mate. Bovendien heeft de rechtbank in deze zes gevallen ongelijkheid geconstateerd tussen mensen die vastzitten en mensen die op vrije voeten zijn. Die ongelijkheid weegt volgens de rechtbank zwaarder dan het mogelijke gevaar op recidive. De afgelopen week heeft de rechtbank vele verzoeken tot onmiddellijke invrijheidstelling verworpen.

De Groningse advocaat mr. W.F. de Haan noemt de door de rechtbank aangevoerde redenen voor invrijheidsstelling 'flauwekul'. Het blijft volgens hem gissen naar de werkelijke motieven van de raadkamer. De Groningse persofficier van justitie mr. M.H. Geerds noemde het beleid van de raadkamer eerder deze week eveneens volstrekt ondoorzichtig.

NVHN 7/7

Vreugde bij vrijlating krakers

Van onze justitieverslaggevers

GRONINGEN — Vreugde bij de krakers. Sympathisanten van de WNC-verdachten zagen gisteren hun eis om alle arrestanten vrij te laten grotendeels gehonoreerd. In de loop van de dag werden bijna alle gedetineerde verdachten (op twee na) die moesten voorkomen vrijgelaten. Zij werden buiten de Groninger rechtbank met gejuich ontvangen.

Vriendelijke woorden niet alleen tussen krakers en hun vrienden buiten. Enkele verdachten namen in de hal vriendelijk afscheid van politie-agenten. Met een 'bedankt en tot ziens' ging één van hen er vandoor. Anderen renden als een haas, de naam die veel anonieme verdachten deze week op hun t-shirt droegen, de vrijheid tegemoet.

De verdachten hebben de afgelopen week het massaproces emoties bezorgd. Waar het juridische debat tussen openbaar ministerie en verdediging in de loop van het proces uitdraaide op een herhaling van zetten, zorgden de verdachten in hun laatste woord voor de afwisseling. Opvallend daarbij was het verschil tussen verdachten. Sommigen maakten de rechters, in hun ogen vertegenwoordigers van het onderdrukkend systeem, bittere verwijten. Een vrouw drukte haar minachting voor de rechtbank en de behandeling door justitie uit door op de grond te spuwen. Anderen droegen op een waardige wijze hun maatschappijvisie uit. Onder hen een meisje dat, hakkelend en in tranen, ontroering in de zaal wekte. Opmerkelijk was ook een vriendelijk gesprekje dat een gedetineerde verdachte tijdens een schorsing met een officier van justitie voerde.

Humor was er ook. "Ook Haas?," vroeg rechtbankvoorzitter mr. J.H. Praktiek een verdachte bij diens identificatie toen hij het opschrift op diens t-shirt las: "U hebt nogal wat familie in de zaal." En dan was er ook een verdachte - type Koos Koets, de 'oudere jongere-creatie' van Kees van Kooten. Hij verklaarde als enige verantwoordelijk te zijn voor de voorbereiding en uitvoering van de krakersrellen. Hij was zo vriendelijk om de rechtbank de namen van andere daders te geven. Waarna hij de namen uit een meegebracht telefoonboek - beginnend bij de a - begon voor te lezen.

● *Vrijgelaten krakers worden buiten de Groninger rechtbank enthousiast ontvangen door sympathisanten. (Foto: EFG)*

● Krakers en politie keken elkaar de hele week in de ogen bij de rechtbank (Foto: Jaap Knigge/EFG).

● De gevangenenbewaarder volgt de zitting zolang zijn 'klanten' er niet zijn. (Foto: Jaap Knigge/EFG)

Eeuwenoud gebouw aan Oude Boteringestraat geheel ingericht voor justitiële krachtproef

Krakersproces: de rechtbank ontregeld

● Mr. Knigge, rechtbankpresident Praktiek en mr. Duinkerken voorafgaand aan het proces tegen de krakers. (Foto: ANP)

● De krakers wensen elkaar sterkte op de wanden van de cellen van de rechtbank. (Foto: Jaap Knigge/EFG)

● Sympathisanten, pers en politie verwelkomen de krakers die in een bus naar de rechtbank worden gebracht. (Foto: ANP)

Van onze verslaggever
Hans Leber

GRONINGEN — De rechtbank in Groningen was deze week geheel ingeruimd voor het massaproces tegen de 137 krakers van het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex (WNC) in de Oude Boteringestraat. Het ontmantelde en inmiddels grotendeels gesloopte complex bevindt zich op vijftig meter afstand van de rechtbank. De krakers die in het tumultueuze weekeinde van 25 en 26 mei Nederland beroerden met hun gewelddadige acties, staan terecht. In bijna alle vertrekken van de rechtbank bevindt zich minstens één politieman.

De processen ontregelen het dagelijks leven in de rechtbank. Eigenlijk zitten alleen de administratieve diensten op de plaats waar zij behoren. Pers, publiek, de politie en andere groepen werden in de enquêtekamers ondergebracht. In de kort gedingzaal zit deze dagen publiek. In de oude bibliotheek hebben het Openbaar Ministerie en de parketpolitie hun werkruimte. Opmerkelijk is de wijze waarop een entree-bewijs voor het bijwonen van de zittingen verkregen kon worden. Een kaart met naam en adres moest worden ingestuurd. Op die kaart moest ook de reden van de interesse worden vermeld. De krakers protesteerden; zij wilden de processen van hun strijdmakkers bijwonen, maar wensten zich niet met naam en toenaam bekend maken. "Tsja, dan is het kiezen of delen," zegt persoffier van Justitie mr. M.H. Geerds, "er kan maar een beperkt aantal mensen in het gebouw worden ondergebracht. We moeten selecteren." Ouders van verdachten die zich onaangekondigd bij de rechtbank melden omdat zij het proces tegen hun kind willen bijwonen, mogen erin. Daar wordt niet moeilijk over gedaan.

Peloton

Moeilijk is het zelfs voor een muis om ongezien de rechtbank in te komen. Per dag zijn zestig tot tachtig agenten actief binnen de muren van het gebouw. Buiten staan een peloton ME en de beredden politie in een volcontinu oogcontact met groepen krakers die af en toe van zich laten horen. Tot echte incidenten heeft het nog niet geleid. De krakers, hoewel slechts in beperkte mate binnen aanwezig en dan vooral nog tussen twee agenten geklemd in de verdachtenbankjes, vormen een gevaar voor de orde, menen de coördinatoren van de processen. Bij de entree van de rechtbank wordt iedereen gefouilleerd; de zakken moeten worden geleegd, waarna een gang door een scanner volgt. Daarna speurt een agent met een detectieapparaat in de hand het lijf af, waarbij ook ijzeren knopen in de spijkerbroek worden opgemerkt met een piep. Het piept nogal, deze week in de hal van de rechtbank.

De assistentie voor de Groninger parketpolitie werd gehaald uit Haarlemmermeer, Bloemendaal, Zandvoort, Heemstede, Enschede, Almelo, Kennemerland, Den Helder, Lelystad en bij de Rijkspolitie van Twente en Overijssel. Vakanties en de lopende zaken spelen de Groningers parten. J.W. Snijders coördineert de beveiliging in het rechtbankgebouw: "We wilden maar één ding doen, namelijk ervoor zorgen dat iedereen zich hier veilig kan voelen." De krakers houden zich binnen koest. Alleen in de rechtszaal is af en toe een kreet hoorbaar, maar de rechtbankpresident bepaalt daar de orde en die stoorde zich er tot nu toe niet aan. Snijders: "Er moesten aan het begin van de week negen verdachten de zaal uit omdat zij niet naar voren wilden komen zoals dat hoort in de rechtszaal. Verder is er niet veel gebeurd."

Tafelmanieren

Grote tevredenheid heerst bij Snijders over de tafelmanieren van de krakers. "De bakken waarin wij het eten brachten stonden nadien keurig op een stapel. Ze hadden het keurig opgeruimd."

De gedetineerden krijgen overigens dezelfde maaltijden als de juristen, de journalisten, de agenten en ander rechtbankpersoneel. "Er waren een paar die vegetarisch wilden eten, maar dat soort eten was er niet. Toen we het eten weer mee wilden nemen, wilden ze het alsnog hebben. Kip-kerrie met saté... alles was op, ze hebben niets laten staan. Ze hoefden het vlees toch niet op te eten?" De catering in het rechtbankgebouw wordt verzorgd door het bedrijf Freek Albertema Partyservice. Freek zelf coördineert de 'party' aan de Oude Boteringestraat. "De eerste dag hadden we 350 broodjes en dat was te weinig. De tweede dag hadden we minder nodig en was er dus te veel. 't Is een beetje gokken. Het is een gigantische klus, maar het gaat goed." Zestien mensen van Albertema houden zich met de inwendige mens van de rechtbankbevolking bezig.

● In de rechtbank schiet de verhouding tussen agenten en krakers nogal veruit naar één kant. (Foto: Han de Graaf)

Monitors

In het rechtbankgebouw zijn monitors geplaatst in een achttal ruimten. Er is een directe lijn met de zittingzaal. De pers kan elders in het gebouw, zittend voor de buis, een sigaret roken en een broodje eten en toch de rechtszaak volgen. Hetzelfde geldt voor publiek waarvoor in de zittingszaal geen ruimte was, evenals voor politie, rechtbankpersoneel en juristen. Een Groninger bedrijf plaatste de tv-installaties, allemaal fijntjes voorzien van een reclamekaartje.

Kerkers

Ook in het cellenblok staat een televisietoestel. De ruimtes waar de gedetineerden in de rechtbank verblijven als zij nog niet voor hoeven komen, zijn in de kelder. Kerkers als in de Middeleeuwen, maar dan in een moderne versie.

In een andere ruimte onder de rechtbank, nu een opslagplaats, lagen de gevangenen vroeger aan een ketting te wachten. De ringen aan de wand voor de bevestiging van die kettingen, zijn er nog. Op water en brood zitten de krakers er niet. Maar tijdens een schorsing op donderdag kreeg één gedetineerde geen kop koffie. De vrouw in kwestie weigerde een tas, waarmee zij op het toilet ging zitten, af te staan. De tas mocht niet mee. "Ik vroeg haar of ze iets wilde drinken en of ze naar het toilet wilde. Ze vloog met die tas de wc in. Toen ze die tas niet afgaf, zei ik: dan krijg je ook geen koffie. Daar heb ik me aan gehouden. Er zijn hier huisregels en daar hebben zij zich aan te houden," legt de bewaarder uit. In de cellen schreven krakers leuzen tussen de teksten van hun vele voorgangers: 'Hallo luitjes, kraken gaat door!'

Uitgesteld

De gevangenbewaarder heeft deze week alleen krakers in zijn cellen. Alle andere zaken van de rechtbank zijn uitgesteld of werden verplaatst naar provisorische ruimten elders in de stad. In de Oude Boteringestraat is alles ingericht op de justitiële krachtproef tegen 137 krakers van het WNC. Waartoe is het Openbaar Ministerie in staat? De Nederlandse media richten namens het hooggeëerd publiek de blikken op Groningen. Buiten het gebouw van de rechtbank staan de hele week krakers en sympathisanten te joelen als de bus met verdachten arriveert, dag-in dag-uit oog in oog met leden van de Mobiele Eenheid en paarden van de beredden politie. Af en toe is het spannend, lijkt de vlam in de pan te slaan. Zo ver kwam het nog niet.

Improviseren

Adjunct-hoofd van de administratie op de rechtbank, H. Stadman, vindt het aardig te zien dat de afdelingen in het gebouw "naar elkaar toe groeien" tijdens de processen. Rechters en officieren van Justitie moeten samen improviseren met de mogelijkheden en de ruimten die zij hebben in het gebouw, groeien ook naar elkaar toe. In de zittingszaal en pal vóór de rechtbank, buiten in de Oude Boteringestraat, groeit helemaal niets naar elkaar toe. 'WNC te gek, Justitie op z'n bek!', is daar te horen. Daar ziet het wat de organisatie betreft niet naar uit.

Justitie zeer boos over de vrijlating van meeste krakers

Van onze correspondent
GRONINGEN – Het openbaar ministerie is zeer verbolgen over de onmiddellijke vrijlating van alle krakers, op twee na, die nog vastzaten in de diverse huizen van bewaring in ons land.

Officier van justitie mr. M. H. Geerds had gisteren geen goed woord over het besluit van de rechtbank, dat een verrassende wending betekende in het proces tegen de krakers van het Wolters-Noordhoff. „De rechtbank heeft een opeenstapeling van fouten, een zwalkend beleid, op deze manier proberen glad te strijken," aldus Geerds. „Wat hier gebeurt, is voor ons volslagen onduidelijk." De vrijlating staat trouwens geheel los van het strafproces zelf.

Donderdag rond middernacht werden de eerste zes gedetineerde krakers (voorlopig) op vrije voeten gesteld. Een persoonlijk succes voor de Utrechtse advocate mr. M. A. J. Kubatsch die de rechtbank om onmiddellijke invrijheidstelling had gevraagd. De rechtbank vond dat de kans dat gedetineerde actievoerders in herhaling zouden vervallen inderdaad niet opwoog tegen de rechtsongelijkheid die was ontstaan tussen krakers die al op vrije voeten waren gesteld en deze krakers, die nog steeds vastzaten op verschillende plaatsen.

TROUW 7/7

President: Ongelijkheid woog steeds zwaarder

VERVOLG VAN PAGINA 1

Rechtbankpresident mr. Praktiek noemde dat 'een steeds moeilijker te rechtvaardigen zaak. Deze rechtsongelijkheid moet zwaarder wegen dan het recidive beding', zei hij gistermiddag. Toch blijft het onduidelijk waarom de rechtbank eerdere verzoeken van advocaten om invrijheidstelling steeds had afgewezen en nu ineens overstag ging. Ook justitie vraagt zich dat af. Het betekent in ieder geval een ernstig meningsverschil tussen rechtbank en openbaar ministerie. Met zwalkend beleid en procedurele fouten doelt mr. Geerds op het feit dat de rechtbank van begin af aan een onduidelijk beleid heeft gevoerd met betrekking tot de gevangenhouding van de aangehouden krakers. Van de 137 gedagvaarde krakers werden er uiteindelijk 72 in voorlopige hechtenis gehouden. De rechtbank achtte toen de kans op herhaling nog groot, evenals het vluchtgevaar. Ook was het onderzoek nog niet afgerond, luidde het derde motief. Nu blijft voor de rechtbank alleen het recidive-motief over, maar dat is niet zwaar genoeg meer.

Na de beslissing om de eerste zes vrij te laten en nog voor het tweede verzoek van mr. Kubatsch was gehonoreerd, besloot de rechtbank alle andere 66 gevallen ambtshalve op die rechtsongelijkheid te beoordelen. Volgens persrechter mr. F. Wieland zouden de rechters tijdens het proces wel eens „geraakt kunnen zijn door de laatste woorden van de verdachten. Rechters zijn ook mensen van vlees en bloed."

In de rechtszaal, klonk gistermiddag een zwak applaus, buiten barstte gejuich en gefluit los toen de tweede lichting krakers werd vrijgelaten. Ze werden omhelsd door medestanders die tijdens de duur van het proces de wacht houden bij het gerechtsgebouw.

Voor het eerst legde een verdachte, die had meegedaan aan het opwerpen van barricades, gisteren een verklaring af. „Die vernielingen van het cafe en het advocatenkantoor sloegen nergens op," aldus de jongeman, die de avond voor het gebeurde naar Groningen was gelift om te protesteren tegen de ontruiming. „Het was waanzin, dat vernielen had niks met protest te maken. Ze hebben grote monden over voetbalsupporters, maar ze doen hetzelfde. Dat had ik niet verwacht, daar ben ik flink op afgeknapt."

Nog twee krakers Gronings complex vastgehouden

GRONINGEN, 7 juli — De rechtbank in Groningen heeft gisteren op twee na alle krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex die sedert 26 mei werden vastgehouden vrijgelaten. De twee die nu nog worden vastgehouden worden er van verdacht de leiding te hebben gehad van de acties. Pagina 3

NRC 7/7

Rechtbank Groningen laat op twee na alle krakers vrij

GRONINGEN, 7 juli — De rechtbank in Groningen heeft gisteren op twee na alle krakers die terecht staan in het Wolters Noordhoff-proces vrijgelaten. Gistermiddag werden zestien krakers in vrijheid gesteld, gisteravond volgden nog 47.

Evenals donderdag, toen zes krakers vrij kwamen, besloot de rechtbank gisteren de rechtsongelijkheid die was ontstaan omdat al eerder verdachten waren vrijgelaten, zwaarder te laten wegen dan het gevaar voor recidive.

De twee nog gedetineerde krakers worden ervan verdacht de leiding te hebben gehad bij de ongeregeldheden bij de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex op 26 mei, aldus persrechter mr. F. Wieland. De rechtbank liet bij hen herhaling van het plegen van strafbare feiten zwaarder wegen dan de rechtsongelijkheid.

Het tweetal blijft in voorarrest tot 17 juli, wanneer de rechtbank in alle zaken uitspraak doet. Een probleem voor justitie is daarbij dat de identiteit van een groot deel van de nu vrijgelaten verdachten niet bekend is, waardoor de straffen niet geëffectueerd zouden kunnen worden.

Persofficier van justitie mr. M. Geerds herhaalde gisteravond zijn kritiek op het vrijlatingsbeleid van de rechtbank. „Er was geen lijn in te ontdekken. Hoewel de rechtbank zelf zegt dat er gronden zijn om de verdachten in voorarrest te houden zijn ze successievelijk op vrije voeten gesteld."

Eén verdachte heeft zich gedistantieerd van de gebeurtenissen bij de ontruiming van het krakersbolwerk. „De vernielingen van de cafés en het advocatenkantoor waren waanzin. Mensen hebben altijd hun mond vol over voetbalsupporters, maar hier is precies hetzelfde gebeurd. Ik ben er flink op afgeknapt," aldus de verdachte.

Rechtbank laat op twee na alle krakers vrij

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN — De rechtbank in Groningen heeft vrijdag in he proces tegen de 137 krakers van het voormalige Wolters Noordhof complex op twee na alle 47 nog vastzittende verdachten vrijgelater Een groot aantal zat nog in voorlopige hechtenis terwijl hun zaak a eerder deze week diende. Hoewel er volgens de rechtbank nog vol doende gronden waren om de nog gedetineerde verdachten in voorlopige hechtenis te houden, was er zoveel rechtsongelijkheid ontstaan dat dat de doorslag gaf.

Die ongelijkheid bestond tussen de verdachten die nog vastzaten en degenen die al waren vrijgelaten. Voor de twee verdachten die nog vastzitten, acht de rechtbank de kans op recidive groter dan het gewicht van de rechtsongelijkheid.

Ook zou de rechtbank in haar afweging steeds meer onder de indruk zijn geraakt van de laatste woorden van verscheidene verdachten, waarin onder meer ook die rechtsongelijkheid aan de orde werd gesteld.

De vrijgelaten krakers die vrijdag terecht stonden, werden buiten met gejuich begroet door de al eerder vrijgelaten verdachten en hun sympathisanten. Die geven al vanaf het begin van het proces afgelopen dinsdag voor het gerechtsgebouw luidruchtig van hun solidariteit blijk. Maandag moeten de laatste zeventien verdachten voor de rechtbank verschijnen.

Officier van justitie mr M. Geerds reageerde verbaasd en verontwaardigd op de beslissing. „De rechtbank heeft een opeenstapeling van fouten gemaakt en geen duidelijk beleid meer gevoerd bij de opeenvolgende vrijlatingen van nog gedetineerde verdachten. Het is onbegrijpelijk dat dit gebeurt. De logica in deze zaak is volslagen zoek", aldus Geerds.

Discrepantie

De aanzet voor de beslissingen van de rechtbank werd donderdagavond gegeven toen zes verdachten rond middernacht geheel onverwacht werden vrijgelaten nadat hun raadsvrouw mr M. Kubatsch daarom had verzocht. Zij vond toen al dat er een onaanvaardbare discrepantie was ontstaan tussen de situatie van nog gedetineerden en al vrijgelaten verdachten. De rechtbank willigde het verzoek in, maar maakte toen nog niet duidelijk waarom.

De verschillen in benadering zijn volgens de rechtbank ook „grotendeels ontstaan door betrekkelijk toevallige verschillen in het procesverloop". Officier van justitie mr M. Severein liet voor het verzoek werd gehonoreerd weten dat volgens hem het tijdsverloop niets heeft veranderd aan de gronden waarop de verdachten vastzaten. Volgens hem gold voor de gedetineerden nog steeds dat ze niet aan het onderzoek willen of wilden meewerken en bestond er ook nog vluchtgevaar.

NN44

Bij de beslissing van de rechtbank heeft vooral de houding van het Gerechtshof in Leeuwarden een belangrijke rol gespeeld. Het hof behandelde 17 juni een aantal appèlzaken van raadslieden waarin werd gevraagd een einde te maken aan de gevangenhouding die de rechtbank had gelast. Het hof bepaalde dat een aantal van hen moest worden vrijgelaten. Eerdere verzoeken van raadslieden tijdens de behandeling van deze week om cliënten vrij te laten hadde rechtbank nog van de hand gewezen.

V.K. 7/7

V.N.

GRONINGEN - De raadkamer van de rechtbank in Groningen heeft gisteren 45 krakers van het Wolters Noordhoff-complex naar huis gestuurd. Volgens persrechter mr. F. M. Wieland vindt de

(Nieuwsblad v.h. Noorden)

De voorgaande dagen hebben de tientallen terechtstaande krakers zich voortdurend beroepen op hun zwijgrecht en velen hadden en hebben zelfs nog steeds over hun identiteit tegenover het openbaar ministerie en de rechtbank gezwegen. Vrijdag doorbraken twee verdachten — in grote lijnen — dat consequente stilzwijgen.

Verdachte NN44 over zijn ervaringen op zaterdag 26 mei: „De vernielingen van die cafés en dat advocatenkantoor hebben niks meer met protest te maken. Dat sloeg nergens op. Die mensen hadden wel een grote mond over het gedrag van voetbalsupporters, maar ze doen dezelfde dingen. Daar ben ik flink op afgeknapt."

NN128 vertelde dat hij liftend naar Groningen was gekomen „om er bij te zijn". Zijn in het vooronderzoek afgelegde verklaring dat hij had meegeholpen barricaden te bouwen en stenen had gegooid trok hij weer in. President Praktiek hield hem voor dat de rechtbank zijn eerdere verklaring toch in haar overwegingen mee zal nemen.

NN 44 kwam er rond voor uit dat hij barricades had helpen opbouwen. Van een organisatie wist hij niks af en bij een speciale ploeg met een eigen opdracht was hij al evenmin ingedeeld geweest. Er was — dacht hij — voor die zaterdagmorgen vroeg wel zoiets als een tijd afgesproken waarop het allemaal zou beginnen." Officier van justitie mr M. Severein vond de verklaring van NN44 maar een zwak verweer. De verdachte kan zich volgens hem nu niet beroepen op het feit dat hij het zo allemaal niet gewild heeft. Hij hield ook voor NN44 vast aan de eis van negen maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf, die het Openbaar Ministerie voor alle verdachten heeft geformuleerd.

De rechtbank doet 17 juli uitspraak.

KRAKERS FELICITEREN KRAKERS

• De vrijgelaten krakers werden gisteravond in Groningen uitbundig onthaald door sympathisanten en reeds eerder op vrije voeten gestelde krakers. (Foto Jaap Knigge)

Alle ex-bewoners Wolters Noordhoff-complex op twee na vrij

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De raadkamer van de rechtbank in Groningen heeft gisteravond 47 gedetineerde krakers op vrije voeten gesteld.

Dat betekent dat nu alle krakers in het Wolters Noordhoff-proces op twee na vrij zijn. Bij die twee liet de raadkamer het gevaar voor herhaling van de strafbare feiten zwaarder wegen dan de grond van rechtsongelijkheid.

Volgens rechter mr. F. Wieland zegt de vrijlating niets over de bewezenverklaring en de mogelijke straf.

Het Openbaar Ministerie (OM) verzette zich tegen de vrijlating, omdat gevreesd wordt dat de vrijgelaten WNC-krakers zich aan nieuwe strafbare feiten schuldig maken. Het OM vreest bovendien dat de verdachten, van wie naam en woonplaats veelal onbekend zijn, na een eventuele veroordeling niet meer te achterhalen zijn.

Op pagina 5: 'Rechters laten zich om de tuin leiden'

'Rechters laten zich om de tuin leiden'

vervolg van pagina 1

Officier van justitie mr. M. Geerds, die eerder deze week al kritiek had op het inconsequente vrijlatingsbeleid van de rechtbank in Groningen, meent dat de rechters zich nu helemaal om de tuin hebben laten leiden. Het verhaal van raadsvrouw mr. M. Kubatsch, die met succes vrijlating van haar cliënten bepleitte, gaat volgens Geerds niet op. Kubatsch betoogde dat het gerechtshof in Arnhem, dat vorige maand tot gevangenhouding besloot, zich op verouderde omstandigheden had gebaseerd.

De rechtbank doet in alle zaken op 17 juli uitspraak. Maandag is de laatste procesdag in Groningen.

R.D. 7/7

Gezinsbode 9/7

Vandaag laatste dag in proces tegen krakers

Rust keert weer terug in Oude Boteringestraat

- De Oude Boteringestraat de afgelopen week. Krakers en sympathisanten aan de ene kant, ME aan de andere. Na vandaag zal de rust ongetwijfeld weer terugkeren in de straat.

Krakers op 2 na allemaal vrij

Vandaag wordt bij de rechtbank in Groningen het proces afgerond tegen 137 krakers. Daarmee komt niet alleen een eind aan het grootste naoorlogse proces in ons land, maar ook aan de onrust die lange tijd geheerst heeft in de Oude Boteringestraat, het brandpunt van een reeks van gebeurtenissen. Alleen de 17e juli, de dag van de uitspraak, zal het er wel weer even druk worden. Daarna zullen de omwonenden ongetwijfeld opgelucht ademhalen.

De straat bood deze week een vreemde aanblik. Waar 26 mei de stenen door de lucht vlogen, panden werden geplunderd en ME en krakers elkaar bestreden aan de vooravond van de ontruiming ('het is oorlog', karakteriseerde burgemeester Staatsen de situatie), werd nu de laatste hand gelegd aan de sloop van het grootste deel van het Wolters Noordhoff Complex.
Vlak daarnaast was de schilder druk bezig het toen vernielde cafe Forum in de verf te zetten. Honderd meter verderop, voor de rechtbank, stonden ME en krakers opnieuw tegenover elkaar, maar nu zonder helmen, schilden, gasmaskers en stenen. De krakers wel met potten en pannen, waarmee ze hun eis om onmiddellijke vrijlating op lawaaierige wijze kracht bijzetten. Later werd dat instrumentarium in beslag genomen.

Verrassing

Donderdagnacht werd hun eis trouwens onverwacht ingewilligd. Het proces kreeg even voor twaalf uur een verrassende wending toen zes krakers na een verzoek van hun advocaat, inderdaad op vrije voeten werden gesteld. De volgende dag werden zelfs alle gedetineerden, op twee na (die verdacht worden van het leiding geven aan de actie) vrijgelaten.
De rechtbank vindt dat het gevaar voor herhaling niet opweegt tegen de ongelijkheid die is ontstaan tussen krakers die al eerder werden vrijgelaten en deze 72 krakers, die nog in voorlopige hechtenis zaten. Tot grote verbolgenheid van justitie, die vreest dat het vonnis wel eens moeilijk uitvoerbaar zou kunnen worden, omdat verdachten van wie de naam niet bekend is, straks niet meer te achterhalen zijn.

Rustig

Het proces bracht deze week iedere dag flink wat publiek, zo'n vijftig sympathisanten, enkele tientallen ME'ers, aangevuld met politie te paard en andere agenten, deels in burger, op de been in de straat. Aanvankelijk wat gespannen, later werd 't duidelijk routine.
Binnen, in de rechtszaal, was het rustig. De publieke tribune was in tegenstelling tot de verwachtingen, niet vol. Alleen de tweede dag, woensdag, stuurde mr. Knigge negen verdachten de zaal omdat ze weigerdenzich te laten identificeren. Van de 137 krakers werden er zestig anoniem gedagvaard.
In de rest van het anders zo rustige gebouw wemelde het van de mensen. De parketpolitie was op meer dan volle sterkte aanwezig: er werden zestig man extra ingezet. Alle kamers zaten vol met mensen die hetzij rechtstreeks, hetzij zijdelings met de rechtszaak te maken hadden. Leden van het Openbaar Ministerie, politie, mensen van de rechtbank, bezoekers en journalisten.
De zittingen duurden van 's morgens vroeg tot vaak 's avonds laat. Na enkele dagen deed de vermoeidheid zich zeer duidelijk gelden.

Negen maanden

Het Openbaar Ministerie, vertegenwoordigd door drie officieren van justitie, eiste de eerste dag negen maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf tegen alle gedaagde krakers. Een flinke eis, die van de kant van de advocaten consequent met een verzoek om vrijspraak werd beantwoord.

Het zwaartepunt van het proces lag bij het inmiddels befaamde artikel 140, dat deelname aan een criminele organisatie verbiedt. Alle verdachten wordt dat door justitie ten laste gelegd. Hun advocaten namen dit artikel zoals te verwachten zwaar onder vuur met politieke en juridische betogen. Mijn clienten criminelen? Het zijn dagdromers, jonge idealisten, die zich verzet hebben, maar geen criminelen', aldus mr. Van Min - Van Loon donderdag. 'Hun aanvallen zijn een middel geweest, geen doel'. Volgende week dinsdag zal blijken hoe de rechtbank hierover denkt.

Vernielingen waanzin

De verdachten weigerden deze week vrijwel allemaal een verklaring af te leggen. De rechtbank moet haar mening daarom baseren op de verklaringen die men heeft afgelegd tegenover de politie, zo dat is gebeurd en getuigenissen van anderen. Een verdachte, die bekende stenen te hebben gegooid naar de sjovel ('ik heb niet naar agenten gegooid') en de vorige avond naar Groningen was gekomen om te protesteren, legde wel een bekentenis af.

'Die vernielingen van het café en het advocatenkantoor sloegen echt nergens op, dat was waanzin en had niets met protest te maken. Ze hebben wel een grote mond over voetbalsupporters, maar ze doen zelf hetzelfde. Dat had ik niet verwacht, daar ben ik flink op afgeknapt'.

NIEUWSBLAD van het NOORDEN

Commentaar

Kritiek OM ongepast

Het Openbaar Ministerie is bijzonder boos op de Groninger rechtbank, omdat die vrijdag de nog in voorlopige hechtenis vastzittende WNC-krakers (op de twee na die als leiders worden aangezien) op vrije voeten heeft gesteld. Die woede verleidde persofficier mr. M.H. Geerds zelfs tot de boute en hoogst ongebruikelijke uitspraak, dat de rechtbank al zwalkend fout op fout stapelt in deze zaak. Het buiten de rechtszaal in het openbaar tonen van deze emoties door het Openbaar Ministerie verwondert echter meer dan de beslissing van de rechtbank.

Het is goed gebruik geen commentaar te leveren op een zaak die nog "onder de rechter" is. Dat beschermt in zekere mate degene die terechtstaat en verdachte blijft tot de rechter een oordeel heeft uitgesproken. Het voorkomt ook de schijn dat de onafhankelijke rechter zich bij zijn oordeelsvorming zou laten beïnvloeden door meningen, die buiten de rechtszaal worden geuit: door de politiek, bij voorbeeld, of door volkswoede.

Het is daarom volstrekt ongepast dat het Openbaar Ministerie zich publiekelijk een oordeel aanmatigt over de Groninger rechtbank tijdens de behandeling van deze zaak. Bovendien is er geen enkele redelijke grond voor al deze emotie. Het is bepaald niet ongewoon dat een verdachte tijdens de zitting (voorlopig) op vrije voeten wordt gesteld. Er zijn in deze zaak eerder verdachten vrijgelaten, ongetwijfeld tegen de zin van het Openbaar Ministerie, maar zonder dat zo hoog van de toren werd geblazen.

Het Openbaar Ministerie zegt te vrezen dat de ten uitvoerlegging van de op te leggen straf nu wordt bemoeilijkt, omdat de identiteit van een aantal verdachten nog niet vaststaat. Dat verwijt mag niet aan de rechtbank worden gericht, want niet de rechter maar het Openbaar Ministerie is voor die ten uitvoerlegging verantwoordelijk. Het verwijt slaat derhalve op het Openbaar Ministerie zelf terug: het had er maar voor moeten zorgen dat die identiteit bekend was voor de rechtszaak begon.

Te verwachten valt dat de daders een straf zal worden opgelegd met aftrek van voorarrest. Als het Openbaar Ministerie zijn verantwoordelijkheid voor de ten uitvoerlegging van de straf dan waarmaakt, kan het nu op vrije voeten stellen van straks veroordeelden nimmer als strafvermindering worden uitgelegd.

Het argument van de rechtbank voor de invrijheidsstelling — de vrees dat anders rechtsongelijkheid ontstaat — lijkt daarentegen wel gegrond. Het is in ieder geval aan de rechtbank en aan niemand anders daarover te oordelen. Het hanteren van dit argument wijst er bovendien op dat de rechtbank de zaak zorgvuldig behandelt. De woede van het Openbaar Ministerie zou wel eens ingegeven kunnen zijn doordat het er een aanwijzing in ziet dat de rechtbank het botte idee van de geëiste collectieve straf niet zal volgen en terecht en overeenkomstig de Nederlandse rechtstraditie (althans voor zover het beroep van verdachten op hun recht te zwijgen dat mogelijk maakt) het persoonlijk aandeel en de persoonlijke omstandigheden van elke verdachte bij de strafoplegging zal meewegen.

N&N 9/8

Opnieuw lawaaiacties bij De Grittenborgh

Gedetineerden hadden moeite met krakers

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN/HOOGEVEEN - Het heeft de afgelopen 6 weken de nodige voeten in de aarde gehad voordat de 22 krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex uit Groningen werden geaccepteerd door de 'gewone gedetineerden' in de Hoogeveense bajes De Grittenborgh. Volgens adjunct-directeur J. Jonkman werden de krakers als vreemde eenden in de bijt beschouwd. "Vooral in het begin was het moeilijk. Door hun uitdossing, gedrag en de aard van het delict onderscheidden ze zich van de rest. We hebben ze echter geen uitzonderingspositie laten innemen en langzamerhand zijn de scherpste tegenstellingen verwaterd."

Vrijdag werden 20 krakers op vrije voeten gesteld. Aan de poort van de inrichting werden ze met gejuich en trommelmuziek door familie en vrienden ontvangen. De twee die door de rechtbank in Groningen als leiders van de krakers zijn aangemerkt, zitten nog steeds vast in De Grittenborgh. "De 20 krakers die naar huis mochten hadden het daar erg moeilijk mee," weet Jonkman.

Zaterdagavond kwam een vijftiental krakers en sympatisanten terug om door middel van een lawaai-actie steun te betuigen aan de achterblijvers. Na enkele minuten maakte de Hoogeveense politie een einde aan de voorstelling. Gisteravond waren de actievoerders opnieuw in touw. Door lawaai getergde buurtbewoners waarschuwden andermaal de politie. Dit keer namen de agenten een aantal toeters en trommels in beslag.

De krakers hebben zichzelf gedurende hun gehele verblijf in De Grittenborgh als politieke gevangenen beschouwd, vertelt Jonkman. "In discussies met krakers werd duidelijk dat ze een andere maatschappijvisie aanhangen, ook in vergelijking met de rest van de gedetineerden. In de dagelijkse omgang is van die andere instelling overigens niet veel gebleken. Ze hebben geen poging gedaan iets aan de gevangenismaatschappij te veranderen," aldus de adjunct-directeur.

Veel krakers is de lengte van het voor-arrest behoorlijk tegen gevallen. Sommigen toonden zich compleet verrast door de gebeurtenissen. Jonkman: "Ze vertelden dat ze slechts toevallig in het WN-complex waren op de dag dat ze werden gearresteerd. Een aantal van hen had net eindexamen op school gedaan en was bij vrienden op bezoek. Even later zaten ze tot hun verbazing in de cel."

NvHN 9/7

TROUW 10/7

Rechtbank wijst verzoek af

Raadsman wil Staatsen en Vonhoff laten getuigen

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN — Op de laatste dag van het krakersproces heeft de Amsterdamse raadsman mr. H. G. Kersting vanmorgen de rechtbank tevergeefs gevraagd om enkele getuigen op te roepen. Kersting wilde dat burgemeester Staatsen, commissaris der Koningin H. Vonhoff , persofficier mr. M. H. Geerds, rechter-commissaris mr. F. Wieland, een hoogleraar strafrecht en het hoofd van de BVD worden opgeroepen. De rechtbank wees dit verzoek af, omdat de verdediging door het niet horen van de gevraagde getuigen in haar belangen wordt geschaad.

Staatsen, Vonhoff en Geerds hebben volgens mr. Kersting 'een hoofdrol' in dit proces gespeeld door vooraf' in een soort samenspraak publicitair geweld' te ontketenen, waardoor de verdachten in hun verdediging zijn geschaad. Door ze buiten het strafproces te houden — de officier van justitie weigerde ze al eerder als getuige op te roepen — is er volgens Kersting nu sprake van een 'slofjes-proces', een strafzaak die in de huiselijke sfeer wordt afgedaan.

Het hoofd van de BVD wil Kersting als getuige horen, omdat deze dienst een antecedentenonderzoek heeft uitgevoerd, waarvan volgens Kersting "niets klopt." Ook wil hij het hoofd van de BVD vragen stellen over de mogelijke bijdrage van een BVD-informant onder de krakers aan de gepleegde vernielingen. Kersting verwees daarbij naar eerdere incidenten, waarbij volgens hem in ieder geval in één zaak achteraf is vastgesteld dat een BVD-informant met de vernielingen was begonnen. De rechtbank acht niet aannemelijk dat in deze zaak een provocateur een rol heeft gespeeld, ook al omdat verdachten hier tijdens het onderzoek niet op hebben gewezen.

Eerder had Kersting de rechtbank tevergeefs gevraagd zichzelf onbevoegd te verklaren. Hij deed dit omdat tijdens dit proces de regels van openbaarheid van zittingen zijn geschonden. Kersting hekelde het beleid van de rechtbank om alleen publiek toe te laten, dat zich met naam en adres vooraf had aangemeld. "Veel vrienden en familieleden van verdachten hebben zich niet willen laten registreren, want ze weten niet wat er met die gegevens gebeurt."

Door vooraf die gegevens te vragen, handelt de rechtbank volgens Kersting in strijd met de grondwet en het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens.

Commentaar

Artikel 140 te zwaar geschut (1)

Natuurlijk moet justitie hard reageren op het optreden van de krakers op 26 mei in Groningen. Alleen al aan particulieren is voor zo'n 850 000 gulden schade toegebracht door computers en inventaris van een advocatenkantoor in brand te steken en een café totaal te vernielen.
Toch brengt het openbaar ministerie met artikel 140 van het wetboek van strafrecht te zwaar geschut in stelling, met een flinke kans op onnodige 'oorlogsschade'. Het is waar dat bestraffing van de misdrijven van 26 mei vrijwel onmogelijk is met de gebruikelijke middelen. De vernielers, slechts een klein deel van de totale krakersgroep, hadden zich individueel onherkenbaar gemaakt door allen dezelfde bivakmutsen en donkere kleding te dragen. Een dag later werd de gehele groep gearresteerd, maar meer dan de helft van hen wenst te zwijgen en van bijna de helft heeft de politie zelfs de identiteit niet kunnen achterhalen. (Die laatste vogels zijn intussen zo goed als zeker gevlogen doordat eind vorige week de rechter alle verdachten ontsloeg uit voorarrest.)
Het is niet de eerste keer dat het openbaar ministerie oploopt tegen deze strategie van krakers. Bij een ontruiming in Groningen in april, waarbij krakers ook geweld hadden gebruikt, was niemand gearresteerd: justitie zou toch niets kunnen bewijzen tegen individuele personen. De onmogelijkheid om van de verdachten individueel het aandeel in de vernielingen vast te stellen, verkleint tevens de kans dat gedupeerde particulieren via een civiele procedure de schade kunnen verhalen op de daders.
Drie jaar geleden, bij een ontruiming in Nijmegen, liep de politie ook al vast met de bewijsvoering tegen individuele krakers voor brandstichting, vernieling en geweldpleging. En dan zijn er ook nog aanwijzingen dat de Groningse krakers de vernielingen al weken tevoren hadden beraamd, er op speculerend dat justitie niet zou slagen in individuele bewijsvoering.

Artikel 140 te zwaar geschut (2)

Voor het rechtsgevoel is dit allemaal heel onbevredigend. Het is dus begrijpelijk dat het openbaar ministerie, drie jaar geleden in Nijmegen en nu in Groningen, zijn toevlucht neemt tot artikel 140: deelnemen aan een organisatie gericht op het plegen van misdrijven. Als de rechter dit accepteert, hoeft, zodra is vastgesteld dat iemand deelnam aan de organisatie, zijn of haar individuele aandeel niet bewezen te worden. Of dat nu was als opgetrommelde meeloper die zich nuttig maakte met het zetten van koffie, of als een van degenen die computers en dossiers uit het advocatenkantoor sleepten, doet niet meer ter zake.
Dit artikel was bedoeld om georganiseerde fraude en grootschalige heroïnehandel te kunnen aanpakken en daar moet het ook maar toe beperkt blijven. Het lijkt onlogisch, maar internationale drugshandelaren, georganiseerde fraudeurs en zelfs inbrekersbendes zijn gevaarlijker voor de rechtsorde dan krakersgroepen die luid verklaren dat de bestaande rechtsorde niet de hunne is. De laatsten erkennen nog altijd dat een rechtsorde wezenlijk is en hebben slechts bepaalde fundamentele bezwaren tegen de huidige orde. Dat maakt hen minder ondermijnend dan de eersten, die zich aan geen enkele rechtsorde, in welk land dan ook, wensen te storen als hun dat zo uitkomt.
Het is gemakkelijker een politieke strijd te voeren tegen een duidelijke tegenstander, zelfs als die geweld hanteert, dan de strijd te moeten aanbinden tegen een sluipende desintegratie van de rechtsstaat doordat steeds meer mensen wezenlijke rechtsbeginselen niet meer respecteren. Als georganiseerde drugscriminelen zonder veel respect voor levens hun activiteit over het land verspreiden of als fiscale fraude verder om zich heen grijpt, bedreigt dat de rechtsorde veel meer dan de gerichte acties van relatief nog steeds minuscule groepen krakers. De kans dat zij massaal in het hele land navolging krijgen is klein.
Hopelijk vindt de Hoge Raad dat ook wanneer hij zich in september uitspreekt over artikel 140 in de Nijmeegse ontruimingszaak. De politie kan beter blijven zoeken naar middelen om in deze delicten verdachten, desnoods slechts een klein aantal, toch individueel te vervolgen. Voor het rechtsgevoel zou het bevredigender zijn wanneer enkele krakers een flinke straf krijgen op individuele gronden, dan wanneer de hele meute een matige doorsnee straf krijgt.

Groningen herademt na krakersproces

Van onze correspondent

GRONINGEN – Het massaproces tegen 137 krakers van het Wolters Noordhoff Complex in Groningen is gisteravond afgesloten. Negen maanden onvoorwaardelijk, luidde ook de eis tegen de laatste zeventien verdachten.

In de Oude Boteringestraat, waar de afgelopen week ME'ers, politie te paard en sympathiserende krakers het beeld bepaalden, neemt het normale leven vandaag weer zijn loop. De straat bood de afgelopen vijf dagen een vreemde aanblik. Terwijl de laatste hand werd gelegd aan de sloop van het WNC Complex en schilders de schade van de vernielingen in het café Forum ongedaan maakten, stonden honderd meter verderop, voor het gerechtsgebouw, ME en krakers opnieuw oog in oog met elkaar. Nu zonder helmen, gasmaskers en stenen.

De vijfde en laatste dag van dit grootste na-oorlogse proces in ons land stond grotendeels in het teken van de politiek getinte pleidooien, net als op de eerste dag met het pleit van mr. Bakker Schut. Gisteren nam de Amsterdamse advocaat mr. H. G. Kersting het Openbaar Ministerie onder vuur. De raadsman kwalificeerde het proces en de houding van justitie als een ,,zeepbel''. Een vorm van klassejustitie, in schrille tegenstelling met het vervolgingsbeleid ten aanzien van bankinstellingen. ,,Daarbij worden de rijken gespaard'', vond Kersting, doelend op de zaak rond Slavenburgbank.

Drijfveer achter de vervolging was volgens hem, dat men in Groningen niet tegen mensen kon met kritiek, met een eigen cultuur, een vrouwencafé en dat soort zaken. ,,Dat zat de autoriteiten dwars. Dat was de werkelijke aanleiding voor de ontruiming van het WNC-complex', aldus Kersting. In zijn pleidooi maakte hij veelvuldig vergelijkingen met Amsterdam. Enige overdrijving was hem niet vreemd. ,,Hier is een record gevestigd van drie maanden voorlopige hechtenis'', beweerde de raadsman. In werkelijkheid zat de helft van de 137 krakers anderhalve maand in de diverse huizen van bewaring in ons land. Hij veroordeelde de voorlopige hechtenis voor de hele groep. ,,Een echte verdenking was er niet. Als we 'm vastzetten, gaat het vogeltje wel zingen, dacht men.''

• **Vervolg op pagina 3, ons commentaar staat op pagina 9.**

De vrijgelaten verdachten werden voor het gerechtsgebouw hartelijk begroet door sympathisanten. FOTO ANP

Trouw 10/7

Het was oorlog in Groningen

Balans proces tegen 137 krakers moeilijk op te maken

VERVOLG VAN PAGINA 1

Net als vele van zijn collega's de afgelopen week haalde advocaat Kersting de uitspraak van burgemeester Staatsen aan om de sfeer voor de ontruiming te schetsen: ,,Het is oorlog in Groningen'', sprak die tijdens de rellen.

Die zin op dat moment, vond de raadsman levensgevaarlijk. ,,De toon was al gezet door justitie bij andere incidenten en de politie was al aardig doorgedraaid. Staatsen lokte met zijn uitspraak een poging tot doodslag uit', aldus Kersting.

De advocaat deed een vergeefse poging Staatsen als getuige op te roepen. Ook commissaris van de koningin Vonhoff, persofficier van justitie mr. Geerds, het hoofd van de BVD en een aantal anderen ,,verantwoordelijk voor de publiciteit'', verschenen niet op zijn verzoek. Volgens Kersting waren zij de werkelijke hoofdrolspelers tijdens de gebeurtenissen op de 26ste mei.

Aanstichter

De BVD verdacht hij ervan (,,maar bewijzen kan ik het niet'') de aanstichter geweest te zijn van de vernielingen in café Forum en het advocatenkantoor Vos, Seidel en Van der Plas. ,,Het hele schadeverhaal is daaromheen gebouwd, zo van: kijk dat onschuldige slachtoffer, die arme neringdoende. Want niemand begreep die vernielingen, ook mijn cliënten niet.''

Ook een poging om de rechtbank onbevoegd te laten verklaren, mislukte. Kersting motiveerde zijn verzoek met de verklaring dat er tijdens het proces slechts sprake was van een beperkte openbaarheid door de genomen veiligheidsmaatregelen.

De president van de rechtbank mr. J. H. Praktiek was het niet met hem eens. De president trad duidelijk strenger tegen de verdachten op dan vorige week donderdag en vrijdag, toen vermoeidheid de rechtbank parten leek te spelen. Vier verdachten moesten gisteren voortijdig de zaal uit, omdat ze zich niet naar de regels schikten. Buiten werden ze met gejuich onthaald door hun medestanders. Een week geleden, tijdens de tweede dag van het proces, werden negen verdachten tegelijk de zaal uitgezet.

Net als vorige week werd gisteren het artikel 140, dat lidmaatschap van een criminele organisatie verbiedt en dat zo'n cruciale rol speelt in deze rechtszaak, onder vuur genomen door diverse advocaten. In vaak urenlange pleidooien werd 140 op de ontleedtafel gelegd.

Ook verdachte nr. 140 – het merendeel van de krakers liet zich met een nummer aanspreken – kwam er in zijn laatste woord op terug. ,,Ik heb in het WNC geen goed geoliede organisatie aangetroffen, mij viel eerder het gebrek eraan op'', aldus de Amsterdammer. Zijn vriendin getuigde, dat hij de dagen voorafgaande aan de rellen niet in het WNC was geweest, zoals anderen voor de rechtbank hadden beweerd.

Uitspraak

Het is niet eenvoudig de balans op te maken na vijf vaak vermoeiende dagen vol pleidooien, schorsingen, ondervragingen en steeds opnieuw hetzelfde requisitoir van het Openbaar Ministerie. De verzamelde advocaten zijn er zeker in geslaagd een aanval te doen op de tenlastelegging, maar of ze die ook onderuit hebben gehaald, blijft een vraag tot 17 juli wanneer de rechtbank uitspraak doet. Het OM heeft tegen alle 137 krakers negen maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf geeist.

Niemand durft zich aan voorspellingen te wagen. Opvallend in het proces was het grote verschil van mening tussen de rechtbank en het Openbaar Ministerie over de vrijlating van vrijwel alle verdachten. Volgens het OM heeft de rechtbank daarin een beleid gevoerd waarop geen peil was te trekken.

Of dat een voorbode is van de uitspraak, zal niemand hardop zeggen. Nu zitten alleen verdachte nr. 87 en 100 nog vast. Zij worden gezien als de leiders van de rellen. Een verzoek van advocate mr. E. van Laarhoven tot opheffing van de hechtenis mocht niet baten, omdat de twee gisteren niet terecht stonden.

Sympathisanten van de gedagvaarde krakers staan en liggen voor de deur van het Groningse gerechtsgebouw. Foto ANP

Rechter acht zich tot oordelen bevoegd in zaak tegen krakers

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN — De rechtbank in Groningen vindt zichzelf wel degelijk bevoegd om in het proces tegen de 137 krakers van het voormalige Wolters Noordhoff-complex te oordelen over feiten en omstandigheden. Ook de procesorde bleef maandag op de vijfde en laatste zittingsdag waarop zeventien verdachten terechtstonden ongewijzigd.

V.K. 10/9

Raadsman H. Kersting zag daarmee zijn verzoek afgewezen om de rechtbank haar eigen onbevoegdheid vast te laten stellen. Rechtbankpresident mr J. Praktiek kwam ook niet op zijn beslissing terug drie verdachten weer in de zittingszaal toe te laten nadat ze eerder door hem vanwege hun houding tegenover de rechtbank waren verwijderd. Later op de dag zou nog een vierde verdachte de zaal moeten verlaten.

Ook deze laatste zittingsdag leverde weer het bekende beeld op van verdachten die hun identiteit niet wilden prijsgeven en al evenmin een verklaring wilden afleggen over de rellen op 26 en 27 mei en hun veronderstelde aandeel daarin. Tegen alle zeventien verdachten werd negen maanden geëist.

Praktiek bleef op de vijfde zittingsdag in het algemeen minzaam en geduldig onder opmerkingen van verdachten als „U heeft het recht niet mij te verhoren. Ik ben u geen enkele verantwoording schuldig." en „Ik word heel erg misselijk van u."

Van een van de verdachten was diens vriendin als getuige opgeroepen om aan te tonen dat haar vriend pas op het allerlaatste moment naar Groningen was afgereisd. Daarmee wilde deze verdachte kennelijk aantonen dat hem nooit artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht (deelneming aan een organisatie met een crimineel oogmerk) ten laste kon worden gelegd.

De verdachte: „Er zijn tegen mij de meest fantastische beschuldigingen ingebracht. Toch ben ik nooit een vaste bewoner van het WNC geweest. Mijn aandeel is nooit geweest van wat er in verklaringen over is gesuggereerd. Ik was naar het WNC gekomen omdat ik achter het streven van de bewoners stond. Er gebeurden allerlei goede dingen in het pand. Maar al met al vraag ik me wel af waarom ik daar anderhalve maand voor in voorarrest moest zitten."

Raadsman Kersting leidde zijn pleidooi in met de bevoegdheid van de rechtbank in deze zaken ter discussie te stellen. Hij beschuldigde de rechtbank ervan het met de openbaarheid van het proces niet zo nauw te hebben genomen. Het aantal toeschouwers is door de grootte van de zaal beperkt en toegang was slechts mogelijk met een speciale kaart.

Volgens Kersting hebben familieleden en vrienden van verdachten geen toegangskaarten aangevraagd om daarmee de geheim gehouden identiteit van verdachten niet in gevaar te brengen. Het verwijden van verdachten uit de zittingszaal na een enkele waarschuwing noemde hij een „minieme reden voor een klein gebbetje".

Bovendien kreeg Kersting geen gelegenheid getuigen te horen als burgemeester Staatsen van Groningen, de Groninger commissaris van de koningin, Vonhoff en officier van justitie mr Geerds. Volgens hem hebben zij „deze zaak met groot publicitair geweld hebben begeleid". Hij vond dat de verdediging deze „hoofdfiguren" zou moeten kunnen ondervragen.

Hij wilde ook BVD-chef Docters van Leeuwen horen. Kersting sluit niet uit — zonder dat overigens echt hard te kunnen maken — dat provocateurs in opdracht van de binnenlandse veiligheidsdienst „het voortouw hebben genomen" bij het vernielen van onder meer de inventaris van café Forum.

Officier van justitie, mr C. van Epenhuysen hield het erop dat niet deze gewenste getuigen „de hoofdrolspelers waren, maar de verdachten die hier terecht staan". Van BVD-provocateurs was de rechtbank niets gebleken. „Als er van uitlokking sprake is geweest dan hadden de verdachten ons daarover moeten vertellen."

Kersting vond ook het Openbaar Ministerie niet ontvankelijk, maar kreeg daarin al evenmin zijn zin. Hij vindt dat het Openbaar Ministerie in de publiciteit een ware hetze tegen de bewoners van het Wolters Noordhoff-complex op gang heeft gebracht. Het is volgens hem aan de zelfbeheersing van de krakers te danken geweest dat het niet ook in het pand zelf tot geweld is gekomen. „Als ze zich hadden verzet was er ook binnen het pand een geweldige kloppartij ontstaan", aldus Kersting. Hij concludeerde tot vrijspraak voor de verdachten in het proces dat hij als een „heel grote opgeklopte zeepbel" bestempelde.

In hun laatste woord lieten de meeste verdachten weten dat de lange periode van voorlopige hechtenis ze alleen maar heeft gesterkt in hun overtuiging dat er veel mis is met de maatschappij waarvan ze de normen niet aanvaarden. Ook lieten zij er geen twijfel over bestaan dat kraken nog steeds actueel is en blijft. Eén verdachte zei het zo: „De strijd gaat door. Kraken gaat door. Ideeën ontruim je niet."

De rechtbank doet in alle zaken op 17 juli uitspraak.

GRONINGEN — Ook gisteren stonden voor de rechtbank in Groningen aanhangers van de krakers die werden aangehouden bij de ontruiming van het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex, tegenover manschappen van de Mobiele Eenheid. In de rechtbank werden de laatste 17 verdachten in het massaproces tegen de krakers berecht. De raadkamer van de rechtbank wees gisterenavond het verzoek af om de laatste twee krakers in voorarrest op vrije voeten te stellen. (Foto Sake Elzinga)

NRC 10/7

Raadsman op laatste zittingsdag:

Proces tegen krakers is een opgeblazen zeepbel

Van onze justitieverslaggevers

GRONINGEN — "Dit proces is een grote, opgeblazen zeepbel." Deze conclusie trok raadsman mr. H.G. Kersting gisteren op de laatste dag van het krakersproces. Volgens de raadsman is de rechtszaak omgeven door 'publicitair geweld' van politie, justitie, burgemeester Staatsen en Commissaris der Koningin Vonhoff. Kersting beschuldigde het Openbaar Ministerie (OM) van klassejustitie. "Bij fraudezaken beroept men zich op een gebrek aan mankracht, maar voor deze zaak blijkt dat geen probleem te zijn." Onder meer wegens 'vergaand misbruik' van bevoegdheden moet het OM volgens de raadsman niet ontvankelijk worden verklaard.

Ook gisteren voerden raadslieden allerlei argumenten aan om aan te tonen dat hun cliënten niet veroordeeld kunnen worden. Daarbij bleef het over het algemeen bij een herhaling van zetten. Zo werd de tekst van een pleidooi voor de derde keer tijdens dit proces voorgedragen.

Kersting had gistermorgen, zoals in een deel van onze edities gemeld, tevergeefs geprobeerd om onder anderen persofficier van Justitie mr. M.H. Geerds, burgemeester J. Staatsen en Commissaris der Koningin H. Vonhoff als getuige te laten oproepen. Volgens Kersting zijn dit de 'hoofdrolspelers' in dit proces. Officier van Justitie mr. C.J. van Epenhuysen verzette zich tegen die opvatting: "De hoofdrolspelers in deze zaak zijn de krakers. De getuigen die de raadsman wil oproepen hebben geen rol gespeeld in deze strafprocedure. Ze kunnen geen bijdrage leveren aan de waarheidsvinding."

Kersting ving eveneens bot met een verzoek aan de rechtbank om zich onbevoegd te verklaren. Volgens Kersting is dit nodig, omdat de regels van een openbaar proces waren geschonden door vooraf belangstellenden die de zitting wilden bijwonen hun naam en adres te vragen. De raadsman noemde dit in strijd met de Grondwet en het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens.

De officier van Justitie eiste gisteren tegen 17 verdachten, van wie er één niet was verschenen, een gevangenisstraf van negen maanden. Dezelfde eis hoorden enkele minderjarigen in een besloten zitting tegen zich eisen. Vier verdachten werden uit de zaal gezet omdat ze zich niet hielden aan de orde-regels.

Van de verdachten verzette één zich tegen het beeld dat van hem in het proces-verbaal was geschetst. Hij ontkende dat hij op de woensdag voorafgaand aan de rellen in Groningen was geweest, zoals een getuige had verklaard. Hij zei op vrijdag naar Groningen te zijn gekomen uit solidariteit met de bewoners en om mee te helpen als kermisgasten het pand en zijn bewoners zouden aanvallen.

Evenals een andere verdachte die eerder tijdens het proces antwoord wilde geven op vragen van de rechtbank, zei de man niets te hebben gemerkt van afspraken tussen krakers en sympathisanten om vernielingen te plegen. In hun laatste woord deden verschillende verdachten een beroep op de onafhankelijkheid van de rechtbank.

NvHN 10/7

Opnieuw lawaaiactie bij gevangenis De Grittenborgh

HOOGEVEEN - Bij de Hoogeveense gevangenis De Grittenborgh is gisteravond opnieuw een lawaaiactie gehouden. Sympathisanten van de krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen hebben de laatste weken om de haverklap bij gevangenissen, waar de in totaal 137 aangehouden krakers zijn ondergebracht, lawaaiacties gehouden. Daarmee willen de actievoerders de krakers een riem onder het hart steken.

Op twee na zijn alle WNC-krakers inmiddels vrijgelaten. De twee die nog vast zitten worden gezien als hoofdverdachten en zijn gehuisvest in de nieuwe, Hoogeveense gevangenis.

De sympathisanten werden gisteravond bij hun lawaaiactie door de politie gestoord. Ze werden verwijderd.

Als u mij vraagt...

De rechtsstaat in het geding

Liever een actiegroep die bla bla bla roept, dan een ME'er die mep mep mep doet. Soms worden de bedreigingen van onze rechtsstaat je heel subtiel duidelijk. Als niet meer in de barricadenleeftijd verkerende burgeres van Nederland, bezocht ik de plaats waar het krakersproces in Groningen wordt gehouden. Afgezien van het onzinnige machtsvertoon viel mijn oog ook op een sticker op een van de M.E.-busjes. De letterlijke tekst was: 'ACTIEGROEPEN HEBBEN ALTIJD GELIJK... DENKEN ZE. STOP DE BLA BLA! WORDT WEER HOLLANDS'. Daar ik van mening ben dat de politie een neutrale positie hoort in te nemen om acceptabel te blijven voor vele groepen in onze samenleving, probeerde ik bijna gedachteloos deze sticker te verwijderen. Een onverwachte tik op mijn vingers deed mij weer in de werkelijkheid belanden. De meppende M.E.'er was niet bereid zijn laffe aanval te motiveren en verschool zich achter zijn maten om te voorkomen dat hij gefotografeerd zou worden. Op mijn beurt werd ik even later uitvoerig gefotografeerd door een opgetrommelde BVD'er. Stuitend...

De rechtsstaat is mij te lief om dit zo over mijn kant te laten gaan. Vandaar de volgende oproep:
a. Een gedachtenwisseling met de meppende ME'er over bovengenoemd voorval en de noodzakelijkheid van een politiek neutrale politie en ME.
b. Een gedachtenwisseling met de plaatselijke en de landelijke politiek over onze rechtsstaat en de rol van de politie daarin. Overigens, de plaatselijke heeft zich er in een commissievergadering over de openbare orde met een Jantje van Leiden vanaf gemaakt, op Groen Links na. Iets meer diepgang is dan wel gewenst.

Tot slot:
1. Als je je meer door de ME bedreigd voelt dan door krakers is er **iets mis.**
2. Als je bijna gaat geloven dat de krakers wel eens gelijk zouden kunnen hebben met betrekking tot hun mening over politie en ME is er **iets goed mis.**
3. Als krakersrellen (voor de goede orde, ik ben tegen geweld en vernielingen) leiden tot een klimaat waarin voornoemd incident kan plaatsvinden en waarin artikel 140 uit de kast gehaald wordt, is er **iets fundamenteel mis.**

Laten wij weer Hollands worden, dus tolerant.

Groningen,
A. Oling-van Gool.

'Eenzijdig en zelfgenoegzaam'

Groen Links: Slag om WNC verbieden

De Groen Links fractie in de Groninger gemeenteraard wil dat het college van b en w de verder verspreiding van de uitgave 'De slag om het WNC' verbiedt. Tevens dient het college zich van de inhoud te distancieren, zo vinden de progressieven.

Het boekje, een uitgave van de politie, toont aan de hand van vele foto's de gebeurtenissen van 26 en 27 mei rond het toen nog gekraakte WNC. Ook zijn er getuigenverslagen in opgenomen. Het was in eerste instantie bedoeld voor degenen die bij de rellen en de daaropvolgende ontruiming betrokken zijn geweest. Later is het ook uitgedeeld aan leden van de raadscommissie.

Primitief

Groen Links vraagt zich af 'wat in hemelsnaam de zin is van een dergelijke uitgave. Buiten een primitieve vorm van zelfbevestiging geen enkele lijkt ons'. De fractie heeft zich vooral gestoord aan de 'zelfgenoegzame, eenzijdige en subejectieve' aanpak. 'Het pagina's lange fotoverslag van het 'front' met als motto het was compleet oorlog, onderstreept het beeld van een spannend jongensboek', aldus Groen Links.
Ook zijn de slotwoorden van burgemeester Jos Staatsen ('het oproer in Groningen is bedwongen. Er komt geen nieuwe vrijstaat meer....') niet goed gevallen bij de fractie, die ook wil weten hoeveel het boekje heeft gekost.

Gezinsbode 11/7

11/7 NvhN.

Het woord is aan de lezer

'STAL'

Als agenten moeite hebben hun paarden in bedwang te houden om samengeschoolde krakers op de stoep terug te dringen, laat dan deze paarden op stal. Voorkom leed aan deze dieren, want de foto van donderdag 5 juli toont op rijkunstig gebied een grote onvoldoende.
Groningen,
G. B. VAN VEEN-LUINGE

Steunclub krakers

Stadjers, die de krakers willen ondersteunen, kunnen voor het luttele bedrag van 2,50 gulden lid worden van de Criminele Vereniging. Vorige week vroegen sympathisanten van de krakers aan bijna iedere voorbijganger in de Oude Boteringestraat of ze zich wilden aansluiten bij hun club. Het lidmaatschap is niet voor iedereen bedoeld. Op de achterkant van het lidmaatschapskaartje staat dat leden van "dubieuze clubs zoals justitie, politie, beleidsmakers en media" per definitie niet lid mogen worden.

Maar een klein aantal voorbijgangers liet zich verleiden door de sympathisanten. De consequenties waren namelijk niet onaanzienlijk. Op het lidmaatschapskaartje stond te lezen: "Hierbij zeg ik mijn status van individu op. Door artikel 140: deelname aan een vereniging die het plegen van misdrijven tot oogmerk heeft' heb ik bij deze de verzekering van een enerverend bestaan."

Echter, het lidmaatschap heeft een voordeel. Degene die zich aansluit, is verzekerd van de steun van de Criminele Vereniging als hij of zij door toedoen van artikel 140 in de gevangenis komt. (E.v.W.)

NvHN 12/7

Politie knokt met krakers

● *Een van de krakers-sympathisanten wordt door de politie in de boeien geslagen. (Foto: Bert Wieringa)*

Van een onzer verslaggevers

HOOGEVEEN - Twintig sympathisanten van de krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen hebben gisteravond voor onrust gezorgd bij de Hoogeveense gevangenis de Grittenborgh, waar nog twee vermeende leiders van de krakersbeweging vastzitten. Op het naastgelegen terrein van het ziekenhuis Bethesda kwam het tot een kloppartijmet de politie, toen de demonstranten weigerden te vertrekken. Daarbij schopte een van de krakers een politie-agent met een karatetrap tegen de grond. Drie onruststokers werden gearresteerd.

De schermutselingen begonnen toen de demonstranten tijdens het bezoekuur van het hospitaal de rust verstoorden met een lawaaiactie. De politie moest boze buurtbewoners, die de krakers te lijf wilden gaan, op een afstand houden.

NvHN 13/7

Blindeloos

Een zootje krakers heeft eind mei amok lopen maken. Daar is met harde hand tegen opgetreden. Daar had ik niets optegen. En dat de rechterlijke macht de krakers wat langer vasthoudt, daar kan me ook niet druk over maken.

Maar dan zijn er nog zeker drie zaken waar ik me wel over op heb zitten winden:

- De ongelooflijke ongenuanceerdheid waarmee burgemeester Staatsen, nota bene meester in de Rechten, praat over iets als omkering van bewijslast
- Het machtsvertoon waarmee de operatie Wolters Noordhoff gepaard is gegaan. Nog een week na de ontruiming reden er overvalwagens triomfantelijk door de stad te surveilleren. Alsof de staat van beleg was afgekondigd.
- Het meest kwalijk van alles: Men vond het zo nodig om PK Wolddijk ook maar in één moeite door te ontruimen. Een motief was snel gevonden. PK Wolddijk was ineens ontzettend brandgevaarlijk geworden.

Dat het pand brandgevaarlijk is, zal best kloppen. Maar er waren en er zijn in Groningen legio kamerverhuurinrichtingen die brandgevaarlijk zijn. Ik kan me niet herinneren dat er ooit een dergelijk pand ontruimd is, waarbij de bewoners slechts een half uur de tijd kregen om de persoonlijke bezittingen bij elkaar te pakken, en waarbij men tot ontruiming overging op het moment dat een aantal bewoners bovendien niet eens aanwezig was (Een aantal krakers zat vast).

Dat bij de B & W net als bij zoveel andere Stadjers de gal overliep, kan ik best begrijpen. Maar toch: een stad hoor je niet te besturen met een waas van woede voor de ogen.

Piet Hein Schlebusch

Partijkrant PvdA/afd. Gron.
15/6

Hollands

V.K. 14/7

Soms worden de bedreigingen van onze rechtsstaat je heel subtiel duidelijk. Als niet meer in de barricadenleeftijd verkerende burgeres van Nederland bezocht ik de plaats waar het krakersproces in Groningen wordt gehouden.

Afgezien van het onzinnige machtsvertoon viel mijn oog ook op een sticker op een van de ME-busjes. De letterlijke tekst was: „ACTIEGROEPEN HEBBEN ALTIJD GELIJK . . . DENKEN ZE. STOP DE BLA BLA! WORD WEER HOLLANDS."

Daar ik van mening ben dat de politie een neutrale positie hoort in te nemen om acceptabel te blijven voor vele groepen in onze samenleving, probeerde ik bijna gedachtenloos deze sticker te verwijderen.

Een onverwachte tik op mijn vingers deed mij weer in de werkelijkheid belanden. De meppende ME'er was niet bereid zijn laffe aanval te motiveren en verschool zich achter zijn maten om te voorkomen dat hij gefotografeerd zou worden. Op mijn beurt werd ik even later uitvoerig gefotografeerd door een opgetrommelde bvd'er.

Laten wij weer Hollands worden, dus tolerant.

GRONINGEN *A. Oling-van Gool*

NvHN 14/7

AANKONDIGING

Uitspraken W.N.C.–proces.

Op dinsdag 17 juli 1990 zal de meervoudige strafkamer van de arrondissementsrechtbank te Groningen uitspraak doen in de zaken, samenhangende met de gebeurtenissen rond het voormalig Wolters Noordhoff complex te Groningen.
De zitting, welke zal plaatsvinden in het gebouw van de rechtbank, Oude Boteringestraat 38 te Groningen, is openbaar.
In verband met de beperkte ruimte in de zittingzaal alsmede in verband met de te treffen ordemaatregelen kunnen slechts 20 personen – op vertoon van een toegangsbewijs – als publiek worden toegelaten.
De toegangsbewijzen kunnen maandag 16 juli 1990 van 10.00 uur – 11.00 uur **telefonisch** worden aangevraagd bij de griffie van deze rechtbank, telefoonnummer 050–166166.
Per aanvraag kunnen slechts 2 toegangsbewijzen worden verstrekt.

De arrondissementsgriffier,
mr. Th. L.M. Gerritsen

deGroene 11/7

Rechtsstaat

Naar aanleiding van het artikel *'Wie wil de rechtsstaat van burgemeester Staatsen'* in De Groene van 30 mei willen wij, als ouders van een van de krakers van het Wolters-Noordhoff-complex, onze verontrusting uitspreken over de gang van zaken rond de arrestanten. Zo zijn er verdachten die meer dan veertien dagen geïsoleerd (zonder lectuur) zijn opgesloten. Zij mochten in die tijd geen contact hebben met bekenden en geen brieven schrijven of ontvangen. Ze mochten geen eigen kleding dragen maar kregen gevangenis-overalls aangemeten. Ook aan de wens om vegetarische voeding werd niet voldaan. Er waren arrestanten die na aankomst met kleding en al onder de douche werden gezet en daarna, zonder dat ze wisten waar het om ging, een tbc-injectie kregen toegediend.

Gelukkig zijn we niet zo bekend in de wereld van de justitie, maar naar onze mening is deze vorm van voorarrest, die tot zes weken kan oplopen, zwaarder dan voor menige echte crimineel. Dat justitie zich geen raad weet, is tot daar aan toe, maar deze vorm van straf (zonder enige vorm van proces) hoort niet thuis in een ontwikkeld land.

Groningen,
TWEE VERONTRUSTE OUDERS
(Naam bij de redactie bekend)

Invloed?

Geheel tegen mijn gewoonte in, ben ik een interview dat ik uit een krant had geknipt kwijtgeraakt. Het was een gesprek met een sympathisante van de Groningse krakers. Het gaf me een gevoel van jeugdsentiment dat in Groningen nu nog gebeurt wat ik jaren geleden al heb meegemaakt. Maar wat me het meeste trof was een klein zinnetje dat me niet aanstond. De schrijver zegt op een gegeven moment iets in de trant van: *'Ze lacht. Ik zie dat ze een kies mist.'*

Nou vraag ik u. Moet ik beïnvloed worden door het uiterlijk van kraaksters? Moet ik nu gaan denken dat iemand die niet kraakt altijd een vol-

nietigen, niet in één klap. Ikzelf ga wel de partij uit, het is alleen niet meer zo zeker wanneer. Misschien als rechts zwakker is dan nu. Het is voor iedereen een persoonlijke afweging, we hebben hier niets over afgesproken en we discussiëren er ook niet over.'

Limonade

Het is op dit congres al strategie wat de klok slaat. De democraten beseffen dat het met een betrekkelijk rustige rechtervleugel weinig indruk maakt om de partij de rug toe te keren. Wat is dan wél een echt discussiepunt? Niet veel, want op de vraag naar het kenmerkende verschil tussen de democraten en het gorbatsjovistische centrum, antwoordt Vitali: „Ik zijn voor het kapitalistische eigendom van

Het politieke blijspel in de Groningse rechtszaal / 3

De ontluistering van de Groningse rechtbank

Van massaproces tot politieke farce

Is het maandag afgesloten groepsproces tegen de 139 Groningse krakers een provinciale uitschieter die door de rechter over twee weken meedogenloos zal worden afgestraft, of het begin van een verduitsing van het Nederlandse strafrecht? Vast staat dat juridische nasleep van de ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex is uitgegroeid tot de ultieme farce van het Nederlandse naoorlogse recht. Met de inzet van artikel 140 van het wetboek van strafrecht, bedoeld om criminele organisaties op te rollen, heeft de lokale justitie een kanon gericht op een muis.

Sympathisanten van de krakers voor het gerechtsgebouw in Groningen (foto: Gerard Til/HH)

De grimmige sfeer van de eerste dagen van het Groningse massaproces maakte naarmate het slot naderde plaats voor een bijna hilarische stemming. Wat was begonnen als de veenkolonievariant van *Deutschland im Herbst* werd een politieke schuifdeurenklucht, een verlate satire op de jaren zeventig. Alleen de verdachten en de leden van het Openbaar Ministerie bleven tot op het laatste moment in hun rol.

De verdachten zijn de ware vedetten van deze hele affaire. De verloren gewaande protestcultuur van de jaren zeventig blijkt toch een nieuwe generatie te hebben aangetrokken. Het gaat om piepjong spul met kundig gerafelde truien en dito haar, de gezichten vervaarlijk opgeverfd. Het zijn de kampioenen van de maatschappijlesuren op de middelbare scholen en sociale academies waar ze vandaan geplukt zijn. Van hun recht op het laatste woord aan het eind van de zitting maken ze – voor zover ze niet weg worden getild wegens belediging van de rechtbank – ware *performances* van politiek martelaarschap. Verleden week, toen alle verdachten nog vast zaten, werden de slotverklaringen van de verdachten vaak emotioneel huilend voorgedragen, zozeer dat de aanwezige ME'ers in sommige gevallen ook de ogen niet meer droog konden houden. Nu is de toon vooral krijgslustig, gericht tegen uiteenlopende zaken als dierenonderdrukking, de Europese integratie en cityvorming.

Alsof hij oog in oog met een buitenaards wezen staat, zo staart de president van de strafkamer naar de jonge stadsnomaden die een voor een voor hem plaatsnemen en hun verklaring voorlezen. Een meisje spreekt van *'een economische orde die gebaseerd is op onrecht, hetzes en verdachtmakingen'* en rept in verband met de autoriteiten van *'de duistere spelonken in hun paranoïde bewustzijn'*. Voor haar is de hele affaire *'een veldslag van ideeën'*. En ze komen niet van de straat, deze vermeende desperado's. Zo pakt een van hen uit met een *'persoonlijke interpretatie van een gedicht van Kavafis'*. Een dromerig ogende jongen van een jaar of twintig stelt dat hij beland is in *'een communistisch showproces of een terroristenproces zoals in Turkije'*, terwijl een ander op megafoonsterkte de lof zingt van zijn *'kameraden en kameradinnen'*, een *'bonte verzameling strijders'* die zijns inziens slachtoffer is geworden van *'een massaal theater'* dat voluit sympathiseert met *'speculanten, fascisten, verkrachters en de mafia'*.

Stuk voor stuk zijn ze ervan overtuigd dat zij, geheel overeenkomstig de eis van de officier van justitie, negen maanden zullen krijgen wegens lidmaatschap van een criminele organisatie. De in deze kringen toch al niet ongebruikelijke cultuur van de complottheorie heeft door het boerse optreden van het Groningse justitiële apparaat een extra stimulans gekregen.

Broodje

'De hummels', zoals hun koosnaampje inmiddels luidt, zijn na zes weken in strikt veganisme doorgebracht voorarrest – voor de meesten de eerste penitentiaire ervaring – pas echt gaan geloven in het pathos van hun verzetslyriek. Legio zijn hun verhalen over vernederingen binnen de diverse gevangenissen. Een op zich weinig uniek relletje na de ontruiming van een kraakpand (die met een schade van één miljoen gulden achteraf bezien in het niet valt bij wat in dit verband in Amsterdam gebruikelijk is) is uitgelopen op een monsterproces waarvan hun oudere broers en zussen in hun wilde jaren slechts konden dromen. De enige overeenkomst tussen de verdachten is dat ze daags na de veldslag in de Groningse binnenstad uit het kraakpand kwamen en werden gearresteerd. De betrokkenheid gaat soms niet verder dan het uitdelen van een stencil of het smeren van een broodje, en nu staan ze opeens te boek als politieke misdadigers. Dat heeft de authenticiteit van hun rol aanzienlijk goed gedaan.

Even vasthoudend betoont zich het Openbaar Ministerie. Het requisitoir van de officier, afgelopen maandag, blinkt uit in een soort van verontwaardiging die zelden meer wordt gehoord. Hij houdt zijn gehoor de zegeningen voor van het oude Wolters Noorhoff, de eerbiedwaardige uitgeverij van schoolboekjes als *Ot en Sien*. De officier: *'Door deze en dergelijke boeken leerde men maatschappelijk aangepast gedrag, hierdoor begreep men dat de bestaande rechtsorde wel degelijk die van elk individu in de samenleving is.'* Vervolgens omschrijft hij de bijna vijf jaren dat het pand, op enkele voetstappen van de rechtbank gelegen, in gekraakte toestand verkeerde als *'een dal van onbeschaafdheid'* en spreekt hij de hoop uit dat de nieuwe bestemming van de lokatie (een openbare leeszaal) de terugkeer van de civilisatie zal garanderen.

In de perskamer proberen zijn collega's van het OM nog te redden wat er te redden valt. Met de vrijlating van bijna alle verdachten, afgelopen vrijdag, is de kans van slagen van hun aanklacht aanzienlijk verschrompeld, terwijl juridisch Nederland, inclusief de persofficier van Amsterdam De Wit, de nodige hoon over de Groningse overreactie heeft uitgestort.

Moord

Persofficier Geerds van Groningen, die na de vrijlating van 137 verdachten woedend reageerde, blijft lachen als een boer met kiespijn, terwijl in de rechtbank zijn aanklacht inmiddels zodanig is ontrafeld dat er weinig meer van resteert. Alles heeft hij de afgelopen dagen in het werk gesteld om het kwaad in zijn stad te bestrijden: toen de commentaren in de kranten het hyperbolische karakter van de hele gang van zaken op de hak begonnen te nemen, greep de persofficier naar de videoband om de gruwelen van de rel nog eens te onderstrepen. Eerder was de vondst van het lijk van een 22-jarige jongen uit het Wolters-Noordhoffcomplex vrij schaamteloos ingezet. Hoewel het onderzoek naar de dood van de jongen volkomen is vastgelopen en zelfmoord of een ongeluk de meest plausibele verklaring lijkt, kwam het OM met gruwelverhalen over een groepsgewijze moord.

Een collega van Geerds legt spottend toekijkende persmensen uit dat dit eigenlijk een testcase is voor het liberale rechtsklimaat in Nederland. Als de Groningse eis niet door de rechter wordt gehonoreerd, zal artikel 140, het artikel tegen criminele organisaties waarop de vervolging van de krakers is gebaseerd, ongetwijfeld door de Kamer worden aangescherpt tot Brits of zelfs Duits model, zo redeneert hij. Het klinkt weinig overtuigend en de meeste correspondenten duiken weer weg achter hun notitieblokjes.

Op basis van rapporten van BVD, marechaussee en Centrale Recherche Inlichtingendienst (CRI) probeert het Groningse Openbaar Ministerie alsnog een lokale afdeling van de RAF in het leven te roepen. Er is gegrepen naar het zwaarste middel dat voorhanden was. Het zijn merkwaardige onderdelen van het *'dossier WNC'*, deze verklaringen van de nationale infiltrantenindustrie. Ze geven in ieder geval aan dat ook in het geval van het Wolters-Noordhoffcomplex weer zeer ijverig met spionnen en telefoontaps (en volgens de indruk van enkele raadslieden ook met provocateurs) is gewerkt. Met imposante schema's en nauwgezette datalijsten van vergaderingen van krakersgroepjes in het gehele land, aangevuld met korte biografietjes van het actieverleden van de arrestanten, is een kleine *scene* van uiteenlopende anarcho's, van huis weggelopen schoolmeisjes en vakantievierende Duitse hippies gebombardeerd tot een *'geoliede oorlogsmachine'*, een *'perfect georganiseerde commando-eenheid'*.

Triomftocht

De tamelijk hysterische wijze waarop het Groningse gemeentebestuur in mei reageerde op de rellen na de ontruiming, met een glansrol voor de PvdA-burgemeester Staatsen, is voortgezet in de rechtbank. Staatsen sprak direct na de rellen in zijn stad van *'oorlog'* en waagde zelfs een vergelijking met Beiroet. De krakers waren in zijn ogen *'woest en niets ontziend'*. Voor Staatsen zijn er misschien nog verzachtende omstandigheden. Als Groningse stadsvader heeft hij nu eenmaal geen enkele ervaring met de tot voor kort puur randstedelijke verzetscultuur. De burgemeester was en is ervan overtuigd dat Andreas Baader en Ulrike Meinhof gereïncarneerd en wel in Groningen zijn gearriveerd.

Op de slotdag van het proces begon de discrepantie tussen de zwaarte van de aanklacht en de realiteit werkelijk pijnlijke vormen aan te nemen. Het parketpersoneel, lacherig en verveeld, morde soms zelfs openlijk over *'de onzin'* van het hele proces. In de perskamer dwaalde de aandacht af naar speculaties over aambeien van een voortdurend in zijn stoel wippende rechter en de demonstranten en de ME die buiten de rechtbank aan de Oude Boteringestraat tegenover elkaar stonden staarden elkaar loom aan, als verveelde zeehonden op het strand.

Misschien waren de pleidooien van de advocaten wel de beste graadmeter. In de geruststellende wetenschap dat bijna alle verdachten – op twee na – na anderhalve maand voorarrest vrijdagavond waren vrijgelaten, werden zij aanzienlijk joliger. Vrijmoedig strooiden ze in hun pleidooien met de meest gewaagde verwijzingen en vergelijkingen om het lachspiegelformaat aan te geven dat de zaak in hun ogen heeft aangenomen. Sinds wanneer is het smeren van broodjes een indicatie voor het lidmaatschap van een criminele organisatie? werd er gevraagd, en een ander stelde dat binnenkort waarschijnlijk ook het IKV en Greenpeace aan de beurt zouden komen in de Groningse rechtbank. Weer een ander volstond met een NRC-column van Max Pam, die helemaal niet over het proces ging maar een kunsthistorische satire betrof over de kloof tussen schijn en wezen. Het was vrij schieten op de aanklacht waarmee het Openbaar Ministerie op de proppen is gekomen. Amsterdamse advocaten, voorgegaan door alternatieve kampioenen als Pieter Bakker Schut en Henk Kersting, maakten in feite een triomftocht door de provincie.

Het leek verdacht veel op leedvermaak. Dat komt echter voor de rekening van de Groningers zelf. Het zou in feite van heroïek getuigen als de Groningse rechtbank op de eis ingaat. De rechtbank zou zich in de ogen van heel juridisch Nederland ernstig blameren. Tegelijkertijd zou het een zeer discutabele wending betekenen voor het Nederlandse recht. Groepsprocessen waar de ene verdachte ook de gedragingen van een ander in de schoenen kunnen worden geschoven, horen hier niet thuis.

RENÉ ZWAAP

'DE EEN IS GOED IN BROODJES SMEREN, DE ANDER IN BARRICADES BOUWEN'

HET KRAKERSPROCES ALS PRESTIGESLAG

Was het op 27 mei 'oorlog' van de kant van de Groningse krakers, nu is het evenzeer oorlog van de kant van justitie. Die slaat hard terug. Over het massaproces, een merkwaardig rapport en de dood van een kraker.

WILLEM DE HAAN & GERARD LEGEBEKE

ANP

De krakers arriveren, omringd door sympathisanten, bij het gerechtsgebouw

Wie per trein in Groningen arriveert ziet bij het verlaten van het station links een glad, koud kantorencomplex, het nieuwe directiegebouw van de PTT. Vroeger stond daar een rij karakteristieke Groningse gevels. Binnenkort gaan nog meer panden plat voor moderne kantoorgebouwen. Zouden de krakers dan toch gelijk hebben?

■

Deze week eindigde in Groningen het vijfdaagse massaproces tegen 137 krakers die op 27 mei werden opgepakt bij de ontruiming van het Wolters-Noordhoff Complex (WNC) in de Groningse binnenstad. Aan de ontruiming gingen hevige rellen vooraf, waarbij grootscheepse vernielingen werden aangericht in omliggende kantoren en cafés, dat alles uit protest tegen de dreigende ontruiming en sloop van het WNC en tegen de 'stadsvernieling'.

Was het toen 'oorlog' (de Groningse burgemeester *A. Staatsen*) van de kant van de krakers, nu is het oorlog van de kant van justitie. De autoriteiten slaan hard terug, maar er is iets mis met de middelen waarmee dat gebeurt: ook de 'overkill' komt nu van de andere kant.

Op de eerste plaats is er de opstelling van het Openbaar Ministerie. Die scheert iedereen over één kam. Alle verdachten (genummerd van NN 015 tot en met NN 151) krijgen 'lidmaatschap van een criminele organisatie' (artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht) aan hun broek. En de eis, zo kondigt officier van justitie *M. Severein* al op de eerste dag aan, zal voor alle 137 gelijk zijn: negen maanden onvoorwaardelijk. "De een is goed in broodjes smeren, de ander in barricades bouwen", legt persofficier *M. Geerds* uit. "Dat maakt voor ons niets uit. Deelnemer aan de criminele organisatie zijn ze allebei."

En dan de entourage. De veiligheidsmaatregelen rond en in het oude gerechtsgebouw zijn enorm. Honderden politie-

14 HET KRAKERSPROCES

Deze keer komt de 'oorlog' niet van de krakers maar van Justitie. De autoriteiten slaan hard terug, maar er is iets mis met de middelen waarmee dat gebeurt. En hoe zat het met de dood van kraker L.? Gerard Legebeke in Groningen.

mensen en parketwachters zijn in touw. Alsof de krakers gevaarlijke roofdieren zijn die elk moment kunnen ontsnappen, zitten verdachten en parketwachters in de rechtszaal om en om. Bezoekers en verslaggevers moeten een speciaal toegangspasje hebben. Ook moeten zij evenals de advocaten door een detectiepoortje, worden ze gefouilleerd en wordt de inhoud van hun tassen doorzocht.

Een verzameling schoenen, formaat soldatenkistje, in de gang van het gerechtsgebouw markeert de sfeer waarin het proces plaatsvindt. Ze zijn afkomstig van een aantal verdachten die op slippers moeten terechtstaan. Met hun eigen schoenen zouden ze de pas gerestaureerde parketvloer van de rechtszaal wel eens kunnen vernielen.

Ook buiten de rechtszaal lijkt elke terughoudendheid te ontbreken. Wat te denken van een bijna 50 pagina's dik fotoboek, *De 'slag' om het WNC*. Een 'speciale' uitgave van de Groningse politie. Op de omslag prijkt een tekening van een gehanekamde kraker, het gezicht half verscholen achter een Palestijnen-sjaal, met naast zich een ME-er met vriendelijke oogopslag. De foto's zijn afkomstig van Groningse persfotografen en de tekst is mede verzorgd door het *Nieuwsblad van het Noorden*.

De Groningse autoriteiten zijn maar wat trots op hun eigen 'krakersoorlog' en op alle belangstelling voor 'het grootste strafproces van na de oorlog'. De krakers hebben Groningen al meer publiciteit opgeleverd dan welke dure reclamecampagne dan ook. Met name burgemeester Staatsen lijkt maar al te zeer bereid nog wat extra kolen op het vuur te gooien. Op de eerste procesdag gaat hij uitgerekend lunchen in het café dat bij de rellen werd leeggeplunderd. Als demonstranten hem ontdekken, moet hij zich onder politiebegeleiding uit de voeten maken.

■

Op de eerste dag brengt de officier van justitie een nieuw processtuk in. Een rapport van de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) in Den Haag. Niets bijzonders, zegt de officier, niet meer dan een handzame samenvatting van het procesverbaal. Maar uit het stuk zelf blijkt dat het om meer gaat dan zomaar een rapport. De 'analyse' (*Toepassing art. 140 naar aanleiding van de ontruiming van het Wolters Noordhoff Complex*) is samengesteld door de Bijzondere Zaken Centrale, de speciale anti-terrorisme-afdeling van de CRI.

Aan de hand van een vijftal 'hypothesen' rangschikt de CRI het bewijsmateriaal zodanig dat het verzet tegen de WNC-ontruiming past in de constructie van een 'organisatie welke tot doel had het plegen van misdrijven'. Daarbij gaat het niet alleen om verklaringen die tijdens de verhoren van gearresteerde krakers zijn verkregen maar ook om materiaal uit de periode voor en na de ontruiming. Onschuldige slogans zoals 'Strijd mee voor het behoud van het WNC' en 'WNC moet blijven' en oproepen voor een demonstratie worden als verdacht opgevoerd. En als bewijs dat de organisatie al sinds 1988 misdadige doelen nastreefde, zoals het plegen van winkeldiefstallen, haalt de CRI een artikel aan waarin 'de stelling *proletarisch winkelen* verdedigd' wordt.

Het rapport bevat ook verschillende uitgebreide organisatieschema's die moeten aantonen hoe ingenieus de werkverdeling van de criminele organisatie in elkaar stak. Eén van de verdachten, *NN 100*, moet wel een ware duizendpoot zijn geweest. Volgens het schema zat hij niet alleen in de 'coördinatie', maar bemande hij tegelijkertijd in zijn eentje het 'commandocentrum', en zat hij in de 'voedselploeg' en in de 'verbindingsploeg'.

In een volgend hoofdstuk probeert de CRI aan te tonen dat 'de' verdachten zich ook bewust waren van het feit dat zij aan een misdadige organisatie deelnamen. Daartoe dient een selectie uit de verhoren. Maar wat die meer aantoont dan dat verschillende formuleringen door de politie in de mond zijn gelegd, is niet duidelijk. ('Ik geef toe dat ik me opzettelijk heb schuldig gemaakt aan openlijke geweldpleging. Ik deed dat in vereniging met anderen.' Krakersjargon?)

De CRI blijkt lid zijn van de kraakbeweging en het huldigen van bepaalde opvattingen gelijk te stellen aan het nastreven van criminele doeleinden. Dat blijkt ook uit een schema, waarin acties worden opgesomd waarbij in Groningen gearresteerde krakers 'eerder betrokken en/of aangehouden waren'. Het betreft eerdere ontruimingen van kraakpanden in Groningen, Utrecht en Amsterdam, antimilitaristische acties en een manifestatie tegen de Europese eenwording.

Belangrijke elementen uit de CRI-analyse zijn terug te vinden in het requisitoir van de officier van justitie. Alleen die passages uit kraakblaadjes en verklaringen worden aangehaald die in de kraam van de 140-constructie van pas komen. Deze verklaring uit de eigen nieuwsbrief van de gearresteerde krakers zal men er tevergeefs zoeken: 'De verklaring die ik voor de mijns inziens onnodige vernielingen geef, is dat een aantal mensen zich in hun woede over de ontruiming heeft laten gaan. Het aanpakken van het advocatenkantoor en het café valt maar moeilijk te verantwoorden'.

■

Hoezeer het proces een prestigeslag is blijkt op de vierde dag. Als duidelijk wordt dat de rechtbank die dag bijna alle krakers die nog in voorarrest zitten gaat vrijlaten, raakt persofficier M. Geerds volkomen van zijn stuk. De dagen ervoor beende hij nog als de glunderende coach van een winnend team door het gerechtsgebouw. Nu is hij geëmotioneerd en komt hij bijna niet meer uit zijn woorden. In ongewoon harde bewoordingen verwijt hij de rechtbank een 'zwalkend beleid'.

De motivatie voor het besluit blijft onduidelijk. Maar wel valt te beluisteren dat de rechters (''ook maar mensen van vlees en bloed'', aldus persrechter *E. Wieland*) het OM een vingerwijzing hebben willen geven: kan het niet een beetje minder?

DE DOOD VAN EEN KRAKER

Op 20 april werd de 22-jarige ex-WNC-bewoner M.L. levenloos aangetroffen in de Groningse Poststraat, grenzend aan het WNC. De politie dacht aan zelfmoord, maar sloot een misdrijf niet uit. Al snel liet persofficier M. Geerds weten dat L. om het leven was gekomen door ''massaal geweld van buitenaf'' (...) ''waarbij de daders de schijn van zelfmoord hebben gewekt''. Bekend was dat L. al eerder een zelfmoordpoging had gedaan.

De krakers reageerden furieus op de suggestie als zouden mensen uit het WNC L. hebben omgebracht. Tijdens de verhoren kregen gearresteerde krakers foto's voorgelegd van de dode L.: ''Zeg op, wat weet je daar meer van?'' Volgens de politie moest dat worden gezien als ''buurtonderzoek achteraf zoals gebruikelijk bij dit soort zaken''.

Tot vlak voor het proces bleef mr. Geerds de geruchtenstroom voeden. Zo verklaarde hij tegenover het *Nieuwsblad van het Noorden*: ''Het heeft mij in hoge mate verbaasd dat de mensen uit dat pand (WNC) uit solidariteit geen verklaring af willen leggen over de dood van een maatje. Verwerpelijk vind ik 't''. En in *NRC Handelsblad:* ''Er zijn geruchten dat hij gedood zou zijn omdat hij een informant zou zijn geweest van de BVD''.

Uit recherchekringen valt echter te vernemen dat Justitie eind mei het onderzoek al zo goed als rond had, en dat men op zoek is naar een of twee verdachten die niet tot de gearresteerde krakers behoren. Mr. Geerds bevestigt dat. Het zou om een ''ordinair liefdesdrama'' gaan: ''Kennelijk komt dat ook in die kringen voor''.

— *Vanwaar dan die foto's bij de verhoren?*

''Omdat we extra informatie hadden kunnen krijgen.''

— *Is de hele gang van zaken niet een beetje onfris?*

''Ik had verwacht dat er bij de krakers een collectief rouwproces op gang zou komen na de dood van L. Daarvan heb ik helemaal niets bespeurd. Dàt noem ik onfris.''

Blijkbaar vond Justitie negatieve beeldvorming belangrijker dan ontzenuwing van de geruchten.

■

DE GRONINGSE KRAKERS: JUSTITIE TRACHT MET MAN EN MACHT DE SHOW TE STELEN

Twijfel aan onafhankelijkheid rechterlijke macht

Verdachte WNC-proces wil onderzoek naar houding persrechter

14/7 NvhN

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN/ROTTERDAM - Eén van de anonieme verdachten in het krakersproces in Groningen heeft bij de Hoge Raad een verzoek ingediend voor een onderzoek naar de houding en handelingen van persrechter F.M. Wieland tijdens het proces. Het Advokatenkollektief Rotterdam heeft dit gisteren bekendgemaakt. De anonieme verdachte maakt er bezwaar tegen dat de persrechter (namens de rechterlijke macht) en de persofficier (namens het Openbaar Ministerie) gezamenlijk een persconferentie hebben gegeven.

Volgens de verdachte is het in strijd met de beginselen van een onafhankelijke rechterlijke macht dat de rechtsprekende en vervolgende instantie gezamenlijk naar buiten treden. De rechterlijke macht dient zich volgens hem onafhankelijk op te stellen.

Verder vindt de klager het onbegrijpelijk dat persrechter Wieland niet heeft ingegrepen toen de persofficier op de persconferentie voorafgaand aan het proces, videobeelden liet zien van de rellen bij het Wolters Noordhoff-complex (WNC) op 25 en 26 mei, en daarbij commentaar leverde.

In een later stadium heeft de persrechter zich volgens de verdachte op onbehoorlijke wijze uitgelaten over de gang van zaken bij het proces, toen hij aan een journalist meedeelde dat de kritiek van de verdediging misplaatst was. De klager vindt dat de rechter zich moet onthouden van beïnvloeding van verslaggevers en de samenleving.

Hij vindt het verder zeer onzorgvuldig dat de persrechter mededelingen heeft gedaan over de procedure voordat de rechtbank zich daarover heeft uitgesproken. Zijn twijfel over de onafhankelijkheid en de bevooroordeeldheid van de rechtbank zijn daardoor in ernstige mate versterkt, aldus de advocaat.

Persrechter mr. Wieland wilde niet op de beschuldigingen reageren. "Ik vind dat onbeleefd tegenover de procureur-generaal van de, Hoge Raad, die in eerste instantie recht heeft op mijn reactie."

Protest tegen politieoptreden bij lawaaiactie

NvhN 16/7

Van een onzer verslaggevers

HOOGEVEEN - De sympathisanten en krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex hebben een klacht ingediend tegen het politieoptreden, afgelopen donderdag bij de Hoogeveense gevangenis de Grittenborgh. Volgens advocaat mr. H.J. Pellinkhof heeft de politie onnodig gebruik gemaakt van geweld om een einde te maken aan een lawaaiactie, die werd gehouden ter ondersteuning van de krakers die nog vastzitten.

De krakers werden op het ziekenhuisterrein naast de Grittenborgh hardhandig aangepakt door de politie, omdat zij het bezoekuur verstoorden. Daarbij werd gebruik gemaakt van politiehonden en de wapenstok. Drie krakers moesten worden behandeld wegens diepe vleeswonden.

16/7

Weinig belangstelling uitspraken kraakproces

GRONINGEN - De publieke belangstelling voor de uitspraken in het WNC-proces valt tegen. Dat zegt een woordvoerder van de arrondissementsrechtbank te Groningen. De rechtbank kondigde zaterdag in een aantal dagbladen aan dat belangstellenden vanochtend tussen tien en elf uur konden bellen voor een van de twintig toegangsbewijzen. Daarop reageerde slechts een twintigtal bellers. De openbare zitting vindt morgen plaats in de rechtbank aan de Oude Boteringestraat en duurt naar verwachting de hele dag.

NvhN 17/7

Justitie steunt onthullen naam Groninger kraker

DEN HAAG - Minister Hirsch Ballin van Justitie kan zich vinden in het besluit van de hoofddirecteur van de Informatiseringsbank in Groningen het openbaar ministerie desgevraagd gegevens te verstrekken over de identiteit van een kraker van het Wolters-Noordhoffcomplex.

Alles afwegende acht de bewindsman die stap "juist", zo zegt hij in antwoord op vragen van het D66-Kamerlid Wolffensperger. De informatiseringsbank houdt zich bezig met het uitvoeren van het studiefinancieringsbeleid van het ministerie van onderwijs en wetenschappen.

De Wet Persoonsregistraties bevat de mogelijkheid om desgevraagd gegevens te verstrekken aan personen of instanties met een publiekrechtelijke taak, voor zover zij die gegevens nodig hebben voor uitvoering van hun taak en de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerde niet onevenredig wordt geschaad. Het gaat daarbij niet om een verplichting, maar om bevoegdheid tot gegevensverstrekking, voegt Hirsch Ballin er aan toe.

17/7

Krakers geven strijd niet op

Van onze verslaggeefsters

GRONINGEN — Een aantal ex-krakers van het Wolters Noordhoff-complex en sympathisanten hebben rond het middaguur het in aanbouw zijnde Prefectenhof aan de Kreupelstraat bezet. Ze hadden toestemming gekregen van de bouwvakkers van de nieuwe luxe-appartementen van het Prefectenhof om op deze manier duidelijk te maken dat "de rellen voor de ontruiming eind mei van het WNC-complex niet zomaar een uiting van zinloos vandalisme waren, maar politiek verzet tegen de verder oprukkende stadsvernieling."

De ex-krakers, die sinds anderhalve week zijn vrijgelaten na vijf weken in voorarrest te hebben gezeten, zijn niet van plan de strijd op te geven. Ze willen een zwartboek uitbrengen over de gebeurtenissen rond eind mei, toen het Wolters Noordhoff-complex na hevige rellen tussen krakers en de Mobiele Eenheid, werd ontruimd. Bovendien willen ze een boekje open doen over hun ervaringen in de gevangenis. Volgens een van de krakers zijn sommige gearresteerden mishandeld, is er post doorgelezen en zijn telefoongesprekken afgeluisterd. Na de vrijlating op 5 juli van alle gearresteerden op twee na, zijn ze volgens de kraker constant gevolgd.

● Rechtbank acht criminele organisatie niet bewezen

● Openbaar ministerie in hoger beroep

Tot acht weken cel voor WN-krakers

Van onze justitiemedewerkster

GRONINGEN — De rechtbank heeft vanmorgen 71 verdachten van de krakersrellen rond het Wolters Noordhoff-complex in Groningen veroordeeld wegens openlijke geweldpleging. Twee hoofdverdachten, die nog in voorarrest zaten, kregen elk acht weken gevangenisstraf opgelegd. Volgens de rechtbank hebben zij tijdens de krakersrellen een leidinggevende rol gespeeld.

Zevenenzestig verdachten kregen een gevangenisstraf van zes weken opgelegd, waarvan twee voorwaardelijk. Een verdachte kreeg 50 uur dienstverlening en twee weken voorwaardelijke gevangenisstraf. Voor een minderjarige verdachte volgde een geheel voorwaardelijke straf van zes weken.

Volgens de rechtbank staat niet vast dat de gewelddadigheden tegen het café Forum en het advocatenkantoor Vos, Seidel & Plas van tevoren gepland waren. Uit verklaringen van verdachten leidt zij af dat was afgesproken omliggende panden ongemoeid te laten. Bovendien hebben sommige verdachten later hun afkeuring uitgesproken over de gepleegde vernielingen.

De rechtbank sprak alle verdachten vrij van deelneming aan een criminele organisatie, zoals bedoeld in artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht. Volgens de rechtbank staat niet vast dat de samenwerking tussen de krakers als doel had om gedurende langere tijd misdrijven te plegen. Zij concludeert dat er eerder sprake was van een eenmalige actie. Ook voor het versperren van de straten rond het WN-complex volgde in alle gevallen vrijspraak, omdat volgens de rechtbank niet vaststaat dat dit gevaar heeft opgeleverd voor het verkeer.

Persofficier van Justitie mr. M.H. Geerds kondigde na het vonnis aan dat het openbaar ministerie in alle zaken in hoger beroep zal gaan. Hij noemde de opgelegde straffen "zeer mager." "Bovendien zijn we het er niet mee eens dat de rechtbank artikel 140 niet van toepassing acht." Tegen alle verdachten was negen maanden gevangenisstraf geëist.

zie ook pagina 19

● *Sympathisanten van de krakers wachten tegenover de rechtbank op de uitspraak.* *(Foto: Wolter Kobus)*

Krakers bezetten nieuwbouw naast Martinitoren

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN - Ongeveer dertig krakers en sympathisanten hebben tegen het middaguur het bovenste gedeelte van de nieuwbouw naast de Martinitoren in het centrum van Groningen bezet. Zij willen op die manier protesteren tegen "dit voorbeeld van stadsvernieling".

De bouwvakkers in en rond het complex Prefectenhof - op de plaats van het op 4 september 1986 gesloopte politiebureau - hebben de bouwplaats verlaten. De bezetters hebben aangekondigd zeker een uur de bovenste verdieping bezet te houden.

In een uitgereikt pamflet laten de bezetters weten zich te verzetten tegen "het anti-kraakbeleid van de gemeente Groningen." De actie werd enkele uren na de uitspraak in het krakersproces uitgevoerd.

NvhN 17/7

Groninger rechtbank:

Rechtsorde geschokt door krakersrellen

Van onze justitiemedewerkster

GRONINGEN — De rechtbank constateerde vanmorgen in haar vonnis over de krakersrellen, dat de rechtsorde ernstig is geschokt door de gewelddadigheden rond het Wolters Noordhoff-complex in Groningen. Zij neemt de verdachten vooral kwalijk dat ze in de nachtelijke uren een goed voorbereide actie hebben uitgevoerd, waarbij geweld werd gebruikt tegen politieagenten en goederen van de overheid en particulieren.

Bij de twee verdachten die als leiders worden beschouwd, merkte de rechtbank op dat zij geen enkel inzicht hebben getoond in het onaanvaardbare van de rellen op 26 mei. De rechtbank verweet de beide mannen dat ze het toepassen van geweld hebben "doodgezwegen, althans gebagatelliseerd."

De meeste advocaten die bij de uitspraak aanwezig waren, beraden zich nog over een eventueel hoger beroep. Raadsvrouw mr. M.A.J. Kubatsch zei dat ze het niet met het vonnis eens is. Volgens haar kunnen mensen niet veroordeeld worden wegens openlijke geweldpleging, als niet vaststaat dat ze zelf aan de vernielingen hebben meegedaan. "De rechtbank gaat nu toch uit van een collectieve aansprakelijkheid. Dat past niet in ons strafrechterlijk systeem. Aan de andere kant neem je een zeker risico, als je in hoger beroep gaat. Het Gerechtshof in Leeuwarden gaat dan immers de hele zaak opnieuw beoordelen."

Het openbaar ministerie zal wel in alle gevallen hoger beroep instellen. Volgens persofficier van justitie M.H. Geerds is in deze zaak een veroordeling wegens het deelnemen aan een criminele organisatie wel degelijk mogelijk. Hij baseert zich daarbij op een uitspraak van het Gerechtshof in Arnhem. In 1988 veroordeelde dat acht krakers en sympathisanten uit Nijmegen op basis van het bewuste artikel 140. De verdachten waren betrokken geweest bij rellen rond het kraakpand 'De Mariëntburcht' in Nijmegen.

Het feit dat het openbaar ministerie in alle zaken hoger beroep in zal stellen, betekent dat voor het Hof in Leeuwarden opnieuw een massaproces zal worden gevoerd. Raadsman mr. W.F. de Haan zei eerder dat dit voor het hof een nog grotere belasting zal zijn dan voor de Groninger rechtbank. "Het Hof moet extra goed opletten of aan alle formele regeltjes is voldaan. Anders loop je de kans dat de Hoge Raad de zaak te zijner tijd zonder meer terugstuurt," aldus De Haan.

● *Politiemensen te paard houden een oogje in het zeil bij het Groninger gerechtsgebouw. (Foto: Wolter Kobus)*

Verdediging krakers: vonnis gezichtsverlies openbaar ministerie

Door onze redacteur
FRANK VERMEULEN

GRONINGEN, 17 juli — „Dit levert hoe dan ook fors gezichtsverlies op voor het openbaar ministerie. De rechtbank heeft op het belangrijkste punt rede voor onrecht laten gelden." Dit concludeerde vanmiddag de Amsterdamse advocaat mr. J.P.M. Seegers. Hij is een van de raadslieden van de groep krakers die vandaag in Groningen werden veroordeeld. De rechtbank in die stad sprak vandaag alle 137 verdachten vrij van het zwaarste element uit de telastelegging: artikel 140, deelname aan een criminele organisatie. Vrijspraak was er ook op het punt van het telastegelegde versperren van de openbare weg; daarvan vond de rechtbank dat het niet bewezen is dat er ook gevaar bestond voor het verkeer.

De Groningse persofficier van justitie mr. M.H. Geerds is „helemaal niet teleurgesteld". Hij vindt het ook niet jammer van alle energie die Justitie sinds november vorig jaar geïnvesteerd heeft in het aanpakken van het Wolters Noordhoffcomplex. Het krakersbolwerk in het oude centrum van Groningen werd op 27 mei na rellen tussen krakers en politie ontruimd. Bij de ontruiming werden alle krakers gearresteerd. „Het was mooier geweest als de rechtbank de krakers wel op artikel 140 had veroordeeld, maar van teleurstelling kan nauwelijks sprake zijn," benadrukte Geerds vanmorgen.

Terwijl het openbaar ministerie negen maanden gevangenisstraf had geëist, werd het merendeel van de verdachten veroordeeld tot een gevangisstraf van zes weken waarvan twee voorwaardelijk.

Advocaat Seegers zei te verwachten dat zijn cliënten hoger beroep zullen aantekenen tegen het vonnis. „Ze zijn dan wel terecht op twee punten vrijgesproken maar ze zijn veroordeeld wegens openlijke geweldpleging. Volgens een elastieke redenering van de rechtbank levert het smeren van broodjes of het plakken van een pleister het medeplegen van openlijk geweld op en dat is van de zotte." Ook advocaat mr. A.J. van der Meer uit Leeuwarden, kondigde aan dat zijn cliënten in beroep zullen gaan tegen het vonnis. „Volgens de rechtbank hebben ook mensen die in het pand bleven zich schuldig gemaakt aan medeplegen. Dat is een heel discutabele zaak."

De vernielingen die krakers op zaterdag 26 mei aanrichtten bij aanpalende bedrijven zorgden voor grote beroering. Het gemeentebestuur en het openbaar ministerie kondigden aan dat de schade, begroot op 1 miljoen gulden, verhaald zou worden op de daders. De rechtbank acht echter alleen bewezen dat de opzet van de krakers gericht was op „het toepassen van geweld tegen personen en goederen, welk geweld tegen goederen heeft bestaan in het opbreken van trottoirs en het gooien van stenen staven naar voertuigen". Van de vernielingen aan een advocatenkantoor, twee café-bedrijven en een gemeentelijke dienst acht de rechtbank niet bewezen dat opzet daarop gericht was.

Loco-burgemeester H. Pijlman van Groningen wilde vanmiddag geen commentaar leveren op de vonnissen van de rechtbank. „Verschillende partijen hebben in deze zaak een verschillende inzet gehad. Dat is alles. Nu kan alleen geconcludeerd worden dat de rechter gesproken heeft," aldus Pijlman.

De ontruiming van het Wolters Noordhoffcomplex vond plaats na maandenlang voorbereiding door burgemeester Staatsen van Groningen, de hoofdofficier van Justitie en de hoofdcommissaris van politie. Van tevoren was een draaiboek opgesteld met als doel zoveel mogelijk krakers voor de rechter te brengen. De rechtszaak tegen de 137 verdachten van 3 tot 9 juli was het grootste strafproces in de Nederlandse na-oorlogse geschiedenis.

Geweld kost krakers zes weken cel

Door een onzer redacteuren

GRONINGEN, 17 juli — Krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen zijn vandaag door de rechtbank vrijgesproken van deelname aan een misdadige organisatie. De krakers zijn voor het merendeel wel wegens openlijke geweldpleging veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes weken waarvan twee voorwaardelijk.

Het openbaar ministerie had negen maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf geëist wegens deelname aan een criminele organisatie, verboden volgens artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht.

De rechtbank sprak alle krakers ook vrij van de ten laste gelegde versperring van de openbare weg, omdat niet bewezen is dat er daadwerkelijk gevaar is geweest voor het verkeer.

De krakers maakten deel uit van een groep van 137 bewoners en sympathisanten die op 27 mei werden gearresteerd na rellen rond de ontruiming van het gekraakte Wolters Noordhoffcomplex.

Twee verdachten, die worden beschouwd als hoofddaders, kregen een gevangenisstraf van acht weken onvoorwaardelijk. Een minderjarige verdachte kreeg zes weken geheel voorwaardelijke gevangenisstraf en een kraker kreeg vanochtend in plaats van gevangenisstraf 50 uur dienstverlening opgelegd.

In verband met het telastegelegde artikel 140 stelt de rechtbank dat het „gewelddadig verzet tegen de ontruiming van het WNC weliswaar is georganiseerd door een gestructureerd, duurzaam samenwerkingsverband" maar deze organisatie had volgens de rechtbank „niet het oogmerk gedurende langere tijd misdrijven te plegen".

Persofficier van justitie mr. M.H. Geerds kondigde vanochtend aan dat het openbaar ministerie tegen de uitspraak van de rechtbank in appel zal gaan. „We zijn minder gelukkig met de uitspraak wat betreft het telastegelegde artikel 140. Naar onze mening geeft de thans geldende jurisprudentie ruimte om de verdachten ook wat dit betreft te veroordelen."

Pag. 3: Gezichtsverlies OM

V.K. 10/7

Alle verdachten vrijgesproken van deelname aan criminele organisatie

Krakers in Groningen gestraft met zes weken

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN — De rechtbank in Groningen heeft dinsdag 119 ex-krakers van het voormalige Wolters-Noordhoff-complex wegens openlijke geweldpleging veroordeeld tot zes weken gevangenisstraf waarvan twee weken voorwaardelijk en een proeftijd van twee jaar. Van de hen ten laste gelegde deelneming aan een organisatie met een crimineel oogmerk (artikel 140 Wetboek van Strafrecht) en van versperring van de openbare weg tijdens de ontruiming werden allen vrijgesproken.

Twee nog gedetineerde krakers (NN 100 en NN 87), van wie de rechtbank vindt dat zij leiding hebben gegeven aan de gewelddadigheden en verzet tegen de ontruiming op 26 en 27 mei, werden tot acht weken onvoorwaardelijke gevangenistraf veroordeeld.

Op alle gevangenisstraffen wordt het voorarrest in mindering gebracht. Drie ex-krakers kregen vijftig uur dienstverlening en drie minderjarigen zes weken voorwaardelijke gevangenistraf. In tien zaken werd geen vonnis gewezen omdat er sprake is van aanhouding, nietigverklaring van de dagvaarding of schorsing van de vervolging.

De officier van justitie had op grond van de drie ten laste gelegde feiten tegen alle verdachten collectief een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van negen maanden geëist. Het Openbaar Ministerie gaat van de twee niet bewezen delen van de tenlastelegging in hoger beroep bij het gerechtshof in Leeuwarden. Volgens officier van justitie mr M. Geerds is de opgelegde straf „aan de magere kant. Daar kunnen we als Openbaar Ministerie geen genoegen mee nemen. De rechtsorde is door de gewelddadigheden zwaar geschokt en daarom verwacht de maatschappij deze strafmaat niet. Wij zijn het ook principieel met de rechtbank oneens over de interpretatie in deze zaak van artikel 140."

Hoe het met een eventueel hoger beroep van de veroordeelden zit — de meeste waren niet verschenen om de uitspraak te vernemen — was dinsdag nog niet duidelijk. Aannemelijk is echter dat er door meerderen ondanks de strafmaat toch hoger beroep zal worden ingesteld. De meeste raadslieden hadden naar aanleiding van het vonnis nog geen contact met hun cliënten gehad.

Een van de uitzonderingen was mr G. Eelsing. Zij liet weten de opgelegde straffen in zijn algemeenheid aan de lage kant te vinden, maar voor één cliënt toch zeker in hoger beroep te zullen gaan. Deze veroordeelde was het gekraakte complex tijdens de acties niet uit geweest omdat zij was ingedeeld bij een van de verzorgingsploegen. Een veroordeling wegens medeplegen van openlijke geweldpleging is daarom volgens de raadsvrouwe onjuist.

De veroordeelde ex-krakers en hun sympathisanten — die ook nu weer de gehele dag met „lawaai-acties" voor het gerechtsgebouw present waren — bezetten rond het middaguur korte tijd het nabijgelegen Prefectenhof, bij het Martinikerkhof.

Daar waar vroeger het jarenlang gekraakte Oude Politiebureau stond en dat eind 1986 werd ontruimd, worden nu luxe appartementen gebouwd. De krakers noemen in een pamflet Groningen „een stad waarin dingen als inspraak tot een farce gemaakt worden; waarin de weinigen met poen het voor het zeggen hebben. Alles wordt opgeofferd aan de grootheidswaanzin van de PvdA". De mobiele eenheid was wel bij deze bezetting in de buurt, maar kwam niet in actie.

De twee nog gedetineerde krakers zullen nog enkele dagen gevangenisstraf moeten uitzitten. Het Openbaar Ministerie zal ondanks het ingestelde hoger beroep, geen gelegenheid krijgen van de rechtbank een verlenging van de gevangenhouding met dertig dagen te vorderen. Voor de anderen is het al of niet uitzitten van gevangenisstraf afhankelijk van het moment waarop tijdens het vooronderzoek hun gevangenhouding werd opgeheven. Voor sommigen die al vrij snel werden vrijgelaten zou kunnen gelden dat zij alsnog enkele dagen zullen moeten uitzitten, terwijl voor anderen niet uitgesloten is dat zij uiteindelijk enkele dagen teveel gevangen zijn gehouden.

Een kraker probeert na de uitspraak ongezien het gerechtsgebouw te verlaten. Links agenten van de mobiele eenheid, rechts zittend op straat sympathisanten van de krakers. Foto Dennis F. Beek

Eventueel te lang gestraften kunnen via de rechter proberen een schadevergoeding te krijgen. Een straf kan overigens pas ten uitvoer worden gelegd als het hoger beroep is afgehandeld en dit niet tot een wezenlijk ander vonnis leidt, dan wel indien van het recht van hoger beroep geen gebruik wordt gemaakt.

De rechtbank verwierp alle verweer van raadslieden waarin was gevraagd om nietigverklaring van de tenlastelegging. Volgens de verdediging zou geen duidelijke keuze zijn gemaakt uit juridische mogelijkheden waar het voorbereidings- en uitvoeringshandelingen van de verdachten zou hebben betroffen. De rechtbank vond echter dat het Openbaar Ministerie in deze zaak artikel 140 correct in de tenlastelegging had opgenomen. Ook verzoeken om het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk te verklaren omdat vormfouten in het vooronderzoek zouden zijn gemaakt, werden door de rechtbank verworpen.

De rechtbank sprak de krakers vrij van deelneming aan een organisatie met een crimineel oogmerk. De rechtbank achtte het weliswaar aannemelijk „dat het gewelddadige verzet tegen de ontruiming van het WNC is georganiseerd door een gestructureerd, duurzaam samenwerkingsverband, maar dat zij niet wettig en overtuigend bewezen acht dat het oogmerk van dit samenwerkingsverband was het plegen van misdrijven gedurende langere tijd".

Ook de versperring van de openbare weg achtte de rechtbank niet bewezen. De rechtbank gaat ervan uit dat gezien de plaats, de omvang van de versperringen en het tijdstip waarop deze werden aangebracht — vier uur 's ochtends — niet bewezen is dat er gevaar voor het verkeer te duchten was.

Zelfs op het punt van de openlijke geweldpleging wilde de rechtbank het Openbaar Ministerie niet op alle ten laste gelegde onderdelen volgen. Collectieve openlijke geweldpleging door de krakers, waarbij gebruik werd gemaakt van verfbommen en stenen, werd alleen bewezen geacht waar die opzettelijk gericht was tegen politiemensen en zaken die de politie bij de ontruiming ten dienste stonden zoals voertuigen.

Van collectieve openlijke geweldpleging die zich zou hebben gericht tegen bijvoorbeeld de inventarissen van het nabijgelegen café Forum en een advocatenkantoor, werden de ex-krakers vrijgesproken. De rechtbank leidt uit verklaringen van sommige krakers af dat tevoren was afgesproken geen geweld te gebruiken tegen eigendommen van particulieren en dat na de actie door een deel van de krakers afkeurend op de gepleegde vernielingen is gereageerd.

De bewezen verklaarde geweldpleging wordt door de rechtbank wel als een goed voorbereide en georganiseerde actie gezien. De mogelijkheid dat krakers zich ondanks hun aanwezigheid in het complex tijdens de actie geheel afzijdig van het gebeuren zouden hebben gehouden, acht de rechtbank „verwaarloosbaar klein". Ook het verweer dat sommige krakers door „psychische overmacht" werden gedwongen mee te doen wordt door de rechtbank verworpen.

Als motivering voor de strafmaat voert de rechtbank aan dat de rechtsorde is geschokt door een goed voorbereide, in de nachtelijke uren uitgevoerde actie. Verder wordt de krakers verweten dat ze het geweld hebben doodgezwegen althans gebagatelliseerd.

Pagina 8:
Wetsartikel over criminele organisatie blijft vaag.

Groningse rechtbank gebruikt openlijke geweldpleging als vangnet

Criminele organisatie blijft vaag wetsbegrip

Van onze juridisch medewerker

AMSTERDAM — De Groningse rechtbank heeft in haar vonnis in de strafzaak tegen de ex-krakers van het Wolters-Noordhoff-complex (WNC), alle verdachten vrijgesproken van deelname aan een criminele organisatie, zoals bedoeld in artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht. Niettemin laat het vonnis de vaagheid en daarmee de elastieke toepasbaarheid van artikel 140 in stand.

Alle verdachten was ten laste gelegd deelneming aan een criminele organisatie, openlijke geweldpleging en versperring van de openbare weg met gevaar voor het verkeer. Over de wegversperring kon de rechtbank kort zijn. De barricades werden opgeworpen om vier uur 's ochtends en dan valt niet vol te houden dat gevaar voor het verkeer te duchten was. Zonder dat is veroordeling op grond van artikel 162 van het Wetboek van Strafrecht niet mogelijk.

Moeilijker lag het bij de deelneming aan een criminele organisatie. Artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht bedreigt met vijf jaar gevangenisstraf de „deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven". Twee jaar geleden heeft het Arnhemse gerechtshof in de Nijmeegse Mariënburgzaak deelnemers aan het krakersverzet veroordeeld wegens overtreding van artikel 140.

Hierdoor geïnspireerd vorderde de officier van justitie in Groningen negen maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf tegen het hele in het WNC aangetroffen gezelschap. Volgens de officier vormde dat een organisatie die „tot oogmerk had het plegen van misdrijven, te weten opzettelijk brandstichten, zware mishandeling en het wederrechtelijk vernielen of beschadigen van goederen".

Artikel 140 is — zoals de hoogleraar in het strafrecht A. Swart het uitdrukte — lange tijd een „muurbloempje" onder de strafbepalingen gebleven: het werd zelden toegepast. In 1930 kreeg Sukarno vier jaar gevangenisstraf wegens zijn deelneming aan en leiderschap van de Partij Nasional Indonesia. De Westduitser Folkerts mocht volgens de Hoge Raad in 1978 worden uitgeleverd, omdat hij als RAF-lid deelnam aan een criminele organisatie.

Pas in de jaren tachtig ontdekte het OM dat artikel 140 — als men maar wil — vele diensten kan bewijzen. Bedrijven die zijn opgericht om de belasting te ontduiken, een autocentrum dat zich van oplichtingspraktijken bedient en de drugssyndicaten werden ermee aangepakt. Sinds enkele jaren tracht het OM ook de bewoners van een kraakpand die zich tegen ontruiming verzetten, onder de werking van artikel 140 te brengen.

Volgens maatstaf OM ook Greenpeace criminele vereniging

V.K. 10/7

De meeste delicten worden niet door één enkele dader gepleegd en een „organisatie" is dus snel geconstrueerd. Het elastieke karakter van artikel 140 heeft enkele oorzaken. De strafbepaling geldt bij iedere — feitelijke of juridische — organisatie, die een crimineel oogmerk heeft. Het oogmerk kan zich richten op willekeurig welk misdrijf. Dat oogmerk hoeft niet per se reeds tot verwezenlijking geleid te hebben. Voor de strafbare deelneming aan de organisatie is voldoende dat men het criminele oogmerk kent en dat men de organisatie niettemin op enigerlei wijze steunt.

De consequenties zijn zeer vergaand. De minister van Justitie noemde enkele jaren geleden het Dierenbevrijdingsfront als voorbeeld van een organisatie waarop artikel 140 van toepassing zou zijn. Hij had net zo goed — maar even gekunsteld — Greenpeace kunnen noemen. Die organisatie belemmert immers bij tijd en wijle — en niet zonder gevaar — de scheepvaart. En dat is strafbaar.

Volgens de maatstaven van het Arnhemse hof in de Mariënburgzaak en die van het Groningse Openbaar Ministerie hadden Slavenburgs Bank en wellicht ook het ABP eveneens als criminele organisaties gekwalificeerd kunnen worden. En wat te denken van een bedrijf dat milieudelicten pleegt of zijn know-how mede put uit — strafbare — bedrijfsspionage? Of de wielerploeg die zich van doping bedient?

Het gaat bij artikel 140 dus niet om de vraag of drugshandel, geweldpleging, fraude of het milieudelict zelf voor bestraffing in aanmerking komen. Integendeel, laat het OM op dàt punt zijn werk maar doen. Maar de versluierende toepassing van „deelneming aan een criminele organisatie" leidt tot uitholling en ondergraving van tal van strafrechtelijke begrippen en waarborgen.

De elastische eigenschappen blijken pas goed als men nagaat wie zoal „deelnemers" aan een criminele organisatie kunnen zijn. Moet de werknemer van Slavenburgs Bank, het ABP of de andere genoemde „criminele bedrijven", die (toevallig) op de hoogte is van de criminele activiteiten van zijn superieuren of collegae, ontslag nemen, omdat hij anders als „deelnemer" van die organisatie de gevangenis kan indraaien? En hoe staat het met de nette rekeninghouder van Slavenburg, die wel wist dat zijn bank dingen deed die niet deugden? En de niet-dopinggebruikende ploegmaat in de Tour of de oude dame die jaarlijks een girootje aan het Dierenbevrijdingsfront overmaakt?

Volgens het Groningse OM was voor deelneming aan de criminele krakersorganisatie voldoende dat iemand bij de ontruiming in het pand aangetroffen werd. Daaraan deed niet af dat daarvoor iedereen die zich op straat bevond in het pand was „teruggedreven". In dit *vangnet voor deelnemers* vielen dus ook degenen die bijvoorbeeld voor het eten zorgden. Op die manier kan ook de echtvereniging tot criminele organisatie vervallen: als de een inbreekt en de ander koffie zet, broodjes smeert en de was doet.

Ook zij die het kraakpand graag gewoon hadden willen verlaten, maar er niet uit konden en zich dus letterlijk tussen twee muren bevonden, waren volgens het Openbaar Ministerie strafbaar.

Het is nauwelijks aan te nemen dat *alle* bewoners van het WNC voorstander van geweld waren. Na afloop hebben velen zich van de vernielingen en andere ongeregeldheden gedistantieerd.

Artikel 140 blijkt elastieken bepaling in rechtspraktijk

Wat zegt nu de Groningse rechtbank? Zij acht „aannemelijk dat het gewelddadig verzet tegen de ontruiming van het WNC is georganiseerd door een gestructureerd duurzaam samenwerkingsverband", maar acht vervolgens niet bewezen, „dat het oogmerk van dit samenwerkingsverband was het plegen van misdrijven gedurende langere tijd". De rechtbank nam aan dat de organisatie zich veeleer richtte „op het eenmalig plegen van openlijke geweldpleging en van nauw daarmee samenhangende en daarvan niet in de tijd gescheiden andere misdrijven".

Met andere woorden: één (voorgenomen) actie of project is onvoldoende voor strafbaarheid op grond van artikel 140, ook al gaat zo'n actie of project met meer dan een of zelfs vele misdrijven gepaard. Op zich een gelukkige beperking: een éénmalige actie rechtvaardigt natuurlijk nog niet de conclusie dat het „oogmerk" van de organisatie crimineel is.

Niettemin laat het vonnis de vaagheid en daarmee de elastieke toepasbaarheid van artikel 140 in stand. Zou bijvoorbeeld het WNC een of meermalen herkraakt zijn en de ontruiming telkens tot verzet hebben geleid, dan zou de rechtbank kennelijk wèl op grond van artikel 140 veroordeeld hebben.

De rechtbank mag dan nog enige voorzichtigheid in acht genomen hebben bij de toepassing van artikel 140, bij de beoordeling van de openlijke geweldpleging laat zij deze volledig varen. De rechtbank heeft aangenomen dat ieder van de 136 verdachten „openlijk en waarneembaar voor het publiek, met verenigde krachten geweld heeft gepleegd tegen personen en goederen". Dit geldt voor *alle* verdachten. Dus ook voor hen die binnen het complex zijn gebleven en daar broodjes smeerden, pleisters plakten of helemaal niets deden.

Waar het vangnet niet bij artikel 140 werkte, paste de rechtbank het hier zonder mankeren toe en veroordeelde alle verdachten. Daarmee is dit artikel — 141 van het Wetboek van Strafrecht — te ver opgerekt.

Het Openbaar Ministerie gaat in beroep. Het houdt vast aan de toepasselijkheid van artikel 140 en is niet tevreden met de strafmaat. Verwacht mag worden dat ook de verdachten in beroep gaan en zullen opkomen voor beoordeling op de individuele verantwoordelijkheid ten aanzien van de openlijke geweldpleging.

In september doet de Hoge Raad uitspraak in de Nijmeegse zaak. Hopelijk trekt de raad duidelijke en restrictieve lijnen voor de toepassing van artikel 140, zodat het zijn plaats als muurbloem terug krijgt.

PETER INGELSE

Uit antwoord Dales op Kamervragen blijkt:

BVD infiltreerde in gekraakte WNC

Van onze verslaggevers

GRONINGEN — De Binnenlandse Veiligheids Dienst (BVD) heeft vrijwel zeker geïnfiltreerd in het gekraakte Wolters Noordhoff-complex in Groningen. Dat blijkt uit de beantwoording van minister I. Dales van Binnenlandse Zaken op vragen van het Tweede Kamerlid W. Willems (Groen Links). Op de vraag of de BVD-infiltranten provocerend optraden tijdens de rellen die aan de ontruiming vooraf gingen, zei Dales dat de BVD nimmer 'opdracht' tot provocatie geeft.

De minister wilde niet bevestigen dat de BVD in het Wolters Noordhoff-complex heeft geïnfiltreerd, omdat die informatie volgens haar niet publiekelijk bekend hoort te zijn. Ze ontkende het echter niet. Dales gaf bovendien ruiterlijk toe dat de BVD met haar toestemming bepaalde groepen en personen binnen de Nederlandse kraakbeweging in de gaten houdt.

Volgens de minister wordt er nauwlettend op toegezien dat de informatie bruikbaar is voor justitiële doeleinden. Ze wees de suggestie dat de hele krakersbeweging door de BVD zou worden gecontroleerd, van de hand.

De reactie van de minister strookt met een verhaal van twee jonge Groningers. Zij hebben tegenover het Nieuwsblad van het Noorden verklaard dat tenminste vier stadjers op verzoek van de gemeentepolitie enkele dagen tot twee weken in het gekraakte complex zouden hebben gebivakkeerd om informatie over de krakers te vergaren. Ze werkten volgens hun zeggen al langer als informant en gaven tips over kleine criminaliteit. In ruil daarvoor zouden de jongens geld hebben gekregen en zou hen zijn beloofd dat tegen hen lopende onderzoeken niet werden doorgezet.

Ze beweren dat ze uit de school klappen, omdat de politie de afspraken niet is nagekomen. Een van de jongens zou daardoor toch in de gevangenis zijn beland. De jongens zeggen dat de politie hen vooral had gevraagd om informatie over de dood van een van de krakers.

NVHN 18/7

Redelijk vonnis

Zes weken gevangenisstraf, waarvan twee voorwaardelijk met aftrek — vergeleken bij de eis van negen maanden onvoorwaardelijk lijkt het vonnis van de Groninger rechtbank tegen de krakers van het WN-complex een peuleschil. De uitspraak zet in ieder geval het Openbaar Ministerie voor schut: de kern van de aanklacht luidde immers "deelneming aan een criminele organisatie" (artikel 140). En juist dat achtte de rechtbank niet bewezen.

Anderzijds kan worden gesteld dat dit vonnis de zaak weer tot redelijke proporties terugbrengt. De "oorlog in Groningen" was niet meer dan een volledig uit de hand gelopen actie van openlijke geweldpleging, enigszins vergelijkbaar met die van de boze boeren die in 1988 het kantoor van Rijkswaterstaat in Assen molesteerden. De schade daar toen aangericht is geraamd op f 75.000; de daders kregen boetes van honderd tot vijfhonderd gulden.

Toch heeft het vonnis onbevredigende kantjes. Terecht verwierp de rechtbank het idee dat het hier om een criminele organisatie ging. De gewelddadige actie is weliswaar gepland en uitgevoerd door een "gestructureerd samenwerkingsverband", maar het doel daarvan was niet het plegen van misdrijven gedurende langere tijd. Door een ruime uitleg van het begrip "met verenigde krachten" en het opleggen van een eenheidsstraf is echter toch een vorm van collectieve groepsaansprakelijkheid gecreëerd, die haaks staat .op de in onze rechtstraditie gewortelde individuele aansprakelijkheid.

Het gooien van stenen bij zo'n actie is zonder meer openlijke geweldpleging, het uitgraven van straatstenen waarmee anderen gooien duidelijk medeplichtigheid. Maar is het in de kelder smeren van broodjes voor de actievoerders (zonder dat de broodjessmeerder precies kan weten wat er buiten gebeurt) dat ook en in een mate, die gelijkelijk moet worden bestraft?

In die kelder bleven volgens de rechtbank slechts tien tot vijftien personen achter als verzorgers. "De mogelijkheid dat verdachte zich ten tijde van de actie geheel afzijdig heeft gehouden is, naar het oordeel van de rechtbank uitzonderlijk klein", zegt het vonnis daarna over alle verdachten. Daar zit een tegenstrijdigheid in en bovendien: onze rechtspraak is toch geen kansspel?

In hoger beroep zal het Hof in Leeuwarden zich geplaatst zien voor hetzelfde probleem als de Groninger rechtbank: het massale beroep op het zwijgrecht, dat variatie in de strafmaat verhinderde. Maar een beroep op dat individuele recht maakt "de groep" niet tot een criminele organisatie en maakt de aanspraak op een straf in verhouding tot ieders individuele aandeel niet ongedaan.

Leidinggevende krakers dit weekeinde vrij

Advocaten en OM gaan in hoger beroep

NvHN 18/7

Van onze justitiemedewerkster

GRONINGEN — De rechtbank in Groningen heeft gistermiddag nog eens 56 verdachten van de krakersrellen rond het Wolters Noordhoff-complex (WNC) veroordeeld wegens openlijke geweldpleging. Daarbij werden steeds gevangenisstraffen opgelegd van zes weken, waarvan twee voorwaardelijk. Alleen twee minderjarigen kregen een geheel voorwaardelijke straf van zes weken. Bovendien honoreerde de rechtbank het verzoek van twee verdachten om het onvoorwaardelijke deel van de straf om te zetten in 50 uur dienstverlening.

De uitspraken liggen geheel in de de lijn van de 71 vonnissen, die eerder op de dag werden gewezen. Zo achtte de rechtbank in alle (individuele) zaken alleen openlijke geweldpleging tegen de politie en haar materieel bewezen. Kort na de uitspraken heeft het openbaar ministerie in alle 127 zaken hoger beroep ingesteld.

De betrokken advocaten reageerden gisteren met gemengde gevoelens op de uitslag van het proces. Dat de rechtbank het bestaan van een criminele organisatie niet bewezen acht, vinden ze terecht. "Het zwaartepunt van de dagvaarding lag op dit artikel 140 maar de rechtbank heeft daarvan geen spaan heel gelaten," concludeerde de Amsterdamse advocaat mr. J.P.M. Seegers.

Anderzijds verbazen de advocaten zich erover dat openlijke geweldpleging wel in alle gevallen bewezen werd verklaard, terwijl van veel mensen niet bekend is welke rol zij bij de krakersrellen hebben gespeeld.

Volgens de rechtbank was er op 26 mei sprake van een "goed voorbereide en georganiseerde actie", die als doel had een vervroegde ontruiming van het WNC te provoceren. Zij concludeert dat openlijke geweldpleging tegen de politie de kern van deze actie vormde en dat verdachten die zelf niet op straat zijn geweest binnen het WN-complex bepaalde taken hebben gehad. Dat sommige verdachten zich tijdens de actie geheel afzijdig hebben gehouden, acht de rechtbank vrijwel uitgesloten.

Volgens raadsman mr. C. Eenhoorn heeft de rechtbank het begrip "openlijke geweldpleging" daarmee te ruim uitgelegd. Hij verwacht daarom dat het vonnis in hoger beroep niet zal standhouden. Ook raadsman mr. C.T. Dekker plaatste zijn vraagtekens bij het bewezen verklaren van de openlijke geweldpleging. "Je krijgt nu toch de situatie 'Je was erbij, dus je bent erbij'." Evenals veel andere advocaten zal Dekker zijn cliënten adviseren hoger beroep in de stellen.

De strafmaat is voor het OM een van de redenen om in hoger beroep te gaan. Bovendien wil het een principiële uitspraak verkrijgen over de vraag of er in dit geval al dan niet sprake was van een criminele organisatie.

De rechtbank heeft gisteren in totaal 127 verdachten berecht. In de resterende zaken is de dagvaarding nietig verklaard of de behandeling aangehouden. De twee mannen die vanwege hun leidinggevende rol acht weken gevangenisstraf hebben gekregen, zullen het komende weekend vrijkomen. Zij hebben dan acht weken in voorarrest gezeten.

WOORDVOERSTER POLITIE:

'Brochure bedoeld voor intern gebruik''

GRONINGEN - De gemeentepolitie van Groningen wil niet reageren op kritiek op de brochure 'De slag om het WNC'. Dit verslag van de ontruiming van het kraakcomplex aan de Oude Boteringestraat is volgens woordvoerster T. de Vegt bedoeld als 'terugblik en bedankje' voor de politiemensen die erbij waren betrokken.

De brochure is verder verspreid onder persfotografen die aan het verslag hebben bijgedragen, en aan de leden van de raadscommissie voor Algemene Zaken. Met name de fractie van Groen Links in de raad is hierover ontstemd over de toonzetting in de brochure.

In schriftelijke vragen wordt het gemeentebestuur van Groningen gevraagd, of zij de brochure met Groen Links 'eenzijdig, subjectief en zelfgenoegzaam' vindt. Volgens de fractie wordt in de brochure een opstelling gecontinueerd, die mede oorzaak kan zijn van de escalatie rond de ontruiming. „Op deze kwalificaties wens ik geen antwoord te geven", aldus woordvoerster De Vegt. De politie laat de verantwoording voor de werkwijze in de brochure over aan het college van B en W.

Staadsblad 18/7

Voorplaat van de gewraakte brochure.

ZWAAR GESCHUT

Kraakproces is taaie strijd over artikel 140

De zware ongeregeldheden op 26 mei rond het Groningse krakersbolwerk in het Wolters-Noordhoffcomplex krijgen nog een lange juridische nasleep. Met het vonnis dat de arrondissementsrechtbank Groningen gisteren wees tegen 127 verdachten, gaan noch het Openbaar Ministerie noch de advocaten van de veroordeelden akkoord.

De twee strafbare feiten waar de strijd om draait, zijn omschreven in de artikelen 140 en

Van onze juridisch medewerker Gijs Schreuders

141 van het Wetboek van Strafrecht. Artikel 140 behelst 'deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven'. Daarvan heeft de Groninger rechtbank alle verdachten vrijgesproken. De veroordelingen, in de meeste gevallen tot zes weken gevangenisstraf, zijn uitgesproken wegens het "openlijk met verenigde krachten geweld plegen tegen personen of goederen" (artikel 141).

Zowel het Openbaar Ministerie als de verdedigers hebben "principiële bezwaren" tegen het vonnis. Om diametraal tegenovergestelde redenen. Er is in het kraakproces ongetwijfeld een principe, een rechtsbeginsel, aan de orde. De reden hiervan is de bivakmuts. De politie kon niet vaststellen welke handelingen op welke tijdstippen en welke plaatsen door de individuele betrokkenen precies zijn verricht.

Ons rechtssysteem kent geen collectieve schuld. Zuidafrikaanse toestanden — groepsgewijze veroordeling wegens moord op grond van aanwezigheid in een menigte tijdens de moord — zijn uitgesloten dankzij het individuele schuldbeginsel. Maar als een strafbaar feit tot stand komt door de samenwerking van meer personen, die stuk voor stuk verwijtbaar handelen, is er in elk individueel geval sprake van strafbare deelneming.

Verenigde krachten

Een aantal vormen van deelneming die zich bij allerlei delicten kunnen voordoen (zoals uitlokking, medeplegen en medeplichtigheid) zijn strafbaar gesteld in het algemene deel van het Wetboek van Strafrecht. Daarnaast kent de wet enkele bijzondere vormen van deelneming, die in afzonderlijke delictsomschrijvingen zijn vervat.

Artikel 141 levert een schoolvoorbeeld: geweld plegen "met verenigde krachten". Het is achteraf vrijwel nooit vast te stellen wat iemands aandeel is geweest in bijvoorbeeld een massale vechtpartij. Volgens vaste rechtspraak van de Hoge Raad is het bewijs van geweldpleging "met verenigde krachten" geleverd, zodra er vanuit een groep is geopereerd.

Dat was in Groningen duidelijk het geval met de krakers die slag leverden tegen de politie. De rechtbank achtte dit voor alle 127 betrokkenen bewezen. Ook degenen die niet eigenhandig geweld hebben gepleegd, behoorden tot de "verenigde krachten". Hun raadslieden zijn van mening dat de rechtbank op deze manier de werking van artikel 141 te ver uitbreidt en via een omweg alsnog een vorm van collectieve schuld erkent. Kunnen tot de groep geweldplegers mensen worden gerekend die zelf niet ter plaatse waren, bijvoorbeeld omdat zij in het kraakpand broodjes smeerden? Dat rekt het begrip 'deelneming' behoorlijk op!

In de ogen van het Openbaar Ministerie is dit helemaal geen probleem, omdat de krakers een organisatie vormden. Ook de rechtbank stelt vast dat er voldoende samenhang en structuur in de krakersgroep zat om van een organisatie te kunnen spreken. Dus had volgens de officier van justitie artikel 140 moeten worden toegepast, zoals het Arnhemse gerechtshof al eens deed in een strafzaak tegen de krakers van het pand Mariënburch in Nijmegen.

Terecht stelt het Openbaar Ministerie dat dit punt nu principieel moet worden opgehelderd. Komende herfst spreekt de Hoge Raad zich over de Mariënburch-zaak uit.

Het omstreden artikel 140 is in de strafwet opgenomen als speciaal wapen tegen de georganiseerde criminaliteit, zeg maar 'de mafia'. Het is in de praktijk de afgelopen jaren herhaaldelijk gehanteerd bij de berechting van drugshandel, bankovervallen, aanslagen (het betrof de uitlevering van een lid van de terroristische organisatie RAF), illegale gokcircuits en praktijken van koppelbazen. Bij het nogal vage begrip organisatie moet in dit verband zeker niet worden gedacht aan een club met een reglement, een bestuur en een ledenvergadering, maar aan de harde kernen van de onderwereld. Als rechtspersonen (NV,. BV, stichting enzovoort) een delict plegen, bijvoorbeeld fraude in bankzaken, dan zijn zij strafrechtelijk verantwoordelijk op grond van artikel 51 van het Wetboek van Strafrecht. De bepaling over 'criminele organisaties' heeft daar geen betrekking op.

Oogmerk

De krakers vormden een organisatie, maar deze had volgens de rechtbank niet het plegen van misdrijven tot oogmerk. Nee, het oogmerk was het behoud van het complex Wolters-Noordhoff. Een organisatie van mensen die samen (of met verenigde krachten) een misdrijf plegen, is daarmee nog geen criminele organisatie in de zin van artikel 140. Niet voor niets spreekt de wet uitdrukkelijk van 'misdrijven' (meervoud), het criminele oogmerk moet op zichzelf een zekere duurzaamheid hebben. De deelneming aan zo'n 'duurzaam-criminele' organisatie is terecht strafbaar gesteld om bijvoorbeeld niet alleen de heroine-koerier, maar ook de bazen achter de schermen te kunnen pakken.

De toepassing van artikel 140 bij ongeregeldheden in verband met de ontruiming van gekraakte panden, is vooral omstreden wegens de vrees dat het begrip 'criminele organisatie' het individuele schuldbeginsel uitholt. Het Openbaar Ministerie lijkt steeds minder moeite te hebben met het ten laste leggen van het oogmerk om misdrijven te plegen. Te bedenken valt, dat het hierbij om pure voorbereidingshandelingen kan gaan. Er hoeft nog niets gebeurd te zijn.

Langs deze weg kan 'samenspanning' tot strafbaar feit worden bestempeld, iets waar de wetgever tot dusver nooit aan heeft gewild. Heel huiverig stemt bovendien de gedachte dat het wetsartikel een politieke lading zou kunnen krijgen of als een repressiemiddel tegen burgerlijke ongehoorzaamheid of in het algemeen tegen actiegroepen gaat fungeren.

De bewijsproblemen tegen gemaskerde stenengooiers vormen kennelijk een grote verleiding voor het OM het zwaarste geschut in stelling te brengen, maar de kwaliteit van het recht behoort onder alle omstandigheden voorrang te hebben.

Uit een oogpunt van vergelding — maar dan letterlijk — is het voornemen om de buitensporige schade te verhalen op de geweldplegers, waarschijnlijk doeltreffender dan het gescherm met artikel 140. Maar ook in toekomstige civiele procedures over schadevergoeding zijn de bewijsproblemen bij voorbaat levensgroot aanwezig.

De financiële claims tegen de krakers (alleen al door particulieren is 850.000 gulden gevorderd) staan in beginsel los van de strafrechtelijke procedure. Toch zal de afwikkeling pas na een definitieve veroordeling plaats kunnen hebben.

De eisers staan daarbij voor de ingewikkelde opgave om de individuele aansprakelijkheid van de betrokkenen vast te stellen. Daar zal nog een taai gevecht voor het Gerechtshof in Leeuwarden over de uitleg van de strafwet aan voorafgaan.

● *Krakers wachten in de Oude Boteringestraat op de uitspraak van de rechtbank. (Foto: Wolter Kobus)*

Forum weer de oude

● *In Grand Café Forum is alle schade inmiddels hersteld.*
(Foto: Wolter Kobus)

Freek de Geus was voor zaken ergens in de buurt van Delft. "Stuurt U de rekening maar naar Forum ....." "Oh, bent U van dat café in Groningen," was de reactie. De bekendheid van Grand Café Forum in de Oude Boteringestraat is sinds de krakersrellen eind mei landelijk. Dat lijkt mooi meegenomen, maar het maakt de zure druiven toch niet zoet. De Geus en zijn zakenpartner Ron Koning hebben na het dramatische weekeinde van 26 en 27 mei, waarin het interieur van hun café vrijwel compleet op de krakersbarricaden eindigde, veel morele steun ondervonden. Niet alleen van vrienden, bekenden en regelmatige gasten, maar ook van wild vreemden en zelfs Hoge Pieten. Daarvan bleek al bij de officieuze heropening van Forum, nog geen week na het oproer. Onder andere met van de buren, de Volksuniversiteit, geleend meubilair kon het café toch nog zeer snel de deuren weer voor het publiek openen. In de weken daarna is het gehele interieur van Forum vernieuwd. In grote lijnen is de oude situatie hersteld. Slechts hier en daar wijkt het nieuwe Forum van het oude af. "We moeten alleen nog andere gordijnen hebben," wijst De Geus op het textiel dat nu om een buis tegen het plafond is gedrapeerd. De nieuwe gordijnen komen binnenkort. Voor de rest vallen alleen details op, zoals het wat grotere aantal schilderijen, de wat kleinere tafeltjes en de nieuwe piano.

De uitbaters van Forum kregen van de vroegere eigenares van pianohandel Steenhuis, dat ooit in hetzelfde pand zat, bij de opening van hun café een piano cadeau. Dit instrument werd tijdens de korte maar hevige nachtelijke visite van de krakers aan het café tot een hoop wrakhout omgebouwd. De oude eigenaresse had nog een paar piano's staan en stelde er andermaal één beschikbaar. "Dat hebben we enorm gewaardeerd," aldus De Geus, "We hebben de laatste tijd van zoveel mensen steun en positieve reacties gehad. Dat is toch geweldig."

Vrijdagmiddag werd het café officiëel heropend. De Geus en Koning hadden een selecte groep mensen geïnviteerd om dit heugelijke feit en de afsluiting van een hectische periode op feestelijke wijze luister bij te zetten. Dat lukte best. De drankjes smaakten prima; het koude buffet was uitstekend. De opkomst viel door de vakanties wat tegen maar de mensen die er waren vermaakten zich zo te zien uitstekend. Ook de twee Forum-eigenaren en het personeel. Een ober was zelfs zo goed in de stemming dat hij tot drie keer toe een glas liet vallen. Dat gerinkel deed even denken aan het weekeinde in eind mei.

Bij Forum zijn ze onderhand wel over de schrik heen. Slechts één keer de laatste weken zag De Geus het even niet meer zitten. Dat was toen burgemeester Jos Staatsen van Groningen in zijn zaak kwam voor een lunch. Aangezien krakerssympathisanten, die nog geen honderd meter verderop voor de rechtbank stonden, de door hen zo gewraakte burgemeester Forum binnen zagen gaan, richtte hun aandacht zich op het Grand Café. Enkele krakers liepen naar binnen. "Dat zag ik echt niet zitten. Ik heb tegen de politie gezegd, zie maar wat je doet, maar haal die lui hier in ieder geval weg," aldus De Geus. Dat gebeurde probleemloos. Spannend was het ook dinsdag nog even. De uitspraak van de rechtbank in Groningen in het krakersproces bracht een groep krakers op de been, die in de binnenstad met lawaaiacties van hun aanwezigheid en hun ongenoegen getuigden. Forum werd ook op zo'n demonstratie getrakteerd, maar daar bleef het bij.

NRC 18/7

Openbaar ministerie in beroep tegen 'zeer magere straf' krakers

Van onze correspondent
GRONINGEN – Het openbaar ministerie gaat in beroep tegen het vonnis van de rechtbank in Groningen in het krakersproces. De straf is 'aan de zeer magere kant', zei officier van justitie mr. M. Geerds. ,,Daar nemen wij geen genoegen mee.''

De rechtbank heeft 119 van de 137 gedagvaarde krakers ,,wegens het openlijk met verenigde krachten geweld plegen tegen personen en goederen'' een gevangenisstraf opgelegd van zes weken, waarvan twee weken voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar en aftrek van voorarrest. Justitie had tegen alle verdachten negen maanden onvoorwaardelijk geëist.
Twee verdachten, door de rechtbank gekenmerkt als leidende figuren bij de rellen rond de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex, kregen acht weken onvoorwaardelijk. Volgens de rechtbank hadden ze ,,de behoorlijke dosis geweld'' bovendien achteraf genegeerd en gebagatelliseerd.
Deze twee waren de enigen die nog in voorarrest zaten. Zij hebben er daarmee al 52 van de 56 dagen opzitten en komen vermoedelijk aan het eind van de week vrij.
Drie verdachten zijn door de rechtbank veroordeeld tot het verrichten van onbetaalde arbeid gedurende vijftig uur. Enkele andere zaken zijn verdaagd of de dagvaarding ervan is nietig verklaard. Drie minderjarige krakers kregen een straf van zes weken voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar.
De krakers zijn slechts op één van de drie ten laste gelegde punten schuldig bevonden en dan nog slechts voor een deel. Op artikel 140, het deelnemen aan een criminele organisatie – voor justitie in dit proces een zeer vitaal punt – werden ze vrijgesproken.
Volgens rechtbankpresident mr. J. H. Praktiek vormden de krakers geen criminele organisatie, maar ging het bij de vernielingen in en rond het gekraakte complex in de Oude Boteringestraat om het ,,eenmalig plegen van openlijke geweldpleging'', hoe gestructureerd ook van opzet.
Praktiek achtte niet bewezen dat de vernielingen in café Forum, het advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas en enkele gemeentelijke kantoren – schade één miljoen gulden – tevoren waren gepland. De rechtbank baseert zich in die uitspraken onder meer op verklaringen van enkele krakers dat tevoren was afgesproken geen geweld te gebruiken tegen eigendommen van particulieren. Zij keurden de vernielingen achteraf ook af.
Ook op artikel 162 van het Wetboek van strafrecht, het versperren van de openbare weg, kwam een vrijspraak. De barricaden waren gezien hun omvang, de plaats en het tijdstip (4 uur 's ochtends) niet gevaarlijk voor het verkeer, vond de rechtbank.
● **Pagina 3: Advocaten gniffelen**

TROUW 18/7

Trouw 18/7

'Justitie in haar hemd gezet'

Advocaten van Groningse krakers gniffelen na vonnis rechtbank

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM – De advocaten van de Groningse krakers die waren betrokken bij de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex gniffelen tevreden. Het vonnis van de Groningse rechtbank heeft het openbaar ministerie in zijn hemd gezet, vinden ze.

De rechtbank veroordeelde gisteren de meeste krakers dan wel tot vier weken cel, maar feitelijk heeft het openbaar ministerie de zaak verloren. De rechter sprak alle verdachten namelijk vrij van het zwaarste element uit de ten lastelegging: het omstreden artikel 140. De krakers maakten volgens de rechter wel deel uit van een organisatie, maar die had zijns inziens niet tot doel criminele activiteiten te plegen.

De Amsterdamse advocaat mr. P. H. Bakker Schut had artikel 140 voor het proces 'cement' genoemd dat het openbaar ministerie nodig had om 'de geringe brokken bewijs aan elkaar te smeren'. De rechter heeft nu juist dat cement losgepeuterd, en daarmee stortte de zaak in elkaar.

Loco-burgemeester H. J. Pijlman van Groningen (burgemeester Staatsen, die gevraagd had om een harde aanpak, was met vakantie) wilde gisteren eigelijk niet reageren. ,,Ik kan alleen concluderen dat de rechter gesproken heeft.'' Tussen neus en lippen door liet hij wel weten dat mensen die voor een harde aanpak van de hele groep krakers waren, tevreden kunnen zijn met in ieder geval onvoorwaardelijke straffen.

'Fors gezichtsverlies'

Advocaat mr. J. P. M. Seegers, die het woord voert namens de Amsterdamse advocaten in deze zaak, zegt ook tevreden te zijn over de uitspraak, maar dan om een andere reden dan Pijlman. ,,Dit vonnis betekent toch een fors gezichtsverlies voor het openbaar ministerie. Artikel 140 is door de rechter terzijde geschoven, evenals het stoffige artikel 162 (opwerpen van barricades). En van de forse eis van negen maanden cel laat de rechter geen spaander heel.''

Wel maakt Seegers, en met hem de andere advocaten, zich zorgen over wat heet het oprekken door de rechter van artikel 141 (openlijke geweldpleging). Die openlijke geweldpleging moet individueel worden bewezen, maar persoonlijke bewijstlast is er niet.

Alle krakers die buiten het kraakpand die avond vernielingen aanrichtten, waren gemaskerd en hebben zich later gevoegd bij de groep die in het pand verbleef. Daarom is het niet duidelijk wie nu wat gedaan heeft.

Uit de jurisprudentie blijkt wel dat mededaders eventueel op grond van artikel 141 kunnen worden veroordeeld. Maar dan gaat het om mensen die bijvoorbeeld een tegel uit het trottoir hebben gehaald en die vervolgens aan een stenengooier hebben gegeven.

Seegers vindt dat de Groningse rechtbank dat 'mededaderschap' wel heel ruim heeft geïnterpreteerd door alle krakers, ook degenen die binnen boterhammen smeerden of in de EHBO-post werkten, te veroordelen wegens openlijke geweldpleging.

Elastieke redenering

Seegers spreekt van een elastieke redenering. ,,Ik vind het erg vreemd dat een hele groep met dit artikel wordt aangepakt. Individueel aangerichte schade is niet aangetoond.''

Verder wijst Seegers erop dat het begrip 'medepleger' niet in de dagvaardig voorkomt en dat krakers daarom niet als medeplegers veroordeeld kunnen worden. ,,In hoger beroep zullen we dit zeker aankaarten.''

Of de advocaten van de krakers in appèl gaan bij het hof is onduidelijk. Sommigen verwachten daar een nog beter resultaat. Anderen, de Utrechtse advocaat mr. M. Kubatsch bijvoorbeeld, zijn bang dat het hof in beroep alsnog op basis van artikel 140 zal veroordelen. ,,Een appèl houdt een groot risico in'', zegt Kubatsch en zij verwijst daarmee naar het gebruik van het artikel in het arrondissement Arnhem.

Net als in Gronigen zat justitie in Arnhem met acht Nijmeegse krakers in de maag die waren opgepakt na rellen op 19 januari 1987 bij de ontruiming van kraakpand de Mariënburcht. Ook daar had justitie moeite met de bewijslast en daarom werd voor het eerst bij een openbare orde-zaak artikel 140 ingezet.

De Arnhemse rechtbank oordeelde net als die van Groningen gisteren, namelijk dat er wel een samenwerkingsverband had bestaan maar dat dit was gericht op een eenmalige ontruiming, en dat er dus geen sprake was van een langdurige, criminele samenwerking.

Justitie knoopte de formulering van de rechtbank destijds goed in de oren en zocht in de kraakbeweging naar een breder scala van activiteiten. Ze vond posters tegen het apartheidsregime in Zuid-Afrika en tegen de Leegstandwet, en tekende beroep aan bij het hof.

Het hof stelde uiteindelijk, in tegenstelling tot de rechtbank, dat er niet sprake was geweest van een eenmalige actie, maar dat de verdachten duurzaam samenwerkten en dus op grond van artikel 140 veroordeeld konden worden.

Of de verdediging nu wil of niet, ze zal in hoger beroep moeten verschijnen omdat het openbaar ministerie al hoger beroep aangetekend. Het grootste strafproces in de Nederlandse naoorlogse geschiedenis lijkt een vervolg te krijgen.

Beroep in krakersproces

Officier: Straf-maat aan de zeer magere kant

door HANS DE BROUWER

GRONINGEN — Het merendeel van de 137 krakers van het voormalige Wolters Noordhoff-complex in Groningen is gisteren veroordeeld tot zes weken gevangenisstraf, waarvan twee voorwaardelijk. De twee verdachten die als leiders van de rellen op 26 mei worden beschouwd, kregen ieder acht weken onvoorwaardelijk.

„De strafmaat is aan de zeer magere kant in verhouding tot de eis van negen maanden", aldus officier van justitie mr. M. H. Geerds. Hij gaat in beroep.

De rechtbank in Groningen acht niet bewezen dat de krakers lid waren van een duurzame criminele organisatie, het wetsartikel 140 waarvan de officier van justitie de krakers in de eerste plaats beschuldigde. Volgens de rechtbank was de actie weliswaar goed georganiseerd, maar zat er geen samenwerkingsverband achter dat zich op langere termijn met het plegen van misdrijven wil bezighouden.

EENMALIG

„Veeleer moet worden aangenomen dat de organisatie zich richtte op het eenmalig plegen van openlijke geweldpleging", aldus het vonnis.

De officier van justitie vindt dat het gerechtshof in Leeuwarden de krakers alsnog moet veroordelen voor het lid zijn van een criminele organisatie. In een soortgelijke zaak heeft het hof in Arnhem een aantal Nijmeegse krakers op grond van hetzelfde artikel 140 veroordeeld, nadat zij door de rechtbank waren vrijgesproken.

De verdachten hebben zich volgens de rechtbank wel schuldig gemaakt aan de ongeregeldheden op die rumoerige zaterdagochtend in mei. Zij gingen vrijuit wat betreft het opwerpen van barricades met gevaar voor het verkeer. De wegversperringen waren volgens het vonnis zo duidelijk te zien, dat niemand er onverwacht op kon stuiten.

CAFÉ

De krakers zijn evenmin veroordeeld voor de vernielingen die zijn aangericht aan het café Forum en het advocatenkantoor tegenover het WNC, noch voor overige schade aan particuliere eigendommen. De straf werd uitsluitend opgelegd voor het belagen van de Mobiele Eenheid en het politiemateriaal, omdat de WNC-bewoners het vooral daarop hadden gemunt. Wie precies wat had gedaan vond de rechtbank minder belangrijk.

De meesten van de veroordeelden hebben hun straf al uitgezeten doordat ze in voorarrest zaten. De straf van acht weken onvoorwaardelijk voor de twee actieleiders betekent dat ze over enkele dagen vrijkomen. De krakers die al op vrije voeten waren gesteld zullen later hun straf nog moeten uitzitten.

AFWIJKEND

Een aantal krakers kreeg een afwijkende straf. Drie zijn veroordeeld tot vijftig uur dienstverlening. Drie minderjarige verdachten kregen zes weken voorwaardelijke gevangenisstraf.

Of de krakers in hoger beroep gaan staat nog niet vast. De meesten waren gisteren niet verschenen.

Opnieuw bezetting

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — Op de dag dat de rechtbank in Groningen vonniste over de krakers van het Wolters Noordhoff-complex, heeft de kraakbeweging gisteren het in aanbouw zijnde Prefectenhof op het het Martinikerkhof bezet.

De bezetters, die het luxe appartementencomplex een voorbeeld van 'stadsvernieling en het anti-kraakbeleid' noemen, willen daarmee duidelijk maken dat de rellen in mei geen 'uiting van zinloos vandalisme' waren, maar 'politiek verzet'.

Op de plaats van het Prefectenhof stond het vroegere politiebureau, een krakersbolwerk dat in december 1986 werd ontruimd en gesloopt.

A.D. 10/7

ME gevolg van bedreiging van rechtsstaat

Ik wil graag even reageren op het ingezonden stuk van de dame uit Groningen die zegt een actiegroep te verkiezen boven een ME'er. Maar, zij schrijft dan wel over een actiegroep, die het geweld niet schuwt, die het centrum van Groningen terroriseerde en op muren, deuren en ramen niet mis te verstane kreten uitte.
De tekst op de ME-busjes hield in wezen in 'stop met het geweld, de terreur en de vernielingen'. De inzendster was het hier kennelijk niet mee eens en probeerde 'bijna gedachteloos' de sticker te verwijderen. De fout is, dat zij even na had moeten denken, vóór ze dit deed.

Wil je overigens niet het risico lopen een tik op te lopen, blijf dan weg. Zo fraai is het allemaal niet, wat je te zien krijgt. Velen met mij voelen zich **niet** door de ME bedreigd. Wanneer de rechtsstaat niet wordt bedreigd, dan zult u in ons land geen ME aantreffen. Zo eenvoudig is het. In vergelijking met het buitenland, treedt de politie in Nederland als regel uiterst correct op.

Het deed mij overigens genoegen te lezen, dat de inzendster tegen geweld en vernielingen is. Met haar zijn dat vrijwel alle Nederlandse burgers, die overigens wel van mening zijn dat er eerder door de overheid een halt aan deze ellende had moeten worden toegeroepen. Te veel tolerantie kan ook tot excessen leiden.

Een vredelievende burger
(naam en adres inzender bij redactie bekend)

Gezinsbode 10/7

Vonnis

De Groninger rechtbank heeft gisteren vonnis gewezen in de zaak tegen de bijna 140 krakers, die in het weekeinde van 26 en 27 mei - voordat zij de kraakpanden van Wolters-Noordhoff verlieten - door zinloze vernielingen enorme schade aanrichtten. De verontwaardiging daarover was toen groot. Juist omdat de krakers hun acties richtten op o.m. een café en een advocatenkantoor, die de dupe werden van de behoefte van althans een deel van de krakers hun frustratie over onze maatschappij en de Groningse in het bijzonder (de door hen zo gehekelde cityvorming) tot uitdrukking te brengen. Die daden gevoegd bij de narigheid die in de voorafgaande vier jaar werdaangericht vanuit het WNC-complex kweekten een stemming, die ernaar tendeerde dat de krakers nu maar eens fors aangepakt moesten worden. Justitie kwam op overigens juridische gronden met zware eisen en beschuldigde de krakers er o.m. van een criminele vereniging te hebben gevormd die als zodanig verantwoordelijk was voor de ernstige ongeregeldheden. De rechtbank ging niet zover en baseerde haar vonnissen op openlijke geweldiging in vereniging gepleegd. De strafmaat werd vergeleken bij wat het Openbaar Ministerie eiste dan ook teruggedraaid tot weken, waar de officier maanden had geeist.

Kommentaar

Het Openbaar Ministerie heeft intussen al laten weten in appel te zullen gaan, zoals ook diverse verdachten dat zullen doen. Hoe die beroepszaken ook aflopen, los van de zuiver juridische benadering kunnen we vrede hebben met dit vonnis, omdat deze straffen geen aanleiding geven voor de gedachte dat de rechter zich in haar vonnis heeft laten (ver)leiden tot het uitoefenen van een soort maatschappelijke wraak op de kraakbeweging. Dat zou ook niet juist zijn. Het zou zelfs zeer kwalijk zijn indien de rechtsgang in onze democratie geprovoceerd zou kunnen worden door ongeregeldheden, hoe ernstig ook.
Wat wel onbevredigend blijft is dat tijdens dit monsterproces misschien teveel met een maat is gemeten, ook welhaast moest worden gemeten. Onder de krakers - dat is wel duidelijk - bevinden zich jongeren met zeer uiteenlopende motieven en met een zeer verschillende betrokkenheid bij wat er is gebeurd. Daardoor komen er zonder twijfel sommigen vermoedelijk lichter af dan gerechtvaardigd zou zijn, terwijl in het vonnis van anderen wellicht meeweegt dat zij (mee)boeten voor het totaal. Maar wie deelneemt, op welke wijze ook, aan zo massaal en vooral anoniem gevoerde acties met een zo geweldadig karakter, loopt dat risico.

Zie vervolg pagina 3

GEZINSBODE
10/7

Justitie gaat in beroep tegen uitspraak

Zes weken gevangenis tegen krakers WNC

Zes weken gevangenisstraf, waarvan twee weken voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar en aftrek van voorarrest. Die straf heeft de Rechtbank in Groningen gisteren opgelegd tegen 119 van de 137 krakers die eind mei betrokken waren bij de rellen rond de ontruiming van het Wolters Noordhoff Complex. Twee krakers, die volgens de rechtbank de leiding hadden van de vernielingen in en rond de Oude Boteringestraat, kregen acht weken cel. In drie gevallen legde de rechtbank 50 uur onbetaalde dienstverlening op. De straffen zijn aanzienlijk lichter dan de negen maanden die justitie had geëist. Het Openbaar Ministerie gaat dan ook bij het Hof in Leeuwarden in hoger beroep.

De rechtbank achtte slechts een van de drie ten laste gelegde feiten bewezen, namelijk openlijke geweldpleging. Wat de andere twee punten betreft - het deelnemen aan een organisatie die het plegen van misdrijven ten doel heeft en het versperren van de openbare weg - werd justitie in het ongelijk gesteld. De krakers werden op die punten dan ook vrijggesproken.
Vooral artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht - dat deelname aan een criminele organisatie verbiedt - is voor justitie een vitaal punt. Volgens rechtbank president mr. J.H. Praktiek was er bij het WNC sprake van een eenmalige actie van gewelddadig verzet, niet van een criminele organisatie.

Justitie is het daar principieel mee oneens en wil daar nu het oordeel van het Gerechtshof in Leeuwarden over hebben. Eerder oordeelde het Hof in Arnhem in een vergelijkbare kwestie wel dat artikel 140 van toepassing was. Over deze kwestie is in september een uitspraak te verwachten van de Hoge Raad.

Forum

Het bewijs van openlijk geweld beperkt zich overigens alleen tegen het geweld dat door de krakers is gebruikt tegen de politie. De rechtbank acht niet wettig en overtuigend bewezen dat de vernielingen in café Forum, bij advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas en enkele kantoren van de gemeente ook met vooropgezette bedoelingen waren gepleegd. De rechtbank leidt dat ondermeer af uit enkele verklaringen van krakers dat tevoren was afgesproken geen geweld te gebruiken tegen eigendommen van particulieren en dat ze de vernielingen achteraf veroordeelden.

Nog paar dagen

De twee hoofdverdachten, die tot gisteren in voorarrest hebben gezeten, hoeven nu nog slechts een paar dagen te zitten. Sommige krakers, die al vrij snel na hun aanhouding werden vrijgelaten, zullen hun straf alsnog moeten uitzitten (uiteraard in afwachting van de uitspraak van het Hof). Anderen hoeven, doordat ze langer in voorarrest zaten, niet meer de cel in.

Het is op dit moment nog niet duidelijk hoeveel krakers in hoger beroep zullen gaan. Maar dat het gebeurt, staat wel vast. Volgens advocate mr. G. Eelsing, die de straffen van de rechtbank aan de lage kant noemde, maakt het tenslotte heel wat uit of men daadwerkelijk met stenen had gegooid of niet. 'Het smeren van broodjes op de dag van de vernielingen kun je toch moeilijk onder het plegen van openlijk geweld rekenen'.

Zestig krakers hebben gistermiddag gedurende korte tijd de nieuwbouw van het Praefectenhof aan het Martinikerkhof gedurende korte tijd bezet.

NvhN
19/7

Politie komt nauwelijks aan gewoon werk nog toe

Van onze verslaggever Gerrit Fokkema

GRONINGEN — De Groninger politie zit in de knel. Doordat er in korte tijd veel grotere zaken op het korps zijn afgekomen, waar veel extra menskracht en tijd werd ingestoken, komen de Groninger agenten nauwelijks aan hun normale werk toe. Het korps staat onder grote druk, maar van een uit de hand gelopen situatie wil de politie (nog) niet weten.

Het is vervelend wanneer iemand, zoals de laatste tijd regelmatig gebeurt, lang moet wachten voordat hij aangifte kan doen. Maar het is voor de politiemensen zelf ook heel vervelend. Er ligt een grote druk op het personeel. De wijkbureaus zijn minimaal bezet. Het is niet mogelijk om uitgebreid op straat te surveilleren. We komen gewoon mensen tekort en bekijken nu per gebeurtenis wat we wel of niet kunnen doen," aldus voorlichter Tines de Vegt van de Groninger politie.

Veel agenten hebben een forse buffer vrije dagen opgebouwd. Voor overwerk worden politieambtenaren in vakantiedagen 'uitbetaald'. Daarvan is noodgedwongen voor een deel al afgestapt (Zie ook pagina 1). De agenten die bij de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex, eind mei, overuren hebben gemaakt, krijgen dit voor een deel in geld uitbetaald. Hiermee wordt voorkomen dat er straks helemaal geen personeel meer is.

Verder speelt een rol dat bij de politie in juli en augustus sowieso veel mensen op vakantie zijn. Ook heeft het korps een tiental agenten uitgeleend aan de Wereldspelen voor Gehandicapten in Assen, wat nu dus extra slecht uitkomt.

Normaal gesproken is massale politie-inzet slechts mondjesmaat nodig. De laatste maanden was het voortdurend raak. "Wanneer de ME wordt ingezet, wordt zo'n peloton in principe gevormd door mensen uit de wijkteams. Dat is de laatste tijd veelvuldig gebeurd en daardoor ben je die mensen dus kwijt voor hun gewone werk."

Begin maart moest de politie alle zeilen bijzetten om de acties van de boeren, met blokkades van de Gasunie en een paar vuilstorten, in goed banen te leiden. Aan het einde van maart maakte de ME een einde aan de bezetting van het gebouw van de lerarenopleiding Ubbo Emmius. Begin april was er een massale actie van de politie bij de ontruiming van het gekraakte Mazzo-pand in de Oosterstraat. Half april haalde de ME een groep bezetters uit het gebouw van de dienst Studiefinanciering. De Wolters Noordhoff-krakers bezorgden de politie in toenemende mate steeds meer werk, totdat ze uiteindelijk eind mei uit het complex werden gehaald. Ook tijdens de recente krakersprocessen was steeds veel politie op de been. Bij al die tijdrovende extra politie-inzet komen nog verschillende grote onderzoeken waarbij Recherche Bijstandsteams werden gevormd, zoals in het onderzoek naar de Wolters Noordhoff-krakers. Hetzelfde gebeurde in de onderzoeken naar de dood van de kraker die eind april in de Poststraat is gevonden, de moord in de Turkse koffieshop eind april en de overval op juwelier Kiestra in de Poelestraat, op 23 juni.

Politie betaalt overuren uit van WNC-ontruiming

GRONINGEN - De gemeentepolitie in Groningen moet een groot deel van de overuren, die agenten hebben gemaakt voor, tijdens en na de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex op zondag 27 mei, in geld uitbetalen. Tot deze ongebruikelijke stap is overgegaan, omdat er anders te veel geüniformeerd personeel te lang vrij zou zijn om de politietaak goed te kunnen uitvoeren. Normaliter krijgen agenten namelijk vrije tijd voor overuren terug.

De Groninger politie loopt nu een aanzienlijke schadepost op. Volgens politievoorlichter T. de Vegt is nog onduidelijk hoe groot het uit te betalen bedrag is; wel is zeker dat het binnen de gewone begroting moet worden opgevangen. "Een fikse tegenvaller."

Hoogeveense politie: 'Het zijn beslist geen hapgrage bijters'

Advocaat klaagt over inzet politiehonden

Van een onzer verslaggevers

HOOGEVEEN/ASSEN - De Hoogeveense gemeentepolitie is niet van plan naar aanleiding van klachten van supporters van krakers van het Wolters-Noordhoff complex, een ander beleid te voeren bij het inzetten van politiehonden. Het korps distantieert zich van de beschuldigingen van advocaat mr. H.J. Pellinkhof, die zich vanmorgen voor de politierechter in Assen beklaagde over de behandeling van 3 van zijn cliënten, die flinke beetwonden opliepen bij een politieactie.

Pellinkhof betoogde dat er bij de Hoogeveense politie sprake is van een zorgelijke ontwikkeling. Het is volgens de advocaat niet de eerste keer dat het korps in opspraak komt. "Justitie moet het korps duidelijkere instructies geven. Er wordt te vlot gebruik gemaakt van politiehonden. Of die beesten zijn vals, of de begeleiders niet competent," meende Pellinkhof.

Vanmorgen waren twee krakers-sympathisanten via snelrecht gedagvaard, omdat zij bij de gevangenis De Grittenborgh in Hoogeveen een lawaaiactie hadden gehouden. Die demonstratie liep flink uit de hand, toen de supporters het bezoekuur van het naastliggende ziekenhuis verstoorden. De politie zette na een waarschuwing honden in om de demonstranten bij het ziekenhuis te verjagen. Twee krakers werden gearresteerd.

Provocerend

Volgens Pellinkhof was de politie tijdens de actie provocerend te werk gegaan. Hij kon zich niet aan de indruk onttrekken dat de politieagenten zich hadden laten opjutten door omstanders, die niet al te vriendelijk over de krakers dachten. "Er is sprake geweest van een overreactie van de politie. Het ging hier om een lichte overtreding, en dan gebruik je toch geen honden. Dan vraag je om moeilijkheden," aldus Pellinkhof.

Hoofdinspecteur Jan Gombert van het Hoogeveense korps zegt dat de honden zijn ingezet ter bescherming van de agenten. Hij wijst er op dat de krakers zich agressief gedroegen. Een agent werd met een karatetrap tegen de grond geschopt. "Onze honden zijn beslist geen hapgrage bijters en ze worden alleen ingezet als het nodig is. We hebben een vrij klein korps en kunnen geen 20 agenten naar zo'n opstootje sturen. Als de agenten dan in de knel komen, worden de honden gebruikt. Het is een officieel toegelaten middel bij geweld."

De 20-jarige J.B.K. uit Groningen en een anonieme sympathisant werden vanmorgen wegens geweldpleging veroordeeld tot 10 dagen cel, waarvan zes dagen voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Een andere sympathisant, die slechts bekend staat als NN98, was niet verschenen. Deze was bij vergissing een dag te vroeg vrijgelaten, zonder dat hem een dagvaarding was overhandigd.

● *Vreugde in de rechtszaal nadat twee krakers direct in vrijheid werden gesteld. De blonde in het midden, een 20-jarige Groninger, kreeg de lichtste straf. Dit omdat hij uiteindelijk zijn naam had genoemd.*

(Foto: Bert Wieringa)

Cel voor lawaaidemonstranten

Trouw 24/7

Vrienden van kraakbeweging veroordeeld voor geweldpleging

ASSEN (ANP) – De politierechter in Assen, A. G. de Wilde, heeft gisteren twee sympathisanten van de kraakbeweging veroordeeld tot korte gevangenisstraffen wegens openlijke geweldpleging.

Het tweetal maakte onderdeel uit van een groep die op twaalf juli in Hoogeveen slaags raakte met de politie na een lawaaidemonstratie bij de Hoogeveense gevangenis de Grittenborgh. Daar zat op dat moment nog één kraker van het Groninger Wolters Noordhoff-complex vast.
De politie hield bij de ongeregeldheden drie verdachten aan. Twee van hen, een 20-jarige man uit Groningen en een anonieme man, kregen tien dagen gevangenisstraf opgelegd. Van deze straf waren voor de eerste man zes dagen voorwaardelijk. De derde verdachte, ook een anonieme man, werd per abuis vrijgelaten voor hij een dagvaarding had ontvangen en ontliep daardoor een veroordeling.
De demonstranten keerden terug naar hun auto's die op het parkeerterrein van het naburige ziekenhuis stonden. De politie verzocht hen zich daar te verwijderen. Toen zij aan dit bevel geen gehoor gaven, ontstond een duw- en trekpartij, waarbij de politie gebruik maakte van de wapenstok en twee politiehonden inzette.
De advocaten van de verdachten, mr. H. J. Pellinkhof en R. F. Kötter, hadden forse kritiek op dit optreden van de Hoogeveense politie, dat zij omschreven als „buiten proporties". Mr. Pellinkhof: „Mijn cliënt bevond zich op privéterrein, één van de lichtste overtredingen in het Wetboek van strafrecht. De inzet van politiehonden in zo'n geval vind ik een zorgelijke ontwikkeling. Ik heb de indruk dat de politie zich door buurtbewoners heeft laten opjutten."
Drie demonstranten werden door de honden gebeten. Mr. Pellinkhof zal namens zijn cliënt een klacht indienen tegen de Hoogeveense politie.

Medestanders Groningse krakers bestraft na actie

Van onze verslaggever

ASSEN — De politierechter van Assen heeft maandag twee sympathisanten van de krakers van het voormalige Wolters-Noordhoff-complex tot vrijheidsstraffen veroordeeld. Ze stonden terecht wegens openlijke geweldpleging op 12 juli na een „lawaai-actie" bij de Hoogeveense gevangenis De Grittenborgh. De tien dagen onvoorwaardelijk en tien dagen waarvan zes voorwaardelijk, waren voor beide veroordeelden gelijk aan het voorarrest.

Mr H. Pellinkhof, raadsman van de veroordeelde die tien dagen onvoorwaardelijk kreeg, gaat in hoger beroep bij het gerechtshof in Leeuwarden. Ook zal hij bij de hoofdofficier van justitie in Assen namens zijn cliënt, die tijdens het voorarrest en de zitting zijn identiteit niet bekend wenste te maken, een klacht indienen wegens mishandeling door de politie. Die had bij de arrestatie honden ingezet en een daarvan beet zijn cliënt in de arm. Pellinkhof liet de politierechter weten de inzet van honden in dit soort situaties als een zorgelijke ontwikkeling te beschouwen.

Een groep van ongeveer vijftien sympathisanten van de Groningse krakers verscheen op de avond van 12 juli bij De Grittenborgh waar een ex-kraker van het Wolters-Noordhoff-complex in voorlopige hechtenis zat. Uit solidariteit met deze kraker zette de groep een lawaai-demonstratie op. De problemen ontstonden toen de demonstranten terugkeerden naar hun auto's, die ze hadden geparkeerd op het parkeerterrein van het Bethesda-ziekenhuis naast de gevangenis. Zij bleven daar nog wat rondhangen en de politie sommeerde hen te vertrekken. Daaraan gaven ze geen gehoor, waarna beide groepen slaags raakten.

De zaak escaleerde toen buurtbewoners de politiemensen ertoe aanzetten de demonstranten flink aan te pakken. De politie gebruikte de wapenstok en zette ook twee aangelijnde honden in. Drie demonstranten, onder wie de cliënt van Pellinkhof, werden door de honden gebeten. Van de groep van vijftien demonstranten werden er drie aangehouden. Uiteindelijk verschenen er maandag maar twee voor de politierechter; de derde verdachte was per abuis tijdens het voorarrest vrijgelaten nog voor hij de dagvaarding had ontvangen.

V.K. 24/7

Gron. Stadsblad 25/7

Voorlopig einde aan tumult rond WNC

Met de veroordeling van het overgrote deel van de 137 krakers is het tumult rond de krakersgroep voorlopig verstomd.

GRONINGEN - Het zal maanden, misschien zelfs een jaar duren voor in Leeuwarden in hoger beroep de rechtszaak rond de krakers van het voormalige Wolters Noordhof Complex dient. Met de veroordeling van het overgrote deel van de 137 krakers is het tumult rond de krakersgroep voorlopig verstomd.

Stadsblad-fotograaf Jan Willem van Vliet was erbij toen vorige week de uitslag van het proces in de Oude Boteringestraat bekend werd onder ME-ers en sympathisanten. De eerste categorie reageerde met afkeurend gemompel, de tweede met luid gejuich. Even leek het erop dat de twee 'aanstichters', die per busje werden afgevoerd om nog drie dagen te brommen, zouden worden ontzet. Door de overmacht aan politie in de straat bleef het bij een symbolische poging.

Tijdens dat ene moment in de Boteringestraat werd ook en steeds terugkerend, merkwaardig verschil in visie manifest. De krakers -of althans een deel van hen- vinden alleen vrijspraak acceptabel, hoewel de wet met voeten is getreden. Van de andere kant is er het Openbaar Ministerie, dat zich in allerlei juridische bochten heeft moeten wringen om de krakers überhaupt enig strafbaar feit ten laste te kunnen leggen. De uitspraak in het proces was al even verrassend. Het Nederlands strafrecht kent in zaken als deze geen aansprakelijkheid op grond van groepslidmaatschap. Toch zijn de krakers veroordeeld, hoewel het aandeel van individuen in het groepsgebeuren niet is bewezen. Het wordt nog een spannende strijd, daar in Leeuwarden. Maar daarop zal Groningen nog lange tijd moeten wachten.

'ZEUREN'

In de krant van 19 juli 1990 stond het artikel "Politie komt nauwelijks meer aan gewoon werk toe". Storend is het, dat er weer breeduit gezegd wordt dat de Wolters Noordhoff krakers de politie deze overlast bezorgden. Men haalt hier terloops ook nog weer de dood van een kraker aan. Vooral de inzet van honderden politiemensen tijdens het proces van de WNC krakers zorgde voor meer overlast dan voor rust. Deze inzet van politie bestond uit, bereden politie, rijkspolitie, motoragenten, pelotons ME-ers en arrestatieeenheden in burger. Het was dan ook schromelijk overdreven qua aantal politie-eenheden op zo'n 40 à 50 krakers en sympathisanten.

Wat ik in het artikel mis, is dat de politie wel tijd heeft gehad om een brochure in elkaar te flansen over de gebeurtenissen van de ontruiming, onder de titel "De slag om het WNC" Laat de politie voortaan niet zeuren dat ze niet meer aan gewoon werk toekomen. Ook dat is zeer overdreven.

Groningen,

ANTON KIERINGS

NV/HN 30/7

NV/HN 29/7

Hirsch Ballin

Rechten anonieme verdachten gelijk

DEN HAAG/GRONINGEN — Gedetineerden die weigeren hun identiteit bekend te maken hebben in beginsel dezelfde rechten als gedetineerden die zich wel bekend maken. In de praktijk is het wel mogelijk dat het onbekend zijn met de identiteit kan leiden tot complicaties bij het beschikbaar stellen van geld en goederen aan een verdachte.

Dat heeft minister Hirsch Ballin van Justitie geantwoord op schriftelijke vragen van het Groen Linkse Kamerlid Van Es. Zij stelde haar vragen naar aanleiding van problemen die zich voordeden rond de krakers van het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen.

Hirsch Ballin vindt het toelaatbaar dat in het kader van het recherche-onderzoek de kentekennummers zijn gecontroleerd van bezoekers van de gedetineerde krakers. Dit gebeurde om te pogen alsnog de identiteit van de krakers te achterhalen.

Hirsch Ballin: Kentekennummers zijn niet intiem

DEN HAAG (ANP) – „Kentekennummers zijn voor een ieder waarneembaar en hebben op zichzelf geen intiem karakter", meent minister Hirsch Ballin van justitie.

Hij antwoordde dat op vragen van het Kamerlid Van Es van Groen Links na klachten van anonieme, gedetineerde krakers dat de recherche nummerborden van bezoekers aan de gevangenis heeft nagetrokken. Hirsch Ballin vindt dat geen schending van de privacy.

Ook zei hij het niet vreemd te vinden dat bij het ontbreken van namen geld en goederen niet of te laat bij de gedetineerden werden afgeleverd.

TROUW 29/7

NvHN 30/7

Bijna alle krakers in hoger beroep

Van onze justitiemedewerkster

GRONINGEN — Van de 127 verdachten van de krakersrellen rond het Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen zijn er 125 in hoger beroep gegaan tegen het vonnis van de Groninger rechtbank. Op 17 juli waren zij wegens openlijke geweldpleging veroordeeld tot gevangenisstraffen van maximaal acht weken. Meteen na de uitspraak stelde het Openbaar Ministerie in alle gevallen hoger beroep in.

Een tiental verdachten is nog niet voor de rechter geweest. In hun geval werd de zaak aangehouden of de dagvaarding nietig verklaard.

Boetes geëist tegen krakers

Tribune van rechtbank ontruimd na handgemeen

Van onze justitiemedewerkster

GRONINGEN - De publieke tribune van de Groninger rechtbank is vanmorgen ontruimd na een handgemeen in de rechtszaal, waarbij ook een advocaat betrokken was (zie ook pagina 1). Er speelde een strafzaak tegen veertien krakers, die verdacht worden van huisvredebreuk in de voormalige discotheek Mazzo in de Oosterstraat in Groningen. Een vrouwelijke verdachte die samen met een paar medeverdachten haar beurt afwachtte op de publieke tribune, sprong opeens over het afscheidingshekje en werd door parketwachters in de kraag gegrepen.

De verdachte die op dat moment terecht stond liep op het tumult af en werd toen ook vastgepakt door de parketpolitie. Zijn Amsterdamse advocaat mr. P.J.M. Seegers mengde in dit handgemeen en werd tenslotte zelf door de parketpolitie in een klemgreep genomen. Politierechter mr. J.H. Praktiek besloot vervolgens de publieke tribune te laten ontruimen, waarna de behandeling van de zaak werd voortgezet.

Op 4 april van dit jaar besloot burgemeester J. Staatsen de gekraakte discotheek te ontruimen wegens verstoring van de openbare orde. Vanuit Mazzo werd namelijk actie gevoerd tegen de ontruiming van een ander kraakpand in de Oosterstraat. Daarbij zou er met stenen en verfbommen zijn gegooid.

Op 10 april ging een groep krakers de discotheek binnen en werkte de nieuwe huurder eruit. Kort daarna werd het pand door de ME weer ontruimd. Wegens huis- of lokaalvredebreuk eiste officier van justitie mr. C.J. van Epenhuysen vanmorgen tegen alle verdachten een boete van 250 gulden.

De advocaten mr. Seegers en zijn collega mr. Eelsing vinden dat hun cliënten niet veroordeeld kunnen worden. Zij uitten kritiek op het, volgens hen, onrechtmatige ontruimingsbevel van burgemeester Staatsen op 4 april. Seegers noemde het huurcontract met de nieuwe gebruiker "een schijnhandeling". Volgens hem was het pand destijds niet feitelijk in gebruik en kan er daarom geen sprake zijn van huis- of lokaalvredebreuk.

Eén van de verdachten maakte vanmorgen bezwaar tegen de procedure bij zijn aankomst in de rechtbank. Volgens de man was hij vergeleken met een fotoboek van verdachten van de krakersrellen rond het Wolters Noordhoffcomplex.

Mr. Praktiek zal op 3 augustus vonnis wijzen.

Parketpolitie overmeestert advocaat

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De parketpolitie heeft vanmorgen in de rechtszaal van de Groninger rechtbank de Amsterdamse advocaat mr. J. P. M. Seegers overmeesterd, nadat hij zich had gemengd in een handgemeen tussen agenten en krakers. De raadsman trad op voor een groep krakers, die in april een Gronings pand opnieuw kraakte en zich daarbij volgens Justitie schuldig maakte aan huisvredebreuk.

Toen één van de verdachten voor de rechter stond, klom een kraakster die op haar beurt wachtte over het hekje van de publieke tribune. Agenten brachten haar terug naar de tribune, waar een opstootje ontstond tussen politie en krakers. Toen de advocaat wilde ingrijpen, raakte hij betrokken bij het handgemeen en werd overmeesterd.

NvHN 27/7

Wegens lokaalvredebreuk

Krakers discotheek krijgen een voorwaardelijke boete

NvhN 3/8

Van onze justitiemedewerkster

GRONINGEN - De politierechter in Groningen heeft vanmorgen veertien krakers wegens lokaalvredebreuk veroordeeld tot een voorwaardelijke boete van 250 gulden. De groep was op 10 april de voormalige discotheek Mazzo in de Oosterstraat in Groningen binnengegaan. Daarbij werd de huurder van het pand naar buiten gewerkt.

Een week eerder had burgemeester J. Staatsen de gekraakte discotheek laten ontruimen wegens verstoring van de openbare orde. Vanuit Mazzo werd toen actie gevoerd tegen de ontruiming van en ander pand in de Oosterstraat. Daarbij zou ook met stenen zijn gegooid. De krakers zelf hebben dit steeds ontkend. Zij beschouwden de nieuwe gebruiker van Mazzo als een schijnhuurder.

Tijdens de behandeling van de strafzaak vorige week ontstond er in de rechtszaal een opstootje, waarin ook raadsman mr. P.J.M. Seegers betrokken raakte. Evenals een aantal verdachten werd hij tenslotte door de parketpolitie overmeesterd, waarna de publieke tribune werd ontruimd. Vanmorgen deden er zich geen incidenten voor.

Lafbekken

Ik wil even reageren op het artikel van de vredelievende burger in uw rubriek 'als u mij vraagt...' d.d. 18 juli 1990. Op hetgeen wat hij/zij stelde, dat de ME een gevolg van bedreiging van de rechtstaat is, daarmee reageerde hij/zij op een ingezonden stuk van mevrouw A. Oling - van Gool, die schreef een actiegroep te verkiezen boven een ME'er. Dit is volgens mij zeer gezond.
Deze vredelievende burger (?) durft haar/zijn naam niet onder het geschrevene te zetten, zou ze soms ook kattekwaad hebben uitgehaald in het verleden? Mensen die anonieme stukken in de krant schrijven kunnen beter iets anders in die tijd gaan doen.
Op anonieme schrijvers zit geen mens te wachten. De Gezinsbode kan dergelijke onrustzaaiers, die onder anonimiteit wensen te schrijven, beter uitsluiten.
Het zijn in mijn ogen gewoon lafbekken en niets anders.

Met vriendelijke groeten,

Anton Kierings.

Naschrift redactie: Er kunnen redenen zijn waarom iemand zijn naam terecht niet bekend maakt. Maar in principe hebt u gelijk.

Gezinsbode 10/8

Advocaat overweegt zwartboek samen te stellen over korps Hoogeveen:

15/8 '90 NvhN

'Politie niet altijd je beste kameraad'

● *Met een politiehond wordt een verdachte uit de bosjes gehaald...*

● *... waarna een hardhandige arrestatie volgt.* *(Foto's: Archief NvhN)*

"Natuurlijk vinden wij het niet prettig geweld toe te passen bij arrestaties. Maar in sommige gevallen heeft praten geen enkele zin; dan stemmen we ons gedrag af op dat van de arrestant." Hoofdinspecteur Albert Oppers van de Hoogeveense gemeentepolitie erkent dat sommige agenten in zijn korps vaker naar de wapenstok grijpen of een politiehond inzetten dan werkelijk nodig is. Hij is al geruime tijd op de hoogte van de vele klachten over het gedrag van de Hoogeveense dienders. "Maar ze zeggen weleens: het land krijgt de regering die het toekomt. Zo ligt het eigenlijk ook met de plaatselijke bevolking en de politie," zegt Oppers. In zijn visie is er geen enkele tastbare reden is om het beleid van de Hoogeveense politie om te gooien.

Deze week maakte de Hoogeveense advocaat mr. H.J. Pellinkhof bekend dat hij overweegt een zwartboek samen te stellen over het gedrag van de plaatselijke politie. Enerzijds wil de raadsman de Hoogeveners informeren over wat hij noemt 'de andere kant van hun politie'. Anderzijds vindt hij het de hoogste tijd dat slachtoffers van intimidatie en geweldpleging door de politie eens aan het woord komen.

Van onze verslaggeefster Esther Kuilema

Volgens de advocaat hebben hem de afgelopen 7 jaar honderden klachten bereikt over de houding van de Hoogeveense agenten. "Uit verhalen blijkt dat de politie echt niet altijd je beste kameraad is. De klachten komen vaak op hetzelfde neer. Zo hebben arrestanten bijvoorbeeld meer dan eens bevroren brood gekregen. Anderen kregen geen koffie of werden veel te laat gelucht. Heel vervelend voor de betrokkenen," meent Pellinkhof.

Oppers geeft toe dat er nogal wat organisatorische haken en ogen zitten aan de arrestantenbewaking. "Wij hebben nog steeds geen professioneel bewakingsteam. Bovendien beschikken wij over minder goede accommodatie dan andere korpsen," zegt de hoofdinspecteur. "Een verdachte moet elke dag een half uur worden gelucht. Wanneer die luchtpauze om wat voor reden dan ook een kwartier of een half uur wordt uitgesteld, raakt de arrestant -heel begrijpelijk- geïrriteerd."

Hetzelfde gebeurt volgens Oppers wanneer de verdachte bevroren brood krijgt voorgezet. "Wij zouden het natuurlijk best buiten de cel kunnen laten ontdooien. Maar dat is twee keer zoveel werk. Daarom wordt het brood meestal in bevroren toestand naar de cel gebracht. Ik weet wel dat dat voor de arrestant niet zo prettig is, maar wij hebben nu eenmaal te weinig mensen om dergelijke situaties te voorkomen."

Volgens professor C. Fijnaut, hoogleraar Strafrecht en Criminologie, is een dergelijke behandeling geen onbekend verschijnsel in de wereld van de politie. Uit onderzoek is, aldus Fijnaut, gebleken dat 80 tot 90 procent van de klachten over het gedrag van de politie betrekking heeft op de omgangsvormen. "Arrestanten storen zich bijvoorbeeld vaak aan het taalgebruik of de onvriendelijke houding van sommige agenten. Als blijkt dat de kritiek terecht is, dan moet het korps intern eens onderzoeken hoe de situatie kan worden verbeterd. Een agent hoort naar mijn idee namelijk altijd zelf het goede voorbeeld te geven."

Advocaat Pellinkhof spreekt hier van 'vrij onschuldige gebeurtenissen, die echter veel te vaak voorkomen'. De jurist: "Erger is het wanneer de politie geweld toepast, mensen intimideert of te pas en te onpas diensthonden inzet. Volgens mijn cliënten zijn sommige Hoogeveense agenten daar niet vies van. Het vervelende is alleen dat het korps dit soort ernstige beschuldigingen altijd ontkent."

Oppers laat echter weten dat alle serieuze klachten altijd tot op de bodem worden uitgezocht. "In geval van een conflict proberen we de zaak natuurlijk altijd eerst via een gesprek te sussen. Desondanks constateer ik dat er dit jaar vaker dan voorheen gebruik is gemaakt van een politiehond. In 1989 hebben wij acht maal een hond ingezet. Dit jaar zijn er al zeven probleemgevallen geweest waarbij we -terecht of onterecht- een hond hebben gebruikt."

Volgens Oppers is ook deze ontwikkeling voor een deel te wijten aan het gebrek aan mankracht. "Zodra er ergens een vechtpartij uit de hand dreigt te lopen, sturen we er meteen een aantal agenten op af. Maar op bepaalde tijdstippen is er te weinig personeel in dienst. In zo'n geval nemen we wel eens een hond mee. En meestal wordt juist dank zij de aanwezigheid van een diensthond voorkomen dat de situatie escaleert; er gaat een enorm preventieve werking vanuit."

Vechtersbazen

Afgelopen zondag moest de Hoogeveense politie op verzoek van de NS 'een stuk of vier vechtersbazen' uit de trein Meppel-Hoogeveen te halen. De politie rukte uit met vier man en een diensthond. Eenmaal op het station bleek het echter om één persoon te gaan, die in de trein op de vuist was gegaan met een conducteur. Hoewel de politie ver uit in de meerderheid was, kon de boosdoener pas na inschakeling van de diensthond worden overmeesterd. Oppers: "Ik geef toe dat de betrokken agenten in dit geval te ver zijn gegaan. Toen bleek dat er slechts één persoon in in het geding was, die bovendien ongewapend was, hadden de agenten de hond op afstand moeten houden. Een hond is een groot machtsmiddel waarop je pas na zorgvuldige afweging een beroep kunt doen."

De Hoogeveense jurist Pellinkhof heeft in het verleden al vaker het gedrag van de plaatselijke politie aan de kaak te gesteld. Zo diende hij anderhalf jaar geleden een aanklacht in bij de hoofdofficier van Justitie in Assen. De politie zou bij de arrestatie van zijn cliënt de grens van het toelaatbare geweld hebben overschreden. Na een uitgebreid onderzoek van de Rijksrecherche kwam de hoofdofficier tot de conclusie dat de betreffende agenten niet buiten hun boekje waren gegaan, en dat vervolging derhalve geen enkele zin had.

Vorige maand kwam de Hoogeveense politie opnieuw in opspraak. Ditmaal beklaagde Pellinkhof zich bij de politierechter in Assen over de behandeling van drie van zijn cliënten, die bij een politieactie in Hoogeveen beetwonden hadden opgelopen. Ook zouden de agenten zich bij die actie -opgejut door omstanders- provocerend hebben gedragen.

Op dit moment buigt de raadsman zich opnieuw over de mogelijkheden van een aanklacht tegen de politie. Bij een confrontatie tussen enkele dienders en een groep dronken jongeren, drie weken geleden, zou zijn cliënt zodanig zijn toegetakeld, dat hij door een arts moest worden behandeld. "Het opmerkelijke is dat Justitie en de politie de klachten stelselmatig van de hand wijzen," zegt Pellinkhof. "Dat is best wel eens frustrerend. Vooral voor mijn cliënten. Die voelen zich in sommige gevallen ronduit machteloos."

Professor Fijnaut is van mening dat de politie klachten over haar optreden niet zomaar naast zich neer moet leggen. "Agenten hebben de plicht zich behoorlijk te gedragen. Mochten er toch klachten zijn, dan moeten die serieus in behandeling worden genomen. Wanneer ze niet terecht blijken, kan de politie ze ontzenuwen. Is de kritiek wel gegrond, dan moet de korpsleiding à la minute ingrijpen," aldus de hoogleraar.

Maar voor Pellinkhof is de maat inmiddels vol. De raadsman noemt een zwartboek, waarin alle klachten over de Hoogeveense politie kunnen worden opgenomen, 'een prima uitlaatklep' voor zijn klanten. "Daarnaast is zo'n zwartboek misschien het laatste redmiddel om de houding van de agenten te veranderen. Ik begrijp gewoonweg niet waarom ze tot op heden niet gevoelig zijn gebleken voor al die kritiek," verzucht de jurist. "Ik praat er ook wel eens met collega-advocaten in andere plaatsen over. Die worden vrijwel nooit met dergelijke klachten geconfronteerd. Het is dus kennelijk niet onmogelijk om je als agent wat vriendelijker en verdraagzamer op te stellen," meent Pellinkhof.

Brochure Wolters Noordhoff Complex

Op vragen van Groen Links over 'de brochure de slag om het WNC-complex' antwoordt de Burgemeester namens het College dat het een goede zaak is om de vele medewerkers die betrokken zijn geweest bij de operatie een totaal beeld aan te bieden. De brochure is niet bedoeld als evaluatie van de gebeurtenissen, maar geeft een beeld van de situaties rondom het complex en ervaringen van een aantal betrokken ambtenaren. De brochure wordt niet meer verspreid omdat degenen voor wie de brochure bestemd was inmiddels een exenplaar hebben. Tenslotte heeft de brochure f9.000,- gekost; dit bedrag past in het communicatiebeleid van de politie.

Concernbrief Gem. Gron. 21/8

B en W zien geen kwaad in boekje 'Slag om het WNC'

Het college van B en W ziet geen kwaad in de uitgave van het boekje 'De Slag om het WNC', dat na de ontruiming van het Wolters- Noordhoff-complex onder politiepersoneel en andere betrokkenen werd verspreid. In antwoorden op schriftelijke vragen van Groen Links zegt het college het een goed idee te hebben gevonden medewerkers die betrokken zijn geweest bij de ontruiming van het WNC een totaalbeeld van de operatie aan te bieden in de vorm van een boekje.

De uitgave (kosten 9000 gulden) past volgens het college in het communicatiebeleid van de politie.

Groen Links vond het boekje aanstootgevend. De Slag om het WNC, met op de cover een tekening van een kraker met hanekam die door de ME wordt afgevoerd zou zijn gekenmerkt door eenzijdigheid, subjectiviteit en zelfgenoegzaamheid:

GEZINSBODE 24/8

Staatsen na kritiek Groen Links

'WNC-brochure was onderdeel communicatie politie' 24/8

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De uitgave 'De slag om het WNC' van de Groninger gemeentepolitie was bedoeld als middel van interne communicatie. Volgens burgemeester Jos Staatsen was het "een goed idee" van de politie om alle betrokkenen van de grootschalige politie-operatie rond de ontruiming van het kraakcomplex een totaalbeeld van de acties te geven. Staatsen reageert hiermee op de kritiek in de gemeenteraad van Groen Links, dat meende dat het boekwerkje als een smakeloos "spannend jongensboek" is geschreven.

Volgens Groen Links worden in het boekwerkje de krakers als groep gecriminaliseerd. Op de de kritiek van Groen Links op de inhoud van de brochure gaat Staatsen niet in. Hij beperkt zich tot de mededeling: "De brochure is niet bedoeld als evaluatie van de gebeurtenissen."

Het boekwerkje 'De slag om het WNC' heeft 9000 gulden gekost. Volgens Staatsen past een dergelijke uitgave in het communicatiebeleid van de gemeentepolitie. De verspreiding ervan is inmiddels gestaakt. Staatsen: "Degenen voor wie de brochure was bestemd, hebben inmiddels een exemplaar."

Kraakpoging

GRONINGEN — De Groninger politie heeft een poging tot het kraken van een pakhuis in de Papengang verijdeld. Vier mensen zijn vanochtend op heterdaad betrapt bij het inslaan van een ruitje. De vier probeerden de agenten er nog van te overtuigen, dat ze toestemming hadden van de eigenaar om het pand te betreden. Dit mocht niet baten, ze zijn aangehouden voor vernieling. De politie is getipt door buurtbewoners.

15/8 NvhN

GRON.
Stadsblad 22/8

WOLTERS NOORDHOFF COMPLEX

Geen overbodige luxe

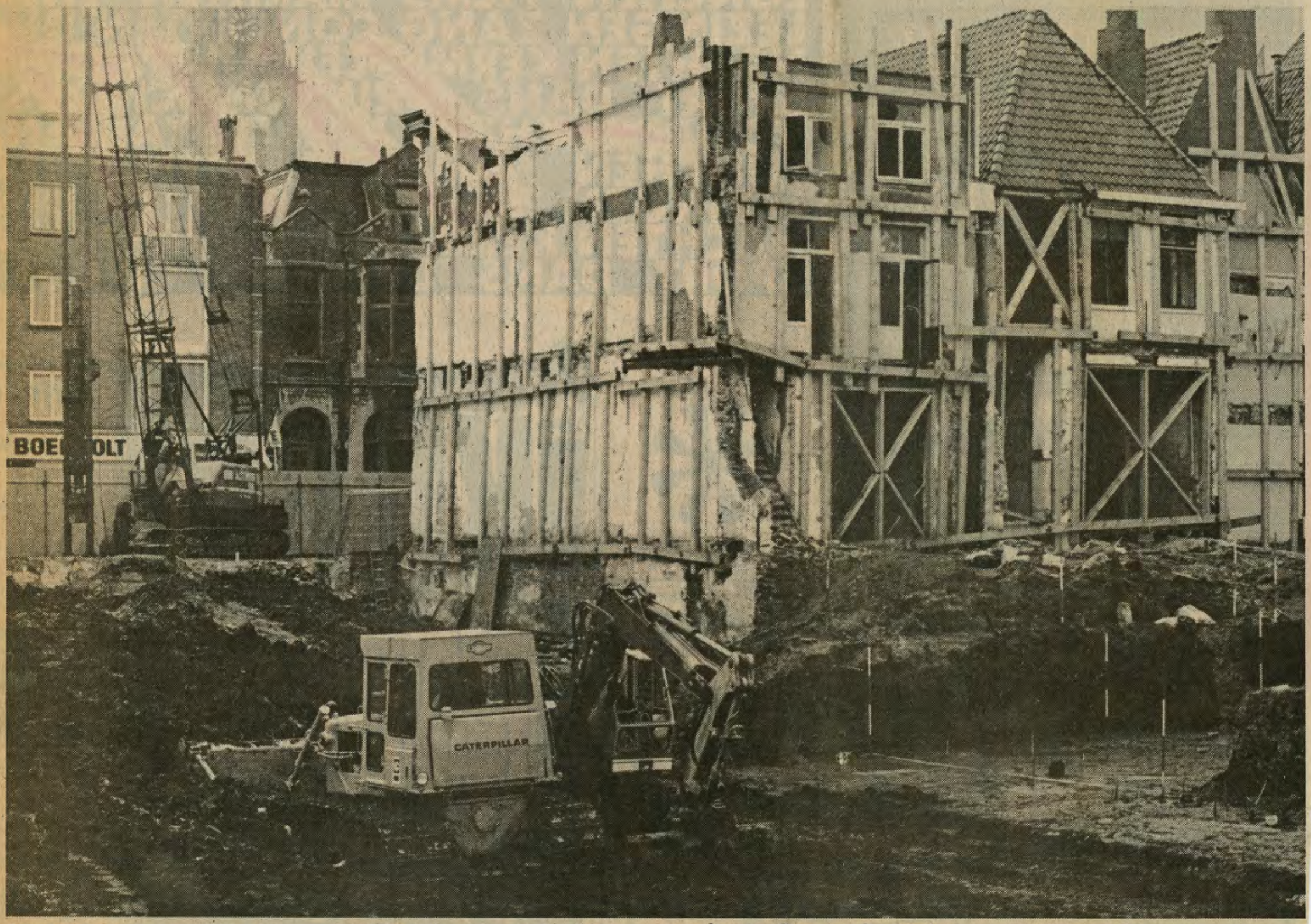

GRONINGEN - Ongetwijfeld is het veel stadjers opgevallen dat de resterende panden van het voormalige Wolters Noordhoff Complex dik in de stutten staan. Dat die maatregel geen overbodige luxe is, blijkt sinds vorige week vrijdag. Op die dag namelijk is de aannemer begonnen met het heien en niet zo zachtjes bovendien.
De hele dag door 'schudden' de omliggende panden op hun grondvesten. Geen wonder dus dat de overblijvende panden zo goed zijn ingepakt. Een en ander heeft echter wel tot gevolg dat de eigenaars van de belendende percelen hun hart vasthouden. Van dag tot dag controleren ze de muren van hun bezit op scheurtjes en/of verzakkingen. ,,Als dat maar goed gaat'', dacht Stadsbladfotograaf Jan Willem van Vliet en maakte een kiekje van de situatie.

NvHN 16/9

Vermeende RAF-sympathisant spreekt van 'beroepsverbod'

PTT wil WNC-arrestant niet langer als sorteerder

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De PTT in Groningen is een ontslagprocedure begonnen tegen één van de arrestanten van het Wolters-Noordhoffcomplex die al elf jaar bij het bedrijf werkzaam is als sorteerder. De PTT meent dat deze H.A. (38) bij zijn collega's en het publiek bekend staat als 'RAF-sympathisant' en 'leider van de krakers'. Hoewel hij zich nooit onbetrouwbaar toonde, zoals de PTT schrijft aan de kantonrechter, wil het bedrijf voorkomen dat door publicaties rond zijn persoon risico's ontstaan voor de goede naam van de PTT en de vertrouwensrelatie waarvan het bedrijf afhankelijk is.

De zaak wordt deze week aan het licht gebracht door het blad 'Klassenstrijd' van de Socialistische Arbeiders Partij(SAP). De PTT zegt niet op de zaak in te willen gaan uit privacy-overwegingen voor de betrokkene en omdat de zaak nog onder de rechter is. "Wat betrokkene zelf doet, is zijn zaak," aldus en PTT-woordvoerder die wel kwijt wil dat de ontslagreden niet de politieke overtuiging van A. is, maar een andere. Welke wil de woordvoerder niet zeggen.

A., wiens PTT-baan in de media overigens nooit is gemeld, woonde niet in het kraakcomplex, maar was wel betrokken bij de rellen in mei. Hij is op de dag van zijn vrijlating — A. zat vanwege een leidersrol twee weken langer vast dan het gros van de krakers — door de PTT op non-actief gesteld. A. vindt dat sprake is van een 'beroepsverbod' door de PTT. Hij zegt in het SAP-blad: "Ik mag me blijkbaar niet solidair verklaren met iedereen die zich verzet tegen uitbuiting en onderdrukking.

klassenstrijd - 4 aktueel

PTT Post wil beroepsverbod WNC-arrestant

Wat de PTT wil is in feite ...s anders dan een onom- ...bod ... | van de 136 aangeklaagden in het proces ... krakers | krakers van het W... Groning...

Daarover praat ik met mijn collega's, over dingen die in het nieuws zijn. Ik ga met mijn collega's natuurlijk niet praten over de juistheid of onjuistheid van de tactieken van de RAF, dat heeft geen enkele zin. Maar ik praat uiteraard wel over dingen die in de stad gebeuren, dus ook over het WNC. Dat doet iedereen."

De PTT weigerde volgens A. eerder personeel wegens politieke overtuiging: "Nu de PTT geprivatiseerd is, gooien ze er nog een schepje bovenop. Nu willen ze via de kantonrechter iemand die er al elf jaar werkt op grond van zijn politieke ideeën ontslaan."

A. werd door de rechter een leidende rol toegedicht in de Groninger krakersrellen van mei. Hij kreeg, samen met nog iemand, twee weken meer gevangenisstraf dan het gros van de krakers. Twee jaar geleden kwam A.'s RAF-sympathie in het nieuws toen hij in Westduitsland met een koffer vol RAF-literatuur werd aangehouden. Hij zat een half jaar vast, maar kwam niet voor de rechter. A. zegt tegen het SAP-blad dat de PTT niet voor niets juist hèm wil ontslaan: "De PTT heeft het liefst onmondige mensen in dienst. Is het toevallig dat ik de laatste jaren één van de woordvoerders was van het 'nachtwerkersoverleg', de meest radicale groep PTT-ers in Groningen?"

De zaak tegen A. dient de volgende week achter gesloten deuren.

PTT wil van 'krakersleider' af

Van onze correspondent

GRONINGEN – De PTT in Groningen is een ontslagprocedure begonnen tegen de 38-jarige werknemer die het brein zou zijn geweest achter de krakersrellen rond de ontruiming van het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex (WNC) in Groningen. De Groninger is al elf jaar bij de PTT als nachtwerker op de sorteerafdeling in dienst.

Al op de dag dat de WNC-arrestant op vrije voeten kwam stelde de PTT hem op non-actief. „Hoewel de man zich nooit een onbetrouwbare medewerker heeft getoond", schrijft de PTT aan de kantonrechter, „vormen de publikaties rond werknemer – in de kranten opgevoerd onder zijn initialen – en de bekendheid van zijn verhaal onder honderden collega's te Groningen een serieus risico voor de goede naam van PTT Post en de vertrouwensrelatie met het publiek."

Volgens het verzoekschrift de arbeidsovereenkomst te ontbinden staat de man onder vele PTT'ers bekend als sympathisant van de Rote Armee Fraction en leider van de WNC-krakers. „Het is niet bepaald ondenkbeeldig dat voor een breder publiek een verhaal ontstaat dat 'de leider van de krakers' 's nachts hun vertrouwelijke post staat te sorteren," schrijft de PTT.

Dat de PTT de WNC-arrestant niet langer als postsorteerder wil, is naar buiten gebracht door het orgaan 'Klassenstrijd' van de Socialistische arbeiderspartij (SAP). Een woordvoerder van de PTT in Den Haag bevestigt dat het bedrijf de WNC-arrestant wil ontslaan.

Hij ontkent echter dat de ontslagprocedure te maken heeft met de betrokkenheid van de man bij de krakersrellen of met zijn links-radicale sympathieën. „Het heeft er hooguit zijdelings mee te maken," aldus de woordvoerder, die verder niets wil zeggen zolang de zaak onder de rechter is.

De PTT-werknemer is furieus over de lopende ontslagprocedure. „Ik mag me blijkbaar niet solidair verklaren met iedereen die zich verzet tegen uitbuiting en onderdrukking. Daarover praat ik met mijn collega's, over dingen die in het nieuws zijn. Ik ga natuurlijk niet met hen over de juistheid of onjuistheid van de tactiek van de RAF praten, dat heeft geen enkele zin. Maar ik praat uiteraard wel over dingen die in de stad gebeuren, dus ook over het WNC. Dat doet iedereen. Wat de PTT wil is in feite niets anders dan een beroepsverbod."

In geen van de publikaties naar aanleiding van de gebeurtenissen rond de ontruiming van het WNC is overigens melding gemaakt van het feit dat één van de arrestanten werkzaam was bij de PTT.

De werknemer was een regelmatig bezoeker van het gekraakte complex, maar woonde elders. Tijdens de rechtszaak werd hij aangemerkt als het grote brein van de ongeregeldheden. Hij kreeg samen met een ander die een leidende rol zou hebben gehad, twee weken meer gevangenisstraf dan het merendeel van de krakers. Twee jaar geleden werd hij met een koffer vol RAF-literatuur aangehouden in West-Duitsland. Hij zat enkele maanden vast, maar kwam niet voor de rechter.

Trouw 11/9

Volkskr. 11/9

PTT Post vraagt ontslag ex-kraker Wolters-Noordhoff

Van onze verslaggever

GRONINGEN — PTT Post in Groningen is een ontslagprocedure begonnen tegen een werknemer die een vooraanstaande rol heeft gespeeld bij de rellen rond de ontruiming van het gekraakte Wolters-Noordhoffcomplex (WNC) in Groningen.

Volgens een zegsman van de PTT is dat niet de reden voor de ontslagaanvrage. Welke die wel is, wil de PTT-woordvoerder niet zeggen: „Omdat er privacy in het geding is en bovendien ligt de kwestie nu bij de rechter."

Het blad Klassenstrijd van de Socialistische Arbeiders Partij onthult dat de ontslagaanvrage de 38-jarige H. A. betreft, die sinds elf jaar als sorteerder in dienst is bij de PTT.

Uit het PTT-verzoekschrift tot ontbinding van de arbeidsovereenkomst met A. citeert het blad: „Betrokkene staat onder vele PTT'ers bekend als RAF-sympathisant en 'leider van de krakers'. Onverlet de juistheid of onjuistheid van deze kwalificaties zijn de verhalen op zich een feit. Niettegenstaande het feit dat werknemer zich nooit een onbetrouwbare medewerker heeft getoond, acht PTT Post het risico voor de goede naam van PTT Post en de vertrouwensrelatie met het publiek niet langer aanvaardbaar."

Voor zijn aandeel in de WNC-ongeregeldheden kreeg de Groningse PTT-sorteerder een gevangenisstraf die twee weken langer was dan die welke het overgrote deel van de arrestanten kreeg opgelegd van de rechtbank in Groningen. Op de dag van zijn vrijlating werd A. door de directie van PTT Post op non-actief gesteld. A. noemt de actie van de PTT-directie „een poging tot een beroepsverbod". De kantonrechter doet op 17 december uitspraak in deze zaak.

Kamervragen Groen Links

Handtekeningen PTT'ers voor 'krakersleider'

GRONINGEN — Het Groen Links-kamerlid Paul Rosenmöller heeft Kamervragen aan de minister gesteld over de ontslagprocedure die door de PTT tegen de Groninger krakersleider Hans A. is ingezet. In Groningen zijn enkele personeelsleden van de PTT-post, waar A. als nachtsorteerder werkt, een handtekeningenactie begonnen tegen de stelling van hun directie dat er risico's kleven aan de publieke beeldvorming rond de 'krakersleider' en 'RAF-sympathisant'.

A. zat voor zijn aandeel in de Groninger krakersrellen van mei twee maanden vast en verscheen daardoor niet op zijn werk. De PTT grijpt dit verzuim, naast de politieke ideeën van A., aan als ontslaggrond. Rosenmöller vraagt de minister of het Arbeidsrecht dit toelaat en vraagt de minister om uitleg over de kwestie in Groningen. Mocht het ontslag op deze, volgens Rosenmöller verwerpelijke, gronden plaatsvinden, dan wil de politicus een aanpassing in het ontslagrecht om dit in de toekomst te voorkomen.

zie ook pagina 17

NuhN 12/9

Hans A. meer lastpak dan bedrijfsrisico

NvhN 12/9

PTT wil geen 'krakersleider' tussen post

● *Het 'ingooien' van de post gebeurt aan de Achterweg nog steeds op dezelfde manier. Hans A. deed het 's nachts, als part-time medewerker, maar de PTT-directie wil de links-extremist ontslaan.*
(Foto: Archief NvhN)

De PTT in Groningen grijpt de gevangenisstraf die de 38-jarige sorteerder Hans A. dit jaar uitzat voor zijn betrokkenheid bij de Groninger krakersrellen, aan als reden voor ontslag. Twee maanden verzuim door schuld, vindt men daar. Maar in het ontbindingsverzoek aan de rechter schrijft de PTT ook over A's sympathie voor de terroristische organisatie 'Rote Armee Fraktion' en over A.'s leidende rol bij de krakersrellen onlangs in

Van onze verslaggever Hans Leber

Groningen. De links-extremist vormt een risico voor de goede naam en het vertrouwen dat het publiek in de PTT stelt, schrijven de PTT-juristen. Hans A. daarentegen weet zeker dat zijn politieke overtuiging hem misschien zijn baan kost: "Er is sprake van een beroepsverbod", zei hij onlangs tegen een blad van de Socialistische Arbeiders Partij.

De Groninger links-extremist Hans A. is geabonneerd op een plaats in de krantekolommen. In 1988 werd hij op doorreis naar Oostduitsland in de Westduitse grensplaats Helmstedt door de politie uit een toeristenbus geplukt nadat bij douanecontrole in het bagageruim van de bus een koffer RAF-boeken was aangetroffen. De 90 exemplaren van het boek 'Widerstand heißt Angriff' bevatten geschriften van de terroristische Duitse organisatie Rote Armee Fraktion. In Nederland mag iemand bij wijze van spreken een vrachtwagenlading van deze boeken rondrijden, in Westduitsland ligt dat anders. Daar is het bezit van meer dan één exemplaar verboden en verdacht. A. ontkende overigens altijd dat het zijn koffer was, maar zat wel een half jaar in voorarrest. Het kwam nooit tot een rechtzaak. "Als we de zaak voor de rechter brengen, heeft hij in voorarrest de te verwachten straftijd al uitgezeten", zei een woordvoerder van de Westduitse justitie destijds.

Hans A. was bevriend met een andere links-extremistische Goninger, Paul Moussault. Die laatste was redacteur van de 'Knipselkrant', een gestencild periodiek dat over de activiteiten van links-extremistische groepen berichtte, waaronder ook over die van de de RAF.

Toen op 27 mei in Groningen de 137 krakers en sympathisanten van het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex na een politiebelegering naar buiten kwamen, viel tussen de groep één figuur op: De leeftijd, de lengte van zijn haren en een rustige blik dissoneerden met die van zijn jongere collega-bezetters. Hoewel A. onder zijn krakersvrienden bekend staat als "aardig, zacht en geweldloos", werd hem door de rechter een leidersrol toegerekend in de organisatie van de Groninger krakersrellen. Samen met nog iemand kreeg A. acht weken onvoorwaardelijke gevangenisstraf. Dit was twee weken meer dan de rest van de krakers.

Anders dan in Westduitsland, was A. dit keer veroordeeld. Vooral deze laatste omstandigheid is voor de PTT reden de nachtsorteerder de deur te wijzen. Na zijn vrijlating in augustus bleek hem dat hij op non-actief was gesteld door zijn werkgever. In het ontbindingsverzoek van de PTT aan de rechter staat weliswaar dat A. als sorteerder nimmer het vertrouwen van het bedrijf schaadde, maar er valt ook te lezen: 'Betrokkene staat onder vele PTT-ers bekend als 'RAF-sympathisant' en 'leider van de krakers'. Onverlet de juistheid of onjuistheid van deze kwalificaties, zijn de verhalen op zich een feit. Het is bepaald niet denkbeeldig dat voor een breder publiek een verhaal kan ontstaan dat de 'leider van de krakers' 's nachts hun vertrouwelijke post staat te sorteren'.

Luie donders

Hans A. maakte deel uit van een nachtploeg sorteerders die twee of drie nachten per week de binnenkomende post verwerkt. Een kleine rondgang langs A.'s PTT-collega's in full-time vaste dienst, maakt duidelijk dat Hans A. in zijn vrije tijd geen kopjes thee dronk met zijn chefs. "Luie donders zijn het, die jongens van de nachtploeg," zegt een PTT-employé die af en toe nachtdienst met A. draaide. Een ander beaamt: "Apart volk. Ik ken ze niet, we hebben als vaste PTT'ers niet veel contact met ze. Ze zitten ook altijd samen in de kantine, nooit bij de rest. Ze hebben nogal eens conflicten gehad met de leiding. Die lui werken op de sorteerafdeling voor een kast waar ze de post in vakjes moeten gooien.

Normaal gesproken zitten we hier op een ingooisnelheid van 1800 stuks per uur. Of hoger. Maar die boys menen dat ze het op een tempo van 1300 mogen doen. En ze zitten nogal eens met de schoenen in de kast. Dat soort dingen. Zoiets wekt wrevel, want ze worden met rust gelaten. Niemand pakt ze aan. Maar ja, 't zijn een beetje gestudeerde types hè, die precies weten wat ze wel en wat ze niet kunnen maken."

Was de PTT blij een mogelijkheid te hebben om 'lastpak' A. te lozen? Een PTT-woordvoerder ontkent dat de politieke overtuiging van A. aan zijn ontslag ten grondslag ligt, maar wil uit privacy-overwegingen niet op verdere vragen ingaan.

Ontbindingsverzoek

De jurist J.J. Groen uit het Limburgse Heerlen promoveerde onlangs op een studie over 'artikel 1639 W van het Burgelijk Wetboek' dat werkgevers de mogelijkheid biedt een ontbindingsverzoek voor een arbeidsovereenkomst in te dienen bij de rechter.

Groen hoort op van de zaak 'PTT contra krakersleider': "Het wordt druk bij de bedrijfsverenigingen als iedereen die gevangenisstraf krijgt, hiervoor wordt ontslagen," zegt de jurist. Groen stelt dat de verhouding tussen A. en zijn werkgever danig moet zijn verstoord, wil de rechter het ontbindingsverzoek toewijzen. "In dit ontwikkelde land Nederland houden we werk en privé gescheiden.

In het algemeen, bedoel ik, want de kerkgangers die hun koster 's avonds naar de bordelen zien sluipen, maken wel degelijk een goede kans als ze van die man afwillen. Maar in dit geval? In ons land wordt iemand van de CPN toch ook niet ontslagen? Ik zou er het fijne van moeten weten, maar herinner me vooral gevallen van onderwijzers op bijzondere scholen die als lid van de Janmaats Centrumpartij volgens de rechter niet te handhaven waren. Wegens het risiko van beïnvloeding van de kinderen en een verpeste relatie met collega's. Het gekke met dit artikel is, dat het verschil uitmaakt wie de rechter is. Het is ruim interpretabel. Uit mijn onderzoek bleek dat sommige rechters gemakkelijker zijn in het honoreren van een ontbindingsverzoek dan anderen."

Goede naam

De advocaat van Hans A., de Amsterdamse mr. F. van 't Hooft, meent dat de PTT weinig grond heeft om op te staan. "Uit het verzoek blijkt duidelijk dat de PTT vreest voor de goede naam en het vertrouwen van het publiek met zo'n kraker, iemand met linkse ideeën, op de sorteerafdeling. Absurd! A. is al elf jaren een betrouwbare medewerker en de PTT geeft dat toe. Hij heeft de PTT niets misdaan."

De Groninger kantonrechter buigt zich volgende week over de zaak. In het openbaar overigens, en niet, zoals deze krant eerder berichtte, achter gesloten deuren. Van 't Hooft vindt zijn oordeel van groot belang. "Als de rechter dit ontbindingsverzoek van de PTT toewijst, is iedereen in Nederland die er minder gangbare ideeën op na houdt, vogelvrij." Dat Hans A. wordt ontslagen voor verzuim, is volgens haar ook onterecht: "Hij heeft toch hoger beroep aangetekend? Stel dat-ie in hoger beroep wordt vrijgesproken, wat dan? Bovendien hebben zijn collega's uit de nachtgroep zijn diensten spontaan overgenomen gedurende die twee maanden. Zonder dat de PTT zich erom hoefde te bekommeren."

TROUW 17/9

'PTT'

Het conflict tussen de PTT Groningen en WNC-aanhestant A., werkzaam binnen haar bedrijf, vormt een interessante testcase voor de grenzen aan de vrijheid van meningsuiting in Nederland. A., sinds elf jaar postsorteerder bij de PTT, zat twee maanden in het gevang voor zijn aandeel in de rellen rond het Wolters Noordhoff-complex in Groningen en wordt omschreven als 'RAF-sympathisant' en 'extreem-links'. De PTT wil de man ontslaan, niet op grond van zijn politieke overtuiging, maar 'om te voorkomen dat

door publikaties rond zijn persoon risico's ontstaan voor de goede naam van de PTT en de vertrouwensrelatie waarvan het bedrijf afhankelijk is.'

De opstelling van de PTT is om meer dan één reden curieus. In de eerste plaats is de baan van A. nooit vermeld in de media en dit feit zou ook stellig altijd onbekend zijn gebleven indien de PTT de ontslagprocedure niet zou zijn begonnen; de PTT heeft het door haar ongewenste onheil zelf over zich afgeroepen. Ten tweede is onduidelijk hoe A. de 'goede naam' en de 'vertrouwensrelatie' van de PTT heeft bedreigd: A. heeft de afgelopen elf jaar, ook tot kennelijke tevredenheid van zijn werkgever, de post gesorteerd, zonder dat dit heeft geleid tot een verslechterde reputatie van de PTT of tot een gebrekkige postverwerking. Daarnaast is de functie van postsorteerder niet de meest machtige en gezaghebbende positie binnen het postbedrijf, zodat ook in dit opzicht gevaar voor de 'goede naam' onwaarschijnlijk is.

Het heeft er dan ook alle schijn van dat de politieke overtuiging van A. via een omweg toch een rol speelt. Het moge duidelijk zijn dat de PTT in dat geval haar hand verre overspeelt: het is niet aan haar, noch aan enig andere werkgever om het grondrecht van vrije meningsuiting aan te tasten, direct of indirect. Voor een werkgever telt slechts dat een werknemer zijn werk goed verricht, en niets meer. Beoordeling van de grenzen van vrije meningsuiting is in een democratische rechtsstaat voorbehouden aan de rechter en wetgever, niet aan de afdeling personeelszaken van de PTT.

Groningen, DRS. M. VISSER

TROUW 17/9

Uitspraak Hoge Raad over omstreden artikel 140 van groot belang

Van een onzer verslaggeefsters

AMSTERDAM – De Hoge Raad wijst vandaag zeer waarschijnlijk arrest in de zogeheten 'Mariënburcht-zaak'. Dan zal duidelijk zijn of het openbaar ministerie in 1987 al dan niet terecht gebruik maakte van het omstreden artikel 140 van het wetboek van strafrecht bij het dagvaarden van krakers van het voormalige krakersbolwerk De Mariënburcht in Nijmegen.

Artikel 140 stelt deelname aan een organisatie, die gericht is op het plegen van misdrijven, strafbaar. Ook bij de rechtszaak tegen de krakers van het Wolters Noordhoff Complex in Groningen in mei van dit jaar haalde justitie dit artikel uit de kast, wat tot felle protesten leidde van onder meer de advocaten van de verdachten.

Trouw noemde het gebruik van artikel 140 in deze zaken deze zomer 'te zwaar geschut'. ,,Artikel 140 was oorspronkelijk bedoeld om georganiseerde fraude en grootschalige heroïnehandel aan te kunnen pakken en daar moet het ook maar toe beperkt blijven. Het lijkt onlogisch, maar internationale drugshandelaren en georganiseerde fraudeurs en zelfs inbrekersbendes zijn gevaarlijker voor de rechtsorde dan krakersgroepen die luid verklaren dat de bestaande rechtsorde niet de hunne is. Hopelijk vindt de Hoge Raad dat ook. ''

Artikel 140 is jarenlang een 'slapend' artikel geweest tot het openbaar ministerie in Arnhem het in 1987 wakker schudde. Net als later in Groningen, zat justitie in Arnhem met krakers, die op 19 januari van dat jaar opgepakt waren tijdens de rellen bij de ontruiming van de Mariënburcht. Na anderhalve maand was de politie er nog niet achter wie nu stenen had gegooid, brand had gesticht en de inventaris van de NMB-bank op straat had gezet.

Nadat justitie artikel 140 'herontdekt' had, probeerde de politie de groep krakers zoveel mogelijk als 'criminele organisatie' in beeld te brengen. De Arnhemse rechtbank kwam echter tot de conclusie dat er wel een samenwerkingsverband had bestaan, maar dat dit alleen gericht was op de eenmalige ontruiming. Dat knoopte justitie goed in de oren en ging in de kraakbeweging op zoek naar een breder scala van activiteiten. Ze vond affiches tegen de apartheid in Zuid-Afrika en tegen de Leegstandswet en tekende beroep aan tegen het vonnis.

Het hof oordeelde dat het samenwerkingsverband breder was dan het plegen van slechts één enkel misdrijf en stelde justitie in het gelijk, waarop de gezamenlijke advocaten cassatie aantekenden. Het woord was aan de Hoge Raad en procureur-generaal mr. J. Remmelink liet al doorschemeren dat hij alle bezwaren tegen het gebruik van artikel 140 in dit soort zaken verwerpt.

Ook in de 'Groningse zaak' sprak de rechtbank de krakers overigens vrij van het deelnemen aan een criminele organisatie. Het Groningse openbaar ministerie kondigde daarop aan het 'principieel oneens' te zijn met het vonnis. Al eerder had de Groningse officier van justitie mr. M.H. Geerds ontkend dat justitie het gewraakte artikel alleen uit de kast gehaald had, omdat er problemen waren met de bewijsvoering. ,,Van een noodgreep was geen sprake. Artikel 140 is juist met het oog op dit soort zaken geschreven en ik ben ervan overtuigd dat de kraakbeweging een organisatie is als bedoeld in artikel 140.''

Voor de Arnhemse rechtbank zei advocaat P. Bakker Schut destijds dat de artikel 140-zaak 'bepalend is voor de toekomstige werkwijze van de politie in Nederland'. Dat zei hij omdat de politie, op grond van dit artikel, telefoon kan aftappen, informanten kan gebruiken en kraakpanden observeren. Bovendien zou, volgens de advocaten in deze zaak, iedereen die politiek actief is strafbaar verklaard kunnen worden.

'ONTSLAAN'

Aanstaande maandag komt de ontslagprocedure van de PTT versus werknemer Kraker "A" voor de kantonrechter. De PTT wil, heel begrijpelijk, van hem af. Hij is een crimineel en heeft zeer gevaarlijke en verwerpelijke politieke ideeën. Zo is hij RAF-sympathisant en heeft hij leiding gegeven aan een bende criminelen

die ik een antidemocratische en nihilistische stadsguerrilla vind.

Hiermee doel ik niet slechts op de ontruiming, maar ook op de Blitzaanval van een grote groep krakers op de OSL NAVO-voorlichtingskraam in de Guldenstraat vorig jaar mei.

Een dergelijke extremist die mijn politieke post sorteert (en wellicht opent? Mijn post is wel eens wederrechtelijk geopend..) vind ik een huiveringwekkend idee. Ontslaan die vent!!

Groningen,

MARCEL P. KORTEN, vice vz.
OSL-werkgroep Groningen

Justitie: 'Geen aanknopingsputen meer'

Onderzoek dood kraker Lupi gestopt

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — Het onderzoek naar de dood op 21 april van dit jaar van de 22-jarige Groninger kraker Marco Lupi bij het voormalige kraakbolwerk WNC, is gestopt. Niet formeel, want de zaak is niet opgelost. Maar op het politiebureau houden de rechercheurs van de Groninger politie zich niet meer met de zaak bezig.

"Er is geen aanknopingspunt meer," aldus officier van Justitie mr. M.H. Severein. De vraag of Lupi door 'geweld van buiten' is omgekomen, zoals de politie en Justitie (nog steeds) vermoeden, blijft daarmee onbeantwoord.

In een brief aan het Nieuwsblad van het Noorden schrijft de moeder van Marco Lupi dat zij overtuigd is van de zelfdoding van haar zoon. De in Rome woonachtige vrouw, die anoniem wenst te blijven, schrijft: "Wij zijn er vanaf het eerste moment van overtuigd geweest dat mijn zoon zijn dood zelf gewild heeft. Dat proberen wij te respecteren." In de brief hekelt de vrouw de houding van politie, Justitie en de pers die volgens haar ten onrechte de vermoedens van moord naar buiten brachtten.

Mr. M.H. Severein blijft bij de stelling die door Justitie altijd naar buiten is gebracht: het sectierapport wijst uit dat Lupi door geweld van buiten om het leven kwam. Bovendien, zegt Severein, is er met het lichaam gesleept. Lupi overleed niet op de plaats in de naast het WNC gelegen Postraat waar hij werd gevonden. Een volgens hem 'merkwaardige zaak'. De moeder van de jongen heeft het sectierapport inmiddels echter mogen inzien, en schrijft daarover: "Na circa vier (!) maanden ontvangen wij eindelijk het sectierapport. Waaruit volstrek niet blijkt dat mijn zoon vermoord is."

Vanuit het kraakpand is altijd gezegd dat Lupi dood wilde en zelfmoord pleegde. Justitie meldde twee maanden geleden dat ook een "ongeval" niet werd uitgesloten. Alleen verklaringen van drie personen konden de zaak opklaren, maar in ieder geval één van deze drie personen was toen onvindbaar. Inmiddels is ook deze poging nutteloos gebleken.

NvhN 17/9

● *Mr. M. HI. Severein*

POLITIESTAAT?:

NvhN 14/9

De krakers in de omstreden processen rond de voormalige krakersbolwerken De Mariënburcht in Nijmegen en het Wolters Noordhoff Complex in Groningen kennen illustere voorgangers. Zo stonden Domela Nieuwenhuis en Soekarno eerder terecht op verdenking van overtreding van artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht. De Hoge Raad zal, als er niet weer uitstel volgt, maandag 17 september arrest wijzen in de zogeheten 'Mariënburcht-zaak'.

Van onze redacteur
Marie-Anne van Stijgeren

In dit lang verwachte 'Mariënburcht-arrest', genoemd naar het voormalig Nijmeegse krakersbolwerk 'De Mariënburcht', staat het omstreden artikel 140 Wetboek van Strafrecht centraal, dat deelneming aan een organisatie met als het oogmerk het plegen van strafbare feiten verbiedt. De ruime toepassingsmogelijkheden van het artikel stuiten op fel protest van veel actiegroepen, politieke groeperingen en juristen.

„In feite is artikel 140 de sleutel van de deur naar de politiestaat in het klein. Artikel 140 heeft vergaande consequenties voor iedereen die wel eens een protestvergadering bezoekt of een demonstratie voorbereidt". Deze uitspraken zijn typerend voor tegenstanders van de toepassing van artikel 140 zoals het openbaar ministerie anno nu graag wil zien.

Artikel 140 komt oorspronkelijk uit het Franse recht en was daar in de vorige eeuw vooral bedoeld om bendes mee te vermorzelen waarvan de leden de kost wonnen middels plunderingen en diefstallen. Na 1886, toen het Wetboek van Strafrecht en daarmee artikel 140 in Nederland werd ingevoerd, volgden een aantal wetswijzigingen met betrekking tot dit artikel. In 1976 werd de term deelneming aan een „vereniging" met criminele oogmerken vervangen door „rechtspersoon" en in 1988 weer vervangen door „organisatie".

Het artikel is in Nederland vooral bedoeld ter bestrijding van fraude en drugsmisdaden. De eerste keer, na Nieuwenhuis en Soekarno, dat artikel 140 op grote schaal in een „politiek" proces is toegepast, was in de zaak tegen de krakers van de Mariënburcht in Nijmegen. In de vroege morgen van 17 januari 1987 werd gestart met de ontruiming van het gekraakte Shell-kantoor. De ontruiming ging gepaard met omvangrijke barricaden, protesten en vernielingen. In oktober van dat jaar stonden acht Mariënburcht-krakers terecht voor de rechtbank met op hun dagvaarding onder meer artikel 140 prijkend. „Deze artikel 140-zaak is bepalend voor de toekomstige werkwijze van de politie in Nederland", repte verdediger P. Bakker Schut tijdens het proces. Volgens het openbaar ministerie vormde het achttal verdachten de kern van de voorbereidingen tegen de ontruiming en waren zij vanaf het begin betrokken bij het verzet daartegen. Hoofdinspecteur W. Velings, leider van het Gelderse rechechebijstandsteam, verklaarde op de zitting dat de politie anderhalve maand na de ontruiming en de ongeregeldheden nog steeds geen arrestaties had kunnen verrichten, en daar wringt 'm de schoen.

Hoge Raad beslist over 'artikel 140'

● *Mr. P. Bakker Schut: "Artikel 140-zaak bepalend voorde toekomstige werkwijze van de politie.*

Aftappen

De politie kon, op grond van verdenking van artikel 140, telefoons gaan aftappen, informanten gebruiken en kraakpanden gaan observeren. Deze opsporingsmiddelen zorgden, volgens politie en openbaar ministerie, voor voldoende bewijs tegen de acht krakers, zodat tot arrestatie kon worden overgegaan. De krakers werden door de rechtbank veroordeeld tot acht maanden celstraf (waarvan vier voorwaardelijk), na een eis van negen maanden, wegens onder meer poging tot doodslag en brandstichting maar werden vrijgesproken van artikel 140. Volgens de magistraten kon er op dit punt geen veroordeling volgen, omdat slechts sprake was van een eenmalige gebeurtenis van beperkte duur en dus geen duurzaam samenwerkingsverband (vereniging).

Om principiële redenen werd door het achttal hoger beroep aangetekend bij het gerechtshof in Arnhem. Zij waren van mening dat het vonnis van de rechtbank hen, ondanks de vrijspraak op artikel 140, collectief verantwoordelijk stelde voor de rellen bij de ontruiming zonder onderscheid des persoons. „Artikel 140 is als dekmantel gebruikt voor een diepgaand onderzoek in krakerskringen. Iedereen heeft dezelfde straf gekregen, dat betekent dat bijvoorbeeld degenen die koffie hebben gezet tijdens de kraakactie ook tot vier maanden cel veroordeeld kunnen worden", aldus een fel protesterende woordvoerder van de krakers.

In tegenstelling tot de rechtbank veroordeelde het hof de krakers wel op grond van artikel 140. Volgens het hof was er sprake van een „op een vereniging lijkend samenwerkingsverband", zodat een veroordeling te rechtvaardigen viel. In een reactie op het arrest schreef raadsvrouw T. Prakken: „De brede politieke opzet van het op actievergaderingen voorbereide protest wordt in de bewijsvoering omgesmeed tot het feit dat meerdere misdrijven tot de doelstelling van de organisatie hoorden. Grovere criminalisering van voorbereiding van politieke actie is niet denkbaar", aldus Prakken.

De gezamenlijke advocaten toonden zich zeer verontwaardigd over de uitspraak en zeiden zich zorgen te maken over de reikwijdte van deze beslissing. Het arrest zou alle politieke protestvergaderingen en alle actieoverleg binnen de sfeer van het strafrecht halen. Cassatie-beroep werd aangetekend.

WNC-krakers

Afgelopen zomer stonden in Groningen 137 krakers terecht op verdenking van overtreding van artikel 140. Het verzet tegen de ontruiming van het Wolters Noordhoff Complex leidde tot het grootste naoorlogse strafproces. De Groningse rechtbank sprak de krakers vrij van het omstreden artikel.

● *De Groninger rechtbank sprak de WNC-krakers vrij van het omstreden artikel 140.*

Alhoewel voor de rechtbank vaststond dat er sprake was van een „georganiseerd gestructureerd samenwerkingsverband", kon volgens de Groningse magistratuur niet worden bewezen dat de groep het oogmerk heeft gehad misdrijven te plegen. Het openbaar ministerie deelde mee het „principieel oneens" te zijn met het vonnis. „Onze tenlastelegging spoorde met het arrest van het hof in Arnhem", aldus persofficier van justitie mr. M. Geerds. „De rechtsorde is teveel geschokt. We kunnen met deze veroordelingen (zes weken waarvan twee voorwaardelijk) geen genoegen nemen", aldus de woordvoerder van het OM.

Advocate T. Prakken, die verdachten in onder meer de Mariënburcht-zaak verdedigde en betrokken was bij de verdediging van de WNC-krakers, ziet een groot gevaar in artikel 140. „Mensen die sympathiseren met bepaalde politieke groeperingen kunnen met gebruik van dit artikel strafbaar worden verklaard. In Nijmegen zijn mensen veroordeeld die niet aan geweldadigheden hebben meegedaan. Het grootste gevaar met dit artikel is echter dat de politie de kans krijgt om overal haar neus in te steken", aldus Prakken.

Wanneer er een redelijk vermoeden van schuld bestaat dat een persoon deelneemt aan een criminele organisatie kunnen telefoons worden afgeluisterd en bijvoorbeeld infiltranten worden ingezet of personen geobserveerd worden. „Dat kan dus iedereen gebeuren die politiek actief is. Als puntje bij paaltje komt, en er genoeg bewijs tegen een persoon verkregen is, laat het OM artikel 140 zelfs vaak weer vallen. Dit is een griezelige manier van werken. Wij kijken met spanning uit naar de uitpraak van de Hoge Raad, omdat die de reikwijdte van het artikel moet aangeven", aldus mevrouw Prakken.

'PTT'

Opvallend in de media was het bericht over de ontslagaanvraag bij het arbeidsburo van een van de PTT-werknemers. De PTT meent, dat de betrokken werknemer, die volgens de PTT bekend staat als "RAF-sympathisant en leider van de Groningse krakers", het imago van het bedrijf zou kunnen schaden. Na 11 jaar werkzaam te zijn geweest bij de PTT, kan de nu gestigmatiseerde werknemer, 's nachts, geen vertrouwelijke post meer sorteren.

Men zou kunnen stellen, dat een bedrijf, zoals de PTT, niet de bewaker en politieman hoeft en mag zijn van ons gedachtengoed. Vrijheid van meningsuiting is een algemeen aanvaard recht van iedere burger, zo ook van een werknemer van de PTT. Een werkgever behoort de werknemer te beoordelen op het geleverde werk en dat zal, na de 11 jaar, toch niet ineens veranderd zijn. De PTT maakt gebruik van de verontwaardiging rondom de krakersrellen bij het Wolters Noordhoff-complex, om zichzelf een positie als beul van de maatschappelijke rechtsorde te verschaffen.

Terwijl Europa verder gaat met democratisering, peddelt de PTT vol goede moed tegen de stroom in en vaardigt in Nederland weer een berufsverbot uit.

Groningen,

FOLKERT VEENTJER
ERWIN GEERTS
GLADYS MEJIAS
en WILLEM WILLEMSE

Krakersleider vecht bij rechter tegen 'beroepsverbod'

PTT: Politieke motieven niet reden voor ontslag

Van onze justitieverslaggever
Jan van Dijk

GRONINGEN — PTT Post BV heeft gisteren voor de kantonrechter in Groningen de angel uit de ontslagprocedure tegen de in juli wegens openlijke geweldpleging bij de WNC-rellen tot acht weken gevangenisstraf veroordeelde krakersleider J.W.A. (38) uit Groningen gehaald. In het verzoek aan de rechter om de arbeidsovereenkomst met A. - een part-time postsorteerder - te ontbinden, wees de PTT onder meer op een 'mogelijk negatieve uitstraling' die het dienstverband van A. op het publiek zou hebben. PTT-raadsman mr. G.J.H. Houtzagers noemde die reden gisteren 'ongelukkig geformuleerd'.

Later trok Houtzagers dat argument - daarnaar gevraagd door kantonrechter mr. P.E. Bergsma - helemaal terug: "Het ontslagverzoek heeft niets te maken met de politieke opvattingen van A."

Voor A. en zijn raadsvrouw mr. F. van 't Hooft staat het niettemin vast dat zijn politieke opvattingen wel een rol hebben gespeeld. "Via een achterdeurtje is dit een beroepsverbod. Bij een sollicitatie kunnen mensen niet op hun politieke opvattingen worden afgewezen, maar ze kunnen blijkbaar wel achteraf worden weggestuurd," aldus mr. 't Hooft. Zij verweet de PTT als neutrale werkgever met een voorbeeldfunctie, voor deze weg te hebben gekozen. Het ontslag valt volgens haar helemaal niet te billijken, omdat het in dit geval niet om een vertrouwensfunctie gaat. A. vertelde de kantonrechter dat hij het ontslag als een beroepsverbod beschouwt. Hij noemde de PTT daarbij selectief omdat het bedrijf wel toestaat dat rechts-extremisten er kunnen werken. A. verwees daarbij naar een gemeenteraadslid van de Centrum Democraten dat publiekelijk zijn mening mag geven.

Als reden voor het ontbindingsverzoek noemt de PTT het ongeoorloofd verwijtbaar plichtsverzuim waar A. zich aan schuldig heeft gemaakt. A. heeft acht weken niet kunnen werken, nadat hij eerst zes weken in voorarrest heeft gezeten en aansluitend nog twee weken gevangenisstraf moest uitzitten. Met nog een andere kraker was A. de enige kraker die een gevangenisstraf van acht weken kreeg. De rechtbank beschouwde hem als een van de leiders van de krakersrellen.

Gewaarschuwd

PTT-raadsman mr. Houtzagers vindt dat A. zichzelf in deze situatie heeft gebracht, doordat hij bij de rellen aanwezig was terwijl hij geen bewoner van het WNC-complex was. Bovendien was A. volgens mr. Houtzagers door het bedrijf gewaarschuwd, nadat hij in 1988 zes maanden in Duitsland in voorarrest heeft gezeten op verdenking van het bezit van verboden links-extremistische lectuur.

Het risico om nu een uitspraak te doen is te groot, vindt A.'s raadsvrouw. Volgens mr. 't Hooft moet eerst de behandeling van de strafzaak in hoger beroep worden afgewacht. Zij acht de kans groot dat dan zal blijken dat de straf die de rechtbank in Groningen heeft opgelegd wordt teruggedraaid. "De afwezigheid van A. kan achteraf gezien te wijten zijn aan justitie." Tegen dit argument verzette mr. Houtzagers zich. "Dan zou je een werknemer die de meest ernstige misdrijven heeft gepleegd niet kunnen ontslaan, omdat de veroordeling nog niet onherroepelijk is."

Goed werk

Los van dit argument vindt mr. 't Hooft dat er geen enkele reden voor ontslag is. Zij wees erop dat A. gedurende bijna twaalf jaar zijn werk goed heeft gedaan. Het inwilligen van het ontbindingsverzoek zou er volgens haar toe kunnen leiden dat een ziekenhuis homofiele verplegers kan ontslaan en een slager een werknemer die lid is van de dierenbescherming. Ontslag van A. betekent volgens de raadsvrouw dat haar cliënt gestigmatiseerd is en gezien zijn leeftijd moeilijk een andere baan kan krijgen. Als de arbeidsovereenkomst toch ontbonden moet worden, vindt mr. 't Hooft dat het meer neutrale motief van 'gewijzigde omstandigheden' als reden voor de ontbinding van de arbeidsovereenkomst moet gelden. In dat geval eiste zij een schadevergoeding van 10.000 gulden, inclusief de geleden immateriële schade.

Uitspraak over uiterlijk drie weken.

NVHN 18/9

● *Sympathisanten van de door de PTT met ontslag bedreigde krakersleider delen pamfletten uit voor het Groninger kantongerecht.* *(Foto: Bert Wieringa)*

NvhN 18/9

Woning van politie gekraakt

● *De gekraakte woning bij de politieloods aan het Hoendiep. De krakers willen liever niet op de foto.* *(Foto: Sjors Visscher)*

Van een onzer verslaggeefsters

GRONINGEN — Een groep van 20 mensen heeft gisternacht een woning gekraakt die staat op het terrein van de gemeentepolitie aan het Hoendiep in Groningen. De politie wil zo snel mogelijk het pand ontruimen om de sloperswerkzaamheden die vorige week zijn begonnen door te laten gaan.

Op het terrein staan twee loodsen, die door de politie werden gebruikt om gestolen fietsen en auto's op te slaan. Die staan nu leeg, omdat de politie vorige week naar de Sontweg is verhuisd. Slopers zijn toen onmiddellijk begonnen de boel af te breken.

"De woning hebben we gekraakt, omdat het al jaren niet gebruikt wordt," zegt één van de kraaksters, die liever niet met haar naam in de krant wil. "We zijn van plan het pand op te knappen en hier te gaan wonen." Of er ook mensen bijzitten die in het voormalig Wolters-Noordhoffcomplex hebben gewoond, wil de kraakster niet vertellen. "Dat lijkt me niet van belang," zegt ze.

De woning staat er vervallen bij. De slopers hebben de deuren en raamkozijnen er al uit gehaald. "Die zetten we er zo snel mogelijk weer in," aldus de kraakster.

Volgens Arjan van de Leur, voorlichter van de gemeentepolitie Groningen werd het pand tot aan de verhuizing gebruikt door de politie. "Tot twee jaar geleden woonden er mensen. Toen die vertrokken, zijn we de woning gaan gebruiken als opslagruimte voor goederen. Ook ontvingen we er bezoekers, die hun caravan lieten wegen op de weegbrug."

De krakers willen nog uitzoeken wie eigenaar is van de woning. Ze zijn ervan overtuigd dat het huis van een meubelgigant is. Volgens Van der Leur is daar absoluut geen sprake van. "De politie is de eigenaar van het pand."

De krakers zijn een dag na hun kraakactie nog niet begonnen het pand op te knappen. Een aantal zit op een stoel van de zon genieten. Andere hangen uit de ramen of rommelen wat in het huis. "Echt goed geslapen hebben we niet," zegt één van hen. Het was koud vannacht, vertelt ze, doordat wind en kou nog vrij spel in de woning hebben. Gas en water is ook niet aanwezig. "We hebben wat camping-gasstellen meegenomen. Het is wat primitief, maar het gaat."

Hoeveel de tijd de krakers nog hebben is de vraag. Arjan van der Leur kan niet zeggen op wat voor termijn er ontruimd gaat worden. "We bekijken momenteel alle mogelijkheden, maar een ding is zeker, we willen ze op zeer korte termijn uit de woning hebben."

Postsorteerder moet nu vertrekken wegens „verwijtbaar plichtsverzuim"

PTT trekt politieke reden ontslag in

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN — PTT Post heeft maandag voor de kantonrechter het argument laten vallen dat het dienstverband met de Groningse postsorteerder H. A. moet worden ontbonden, wegens zijn betrokkenheid bij de kraakrellen rond het Wolters-Noordhoffcomplex. De PTT wil de man nu vooral ontslaan wegens „verwijtbaar plichtsverzuim". A. werd na de ontruiming van het kraakpand tot twee maanden gevangenisstraf veroordeeld. In die periode kon hij dus niet bij de PTT werken.

In het verzoekschrift tot ontslag van de postsorteerder, die bijna twaalf jaar in dienst is van de PTT, werd wel gerept van diens rol bij de kraakrellen. Deze „ongelukkig geformuleerde passage" moet volgens raadsman mr G. Houtzagers van PTT Post als niet geschreven worden beschouwd. „Ik wil benadrukken dat de PTT geen verband legt of wenst te leggen tussen de politieke opvatting van A. en het verzoek tot ontbinding."

Raadsvrouw mr F. van 't Hooft van A. overhandigde de kantonrechter een lijst met handtekeningen van de meeste collega's van de postsorteerder. Daarbij was een verzoek aan de bedrijfsleiding hem in dienst te houden, omdat er van een „verstoorde werkverhouding op de werkvloer" geen sprake zou zijn.

A. staat sinds zijn invrijheidstelling op non-actief. Voor mr Van 't Hooft is een van de belangrijkste argumenten om het dienstverband in stand te houden het hoger beroep dat A. in zijn strafzaak heeft aangespannen. Het is mogelijk dat hij dan alsnog wordt vrijgesproken. Van verwijtbare afwezigheid op zijn werk is dan geen sprake meer.

Rol in de affaire speelt volgens mr Houtzagers eveneens dat de postsorteerder, die van zijn ultra-linkse ideeën en sympathieën nooit een geheim maakte, in 1988 ruim zes maanden in West-Duitsland gevangen zat, omdat hij daar (verboden) publikaties van de Rote Armee Fraktion in zijn bezit had. „Nadat hij was vrijgelaten", aldus mr Houtzagers, „is hij in een bespreking met twee PTT-medewerkers uitdrukkelijk gewaarschuwd dat een dergelijk plichtsverzuim niet nogmaals mocht plaatsvinden."

Gedurende de weken van zijn detentie als gevolg van het vonnis in de krakerszaak, liet de postsorteerder noch zijn advocaat in die strafzaak volgens mr Houtzagers iets van zich horen. Op 17 juli schreef de PTT hem dat hij ontslagen zou worden, als het verzuim hem te verwijten zou zijn. Het vonnis van acht weken onvoorwaardelijk was voor PTT Post voldoende bewijs dat A. zelf schuld had aan het niet op zijn werk verschijnen.

Recent arrest

Mr Houtzagers voerde maandag voor de kantonrechter nog een vrij recent arrest van de Hoge Raad aan, waarin is bepaald dat ontslag op staande voet wegens plichtsverzuim, veroorzaakt door arrestatie, als dringende reden kan worden aangemerkt.

Volgens mr Van 't Hooft heeft A. er tijdens zijn detentie alles aan gedaan de PTT-leiding te informeren over zijn gevangenhouding, maar er is het een en ander misgegaan in de communicatie.

Volgens Van 't Hooft heeft de detentie van A. in West-Duitsland helemaal niks meer met deze procedure te maken, omdat de zaak toen tussen hem en de PTT werd uitgepraat. De strafzaak in West-Duitsland is geseponeerd.

Van 't Hooft betoogde dat de PTT met dit beroepsverbod-via-de-achterdeur een gevaarlijke weg opgaat. „De volgende stap voor andere werkgevers is misschien dat een ziekenhuis het ontslag vraagt van een homofiele verpleger of een slager van een werknemer die lid blijkt te zijn van de Dierenbescherming." Zij voerde aan dat de kansen voor de 38-jarige A. op de arbeidsmarkt niet best zijn, zeker niet nu hij als een gestigmatiseerd man door het leven dreigt te moeten gaan. Mocht de kantonrechter, die over uiterlijk drie weken uitspraak doet, toch de arbeidsovereenkomst ontbinden, dan zou de raadsvrouw een schadevergoeding voor haar cliënt van tienduizend gulden willen zien.

In zijn „laatste woord" — dat bij de kantonrechter niet bestaat — liet A. weten dat het Openbaar Ministerie in zijn strafzaak „op zijn bek is gegaan". „En de PTT probeert het met mij nog eens dunnetjes over te doen."

VK. 18/9

PTT-man voelt zich dupe beroepsverbod

Van onze correspondent

GRONINGEN – Mag de Groningse postsorteerder H. A. (38) door PTT Post worden ontslagen, dan zijn we in Nederland een zeer gevaarlijke weg ingeslagen.

Dan kunnen ook andere bedrijven en instellingen een ontslagaanvrage indienen voor medewerkers met linkse ideeën of voor medewerkers die de naam van dat bedrijf zouden kunnen schaden. Ontslag van A. is vergelijkbaar met een beroepsverbod.

Mevrouw mr. F Van 't Hooft, advocaat van postsorteerder A, betoogde dit gistermiddag voor het kantongerecht in Groningen. Daar werd het verzoek van PTT Post behandeld om de arbeidsovereenkomst van A, die twaalf jaar als postsorteerder bij de PTT in Groningen werkte, te ontbinden.

A. heeft deze zomer acht weken in de gevangenis gezeten, nadat hij door de rechter in Groningen was veroordeeld wegens zijn leidinggevende rol in de krakersrellen voorafgaande aan de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex in de Oude Boteringestraat.

PTT Post voerde aan dat het belangrijkste argument om ontbinding aan te vragen het plichtsverzuim is van A. PTT neemt hem kwalijk dat hij niet bijtijds heeft gemeld dat hij niet op zijn werk kon verschijnen omdat hij gedetineerd was. Volgens advocaat mr. G. Houtzagers van PTT Post heeft A. twee jaar geleden ook zes maanden in de gevangenis gezeten.

Verder stelde ze dat het nog maar de vraag is of A. diens langdurige afwezigheid wel verweten kan worden. Volgens haar hebben vooraanstaande juristen kritiek geleverd op de gevoerde juridische procedure, waarbij de verdachten veel te lang in voorarrest zouden hebben gezeten. „A. is tegen het vonnis van de rechtbank in Groningen in beroep gegaan. De kans bestaat dat hij zal worden vrijgesproken. Tot die tijd mag hij dan niet worden ontslagen want dat kan niet teruggedraaid worden, wanneer A. in hoger be-

TROUW 18/9

NvhN 19/9

Staatsen zal in elk geval ontruimen

Burgemeester hekelt houding OM rond kraak politiepand

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — Burgemeester Jos Staatsen is zeer verbolgen over de weigering van het Openbaar Ministerie om de kraak van een politiepand aan het Hoendiep als huisvredebreuk aan te merken. Daardoor kan de politie het pand niet ontruimen. "Het oordeel van het Openbaar Ministerie bezorgt ons onnodig veel werk," aldus Staatsen. De burgemeester kondigt aan het pand in elk geval, desnoods via een gemeentelijke verordening, te ontruimen.

Een twintigtal krakers bezette zondagnacht het pand aan het Hoendiep. Het is eigendom van de gemeentepolitie, dat het huis en de twee nabijgelegen loodsen vroeger gebruikte als opslagruimte. De politie verliet het terrein vorige week. Onmiddellijk daarna toog een sloper aan het werk. De sloop van de loodsen wordt vandaag voltooid. Het woonhuis is nog grotendeels intact. Er is nog geen bestemming voor het terrein.

Tijdens een persconferentie op het stadhuis haalde Staatsen fel uit naar het Openbaar Ministerie. Volgens hem trof de sloper dinsdagmorgen bij zijn komst krakers in het pand aan. "Hij was vrijdag begonnen, maar maandag ziek." Het onmiddellijk ingeschakelde OM deelde Staatsen na langdurig beraad echter mee dat de bezetters niet op basis van artikel 138 (huisvredebreuk) verwijderd kunnen worden. De jurisprudentie zou dat niet mogelijk maken.

Onbegrijpelijk, oordeelt de eerste burger van Groningen. "Die uitspraak betekent dat iedereen die zijn huis sloopt, het vierentwintig uur per dag moet bewaken, omdat het anders mogelijk wordt gekraakt. Het OM weigert sloop van een pand als bestemming aan te merken en rekent de afbraak dus niet onder feitelijk gebruik." Dit gat in de wetgeving moet volgens Staatsen zo snel mogelijk worden gedicht.

"Het pand moet zo snel mogelijk worden ontruimd, zodat de sloper zijn werk kan afmaken. Ik zal het laten ontruimen op basis van andere bevoegheden." Welke dat zijn, weigert Staatsen te zeggen. Hij spreekt niet tegen dat de bouwinspectie hiervoor mogelijk wordt ingeschakeld, net zoals bij de ontruiming van PK Woldijk eind mei.

Politievoorlichter A. van der Leur is bang dat er de komende tijd meer panden in vooral de binnenstad worden gekraakt. De politie heeft samen met Grondzaken alle eigenaren en makelaars attent gemaakt op dit gevaar. Veel eigenaren hebben daar niet op gereageerd.

Het Openbaar Ministerie in Groningen was niet voor commentaar bereikbaar.

NvHN 20/9

'Formeel geen sprake van huisvredebreuk'

Burgemeester Staatsen en OM ruziën over kraakpand

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN - Kritiek van burgemeester A.A.M.F. Staatsen van Groningen op de houding van het Openbaar Ministerie (OM) rond de kraak van een pand van de Groninger gemeentepolitie aan het Hoendiep, wordt door persofficier van Justitie mr. M.H. Geerds als 'zeer vreemd' betiteld. Staatsen toonde zich gisteren verbolgen over de stelling van het OM dat de krakers van een deels gesloopt pand geen 'huisvredebreuk' pleegden. Geerds vindt dit vreemd: "Staatsen weet heel goed dat de sloop van een pand niet als feitelijk gebruik wordt gezien en dat formeel de krakers dan ook geen huisvredebreuk plegen."

Overigens kondigde Staatsen reeds aan desnoods via de gemeentelijke verordeningen het pand te ontruimen.

Het gekraakte woonhuis naast een politieloods in Groningen was deels gesloopt, toen slopers dinsdagochtend krakers in het pand aantroffen. Op een verzoek van de gemeentepolitie aan het OM om het pand te mogen ontruimen op basis van 'huisvredebreuk', ging het OM niet in. Daar werd, na onderzoek, vastgesteld dat sloop niet als 'feitelijk gebruik' wordt gezien volgens de wet. De gemeente moet daarom de krakers via een kort

● *JOS STAATSEN*
...op de hoogte...

geding of één van de gemeentelijke verordeningen (onbewoonbaar pand) uit de woning aan het Hoendiep zien te krijgen, aldus het OM.

Persofficier Geerds zegt dat Staatsen op de hoogte was van de jurisprudentie over dit soort situaties. Staatsens verzoek staat volgens Geerds niet op zich: "Het is de zoveelste keer dat vanuit de gemeente Groningen druk op het OM wordt uitgeoefend om de regels op te rekken, maar daar werken we niet aan mee. Jurisprudentie is jurisprudentie, en daarover wordt niet onderhandeld," aldus Geerds.

Geerds acht Staatsens kritiek slecht voor het overleg tussen het OM en de gemeente Groningen. "Je krijgt het gevoel alsof men ons de Zwarte Piet wil toeschuiven, terwijl men zelf voor een snelle, goed gecontroleerde sloop had moeten zorgen," aldus Geerds.

Staatsen stelde gisteren dat de houding van het OM (geen huisvredebreuk) de gemeente voor "onnodig veel werk" plaatste. Bovendien meende Staatsen: "Iedereen die zijn huis sloopt, moet het dus 24 uur per dag bewaken, omdat het anders mogelijk wordt gekraakt." De burgemeester wil dit gat in de wetgeving zo snel mogelijk gedicht zien.

Geerds zegt dat al sinds 1980 (uitspraak Hof) bekend is dat sloop niet als feitelijk gebruik wordt aangezien en er dus geen sprake kan zijn van huisvredebreuk als iemand een pand betreedt. "Staatsen wist dat. En we hebben het nog een keer goed uitgelegd, dus we begrijpen de kritiek niet. We vinden het zeer vreemd."

Boerderij aan Regattaweg negen uur gekraakt

23/9 NvhN

● *Zes agenten bespreken de stand van zaken met twee krakers.*
(Foto: Jos Schuurman)

— — — —

GRONINGEN — Een boerderij aan de Regattaweg in Groningen is zondag gedurende negen uur gekraakt geweest. Ongeveer 20 krakers drongen om elf uur 's ochtends binnen in de boerderij, die dienst doet als opslagruimte voor het tuinmeubelcentrum 'Tuinmeubel City'.

. De politie greep niet direct in, maar zocht eerst contact met Justitie. De agenten keerden in de loop van de middag terug en constateerden dat de boerderij gebarricadeerd was. Een boot en een auto, die in de schuur stonden, waren door de krakers buiten neergezet.

Volgens de politie wordt de boerderij, waarvoor een sloopvergunning is afgegeven, nog daadwerkelijk door de eigenaar gebruikt. Vorige week werd weliswaar een grote hoeveelheid tuimmeubilair uit het pand gehaald, maar er lag nog steeds winkelinterieur in de schuur opgeslagen.

Omstreeks 19.00 uur gisteravond kwam de politie voor de derde keer bij de gekraakte boerderij. Er zaten op dat moment nog vijf krakers in de boerderij. Na overleg met een advocaat verlieten zij de boerderij tegen 20.00 uur vrijwillig.

'Binnen vijf dagen vertrekken'

Krakers Hoendiep krijgen dwangbrief

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De krakers van een voormalig pand van de politie aan het Hoendiep krijgen vandaag een brief in de bus van de gemeente waarin hen wordt aangezegd binnen vijf dagen te vertrekken. Volgens burgemeester Jos Staatsen voldoet het pand niet aan de voorschriften van de woningwet en de bouwverordening. Ook is het pand volgens hem onttrokken aan de woonruimte om het te kunnen slopen.

Dinsdagmiddag verklaarde Staatsen voor 'bestuursdwang' te kiezen, nu het Openbaar Ministerie niet wil meewerken aan strafrechterlijke vervolging van de bezetters. Staatsen wijst erop dat het pand slecht is onderhouden en dat de krakers erin wonen in strijd met de woningwet. Het pand voldoet naar zijn zeggen niet aan de bouwverordening, onder meer op het gebied van de gas en elektravoorzieningen.

Bovendien is het volgens de burgemeester verboden op de bewuste locatie te wonen, omdat het bestemmingsplan alleen ruimte laat voor bedrijfsruimte. Staatsen zegt dat het gemeentelijk Bureau Bedrijfsleven al geruime tijd onderhandelt met een mogelijke koper voor het terrein. "Ik reken erop dat ze goed luisteren naar hun juridische adviseurs en uit eigen beweging vertrekken," aldus Staatsen.

De krakers kunnen tegen de beslissing van B en W in beroep gaan bij de Raad van State, de zogenaamde AROB-procedure. Schorst de Raad het collegebesluit, dan kan de gemeente voorlopig niets tegen de krakers ondernemen en moet wachten op de uiteindelijke uitspraak van de Raad.

NvhN 26/9

Kort geding tegen krakers aangehouden

Van onze justitiemedewerkster

GRONINGEN - De Groninger rechtbankpresident mr. P.P. Lampe heeft gisteren een kort geding tegen anonieme krakers aangehouden, omdat de advocaat van hun huiseigenaar onvoldoende was voorbereid. "U moet eerst proberen de namen van de krakers te achterhalen en hen per aangetekende brief sommeren het huis te verlaten. Pas daarna zal ik de zaak behandelen. Zo is nu eenmaal de gebruikelijke gang van zaken," legde hij gisteren uit aan raadsman mr. J. Smit.

Smit trad op namens Giezen Beheersmaatschappij BV uit Roden, eigenaar van twee gekraakte panden aan de Kleine Bergstraat in Groningen. "Van de wijkagent hadden we begrepen dat de krakers afkomstig zouden zijn uit het Wolters Noordhoffcomplex," aldus Smit. "En we dachten dat een sommatie toch geen effect zou hebben."

Mr. Lampe liet zich echter niet vermurwen. Zijn beslissing om de ontruimingsprocedure een week aan te houden, vond instemming bij drie 'belangstellenden' op de publieke tribune. De krakers zelf lieten gisteren verstek gaan.

NvhN 27/9

Kantonrechter stemt in met ontslag wegens werkverzuim

Kraakactivist raakt baan bij PTT kwijt

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN — De Groningse kantonrechter mr P. Bergsma heeft gisteren met onmiddellijke ingang de arbeidsovereenkomst tussen PTT Post en de postsorteerder H. A. wegens diens „verwijtbaar werkverzuim" ontbonden. De postsorteerder verscheen dit voorjaar een aantal weken niet op zijn werk omdat hij een gevangenisstraf uitzat, die hem was opgelegd voor zijn betrokkenheid bij de kraakrellen rond het Wolters-Noordhoffcomplex.

De kantonrechter wees een door de ex-PTT'er gevorderde schadevergoeding van tienduizend gulden in geval van ontbinding van de arbeidsovereenkomst af. Ook moet de ex-werknemer 750 gulden betalen, zijnde een deel van de kosten voor de advocaat die de PTT ter zitting vertegenwoordigde. Tegen de beschikking is geen hoger beroep mogelijk.

De ex-werknemer trad in oktober 1978 bij de PTT in dienst als sorteerder. Al snel bleek dat H. A. ultra-linkse opvattingen had en sympathie koesterde voor de Rote Armee Fraktion. Tegenover zijn collega's maakte hij daar ook geen geheim van.

In 1988 zat hij ruim zes maanden in West-Duitsland in voorlopige hechtenis omdat hij daar tijdens zijn verblijf (verboden) RAF-publikaties in zijn bezit zou hebben gehad. Het gevolg was uiteraard dat hij die zes maanden niet op zijn werk in Groningen verscheen. Tijdens de zitting van de kantonrechter veertien dagen geleden betoogde PTT-raadsman mr G. Houtzagers dat de postsorteerder na dat verzuim indringend was gewaarschuwd dat een nieuw werkverzuim vergaande consequenties zou hebben.

In het proces rond de kraakrellen werd de 38-jarige H. A. samen met nog een verdachte wegens openlijke geweldpleging veroordeeld tot acht weken onvoorwaardelijke gevangenisstraf wegens hun leidinggevende rol in die rellen. De andere verdachten kwamen er toen met aanzienlijk lichtere straffen af. Gedurende zijn detentie hoorde zijn werkgever weinig van hem maar op 20 juli liet H. A. weten vijf dagen later weer normaal aan de slag te zullen gaan.

De PTT zette hem echter op nonactief in afwachting van een procedure voor de kantonrechter ter ontbinding van de arbeidsovereenkomst. Mr Bergsma besliste nu dat het werkverzuim van H. A. uitsluitend diens eigen risico was geweest en de PTT daar geen verwijt over viel te maken. Het verweer van H. A. dat hij van het vonnis van de Groningse rechtbank in hoger beroep is gegaan en vrijspraak nog steeds tot de mogelijkheden behoort, sprak de kantonrechter niet aan.

Volgens mr Bergsma is de postsorteerder het werkverzuim onder meer aan te rekenen omdat hij geen vaste bewoner was van het Wolters-Noordhoffcomplex maar wel nadrukkelijk aanwezig was bij de rellen en ook nog eens in verhouding veel zwaarder werd gestraft.

De postsorteerder heeft steeds aangevoerd dat zijn ultra-linkse ideeën de PTT-leiding dwars zaten en daarom het vonnis werd aangegrepen om hem te ontslaan. Wat dat betreft zou de PTT zich volgens hem schuldig hebben gemaakt aan een vorm van beroepsverbod. Aanvankelijk had de PTT in het verzoekschrift aan de kantonrechter inderdaad ook de betrokkenheid van H. A. bij de kraakrellen als argument voor een ontslag aangevoerd, naast verwijtbaar plichtsverzuim. Tijdens de zitting liet de PTT het argument van die betrokkenheid en de ultra-linkse ideeën van de postsorteerder vallen.

Volgens mr Bergsma zijn voor hem de politieke en maatschappelijke mening van H. A. bij het opmaken van zijn beschikking niet aan de orde geweest „omdat ze bij het geschil geen rol hebben gespeeld en ook niet behoren te spelen". Ook een lijst met handtekeningen van zijn PTT-collega's die hem als collega wel terug wilden, heeft voor mr Bergsma geen rol gespeeld.

Volksk 2/10

NvhN 3/10

'POST'

In reactie op de ingezonden brief van het OSL van maandag 17 september onder de titel 'Ontslaan' wordt op zéér indringende wijze gezinspeeld op mijn nieuwsgierigheid.

Als het inzien van OSL-post zó 'huiveringwekkend' is voor het OSL, dan vind ik het zéér beangstigend dat die interne OSL-post buiten het bereik van het 'brede publiek' wordt gehouden.

Men zou die post moeten onderscheppen....

Groningen, P. SIERA

'Politieke opvattingen spelen geen rol'

Rechter stemt in met ontslag kraker

NVHN 2/10

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN - De kantonrechter in Groningen heeft gisteren met directe ingang de arbeidsovereenkomst ontbonden tussen PTT Post BV en een van de leiders van de krakersrellen in mei, de 38-jarige postsorteerder J.W.A. uit Groningen. Kantonrechter mr. P.E. Bergsma erkent als grond voor het inwilligen van het verzoek van de PTT het ongeoorloofde werkverzuim waaraan A. zich heeft schuldig gemaakt nadat hij na de krakersrellen als gevolg van voorarrest en gevangenisstraf acht weken gedetineerd is geweest.

De kantonrechter wees een verzoek van A. en zijn raadsvrouw mr. F. van 't Hooft om eventueel het ontslag te baseren op 'gewijzigde omstandigheden' af. In dat geval had A. een schadevergoeding kunnen claimen. Nu is hij ook veroordeeld tot het betalen van de kosten van de procedure. Tegen de beschikking van de kantonrechter kan A. niet in beroep of in cassatie gaan. Deze beslissing is definitief.

Argumenten

Bij zijn beslissing heeft mr. Bergsma vrijwel alle belangrijke argumenten die namens de PTT in de procedure naar voren zijn gebracht gehonoreerd.

"Het is terecht dat de PTT heeft gesteld dat het werkverzuim aan hem is toe te rekenen." Het verweer van A. dat nog niet is gebleken of het voorarrest en de daarop volgende gevangenisstraf terecht zijn geweest - A. is bij het hof in beroep gegaan van het vonnis van de rechtbank - gaat volgens mr. Bergsma niet op. En ook: "A. heeft niet of niet voldoende gemotiveerd dat hij ten onrechte is gearresteerd en in voorlopige hechtenis is genomen."

Politieke opvatting

Tijdens de behandeling van de zaak hebben A. en zijn raadsvrouw de PTT verweten dat het verzoek om de arbeidsovereenkomst te ontbinden was ingegeven door de politieke opvattingen van A. Een passage hierover trok de PTT tijdens de behandeling van de zaak in. Ook de kantonrechter vindt dat de opvattingen van A. niets met het ontslag te maken hebben. "Verweerders politieke en maatschappelijke meningen zijn niet aan de orde gekomen omdat ze bij de beoordeling van dit geschil geen enkele rol hebben gespeeld en behoren te spelen.

Het gaat er in dit geding slechts om dat verweerder eind 1988, begin '89 door de PTT ernstig is onderhouden wegens zijn werkverzuim gedurende maar liefst zes maanden als gevolg van detentie in Duitsland en dat hij in 1990 desondanks opnieuw gedurende langere tijd in gebreke is gebleven om de overeengekomen werkzaamheden uit te oefenen als gevolg van detentie waarvan niet is gebleken of aannemelijk is geworden dat die in het geheel niet aan hem kan worden verweten," aldus mr. Bergsma.

PTT mag leider van Groningse krakersrellen toch ontslaan

TROUW 2/10

Van een onzer verslaggeefsters

AMSTERDAM – PTT Post in Groningen mag een 38-jarige postsorteerder ontslaan, die het brein geweest zou zijn achter de krakersrellen in de stad. De kantonrechter in Groningen heeft gisteren de ontslagaanvraag goedgekeurd.

PTT verwijt de werknemer plichtsverzuim, omdat hij deze zomer acht weken in voorarrest heeft gezeten zonder dat aan zijn werkgever te melden. Volgens de rechter is het ontslag op juiste gronden aangevraagd.

De postsorteerder zelf denkt dat hij de laan is uitgestuurd om zijn ideeen. Hij is sympathisant van de Rote Armee Fraction in Duitsland en stond bekend als leider van de krakers in het Wolters Noordhoff-complex. In de oorspronkelijke ontslagaanvraag schreef de PTT dat de goede naam van het bedrijf wordt aangetast door de publicaties over zijn rol in de krakersrellen. Die paragraaf is later ingetrokken.

De PTT-werknemer is in 1988 ook al eens zes maanden niet op zijn werk verschenen. Hij zat in Duitsland vast op verdenking van het verspreiden van verboden lectuur over de RAF. De PTT zegt dat hij toen gewaarschuwd is; een volgende keer moest hij zijn afwezigheid beslist melden. Dat heeft hij niet gedaan.

De man had om 10 000 gulden schadevergoeding gevraagd. Die eis is door de rechter afgewezen.

Regenjassendemocratie

De ontwikkeling dat de politie zich op het terrein van de inlichtingendienst begeeft 'is minstens zo gevaarlijk' als de ontwikkeling dat de BVD opsporingswerk doet. Verregaande samenwerking dan wel overlapping in registraties en werkterrein leveren situaties op die oncontroleerbaar zijn. Dat schrijven de medewerkers van het Amsterdamse onderzoeksbureau Jansen & Janssen in het uiterst actuele 'Regenjassendemocratie, BVD-benaderingen bij actievoerders'.

Het onderzoeksbureau heeft grotendeels uit openbare bronnen een inventarisatie gemaakt van de 58 pogingen die de BVD sinds 1987 deed om informanten te werven onder linkse activisten. Om te laten zien wat er met de aldus verzamelde informatie kan gebeuren, heeft Jansen & Janssen onder meer nauwkeurig de procesdossiers bestudeerd van de aangeklaagde krakers van het Groningse Wolters Noordhoff-complex. Volgens Jansen & Janssen, een uit de kraakbeweging voortgekomen bureau dat openbare en niet-openbare informatie verzamelt over politie en inlichtingendiensten, heeft de BVD de politie, deels via de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI), niet alleen de namen van de verdachte krakers geleverd. 'De BVD leverde zo veel informatie (...) dat de CRI daarmee haar hypothese van 'criminele vereniging' kon ondersteunen.'
Het maakte voor de BVD niet uit wat het aandeel van de arrestanten bij de gememoreerde acties was. Ook de niet strafbare 'spreker bij een demonstratieve optocht' werd op de lijst en in een verdacht licht geplaatst. De informatie was voor de rechter voldoende om de arrestanten inderdaad te veroordelen wegens deelname aan een criminele vereniging.
Volgens de auteurs heeft de politie met succes verhuld dat deze informatie uitsluitend van de BVD afkomstig was. De Nederlandse rechter pleegt namelijk geen bewijsmateriaal te accepteren dat uitsluitend afkomstig is van de BVD.

Concurrentiestrijd
De BVD solliciteert openlijk naar de functie van bestrijder van corruptie, computer- en zware georganiseerde criminaliteit. Dat de BVD zich nu al op het terrein van de politie begeeft en andersom blijkt niet alleen uit dit boek. De overlappingen hebben al eerder geleid tot een concurrentiestrijd, die een speciale commissie nu moet gaan beslechten.
De auteurs van 'Regenjassendemocratie' zien met lede ogen de grens tussen inlichtingenwerk (de eigenlijke taak van de BVD) en opsporing (politietaak) vervagen. De volksvertegenwoordiging heeft besloten dat beide taken principieel gescheiden moeten blijven. De toch al beperkte mogelijkheden voor controle op het werk van de BVD en de agenten van de Politieke Inlichtingendienst worden dan nog kleiner.
De inventarisatie van 58 benaderingspogingen onder linkse activisten weerspreekt niet alleen de beweringen van de BVD dat het in Wageningen, waar een linkse activist onlangs onthulde te zijn benaderd door de BVD, om een incident ging. Ze werpt ook een licht op de betrouwbaarheid van de aangeleverde informatie en onderstreept aldus de noodzaak van externe controle, door politieke organen, door de rechter en door de Nationale Ombudsman.
Illustratief voor de grensvervaging en de gevolgen die de registratie van vage inlichtingen kan hebben is de, niet zachtzinnige, arrestatie van Jan Karel L. Hij werd er onlangs van verdacht een 'ETA-bom' te hebben geplaatst bij het Amsterdamse Aurora-gebouw. Volgens de computer van de Criminele Inlichtingendienst van de politie had hij namelijk eerder een viswedstrijd van hoogwaardigheidsbeklederes verstoord en was hij herkend van een daarna gemaakte foto, die overigens al lang vernietigd had moeten zijn.
Jansen & Janssen hebben serieus te nemen werk geleverd. Dit boekje is nieuwe ammunitie in de discussie over de toekomst van de BVD. De auteurs zijn zich ervan bewust dat dit boek slechts 'een indicatie' geeft van de benaderingsacties van de BVD, omdat het beperkt blijft tot wat bekend is geworden uit links activistische kring.
In december zullen de resultaten gepubliceerd worden van het onderzoek naar de bemoeienissen van de BVD met asielzoekers en vluchtelingen. Aan degenen die niet willen meewerken, geven de auteurs tot slot enkele tips om de BVD van zich af te schudden.
Lex van Almelo

Buro Jansen & Janssen: Regenjassendemocratie, BVD-benaderingen bij actievoerders. Uitgeverij Ravijn, Amsterdam. ISBN 90 72768 10 8. Prijs: f 5,95.

Staatscourant 5/10

NvhN 5/10

Krakers moeten panden verlaten

Van onze justitiemedewerkster
GRONINGEN — De bewoners van de gekraakte panden aan de Kleine Bergstraat 29 en 31 in Groningen moeten binnen een week de beide woningen verlaten.

Dat heeft de president van de Groninger rechtbank mr. P.P. Lampe vanmorgen bepaald.

De eigenaar van de panden, Giezen Beheersmaatschappij BV, had in kort geding de ontruiming geëist. De BV heeft de panden per 1 december verhuurd en wil ze voor die datum nog ingrijpend laten renoveren door een dochterondrneming. Als de krakers niet vrijwillig vertrekken, mag Giezen de panden met behulp van de sterke arm laten ontruimen, zo bepaalde mr. Lampe vanmorgen in zijn vonnis.

WNC-rellen kostten politie en Justitie 4 miljoen gulden

Van onze verslaggever
Hans Leber

GRONINGEN — De ontruiming van het gekraakte Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen heeft alleen al aan materieel en overuren van het betrokken politiepersoneel ruim 1,5 miljoen gulden gekost. Justitie moest voor de gerechtelijke kosten (Rechtbank, Openbaar Ministerie en huisvesting arrestanten) bijna 2,6 miljoen uittrekken.

De ontruiming die in mei van dit jaar plaatsvond is één van de duurste die ooit in ons land is uitgevoerd. In ieder geval is het massaproces het duurste van na de oorlog.

Ruim 1500 politiemensen uit 37 verschillende korpsen zijn ingezet tijdens en na de rellen. Als de gewone lonen van de betrokken politiemensen ook worden meegeteld - wat niet is gebeurd - dan komen de totale kosten van de ontruimingsoperaties op meerdere miljoenen guldens. Het Groninger politiepersoneel heeft overwerk betaald gekregen om het gewone politiewerk na de ontruiming niet in gevaar te brengen.

De Groninger gemeentepolitie krijgt van alle extra kosten een miljoen gulden voor haar kiezen. Volgens een politievoorlichter in Groningen wordt dit bedrag gehaald uit reserves en uit meevallers van dit jaar. Zo wordt met name het geld aangewend dat het Groninger korps vanaf 1 januari ontving voor extra personeel, dat echter pas vanaf juli druppelsgewijs daadwerkelijk in dienst trad.

Een bedrag van 3,7 ton aan speciale bijstand (materieel, voeding e.d.) wordt door het ministerie van Binnenlandse Zaken vergoed. Het ministerie van Justitie in Den Haag neemt de justitiële kosten voor zijn rekening.

NvhN 11/10

Vrijspraak WNC-krakers dichterbij

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De kans dat veroordeelde krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex in hoger beroep worden vrijgesproken, is fors toegenomen. Door een recente uitspraak van de Hoge Raad in een te vergelijken Amsterdamse procedure, zijn de Groninger krakers sterker komen te staan.

De Groninger krakers zijn massaal wegens openlijke geweldpleging tot zes weken gevangenisstraf veroordeeld, zonder dat van iedere kraker afzonderlijk is vastgesteld of hij of zij ook daadwerkelijk geweld heeft gepleegd. Het deel uitmaken van de groep die geweld pleegde, vond de rechtbank voldoende in de bewijsvoering.

De Amsterdamse zaak had betrekking op drie personen, die volgens hun advocaat slechts zijdelings waren betrokken bij een gewelddadige ontruiming van een aantal panden. Ze werden hiervoor tot vijf maanden voorwaardelijke gevangenisstraf veroordeeld. Ook in dit geval vonden rechtbank en in hoger beroep het Gerechtshof het voldoende dat aangetoond werd dat de drie deel uitmaakten van de groep die geweld had gepleegd. De Hoge Raad heeft uiteindelijk deze bewijsvoering niet gevolgd. 'Anders dan het Hof heeft overwogen levert het enkele feit dat de verdachte tot een groep heeft behoord die geweld heeft gepleegd, zonder dat is komen vast te staan dat van de verdachte zelf enige gewelddadige handeling is uitgegaan, geen geweldpleging in de zin van artikel 141 op,' zegt de Hoge Raad.

In een reactie zegt de Groninger persofficier van Justitie mr. M.H. Geerds dat sprake is van een andere 'casus'. "We hebben de rechter gewezen op de collectieve wil van de WNC-krakers, hun organisatiegraad. Daardoor was volgens ons sprake van 'medeplegen', wat door de rechter ook is erkend. Als we het net zo hadden aangepakt als Amsterdam, was het nooit tot een veroordeling gekomen". Op de Rijks Universiteit Groningen wordt Geerds tegengesproken. "De zaken zijn wel degelijk vergelijkbaar. Onze verwachting is dat de krakers vrijuit gaan. De geweldpleging moet individueel bewezen worden, daar komt het op neer," aldus Pieter van Rest, strafrechtspecialist.

NvhN 16/10

Artikel 140 terecht gebruikt

Hoge Raad: Mariënburcht-krakers maakten deel uit van criminele organisatie

Van een onzer verslaggeefsters

AMSTERDAM – Volgens de Hoge Raad heeft het gerechtshof in Arnhem in 1987 zeven krakers terecht tot gevangenisstraffen veroordeeld op grond van artikel 140 van het Wetboek van strafrecht, dat deelname strafbaar stelt aan een organisatie, die gericht is op het plegen van misdrijven.

Tegen dit arrest van het hof gingen acht krakers uit het voormalig krakersbolwerk De Mariënburcht in Nijmegen in cassatie bij de Hoge Raad. De Hoge Raad verwierp gisteren het beroep van zeven van hen.

In de zaak van één kraker vernietigde de Hoge Raad het arrest van het hof en verwees zij de zaak terug naar het gerechtshof in Den Bosch. Volgens de Hoge Raad heeft het Arnhemse hof in dit ene geval uit de bewijsmiddelen niet kunnen afleiden dat de kraker daadwerkelijk heeft deelgenomen aan een 'misdadige' organisatie.

Rellen

Het in september 1986 gekraakte complex De Mariënburcht werd in januari 1987 ontruimd. Dat leidde tot grootscheepse rellen in de Nijmeegse binnenstad, waarbij stenen gegooid werden, brand werd gesticht en de inventaris van de NMB-bank op straat gegooid werd.
Na anderhalve maand onderzoek was de Nijmeegse recherche er nog niet achter wie nu precies voor deze feiten verantwoordelijk waren. Toen ontdekte het openbaar ministerie artikel 140, dat jaren lang een slapend bestaan had geleid. Sinds het ooit gebruikt was om bijvoorbeeld de anarchist Domela Nieuwenhuis achter de tralies te krijgen, was het slechts sporadisch in fraudezaken gehanteerd.

Vrijspraak

Om het bewijs te leveren, probeerde de politie de groep krakers zoveel mogelijk als 'criminele organisatie' in beeld te brengen. De Arnhemse rechtbank ging hier niet in mee. De rechters concludeerden dat er wel sprake was van een samenwerkingsverband, maar dat die alleen gericht was op de eenmalige ontruiming en sprak de krakers vrij van schuld aan artikel 140.

Justitie ging vervolgens in de kraakbeweging op zoek naar een breder scala aan activiteiten en vond onder meer affiches tegen de apartheid in Zuid-Afrika en tegen de Leegstandswet. Zij wees acht krakers aan als 'de kern' van de organisatie en ging in beroep tegen het vonnis.
Het hof in Arnhem stelde justitie in het gelijk en veroordeelde de krakers op grond van artikel 140. Daarop gingen, namens de acht krakers, de gezamenlijke advocaten in cassatie bij de Hoge Raad.

Groningen

Ook bij de rechtzaak tegen de krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen, in mei van dit jaar, haalde justitie artikel 140 uit de kast om de schuldigen aan te wijzen van de vernielingen, die vóór de ontruiming in een café en een advocatenkantoor werden aangericht voor een geschatte waarde van bijna één miljoen gulden.

Ook hier sprak de rechtbank de krakers vrij van artikel 140 en ging justitie in hoger beroep. Het hof in Leeuwarden heeft die zaak nog niet behandeld.
De Groningse officier van justitie mr. M. H. Geerds zei gisteren in een eerste reactie op het arrest van de Hoge Raad, dat hij denkt dat justitie in Groningen op basis daarvan meer kans maakt om deze zaak 'te winnen'. Mr. Geerds zei destijds in Trouw dat het voor hem buiten kijf stond dat de kraakbeweging een organisatie is als bedoeld in artikel 140.
Een van de raadslieden die in Groningen fel protesteerden tegen het hanteren van artikel 140, is de Amsterdamse advocaat mr. J. P. M. Seegers. In zijn pleidooi kwalificeerde hij artikel 140 destijds als „de sleutel van de deur naar de politiestaat in het klein". Hij had gisteren de twee arresten van de Hoge Raad, die in totaal ruim 160 pagina's beslaan, nog niet ontvangen maar zei in een eerste, voorlopige reactie dat hij deze opmerking handhaaft.

„Dit arrest geeft justitie en politie, met artikel 140 in de hand, een scala van mogelijkheden om op werkelijk ongebreidelde schaal op te treden tegen alles wat zij links, vies en voos achten. Artikel 140 was oorspronkelijk bedoeld om de grote jongens achter de schermen van de georganiseerde misdaad te kunnen aanpakken. De Hoge Raad heeft dat uitgangspunt nu kennelijk verlaten."
„Dat betekent dat alleen al de verdenking van het lid zijn van een groep – ongeacht of je je schuldig hebt gemaakt aan een strafbaar feit of niet – voor justitie en politie zeer ingrijpende middelen rechtvaardigt als telefoons afluisteren, huiszoeking, in beslagname en aanhoudingen en dat dergelijk bewijs nog rechtmatig verkregen is, ook. Reken maar dat zij daar dankbaar gebruik van zullen maken."

Zorgwekkend

„Ik vind dit een hele zorgwekkende ontwikkeling, omdat dit een directe aanslag is op de grondrechten van burgers. Iedereen die de autoriteiten onwelgevallig is, kan deze manier aangepakt worden."

In Arnhem zei destijds een van de krakers dat er op deze manier geen onderscheid is tussen stenengooiers en koffiezetters en een advocaat waarschuwde dat zo „elke politieke protestvergadering en elk actie-overleg strafbaar kan zijn."

In Trouw gaf de Amsterdamse advocaat mr. J. Pen destijds een ander voorbeeld. „Stel dat de officier van justitie in de Ajax-fraudezaak artikel 140 had gebruikt en de rechter zou Ajax tot 'criminele organisatie' hebben verklaard. Dan zouden niet alleen voorzitter Harmsen en voetballer Lerby schuldig zijn geweest, maar ook de kantinejuffrouw en de lijnentrekker."

Trouw 17/10

Volkskrant 17/10

Arrest van belang voor beroepszaak over bezetting Wolters-Noordhoff-complex

Hoge Raad beschouwt krakers leden criminele vereniging

Van onze verslaggever
VICTOR LEBESQUE

AMSTERDAM — De Hoge Raad vindt dat oproerige krakers kunnen worden beschouwd als leden van een criminele organisatie. Dit blijkt uit dinsdag gewezen arresten. Het beroep van zeven krakers van het Nijmeegse kantoorpand Mariënburcht tegen veroordeling op grond van artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht werd verworpen. Dit artikel stelt deelneming strafbaar aan een organisatie die het plegen van misdrijven tot oogmerk heeft.

Het cassatieberoep van een achtste kraker had wel succes. In die zaak oordeelde de Hoge Raad dat niet was komen vast te staan dat de verdachte behoorde tot en een aandeel had in het criminele samenwerkingsverband.

Het kraakpand Mariënburcht werd op 17 januari 1987 ontruimd. Er werd daarbij hevig verzet gepleegd door de krakers en geweld gebruikt tegen personen en goederen. Volgens opgaven van gedupeerden werd door de krakers en hun aanhangers voor drieëneenhalf miljoen gulden schade aangericht.

Acht krakers, die door het Openbaar Ministerie werden beschouwd als de kern van de kraakgroep, zijn door het hof in Arnhem in oktober 1988 veroordeeld tot negen maanden gevangenisstraf, waarvan drie voorwaardelijk. Het hof achtte bewezen dat zij hadden deelgenomen aan de „vereniging Mariënburcht", die werd gekwalificeerd als een organisatie die het oogmerk (de bedoeling) had om openlijk geweld te plegen, brand te stichten, zware mishandeling te plegen, vernielingen aan te richten en uit te lokken tot medeplichtigheid aan al deze misdrijven.

In eerste instantie waren de verdachten door de rechtbank wel veroordeeld tot vier maanden gevangenisstraf wegens openlijke geweldpleging met vernielingen (artikel 141), maar vrijgesproken van deelneming aan een criminele vereniging. Volgens de rechtbank was er geen sprake van een „duurzaam samenwerkingsverband". De acht gingen in beroep tegen de uitspraak omdat zij meenden dat zij — ondanks de vrijspraak van het collectieve delict van artikel 140 — toch als groep verantwoordelijk werden gesteld voor de ongeregeldheden bij de ontruiming, „terwijl sommigen misschien alleen maar koffie hebben gezet".

Verweermiddelen

In cassatie bij de Hoge Raad hebben de verdedigers van de krakers veertien uitvoerige verweermiddelen aangevoerd tegen het arrest van het hof. De wijze van opsporen en vervolgen zou volgens de raadslieden in strijd zijn geweest met de beginselen van een behoorlijke procesorde. De raadslieden hekelden ongeoorloofde opsporingstechnieken als het gebruik maken van foto's die ooit bij het aanvragen van paspoort of rijbewijs bij gemeente en provincie waren overhandigd, het onrechtmatig afluisteren van telefoongesprekken, verhoren onder grote psychische druk en het toelaten voor het bewijs van verklaringen van anonieme informanten.

Maar vooral werd geageerd tegen de opvatting van het hof dat de organisatie van de Nijmeegse krakers „een op een vereniging gelijkend samenwerkingsverband" was. Dat was het hof duidelijk geworden doordat de kraakbeweging wekelijks vergaderingen hield, waar besluiten werden genomen en instructies werden opgesteld; er notulen van werden gemaakt; er een financiële administratie werd gevoerd; een EHBO-post werd geformeerd; handlangers werden geworven en activiteiten werden georganiseerd om aan geld te komen voor de kosten van barricade-materiaal.

De krakers, aldus de raadslieden, wilden juist niet als een vereniging beschouwd worden. „Uit geen enkele handeling blijkt de wil om een samenwerkingsverband tot stand te brengen", aldus valt te lezen in de verweren die in de acht — elk tachtig pagina's omvattende — arresten van de Hoge Raad zijn opgenomen. „Alleen politie en justitie willen in deze zaak dat er een vereniging is; de veronderstelde leden willen dat helemaal niet en daarom is er geen vereniging."

Rode kaart

De verdediging trekt in twijfel of justitie wel de daadwerkelijke daders heeft vervolgd. „De individuele daad kan niet zonder meer worden toegerekend aan een vereniging. Als een speler van een voetbalelftal natrapt en de rode kaart krijgt, betekent dit niet dat het hele elftal een criminele vereniging is met het oogmerk gericht op (zware) mishandeling. Toch is dit de redenering van het hof", aldus een van de verweren.
De Hoge Raad heeft de verweren categorisch verworpen. „Voor het deelnemen aan een vereniging als bedoeld in artikel 140 is niet nodig de wil om lid te zijn, doch het deelnemen in feitelijke zin aan een gestructureerd samenwerkingsverband dat tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven", aldus de Hoge Raad.

De arresten zijn van belang in de beroepszaak van de 125 krakers van het Wolters-Noordhoff-complex in Groningen. Zij zijn door de rechtbank vrijgesproken van deelnemen aan een misdadige organisatie, maar veroordeeld wegens openlijke geweldpleging met vernielingen (art. 141). Maar juist vorige week oordeelde een andere kamer van de Hoge Raad over een artikel 141-zaak. Het arrest van het hof in Amsterdam waarbij drie krakers werden veroordeeld op grond van 141, werd vernietigd. „Het enkele feit dat de verdachte tot een groep heeft behoord die geweld pleegde, zonder dat is komen vast te staan dat van hemzelf enige gewelddadige handeling is uitgegaan, levert geen geweldpleging op in de zin van artikel 141", oordeelde de Hoge Raad.

Na uitspraak Hoge Raad:

Krakers mogelijk strenger gestraft

Justitie in Groningen is zeer tevreden met een uitspraak van de Hoge Raad deze week waardoor vervolging van de krakers van het Wolters Noordhoff Complex op grond van het omstreden wetsartikel 140 toch nog mogelijk lijkt. In Arnhem werd in 1987 een groep krakers van de zogenaamde Mariënburcht in Nijmegen ook op grond van dit wetsartikel veroordeeld en de Hoge Raad heeft die uitspraak nu uiteindelijk bevestigd.

Volgens het wetsartikel 140 kunnen verdachten worden veroordeeld op grond van lidmaatschap van een criminele organisatie. Dit artikel werd door justitie in Groningen ook gebruikt tegen de krakers die in mei van dit jaar vernielingen aanrichtten voorafgaande aan de ontruiming van het Wolters Noordhoff Complex. Maar de Rechtbank in Groningen was het niet met justitie eens en veroordeelde de krakers uitsluitend op grond van artikel 141 (openlijke geweldpleging).

Tegen deze uitspraak is justitie in beroep gegaan bij het Hof in Leeuwarden die zich binnenkort dus over de zaak moet buigen. Justitie vond de straf van de krakers te licht maar vond het vooral onterecht dat artikel 140 volgens de Rechtbank niet kon worden gebruikt.

Mr. M.H. Severein, woordvoerder van justitie in Groningen, hoopt nu dat het Hof in Leeuwarden op grond van de uitspraak van de Hoge Raad de krakers wèl zal veroordelen op grond van artikel 140. Dat zou kunnen betekenen dat de krakers alsnog strenger worden gestraft: de meeste verdachten kregen zes tot acht weken, terwijl justitie negen maanden eiste. 'Waar het ons in elk geval om gaat is dat artikel 140 wordt toegepast. Want dat geeft ons dan in de toekomst de mogelijkheid om op te treden tegen mensen die er op uit zijn om in groepjes geweld te plegen', aldus mr. Severein.

Tegenstanders van toepassing van artikel 140 vinden het een zorgwekkende ontwikkeling dat dit artikel nu gebruikt kan worden. Zij vrezen dat justitie en politie van dit artikel gebruik zullen maken om personen die de autoriteiten onwelgevallig zijn aan te pakken. Ook wordt er, aldus de critici, te weinig onderscheid gemaakt tussen verdachten onderling.

Overigens is nog niet bekend wanneer het Hof in Leeuwarden de zaak behandelt. Volgens mr. Severein is de identiteit van ongeveer tweederde van de 137 verdachten bekend. 'De overige verdachten zullen we weer moeten opsporen', aldus mr. Severein.

Overigens is er deze week enige verwarring ontstaan naar aanleiding van een andere uitspraak van de Hoge Raad, deze keer over Amsterdamse krakers. Die waren eerder veroordeeld voor het plegen van geweld 'in vereniging', op grond van artikel 141. Maar de Hoge Raad vernietigde dit vonnis. Daaruit leidden verschillende kranten af dat 'Vrijspraak WNC-Krakers dichterbij' zou zijn. Dat was een terechte conclusie op grond van die betreffende uitspraak van de Hoge Raad. Maar diezelfde Hoge Raad bevestigde ook nog de arresten van het gerechtshof Arnhem die de Nijmeegse krakers veroordeelde op grond van artikel 141. Mr. Severein is over die laatste uitspraak het meest verheugd omdat hij toepassing van dat artikel beschouwt als de kern van het betoog van justitie in Groningen.

De stand van zaken is nu dus dat mensen die in Groningen veroordeeld werden wegens het plegen van geweld op grond van artikel 141 straks mogelijk zullen worden vrijgesproken maar vervolgens alsnog zullen worden veroordeeldop grond van artikel 140.

GEZINSBODE
17/10

NvhN 17/10

Verdeeldheid over gevolgen arresten voor WNC-krakers

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN — Onder juristen is verdeeldheid ontstaan over de gevolgen van twee arresten van de Hoge Raad voor de veroordeling van de WNC-karkers. Over een vergelijkbare zaak in Nijmegen oordeelde de Hoge Raad dat krakers terecht door het hof in Arnhem zijn veroordeeld wegens lidmaatschap een criminele organisatie (art. 140). In Groningen werden de krakers daarvan vrijgesproken.

Zij werden veroordeeld voor openlijke geweldpleging (art. 141). Ook daar heeft de Hoge Raad in een vergelijkbare zaak uitspraak gedaan. Drie Amsterdamse krakers gingen vrijuit omdat hun aandeel in de geweldpleging niet precies is vastgesteld.

Volgens de Amsterdamse advocaat mr. J. Seegers kan zich nu het merkwaardige feit voordoen dat de krakers in hoger beroep worden vrijgesproken van artikel 141, waartoe ze in Groningen waren veroordeeld, en veroordeeld voor 140, waar ze juist van waren vrijgesproken.

zie ook pagina 13

NvhN 20/10

'ONRECHT'

Met blijdschap las ik in uw krant van dinsdag 16 oktober 'Vrijspraak WNC-krakers' dichterbij. Het Staats(en) terrorisme jegens deze groep krakers schiet mij in het verkeerde keelgat. Als rechtvaardig burger meen ik nog steeds dat de WNC-krakers aan alle kanten onrecht is aangedaan.

Als er uiteindelijk gerechtigheid komt voor de krakers door in hoger beroep vrijspraak te krijgen, stel ik voor om Staatsen en persofficier mr. M.H. Geerds zoveel dagen op te sluiten als er onschuldigen in de gevangenis hebben vastgezeten. Zij zijn in mijn ogen de enige die crimineel gedrag hebben vertoond: nl. door 'Ketterij'.

Groningen, ANTON KIERINGS

Politie ontruimt pand Hoendiep

■ Agenten forceren de voordeur van het pand Hoendiep 105.

NvhN 23/10

Van onze verslaggevers

GRONINGEN — Het politiepand aan het Hoendiep, dat op 17 september werd gekraakt, is vanmorgen om elf uur door de politie ontruimd. Vier agenten van de gemeentepolitie haalden vijf krakers uit het pand. De actie verliep zonder noemenswaardige incidenten.

Toen de politie de deur van het pand forceerde vluchtten enkele krakers naar het dak. Om te voorkomen dat ze weggesleept zouden worden gingen ze met hun voeten in vers beton staan. Dit mislukte omdat het beton niet snel genoeg droogde.

De Raad van State wees vorige week een verzoek om schorsing van het ontruimingsbevel, dat de krakers van B en W van Groningen hadden ontvangen, af. Door die uitspraak kreeg het gemeentebestuur formeel toestemming om het pand te laten ontruimen, wanneer de krakers er na 20 oktober nog zouden zitten.

Volgens de krakers is er elders in de stad geen vervangende woonruimte te vinden. Ze verzetten zich bovendien tegen de plannen van het gemeentebestuur om aan het Hoendiep een grootschalig meubelplein neer te laten zetten. Direct na de ontruiming is begonnen met de sloop van het pand.

In de Grote Kruisstraat werd vanmorgen omstreeks negen uur een aantal panden gekraakt. De leegstaande woningen zijn eigendom van Lodewijk Geveke Bouw Beheer in Haren. Over deze kraakactie, waarbij in eerste instantie een zestal krakers was betrokken, is vanmorgen overleg gevoerd met de officier van Justitie. Volgens politiewoordvoerder Arjan van der Leur is besloten voorlopig niet in te grijpen. De eigenaar moet een civiele procedure aanspannen om de krakers uit de panden te krijgen.

Een aantal krakers van het pand aan het Hoendiep werd tegen de middag bij het kraakpand aan de Grote Kruisstraat gesignaleerd. De krakers verwijderden de borden die de eigenaar aan de pui had bevestigd. Bij Lodewijk Geveke was vanmorgen niemand aanwezig die een reactie op de actie kon geven.

Wetenschappelijk medewerker RUG:

17/10

'Krakersvonnis gaat over de kop'

Een groot deel van de krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex (WNC) in Groningen gaat in hoger beroep alsnog vrijuit. Daarvan is de Groninger strafrechtjurist mr. W. Wedzinga overtuigd. Een uitspraak van de Hoge Raad over een drietal Amsterdamse krakers heeft volgens hem directe gevolgen voor het verdere verloop van de strafzaken tegen de Groninger krakers. "Het Groningse krakersvonnis gaat in hoger beroep over de kop, daar heb ik geen enkele twijfel over. Alleen krakers van wie vaststaat dat ze zelf geweld hebben gebruikt, kunnen nog veroordeeld worden. De rest wordt volgens mij gewoon vrijgesproken." Wedzinga is wetenschappelijk medewerker van de vakgroep strafrecht van de universiteit in Groningen. Hij schrijft een proefschrift over de reikwijdte van artikel 141 van het wetboek van strafrecht, waarin openlijke geweldpleging strafbaar wordt gesteld.

Van onze justitiemedewerkster Jolien Teeuwissen

■ Wachten op de uitspraak van de Groninger rechtbank. Foto: archief NvhN

In een uitspraak die gisteren bekend werd, laat de Hoge Raad de beperkingen van artikel 141 Wetboek van Strafrecht zien. Alleen mensen die zelf geweld hebben gepleegd, kunnen wegens openlijke geweldpleging worden veroordeeld. Van een groot deel van de WNC-verdachten is niet bekend welke rol zij tijdens de krakersrellen speelden. Tegenover de politie hulden zij zich in stilzwijgen. Toch werden alle krakers in juli van dit jaar veroordeeld wegens artikel 141. Wie tijdens de rellen in het WN-complex was, wist volgens de rechtbank ook van tevoren al dat er een confrontatie met de politie zou komen. De rechtbank concludeerde verder dat iedereen wel een taak had vervuld in de krakersopstand.

Wedzinga plaatst zijn vraagtekens bij het vonnis: "De Groninger rechtbank heeft artikel 141 heel ruim uitgelegd. Ik denk dat dit is gebeurd om de hele groep aansprakelijk te stellen voor de krakersrellen. Ook mensen die misschien zelf niet op straat zijn geweest, zijn wegens openlijke geweldpleging veroordeeld. De rechtbank wist dat zo'n ruime uitleg van artikel 141 niet door iedereen werd gedeeld en heeft haar vonnis uitvoerig toegelicht. Als je het vonnis met de nieuwe jurisprudentie van de Hoge Raad vergelijkt, zie je dat het in hoger beroep wel fout moet gaan."

Het arrest van de Hoge Raad vloeit voort uit ernstige krakersrellen, die zich in oktober 1986 in Amsterdam afspeelden. Omdat krakers een pand aan de Oekghemstraat niet uit handen wilden geven, gooiden zij vanaf het dak molotovcocktails en dakpannen naar de politie. Drie van deze krakers gaven later toe dat ze getooid met bivakmutsen op het dak hadden gestaan, maar zij ontkenden dat ze zelf ook met stenen hadden gegooid.

Het Gerechtshof in Amsterdam veroordeelde het drietal vorig jaar wegens openlijke geweldpleging, onder meer omdat ze de stenengooiers bescherming hadden gegeven. Die konden zich immers terugtrekken in de groep, waardoor ze voor de politie onherkenbaar werden. De uitspraak van het hof werd vorige week door de Hoge Raad vernietigd omdat niet bewezen is dat de drie krakers zelf geweld hadden gebruikt. Het feit dat ze destijds tot 'de groep' behoorden is volgens de raad niet voldoende.

In een eerste reactie zei de Groninger persofficier van justitie mr. M.H. Geerds gisteren, dat het arrest van de Hoge Raad volgens hem geen gevolgen heeft voor het krakersproces rond het WNC omdat het daar om een andere 'casus' gaat. Wedzinga geeft Geerds echter weinig hoop. "Het OM wringt zich nu in allerlei bochten om de indruk te wekken dat het vonnis in hoger beroep in stand zal blijven. Dat is op zich wel begrijpelijk, maar de uitspraak van de Groninger rechtbank is in strijd met de visie van de Hoge Raad. Dan kun je hoog en laag springen, maar je kunt nu eenmaal niet om die uitleg de Hoge Raad heen. Het hof in Leeuwarden zal het waarschijnlijk een stuk gemakkelijker krijgen dan de Groninger rechtbank. Gezien dit arrest van de Hoge Raad verwacht ik dat een groot deel van de krakers uiteindelijk buiten schot blijft. Voor het OM is dat natuurlijk zeer frustrerend."

'Nonchalant'

Betekent dit dat de samenleving machteloos staat tegenover massale rellen, waarbij mensen zich onherkenbaar maken met bivakmutsen en helmen? Wedzinga denkt van niet. Volgens hem heeft het Groninger OM het zichzelf onnodig moeilijk gemaakt door een "ongelukkige" tenlastelegging op te stellen. Als bijvoorbeeld ook 'medeplichtigheid aan openlijke geweldpleging' was ten laste gelegd, had het OM volgens Wedzinga minder risico gelopen. "Ik wil niet beweren dat dan álle krakers in hoger beroep waren veroordeeld, maar het had wel uitgemaakt. Ik denk dat het OM wat te nonchalant met artikel 141 is omgesprongen. Waarschijnlijk heeft men gedacht dat dit artikel een soort groepsaansprakelijkheid accepteert. Je krijgt nu de situatie dat de mensen die 'ruiterlijk' hebben toegegeven dat ze aan de gewelddadigheden hebben meegedaan, worden veroordeeld. De meeste krakers die steeds hun mond hebben gehouden, komen er daarentegen 'mooi vanaf'. Dat is natuurlijk niet bevredigend."

Wedzinga is op zich wel te spreken over de uitspraak van de Hoge Raad. "Het werd een soort tendens om artikel 141 steeds ruimer uit te leggen. Advocaten klaagden dat mensen werden veroordeeld, terwijl nergens uit bleek dat ze geweld hadden gebruikt. Daar heeft de Hoge Raad nu een stokje voor gestoken. Dat zal ook gevolgen hebben voor andere relsituaties, zoals voetbalvandalisme. Maar als het OM de tenlasteleggingen wat ruimer inkleedt, zal het in de meeste gevallen toch wel tot een veroordeling komen."

Criminele organisatie

In de meeste WNC-zaken is door de krakers hoger beroep aangetekend, terwijl het OM in álle gevallen beroep instelde bij het hof in Leeuwarden. Het OM wil daar opnieuw proberen om de krakers veroordeeld te krijgen wegens het deelnemen aan een 'criminele organisatie' (artikel 140 Wetboek van Strafrecht), een onderdeel dat de Groninger rechtbank niet bewezen achtte. In een vergelijkbare zaak werd gisteren door de Hoge Raad een uitspraak gedaan. De raad verwierp het beroep van zeven krakers van de Nijmeegse 'Mariënburcht', die op grond van artikel 140 waren veroordeeld.

Zouden de Groninger krakers dan toch op basis van dit artikel veroordeeld kunnen worden? Nee, denkt Wedzinga. De Groninger rechtbank heeft de krakers vrijgesproken van artikel 140 omdat het om een eenmalige gebeurtenis ging: de rellen in mei. In de Mariënburchtzaak strekte het criminele doel zich uit over een langere periode. Volgens het Gerechtshof in Arnhem wilden de Nijmeegse krakers allerlei politieke acties voeren waarbij misdrijven gepleegd werden, om op die manier te protesteren tegen bijvoorbeeld de leegstandswet en de onderdrukking in Zuid-Afrika. Wedzinga: "Artikel 140 past daarom wel op de Mariënburchtzaak, maar de vrijspraak in Groningen was volkomen terecht. Als je ook voor één zo'n gebeurtenis, een rel, naar een groepsaansprakelijkheid toewilt, moet je het strafrecht herzien. Zelf zou ik daar erg tegen zijn. Het geeft een groot risico dat je ook mensen straft, die min of meer per ongeluk in een relsituatie terecht kwamen. Je kunt daarbij denken aan een demonstratie die uit de hand loopt maar ook aan de krakersrellen. Tussen de WNC-krakers zaten vast en zeker mensen die op rellen uitwaren, maar ook mensen die een heel andere, meer idealistische, rol hebben gespeeld."

Terugkijkend op de krakersprocessen in juli plaatst Wedzinga zijn vraagtekens bij de straffen die het OM toen eiste, in alle gevallen negen maanden cel. "Openlijke geweldpleging wordt vaak met een boete afgedaan. Ik geef toe dat het een rotdelict is, je zult op straat maar in elkaar geslagen worden, maar een eis van negen maanden vind ik toch wel hoog."

Volkskrant 20/10

Wanneer kan iemand verantwoordelijk worden gesteld voor misdrijven gepleegd door zijn kraak-, bridge- of vredesclub, zijn bank of sportvereniging? De Hoge Raad heeft onlangs een aantal uitspraken gedaan die van groot belang zijn voor de vraag of iemand strafrechtelijk kan worden aangesproken op het gedrag van anderen, in het bijzonder van organisaties en samenwerkingsverbanden waarbij hij betrokken is.

De wet stelt straf op diefstal, mishandeling, moord, fraude, milieuvervuiling en ander onmaatschappelijk gedrag. Om iemand daarvoor te kunnen veroordelen moet hij *rechtstreeks* betrokken zijn bij een *concrete* daad. Strafbaar is hij die het feit — alleen of samen met anderen — heeft „gedaan". Maar ook hij die een serieuze maar mislukte poging ondernomen heeft, hij die zo'n feit uitlokt, er opdracht toe geeft of eraan medeplichtig is. Niet hij die het misdrijf nog slechts in gedachten heeft of bijvoorbeeld de dood van een ander vurig wenst. Daarin is het recht gelukkig milder dan sommige godsdiensten.

De Hoge Raad heeft dit uitgangspunt bevestigd: voor openlijke geweldpleging is niet voldoende „het enkele feit dat de verdachte tot een groep heeft behoord die geweld heeft gepleegd". De Hoge Raad vernietigde dan ook de uitspraak van het Amsterdamse hof, dat een verdachte veroordeeld had, omdat die zich

Begrip „criminele vereniging" aan grens gebonden

temidden van een groep op het dak van een te ontruimen perceel bevond, terwijl vanuit die groep stenen naar de politie werden gegooid, de verdachte net als de anderen een bivakmuts ophad en aldus „aan de andere leden van de groep een basis (bood) van waaruit deze actie tegen de politie konden ondernemen". Dit groepsgedrag stelde de verdachte naar het oordeel van de Hoge Raad nog niet verantwoordelijk voor het feit dat anderen stenen gooide. Noodzakelijk is, dat de verdachte ook zelf aan het geweld heeft meegedaan.

In sommige wettelijke bepalingen wordt de strikte eis van een rechtstreeks verband tussen daad en dader doorbroken. Zo kunnen bestuurders van een bv of stichting onder omstandigheden gestraft worden voor misdrijven door die rechtspersoon gepleegd. Zeer ver gaat artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht dat de „deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven" met vijf jaar gevangenisstraf bedreigt. Volgens de tot nog toe geldende rechtspraak is voor strafbaarheid op grond van deze bepaling *niet* nodig dat er (al) een misdrijf is gepleegd; dat het criminele oogmerk hoofddoel is; dat de deelnemer aan de organisatie ook zelf meedoet met de misdrijven of de plannenmakerij en dat de leden daadwerkelijk een organisatie hebben opgericht. Een feitelijk samenwerkingsverband is voldoende.

Het is natuurlijk mooi dat het Openbaar Ministerie aldus op grond van deze bepaling de leden van een kerkgenootschap of sekte kan vervolgen als die organsisatie racistsiche opvattingen propageert — wanneer gaat dat trouwens gebeuren? — maar de gevaren die men op de koop toe moet nemen zijn groot, te groot. Practisch gesproken zet deze ruime toepassing van artikel 140 het principe van directe betrokkenheid bij een concrete daad volledig opzij: het *beramen* — mits in samenwerkingsverband — van misdrijven, ja zelfs het lidmaatschap van dat samenwerkingsverband is zo al strafbaar. Zodra een paar vrienden drie avonden hebben gewijd aan de bespreking van enkele inbraken, kunnen zij voor maximaal vijf jaar het gevang in, ook al werden zij door de politie, die de telefoon had „getapt", gearresteerd tijdens een vergadering waarin juist werd voorgesteld de zaak maar af te blazen.

De door de Hoge Raad gewezen arresten in de „Mariënburcht"-affaire leggen vast dat dit inderdaad geldend recht is: „Niet nodig is de wil om lid te zijn van een vereniging in civielrechtelijke zin, doch het deelnemen in feitelijke zin in een gestructureerd samenwerkingsverband, dat tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven". Maar wat is „een gestructureerd samenwerkingsverband"? Een rekbaar begrip waar de inbraakberamende vrienden al naar men wil gemakkelijk in onder te brengen zijn.

Op één punt trekt de Hoge Raad nu — gelukkig — een grens: men kan niet veroordeeld worden louter en alleen omdat men lid is van een criminele club. Daarvoor is vereist dat „de betrokkene behoort tot het samenwerkingsverband *en* een aandeel heeft in, danwel ondersteunt, gedragingen die strekken tot of rechtstreeks verband houden met de verwezenlijking van het in even vermeld artikel bedoelde oogmerk". Op grond hiervan heeft de Hoge Raad de veroordeling van één van de Mariënburcht-verdachten vernietigd. Van hem was slechts gebleken, dat hij in dit krakerspand woonde, daar — het zal weinig verbazing wekken — geregeld gezien was en de medebewonenrs om betaling van hun aandeel in de telefoonrekening had gevraagd.

Deze beperking versterkt de positie van de ex-krakers van het Groningse Wolters-Noordhoff-complex. Het Groningse OM vervolgde iedereen die bij de ontruiming in het complex aangetroffen werd. Ook zij die alleen voor het eten en de koffie zorgden, en zij die het kraakpand gewoon hadden willen verlaten maar er niet uit konden of door de politie in het pand werden „teruggedreven", werden zo „gevangen". Van hen kan echter niet gezegd worden dat zij een aandeel hadden in de „gedragingen die strekken tot of rechtstreeks verband houden met de verwezenlijking van het (criminele) oogmerk". Ook niet, dat zij die gedragingen ondersteunden.

De Wolters-Noordhoff-zaak hangt nu bij het hof in Leeuwarden. De Hoge Raad zal ongetwijfeld nog de gelegenheid krijgen om aan de hand van ook die zaak de toepasselijkheid van artikel 140 Sr verder te beperken en in overeenstemming te brengen met de besproken strafrechtelijke principes.

PETER INGELSE

Hoge Raad en krakers

Mariënburcht-arrest geldt niet in Wolters Noordhoff-zaak

door P. H. S. van Rest en W. Wedzinga

Kortgeleden heeft de Hoge Raad twee arresten gewezen die voor de praktijk van de strafrechtspleging van groot belang zijn en die hun schaduw nu al vooruitwerpen, omdat zij de afloop van een andere strafzaak, die tegen de Groninger krakers van het Wolters Noordhoff-complex, in belangrijke mate lijken te bepalen.

Het merendeel van de Groningse krakers is onlangs door de rechtbank veroordeeld wegens openlijke geweldpleging (art. 141 Wetboek van strafrecht), hoewel in lang niet alle gevallen kon worden vastgesteld dat daadwerkelijk geweld was gepleegd. Een deel van de krakers had zelfs het pand in de binnenstad van Groningen waar zij woonden, niet eens verlaten en was daarom slechts zijdelings betrokken bij de grootscheepse vernielingen die door de overige krakers werden aangericht. Desalniettemin achtte de rechtbank de betrokkenheid van de verschillende krakers van dien aard, dat zij meende in bijna alle gevallen tot een veroordeling wegens openlijke geweldpleging over te moeten gaan.
Daarmee kwam de rechtbank slechts ten dele tegemoet aan de door het OM geformuleerde aanklacht. Die hield namelijk ook in dat de krakers zich schuldig hadden gemaakt aan het deelnemen aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven (art. 140 Sr). Dat misdrijf achtte de rechtbank echter niet bewezen en de krakers werden, op een enkele hier niet terzake doende uitzondering na, dan ook vrijgesproken.

Dat de rechtbank de meeste krakers veroordeelde wegens openlijke geweldpleging valt ten dele te begrijpen. De krakers hadden zich immers onmiskenbaar als groep gemanifesteerd en het zou onbevredigend zijn om de veroordeling op dit punt te beperken tot de krakers die ruiterlijk hadden toegegeven geweld te hebben gepleegd. Andere krakers die wellicht ook geweld hadden gepleegd maar tegen wie onvoldoende bewijs bestond, zouden dan de dans ontspringen. De keerzijde van de medaille is echter dat door de uitspraak ook krakers die part noch deel hadden aan het eigenlijke plegen van geweld, wegens openlijke geweldpleging werden veroordeeld. De rechtbank sloot daarbij zelfs niet uit dat tot de veroordeelden personen behoorden die zich tijdens de actie geheel afzijdig hadden gehouden.
In de media werd de uitspraak van de rechtbank in het algemeen bijzonder kritisch onthaald. Gewezen werd op het feit dat er een wel zeer ruime uitleg was gegeven aan het misdrijf openlijke geweldpleging door ook die personen strafbaar te achten van wie niet vaststond dat zij daadwerkelijk geweld hadden gepleegd. Bij menigeen leefde en leeft daarom de verwachting dat het vonnis van de rechtbank in hoger beroep bij het hof zal sneuvelen. Die verwachting lijkt inmiddels steun te vinden in een zeer recente uitspraak van de Hoge Raad.

Vernietigd

Op 9 oktober besliste deze namelijk dat voor een veroordeling wegens openlijke geweldpleging is vereist, dat van de verdachte enige geweldadige handeling is uitgegaan. De verdachte in deze zaak was door het gerechtshof te Amsterdam veroordeeld wegens openlijke geweldpleging, hoewel er geen spoor van bewijs was dat zij geweld had gepleegd. Vast stond slechts dat zij zich na een krakersalarm naar een complex woningen had begeven en dat zij daar naar het dak was gegaan. Voorts bleek uit verschillende verklaringen dat vanaf dat dak met molotov-cocktails, dakpannen en stenen naar de politie was gegooid. Het hof achtte doorslaggevend dat de verdachte deel had uitgemaakt van een groep van waaruit geweld werd gepleegd.
Dat oordeel werd door de Hoge Raad niet gedeeld en het arrest van het hof werd dan ook vernietigd.

Het laat zich aanzien dat in het licht van deze uitspraak van ons hoogste rechtscollege ook de veroordeling door de Groninger rechtbank de toets der kritiek niet zal kunnen doorstaan. Vermoedelijk zullen alleen die krakers tegen wie het wettig en overtuigend bewijs kan worden geleverd dat zij geweld hebben gepleegd, wegens openlijke geweldpleging kunnen worden veroordeeld. De meeste krakers dienen echter te worden vrijgesproken en zullen waarschijnlijk aanspraak maken op schadevergoeding omdat zij enige tijd in voorarrest hebben gezeten op verdenking van openlijke geweldpleging.

Naast de openlijke geweldpleging werd de Groningse krakers ook het deelnemen aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven (art. 140 Sr) ten laste gelegd. De rechtbank Groningen sprak echter iedereen hiervan vrij. Weliswaar achtte zij een gestructureerd, duurzaam samenwerkingsverband aanwezig, maar oordeelde dat de groep niet het oogmerk had om misdrijven *gedurende langere tijd* te plegen. De organisatie richtte zich in de ogen van de rechtbank op het eenmalig plegen van misdrijven (verzet tegen de ontruiming zelf). Dat stond volgens haar een veroordeling in de weg.

Mariënburcht

Na de uitspraak van de Hoge Raad met betrekking tot de ontruiming van de Nijmeegse Mariënburcht op 16 oktober jl., was alom het geluid te horen dat het vonnis van de Groningse rechtbank in appèl geen stand zou houden. De verdachte in deze zaak werd namelijk wel veroordeeld ter zake van art. 140 Sr en de Hoge Raad stemde daarmee in. Ook de Groningse krakers zouden dus op een veroordeling in hoger beroep kunnen rekenen.
Naar onze mening is deze conclusie op z'n minst voorbarig te noemen. Er is immers een essentieel verschil tussen beide zaken. De Nijmeegse krakers beoogden *gestructureerd* verzet tegen de komende ontruiming, „hetwelk gepaard zou gaan met het plegen van misdrijven van verschillende aard in een tevoren niet bepaalde omvang en *niet alleen op de dag van de ontruiming maar ook geruime tijd voordien*", aldus de Hoge Raad.

De Groningse krakers van het Wolters Noordhoff-complex hadden alleen de bedoeling om zich tegen de ontruiming te verzetten. Rondom de ontruiming waren geen verdere acties gepland.

Bij wijze van conclusie kan derhalve worden gesteld dat uit het Mariënburcht-arrest kan worden afgeleid dat de Hoge Raad ten aanzien van art. 140 Sr vereist, dat is beoogd om gedurende enige tijd misdrijven te plegen. In Groningen is dat niet het geval. De uitspraak van de rechtbank zal op dit punt dus waarschijnlijk in stand blijven.

Gezien de arresten van de Hoge Raad van 9 en 16 oktober zullen naar alle waarschijnlijkheid de meeste krakers van het Wolters Noordhoff-complex in hoger beroep worden vrijgesproken.
Dit betekent echter niet dat justitie in de toekomst met lege handen staat ten aanzien van dergelijk krakersgeweld. Art. 140 Sr biedt weliswaar geen ruimte in het geval slechts een eenmalige actie wordt beoogd, de openlijke geweldpleging geeft echter wel mogelijkheden. In de eerste plaats kunnen zij die zelf geen geweld hebben gepleegd als *deelnemers* aan art. 141 Sr worden vervolgd en veroordeeld. Het valt onzes inziens te betreuren dat een dergelijke in het strafrecht bepaald niet ongebruikelijke constructie door het Openbaar ministerie in Groningen niet is toegepast. Bovendien levert het bewijs van het openlijk geweld plegen minder problemen op wanneer de geweldplegers onmiddellijk worden aangehouden en er niet, zoals tot nu toe vrijwel steeds is gebeurd, wordt gewacht tot het geweld is bedaard. Vanwege het feit dat de krakers bivakmutsen of helmen dragen, is in dat laatste geval immers vaak niet meer te achterhalen wie wel en wie geen geweld heeft gepleegd.

De strijd om het Wolters Noordhoff-complex is ten einde. Een van de krakers wordt weggeleid. FOTO REUTER

De auteurs zijn verbonden aan de vakgroep straf- en strafprocesrecht van de Rijksuniversiteit Groningen.

NvhN 1/11

Proces WNC-krakers

Hoge Raad onderzoekt gedraging persrechter

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De procureur-generaal heeft de Hoge Raad om een onderzoek gevraagd naar het gedrag van persrechter mr. F.M. Wieland van de Groninger arrondissementsrechtbank. Wieland zou tijdens de processen tegen de krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex tegenover journalisten uitlatingen hebben gedaan over de organisatiegraad van de krakers, terwijl dit juist een punt van onderzoek door de rechter was.

■ MR. WIELAND

Het verzoek om een onderzoek is vandaag door de procureur-generaal bij de Hoge Raad bevestigd. Een advocate van het Advokatenkollektief Rotterdam, mr. M. Deij, heeft de zaak aangezwengeld. Volgens haar heeft Wieland als persrechter zich ten onrechte over een zaak uitgelaten die nog door de rechtbank moest worden behandeld.

Wieland heeft volgens de advocate tijdens de eerste dag van het proces tegens de krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen afgelopen zomer commentaar gegeven op een videoband van de politie over de rellen bij de ontruiming van de panden. Het commentaar werd gegeven in een gezamenlijk optreden met de officier van justitie tijdens een ontmoeting met journalisten.

Ook zou Wieland op de derde procesdag tegenover een journalist van de Haagsche Courant hebben gezegd dat sprake was van een bepaalde vorm van organisatie. Juist de vraag of sprake was van een organisatie, die het oogmerk had misdrijven te plegen speelde een belangrijke rol in het kakersproces.
Volgens de advocate, die tijdens het proces een aantal krakers verdedigde, mag een persrechter zich tijdens een procedure niet uitlaten over een zaak. Pas als alle betrokkenen gehoord en alle aspecten belicht zijn, mag de rechtbank een oordeel geven. Een tussentijds optreden suggereert volgens haar dat geen sprake is van een onafhankelijk oordeel van de rechtbank.

Dergelijke onderzoeken naar het gedrag van rechters komen zelden voor. Een principiële uitspraak over de bevoegdheden van persrechters is niet eerder gevraagd. Rechters die speciaal zijn belast met de informatieverstrekking aan journalisten bestaan nog maar enkele jaren. Mr. Wieland liet vanochtend weten geen commentaar op de zaak te willen leveren en de behandeling van de zaak verder af te wachten.

GEZINSBODE 26-10 19-10-90

Krakers moeten voor zaterdag pand verlaten

■ GRONINGEN – De krakers die vorige maand het woonhuis bij een oude politieloods aan het Hoendiep in Groningen hebben gekraakt, hebben tot zaterdag de tijd het pand te verlaten. Dat is het gevolg van een uitspraak van de Raad van State. De krakers ontvingen enkele weken geleden een brief van de gemeente waarin hen aangezegd werd te vertrekken.

B en W van Groningen legden de krakers ten laste, dat ze handelden in strijd met het bestemmingsplan, met de woningwet en met de bouwverordening. Als enige juridische wapen hiertegen konden de krakers een verzoek om schorsing van het besluit van B en W bij de Raad van State indienen. De Raad heeft dit verzoek vanmorgen afge- wezen, zodat de krakers binnen drie dagen moeten vertrekken.

Winschoter Courant 18/10

Na uitspraak Hoge Raad:

Krakers mogelijk strenger gestraft

Justitie in Groningen is zeer tevreden met een uitspraak van de Hoge Raad deze week waardoor vervolging van de krakers van het Wolters Noordhoff Complex op grond van het omstreden wetsartikel 140 toch nog mogelijk lijkt. In Arnhem werd in 1987 een groep krakers van de zogenaamde Mariënburcht in Nijmegen ook op grond van dit wetsartikel veroordeeld en de Hoge Raad heeft die uitspraak nu uiteindelijk bevestigd.

Volgens het wetsartikel 140 kunnen verdachten worden veroordeeld op grond van lidmaatschap van een criminele organisatie. Dit artikel werd door justitie in Groningen ook gebruikt tegen de krakers die in mei van dit jaar vernielingen aanrichtten voorafgaande aan de ontruiming van het Wolters Noordhoff Complex. Maar de Rechtbank in Groningen was het niet met justitie eens en veroordeelde de krakers uitsluitend op grond van artikel 141 (openlijke geweldpleging).

Tegen deze uitspraak is justitie in beroep gegaan bij het Hof in Leeuwarden die zich binnenkort dus over de zaak moet buigen. Justitie vond de straf van de krakers te licht maar vond het vooral onterecht dat artikel 140 volgens de Rechtbank niet kon worden gebruikt.

Mr. M.H. Severein, woordvoerder van justitie in Groningen, hoopt nu dat het Hof in Leeuwarden op grond van de uitspraak van de Hoge Raad de krakers wèl zal veroordelen op grond van artikel 140. Dat zou kunnen betekenen dat de krakers alsnog strenger worden gestraft: de meeste verdachten kregen zes tot acht weken, terwijl justitie negen maanden eiste. 'Waar het ons in elk geval om gaat is dat artikel 140 wordt toegepast. Want dat geeft ons dan in de toekomst de mogelijkheid om op te treden tegen mensen die er op uit zijn om in groepjes geweld te plegen', aldus mr. Severein.

Tegenstanders van toepassing van artikel 140 vinden het een zorgwekkende ontwikkeling dat dit artikel nu gebruikt kan worden. Zij vrezen dat justitie en politie van dit artikel gebruik zullen maken om personen die de autoriteiten onwelgevallig zijn aan te pakken. Ook wordt er, aldus de critici, te weinig onderscheid gemaakt tussen verdachten onderling.

Overigens is nog niet bekend wanneer het Hof in Leeuwarden de zaak behandelt. Volgens mr. Severein is de identiteit van ongeveer tweederde van de 137 verdachten bekend. 'De overige verdachten zullen we weer moeten opsporen', aldus mr. Severein.

Overigens is er deze week enige verwarring ontstaan naar aanleiding van een andere uitspraak van de Hoge Raad, deze keer over Amsterdamse krakers. Die waren eerder veroordeeld voor het plegen van geweld 'in vereniging', op grond van artikel 141. Maar de Hoge Raad vernietigde dit vonnis. Daaruit leidden verschillende kranten af dat 'Vrijspraak WNC-Krakers dichterbij' zou zijn. Dat was een terechte conclusie op grond van die betreffende uitspraak van de Hoge Raad. Maar diezelfde Hoge Raad bevestigde ook nog de arresten van het gerechtshof Arnhem die de Nijmeegse krakers veroordeelde op grond van artikel 141. Mr. Severein is over die laatste uitspraak het meest verheugd omdat hij toepassing van dat artikel beschouwt als de kern van het betoog van justitie in Groningen.

De stand van zaken is nu dus dat mensen die in Groningen veroordeeld werden wegens het plegen van geweld op grond van artikel 141 straks mogelijk zullen worden vrijgesproken maar vervolgens alsnog zullen worden veroordeeldop grond van artikel 140.

Verdeeldheid over gevolgen arresten voor WNC-krakers

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN — Onder juristen is verdeeldheid ontstaan over de gevolgen van twee arresten van de Hoge Raad voor de veroordeling van de WNC-karkers. Over een vergelijkbare zaak in Nijmegen oordeelde de Hoge Raad dat krakers terecht door het hof in Arnhem zijn veroordeeld wegens lidmaatschap een criminele organisatie (art. 140). In Groningen werden de krakers daarvan vrijgesproken.

Zij werden veroordeeld voor openlijke geweldpleging (art. 141). Ook daar heeft de Hoge Raad in een vergelijkbare zaak uitspraak gedaan. Drie Amsterdamse krakers gingen vrijuit omdat hun aandeel in de geweldpleging niet precies is vastgesteld.

Volgens de Amsterdamse advocaat mr. J. Seegers kan zich nu het merkwaardige feit voordoen dat de krakers in hoger beroep worden vrijgesproken van artikel 141, waartoe ze in Groningen waren veroordeeld, en veroordeeld voor 140, waar ze juist van waren vrijgesproken.

Nieuwsblad van Noorden 17/10

vervolg van pagina 2

voorbeeld minder geld voor de landinrichting, of bijstelling van het 'Herenakkoord', dan kies ik voor het laatste," aldus Blauw.

Het VVD kamerlid is van plan om de zaak tijdens de komende debatten over de tussenbalans in de Tweede Kamer aan de orde te stellen.

Groninger rechter na uitlatingen tijdens krakersproces voor de Hoge Raad

■ **ASSEN – De Hoge Raad behandelt vandaag de klacht, die de Rotterdamse advocate mr. M. Deij heeft ingediend tegen de Groninger rechter mr. F.M. Wieland. Aanleiding voor de procedure zijn uitlatingen, die mr. Wieland afgelopen zomer tegenover de pers zou hebben gedaan tijdens de behandeling van het grote krakersproces in Groningen. Mr. Wieland zou over de schreef zijn gegaan doordat hij in het openbaar uitspraken heeft gedaan over de zaak, terwijl deze nog door de rechtbank moest worden behandeld.**

De klacht spitst zich toe op twee gelegenheden. Ten eerste zou de rechter te ver zijn gegaan door commentaar te geven op videobeelden van de ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex, die op de eerste dag van het proces aan de pers werden getoond. Een tweede grief is een opmerking van mr. Wieland tegen een journalist van de Haagsche Courant, waarbij Wieland zou hebben gezegd dat er sprake was van een zekere mate van organisatie onder de krakers, een vraag die een belangrijke rol speelde bij het proces.

De klachtprocedure, die vandaag achter gesloten deuren wordt behandeld, is in 1981 ingevoerd. In feite treedt de Hoge Raad op als ombudsman. Mensen die klachten hebben over het gedrag van rechters of de manier waarop zij door rechters zijn behandeld, kunnen via deze procedure verhaal halen. De procureur-generaal stelt in dat geval een onderzoek in, waarbij hij de partijen hoort. Als hij daar reden voor ziet, brengt de procureur-generaal de zaak voor.

Eerste keer

Van deze mogelijkheid wordt niet veel gebruik gemaakt, aldus de griffier bij de Hoge Raad, Jhr. mr. W.J.C.M. van Nispen tot Sevenaer. „Hoe de procedure zal verlopen, valt niet te voorspellen. Het is de eerste keer dat een klacht tegen een rechter behandeld wordt. Het is een volstrekt nieuwe materie." Hoewel de behandeling achter gesloten deuren plaatsvindt, zal de uitspraak wel openbaar zijn. Hij wordt in het blad Nederlandse Jurisprudentie gepubliceerd.

Alle knipsels komen uit de Winschoter Courant 9/1

'Kraker' betrapt

Van een onzer verslaggevers

GRONINGEN — De 26-jarige J.B. uit Groningen liep vannacht tijdens een inbraak tegen de lamp. Nadat de man aan verschillende deuren in de Visserstraat had gemorreld, ging hij daar een pand binnen. Twee agenten op de fiets hadden hem al een tijdje in de smiezen en gingen hem achterna het pand in. Toen zij B. op de trap tegenkwamen, zei deze bezig te zijn met "kraken". De bewoner van het pand kwam echter achter hem aan de trap af. B. had al een hoeveelheid geld bij zich. Hij is ingesloten.

'De BVD verzamelt geen gegevens om daar vervolgens niets mee te doen'

De tragiek van de regenjassendemocratie

Mr. A. W. H. Docters van Leeuwen (foto: ANP)

Problemen bij de BVD: over twee jaar moet het aantal medewerkers zijn teruggebracht van 637 naar 580. Nieuwe marktterreinen dienen aangeboord: georganiseerde misdaad, computercriminaliteit en zelfs ambtelijke corruptie. Aldus het reorganisatieplan 'Een Nieuwe BVD'. Ondertussen zamelt de dienst nog onverdroten informatie in over actievoerend Nederland. De recente bekentenis van de BVD-infiltrant in Nijmegen en een analyse van het proces tegen de Groningse WNC-krakers tonen dat aan.

Het was weinig opwekkend nieuws voor de Binnenlandse Veiligheidsdienst toen een van de voornaamste infiltranten van de dienst verleden maand in Nijmegen onder druk met een bekentenis kwam. Negen jaar lang had Joop de Boer, alias Joop Tiel, in allerlei actiegroepen geïnfiltreerd, en nu lag de werkwijze van zijn opdrachtgever op straat. Zo bleek dat de BVD een noeste ijver aan de dag legt om het chaotische en gefragmentariseerde wereldje van actievoerend Nederland te transformeren tot een grote landelijke beweging waarbinnen alle onderdelen in contact met elkaar zouden staan.

De Boer zei in zijn bekentenis: 'Mijn contactpersoon schreef altijd tijdens onze gesprekken dingen op. Namen van mensen. Wanneer er onbekende mensen op vergaderingen zijn, moet ik die beschrijven. Groot, klein, bildragend, lang, kort haar, leren jekkie aan, dat vragen ze wel ja. Een half jaar geleden hebben ze me foto's laten zien, van Groningen, of daar bekenden bij waren. Het was een soort groot fotoboek. Er zaten allemaal foto's in, geen politiefoto's, maar foto's van zes bij vijf, gewone foto's. Gewoon op straat. Mensen die het niet in de gaten hadden. Ik vermoed dat die lui bij Wolters-Noordhoff naar binnen zijn gegaan, zo te zien. Het waren allemaal dezelfde soort foto's, in totaal denk ik zo'n honderd, allemaal zwart-wit. Ze waren allemaal vanuit dezelfde positie genomen, van hoog naar laag. Ik denk vanuit een gebouw. Dat boek hebben we samen een keer rustig doorgekeken. De foto's waren allemaal genummerd. En achterin zat een groot vel met nummers en daar zaten namen bij. Waarschijnlijk meer dan honderd.'

De ontmaskering van De Boer leidde tot een uitgebreid onderzoek naar het functioneren van de BVD in Nijmegen. De onderzoekers, die anoniem zijn gebleven, schreven hun bevindingen op in het boekje *De tragiek van een geheime dienst*, verspreid door uitgeverij Ravijn. Het vormt het verslag van een speurtocht naar de geschiedenis en werkwijze van de Politieke Inlichtingen Dienst (PID), geïllustreerd met foto's van agenten, infiltranten, hun auto's, et cetera – zo ongeveer zoals de BVD ook aan archivering van de 'vijand' doet. Achterin het boek is een verslag opgenomen van het 'verhoor' van Tiel/De Boer, nadat hij was ontmaskerd als BVD-informant.

Ontvoering

De Nijmeegse politie zat met het boekje in haar maag, maar na dagenlange vergaderingen kon de politieleiding geen gronden vinden voor strafrechtelijke vervolging. De enige zet die open bleef, was een kort geding van individuele agenten tegen uitgeverij Ravijn en de verspreiders van het gewraakte geschrift, op grond van het feit dat de agenten die in het boek staan gefotografeerd daarvoor geen toestemming hebben gegeven. De eis van de agenten: stopzetting van verdere verspreiding op somma van een boete van vijfduizend gulden per dag.

Ook de BVD in Den Haag was *'not amused'*. BVD-directeur Docters van Leeuwen deed samen met Joop Tiel aangifte van wederrechtelijke vrijheidsberoving, ofte wel ontvoering. Tiel was onder valse voorwendselen naar een vergadering gelokt en zou, volgens de BVD, onder hete lampen zijn verhoord en zijn bedreigd met elektroshocks. In het programma *NOS-Laat* nam minister Dales van Binnenlandse Zaken in dit verband zelfs het woord *'marteling'* in de mond.

Hoewel de auteurs van het verslag van Tiels bekentenis anoniem zijn gebleven, is er via een persverklaring wel wat bekend over hun repliek op de beschuldigingen. Tiel zou in alle rust hebben gesproken en van bedreigingen was volgens de actievoerders geen sprake. De snoeren die volgens Tiel en de BVD-directeur dienst deden als potentiële martelwerktuigen hoorden gewoon bij de microfoon waarmee het gesprek was opgenomen. Uit de publikatie van het gesprek in *De tragiek van een geheime dienst* blijkt dat de infiltrant in ieder geval lang heeft gesproken over zijn activiteiten. Daarnaast mag duidelijk zijn dat iemand die negen jaar lang het vertrouwen van mensen heeft misbruikt op zijn minst kan rekenen op een indringend gesprek.

Op aanwijzingen van Tiel werd verleden week iemand gearresteerd die met Tiels bekentenis te maken zou hebben gehad. Diens advocate probeerde er tevergeefs achter te komen in welk arrondissement er een gerechtelijk vooronderzoek was gestart. Ze kreeg zowel in Amsterdam, Arnhem als in Nijmegen nul op het rekest, en dus ook geen inzage in stukken of verslagen van mogelijke telefoontaps.

De ontmaskering van Tiel en het verschijnen van *De tragiek van een geheime dienst* kwam de BVD uitgesproken slecht uit. De dienst was tenslotte net bezig aan een groot pr-offensief. Via onthullingen in KRO's *Brandpunt* over nog immer actieve Russische spionnen moest het publiek worden overtuigd van de noodzaak van het bestaan van de BVD. In de Tweede Kamer werd verontwaardigd gereageerd op dit publiciteitsstuntje van de BVD, zodat Dales een einde maakte aan de politiek van 'de nieuwe openheid' van haar veiligheidsdienst.

Zachte informatie

De affaire-Tiel toonde weer eens aan hoe zeer de BVD is geïnteresseerd in geweldloze actiegroepen. Hoewel Dales beschuldigingen in die richting in de Kamer afdeed met *'gezeur over futiliteiten'*, blijkt dat haar spion Tiel jarenlang systematisch alle informatie doorgaf over antimilitaristische groepen als de wandelvereniging 'Is Het Hier Oorlog?', '50+ tegen Kernenergie' en de hekkenknippers van ex-aalmoezenier Kees Koning. Het verhaal van Tiel bevestigt het vermoeden dat de BVD het liefst de hele alternatieve beweging in kaart zou brengen.

Dat vermoeden werd al eerder geuit door het uit de kraakbeweging voortgekomen onderzoeksbureau Jansen & Janssen. Dit bureau heeft onlangs bij Ravijn de brochure *De regenjassendemocratie* uitgebracht, met daarin op basis van 59 bekende infiltratiepogingen van de BVD een schets van het interessegebied van de BVD. Daaruit blijkt glashelder dat de dienst zeker niet uitsluitend belangstelling heeft voor bommengoolers of anderen die mogelijk in staat zijn tot een ernstige bedreiging van de democratische rechtsorde. Integendeel: iedereen die weleens actie voert of mensen kent die dat doen, is een potentiële klant van Arthurs BVD. De dienst is geïnteresseerd in allerlei mogelijke 'zachte' informatie, in vriendschappen, drankgewoontes, de binnenkant van een kraakcafé, kortom informatie die zich uitstrekt tot de persoonlijke levenssfeer. Al die nijvere inlichtingenverzameling is geen *l'art pour l'art.' De BVD verzamelt geen gegevens om daar vervolgens niets mee te doen'*, om minister Dales nog maar eens te citeren.

Crimineel

Het uitieme voorbeeld van de BVD-werkwijze is de zaak tegen de *'criminele organisatie'* die volgens de aanklacht zou huizen in het eerder dit jaar opgerolde Groningse krakersbolwerk Wolters-Noordhoff. Uit een analyse van het bureau Jansen & Janssen blijkt hoe zeer de plaatselijke politie heeft geleund op BVD-rapporten om de bewijsvoering voor de aanklacht op grond van artikel 140 – het artikel tegen 'criminele verenigingen' – sluitend te krijgen. Hoewel het werken met uitsluitend BVD-materiaal door de rechter niet wordt geaccepteerd, blijkt uit de analyse dat de bewijsvoering bijna geheel op BVD-informatie berustte. De Groningse politie probeerde dat in samenwerking met de politiedatabank Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) te verhullen door achteraf processen-verbaal toe te voegen van zogenaamd politie- of marechaussee-onderzoek, zo wees reconstructie van het onderzoek uit.

Om te beginnen is in Groningen de hulp van de BVD ingeroepen om achter de identiteit van de verdachten te komen, voor zo ver die hun naam niet wilden zeggen. Daarnaast leverde de BVD de informatie die de hypothese van een crimineel groepsverband kon ondersteunen. De politie vroeg aan de BVD informatie *'met betrekking tot de aangehouden verdachten, welke reeds eerder bij strafbare feiten betrokken zijn geweest'*. Het antwoord van de BVD bestond uit een bonte lijst met acties waar de arrestanten op een of andere manier bij betrokken waren geweest, van *'verzet tegen een ontruiming'* tot *'het spreken bij een demonstratieve optocht'* en de deelname *'aan de bezetting van het VNO-hoofdkantoor in Den Haag'*. Van 'strafbare feiten' was in veel gevallen geen enkele sprake.

De BVD verdedigt het gewroet in actievoerend Nederland steeds weer met het argument dat het de dienst gaat om *'bepaalde individuen'* die mogelijkerwijs betrokken zijn bij staatsgevaarlijke activiteiten. De manoeuvres die voorafgingen aan het Groningse showproces bewijzen eerder het omgekeerde. De BVD bespioneert zelfs de meest geaccepteerde politieke acties, zoals bezettingen en picketlines, en noteert wie daarbij aanwezig is. Die gegevens worden vervolgens opgeslagen in de catacomben van het BVD-hoofdkantoor aan de Haagse Kennedylaan, totdat het moment rijp is om er gebruik van te maken.

Zo ging het ook in Groningen. De verdachten kregen hun actieverleden nagedragen ter ondersteuning van de kunstgreep naar artikel 140 – hun hele BVD-dossier diende als legitimatie van de aanklacht. Puur juridisch is dat al verwerpelijk, omdat de BVD geen opsporingsbevoegdheid heeft en zich dus ook niet hoeft te houden aan het wetboek van strafvordering. De gehanteerde onderzoeksmethoden hoeven daarom ook niet door de rechter te worden getoetst. Na de zaak Groningen en de affaire-Tiel staat voor eens en altijd vast dat de BVD wel degelijk het liefst heel actievoerend Nederland in kaart brengt, en zich zeker niet alleen bezighoudt met een ieder die *'gewichtige belangen van de staat in gevaar brengt'*, zoals de dienst het zelf zo gewichtig formuleert. Iedereen die niet in het gareel loopt moet rekening houden met belangstelling vanuit de Kennedylaan.

EVELINE LUBBERS

KNIPSELKRANT

Bestuursdienst, 4e jaargang, nr. 13 d.d. 22 januari 1991

Groningse kraakbeweging na ontruiming op sterven na dood

door Alfred Meester

GRONINGEN – Het is droevig gesteld met de Groningse kraakbeweging. Ruim een half jaar na de gewelddadigheden rond de ontruiming van het Wolters-Noordhoffcomplex (WNC), zijn de krakers de klap nog steeds niet te boven. ,,Het is niks meer hier'', zegt een voormalige bewoner van het inmiddels tegen de vlakte geslagen krakersbolwerk.

Na de ontruiming van het WNC en de daaropvolgende rechtszaak is de groep van 140 gearresteerde krakers als een zeepbel uit elkaar gespat. De ruim honderd niet-Groningse krakers keerden terug naar hun kraakpand of leefgemeenschappen in Amsterdam, Nijmegen, Duitsland of Italie; de Groningers staan er sindsdien weer alleen voor.
De vlag hangt er momenteel slapjes bij. De krakers die de stad vorig jaar op z'n kop zetten, doen nauwelijks meer van zich spreken. Geen politieke manifestaties, geen demonstraties en geen problemen meer met de politie. Ze mengen zich zelfs nauwelijks in de discussie over de Golfoorlog. Het is angstvallig stil geworden rond de vroegere 'lastposten' van het WNC.
In afwachting van het hoger beroep dat dit jaar dient bij het gerechtshof in Leeuwarden, likken de Groningers hun wonden. Niet alleen is hun belangrijkste broed- en ontmoetingsplaats met de grond gelijk gemaakt, maar ook heeft de kraakbeweging in algemene zin een deuk opgelopen.
De krakers hebben aan geloofwaardigheid ingeboet. Voor de in de jaren zeventig geroemde idealen – toen de kraakbeweging meer dan eens doeltreffend de woningnood aan de kaak stelde – geeft geen Groninger een stuiver meer. De miljoenenschade die de krakers hebben aangericht kunnen ze niet rijmen met welk politiek ideaal dan ook.

Uitgescholden

Ook niet-krakers met een afwijkend uiterlijk hebben het geweten, die dagen na de gewelddadigheden. Menigeen met soldatenkistjes, leren jack of geverfd haar, werd publiekelijk uitgescholden. Van 'krakers' hadden de meeste Stadjers hun buik vol, zoveel was duidelijk. De WNC-krakers moeten deze stemming na hun vrijlating hebben aangevoeld. Ze vertoonden zich weinig meer op straat. Aangedaan door de tumultueuze gebeurtenissen, het wekenlange voorarrest en het grootste strafproces van na de Tweede Wereldoorlog, is een deel vertroosting buiten de stad gaan zoeken. Veelal werd weer eens een bezoek aan ouders en familie gebracht.
Pas aan het einde van de zomer zijn de krakers zich weer beginnen te roeren. De politie maakte in augustus en september regelmatig melding van kraakpogingen. Meestal betrof het kleine panden die doelwit waren van kleine groepjes krakers. De krakers kregen echter weinig kans.
De herhaaldelijke oproepen van burgemeester Jos Staatsen om panden niet argeloos leeg te laten staan, hadden succes. Particulieren en bedrijven namen uitgebreide fysieke voorzorgsmaatregelen of zorgden voor een juridische bestemming van hun leegstaande onroerend goed, opdat de politie armslag heeft tot ontruiming over te gaan.

Hoe pijnlijk was het voor Staatsen c.s. dan ook toen de WNC'ers uitgerekend een voormalige opslagplaats van de Groningse gemeentepolitie wisten te kraken. De burgemeester nam de zaak hoog op. Met een rood aangelopen hoofd riep hij alle middelen uit de kast te zullen halen om de politieloodsen te ontruimen.
Ontruiming op de gebruikelijke gronden was evenwel onmogelijk. De politieloods werd niet 'feitelijk bewoond'. Maar de getergde Staatsen vond een stok om de hond te slaan: bestuursdwang. Omdat de kraak in strijd was met het bestemmingsplan, de woningwet en de bouwverordening, kon de politie de loodsen eind oktober – zonder problemen – ontruimen.

De krakers brachten ook het noord-Groningse dorpje Den Andel even in rep en roer. Een groepje kraakte er enkele leegstaande woningen. De in groten getale opgetrommelde ME'ers kregen het makkelijk: de krakers bleken reeds verdwenen.

Een groep van maximaal tien krakers heeft momenteel onderdak in een gehuurde boerderij onder de rook van de Suikerunie-fabriek in Groningen. Ze hebben geen behoefte uitgebreid te praten over de huidige situatie in de Groningse kraakbeweging.
,,Kijk, wij zijn geen krakers meer, we huren deze boerderij gewoon. Maar ik kan je wel vertellen dat het weinig meer voorstelt in de stad. Je hebt geen plek meer om elkaar te ontmoeten. En het kraken van een ander groot pand is bijna onmogelijk. De politie zit er bovenop. Het is niks meer hier. Maar als je precies wilt weten hoe het er momenteel voor staat, moet je naar de Grote Kruisstraat of de Reitemakersrijge. Daar zitten de meesten die eerst in Wolters woonden'', zegt een bewoner in de deuropening van de boerderij.

Geen klachten

In de Reitemakersrijge en de Grote Kruisstraat heeft de harde kern van de oorspronkelijke WNC'ers vrijwel onopgemerkt wortel geschoten. Klachten over hen zijn er niet en dus ook geen redenen in te grijpen. Waarschijnlijk zullen krakers en politie pas weer tegenover elkaar staan wanneer de panden plaats moeten maken voor nieuwbouw.
Op de begane grond van de sloopwoningen aan de Reitemakersrijge is een anarchistische en feministische boekwinkel. Het pronkstuk van de bescheiden etalage is het inmiddels verboden boek over de Nijmeegse BVD. De winkel is gesloten en aanhoudend drukken op de vele deurbellen, levert geen enkele reactie op.

zie vorige pag. 2

Vervolg van pagina 1

Ook bij de slooppanden in de Grote Kruisstraat nul op het rekest. Vanuit een raampje op de bovenste verdieping schreeuwt een kraker geen behoefte te hebben 'om te praten met de burgerpers'. Latere pogingen de krakers hun verhaal te laten doen, lopen eveneens op niets uit. Het blijft bij vluchtige opmerkingen vanuit deuropeningen dat ze in de knel zitten.

De krakers hebben geen ruimte meer om activiteiten te organiseren. Activiteiten zoals die jaren in het WNC werden gehouden: politieke manifestaties, popconcerten, vrouwenbijeenkomsten, dagcafé's. De slotsom van de rondgang kan er maar één zijn: de Groningse kraakbeweging leidt een zieltogend bestaan. De groep is afgekalfd en verdeeld over meerdere kraakpanden. Van een bruisend bolwerk is in het geheel geen sprake meer. En waakzaamheid van de politie voorkomt stichting van een nieuwe, grote krakersgemeenschap.
Wat de krakers rest is de herinnering aan het verleden. En dat verleden proberen ze dan ook met alle middelen levend te houden. In de Grote Kruisstraat zijn de gevels van het Wolters-Noordhoffcomplex nagebootst. Er staan dezelfde leuzen te lezen, uit het bovenste raam hangt eenzelfde krakersvlag en op een van de schotten voor de ramen is dezelfde Mickey Mouse geschilderd. En dit enigszins verbleekte krakerssymbool zegt nog steeds: 'Pleur op, verwerp elke autoriteit!'. Wat dat betreft is er weinig veranderd.

Terugblik op 1990

Het jaar 1990 loopt ten einde; tijd voor een terugblik. Het Nieuwsblad van het Noorden zet de belangrijkste nieuwsfeiten uit Groningen en Haren op een rij en publiceert ze in drie afleveringen. Vandaag: van drugsterreur aan de Wibenaheerd tot de nieuwe baan voor de Groninger wethouder Lammert Westerhoff.

MEI

4 Tweede Kamer accepteert Herenakkoord.
7 Kritiek op aanpak studieschulden door Informatiseringsbank.
8 Gelaarsde Kat stopt hulp aan tippelaars.
9 Drugsterreur rukt op aan de Wibenaheerd in Beijum.
15 Gemeente Groningen verdient geld door werk voor andere gemeenten te doen.
19 Wethouder Pijlman wil dagelijks schoolsport.
21 Het Otterstation verhuist van Haren naar Leeuwarden, zo maakt het ministerie van natuurbeheer bekend.
22 Groningen krijgt 3 miljoen van de PTT voor stadsmarkeringen en FC Groningen; bouw provinciehuis wordt veel duurder dan aanvankelijk was begroot.
23 Zernike Science Park breidt uit.
26 Veldslag in stadshart Groningen bij gewelddadige actie van WNC-krakers.
28 WNC-krakers geven zich over ten overstaan van een enorme hoeveelheid ME'ers.
30 Ook het kraakpand P.K. Woldijk wordt ontruimd.

JUNI

1 De agendablad GRIS wordt leerproject voor grafici.
7 De PvdA-wethouders Gietema en Westerhoff blijken te hebben toegezegd ruim voor de volgende raadsverkiezingen te vertrekken.
8 Veel kritiek op vasthouden ingesloten WNC-krakers.
13 Koningin Beatrix opent hoofdkantoor PTT.
14 Nieuwe topman voor Hulpverleningsdienst.
15 Junks in Groningen op wachtlijst methadonverstrekking.
16 Swieber en Hoekhuis wegens geldgebrek tijdelijk gesloten.
18 Makro mag zich niet in Groningen vestigen, oordeelt de Raad van State.
19 Extra politiecontrole aan de Wibenaheerd.
20 Plan voor nieuwe weg tussen Haren en Groningen.
23 Overval op juwelier Kiestra; 45 WNC-krakers worden vrijgelaten.
25 Marktkoopman geschorst als bestuurslid marktcommissie na vechtpartij; miljoen voor oeverherstel Van Starkenborgkanaal.
27 Raad wil woningen in kantorenpark Emmasingel.
29 Plan voor samenvoeging veilingen Eelde en Groningen bij vliegveld Eelde.

■ WNC-krakers achter de door hen opgeworpen barricades in de Oude Boteringestraat.

Foto: Archief NvhN

JULI

3 Negen maanden celstraf geëist tegen krakers WNC.
4 Sportcentrum opgericht voor HBO studenten.
7 Op 2 na alle krakers vrij; ambitieus plan voor afval.
9 Gemeente kondigt verbod op ongewenst drukwerk aan.
13 Stad krijgt minder geld voor restauratie monumenten.
17 Tot 8 weken cel voor WNC krakers.
18 BVD infiltreerde in WNC.
19 Problemen bij politie met de hoge werkdruk.
20 Casino: steeds meer bezoekers.
24 Gemeente betaalt mee aan renovatie Wibenaflat.
27 Opschudding in rechtzaal in kraakzaak Mazzo: advocaat raakt betrokken bij handgemeen tussen krakers en parketpolitie.
30 Verbod op verspreiding folders op straat.

AUGUSTUS

1 Aanleg nieuw park De Hunze pas volgend jaar.
2 Heemschut wil afbraak 'nieuwe' stadhuis voorkomen.
6 Sportvelden verboden terrein wegens droogte.
10 Bodemverontreiniging geconstateerd onder woningen in de Oosterpoort.
13 Suikerunie pakt stofoverlast aan.
14 Meer inbraken door warmte.
16 Woningen Wibenaheerd verloot onder eerstejaars.
21 Suikerunie gaat tarra storten in de Piccardthofplas: bewoners bang voor stank.
22 Wethouder Westerhoff verlaat de stadspolitiek om voorzitter te worden van het bestuur van het Regionaal Bureau voor de Arbeidsvoorziening.
23 Toch subsidie voor opvang hoertjes in A-kwartier.
24 Afgifte paspoorten straks ook in wijkposten.
29 Ministerie van wvc dreigt met subsidiestop Toevluchtsoord.

Met dank aan de afdeling documentatie van het Nieuwsblad van het Noorden.

Informant CRI trachtte wapens aan kraakbeweging te slijten

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — Een informant van de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) die zich voordeed als actievoerder, heeft het afgelopen jaar geprobeerd springstoffen en wapens te verkopen aan activisten uit de Amsterdamse kraakbeweging. Via de CRI heeft dezelfde informant, de 32-jarige Lex H. uit Wormer, ook valse paspoorten geleverd aan krakers.

Verder was H. initiatiefnemer en samensteller van 't Info, de enige linksradicale krant in Nederland, waarin oproepen en verklaringen worden gepubliceerd van terroristische organisaties zoals RAF, Grapo en ETA. Hij heeft daarvoor twee jaar gewerkt bij de linkse boekhandel Het Fort van Sjakoo in Amsterdam.

Lex H. werd „gerund" en betaald door de Bijzondere Zakencentrale van de CRI. Hij is in oktober vorig jaar ontmaskerd door wantrouwige medewerkers van boekhandel Slagerzicht in Amsterdam. Dat blijkt uit een vrijdag gepubliceerd onderzoek van het actieblad NN en een uitzending van het VPRO-radioprogramma Het Gebouw.

De CRI wilde de speciale relatie met Lex H. vrijdag bevestigen noch ontkennen. „We doen geen voorlichting over individuele gevallen."

De ontmaskering van de informant is mede te danken aan uitlatingen van de voormalige chef S. Bos van de Politie Inlichtingen Dienst (PID) in Zaanstad. H. is onder Bos aan zijn twaalfjarige loopbaan binnen de inlichtingendienst begonnen.

De voormalige PID-chef schreef onlangs een serie artikelen over het werk van de Binnenlandse Veiligheids Dienst (BVD) en haar plaatselijke afdelingen (PID's) in Nieuwe Revu en vertelde erover in een vraaggesprek op de televisie. De „informant H." uit zijn verhaal werd onmiddellijk herkend door Amsterdamse krakers.

Uit een reconstructie van de werkzaamheden van H. blijkt dat hij zich de laatste jaren in toenemende mate heeft beziggehouden met gerichte provocaties. Daarbij moest kennelijk worden achterhaald hoe ver activisten wilden gaan met het gebruik van geweld. Zeker drie bronnen hebben onafhankelijk van elkaar verklaard dat H. springstoffen („kneed") aanbood om aanslagen mee te plegen.

Eén keer liet hij weten ook wel aan wapens te kunnen komen. Op dat moment, medio 1990, was H. nog in dienst van de CRI. Explosieven en wapens zijn niet geaccepteerd door de kraakbeweging. Wel is er gebruik gemaakt van de valse paspoorten waarover H. kon beschikken.

De vroegere PID-cef Bos heeft eerder uitgelegd waarom Lex H. bij uitstek geschikt was als informant van de geheime dienst. Het betreft volgens Bos een kleine crimineel en harddrugsgebruiker die vele tientallen keren is veroordeeld voor mishandeling, verkrachting, inbraak en geweld. Volgens Bos werd de informant soms uit de gevangenis gehaald om belangrijke vergaderingen van „extremistische" organisaties bij te wonen.

Ondanks zijn doorgaans nogal slordige en weinig diepgravende aanpak bleek H. in 1989 en 1990 de beschikking te hebben over uniek documentatiemateriaal van verscheidene Europese terroristische organisaties. Daarmee vulde hij vier dikke afleveringen van 't Info, het door hem opgericht informatieblad dat als opvolger werd beschouwd van de verdwenen Groningse Knipselkrant.

't Info was het enige blad waarin verklaringen van bekende en onbekende terreurorganisaties integraal werden afgedrukt. De krant blijkt nu vrijwel zeker het werk van de CRI zelf te zijn geweest. Veel documentatie komt overeen met informatie die de CRI voor eigen gebruik publiceert en verder moeilijk te verkrijgen is.

De informant begon zijn carrière in 1989 in zijn woonplaats Wormer en werd een jaar later ingezet in een kraakpand in Krommenie. Later werd hij „overgenomen" door de BVD en de CRI. Zijn werkzaamheden werden verplaatst naar Amsterdam en Groningen.

Onder activisten werd H. geruime tijd gewantrouwd, onder meer omdat hij over veel geld bleek te beschikken. De aanvankelijke verdiensten van H. waren 300 gulden per maand, aangevuld met „stukloon" voor geleverde tips tot soms duizend gulden per maand. Hoeveel hij ontving van de Bijzondere Zaken Centrale van de CRI is niet bekend.

VK 12/1/91

Hoger beroep krakers WNC in november

Van onze justitieverslaggever

GRONINGEN - Voor het behandelen van de 127 beroepen in de zaken van de krakers van het Wolters Noordhoff-complex heeft het gerechtshof in Leeuwarden drie dagen uitgetrokken. De beroepen worden behandeld op 12, 13 en 14 november, ruim een jaar nadat de rechtbank in Groningen het merendeel van de krakers voor hun deelname aan de krakersrellen veroordeelde tot een gevangenisstraf van zes weken, waarvan twee voorwaardelijk

Direct na die uitspraak heeft het openbaar ministerie in Groningen beroep aangetekend. De officier van justitie vindt de opgelegde straffen te mager en is het er niet mee eens dat het tenlastegelegde lidmaatschap van een organisatie die tot doel heeft misdrijven te plegen, niet bewezen werd geacht door de rechtbank. Een groot aantal verdachten is ook in appèl gegaan. De grond daarvoor is in de meeste gevallen dat ze het niet eens zijn met de veroordeling voor openlijke geweldpleging.

Voor de behandeling van de zaken stelt het gerechtshof twee kamers samen. Over de organisatie van het massaproces moeten het hof en het parket van de procureur-generaal nog afspraken maken, zegt een woordvoerder van het hof.

De rechtbank in Groningen heeft dit voorjaar alle vonnisen uitgewerkt. Dat de zaak pas in het najaar wordt behandeld, komt omdat het vakantierooster van het hof binnenkort begint. Ook heeft het openbaar ministerie tijd nodig om de dagvaardingen te kunnen betekenen van verdachten van wie naam en adres bekend zijn.

3/91

2/2/91

Kraakpanden Wolters Noordhoff „van grote historische waarde"

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN — De vier nog bestaande panden van het voormalige Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen zijn van aanzienlijke tot grote bouwhistorische waarde. Dat staat in een rapport dat de gemeente heeft laten maken. Vorig jaar nog werd het complex „heroverd" op krakers. Het is grotendeels gesloopt om plaats te maken voor een bibliotheek.

Het rapport is samengesteld door de architecten ir P. van Traa en ir A. de Gooijer. Het betreft de panden Oude Boteringestraat 10, 12, 14 en 24 die aan de rand van de bouwput staan en worden gerestaureerd. Volgens de architecten bestaan ze in meer of mindere mate nog steeds uit „het oorspronkelijke laat-middeleeuwse casco, bestaande uit de bouwmuren met balklagen".

Van deze vier historische panden springt vooral Oude Boteringestraat 24 eruit: het dertiende-eeuwse Calmershuus genoemd naar de eerste eigenaren en in 1338 voor het eerst beschreven. Het blijkt dat het een van de oudste in zijn soort is en een van de grootste uit die tijd.

Aan de vier panden is in de loop der eeuwen het nodige vertimmerd waardoor de historische waarde volgens de architecten aanzienlijk is verminderd. Dat geldt vooral voor Oude Boteringestraat 10 en 14. De nummers 12 en 24 zijn ondanks diverse verbouwingen volgens Van Traa en De Gooijer echter van grote historische waarde.

Oude Boteringestraat 10 moet in de tweede helft van de vijftiende eeuw zijn gebouwd. Restanten muurwerk dateren nog uit die tijd. Nummer 12 moet zijn verrezen in de laat-dertiende/begin-veertiende eeuw en nummer 14 in het begin van de vijftiende eeuw.

Uit de eerst beschreven geschiedenis van Groningen blijkt dat alle activiteiten in de middeleeuwse stad zich concentreerden rond de centrale assen Oude Boteringestraat/Herestraat en Oosterstraat/Oude Ebbingestraat. Daarom is het ook zeer aannemelijk dat in die tijd al langs deze straten meerdere stenen huizen voor met name de stadsbestuurders waren opgetrokken.

Volgens de architecten moet de bouw van Boteringestraat 24 in de dertiende eeuw tot een voor die tijd enorme bouwstroom hebben geleid. „Globaal is te berekenen dat er voor de bouw ongeveer 950 kubieke meter baksteen of 160 duizend kloostermoppen nodig waren", schrijven ze in hun rapport. Dat was in die tijd acht jaar produktie voor één steenbakkersoven.

Voor de eerste versie van het huis met een nagenoeg rechthoekig grondplan van vijftien bij negen meter, moet een bouwput ter grootte van het hele grondplan zijn uitgegraven. Voor het aanbrengen van de fundering werd die put weer opgevuld met zand dat mogelijk uit Drenthe werd aangevoerd.

Van het oorspronkelijke voorhuis van Boteringestraat 24 resteert nog het overgrote deel. Volgens de architecten ontleent de voorgevel zijn historische waarde vooral aan de grote originaliteit van dit voorhuis. De bouwmuren en de achtergevel zijn tot vlak onder de muurplaat opgetrokken in origineel metselwerk in moppen.

De voorgevel is door aanpassingen achttiende-eeuws. De balklagen en de kap dateren uit de eerste helft van de zestiende eeuw. Het achterhuis is het resultaat van meerdere bouwfasen.

Het uiterlijk van Oude Boteringestraat 12 wordt bepaald door de achttiende-eeuwse (1764) gevel bekroond met een houten kuif met snijwerk. Een stoep met gietijzeren hekwerk en toegang tot het souterrain completeren het beeld. Inwendig blijkt het pand een geschiedenis te hebben die teruggaat tot in de dertiende en veertiende eeuw.

De architecten doen ook een groot aantal suggesties om de historische waarde van de panden bij restauratie zoveel mogelijk te behouden. Zij vinden dat de nu blootgelegde bouwsporen bij restauratie niet opnieuw moeten worden weggestopt achter bepleisteringen.

„Waar mogelijk kan het verhaal van de min of meer zichtbaar achtergelaten bouwsporen een verlevendiging van een ruimte of een gevel betekenen", schrijven ze. Ze vinden ook dat de historisch waardevolle balklagen op zijn minst moeten worden ontzien als er „ten behoeve van verticaal verkeer" ingrepen nodig zijn.

Een politieman met traangas-granaatwerper houdt de wacht bij een barricade tijdens de ontruiming van het gekraakte Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen. Foto Karel Zwaneveld

DOORDEWEEKS

De Oude Kraker

De oude kraker zit voor het raam. Vanuit café Forum heeft hij een mooi uitzicht op het voormalige Wolters-Noordhoff Complex. Omgeven door bouwlawaai, rode bakstenen en kunststof kozijnen staat daar op de hoek recht tegenover hem, stil en onaangeroerd, het enorme monumentenpand.

Met zijn nieuwe jas aan, en zijn hanekam vervangen door een kort gedekt kapsel, werd de oude kraker gelukkig niet herkend door de personeelsleden van café Forum. Hij had vorig jaar dan wel een bivak-muts gedragen toen hij de inventaris van het etablissement kort en klein sloeg, maar toch was hij zonet knap zenuwachtig geweest bij het bestellen van een koffie-verkeerd.

Er was veel gebeurd, sinds die mei-dagen van vorig jaar. De oude kraker had zijn studie afgemaakt en een leuke baan in de informatica gekregen. Hij woonde nu aan het Hoornse Meer, samen met zijn vriendin en hun dochtertje - verwekt in die spannende nachten voordat de bom barstte, terwijl de ME-busjes provocerend hun rondjes om het gebouw reden.
Hij had veel over die periode nagedacht sindsdien. Echt spijt had hij er niet van, dat niet; maar hij was zich wel gaan realiseren dat het niet zo verwonderlijk was dat al die holle frasen van toen uiteindelijk geen gehoor hadden gevonden bij de zo gehate, maar aanvankelijk wel goedwillende burgerij. De oude kraker bestelt nog een koffie-verkeerd en staart nog eens uit het raam. Zijn vriendin en hij zijn nu zelfs lid van de Openbare Bibliotheek! Als dat nieuwe gebouw klaar is, gaat hij daar snel eens binnenlopen, en op dezelfde plek als vroeger zijn krantje lezen...

Alleen dat prachtige monument op de hoek, dat zit de oude kraker niet lekker. Waarom waren hij en zijn makkers nou eigenlijk uit dat complex geslagen? Het oudste pand van Groningen, symbool voor de vervlogen macht van diezelfde burgerij, staat anderhalf jaar na de veldslag nog steeds leeg. Zelfs de kozijnen hebben nog de frisse kleuren die hij er zelf op heeft geschilderd.
De oude kraker zit voor het raam en denkt na. Zou je zo'n pand eigenlijk niet opnieuw moeten kraken?

Frank den Hollander.

91/0315 Verzoekschrift van mr. A., in zijn hoedanigheid van advocaat, inzake de wijze waarop hij op 27 mei 1990 door medewerkers van de penitentiaire inrichting "De Grittenborgh" te Hoogeveen is behandeld. Hij klaagt er in het bijzonder over dat:
- een medewerkster en vervolgens een medewerker van die inrichting omstreeks 18.15 uur hebben geweigerd hem telefonisch mee te delen of 26 in verzekering gestelde krakers, die hij in het kader van de piketdienst wilde bezoeken, vanuit Veenhuizen in "De Grittenborgh" waren aangekomen. Hij werd voor informatie naar het ministerie van Justitie verwezen;
- de betrokken medewerker heeft geweigerd zijn naam te noemen;
- de hem door die medewerker gedane toezegging dat hij zou worden teruggebeld, niet is nagekomen;
- hem de toegang tot "De Grittenborgh" is geweigerd toen hij daar om ongeveer 19.30 uur aankwam. Aan zijn verzoek om iemand van de directie te mogen spreken, is niet voldaan. Op zijn vraag of de medewerkster, die hij eerder telefonisch had gesproken, nog aanwezig was, is in strijd met de hem later gebleken feiten geantwoord dat zij haar dienst had beëindigd;
- toen hij om ongeveer 20.45 uur wederom telefonisch contact opnam, de medewerkster heeft ontkend dat zij degene was die hij eerder die dag had gesproken, hoewel verzoeker haar stem herkende.

Voorts is verzoeker het niet eens met de wijze waarop de directeur van "De Grittenborgh" zijn op 5 juni 1990 ter zake ingediende klacht heeft behandeld; (90.02137, 10 juli 1991);
oordeel: deels niet behoorlijk, deels behoorlijk.

11/91

Advocatenkantoor dichtgetimmerd

■ Onbekenden hebben vannacht tegen half vijf 27 ruiten ingegooid bij het advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas aan de Oude Boteringestraat. Mr. W.A. Entzinger van het kantoor onderschrijft het vermoeden dat de daders in kringen van krakers moeten worden gezocht. Het advocatenkantoor is de afgelopen dagen betrokken geweest bij een aantal kort gedingen over ontruimingen. "Waarschijnlijk is er een link tussen het ingooien van de ruiten en één van de lopende zaken," aldus Entzinger. Hij spreekt van 'dezelfde storm als anderhalf jaar geleden'.
In mei vorig jaar, tijdens de perikelen rond de ontruiming van het gekraakte Wolters Noordhoff-complex, werd het interieur van het advocatenkantoor door de krakers vernield. Foto: Han de Graaf

In de Oude Boteringestraat in Groningen staat inmiddels meer 'nieuwe bibliotheek' dan 'voormalig Wolters-Noordhoffcomplex' (WNC). Toch ligt de naam van de Groninger uitgeverij nog vers in het geheugen. Krakers en sympathisanten verzetten zich vorig jaar tegen een aanstaande ontruiming van hun panden en brachten daarmee een legertje politie-agenten op de been, zo'n 400 mensen in totaal. Alle 138 mensen die zich in het complex bevonden, werden gearresteerd. De eersten doorkruisten al na een paar dagen de gevangenispoorten richting vrijheid. Uiteindelijk werden op twee na alle krakers tijdens de processen vrijgelaten. Dinsdag, woensdag en donderdag zijn de hogere beroepen die door advocaten van Wolters-Noordhoffkrakers en door OM in alle zaken werden aangespannen. Een belangrijke vraag is òf de krakers er zullen verschijnen. Hun adagium 'Jullie rechtsstaat is de onze niet' kan, bij consequente toepassing ervan, er toe leiden dat de raadsheren Boon en Brouwer buiten aanwezigheid van de verdachten achter hun tafels plaatsnemen.

WNC'ers sluiten de rijen voor marathonzitting

In Groningen stonden tijdens de procesdagen vorig jaar politie-agenten en sympathisanten van de krakers herhaaldelijk tegenover elkaar. Bij de aan- en afvoer van de verdachten steeg een oorverdovend gejoel uit de Oude Boteringestraat omhoog, bedoeld om de arrestanten een hart onder de riem te steken. 'Kraken gaat door', klonk het. En dat blijkt, meer dan een jaar later, geen loze kreet.

Talloze pandjes in Groningen, ook in de binnenstad, werden sinds mei vorig jaar gekraakt. Onder meer de voormalige discotheek 'Mazzo' in de Oosterstraat, die twee keer eerder al werd ontruimd. Op basis van een gemeentelijke verordening overigens, niet omdat in kort geding door de eigenaar was aangetoond dat er een sloop- en bouwvergunning, dan wel een heuse bestemming voor het pand gereed lag. De eigenaren van het pand laten nog immer na een bestemming te kiezen. De politie en het gemeentebestuur ergeren zich groen en geel aan wat zij zien als 'verval' in de binnenstad. Het Mazzopand heeft inmiddels de rol van het voormalige WNC overgenomen. Er spelen hardcorebandjes die in de krakers-scene populair zijn. Bezoekende punks uit andere steden en andere landen vinden er een slaapplaats.

De WNC-populatie - het geschatte aantal bewoners lag in mei vorig jaar rond de 25 personen - heeft zich over andere kraakpanden in de stad verdeeld. Kleinere panden aan het Schuitendiep, de Reitemakersrijge en ook een terrein aan de Hoendiepskade namen de WNC'ers op. Een enkeling vertrok naar de Randstad. Volgens de politie is het vrij rustig rond de 'WNC'ers', zoals zij overal worden genoemd. Een enkeling doet echter van zich horen, zoals laatst in de Arnhemse Goudvishal tijdens een benefietconcert voor de anti-fascistische strijd.

Foto: EFG

De voorlopige vrijlating van een kraker leverde vorig jaar dit soort taferelen op in Groningen. Wellicht zijn dergelijke beelden straks ook in Leeuwarden te zien.

Groepsgedrag

Ingezonden brieven in het laatste nummer van het krakersblad 'NN' spreken voor zich: (...) 'Een groep mensen uit Groningen (Voorheen Eiberyse chaoten, daarna veel van hen WNC-krakers) betaalde de entree met bier en ging zich toen van hun eigen bier bezatten.' (...) 'Ik wil even laten weten dat over deze groep (en daar bedoel ik zeker niet alle Groningers mee, een aantal Groningers stond zelf met een stand van het AFO in de zaal) al vaker is gediskussieerd, over hun groepsgedrag. Ze noemen zich dan autonomen, maar het blijkt overduidelijk dat zij zich regelmatig volproppen met speed en/of andere harddrugs die men gebruikt als de zin van het leven niet meer aanwezig is.'(...)

Ook in het voormalige Groninger kraakpand het Oude Rooms Katholiek Ziekenhuis maakten ze blijkbaar al eens kennis met de groep: (...) 'Bij een van de laatste feesten in het RKZ hadden die gasten nota bene ruiten ingegooid van het betreffende woon/werkkompleks en maakten het zelfs zo bont door tegen de gevel een vuur te stoken (onder een kamer waar een kind probeerde te slapen). Ze waren even tevoren wegens wangedrag de tent uitgezet.' (...) Een poging van de Arnhemse organisatoren de groep te weigeren, mislukte: (...) 'Uit gesprekjes die we voerden met mensen uit de Groninger scene, bleek hoe gevoelig dit voornemen lag. De betreffende groep aso's, een stuk of tien en waarvan er een paar in een hardcore band spelen, heeft een haat/liefde verhouding met de scene. Ze zijn dan van tijd tot tijd niet te harden, maar als er geknokt moet worden bij ontruimingen e.d. staan ze weer vooraan... Tja, waar kennen we dat van. Door jarenlange 'samen'werking is het moeilijk afscheid nemen, laat staan ter diskussie stellen.' (...)

Ruzie in eigen kring dus. Maar die paar WNC'ers zijn niet dè WNC'ers. De verwachting is dan ook dat de gelederen zich voor de processen van volgende week weer zullen sluiten. In hetzelfde nummer van het blad NN staat een oproep voor een demonstratie tijdens de processen in Leeuwarden. De afdeling algemene dienst van het Paleis van Justitie in Leeuwarden maakt zich er niet zo druk om. In het gerechtshof zullen ongeveer tachtig politiemensen aanwezig zijn. Bezoekers worden gefouilleerd, dat wel, maar verder wil men in Leeuwarden niet teveel drukte. 'We willen de zaken hier gewoon mooi voor mekaar hebben, geen beladen sfeer maken. Binnen zul je weinig merken van extra maatregelen. We zullen hier, in tegenstelling tot Groningen, dan ook zeker geen schoenen van die mensen uittrekken. Nee hoor, het personeel moet een paar dagen via de achterdeur. Dat is het enige verschil,' zegt Ids Meinsma, hoofd algemene dienst bij het gerechtshof in de Friese hoofstad.

Marathonzitting

Dertig bezoekers per dagdeel kunnen in één van de twee zittingzalen een zaak bijwonen. Er werden tevoren plaatskaarten toegewezen, maar wie zich aan de deur meldt komt, mits er plaats is, zeker naar binnen. 'Zo'n marathonzitting hebben we hier nog nooit gehad. Het leuke is dat alle verschillende afdelingen die normaliter in dit gebouw nogal eens aan elkaar voorbij lopen, nu heel nauwgezet met elkaar samenwerken. Dat moesten we eigenlijk maar zo houden," zegt Meinsma.

Het neo-classicistische Paleis van Justitie, stammend uit 1852, biedt in ieder geval qua uiterlijk de voormalige WNC'ers een prettiger ambiance dan de rechtbank in Groningen. Buiten is het gebouw 'streng', maar binnen is er meer licht dan in Groningen en bovendien kunnen de gedaagden er in vrijheid binnenwandelen. Dat menig marmeren element in de beide zittingzalen in werkelijkheid een geraffineerd geschilderd marmermotief blijkt, zal de krakers een zorg zijn. Zij zullen het hooguit illustratief vinden voor de show waarin zij menen te worden opgevoerd.

Hans Leber

Vrijspraak krakers lijkt dichtbij

Het Openbaar Ministerie (OM) krijgt er een zware dobber aan om bij de krakersprocessen volgende week tegen de ruim 125 verdachten ook in hoger beroep veroordelingen in de wacht te slepen. Een recente uitspraak van de Hoge Raad in een vergelijkbare strafzaak staat haaks op de uitspraak van de rechtbank in Groningen in de Wolters Noordhoff-krakerszaak. Vrijspraak lijkt dichtbij.
"Het vonnis van de Groninger rechtbank houdt zeker geen stand. Het is zonneklaar dat vrijwel iedereen van openlijke geweldpleging zal worden vrijgesproken. Misschien dat de twee of drie verdachten die hebben bekend nog wel veroordeeld worden. De rest gaat vrijuit," aldus de Amsterdamse advocate mr. Ties Prakke.
De rechtbank in Groningen veroordeelde iedere kraker twee maanden na de 'krakersoorlog' in mei vorig jaar voor openlijke geweldpleging tegen de politie en tegen het ingezette materieel. Alle meerderjarige krakers kregen zes weken cel, waarvan twee voorwaardelijk. De rechtbank legde de twee hoofdverdachten acht weken gevangenisstraf op. Voor het bewijs van de openlijke geweldpleging (artikel 141 wetboek van strafrecht) hanteerde de rechtbank de toen ook al omstreden constructie 'je was erbij, dus je bent erbij'. Van de meeste krakers stond niet vast of ze zelf meegedaan hadden aan het geweld, maar omdat ze bij de groep die de actie had voorbereid hoorden, zijn ze hier toch allemaal voor veroordeeld. "De kans dat de verdachte zich afzijdig heeft gehouden is verwaarloosbaar klein. Behoudens uitzondering moet worden aangenomen dat de verdachte daadwerkelijk aan de actie heeft deelgenomen," luidde het vonnis.

Tegengesteld

De Hoge Raad heeft nadien een tegengestelde uitspraak gedaan. Iemand die tot een geweldplegende groep behoorde kan volgens de Hoge Raad niet veroordeeld worden voor geweldpleging als niet vaststaat dat die persoon ook zelf heeft meegedaan aan dat geweld. Het ging in deze zaak om een Amsterdamse kraker die getooid met bivakmuts op het dak van een kraakpand in de Amsterdamse Okeghemstraat stond tijdens de ontruiming. Omdat niet bekend was of hij óók met molotovcocktails had gegooid ging hij vrijuit. De kans op vrijspraak door de rechtbank was veel groter geweest als werkelijk iedere WNC-kraker z'n mond had gehouden, schreef mr. Prakke vorig jaar in het Crimineel Jaarboek 1991. Een aantal praatte uiteindelijk toch, soms op advies van z'n advocaat.
De nadruk ligt volgende week volgens mr. Prakke op het tweede onderdeel van de tenlastelegging. Alle WNC-krakers worden ervan beschuldigd dat zij gedurende een week hebben deelgenomen aan een criminele organisatie die als doel het plegen van misdrijven heeft (art. 140 wetboek van strafrecht).
Mr. Prakke heeft er een redelijk vertrouwen in dat het ook op dit onderdeel goed zal aflopen voor de krakers, maar honderd procent zeker is ze niet. De rechtbank in Groningen sprak iedereen vrij van artikel 140 omdat het criminele doel van de organisatie (het bestaan van zo'n organisatie was wel bewezen) een eenmalige gebeurtenis was; het openlijke geweld bij de ontruiming.

Te vroeg gejuicht?

De recente uitspraak van de Hoge Raad in het Mariënburghtproces waarbij zeven Nijmeegse krakers veroordeeld zijn voor deelname aan een criminele organisatie houdt volgens de advocaten niet automatisch in dat de Groninger krakers nu ook voor dit feit kunnen worden veroordeeld. In de Nijmeegse zaak was er sprake van meer dan één misdrijf, uitgestrekt over een langere periode. Naast het geweld bij de ontruiming waren er een week eerder vernielingen aan het politiebureau en het stadhuis gepleegd. Raadsman mr. J. Seegers: "Ik denk dat het OM te vroeg gejuicht heeft na Mariënburght. Over artikel 140 valt nog een harde noot te kraken. Deelname aan de groep moet bewezen worden, het oogmerk meerdere misdrijven te willen plegen ook. Mijn verwachting is toch in overwegende mate vrijspraak."
De Groninger advocaat mr. W. de Haan verwacht dat zelfs als het hof toch van mening is dat er wel een veroordeling voor 140 in zou zitten, dit door de ongelukkige manier van tenlasteleggen door het OM, alsnog zal stranden. "Het OM heeft mijns inziens onjuiste teksten in de tenlastelegging opgenomen waaruit ook al vrijspraak of nietigheid kan volgen." Ook bij artikel 141 zijn er fouten gemaakt volgens mr. De Haan. "Het OM heeft van dit mammoetproces een prestigezaak willen maken. Maar op alle fronten loopt het mis. Kijk alleen maar naar de geëiste straffen van negen manden en wat er bij de veroordelingen uit is gekomen. Dat was gewoon een natte dweil in het gezicht van het OM. Ze moesten dus ook wel in hoger beroep." Het blunderen begon volgens De Haan al met de vordering tot inbewaringstelling na de arrestatie. Deze werd alleen op grond van artikel 141 en niet ook op grond van artikel 140 ingediend. Later bij de vordering tot gevangenhouding is nog getracht artikel 140 erbij te plakken maar dat lukte niet. "Toen de rechtbank tijdens het proces de meeste mensen vrij liet omdat er geen gevaar voor herhaling van artikel 141 bestond, maakte het OM ontzettend veel misbaar en werd er nogal getierd. Dat was onterecht. Ze hebben zelf fouten gemaakt."
"Door de dagvaardingen zorgvuldiger op te stellen en van meer alternatieven te voorzien, had het OM meer kans op veroordelingen gehad," volgens De Haan. "De rechter mag zelf geen alternatieven aandragen. Die moet uitgaan van de dagvaarding. Stel nu dat er ook een medeplichtigheidsvariant (dat is minder ernstig dan medeplegen-kz) aan de openlijke geweldpleging tenlaste was gelegd. In dat geval zou de rechter zich nog kunnen buigen over de vraag of broodjes smeren tijdens het geweld strafbaar is."

Schadevergoeding

Als het werkelijk tot vrijspraak komt kunnen de krakers schadevergoeding vragen voor de tijd dat ze hebben vastgezeten. Voor de meesten was dit zes weken. Uitgaande van honderd gulden schadevergoeding per dag loopt dat al gauw op tot een half miljoen gulden. Dit bedrag, opgeteld bij de kosten die politie en justitie vorig jaar maakten bij de ontruiming en het proces, brengt het totaal op ruim 4,5 miljoen gulden. De kosten van het proces in Leeuwarden zijn dan nog niet meegerekend.
De opkomst van de krakers bij het proces volgende week zal veel geringer zijn dan in Groningen, toen zat vrijwel iedereen vast. Maar mr. Seegers laat weten dat een aantal zeker komt en ook weer politiek stelling zal nemen.

Karin Zwaan

Van een onzer redacteuren

LEEUWARDEN - In Leeuwarden wordt morgenmiddag een demonstratie gehouden naar aanleiding van de behandeling van de hoger beroepszaken tegen 125 krakers van het Groningse Wolters Noordhoff-complex. Gedemonstreerd wordt tegen het inzetten van artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht - het deelnemen aan een criminele organisatie - tegen de krakers.

In een pamflet over de demonstratie wordt onder andere gesteld dat het bewuste wetsartikel in feite „de sleutel naar de politiestaat in het klein" is. Bij een veroordeling op grond van dit artikel wordt volgens het vlugschrift de gehele kraakbeweging „crimineel verklaard". „Artikel 140 wordt toegepast omdat ze openlijke geweldpleging niet kunnen bewijzen", aldus het pamflet.

Meer hierover op de pagina's 5 en 9.

Demonstratie tegen krakersproces

Krakersproces juridisch boeiend

Het Leeuwarder gerechtshof behandelt deze week de hoger-beroepszaak tegen 125 krakers van het Groningse Wolters-Noordhoff-complex (WNC). Het massaproces belooft boeiend te worden, want het gerechtshof krijgt enkele interessante juridische kluiven voorgeschoteld. Allerminst ondenkbaar is dat het hof tot een heel ander oordeel komt dan de Groningse rechtbank in juli 1990. Zelfs mag bepaald niet worden uitgesloten, dat een groot deel van de krakers uiteindelijk vrijuit zal gaan.

Door Auke Piersma
redacteur LC

Leden van de Groningse kraakbeweging op de stoep van de rechtbank in Groningen, toen daar vorig jaar de krakers van het Wolters-Noordhoff-complex terechtstonden. Foto ANP

De rechtbank sprak de krakers indertijd vrij van deelneming aan een criminele organisatie (artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht), maar veroordeelde hen op basis van openlijke geweldpleging (artikel 141 van hetzelfde wetboek). De krakers werden ook vrijgesproken van het opwerpen van versperringen rond het WNC, omdat de rechtbank niet bewezen achtte dat dit - 's ochtends om vier uur - gevaar voor het verkeer opleverde.

Als een paal boven water staat dat van krakerszijde geweld is gebruikt. Toch was de veroordeling voor openlijke geweldpleging uit juridisch oogpunt heel opmerkelijk. In navolging van de officier van justitie hanteert de rechtbank een zeer ruime uitleg van openlijke geweldpleging. Zij gaat uit van een soort collectieve schuld. In haar visie is niet vereist dat de dader zelf daadwerkelijk geweld tegen personen of goederen heeft gebruikt.

'Medeplegen'

Volgens de Groningse rechters kan de term 'met verenigde krachten' - een onderdeel van het delict openlijke geweldpleging - zo worden uitgelegd dat het onder het juridische begrip 'medeplegen' valt. Van 'medeplegen' is bijvoorbeeld ook sprake, als iemand niet zelf aan een bankoverval heeft meegedaan, maar vooraf wel nauw en volledig bij de voorbereiding ervan betrokken is geweest. Zo kan dus, althans volgens de rechtbank, iemand die in de kelder van het kraakpand is achtergebleven om broodjes te smeren worden veroordeeld voor openlijke geweldpleging.

Deze zienswijze gaat echter in tegen de gangbare leer op dit punt. De rechtbank was zich hier blijkens de gewezen vonnissen ook terdege van bewust. De heersende opvatting is dat alleen degene die werkelijk geweld heeft gepleegd schuldig kan worden verklaard aan openlijke geweldpleging. Zo is het destijds in de Memorie van Toelichting geformuleerd. En in het juridische standaardwerk Noyon-Langemeijer heet het: „Minimumvereiste is derhalve werkelijke deelneming aan het plegen van 'geweld' ".

Bovendien bevestigde de Hoge Raad deze lijn vorig jaar oktober nog eens. Dit arrest handelde over krakersgeweld bij de ontruiming van enkele panden in de Amsterdamse Okeghemstraat in 1986. Volgens de Hoge Raad is iemand die tot een groep heeft behoord die geweld heeft gepleegd niet schuldig aan openlijke geweldpleging, als niet is gebleken dat de betrokkene zelf enig geweld heeft gebruikt.

Bewijsproblemen

De opvatting van de Hoge Raad betekent dat van iedere verdachte afzonderlijk moet worden bewezen dat hij aan het geweld heeft meegedaan. In het WNC-proces, waarin een groot aantal verdachten geen verklaring wenste af te leggen, levert dat uiteraard gigantische bewijsproblemen op. Als het gerechtshof zich op hetzelfde standpunt als de Hoge Raad stelt zou dat best eens kunnen inhouden dat vele krakers op dit punt niet kunnen worden veroordeeld.

In ieder geval zal bij een veroordeling voor openlijke geweldpleging de formidabele klip van de jurisprudentie van de Hoge Raad moeten worden omzeild. Ook wanneer het gerechtshof de Groningse optie zou overnemen, dan kan het college niet volstaan met de simpele constatering 'je was er bij, dus je bent er bij'. Van iedere verdachte zal dan moeten worden vastgesteld dat hij nauw en volledig met de anderen heeft samengewerkt. Bij een zo groot aantal 'zwijgers' is dat al evenmin een aantrekkelijke klus.

De rechtbank redde zich destijds op een curieuze wijze uit dit probleem. Zij oordeelde dat de mogelijkheid dat de verdachten zich ten tijde van de actie geheel afzijdig hadden gehouden „verwaarloosbaar klein" was. Omdat niet van uitzonderlijke omstandigheden was gebleken moest volgens haar worden aangenomen dat de betrokkenen daadwerkelijk aan de actie hadden deelgenomen. Het komt er op neer dat iemand maar moet bewijzen dat hij niet heeft meegedaan. Het is sterk de vraag, of deze omkering van bewijslast de toets der kritiek kan doorstaan.

Organisatie

Ook bij het andere hoofdpunt van de dagvaarding, het deelnemen aan een criminele organisatie, staan de meningen tegenover elkaar. De rechtbank achtte wel aannemelijk dat het gewelddadige verzet tegen de ontruiming van het WNC was georganiseerd door een „gestructureerd, duurzaam samenwerkingsverband". Maar in haar visie was niet wettig en overtuigend bewezen dat het oogmerk van dit samenwerkingsverband het plegen van misdrijven „gedurende langere tijd" was.

In de opinie van de rechtbank was de krakersorganisatie slechts gericht op het „eenmalig" plegen van openlijke geweldpleging en daarmee samenhangende en tegelijkertijd plaatsvindende andere misdrijven. De Arnhemse rechtbank had eerder in de zaak tegen een aantal krakers van het Nijmeegse pand Mariënburcht een soortgelijk standpunt ingenomen.

Maar zowel het gerechtshof in Arnhem als de Hoge Raad (opnieuw in oktober 1990) oordeelden dat wel van een criminele organisatie kan worden gesproken. Voor deze rechtscolleges staat vast dat het verzet tegen de ontruiming ook al „geruime tijd", voordat het kraakpand werd ontruimd, met het plegen van misdrijven gepaard zou gaan.

Uiteraard zal een stortvloed van principiële bezwaren tegen het gebruik van artikel 140 over de hoofden van de raadsheren worden uitgestort. Maar de juridische kernvraag lijkt toch te worden, of kan worden bewezen, of het samenwerkingsverband 'gedurende langere tijd' het oogmerk had om misdrijven te plegen. Ook wat dit betreft staat het OM een lastig karwei te wachten.

In Groningen was de officier er zich wel van bewust dat hij moest aantonen dat de krakersorganisatie „gedurende enige tijd" het plegen van misdrijven heeft beoogd, maar hij liet mijns inziens na om daarvoor concreet bewijsmateriaal - bijvoorbeeld diefstallen van materiaal voor barricaden - aan te dragen. De tenlastelegging is ook beperkt gebleven tot het tijdvak 20 tot en met 27 mei 1990. In de Nijmeegse zaak is een periode van drie maanden bewezen verklaard. In dat geval was ongeveer een maand voor de ontruiming steigermateriaal gestolen.

De Maastrichtse hoogleraar prof. mr. Gerard Mols constateert in het Advocatenblad dat de uitspraak van de Groningse rechtbank in overeenstemming is met de huidige rechtspraak. Hij meent dat het vonnis op dit onderdeel tot bij de Hoge Raad in stand kan blijven, als ook bij het hof kan worden vastgesteld dat het „oogmerk niet was gericht op het geruime tijd vóór en ook eventueel na de ontruiming plegen van misdrijven". Maar aan de andere kant hoeft het OM na het Mariënburcht-arrest op dit punt niet bij voorbaat te wanhopen.

Beroepszaak tegen groep krakers vraagt 30.000 fotokopieën

Door Auke Piersma

LEEUWARDEN - Twee strafkamers van het Leeuwarder gerechtshof staan deze week voor een enorme opgave: de behandeling van de hoger-beroepszaken tegen 125 krakers van het Groningse Wolters Noordhoff-complex (WNC). Aan de driedaagse marathonzitting - morgen, woensdag en donderdag - zijn heel wat voorbereidingen voorafgegaan. Alleen al voor de behandeling bij het hof zijn 30.000 fotokopieën vervaardigd. Om alles op rolletjes te laten lopen en op alle eventualiteiten voorbereid te zijn is een meer dan vijftig pagina's tellend draaiboek opgesteld.

„Wij willen het zo publieksvriendelijk mogelijk houden", zegt Jan Matien, hoofd van de parketpolitie. „Iedereen is welkom", valt Ids Meinsma, hoofd algemene dienst van de gerechtelijke diensten van de Friese justitie, hem bij. Per dagdeel - 's morgens en 's middags plus eventueel 's avonds - worden in elke zittingszaal echter niet meer dan dertig bezoekers toegelaten. Degenen die een toegangsbewijs hebben aangevraagd krijgen zeker een plaats. Mensen die op de bonnefooi komen, lopen het risico dat de deur voor hen dicht blijft.

Er zijn forse veiligheidsmaatregelen getroffen. Bezoekers en verdachten worden gefouilleerd. In het gerechtsgebouw staan op een aantal strategische punten controleposten. Van de parketpolitie zijn vijftien personen tijdens het proces inzetbaar. Zij krijgen per dagdeel versterking van rond de twintig rijkspolitiemensen.

In iedere rechtszaal zijn in principe steeds negen politiemensen aanwezig. Om een goed overzicht en voldoende ruimte voor verdachten, verdediging en pers te hebben is het bezoekersaantal enigszins beperkt. Buiten het Paleis van Justitie houdt de Leeuwarder gemeentepolitie met surveillances een oogje in het zeil.

Door het krakersproces moesten zittingen van de politierechter en de meervoudige strafkamer van de rechtbank wijken. Medewerkers van justitie en bezoekers van de griffies kunnen het gerechtsgebouw de komende drie dagen alleen aan de achterkant binnenkomen. Voor andere zittingen dan de WNC-zaak moet men evenwel aan de voorzijde zijn.

Heel bijzonder is dat twee strafkamers tegelijkertijd zitting houden. In de zaal van het gerechtshof bestaat het rechtscollege uit mrs. Willem Brouwer (president), Ate Dijkstra en Peter van den Bergh. In de zaal van de rechtbank wordt dat gevormd door mrs. Wim Boon (voorzitter), Henk Poelman en Henk Pruiksma.

De kamers hebben vrijdag gereserveerd om met elkaar te overleggen over aangevoerde verweren die op alle krakers van toepassing zijn. Als tijdens het proces overleg tussen beide colleges nodig zou zijn, bijvoorbeeld over door raadslieden opgeworpen punten, dan moet dat volgens raadsheer mr. Willem Vellinga te regelen zijn. „We zitten allemaal in hetzelfde gebouw", aldus Vellinga.

Het Openbaar Ministerie wordt vertegenwoordigd door de advocaten-generaal mrs. Ruud Daverschot (hofzaal) en Siep Zwerwer (zaal rechtbank). Hun collega mr. Ben van der Lugt is beschikbaar als vervanger. Samen met Michiel van der Veen, beleidsmedewerker bij de parket van de procureur-generaal, volgt hij in zijn kamer rechtstreeks op monitoren videobeelden van beide zittingen. Zo kan snel worden gereageerd op verweren van de verdediging.

De zaken tegen drie minderjarige krakers zullen later nog worden behandeld. De Groningse rechtbank veroordeelde indertijd vrijwel alle krakers wegens openlijke geweldpleging tot zes weken cel, waarvan twee voorwaardelijk. Twee leidinggevende figuren kregen acht weken gevangenis, terwijl drie krakers werden bestraft met twee weken voorwaardelijke detentie en vijftig uur dienstverlening.

De officier van justitie had tegen iedereen negen maanden vrijheidsstraf geëist. In 126 gevallen ging zowel het Openbaar Ministerie (OM) als de verdediging in hoger beroep. Het OM tekende ook in de twee overgebleven gevallen appèl aan.

Friesch Dagblad 12/11

Eerste straffen geëist in zaak 128 krakers

LEEUWARDEN – In het deze week in Leeuwarden te houden proces tegen de 128 krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex in Groningen zijn vanmorgen de eerste straffen geëist. Tegen zeven van de eerste negen gedagvaarde verdachten eiste procureur-generaal mr. S. Zwerwer een onvoorwaardelijke gevangensisstraf van vier maanden. Tegen de overige twee eiste hij een celstraf van zes maanden onvoorwaardelijk. Van de negen verdachten was overigens maar één ter zitting aanwezig.

Advocaat mr. W. P. Bakker Schut vroeg vanmorgen namens de verdediging wraking tegen president mr. W. Brouwer en de andere collegeleden in de andere zaal van het Hof in Leeuwarden. Daarom moest hier een nieuw rechtscollege worden benoemd. Ook tegen dit college, onder voorzitterschap van mr. K. W. Vellinga, werd wraking gevraagd. De zitting die om kwart over negen moest beginnen, werd daardoor opnieuw uitgesteld.

De verdediging noemt het absurd en uniek dat de verdachten worden gefouilleerd. De verdachten weigerden zich te laten fouilleren. Bij één van de zestig ter zitting aanwezige verdachten werd een mes gevonden. De controle rondom de zitting was zeer scherp.

Massaproces met 125 gedaagden

Eisen tot zes maanden cel tegen WNC-krakers

Van onze justitieverslaggevers

LEEUWARDEN — In één van de twee zittingszalen van het gerechtshof in Leeuwarden heeft procureur-generaal mr. S. Zwerwer vanmorgen tegen één verdachte in de Wolters Noordhoff-krakerszaak een gevangenisstraf van vier maanden onvoorwaardelijk geëist. Tegen zes anderen, die niet waren verschenen, werd eveneens vier maanden cel geëist en tegen nog twee niet verschenen verdachten zes maanden.

Bij het ter perse gaan van deze editie was de behandeling van 22 zaken in de andere, parallelle zitting nog steeds niet begonnen. De raadslieden van de WNC-verdachten wraakten het hof tot twee maal toe. Volgens hen bestaat er in ieder geval een schijn van partijdigheid, omdat het hof verdachten laat fouilleren voordat zij toegang tot de rechtszaal krijgen. Raadsman mr. P.H. Bakker Schut sprak over een 'unieke maatregel die criminaliserend werkt voor de verdachten'.

Het hof heeft voor de behandeling van de 125 hoger beroepzaken van WNC-krakers drie dagen uitgetrokken.

Ondanks het juridische vuurwerk binnen, bleef het buiten het gerechtshof rustig. Voor het gebouw verzamelden zich ongeveer 15 sympathisanten en ex-bewoners.

□ **Op pagina 3: Raadslieden verwijten hof Leeuwarden partijdigheid.**

NuhN 12/11

Fouillering publiek bij Wolters-Noordhoff-proces

LEEUWARDEN - Onder grote publieke belangstelling begon vanmorgen in het gerechtshof te Leeuwarden de behandeling van het hoger beroep van de verdachten in de Wolters-Noordhoff-zaak. De fouillering van verdachten en publiek leverde een geringe vertraging op, plus wraking van het gerechtshof door de raadslieden. De procureurs-generaal eisten vervolgens gevangenisstraffen van zes en acht maanden tegen de verdachten en hun vermoedelijke leiders. Meer hierover op pagina 17.

Foto LC/Paul Janssen

Leeuw. Courant
12/11/91

Eisen van vier, zes en acht maanden in WNC-zaak

p.c. 12/11

LEEUWARDEN - De procureurs-generaal in hoger beroep tegen een deel van de verdachten in het proces rond het Wolters-Noordhoff-complex (WNC) hebben vanmorgen straffen van vier en zes maanden gevangenis geëist wegens openlijke geweldpleging en het lidmaatschap van een criminele organisatie. Tegen de vermoedelijke leidinggevers van het straatgeweld eiste het Openbaar Ministerie acht maanden cel onvoorwaardelijk. De meeste andere verdachten hebben zich volgens mr. Zwerver alleen schuldig gemaakt aan het lidmaatschap van een criminele vereniging. Tegen hen werd, grotendeels bij verstek, vier maanden detentie gevorderd.

De rechtbank in Groningen veroordeelde eerder vrijwel alle Wolters-Noordhoff-verdachten wegens openlijke geweldpleging. De procureur-generaal zei hier op terug te komen, omdat ieders aandeel in het geweld in veel gevallen niet kan worden bewezen. De vrijspraak van het lidmaatschap van een criminele vereniging, artikel 140 in het Wetboek van Strafrecht, nam de procureur-generaal niet over. Wel erkende mr. Zwerver in zijn requisitoir, dat de Hoge Raad de toepassing van dit 'zware' misdrijfartikel strikt beperkt.

Het hoger beroep begon vanmorgen met vertraging. De advocaten mr. Ties Prakken en mr. Pieter Herman Bakker-Schut maakten bij aanvang van de zitting bezwaar tegen het fouilleren van de verdachten. Dit gebeurde onder verantwoordelijkheid van het gerechtshof. De fouillering levert volgens de raadslieden „een uniek feit" op en leidt tot „criminalisering van onze cliënten, al voor de zitting is begonnen". De advocaten vroegen wraking van het Hof, omdat het college op deze manier de schijn van partijdigheid op zich zou hebben geladen.

Wraking

Een derde, nieuw samen te stellen kamer van het Hof moet zich op de wraking beraden. Volgens Bakker Schut is de zitting hiermee beland in het „Droste-cacao-busje": hij eist dat zijn cliënten de behandeling van de wraking kunnen bijwonen zonder te worden gefouillleerd.

Voor het proces zijn drie dagen lang twee zittingszalen vrijgemaakt. De berechting van de krakers geniet ruime aandacht van hun sympathisanten, de politie en de pers.

Video populair tijdens krakersproces

p.c. 12/11

LEEUWARDEN - Het monsterproces voor het Leeuwarder gerechtshof tegen 128 verdachten van straatgeweld rond de ontruiming van de panden Wolters-Noordhoff in Groningen is vanmorgen in twee zittingszalen tegelijk van start gegaan. De parallelle berechting wordt door advocaat-generaal mr. Ben van der Lugt (links op de foto) gadegeslagen vanuit zijn bureaustoel. Met een kleine staf, onder wie Michiel van der Veen (rechts), houdt Van der Lugt via een gesloten videocircuit beide zittingen in de gaten. Video is tijdens het 'WNC-proces' toch populair bij justitie en politie. De technische opsporings- en herkenningsdienst van de Leeuwarder gemeentepolitie heeft observatieteams uitgezet die met videocamera's zijn bewapend. Eén zo'n team heeft z'n kamp opgeslagen in een slaapkamer van een bovenwoning op de hoek Nieuwe Oosterstraat-Kruisstraat. Van daaruit wil de sterke arm de nabijgelegen voordeur van een van de laatste Leeuwarder kraakpanden continu bespieden.

Foto LC/Paul Janssen

■ Een verdachte in de WNC-zaak wordt gefouilleerd. Foto: Duncan Wijting

WvhN 12/11

Wrakingsvoordrachten in WNC-zaak

Raadslieden verwijten hof Leeuwarden partijdigheid

Van onze justitieverslaggevers

LEEUWARDEN — De advocaten mr. P.H.Bakker Schut en mr. T. Prakken wraakten vanmorgen in het proces tegen de WNC-verdachten het hof in Leeuwarden onder leiding van mr. Brouwer. De raadslieden vinden dat in ieder geval de schijn van partijdigheid bestaat, omdat het hof de verdachten, alvorens hen toegang tot de rechtzaal te verlenen, laat fouilleren. Onder leiding van dr. K.W. Vellinga moet het hof in een andere samenstelling in het openbaar over deze wrakingsvoordracht beslissen. Maar omdat de verdachten ook deze behandeling niet bij konden wonen omdat zij fouilleren weigeren, deden de raadslieden opnieuw een wrakingsvoordracht. "We zitten hier verstrikt in een Droste Cacao-blikje," zei Bakker Schut.

Het fouilleren van verdachten is een unieke situatie volgens de raadslieden. "De verdachten worden gecriminaliseerd voordat de zitting zelfs maar is begonnen. Daardoor ontstaat de schijn van partijdigheid." Het hof onder leiding van Vellinga schorste eerst de behandeling van de wrakingsvoordracht, om te beslissen over het verzoek de verdachten wel bij deze behandeling toe te laten zonder dat ze gefouilleerd hoeven te worden. Het hof wees dit af. Uit het oogpunt van handhaving van de openbare orde ter terechtzitting is fouilleren noodzakelijk, overwoog het hof. Hierop lieten de raadslieden weten dan zelf, buiten aanwezigheid van hun cliënten, ook geen nadere toelichting op de wrakingsvoordracht te kunnen geven. Vervolgens wraakten zij ook dit hof. Bij het ter perse gaan van deze editie was er in de wrakingszaken nog geen beslissing genomen.

In de tweede zittingszaal was de gang van zaken rustiger, maar ook daar werd in loop van de ochtend een wrakingsvoordracht gedaan. Twee verdachten verschenen vanmorgen voor het hof, negen lieten verstek gaan. De 23-jarige Yvonne H. viel de eer te beurt de eerste te zijn wier zaak behandeld werd. Zij wenste zelf niets te zeggen. Advocaat Generaal mr. S. Zwerwer hield aan het eind van deze zaak het requisitoir dat voor alle zaken geldt en waarin het Openbaar Ministerie in 22 pagina's zijn standpunt in deze zaak bepaalt. Volgens het OM is er sprake van overtreding van artikel 140: aansluiting bij en deelneming aan een organisatie die tot doel heeft gewelddadig verzet te plegen. In een aantal gevallen is sprake van overtreding van artikel 141, deelneming aan openlijke geweldpleging. De Hoge Raad - aldus het OM - heeft inzake dit wetsartikel een wat striktere opvatting en zou in dit geval tot vrijspraak komen. De procureur-generaal in Leeuwarden deelt deze striktere opvatting niet. Hij vindt dat de kraker die bijvoorbeeld de broodjes gesmeerd heeft, niet aan de geweldpleging zelf heeft deelgenomen, maar degene die de barricades heeft helpen opwerpen wel.

Wat de strafmaat betreft, brengt het OM onderscheid aan. Voor de overtreding van artikel 140 eist de procureur-generaal vier maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf. In geval van overtreding van 141 wordt een straf van zes maanden onvoorwaardelijk geëist. Vanmorgen werd nog niet de straf geëist die het OM in petto heeft voor degenen die een leidende rol hebben gespeeld: acht maanden onvoorwaardelijk. In alle gevallen geldt dat het OM geen aanleiding ziet voor een vervangende straf in de vorm van onbetaalde arbeid ten dienste van het algemeen nut. Daarvoor zijn de gepleegde feiten te ernstig. Het OM in Leeuwrden komt in zijn standpunt tot een andere opvatting dan de rechtbank in Groningen, die artikel 140 niet van toepassing achtte en tot een veroordeling kwam op grond van overtreding van artikel 141, het medeplegen van geweld.

Raadsvrouw mr. G. Eelsing is van mening dat alleen degenen veroordeeld kunnen worden van wie vaststaat dat ze geweld hebben gebruikt. De rechtbank in Groningen is volgens haar veel te ver gegaan door iedereen te veroordelen.

De rechtbank in Groningen veroordeelde het merendeel van de verdachten vorig jaar tot zes weken gevangenisstraf, waarvan twee weken voorwaardelijk. De twee hoofdverdachten kregen acht weken cel.

Een aantal verdachten bij het proces tegen Groningse krakers in Leeuwarden weigerde zich voor de zitting te laten fouilleren. (Foto Sake Elzinga)

Hof gewraakt, eis van vier maanden in krakersproces

Door onze correspondent

LEEUWARDEN, 12 NOV. Tegen elf verdachten van de krakersrellen rond het Wolters Noordhoff-Complex op 26 mei vorig jaar in Groningen is vanmorgen voor het gerechtshof in Leeuwarden vier maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf geëist wegens deelneming aan een criminele organisatie.

In totaal staan vandaag, morgen en donderdag tijdens een marathonzitting 125 verdachten terecht. Tegen het merendeel van deze groep zal vier maanden straf worden geëist. Een deel van hen zal echter tevens openbare geweldpleging (artikel 141 van het Wetboek van Strafrecht) ten laste worden gelegd. De eis tegen hen zal zes maanden bedragen. Tegen twee krakers die door het Openbaar Ministerie beschouwd worden als leiders van de ongeregeldheden zal acht maanden onvoorwaardelijk worden geëist.

Op 27 mei 1990 arresteerde de politie in Groningen 137 krakers en sympathisanten, bij de ontruiming van het krakersbolwerk Wolters Noordhoff. Bij de rellen die de dag ervoor plaats hadden werd voor een miljoen gulden schade aangericht aan twee kantoren en een café.

De zaken dienen gelijktijdig in twee strafkamers van het hof in Leeuwarden. De advocaat van een van de verdachten, mr. G. Eelsing, zei vanochtend dat er geen sprake kon zijn van deelneming aan een criminele organisatie, aangezien het bij de acties om een éénmalige zaak ging, met ad hoc doelen. Om veroordeeld te kunnen worden wegens lidmaatschap van een criminele vereniging is het onder meer nodig dat er sprake is van misdrijven „gedurende langere tijd".

De eerste strafzaak werd vanochtend kort na de opening van de zitting geschorst door het hof, nadat advocaat mr. T. Prakken namens haar cliënt het hof had gewraakt wegens vooringenomenheid die zou blijken uit het feit dat haar verdachte werd gefouilleerd voordat hij tot de rechtszaal werd toegelaten. „Hierdoor wordt een verdachte al bij voorbaat voor schuldig gehouden", vond zij. Een nieuw rechtscollege boog zich vervolgens over de wraking. De president van dit 'reservehof' oordeelde dat er „geen aanleiding was om af te zien van fouilleren", aangezien de handhaving van de openbare orde ter rechtszitting gewaarborgd moest zijn. Het hof wilde niet toestaan dat de verdachte die dit geweigerd had een toelichting kon geven. „De belangen van de verdachte om de wraking toe te lichten zijn voldoende gewaarborgd door de raadslieden. De fouillering blijft gehandhaafd", aldus president mr. K.W. Vellinga. Prakken zei dat de zitting nu „in de cacaobusjessfeer" zou komen. Ze zei niet te begrijpen welk argument het hof had voor het fouilleren van de verdachten. Het hof werd vervolgens opnieuw gewraakt, maar opnieuw werd de wraking niet geaccepteerd.

Proces tegen krakers lijkt op proefproces

Door onze redacteur
FRANK VERMEULEN

DEN HAAG, 12 NOV. Het strafproces tegen 125 Groningse actievoerders dat vandaag in hoger beroep is hervat voor het gerechtshof in Leeuwarden vertoont alle kenmerken van een proefproces. Hierbij draait het om de vraag of het „samenspanningsartikel" 140 uit het wetboek van strafrecht — dat gericht is tegen misdaadorganisaties — ook kan worden gebruikt als openbare-ordemaatregel. Vorig jaar juli werden de krakers door de Groningse rechtbank veroordeeld tot lichte gevangenisstraffen wegens openlijke geweldpleging. Zowel veroordeelden als openbaar ministerie gingen tegen die vonnissen in beroep.

De krakers die de komende drie dagen in Leeuwarden terechtstaan, worden ervan verdacht te hebben deelgenomen aan de grootscheepse ordeverstoringen op 26 mei vorig jaar in de Groningse binnenstad. Uit protest tegen de voorgenomen ontruiming van het gekraakte Wolters-Noordhoffcomplex aan de Oude Boteringenstraat wierpen actievoerders barricades op rondom het gigantische krakersbolwerk. Tijdens de rellen die daarna uitbraken werd voor ongeveer een miljoen gulden schade aangericht aan particuliere en gemeente-eigendommen. De demonstranten waren onherkenbaar door bivakmutsen en motorhelmen, bovendien maakten ongeveer 100 van de 137 arrestanten gebruik van hun recht om te zwijgen en weigerden zij hun namen bekend te maken. Hierdoor werd het voor het OM bijzonder lastig de strafbare feiten aan individuele leden van de groep toe te schrijven. Overigens heeft Justitie inmiddels ongeveer 100 namen van verdachten achterhaald. Dat betekent dat de executie van een vonnis — mocht het proces tot een veroordeling leiden — aanzienlijk wordt vergemakkelijkt.

Het OM legt de verdachten drie feiten ten laste: het opwerpen van versperringen op de openbare weg, openlijke geweldpleging en lidmaatschap van een criminele organisatie. Voor dat laatste vergrijp is het, volgens het OM, „in het geheel niet van belang of een verdachte zelf strafbare feiten heeft gepleegd", het lidmaatschap van de organisatie is voldoende. De Amsterdamse raadsheer mr. A. Rutten-Roos verwoordde dit principe eerder met de kernachtige uitdrukking: „Je was erbij, dus je bent erbij".

De Groningse rechtbank oordeelde vorig jaar dat het versperren van de openbare weg (verboden krachtens art. 162 WvS, een artikel stammende uit de tijd dat Troelstra dreigde met omverwerping van de Nederlandse staat) niet aan de orde was. Vrijspraak volgde ook voor het ten laste gelegde lidmaatschap van een criminele organisatie (artikel 140 WvS), maar openlijke geweldpleging (art. 141 WvS) achtte de rechtbank wel bewezen. Met betrekking tot de onherkenbaarheid van de verdachten stelde de rechtbank dat „het niet noodzakelijk is dat de gedraging van de medepleger openlijk plaatsvindt, mits maar vaststaat dat het gepleegde geweld openlijk heeft plaatsgehad". Hierbij gaven de Groningse rechters een zeer ruime uitleg aan dit artikel. Het werd mogelijk ook mensen die zeiden dat zij tijdens de geweldadigheden in het pand waren om „koffie te zetten" of „broodjes te smeren" wegens openlijke geweldpleging te veroordelen.

Inmiddels heeft jurisprudentie van de Hoge Raad die ruime uitleg onmogelijk gemaakt. Over het gebruik van artikel 141 in een vergelijkbare zaak tegen drie Amsterdamse krakers — die door het Amsterdamse Hof tot vijf maanden voorwaardelijk waren veroordeeld — stelde de Hoge Raad op 9 oktober vorig jaar: „Anders dan het Hof heeft overwogen levert het enkele feit dat de verdachte tot de groep heeft behoord die geweld heeft gepleegd, geen geweldpleging zijdens de verdachte op in de zin van art. 141".

Dit betekent echter niet dat de krakers nu in Leeuwarden zonder meer kunnen rekenen op vrijspraak. Op 16 oktober vorig jaar bepaalde de Hoge Raad dat krakers in de zogeheten Nijmeegse Mariënburchtzaak terecht door het Arnhemse hof waren veroordeeld op grond van artikel 140, de criminele vereniging. Het OM zal het gerechtshof in Leeuwarden er nu van moeten overtuigen dat de 125 krakers lid waren van een criminele vereniging die van plan was „gedurende langere tijd" misdrijven te plegen. De verdediging zal het incidentele karakter van het geweld op 26 mei vorig jaar proberen te onderstrepen.

NRC 12/11/91

Rustig protest Wolters-Noordhoff-zaak

LEEUWARDEN - Ongeveer honderd sympathisanten van de verdachten in de Wolters-Noordhoff-zaak zijn gisteren in protest door de Leeuwarder binnenstad getrokken. Gisteren begon de behandeling van het hoger beroep van de verdachten. De demonstranten onderbraken hun rondgang voor het voorlezen van een aantal verklaringen bij het paard op de Nieuwestad. Na hun rondgang zetten zij hun door veel politiemensen begeleide actie voort op de stoep van het gerechtshof aan het Wilhelminaplein. De actievoerders waren afkomstig uit krakerskringen in Groningen, Amsterdam, Nijmegen, Eindhoven en Leeuwarden. Het Frysk Anty Faksisme Komitee en Platform een- en tweepersoonshuishoudens Leeuwarden verklaarden zich solidair met de actie.

L.C. 13.11.91

Foto LC/Paul Janssen

Leeuwarder Courant 13/11/91

Aanklagers in krakersproces wijken uit naar 'artikel 140'

LEEUWARDEN - Na de eerste dag van het proces tegen 125 krakers van het Groningse Wolters Noordhoff-complex (WNC) is duidelijk dat het Openbaar Ministerie (OM) alle hoop heeft gevestigd op een veroordeling op basis van lidmaatschap van een criminele organisatie (artikel 140 Wetboek van Strafrecht). Ook volgens het OM is een bewezenverklaring van openlijke geweldpleging slechts in beperkt aantal gevallen mogelijk.

Op een totaal van 53 zaken achtten de beide aanklagers bij het Leeuwarder gerechtshof, mrs. Ruud Daverschot en Siep Zwerwer, gisteren maar vier keer openlijke geweldpleging bewezen. Zelfs bij drie personen, die in de visie van het OM een leidinggevende rol bij het verzet tegen de ontruiming van het WNC-complex hebben gespeeld, was dat niet het geval.

Het Openbaar Ministerie vindt dat het betreffende wetsartikel door de opvatting van de Hoge Raad (Okeghemarrest) veel van zijn waarde heeft verloren om de meer moderne vormen van groepsgeweld te beteugelen. Op dit punt wordt er voor gepleit de stringente bewijseisen te versoepelen.

Tegen de drie eerder genoemde leiders werd acht maanden gevangenisstraf gevorderd. Driemaal vroegen Daverschot en Zwerwer voor openlijke geweldpleging en deelneming van een criminele organisatie een half jaar cel. In de resterende 47 gevallen bedroeg de eis vier maanden vrijheidsstraf: 46 keer voor lidmaatschap van een misdadige organisatie en een maal op grond van alleen openlijke geweldpleging. Dertig verdachten lieten verstek gaan.

De Groningse rechtbank sprak de verdachten indertijd vrij van deelneming aan een criminele organisatie. Naar haar oordeel werd het verzet tegen de ontruiming wel georganiseerd door een „gestructureerd duurzaam samenwerkingsverband", maar had dat verband niet het oogmerk misdrijven „gedurende langere tijd" te plegen. In de Mariënburcht-zaak kon het Arnhemse hof volgens de Hoge Raad wel vaststellen dat het verzet tegen de ontruiming al „geruime tijd" daarvoor met het plegen van misdrijven gepaard zou gaan.

Langdurig verzet

In de zienswijze van het OM kan uit het Mariënburcht-arrest echter niet worden afgeleid dat voor het toepassen van artikel 140 vereist is dat het plegen van misdrijven „gedurende enige tijd" wordt beoogd. Ook een organisatie die misdrijven voor één dag voorbereidt kan onder dit wetsartikel vallen, aldus de aanklagers. Bovendien waren de krakers naar hun mening wel van plan om aan het criterium 'gedurende enige tijd' te voldoen: zij wilden zo lang mogelijk verzet plegen, maar door het snelle optreden van de politie kwam dat er niet van.

Het OM stelt voorts dat het gebruik maken van artikel 140 niets te doen heeft met het criminaliseren van de 'kraakbeweging'. Voor hen bestaat er een uitdrukkelijk verschil tussen de 'kraakbeweging' en de organisatie van het WNC.

De raadslieden in de WNC-zaak trekken alle registers open om de ogenschijnlijk laatste strohalm van het Openbaar Ministerie te knakken. De dagvaarding is volgens de strafpleiters nietig omdat ze innerlijk tegenstrijdig en onvoldoende feitelijk zou zijn. Principieel is het verweer tegen de toepassing van strafwetsartikel 140, waarmee alle aanwezigen bij de WNC-ontruiming als lid van een crimineel samenwerkingsverband worden bestempeld.

Mr. Ties Prakken uit Amsterdam betoogde, dat het wetsartikel in strijd komt met het 'lex certa'-beginsel, dat de burger moet kunnen weten wat strafbaar is en wat niet. Dit grondrecht wordt volgens Prakken door het Openbaar Ministerie geschonden nu op één na alle 125 WNC-verdachten collectief aansprakelijk worden gesteld voor de straatrellen van 26 mei 1990, louter omdat zij zich de avond tevoren na 22.00 uur nog in het Wolters-Noordhoff-complex bevonden.

Als het lidmaatschap van een losse groep, die zichzelf spontaan doelen stelt, al strafbaar wordt gesteld, houdt dat volgens Prakken ook in dat de politieke discussie over bepaalde actievormen strafbaar wordt. De oogmerken van de groep worden achteraf door het Openbaar Ministerie geconstrueerd aan de hand van geconstateerde misdrijven. Vervolgens worden alle 'aanwezigen' of vermeende 'leden' daarop strafrechtelijk aangesproken. Dat dit tot een veroordeling zou kunnen leiden, konden de WNC-verdachten onmogelijk voorzien, betoogde Prakken. Zij vroeg om ontslag van rechtsvervolging.

'Abnormaal proces'

Haar kantoorgenoot mr. Pieter Herman Bakker Schut trok in een politiek en rechtssociologisch verweer van leer tegen „dit abnormale strafproces". „Er moet een flink aantal mensen hangen, dat is een politiek doel van deze monsterberechting", aldus Bakker Schut. De advocaat memoreerde dat met artikel 140 in de hand vroeger is getracht aanhangers van Domela Nieuwenhuis en Soekarno de voet dwars te zetten.

Bakker Schut trok een parallel met de ontwikkeling in Duitsland, waar een soortgelijk artikel al zo'n ruime uitleg heeft dat het roepen van de leuze 'Es lebe die RAF' reeds als steun aan een terroristische vereniging wordt uitgelegd en met celstraf wordt beloond. De Europese eenwording zou een verdere verharding van het justitiële klimaat in Nederland tot gevolg kunnen hebben, vreest Bakker Schut, die de fouillering van zijn cliënten als een veeg teken zei te beschouwen.

De fouillering, door het hof gelast „met het oog op de openbare orde ter trechtzitting", leidde gistermorgen tot drie uur vertraging van een van de zittingen. Prakken en Bakker Schut stuurden aan op wraking van het hof wegens vermeende partijdigheid en wraakten ook het uit andere magistraten samengestelde hof, dat de eerste wraking moest beoordelen.

Het tweede hof bestempelde na ampel beraad zijn eigen wraking als 'kennelijk misbruik van recht'. De wraking van het eerste hof werd afgewezen, omdat de verdachten door de fouillering niet in hun belang zouden worden geschaad. Drie verdachten lieten het vervolgens op een verstekzaak aankomen, door de fouillering te blijven afwijzen. Ook vanochtend deed de verdediging een vergeefse poging het hof te wraken vanwege de omstreden fouillering.

Rustig protest Wolters-Noordhoff-zaak

LEEUWARDEN - Ongeveer honderd sympathisanten van de verdachten in de Wolters-Noordhoff-zaak zijn gisteren in protest door de Leeuwarder binnenstad getrokken. Gisteren begon de behandeling van het hoger beroep van de verdachten. De demonstranten onderbraken hun rondgang voor het voorlezen van een aantal verklaringen bij het paard op de Nieuwestad. Na hun rondgang zetten zij hun door veel politiemensen begeleide actie voort op de stoep van het gerechtshof aan het Wilhelminaplein. De actievoerders waren afkomstig uit krakerskringen in Groningen, Amsterdam, Nijmegen, Eindhoven en Leeuwarden. Het Frysk Anty Faksisme Komitee en Platform een- en tweepersoonshuishoudens Leeuwarden verklaarden zich solidair met de actie.

L.C. 13.11.91

Foto LC/Paul Janssen

Leeuwarder Courant 13/11/91

Aanklagers in krakersproces wijken uit

LEEUWARDEN - Na de eerste dag van het proces tegen 125 krakers van het Groningse Wolters Noordhoff-complex (WNC) is duidelijk dat het Openbaar Ministerie (OM) alle hoop heeft gevestigd op een veroordeling op basis van lidmaatschap van een criminele organisatie (artikel 140 Wetboek van Strafrecht). Ook volgens het OM is een bewezenverklaring van openlijke geweldpleging slechts in beperkt aantal gevallen mogelijk.

Op een totaal van 53 zaken achtten de beide aanklagers bij het Leeuwarder gerechtshof, mrs. Ruud Daverschot en Siep Zwerwer, gisteren maar vier keer openlijke geweldpleging bewezen. Zelfs bij drie personen, die in de visie van het OM een leidinggevende rol bij het verzet tegen de ontruiming van het WNC-complex hebben gespeeld, was dat niet het geval.

Het Openbaar Ministerie vindt dat het betreffende wetsartikel door de opvatting van de Hoge Raad (Okeghemarrest) veel van zijn waarde heeft verloren om de meer moderne vormen van groepsgeweld te beteugelen. Op dit punt wordt er voor gepleit de stringente bewijseisen te versoepelen.

Tegen de drie eerder genoemde leiders werd acht maanden gevangenisstraf gevorderd. Driemaal vroegen Daverschot en Zwerwer voor openlijke geweldpleging en deelneming van een criminele organisatie een half jaar cel. In de resterende 47 gevallen bedroeg de eis vier maanden vrijheidsstraf: 46 keer voor lidmaatschap van een misdadige organisatie en een maal op grond van alleen openlijke geweldpleging. Dertig verdachten lieten verstek gaan.

De Groningse rechtbank sprak de verdachten indertijd vrij van deelneming aan een criminele organisatie. Naar haar oordeel werd het verzet tegen de ontruiming wel georganiseerd door een „gestructureerd duurzaam samenwerkingsverband", maar had dat verband niet het oogmerk misdrijven „gedurende langere tijd" te plegen. In de Mariënburcht-zaak kon het Arnhemse hof volgens de Hoge Raad wel vaststellen dat het verzet tegen de ontruiming al „geruime tijd" daarvoor met het plegen van misdrijven gepaard zou gaan.

Langdurig verzet

In de zienswijze van het OM kan uit het Mariënburcht-arrest echter niet worden afgeleid dat voor het toepassen van artikel 140 vereist is dat het plegen van misdrijven „gedurende enige tijd" wordt beoogd. Ook een organisatie die misdrijven voor één dag voorbereidt kan onder dit wetsartikel vallen, aldus de aanklagers. Bovendien waren de krakers naar hun mening wel van plan om aan het criterium 'gedurende enige tijd' te voldoen: zij wilden zo lang mogelijk verzet plegen, maar door het snelle optreden van de politie kwam dat er niet van.

Het OM stelt voorts dat het gebruik maken van artikel 140 niets te doen heeft met het criminaliseren van de 'kraakbeweging'. Voor hen bestaat er een uitdrukkelijk verschil tussen de 'kraakbeweging' en de organisatie van het WNC.

De raadslieden in de WNC-zaak trekken alle registers open om de ogenschijnlijk laatste strohalm van het Openbaar Ministerie te knakken. De dagvaarding is volgens de strafpleiters nietig omdat ze innerlijk tegenstrijdig en onvoldoende feitelijk zou zijn. Principieel is het verweer tegen de toepassing van strafwetsartikel 140, waarmee alle aanwezigen bij de WNC-ontruiming als lid van een crimineel samenwerkingsverband worden bestempeld.

Mr. Ties Prakken uit Amsterdam betoogde, dat het wetsartikel in strijd komt met het 'lex certa'-beginsel, dat de burger moet kunnen weten wat strafbaar is en wat niet. Dit grondrecht wordt volgens Prakken door het Openbaar Ministerie geschonden nu op één na alle 125 WNC-verdachten collectief aansprakelijk worden geste
mei 1990, lou
tevoren na 2
Noordhoff-co

Als het li
groep, die zich
strafbaar wor
Prakken ook
over bepaal
wordt. De oo
den achteraf
rie geconstru
stateerde mis
alle 'aanwezi
daarop strafr
dit tot een ve
den, konden
gelijk voorzi
vroeg om ont

'Abnorm

Haar kanto
Bakker Schu
rechtssociolog
„dit abnorma
flink aantal
politiek doel
ting", aldus
memoreerde
hand vroeger
Domela Nieu
dwars te zette

dhoff-zaak

e Wolters-Noordhoff-zaak zijn gisteren ing van het hoger beroep van de verdach- aantal verklaringen bij het paard op de tie voort op de stoep van het gerechtshof n in Groningen, Amsterdam, Nijmegen, en tweepersoonshuishoudens Leeuwar-

Foto LC/Paul Janssen

11-91

Leeuwarder Courant 13/11/91

rsproces wijken uit naar 'artikel 140'

verschot pleging organi- ende 47 len vrij- nap van maal op eldple- verstek

de ver- ing aan aar oor- uiming structu- rband", ogmerk tijd" te kon het aad wel ontrui- net het u gaan.

uit het worden artikel nisdrij- peoogd. en voor wetsar-

tikel vallen, aldus de aanklagers. Bovendien waren de krakers naar hun mening wel van plan om aan het criterium 'gedurende enige tijd' te voldoen: zij wilden zo lang mogelijk verzet plegen, maar door het snelle optreden van de politie kwam dat er niet van.

Het OM stelt voorts dat het gebruik maken van artikel 140 niets te doen heeft met het criminaliseren van de 'kraakbeweging'. Voor hen bestaat er een uitdrukkelijk verschil tussen de 'kraakbeweging' en de organisatie van het WNC.

De raadslieden in de WNC-zaak trekken alle registers open om de ogenschijnlijk laatste strohalm van het Openbaar Ministerie te knakken. De dagvaarding is volgens de strafpleiters nietig omdat ze innerlijk tegenstrijdig en onvoldoende feitelijk zou zijn. Principieel is het verweer tegen de toepassing van strafwetsartikel 140, waarmee alle aanwezigen bij de WNC-ontruiming als lid van een crimineel samenwerkingsverband worden bestempeld.

Mr. Ties Prakken uit Amsterdam betoogde, dat het wetsartikel in strijd komt met het 'lex certa'-beginsel, dat de burger moet kunnen weten wat strafbaar is en wat niet. Dit grondrecht wordt volgens Prakken door het Openbaar Ministerie geschonden nu op één na alle 125 WNC-verdachten collectief aansprakelijk worden gesteld voor de straatrellen van 26 mei 1990, louter omdat zij zich de avond tevoren na 22.00 uur nog in het Wolters-Noordhoff-complex bevonden.

Als het lidmaatschap van een losse groep, die zichzelf spontaan doelen stelt, al strafbaar wordt gesteld, houdt dat volgens Prakken ook in dat de politieke discussie over bepaalde actievormen strafbaar wordt. De oogmerken van de groep worden achteraf door het Openbaar Ministerie geconstrueerd aan de hand van geconstateerde misdrijven. Vervolgens worden alle 'aanwezigen' of vermeende 'leden' daarop strafrechtelijk aangesproken. Dat dit tot een veroordeling zou kunnen leiden, konden de WNC-verdachten onmogelijk voorzien, betoogde Prakken. Zij vroeg om ontslag van rechtsvervolging.

'Abnormaal proces'

Haar kantoorgenoot mr. Pieter Herman Bakker Schut trok in een politiek en rechtssociologisch verweer van leer tegen „dit abnormale strafproces". „Er moet een flink aantal mensen hangen, dat is een politiek doel van deze monsterberechting", aldus Bakker Schut. De advocaat memoreerde dat met artikel 140 in de hand vroeger is getracht aanhangers van Domela Nieuwenhuis en Soekarno de voet dwars te zetten.

Bakker Schut trok een parallel met de ontwikkeling in Duitsland, waar een soortgelijk artikel al zo'n ruime uitleg heeft dat het roepen van de leuze 'Es lebe die RAF' reeds als steun aan een terroristische vereniging wordt uitgelegd en met celstraf wordt beloond. De Europese eenwording zou een verdere verharding van het justitiële klimaat in Nederland tot gevolg kunnen hebben, vreest Bakker Schut, die de fouillering van zijn cliënten als een veeg teken zei te beschouwen.

De fouillering, door het hof gelast „met het oog op de openbare orde ter trechtzitting", leidde gistermorgen tot drie uur vertraging van een van de zittingen. Prakken en Bakker Schut stuurden aan op wraking van het hof wegens vermeende partijdigheid en wraakten ook het uit andere magistraten samengestelde hof, dat de eerste wraking moest beoordelen.

Het tweede hof bestempelde na ampel beraad zijn eigen wraking als 'kennelijk misbruik van recht'. De wraking van het eerste hof werd afgewezen, omdat de verdachten door de fouillering niet in hun belang zouden worden geschaad. Drie verdachten lieten het vervolgens op een verstekzaak aankomen, door de fouillering te blijven afwijzen. Ook vanochtend deed de verdediging een vergeefse poging het hof te wraken vanwege de omstreden fouillering.

TROUW 13/11/91

Krakers en publiek worden gefouilleerd bij de behandeling van het hoger beroep. FOTO SAKE ELZINGA

Fouillering in krakersproces gehekeld

LEEUWARDEN (ANP) – Het hoger beroep in het monsterproces tegen 125 krakers van het Groningse Wolters-Noordhoff-complex (WNC) bij het gerechtshof in Leeuwarden, heeft op de eerste zittingsdag een verrassende wending genomen.

Toen bij aanvang van de zitting bleek dat alle verdachten moesten worden gefouilleerd, werd het hof door de advocaten van de verdachten gewraakt.
Volgens advocaat mr. E. H. Bakker Schut is het uniek dat zijn cliënten moeten worden gefouilleerd om toegang tot de rechtzaal te krijgen. Hij verwijt het hof vooringenomenheid. De verdachten zouden door fouillering al schuldig verklaard zijn. Inmiddels is het hof door een apart college in het gelijk gesteld maar de advocaten van een aantal van de verdachte krakers hebben het hof nu ten tweede male gewraakt.

Fouillering was voorwaarde voor toelating tot het hof; zonder deze voorzorg zou er geen zitting plaats hebben. Bakker Schut sprak daarom van een onoplosbaar probleem. ,,Fouillering is voorwaarde voor behandeling van de zaak; weigert verdachte dit, dan kan zijn zaak niet behandeld worden; dat belemmert de rechtsgang'', aldus Bakker Schut.
De monsterzitting van de 125 krakers, waarvan gisteren zo'n vijftig dienden voor te komen, werd in twee zalen gehouden.
Tegen alle vijftig verdachten, eiste de procureur op grond van artikel 140 van het wetboek van strafrecht (het lidmaatschap van een criminele vereniging) vier maanden gevangenisstraf.
Een aantal krakers werd daarbovenop geconfronteerd met een eis van twee maanden omdat zij zich aan openlijke geweldpleging schuldig zouden hebben gemaakt.

De advocaten ageerden vooral tegen het opvoeren van artikel 140 van het wetboek van strafrecht. Dit artikel maakt actievoeren onmogelijk, vinden ze, omdat zo iedere activist kan worden afgeschilderd als lid van een criminele organisatie.
Met dat argument demonstreerden 's middags een kleine honderd mensen tegen het krakersproces. Het ging om sympathisanten en ex-WNC-krakers. De demonstratieve tocht voerde door de binnenstad van Leeuwarden. Luid joelend, fluitend, toeterend en leuzen scanderend kwam de menigte uiteindelijk bij het gerechtsgebouw tot stilstand. Tot incidenten met de politie kwam het niet.

Voor het proces tegen de 125 krakers heeft het hof drie dagen uitgetrokken. Vandaag en morgen wordt het voortgezet.

Protest tegen fouilleren

AD 13-11-91

● Iedereen die in Leeuwarden de rechtszaal wilde binnengaan, voor het proces in hoger beroep van de krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen, werd gefouilleerd door de parketpolitie. Er werd een mes gevonden. FOTO PENN

A16. Dagblad 13/11

Advocaten van krakers: Hof is partijdig

Van onze correspondent

LEEUWARDEN — Door alle verdachten in het proces tegen de 125 krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen te laten fouilleren heeft het gerechtshof in Leeuwarden de toorn van de advocaten mr. E.H. Bakker Schut en mr. T. Prakken over zich afgeroepen.

Volgens de raadslieden 'wordt er al van uitgegaan dat onze cliënten schuldig zijn'. Zij beschuldigden het hof van partijdigheid. „Wat is de beweegreden?", vroeg advocate T. Prakken zich af. „U zegt dat het in het belang van de openbare orde en rust op de zitting is, maar waaruit leidt u dat af? Heeft mijn cliënt ooit iets in de rechtszaal misdaan dat het hof tot deze maatregelen dwingt?"

Mes

De zitting werd tot tweemaal toe geschorst en pas na twee en een half uur hervat. Overigens werd er bij het fouilleren wel een mes gevonden.

In een andere zaal — vanwege de omvang van de zaak werd het hoger beroep in twee zalen behandeld — was de strafzaak in volle gang. Het Openbaar Ministerie achtte wel degelijk bewezen dat een aantal krakers zich schuldig had gemaakt aan deelname aan een criminele organisatie (artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht) en openlijke geweldpleging (artikel 141).

Overuren

De WNC-krakers hekelden de manier waarop de Nederlandse rechtsstaat met hen omgaat. „Meer dan honderd mensen werden wekenlang vastgehouden, het Openbaar Ministerie draaide duizenden overuren, meer dan tien miljoen gulden werd uitgegeven om iedereen veroordeeld te krijgen."

De advocaten die aan het woord kwamen ageerden vooral tegen het opvoeren door de procureur van artikel 140 van het wetboek van strafrecht (het lidmaatschap van een criminele vereniging). Dit artikel maakt actievoeren onmogelijk, vinden ze, omdat zo iedere activist kan worden afgeschilderd als lid van een criminele organisatie.

Tegen zeven verdachten werd vier maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf geëist voor deelname aan een criminele organisatie. Tegen twee anderen werd nog eens twee maanden extra celstraf geëist omdat ze zich ook schuldig zouden hebben gemaakt aan openlijke geweldpleging.

Actie

Zo'n 100 sympathisanten en WNC-krakers verzamelden zich voor een demonstratieve actie achter het NS-station. Luid joelend, fluitend, toeterend en leuzen scanderend doorkruisten ze de Leeuwarder binnenstad, op weg naar het gerechtsgebouw.

Wrakingsvoordrachten afgewezen

Fouilleren houdt WNC-krakers uit rechtszaal

■ Belangstellenden en verdachten worden bij het gerechtshof in Leeuwarden gefouilleerd voordat ze de rechtszaal in mogen. Foto: GPD

Van onze justitieverslaggevers

LEEUWARDEN/GRONINGEN — Het beleid van justitie in Leeuwarden om alle bezoekers van het Wolters Noordhoff-proces, ook de verdachten, te fouilleren, heeft er toe geleid dat een aantal zaken buiten aanwezigheid van de verdachten is behandeld. Zij weigerden zich te laten fouilleren en mochten het gebouw niet in. Door hun opstelling konden hun raadslieden ook geen verweer voeren.

De fouillering gaf aan het begin van het proces een wat chaotisch karakter, omdat de raadslieden in de rechtszaal direct het gevecht tegen de fouillering aangingen door het hof te wraken. Volgens raadsman mr.P. Bakker Schut was het voor het eerst dat verdachten worden gefouilleerd. "Het druist in tegen het beginsel dat iedere verdachte onschuldig is, totdat zijn schuld bewezen is. Zo'n fouillering werkt criminaliserend." Er werden uiteindelijk drie wrakingsvoordrachten gedaan, die allemaal werden afgewezen.

In de twee zittingszalen van het gerechtshof in Leeuwarden verschenen gisteren totaal 20 verdachten. Een enkeling legde nog een verklaring af. De meesten wensten te worden aangesproken met hun NN-nummer, hoewel in de meeste zaken de personalia zijn achterhaald. "Hier staat NN-84, na drie maanden speuren ontmaskerd als Michel L. Maar zijn werkelijke identiteit is nog steeds niet achterhaald," zei één van de verdachten.

De eisen die het OM tegen de WNC-verdachten ook de komende dagen zal stellen zijn bekend. Van vrijwel alle krakers staat volgens het OM vast dat zij hebben deelgenomen aan een misdadige organisatie die het plegen van misdrijven tot doel heeft. Hierop volgt een eis van vier maanden gevangenisstraf. Als naar de mening van het OM bewezen is dat een verdachte daarnaast heeft meegedaan aan het geweld op straat bij de ontruiming van het WNC komen daar nog twee maanden cel bij.

Van de 52 zaken die gisteren op de rol stonden, kan volgens het OM in slechts drie gevallen een veroordeling voor deze openlijke geweldpleging volgen. Een arrest van de Hoge Raad staat een veroordeling voor alle verdachten op dit punt in de weg, legden de procureurs-generaal gisteren uit. De Hoge Raad bepaalde dat iemand die tot een geweldplegende groep behoort, alleen kan worden veroordeeld voor het plegen van vernielingen als ook vaststaat dat hij daar zelf aan heeft meegedaan.

Tegen drie mogelijke leiders eiste procureur-generaal mr. R. Daverschot gisteren acht maanden onvoorwaardelijk. NN-100 en NN-86 werden ook door de rechtbank in Groningen als leiders aangemerkt en hiervoor gestraft met acht weken cel. Dat NN-87 ook een leider zou zijn is nieuw. Uit verklaringen van andere krakers leidt het OM af dat deze drie leiding gaven aan actievergaderingen, opdrachten gaven aan de verschillende groepen, contacten met de pers onderhielden en het tijdstip van de actie bepaalden.

Gestrand

De verdediging legde in de verweren de nadruk uiteraard op artikel 140, deelname aan een criminele organisatie. Volgens mevrouw mr. T. Prakken is het volstrekt onbegrijpelijk hoe de anarchistische bijeenkomst binnen het WNC voorafgaand aan de ontruiming als gestructureerd samenwerkingsverband kan worden beschouwd. Bovendien is het volgens haar voor een veroordeling nodig dat het doel van de organisatie gericht moet zijn op het plegen van meer dan één misdrijf. Omdat hier volgens haar in deze zaak geen sprake van is, is dit onderdeel van de tenlastelegging terecht bij de rechtbank gestrand.

Ook vindt de verdediging dat het OM niet-ontvankelijk moet worden verklaard, omdat politie en justitie zich in de hele zaak niet erg netjes gedragen hebben. De aanhouding van de krakers vorig jaar zou onrechtmatig gebeurd zijn.

Het hof doet op 26 november uitspraak.

NvhN 13/11

NuhN 13/11

Wrakingsvoordrachten afgewezen

Fouilleren houdt WNC-krakers uit rechtszaal

Van onze justitieverslaggevers

LEEUWARDEN/GRONINGEN — Het beleid van justitie in Leeuwarden om alle bezoekers van het Wolters Noordhoff-proces, ook de verdachten, te fouilleren, heeft er toe geleid dat een aantal zaken buiten aanwezigheid van de verdachten is behandeld. Zij weigerden zich te laten fouilleren en mochten het gebouw niet in. Door hun opstelling konden hun raadslieden ook geen verweer voeren.

De fouillering gaf aan het begin van het proces een wat chaotisch karakter, omdat de raadslieden in de rechtszaal direct het gevecht tegen de fouillering aangingen door het hof te wraken. Volgens raadsman mr.P. Bakker Schut was het voor het eerst dat verdachten worden gefouilleerd. "Het druist in tegen het beginsel dat iedere verdachte onschuldig is, totdat zijn schuld bewezen is. Zo'n fouillering werkt criminaliserend." Er werden uiteindelijk drie wrakingsvoordrachten gedaan, die allemaal werden afgewezen.

Naamloos

In de twee zittingszalen van het gerechtshof in Leeuwarden verschenen gisteren totaal 20 verdachten. Een enkeling legde nog een verklaring af. De meesten wensten te worden aangesproken met hun NN-nummer, hoewel in de meeste zaken de personalia zijn achterhaald. "Hier staat NN-84, na drie maanden speuren ontmaskerd als Michel L. Maar zijn werkelijke identiteit is nog steeds niet achterhaald," zei één van de verdachten.

De eisen die het OM tegen de WNC-verdachten ook de komende dagen zal stellen zijn bekend. Van vrijwel alle krakers staat volgens het OM vast dat zij hebben deelgenomen aan een misdadige organisatie die het plegen van misdrijven tot doel heeft. Hierop volgt een eis van vier maanden gevangenisstraf. Als naar de mening van het OM bewezen is dat een verdachte daarnaast heeft meegedaan aan het geweld op straat bij de ontruiming van het WNC komen daar nog twee maanden cel bij.

Geweldpleging

Van de 52 zaken die gisteren op de rol stonden, kan volgens het OM in slechts drie gevallen een veroordeling voor deze openlijke geweldpleging volgen. Een arrest van de Hoge Raad staat een veroordeling voor alle verdachten op dit punt in de weg, legden de procureurs-generaal gisteren uit. De Hoge Raad bepaalde dat iemand die tot een geweldplegende groep behoort, alleen kan worden veroordeeld voor het plegen van verrnielingen als ook vaststaat dat hij daar zelf aan heeft meegedaan.

Leiders

Tegen drie mogelijke leiders eiste procureur-generaal mr. R. Daverschot gisteren acht maanden onvoorwaardelijk. NN-100 en NN-86 werden ook door de rechtbank in Groningen als leiders aangemerkt en hiervoor gestraft met acht weken cel. Dat NN-87 ook een leider zou zijn is nieuw. Uit verklaringen van andere krakers leidt het OM af dat deze drie leiding gaven aan actievergaderingen, opdrachten gaven aan de verschillende groepen, contacten met de pers onderhielden en het tijdstip van de actie bepaalden.

Gestrand

De verdediging legde in de verweren de nadruk uiteraard op artikel 140, deelname aan een criminele organisatie. Volgens mevrouw mr. T. Prakken is het volstrekt onbegrijpelijk hoe de anarchistische bijeenkomst binnen het WNC voorafgaand aan de ontruiming als gestructureerd samenwerkingsverband kan worden beschouwd. Bovendien is het volgens haar voor een veroordeling nodig dat het doel van de organisatie gericht moet zijn op het plegen van meer dan één misdrijf. Omdat hier volgens haar in deze zaak geen sprake van is, is dit onderdeel van de tenlastelegging terecht bij de rechtbank gestrand.

Ook vindt de verdediging dat het OM niet-ontvankelijk moet worden verklaard, omdat politie en justitie zich in de hele zaak niet erg netjes gedragen hebben. De aanhouding van de krakers vorig jaar zou onrechtmatig gebeurd zijn.

Het hof doet op 26 november uitspraak.

Strafproces tegen krakers vertraagd door wraking hof

Van onze verslaggever

LEEUWARDEN — De behandeling van de strafzaak in hoger beroep tegen 125 verdachten van de rellen rond het gekraakte Wolters Noordhoff-complex in Groningen is dinsdag met aanzienlijke vertraging begonnen. Tot tweemaal toe werd het hof in Leeuwarden door de verdediging gewraakt. De onpartijdigheid van het hof werd ter discussie gesteld omdat de verdachten bezwaar maakten tegen fouillering.

Fouillering zou volgens mr P. Bakker Schut — een van de raadslieden die de wraking aan de orde stelde — zoiets als kwade trouw van het gerechtshof inhouden en bij voorbaat de indruk van schuld van de verdachten wekken. Daarmee zou de onpartijdigheid van het hof in het geding zijn. Na vele schorsingen werd de wraking afgewezen. Vanwege het grote aantal verdachten werden de zaken door twee strafkamers van het hof tegelijk behandeld.

Het Openbaar Ministerie eiste tegen een eerste groep verdachten vier maanden gevangenisstraf op grond van artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht. Dit stelt deelneming aan een organisatie met een crimineel oogmerk strafbaar. Tegen verdachten die zich volgens de procureurs-generaal ook aan openbare geweldpleging hadden schuldig gemaakt, werd zes maanden geëist.

Deze eisen zullen ook vallen in de zaken die vandaag en morgen nog aan de orde komen. Tegen enkele verdachten, die een leidinggevende rol bij de gewelddadigheden wordt toegedicht, werd acht maanden geëist.

Voor behandeling van het hoger beroep, dat na de uitspraak van de Groninger rechtbank zowel door het Openbaar Ministerie als door de verdediging werd ingesteld, heeft het gerechtshof drie dagen uitgetrokken. Veel verdachten, van wie de meesten steeds hebben geweigerd hun identiteit bekend te maken, lieten dinsdag overigens verstek gaan.

's Middags was er bij het gerechtsgebouw een demonstratie tegen wat werd genoemd de criminalisering van de kraakbeweging.

De processen gaan over de gewelddadigheden op 26 en 27 mei 1990 bij de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen, dat de krakers in een bijna onneembare vesting hadden veranderd. Voor de rechtbank in Groningen had de officier van justitie tegen alle verdachten negen maanden geëist.

De rechtbank achtte alleen openlijke geweldpleging bewezen en veroordeelde de ex-krakers tot zes weken waarvan twee voorwaardelijk. Twee verdachten kregen acht weken onvoorwaardelijk vanwege hun leidinggevende rol. Drie verdachten kwamen er met dienstverlening af en drie minderjarigen met zes weken voorwaardelijk.

Van deelneming aan een organisatie met een crimineel oogmerk werden allen vrijgesproken. De rechtbank achtte niet bewezen „dat het oogmerk van dit samenwerkingsverband was het plegen van misdrijven gedurende langere tijd".

Dinsdag ontstond de vreemde situatie dat in de ene kamer van het hof alle activiteit stil lag vanwege overleg over het verzoek om wraking, terwijl in de andere kamer de zaken aanvankelijk normaal werden afgewikkeld. De ene verdachte die daar verscheen, had geen bezwaar tegen fouillering gemaakt. Maar toen deze kamer begon aan behandeling van een volgende cluster van zaken, greep de verdediging ook daar naar het middel van de wraking toen fouillering door verdachten werd geweigerd.

Het hof dat — in een andere samenstelling — over de wraking moest oordelen, wees deze af met het argument dat fouilleren een noodzakelijkheid was om de openbare orde te kunnen handhaven. Dit gold temeer omdat het verdachten betrof die betrokken zijn geweest bij gewelddadigheden. Volgens het hof wordt bij de fouillering het vermoeden van onschuld niet geschaad evenmin als de rechterlijke onpartijdigheid.

Tijdens de behandeling bestreed het Openbaar Ministerie de stelling van de verdediging dat artikel 140 slechts een politiek doel dient om de kraakbeweging te criminaliseren. Volgens justitie worden de begrippen kraakbeweging en de specifieke organisatie zoals die binnen het ontruimde complex bestond, wat dat betreft door elkaar gehaald. Toepassing van het omstreden artikel wordt door het Openbaar Ministerie „gerechtvaardigd en zinvol" geacht en bewezen verondersteld zelfs als het maar op één gebeurtenis — de ontruiming — van toepassing is.

De verdediging voerde aan dat verdachten die alleen naar Groningen waren gekomen om hun sympathie en steun aan de krakers van het complex te geven, zich onmogelijk schuldig hebben kunnen maken aan deelneming aan een organisatie met een crimineel oogmerk. Het was volgens een van de raadslieden „geen gestructureerd samenwerkingsverband en zeker niet duurzaam". De verdediging bepleitte vrijspraak, zowel wat de openlijke geweldpleging betrof als de veronderstelde deelneming aan een criminele organisatie.

Iedereen die de behandeling van het hoger beroep tegen de krakers van het Wolters Noordhoff-complex wilde bijwonen, moest zich laten fouilleren.

Foto Catrinus van der Veen

Volkskrant 13/11

Juridisch steekspel bij WNC-proces in een gemoedelijke sfeer

NvhN 13/11

"Hoe kom je aan die pet?", vraagt de rechercheur uit Groningen aan een voormalige WNC-kraker die een ochtendzitting als belangstellende bijwoont. "Zelf gemaakt," antwoordt deze, "maar waar doet die pet jou dan aan denken?"

Beiden lachen. De sfeer binnen het Leeuwarder gerechtshof valt - het moge duidelijk zijn - als gemoedelijk te omschrijven.

Van onze verslaggever Hans Leber

De algemene dienst van het paleis van Justitie wil de ruimte tussen de beide zittingzalen, de hal, als openbaar terrein beschouwen. Daar gelden geen beperkende maatregelen. Om er te komen hoeft niemand te worden gefouilleerd.

Anders is dat met de zittingszalen. Daar wordt een ieder pas na een eenzijdige vrijage van bewakerskant binnengelaten. Enkele gedaagden hebben er grote problemen mee en willen onder die conditie niet voor de raadsheer verschijnen. Het publiek, waaronder ruim twintig krakerssympathisanten, laat zich het fouilleren echter welgevallen.

De discussie over het fouilleren is de opmerkelijkste gebeurtenis van de eerste zittingsdag. Advocaat mr. P.H. Bakker Schut, bekend om zijn geëngageerde pleittechnieken waarbij hij enig emotioneel vocaal geweld niet schuwt, luidt het tumult in: "Het is nog nooit gebeurd dat een gedaagde tevoren wordt gefouilleerd. Dit is uniek..uniek!"

Bakker Schut, wie een zekere affiniteit met extreem-links niet ontzegd kan worden (hij verdedigde ooit leden van de Westduitse Rote Armee Fraktion) schreeuwt die laatste woorden bijna uit. De WNC-krakers worden, vindt hij, door het hof gecriminaliseerd.

De schorsingen nopen de beveiligingsmensen iedere keer tot een nieuwe fouilleer-ronde. Want niet bij de entree van het gerechtsgebouw (zoals in Groningen), maar bij de ingang van de zittingszaal wordt gefouilleerd, wat leidt tot lange 'voeltijden' als het publiek na zo'n schorsing de zaal weer binnen wil.

Tijdens een schorsing staan bakker Schut en zijn collega advocaat Prakken temidden van de krakers en hun sympathisanten in de hal. Onder hen ook de extreem-linkse Groninger Hans A., die door de politie en ook door Justitie in Groningen wordt gezien als één van de organsatoren van de rellen vorig jaar mei in de Oude Boteringestraat.

En hij had al een zekere bekendheid opgebouwd door zijn arrestatie enkele jaren geleden bij de Oostduitse grens met een boekwerkje van RAF-signatuur en het verliezen van zijn baan als postsorteerder bij de PTT, vorig jaar. De posterijen wensten geen type Hans A. tussen de brieven, luidde in het kort de boodschap.

Voor de rechter herzag de PTT deze stellingname: Hans A. had gewoon verzuimd en dat meerdere keren voor lange tijd, heette plots de ontslaggrond. A. verzuimde overigens door zijn detentie na de WNC-rellen. A. valt op tussen de rest van de WNC-ers; hij is ouder, gaat meer 'hippie' dan 'kraker' gekleed en heeft een Volkskrantje in de zak van zijn jas hangen.

Demonstratie

De groep krakers en sympathisanten in het paleis van Justitie houdt zich overigens rustig, iets wat ook geldt voor een kleine 'demo' die 's middags buiten wordt gehouden. Het is koud, de demo is er een ter grootte van zo'n 100 deelnemers.

Krakers en sympathisanten schreeuwen leuzen tegen de procesgang waaraan hun vrienden worden onderworpen, en maken uiteindelijk rechtsomkeert. Er deden zich geen problemen voor. Tijdens de laatste zitting die 's avonds doorging, zat een klein groepje voor het paleis. men warmde zich aan elkaar of met een bakje frites. Een zwarte vlag wapperde zwakjes in de koude novemberbries.

In verschillende kleine zalen van het paleis van Justitie wordt de hele dag televisie gekeken, lijkt het. De advocaten-generaal, de raadsvrouwen en -mannen en de pers beschikken in hun wachtkamers over monitors waarop de gebeurtenissen in de twee zittingszalen met enig 'zappen' gevolgd kunnen worden. Er zijn extra telefoons en fax-apparatuur klaargezet door de algemene dienst.

Overdag liepen buiten het paleis van Justitie aan het Wilhelminaplein slechts enkele parkeerwachten bonnen uit te schrijven. De 'kleine rechtshandhaving' ging immers gewoon door? Winkels tegenover het paleis waren gewoon geopend, de Friese hoofdstad gedroeg zich als alle dagen, geheel indachtig de woorden van Ids Meinsma, hoofd algemene dienst van het hof, die al eerder aankondigde: "We willen er geen beladen zaak van maken."

Dat laatste is ook niet gebeurd. Volgens Meinsma verliepen de zaken inderdaad ordentelijk. "Organisatorisch een makkie," vond hij zelfs. Voor de magistratuur lag dat even anders. Die had te maken met Bakker Schuts bezwaar tegen fouilleren.

"Pesterij," mompelde een ingewijde, een kwalificatie die de bewuste advocaat wel eens als een compliment zou kunnen beschouwen. In ieder geval werd het laat, maar "we gaan desnoods tot midden in de nacht door," verklaarde advocaat-generaal Van der Lugt krijgshaftig tegenover journalisten. Maar dat bleek achteraf niet nodig. Vandaag werd gewoon het tweede hoofdstuk van het proces geschreven.

NvhN 14/11

Raadsman hekelt hoogte eisen:

Premie twee maanden cel voor krakers die bekennen

Van onze justitiemedewerkster Karin Zwaan

LEEUWARDEN/GRONINGEN - "Er staat in dit proces een premie van twee maanden gevangenisstraf op bekennen. De mensen die wel hun mond hebben opengedaan bij de politie, worden daarvoor gestraft met een buitengewoon hoge eis." Raadsman mr. W. Veenstra vindt de eis van zes maanden tegen zijn cliënt veel te hoog. De kraker gaf tegenover de politie toe dat hij aan de vernielingen heeft meegedaan. Na twee zittingsdagen van het massaproces tegen de WNC-verdachten heeft het Openbaar Ministerie (OM) voor het hof in Leeuwarden gisteren tegen negen krakers deze straf gevorderd. Van deze negen staat volgens het OM vast dat ze geweld hebben gepleegd bij de ontruiming van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen.

In ruim 80 zaken acht het OM alleen deelneming aan een criminele organisatie bewezen. Hiervoor is in de meeste gevallen vier maanden cel geëist. Drie van deze verdachten -de mogelijke leidershoorden echter acht maanden gevangenisstraf tegen zich eisen.

In het requisitoir verzet het OM zich uitdrukkelijk tegen dienstverlenende straffen. Procureur-generaal mr. B.W.M. van der Lugt vindt dat de aard van de delicten en de gevolgen die ze voor de maatschappij hebben gehad, werkstraffen in de weg staan. "Dienstverlening kan alleen als er een wederzijds vertrouwen is. Dat ontbreekt bij deze verdachten die alleen met hun NN-nummer aangesproken willen worden. Je kunt de dienstverleningsprojecten niet blootstellen aan deze mensen." Overigens doet dit probleem zich tot nu toe niet voor. In geen van de zaken heeft de verdachte dienstverlening aangeboden.

De strafzittingen verliepen gisteren rustig en volgens schema. Eenmaal werd er nog een vergeefse poging tot wraking van het hof gedaan. In de zaak tegen NN-35 bleek dat er iets mis was gegaan met het opsporen van de juiste persoon. De dagvaarding van NN-35 was uitgereikt aan ene Catharine Z. uit Amsterdam die niets met de WNC-zaak te maken heeft. Daarom verklaarde het hof de dagvaarding nietig.

Samenwerking

Totaal treden er tijdens het drie dagen durende proces ongeveer 30 raadslieden op voor de 125 WNC-verdachten. De samenwerking tussen negen advocaten, die de verdediging van 80 cliënten op zich hebben genomen, lijkt soepeler te verlopen dan voor de rechtbank in Groningen. Om zo effectief en doelmatig mogelijk te werken is er een taakverdeling afgesproken. Iedere advocaat gaat diep in op enkele (juridische) verweren en verwijst voor het overige naar pleidooien van anderen. Allen pleiten overigens voor vrijspraak van al hun cliënten.

NvhN 15/4/91

WNC-proces in greep 'artikel 140'

Eisen tot acht maanden cel tegen 121 verdachten

Van onze justitiemedewerkster Karin Zwaan

LEEUWARDEN/GRONINGEN — Na drie zittingsdagen in twee parallelle strafkamers van het hof in Leeuwarden kon gisteravond om half acht de balans worden opgemaakt. De procureurs-generaal mr. R. Daverschot en mr. S. Zwerwer hebben tegen 104 krakers van het Groninger Wolters Noordhoff-complex (WNC) in hoger beroep vier maanden cel geëist wegens deelname aan een criminele organisatie die het plegen van misdrijven beoogt. Tegen drie krakers, de vermeende leiders, is acht maanden geëist.

Van slechts 14 verdachten kan volgens de procureurs-generaal bovendien worden bewezen dat ze aan de geweldplegingen en vernielingen bij de ontruiming van het WNC hebben meegedaan. Tegen hen luidde de eis een half jaar gevangenisstraf. Het opmerkelijke in dit hoger beroep is dat het OM datgene bewijsbaar acht waarvan de Groninger rechtbank alle krakers vrijsprak, de deelname aan de criminele organisatie (artikel 140). Het feit waar de rechtbank in Groningen alle krakers voor veroordeelde, openlijke geweldpleging (artikel 141), kan nu nog maar in enkele gevallen bewezen worden. Een recente uitspraak van de Hoge Raad staat veroordeling in de weg van degenen van wie niet vaststaat dat ze zelf hebben meegedaan aan het geweld. Bovendien heeft het Openbaar Ministerie deze opvatting nog ruim uitgelegd. Het valt te bezien of deze 14 verdachten allemaal voor geweldpleging veroordeeld zullen worden. Totaal waren er in het massaproces 125 verdachten. In vier gevallen werd de dagvaarding nietig verklaard.

In feite kan worden gesproken van een soort proefproces. Na de uitspraak van de Hoge Raad zijn alle ogen gericht op artikel 140. De rechtbank kwam destijds tot vrijspraak op dit punt, omdat de duur en het oogmerk van de organisatie te beperkt was. Het doel was alleen het verzet tegen de ontruiming. De raadslieden hebben in uitvoerige pleidooien hun bezwaren tegen veroordeling op dit punt kenbaar gemaakt. Die zijn niet alleen juridisch van aard. Het OM wordt ook politiek gebruik van het artikel verweten.

"Waarom is 140 nooit toegepast op voetbalsupporters? Bij het geweld dat zij gebruiken, valt dat wat de krakers hebben aangericht in het niet," zei raadsman mr. H.G. Kersting gisteren in de allerlaatste zaak. Hij is van mening dat er met twee maten wordt gemeten. De bedoeling van justitie zou het in de kiem smoren van een maatschappelijk protest zijn geweest. Kersting vindt ook dat het OM niet ontvankelijk is, omdat politie en justitie voor, tijdens en na de ontruiming niet zorgvuldig met de regels zijn omgesprongen. Justitie zou zich voor het karretje van de Groninger stadspolitiek en burgemeester Staatsen hebben laten spannen.

Het OM benadrukt in zijn requisitoir echter dat het hier niet om vervolging van de kraakbeweging gaat. Nee, het gaat om de groep mensen die betrokken was bij de ontruiming van het WNC en om de strafbare handelingen die toen gepleegd zijn. Artikel 140 stamt uit het Franse recht en is indertijd ingevoerd om roversbenden te kunnen vervolgen. Het heeft volgens het OM niets met politiek te maken.

Als het hof tot vrijspraak komt levert dat een behoorlijk gezichtsverlies op voor het OM, volgens Kersting. "Dan blijft er heel weinig over van de ophef die vorig jaar in Groningen gemaakt is."

Uitspraak op 26 november.

woensdag 13 november 1991

Advocaten verdachten woedend

Groningse krakers gefouilleerd voor aanvang rechtszaak

Van onze correspondent

LEEUWARDEN, woensdag

Het openbaar ministerie wil nieuw leven blazen in artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht. Ze hoopt dit te bereiken via het hoger beroep dat gisteren begon voor het gerechtshof in Leeuwarden tegen 125 voormalige krakers van het Wolters Noordhoff-complex in Groningen.

Slaagt justitie niet in haar opzet, dan is het tijd voor de politiek om voor nieuwe wetgeving te zorgen, zegt persoffi-cier mr. B. van der Lugt uit Leeuwarden.

Het veelvuldig toegepaste artikel 140 dat gaat over het lidmaatschap van een criminele organisatie is door recente uitspraken van de Hoge Raad omstreden geworden. „We hopen in de Wolters Noordhoff-zaak veroordelingen te krijgen die ons opnieuw een handvat geven om dit soort criminaliteit te kunnen bestrijden", zegt Van der Lugt.

Straffen

De straffen die gisteren werden geëist, vier tot zes maanden celstraf voor het merendeel van de verdachten en acht maanden voor de vermeende leiders, zijn dan ook voornamelijk op overtreding van artikel 140 gebaseerd. Ook de verdediging heeft zijn kaarten op het omstreden artikel gezet. Juist met de uitspraken van de Hoge Raad in het achterhoofd hoopt men op vrijspraak.

de verdachten niet anders behandeld werden dan de rest van het publiek.

De 38-jarige voormalige PTT-postbesteller uit Groningen die voor een van de leiders van de krakers doorgaat, was niet onder de indruk. Hij had ook anderhalf jaar na dato geen spijt. „Het is allemaal hun probleem", vertelde hij tijdens een schorsing. Hij doelde daarbij op de rechters.

De 125 meerderjarige krakers werden vorig jaar door de rechtbank in Groningen op een ander artikel veroordeeld tot zes weken celstraf, waarvan twee voorwaardelijk. De krakers verwoestten op 26 mei 1990, vlak voor het complex werd ontruimd, een deel van het Groninger centrum. De schade bedroeg ruim een miljoen gulden.

De zitting in Leeuwarden gaat drie dagen duren, en begon met ruim drie uur vertraging. Het oponthoud was te wijten aan een juridisch steekspel tussen de kraker-advocaat P.H. Bakker Schut en de rechters. De raadsman kwam in actie tegen het fouilleren van zijn cliënten voor zij de zaal mochten betreden. „Ze worden van tevoren al gecriminaliseerd. Dit is uniek in Nederland", vond hij.

Het 'reserve-hof' dat de wraking vervolgens behandelde, maakte een eind aan de obstructie door te stellen dat

DE TELEGRAAF

• *Krakers werden bij de ingang van de rechtszaal gefouilleerd door politieagenten met anti-aidshandschoenen aan. Links achter kijkt krakers-advocaat mr. P.H. Bakker Schut verbijsterd toe.*

Foto: Bert Wieringa

NRC 26/11

Voor 115 krakers vrijspraak

Door onze correspondent

LEEUWARDEN, 26 NOV. Het gerechtshof in Leeuwarden heeft vanmorgen 115 verdachten vrijgesproken van betrokkenheid bij krakersrellen bij het Wolters Noordhoff Complex in Groningen op 26 mei. Een verdachte is wegens openlijke geweldpleging veroordeeld tot acht maanden gevangenisstraf, waarvan vier voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Zeven kregen voor hetzelfde delict een straf opgelegd van zes maanden, waarvan drie voorwaardelijk.

President mr. W. Brouwer van het hof verklaarde dat een forse vrijheidsstraf op zijn plaats was geweest gezien het massale karakter van de openlijke geweldpleging, de hoge organisatiegraad van de actievoerders, de aanzienlijke schade die was aangericht en 'de grove middelen' waarmee de politie was belaagd. Toch is besloten een mildere straf op te leggen, omdat een groot aantal verdachten geparticipeerd heeft in enige vorm van geweld, maar het hof dat niet kan bewijzen 'gezien de massaliteit en de gebruikte vermommingen'. Het hof acht het daarom niet juist „de volledige last te laten dragen door hen bij wie het wel te te bewijzen valt".

Tegen alle 125 verdachten was vier maanden gevangenis, waarvan twee voorwaardelijk, geëist wegens deelneming aan een criminele organisatie, maar hiervan werden zij vrijgesproken. Hoewel het hof bewezen acht dat er sprake is geweest van een georganiseerd gewelddadig optreden op 26 mei 1990, meent het dat niet bewezen kan worden dat de krakers in het Wolters Noordhoff Complex een 'duurzaam samenwerkingsverband' vormden, dat „tot oogmerk had het plegen van misdrijven" gedurende enige tijd, noch dat eerder sprake is geweest van het plegen van misdrijven door dezelfde groep.

De actievoerders barricadeerden het krakersbolwerk in het centrum van Groningen uit protest tegen de voorgenomen ontruiming. Bij de rellen die daarna uitbraken werd voor een miljoen gulden schade aangericht aan twee kantoorpanden en een café. In totaal werden 137 personen gearresteerd. De rechtbank in Groningen had 128 krakers wegens openlijke geweldpleging veroordeeld.

Acht veroordelingen

Meeste krakers WNC vrijgesproken

Van onze Justitiemedewerkster

LEEUWARDEN — Het Leeuwarder gerechtshof heeft vanmorgen de meerderheid van de 123 krakers van het Wolters Noordhoff–complex (WNC) in Groningen in hoger beroep vrijgesproken op alle punten. Evenals de rechtbank in Groningen spreekt het ook alle krakers vrij van deelname aan een criminele organisatie. Het hof acht niet bewezen dat de WNC-organisatie het plegen van misdrijven beoogde.

Zeven krakers werden wegens openlijke geweldpleging tot zes maanden cel veroordeeld, waarvan drie maanden voorwaardelijk. Eén persoon kreeg acht maanden, waarvan vier voorwaardelijk. Het hof overwoog dat vaststaat dat een groot aantal personen aan het massale geweld heeft meegedaan, maar er slechts van enkelen kan worden bewezen dat zij zelf geweld hebben gepleegd.

NvhN 26/11

Van aanklachten WNC-zaak weinig overgebleven

De uitspraak van het hof in Leeuwarden in het WNC-krakersproces heeft grote consequenties voor alle betrokkenen. Van de 123 verdachten zijn 115 krakers vrijgesproken van deelname aan een criminele organisatie (art. 140) en van openlijke geweldpleging (art. 141). Slechts acht verdachten zijn wel veroordeeld op dit laatste punt.

Het vonnis van de rechtbank in Groningen heeft geen stand kunnen houden. Alle WNC-krakers zijn vorig jaar door deze rechtbank veroordeeld voor openlijke geweldpleging. De rechtbank had de uitleg van het betreffende wetsartikel opgerekt met het adagium 'je was erbij, dus je bent erbij'. De meeste krakers kregen een gevangenisstraf van zes weken waarvan twee voorwaardelijk opgelegd.

Na een voor de krakers gunstig luidend arrest van de Hoge Raad over openlijke gewelpleging door een groep (ieders eigen aandeel in het geweld moet bewezen worden) vestigde het OM alle hoop op een veroordeling voor artikel 140. De procureurs-generaal eisten twee weken geleden tegen 123 verdachten vier maanden cel voor dit feit. Maar het hof sprak net zoals de rechtbank de verdachten op dit punt vrij.

Volgens het arrest is wel sprake geweest van een organisatie bestaande uit een duurzaam samenwerkingsverband van personen die in het Wolters Noordhoff-complex in Groningen verbleven, maar deze club had niet het oogmerk om strafbare feiten te plegen.

Wel is bewezen dat er sprake is geweest van georganiseerd gewelddadig optreden op 26 mei 1990, maar dat de groep het plegen van misdrijven beoogde staat niet vast. Ook staat het volgens het hof niet vast dat er naast het geweld bij de ontruiming andere delicten zijn gepleegd door de organisatie.

Van de acht personen die veroordeeld zijn voor hun aandeel in de vernielingen en het geweld kregen zeven een celstraf van zes maanden, waarvan drie voorwaardelijk. Eén persoon is tot acht maanden waarvan vier voorwaardelijk veroordeeld omdat van hem naast het geweld op straat tegen politiemensen en materieel, ook vaststaat dat hij heeft meegedaan aan de plundering van het advocatenkantoor Vos Seidel en Plas en van café Forum.

■ De aanhouding van de WNC-bewoners na het krakersoproer. Foto: Archief NvhN

Deze acht zien hun straf aanzienlijk verhoogd, in vergelijking met het vonnis van de rechtbank. Het hof vindt dat een forse vrijheidsstraf op z'n plaats is. "Het betreft openlijk gepleegd geweld van massaal karakter met een hoge organisatiegraad, waarbij met grove middelen de ingeschakelde politieambtenaren zijn belaagd en aanzienlijke schade is aangericht en waardoor grote maatschappelijke onrust is bewerkstelligd," aldus het arrest.

De straffen zijn gedeeltelijk voorwaardelijk opgelegd omdat het hof het niet juist acht om diegenen die in aanmerking komen voor een veroordeling de volle last te laten dragen. Het staat volgens het hof vast dat een groot aantal WNC-krakers zich schuldig heeft gemaakt aan het geweld. Door juiste uitleg van artikel 141, ieders eigen aandeel moet bewezen worden, en omdat van veel mensen dat bewijs niet te leveren is door de massaliteit van het geweld, de vermommingen en het ontbreken van verklaringen van de verdachten, is slechts in enkele gevallen een veroordeling mogelijk.

Het Openbaar Ministerie zal zich de komende twee weken beraden over een eventueel beroep in cassatie bij de Hoge Raad. Mogelijk zullen de vrijgesproken krakers schadevergoeding eisen voor de tijd dat zij ten onrechte vast hebben gezeten. Geen van de WNC-krakers was vanmorgen zelf aanwezig om het vonnis aan te horen.

KARIN ZWAAN

NvhN 26/11

Volkskrant 27/11

Tegen meeste bewoners Wolters Noordhoff-complex geen straffen in hoger beroep

Hof spreekt 115 verdachten krakersrel vrij

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

LEEUWARDEN — Het gerechtshof in Leeuwarden heeft in hoger beroep 115 ex-krakers van het voormalige Groningse Wolters Noordhoff-complex wegens gebrek aan bewijs vrijgesproken van openlijke geweldpleging en deelneming aan een criminele organisatie. Zeven verdachten werden alleen wegens openlijke geweldpleging veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf waarvan drie maanden voorwaardelijk.

Een verdachte, die bij de gewelddadigheden en vernielingen tijdens de ontruiming vorig jaar mei bewijsbaar zeer actief was geweest, kreeg acht maanden waarvan vier voorwaardelijk.

De veroordelingen zijn gebaseerd op bekentenissen van verdachten en getuigenverklaringen. De procureur-generaal heeft veertien dagen de tijd om van het arrest in cassatie te gaan bij de Hoge Raad.

De vrijspraak in hoger beroep — in navolging van het vonnis van de Groninger rechtbank — op grond van artikel 140 Wetboek van Strafrecht (deelneming aan een organisatie met een crimineel oogmerk) zal de discussie over de praktische toepasbaarheid van dit artikel waarschijnlijk opnieuw doen oplaaien. In het arrest zegt ook het gerechtshof niet bewezen te achten „dat de organisatie, bestaande uit het duurzame samenwerkingsverband van personen, wonende of verblijvende in het WNC-complex, tot oogmerk had het plegen van misdrijven". Het hof onderkent wel dat er sprake is geweest van georganiseerd, geweldadig optreden. Maar die geweldadigheden waren een eenmalig georganiseerde actie en niet het uitvloeisel van een organisatie die ook op andere tijden crimineel actief was.

De vrijspraak van openlijke geweldpleging (artikel 141 Wetboek van Strafrecht) voor 115 krakers staat lijnrecht tegenover het vonnis van de Groninger rechtbank. De rechtbank veroordeelde, na een eis van negen maanden onvoorwaardelijk voor alle verdachten, in juli 1990 119 ex-krakers tot zes weken gevangenisstraf waarvan twee weken voorwaardelijk. Het gerechtshof nam duidelijk afstand van het door de Groninger rechtbank gehanteerde uitgangspunt: „Je was er bij, dus je bent erbij". Juist doordat de meeste verdachten zich altijd in stilzwijgen hebben gehuld — zelfs over hun identiteit zodat ze als NN waren gedagvaard — en er ook geen getuigenverklaringen over hun betrokkenheid waren, vindt het gerechtshof dat er niet voor elke verdachte afzonderlijk te bewijzen is dat hij/zij zich aan openbare geweldpleging had schuldig gemaakt. De massaliteit en de gebruikte vermommingen maakten de bewijsvoering alleen maar moeilijker.

Door acht verdachten tot een gedeeltelijk voorwaardelijke gevangenisstraf te veroordelen, liet het gerechtshof meewegen dat zij in wezen het slachtoffer zijn van hun eigen medewerking aan het onderzoek dan wel dat zij door getuigen zijn herkend, terwijl de meeste verdachten vrijuit gaan. Maar artikel 141 vereist volgens het hof nu eenmaal dat van een verdachte vaststaat dat hij/zij zelf geweldshandelingen heeft verricht. De ruimere uitleg die het Openbaar Ministerie gaf aan het begrip „met verenigde krachten" plegen van geweld tegen personen en goederen, zoals de tenlastelegging luidde waarover de Groninger rechtbank moest oordelen, kan hierbij volgens het hof niet van toepassing zijn.

Recht

„Het heeft anders uitgepakt dan we hadden gedacht en gehoopt. Maar laten we niet praten over winnen of verliezen, want dat is hier niet aan de orde. Het is geen spel maar het gaat er om dat het recht goed is toegepast", aldus advocaat-generaal mr B. van der Lugt in een reactie op het arrest. Het Openbaar Ministerie had bij de behandeling van het hoger beroep vooral ingezet op artikel 140 (de criminele organisatie).

„Hoewel het hof daar anders over oordeelt hebben wij steeds gedacht bewezen te hebben dat het hier om een criminele organisatie ging. Nu het opnieuw zo uitpakt zou dit mogelijk een signaal kunnen zijn dat we met deze wettelijke middelen niet meer tegen dit soort voorvallen van geweld kunnen optreden. Misschien zou de Tweede Kamer een aanvulling op de wet of een wetswijziging moeten overwegen? Het juridisch belang van artikel 140 is tenslotte ook de wetenschap hoever we ermee kunnen gaan", aldus Van der Lugt.

Mr T. Wolters — raadsman van twee vrijgesproken verdachten — vindt de vrijspraken terecht. Ook volgens hem kan het bewijs voor het bestaan van een criminele organisatie nooit worden verkregen op grond van een eenmalige ontruiming van een kraakpand. Wat de vrijspraak van openlijke geweldpleging betreft verwijst hij naar arresten van de Hoge Raad in vergelijkbare zaken, waarin wordt gesteld dat groepsveroordeling op deze manier nu eenmaal niet kan. „Er moet individueel bewijs worden geleverd en dat uitgangspunt is dus door het hof nog eens onderstreept", aldus Wolters.

Korpsleiding: Vrijspraak WNC-proces frustrerend

Van een onzer verslaggeefsters

GRONINGEN — De korpsleiding van de Groninger gemeentepolitie is teleurgesteld over vrijspraak van het merendeel van de zogenaamde WNC-krakers. Het gerechtshof in Leeuwarden veroordeelde gisteren acht krakers tot gevangenisstraf, de overige 115 gingen vrijuit. De korpsleiding noemt deze uitspraak "teleurstellend en frustrerend, met alle respect voor de rechts- en procesgang die het democratisch bestel als het onze met zich meebrengt."

De korpsleiding wijst op de schade door vernielingen die veel omwonenden hebben geleden. "Daarnaast zijn vele politieambtenaren tijdens de rellen belaagd met allerhande voorwerpen, bedreigd en mishandeld," aldus de korpsleiding.

NvhN 27/11/91

Krakers eisen een miljoen vergoeding

LEEUWARDEN, 27 NOV. De vijftien advocaten van de gisteren door het hof in Leeuwarden in hoger beroep vrijgesproken verdachten van de krakersrellen bij het Wolters Noordhoff Complex in Groningen gaan namens hun 115 cliënten ongeveer een miljoen gulden schadevergoeding eisen. De schadeclaim wordt binnen drie maanden ingediend bij het gerechtshof in Leeuwarden. De verdachten werden op grond van hun lidmaatschap van een criminele organisatie na hun arrestatie zes weken vastgehouden.

NRC 28/11

NvhN 27/11

Fout Openbaar Ministerie

Ook het Leeuwarder gerechtshof heeft de overgrote meerderheid van de krakers van het Groninger WNC-complex moeten vrijspreken. Evenals de Groninger rechtbank acht het Hof deelneming aan een criminele organisatie (artikel 140 Wetboek van Strafrecht) niet bewezen, omdat de in het kraakpand aanwezigen niet een vereniging vormden die het plan had "gedurende langere tijd" misdaden te plegen.

De procureur-generaal legt de zaak nu voor aan de Hoge Raad. En hij heeft daar nog een klein kansje. De Hoge Raad besliste in oktober 1990 in de Nijmeegse Mariënburchtzaak dat voor toepassing van dit artikel al voldoende is dat "de vereniging gestructureerd verzet tegen de ontruiming beoogde".

Op 18 juli 1990 luidde ons commentaar bij het vonnis van de Groninger rechtbank: "De uitspraak zet in ieder geval het Openbaar Ministerie voor schut: de kern van de aanklacht luidde immers deelneming aan een criminele organisatie en juist dat achtte de rechtbank niet bewezen." Het voor schut staan van het Openbaar Ministerie is nu in Leeuwarden bevestigd.

Waarbij overigens aangetekend zij dat de krakers van wie het individuele aandeel in de grove openlijke geweldpleging ("De oorlog in Groningen") wel bewezen werd geacht, in Leeuwarden een aanzienlijk zwaardere straf kregen dan in Groningen werd opgelegd. Geen weken, maar maanden gevangenisstraf; een vonnis dat kortom veel dichter bij de in Groningen geëiste negen maanden ligt.

Maar hoogst onbevredigend blijft dat ook het Hof vindt dat een groot aantal krakers zich schuldig heeft gemaakt aan geweld, zonder dat zij daarvoor kunnen worden gestraft. Dat is strijdig met het rechtsgevoel.

Ons rechtssysteem is terecht gebaseerd op individuele schuld. De fout van het Openbaar Ministerie is dat het zich (gemakshalve of uit onmacht) heeft gericht op vormen van collectieve schuld: artikel 140 en artikel 141 (het oprekken van het begrip "samen en in vereniging"). Die fout is zowel gemaakt vóór de geweldsuitbarsting (waardoor de identiteit van de krakers onbekend bleef) als bij de opsporing en dagvaarding van daders daarna. Dat wreekt zich nu.

Groningse krakers vrijuit

Hof vindt deelname aan criminele organisatie niet bewezen

LEEUWARDEN (ANP) – Het gerechtshof in Leeuwarden heeft gisteren 115 van de 125 krakers en sympathisanten van het Wolters Noordhoff Complex in Groningen vrijgesproken. Het hof achtte het niet bewezen dat deze mensen zich schuldig hebben gemaakt aan artikel 140: deelname aan een criminele organisatie.

Acht andere verdachten werden wel veroordeeld. Het hof kon op grond van de schamele bewijzen niet overgaan tot een massale veroordeling. Honderdvijftien krakers en sympathisanten werden zodoende direct vrijgesproken. Er was volgens het hof te weinig bewijslast om hen op basis van artikel 140 te veroordelen. Dit artikel stelt dat iemand op basis van lidmaatschap van een criminele organisatie al kan worden veroordeeld.

Twee dagvaardigingen werden door het hof nietig verklaard. In slechts acht gevallen kwam het tot een veroordeling. Zeven verdachten werden veroordeeld tot zes maanden, waarvan drie voorwaardelijk. Een achtste verdachte werd tot acht maanden veroordeeld, waarvan vier maanden voorwaardelijk.

Het hof vond de bewijslast hier toereikend genoeg om tot een veroordeling over te gaan. De verdachten zouden zich duidelijk schuldig hebben gemaakt aan openlijke geweldpleging bij de ontruiming van het Wolters Noordhoffcomplex. Volgens het Hof zou een zwaardere straf 'op zijn plaats zijn', maar zag daar desalniettemin vanaf. Volgens het hof diende er ook rekening mee te worden gehouden dat deze acht verdachten wel wilden meewerken. Zij deden er, anders dan hun vele 'collega's', niet het zwijgen toe.

Het hof vond dat hier rekening mee moest worden gehouden, zodat de helft van hun straf werd omgezet in een voorwaardelijke. De twee vermeende leiders werden eveneens vrijgesproken. Zij weigerden gedurende het onderzoek en het proces om ook maar een woord te spreken. Bij gebrek aan bewijs werden ze vrijgesproken.

Trouw 27/11/

Krakers WNC eisen miljoen

GRONINGEN — Vijftien advocaten van de 115 verdachten van het krakersoproer vorig jaar rond het Groninger Wolters Noordhoff Complex, die dinsdag in hoger beroep door het hof in Leeuwarden werden vrijgesproken, dienen binnenkort namens hun cliënten een schadeclaim in van ongeveer een miljoen gulden. De 115 werden zes weken vastgehouden op verdenking van het lidmaatschap van een criminele organisatie, maar werden daarvan vrijgesproken.

NuhN 20/11

'JUSTITIE'

Toen een bekende RAF-sympathisant met een aantal mede-krakers door justitie werden vervolgd in verband met door hen aangebrachte vernielingen in panden, grenzend aan het Wolters-Noordhoff-complex, reageerde dhr. Hummelen, medewerker

van de Universiteit in Groningen, in deze rubriek zeer verbolgen over deze actie van Justitie jegens die "onschuldige" jongelui.

Daar de RAF en RaRa verwante terreurorganisaties zijn, lijkt het mij een goede zaak voor de gemoedsrust van dhr. Hummelen, dat de RaRa-activisten, die schuldig zijn aan de recente vernielingen middels bomexplosies, niet worden vervolgd door Justitie.

Assen, P. REYLIGERS

NuhN 28/11

de Volkskrant VAN DONDERDAG 28 NOVEMBER 1991

Korpsleiding acht stappen nodig om herhaling te voorkomen

Vrijspraak voor ex-krakers frustreert politie Groningen

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN — De korpsleiding van de Groninger gemeentepolitie is „teleurgesteld en gefrustreerd" over de vrijspraak in hoger beroep van 115 ex-krakers van het voormalige Wolters-Noordhoff-complex in de stad Groningen. Het gerechtshof in Leeuwarden besloot dinsdag tot vrijspraak, omdat het niet wettig en overtuigend bewezen achtte dat de verdachten zich bij de gewelddadigheden tijdens de ontruiming ook in persoon schuldig hadden gemaakt aan openlijke geweldpleging.

Ook wees het gerechtshof de tegen alle verdachten gestelde vordering af dat de krakers deel zouden hebben uitgemaakt van een organisatie met een crimineel oogmerk. Volgens het hof was er weliswaar sprake geweest van georganiseerd, gewelddadig optreden, maar niet van een langdurig samenwerkingsverband, zoals in artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht als voorwaarde wordt gesteld.

„Met alle respect voor de rechts- en procesgang, die een democratisch bestel als het onze met zich meebrengt, is er strafrechtelijk gezien blijkbaar geen instrument voorhanden dat kan worden gehanteerd bij dit soort ernstige verstoringen van de openbare orde en veiligheid", aldus de korpsleiding in een korte verklaring, die woensdagmorgen werd uitgegeven.

Het Wolters Noordhoff-complex werd in het weekeinde van 26 en 27 mei 1990 ontruimd, nadat de krakers zaterdagochtend bij een massale, goed voorbereide „uitbraak" grootscheepse vernielingen aanrichtten en gewelddadigheden in de omgeving uitlokten, waarbij volgens justitie voor de politiemensen en brandweerlieden levensbedreigende situaties ontstonden.

Op acht na werden de verdachten dinsdag van openlijke geweldpleging vrijgesproken, omdat de procureur-generaal volgens het gerechtshof niet voor elke verdachte afzonderlijk had kunnen bewijzen dat hij/zij zich daaraan had schuldig gemaakt. Acht van de 123 verdachten werden wel wegens openlijke geweldpleging veroordeeld — er vielen straffen tot acht maanden waarvan een deel voorwaardelijk — omdat ze met bekentenissen aan het onderzoek hadden meegewerkt, dan wel dat er getuigeverklaringen over hun betrokkenheid waren.

De 115 vrijgesproken verdachten hebben zich tijdens alle (pogingen tot) verhoren voortdurend in stilzwijgen gehuld en zelfs hun identiteit niet willen prijsgeven, waardoor ze als NN met een nummer moesten worden gedagvaard. Herkenning tijdens de massale schermutselingen was bijna onmogelijk, omdat zo goed als alle krakers zich hadden vermomd.

In een toelichting op de verklaring zegt waarnemend korpschef commissaris P. Spakman: „Laat ik voorop stellen dat als er geen bewijs is tegen verdachten, zij uiteraard moeten worden vrijgesproken. Maar we herinneren ons allemaal de gewelddadigheden en geweldplegingen voorafgaande aan de ontruiming. Het was een hel voor de mensen die daar hun werk moesten doen. Het was gewoon oorlog. We hebben gezien hoe barricaden werden opgeworpen en branden gesticht, hoe bijvoorbeeld café Forum aan de Oude Boteringestraat en kantoren in de buurt van het gekraakte complex werden gerui̇neerd en geplunderd.

„De politiemensen en brandweerlieden die er na de eerste melding op afgingen, werden bedreigd met van alles en nog wat: Stenen, ijzeren staven en kettingen. Ze zijn met katapults beschoten. Het was levensgevaarlijk. Ik durf best te stellen dat er, zeker die eerste uren, tientallen malen poging tot doodslag c.q. zware mishandeling is gepleegd tegen politiemensen, brandweerlieden en andere mensen die bij de ontruiming betrokken waren. Politiemensen zijn natuurlijk beter op dit soort situaties voorbereid dan de gemiddelde burger, maar ook deze politiemensen stonden letterlijk met het zweet onder hun oksels."

Frustraties

„Ook de burgers die in de buurt van het complex woonden hadden het zwaar te verduren. Daarom kan ik me de frustraties van de politiemensen en brandweerlieden, maar ook die van de burgers — en ik heb ook signalen van die frustraties — heel goed voorstellen, nu de meeste van die krakers wegens gebrek aan bewijs vrijuit gaan. Ik kan heel goed begrijpen dat ook de burgers zich afvragen hoe het mogelijk is dat dit in een land als het onze kan gebeuren.

„Die frustraties leven ook bij het Openbaar Ministerie. Ik weet hoe ze daar gewerkt hebben in de weken voorafgaande aan de terechtzitting. Men is dag en nacht in de weer geweest. Weekend na weekend. Dat al dat hoogkwalitatieve werk uiteindelijk niets oplevert is erg teleurstellend. We zullen deze zaak binnenkort in het driehoeksoverleg tussen burgemeester, hoofdofficier van justitie en hoofdcommissaris nog eens grondig doornemen. Al sinds de provotijd in de jaren zestig worden we met dit soort schermutselingen geconfronteerd. Politiek Den Haag zal duidelijk moeten worden gemaakt dat het zo niet langer kan, want er is iets mis met de wetgeving op dit gebied. We zullen er iets op moeten vinden."

Volgens Spakman zijn er onder de politiemensen, die als eersten met de gewelddadigheden werden geconfronteerd nog steeds agenten die worstelen met de opgelopen angstgevoelens. Nu nog worden er onder leiding van een psycholoog met deze mensen sessies gehouden om ze te helpen deze ervaringen zo goed mogelijk te verwerken.

Nieuwsblad van het Noorden ● vrijdag 29 november 1991

Schadevergoeding WNC-krakers? Belachelijk!

GRONINGEN - Een miljoen nog wel. "Lachwekkend zou het zijn als dat zou gebeuren!" Gehoorspecialist P. G. Akse in de Oude Boteringestraat in Groningen kan er niet over uit, vindt het eigenlijk te gek voor woorden. "Hoe lang hebben ze ook nog maar weer in dat gebouw gezeten? Het waren jaren van overlast voor deze straat. Als je alle schade zou optellen die er is aangericht, kom je wel aan meer dan een miljoen."

Toch zal de rechtbank zich over de eis van de 115 WNC-krakers moeten uitspreken. Hun advocaten gaan binnenkort ongeveer een miljoen gulden van de Nederlandse staat eisen. Dit omdat de groep zes weken lang in voorlopige hechtenis zat omdat de leden werden verdacht lid te zijn van een criminele organisatie. Het Hof in Leeuwarden heeft hen hiervan vrijgesproken deze week.

Mr. J.P. van Stempvoort van het advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas (dat zwaar door het krakersgeweld werd getroffen) denkt dat de eis weinig kans zal maken. "De mensen waar het om gaat zullen dan uit de anonimiteit moeten treden. En dat is iets wat ze tot nu steeds weigerden".

Tijdens het krakersoproer anderhalf jaar geleden liep het advocatenkantoor een schade van ongeveer een half miljoen gulden op. De verzekeringsmaatschappij Nationale Nederlanden heeft dat bedrag inmiddels vergoed. Tegelijkertijd nam deze maatschappij de vordering op de daders over. "Het is verder aan Nationale Nederlanden om te beslissen of ze iets richting de krakers wil claimen," aldus mr. Van Stempvoort. "Dat is een bedrijfspolitieke beslissing, waar wij verder buiten staan."

Over de uitspraakvan het Gerechtshof in Leeuwarden heeft mr. Van Stempvoort een tweeledige mening. "Er was destijds van schandalig optreden sprake. Als burger constateer ik dat er in ons strafrecht kennelijk onvoldoende mogelijkheden zijn de daders daarvan aan te pakken. Als jurist kan ik echter niet anders concluderen dan dat het Hof wel eens gelijk zou kunnen hebben."

Freek de Geus, destijds de eigenaar van 'Forum', het café dat tijdens het krakersoproer werd vernield, reageert kortaf. Hij heeft de gebeurtenis verwerkt, ook zijn schade is vergoed en voelt zich geen slachtoffer meer. "Het Gerechtshof zal wel hebben gesproken zoals het moest spreken. Daarvoor heb ik voldoende vertrouwen in de Nederlandse rechtspraak." En de schadevergoeding die de krakers vragen? "Ik weet niet of ze er recht op hebben. Als ze zelf vinden van wel moeten ze dat eisen."

Overigens exploiteert De Geus 'Forum' sinds enkele maanden niet meer. Hij heeft de zaak verpacht. Dat heeft, zegt hij, niets te maken met de krakersaffaire.

NvhN 6/12

Zes WNC-krakers naar Hoge Raad

Van een onzer verslaggevers

LEEUWARDEN/GRONINGEN —- Zes van de acht veroordeelden in het proces tegen krakers en sympathisanten van het Wolters-Noordhoff-Complex (WNC) in Groningen hebben tegen hun straf, opgelegd door het gerechtshof in Leeuwarden, beroep in cassatie ingesteld bij de Hoge Raad. Onder hen bevindt zich ook degene die de zwaarste gevangenisstraf (acht maanden waarvan de helft voorwaardelijk) kreeg opgelegd wegens openlijke geweldpleging bij de ontruiming van dit gebouwencomplex in Groningen. De advocaat van de andere twee veroordeelden overweegt een gratieverzoek in te dienen.

Het Openbaar Ministerie beraadt zich nog op de mogelijkheid de 115 vrijspraken in de WNC-zaak voor cassatie aan de Hoge Raad voor te leggen. De WNC-verdachten werden vorige week allen vrijgesproken van lidmaatschap van een criminele organisatie.

Gezinsbode 6/12

Zes krakers in cassatie

Zes Groningse krakers die in Leeuwarden werden veroordeeld voor hun betrokkenheid bij ongeregeldheden tijdens de ontruiming van het Wollters Noordhoff Complex, zijn in cassatie gegaan.

Het gaat om zes van de in totaal acht krakers die werden veroordeeld. Deze acht werkten wel mee aan het onderzoek.

Zoals gemeld werden 115 krakers vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs. De acht krakers werden veroordeeld tot straffen variërend van zes tot acht maanden, waarvan de helft voorwaardelijk.

NVhN 6/12/91

Justitie niet in cassatie na vrijspraak WNC-krakers

Van een onzer verslaggevers

LEEUWARDEN — Het Openbaar Ministerie zal niet in cassatie gaan bij de Hoge Raad tegen de vrijspraak van 115 krakers van het Wolters-Noordhoffcomplex op 26 november bij het gerechtshof in Leeuwarden. Dit heeft officier van Justitie mr. B. van der Lugt vrijdag bekendgemaakt.

Het Openbaar Ministerie eiste eerder zes tot acht maanden onvoorwaardelijke celstraf. Wegens gebrek aan bewijs sprak het Hof de 115 krakers onlangs vrij en veroordeelde er acht. Nu van cassatie van het vonnis wordt afgezien, zijn de 115 krakers definitief vrij.

De verzekeringsmaatschappij Nationale Nederlanden ziet er vanaf tegen de vrijgesproken krakers in het Wolters Noordhoff-proces een schadeclaim in te dienen. Dit is door deze maatschappij meegedeeld. "De krakers die zijn vrijgesproken zijn voor ons geen partij meer," aldus woordvoerder Rodenburg van Nationale Nederlanden.

Ook de krakers van het Wolters Noordhoff-complex die wel schuldig zijn verklaard lopen weinig kans de rekening gepresenteerd te krijgen voor de schade die ze anderhalf jaar geleden tijdens het 'krakersoproer' hebben veroorzaakt. Nationale Nederlanden heeft weliswaar nog geen definitieve beslissing daarover genomen. "Maar de kans dat we de aangerichte schade die wij aan derden hebben vergoed bij hun zullen claimen is gering," aldus de heer Rodenburg.

Nationale Nederlanden ziet vooralsnog van de schadeclaim af gezien de leeftijd en de persoonlijke omstandigheden van de veroordeelde krakers. Overigens handelt de maatschappij hiermee op een ongebruikelijke wijze. De heer Rodenburg: "In zijn algemeenheid is het zo dat - als wij mogelijkheden zien de schade te verhalen op derden - wij dat niet zullen nalaten. Definitief hebben wij over de schade van de krakers nog niet besloten. Er is nog intern beraad gaande."

In dit geval gaat het om de schade (ongeveer een half miljoen gulden) die de krakers indertijd aanrichtten aan en in het advocatenkantoor Vos, Seidel en Plas

Volkskrant 7/12

Krakers

In de Volkskrant van 28 november stond een artikel over de gerechtelijke procedure bij het Gerechtshof in Leeuwarden inzake de krakersrellen bij het Wolters Noordhoff Complex (WNC) in Groningen. Het hoger beroep leidde in bijna alle gevallen tot vrijspraak.

De Groninger politie voelt zich nu „teleurgesteld en gefrustreerd". Dat valt te begrijpen. Echter de stelling van de korpsleiding dat „blijkbaar geen instrument voorhanden is dat kan worden gehanteerd bij dit soort ernstige verstoringen van de openbare orde en veiligheid", is mijns inziens onjuist.

Het Openbaar Ministerie heeft in deze zaak nogal geblunderd. Het heeft de vervolging van de groep krakers geconcentreerd op artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht (deelneming aan een criminele organisatie) en artikel 141 WvS (openlijke geweldpleging door een groep). Van het eerste feit is vrijgesproken, van het tweede zijn bijna alle verdachten vrijgesproken, aangezien volgens recente jurisprudentie bewezen moet worden dat elke verdachte afzonderlijk geweld heeft gepleegd. Het enkel aanwezig zijn in de groep is onvoldoende.

Maar dit houdt niet in dat zulke massale geweldplegingen niet kunnen worden aangepakt. Het OM had allerlei deelnemingsvormen als alternatief (zoals medeplegen, medeplichtigheid of uitlokking) subsidiair in de tenlastelegging moeten opnemen. Dat had geen bewijstechnische problemen opgeleverd.

GRONINGEN

Tjalling van der Goot

Volkskrant 7/12/91

Vrijgesproken krakers dienen schadeclaim in voor voorarrest

Van onze verslaggever

GRONINGEN — Veel van de 115 ex-krakers van het Groningse Wolters-Noordhoff complex die door het Leeuwarder gerechtshof zijn vrijgesproken, eisen van de staat schadevergoeding voor het voorarrest. De claims zijn uitvloeisel van de beslissing van het Openbaar Ministerie om niet van de vrijspraak in cassatie te gaan bij de Hoge Raad. Zes krakers die het hof wel tot vrijheidsstraffen veroordeelde, hebben daartegen al cassatie aangetekend.

Op een enkeling na zaten de meeste van de vrijgesproken krakers vier dan wel zes weken in voorlopige hechtenis. De schadevergoedingen daarvoor komen uit op 2800 of 4200 gulden als de rechtbank het in dit geval gangbare bedrag van honderd gulden per dag toekent, zo rekende de advocaat mr Eenhoorn voor, die zelf enkele cliënten onder de vrijgesproken ex-krakers heeft.

Schadevergoeding is mogelijk als een rechtszaak eindigt zonder straf of maatregel. Het is aan de rechtbank te beoordelen of er voldoende grond voor is.

Zowel voor de rechtbank in Groningen als in hoger beroep voor het gerechtshof in Leeuwarden concentreerde het Openbaar Ministerie zich op de artikelen 140 (deelneming aan een organisatie met een crimineel oogmerk) en 141 (openlijke geweldpleging). Vrijspraak in hoger beroep was er wat beide artikelen betreft voor 115 ex-krakers wegens gebrek aan bewijs.

Zeven verdachten werden alleen wegens openlijke geweldpleging veroordeeld tot zes maanden, waarvan drie voorwaardelijk. Eén kreeg acht maanden, waarvan vier voorwaardelijk.

Vorig jaar oktober oordeelde de Hoge Raad dat oproerige krakers kunnen worden beschouwd als leden van een criminele organisatie. De Hoge Raad verwierp toen het cassatieberoep van zeven krakers van het in januari 1987 ontruimde Nijmeegse kantoorpand Mariënburcht. Die waren door het Arnhemse gerechtshof veroordeeld op grond van artikel 140.

Het beroep van een achtste kraker had wel succes. In die zaak oordeelde de Hoge Raad dat niet was komen vast te staan dat de verdachte behoorde tot — en een aandeel had in — een crimineel samenwerkingsverband.

Eveneens in oktober vorig jaar vernietigde de Hoge Raad het arrest van het Amsterdamse gerechtshof waarbij drie krakers van een pand in Amsterdam waren veroordeeld wegens openlijke geweldpleging „met verenigde krachten" (artikel 141). Volgens de Hoge Raad was veroordeling op grond van artikel 141 niet mogelijk als niet is komen vast te staan dat „van de verdachte zelf enige gewelddadige handeling is uitgegaan".

Geen klachten meer - WNC-groep uit elkaar gespat

Kraakbeweging op sterven na dood na ontruiming WNC

Er is weinig meer over van de kraakbeweging die Groningen in het weekeinde van 26 en 27 mei op z'n kop zette. Na de ontruiming van het Wolters- Noordhoffcomplex en de daaropvolgende rechtszaak is de groep van 140 gearresteerde krakers als een zeepbel uit elkaar gespat.

De ruim honderd niet-Groninger krakers keerden terug naar hun kraakpand of leefgemeenschap in Amsterdam, Nijmegen, Duitsland of Italie. De Groninger kraakbeweging staat er sindsdien weer helemaal alleen voor. In de beweging of wat daar nog van over is na de sloop van het WNC, hangt de vlag er momenteel maar slapjes bij.
De krakers doen in ieder geval nauwelijks meer van zich spreken door manifesties, demonstraties of in het negatieve geval door problemen met de politie.

Orde van de dag

Het is tamelijk rustig geworden in Groningen na het vonnis van de Groninger rechtbankpresident mr. J.H. Praktiek. Geen lawaaidemonstraties voor het rechtbankgebouw meer, de groepjes krakers die wekenlang door de stad paradeerden verdwenen langzaam maar zeker uit het straatbeeld. En ook het argeloos winkelende publiek wordt niet meer opgeschrikt door de geblinddeerde arrestantenbussen die met loeiende sirenes door de drukke binnenstad stoven.
Alle verwikkelingen rond het Wolters-Noordhoffcomplex hebben de stad lange tijd in de ban gehouden, maar medio juli is de Martinistad weer over gegaan tot de orde van de dag.
In afwachting van het hoger beroep dat dit jaar voor het gerechtshof in Leeuwarden dient, likt de Groninger kraakbeweging haar wonden. Haar belangrijkste ontmoetings- en broedplaats is met de grond gelijk gemaakt. Maar ook heeft de kraakbeweging in algemene zin een fikse deuk opgelopen.
Ze heeft aan geloofwaardigheid ingeboet. Voor de in de zeventiger jaren geroemde idealen - toen krakers de woningnood soms op doeltreffende wijze aan de kaak stelden - geeft geen Groninger een stuiver meer. De miljoenenschade die de krakers in de Oude Boteringestraat hebben aangericht valt niet te rijmen met welk politiek ideaal dan ook.

Scheldpartijen

Ook niet-krakers met een afwijkend uiterlijk moeten het gemerkt hebben die dagen na de geweldsdigheden: menigeen die er ook maar enigszins 'verdacht' uitzag werd publiekelijk op straat uitgescholden. Van de WNC-krakers hadden de meeste Stadjers hun beuk vol, zoveel was wel duidelijk. Zelfs de laatste restjes sympathie die hier en daar nog aanwezig waren, gingen eraan.

De WNC-krakers moeten dat gevoeld hebben. Velen vertoonden zich later weinig meer op straat. Aangedaan door de tumultueuze gebeurtenissen, de wekenlange gevangenhouding en het grootste strafproces van na de TweedeWereldoorlog, zocht een deel van hen troost buiten de stad. Pas aan het eind van de zomer is de harde kern van de bewoners van het WNC zich weer beginnen te roeren.

Kraakpogingen

De politie maakte in augustus en september geregeld melding van kraakpogingen in de binnenstad. Meestal probeerden kleine groepjes krakers, kleinere panden in bezit te nemen. Ze kregen echter weinig kans. De herhaaldelijke oproepen van burgemeester Jos

- Het Wolters-Noordhoffcomplex was zeker niet het eerste Groninger krakersbolwerk dat werd ontruimd en vervolgens (deels) gesloopt. Zo verging het onder meer ook het Oude Politiebureau op het Martinikerkhof (4 december 1986 -foto rechts- en het COMplex Nieuwpoort in de Oosterpoort (14 augustus 1989 - foto beneden).

Krakers schoten wortel in kleine kraakpanden

Staatsen aan particulieren, bedrijven en zijn eigen gemeentelijke diensten om panden niet noodchalant leeg te laten staan, hebben succes gehad.
Ook zullen veel particulieren de bui hebben zien hangen na de vrijlating van de krakers. Of er werden uitgebreide fysieke voorzorgsmaatregelen genomen óf de eigenaren van onroerend goed zorgden voor een 'juridische' bestemming. Een stapeltje van vijf bouwstenen is genoeg om een ruimte tot 'opslagplaats' te maken en verschaft de politie juridische armslag te ontruimen. En mochten de krakers zich hier niets van aantrekkken en toch een kraak zetten, dan was de politie resoluut van plan direct te ontruimen.
Hoe hilarisch was de stemming onder de krakers dan ook toen zij medio augustus uitgerekend de voormalige politieopslagplaats aan het Hoendiep wisten te kraken. Burgemeester Staatsen nam de zaak hoog op. Met een rood hoofd van opwinding riep hij alle middelen uit de kast te zullen halen om de voormalige opslagplaats te ontruimen. De burgervader kreeg echter de deksel op zijn neus van het Openbaar Ministerie.

Bestuursdwang

Justitie wees Staatsen er nuchter op dat ontruiming op de gebruikelijke gronden niet mogelijk was. De politieloods werd niet 'feitelijk bewoond'. De krakers hadden hun slag geslagen juist op de dag dat de sloper, die nog maar amper aan zijn klus was begonnen, ziek in bed lag.
Een getergde Staatsen legde zich er niet bij neer. Hij zocht en vond een stok om de hond te slaan: bestuursdwang. Omdat de krakers handelden in strijd met het bestemmingsplan, de woningwet en de bouwverordening werd het pand eind oktober alsnog en zonder problemen ontruimd.
Een andere groep krakers bracht het Groninger dorpje Den Andel heel even in rep en roer, toen het daar enkele oude woningen kraakte. De met veel ME-vertoon ingezette ontruiming ging van een leien dakje: de krakers bleken al verdwenen.

In het najaar heeft de harde kern van de oorspronkelijke WNC-ers vrijwel onopgemerkt wortel geschoten in panden aan de Grote Kruisstraat en de Reitemakersrijge. Een ander deel heeft al sinds lange tijd onderdak in een gehuurde boerderij, onder de rook van Groningen, op de grens met Hoogkerk.
De Groninger gemeentepolitie bemoeit zich nauwelijks meer met de vroegere 'lastposten' van het WNC. Klachten over hen zijn er niet en dus is er ook geen reden in te grijpen in de Grote Kruisstraat of de Reitemakersrijge. Waarom zou de politie de aanzet geven de rust te verstoren, zo moet men op het hoofdbureau denken. Bovendien zal voor de betreffende panden een civiele procedure nodig zijn om tot ontruiming te kunnen overgaan. Ze staan op de nominatie gesloopt te worden.

Geen krakers meer

De bewoners van de boerderij bij Hoogkerk hebben weinig behoefte te praten over de huidige stand van zaken binnen de Groninger kraakbeweging. 'Kijk, wij zijn geen krakers meer, deze boerderij wordt gewoon door ons gehuurd. Maar ik kan je wel vertellen dat het weinig meer voorstelt in de stad. Jebebt geen plek meer om elkaar te ontmoeten. En het kraken van een ander groot pand is bijna onmogelijk. De politie zit er bovenop. Het is niks meer hier. Maar als je precies wil weten hoe het er momenteel voor staat, moet je naar de Reitemakersrijge of de Grote Kruisstraat. Daar zitten de meeste mensen die eerst in Wolters woonden', zegt een bewoner in de deuropening van de boerderij.
In de Reitemakersrijge blijkt dat enkele dichtgetimmerde woningen, gelegen naast een paar half gesloopte panden, worden bewoond. Op de begane grond is een anarchistische en feministische boekwinkel. Het pronkstuk van de bescheiden etalage is het inmiddels beruchte en door de rechter verboden boek over de Nijmeegse BVD. De winkel is gesloten en aanhoudend drukken op de deurbel levert geen enkele reactie op.

Ook in de Grote Kruisstraat krijgen we nul op het rekest. Vanuit een raampje op de bovenste verdieping van een van de drie gekraakte panden, schreeuwt een bewoner geen behoefte te hebben om te praten met 'de burgerpers'. Ook latere pogingen met de krakers in gesprek te raken om ze hun verhaal te laten doen over de huidige situatie in Groningen, zijn vergeefs. Het blijft bij opmerkingen van hun kant dat ze in de knel zitten een geen ruimte hebben activiteiten te organiseren.

Activiteiten zoals die jaren in het WNC werden gehouden: politieke manifestaties, popconcerten, vrouwenbijeenkomsten en dagenfees et cetera.

Zieltogend bestaan

De conclusie kan er maar één zijn: de Groninger kraakbeweging leidt een zieltogend bestaan. De groep krakers is afgekalft en verdeeld over meerdere panden.

Van een bruisend centrum is in het geheel geen sprake meer. En door waakzaamheid van de politie is het voor de krakers vrijwel onmogelijk elders een nieuwe, grote krakersgemeenschap te stichten.

Wat de krakers rest is de herinnering aan het verleden, die ze dan ook met alle middelen levend proberen te houden. In de Grote Kruisstraat zijn de gevels van WNC-panden in het klein nagebootst. Er staan dezelfde leuzen, uit het bovenste raam hangt eenzelfde zwarte vlag en op een van de schotten voor de dichtgespijkerde ramen, is dezelfde Mickey Mouse geschilderd. En deze anarchistische, strijdbare muis zegt nog steeds: 'Pleur op: verwerp elke autoriteit'.

Krakers demonstreren tegen apv

■ In het centrum van Groningen demonstreerden gisteren ongeveer honderd krakers tegen de nieuwe kraak-apv. Met deze nieuwe verordening zou politie-ingrijpen bij kraakpanden mogelijk worden gemaakt zonder toestemming van de rechter. De route van de krakers ging langs een aantal kraakpanden, onder andere aan de Blekersstraat, de Reitemakersrijge en de Oosterstraat. De demonstranten wilden ook in de Herestraat aandacht vragen voor hun standpunt, maar moesten uitwijken naar de Oosterstraat omdat de doorgang werd verhinderd door vier politiemensen te paard. Ook werd halt gehouden bij het voormalig Wolters-Noordhofcomplex (foto) waar de politie, de burgemeester, de fascisten en deze krant werden gehekeld.

Foto: Jan Zeeman

Jos Staatsen als burgemeester van Groningen bij de krakersrellen rond het Wolters-Noordhoff-complex in 1990. "Het is oorlog." Foto: Dennis F. Beek

Eigenlijk te goed voor Groningen

Jos Staatsen diende als raadslid, wethouder en burgemeester de gemeente Groningen. Conflicten met zijn eigen PvdA lopen als een rode draad door zijn periode als eerste burger van Groningen. Donderdag overleed de 'kampioen modern besturen' op 62-jarige leeftijd, zo werd gisteren bekend.

Door John Geijp

Van A.A.M.F. (Jos) Staatsen werd wel gezegd, dat hij te goed was voor het burgemeesterschap van Groningen. De lokaal dominante PvdA vond dat voor de burgemeester als niet-gekozen bestuurder weinig serieuze taken waren weggelegd. Die gedachte botste met de ongekende dadendrang, ijver, kwaliteiten en doelgerichtheid die Staatsen meebracht toen hij in 1985 burgemeester van Groningen werd.

"Ik koos niet zo zeer voor het ambt", vertelde hij in 1991 bij zijn vertrek naar de Boer & Croon Strategy Management Group, waar hij directeur werd. "Ik wilde me inzetten voor Groningen. Ik vind het een prachtige stad en ik hou van de omgeving."

Groningen en Jos Staatsen kenden elkaar al lang voordat hij er de burgemeestersketen kreeg omgehangen. Hij rondde er in 1966 zijn rechtenstudie af, werkte aan de Rijksuniversiteit Groningen en vertegenwoordigde van 1970 tot 1974 D66 in de gemeenteraad, waarvan de laatste twee jaar als wethouder. Na een ambtelijke bliksemcarrière waarin hij het tot directeur-generaal binnenlands bestuur op het ministerie van Binnenlandse Zaken schopte, kwam hij als eerste burger en PvdA'er terug naar de Martinistad. Daar introduceerde hij zichzelf als "kampioen modern besturen".

Maar Staatsen moest vaststellen, dat zijn partijgenoten niet zaten te wachten op een burgemeester die gewicht in de schaal legt. De in Groningen machtige PvdA huldigde het standpunt dat de burgemeester niet veel meer moest doen dan de gemeenteraad en het college van B en W voorzitten. Dat bracht Staatsen keer op keer in botsing met de vier PvdA-wethouders en de twee jegens hen volgzame CDA'ers in het college van B en W.

Er werd openlijk gesproken van pesterijen van de wethouders. Het meest beruchte conflict draaide om de dienstauto's van B en W. De wethouders wilden Staatsen zijn eigen dienstauto afnemen. Hij moest voortaan met de wethouders gebruik maken van twee Ford Escorts, conform de gemeentelijke huisstijl rood gespoten en met wit gemeentelogo.

Ondanks dat de wethouders onophoudelijk tornden aan zijn bevoegdheden en takenpakket, oogstte Staatsen veel bewondering voor zijn prestaties. Hij stelde de verhuizing van de PTT-top van Den Haag naar Groningen veilig, stimuleerde de Gasunie tot een gift van 25 miljoen gulden voor de bouw van het nieuwe Groninger Museum, speelde een prominente rol bij een reddingsoperatie voor FC Groningen, herstelde de verstandhouding met het bedrijfsleven en versterkte de contacten met de omliggende gemeenten.

Bewoners en belangenorganisaties troffen in hem een aanspreekbare en vriendelijke man. Eigenschappen die leken te vervliegen, als zijn geduld op de proef werd gesteld. Zoals wanneer naar zijn mening de gemeenteraad weer eens veel te lang vergaderde.

Onverbiddelijk was hij toen in mei 1990 de krakers van het oude Wolters-Noordhoffcomplex voorafgaand aan de ontruiming van de gebouwen tijdens een oproer een deel van de binnenstad vernielden. "Het is oorlog", sprak Staatsen en hij mobiliseerde 400 ME'ers. Onder druk van die aanwezigheid verlieten de krakers uiteindelijk het complex, waar de nieuwe Openbare Bibliotheek in werd gevestigd.

De gemeente Emmen leerde Staatsen in 1995 als *troubleshooter* kennen, toen hij daar met de Amsterdamsé oud-burgemeester Ed van Thijn werd ingehuurd om een einde te maken aan de politieke en ambtelijke crisis aldaar.

Hij had toen al landelijke bekendheid verworven als voorzitter van de sectie betaald voetbal van de KNVB. Tijdens dat voorzitterschap (1993-1997) raakte zijn naam onverbrekelijk verbonden aan de opkomst en ondergang van de omstreden sportzender Sport 7, die de betaald-voetbalorganisaties in het land een fortuin aan tv-rechten had moeten opleveren. "We gaan iets nieuws beginnen", zo introduceerde hij de nieuwe zender. Maar Sport 7 ging ten onder aan interne conflicten bij de KNVB, ruzie met de kabelbeheerders en gebrek aan maatschappelijk draagvlak.

Bij de Boer & Croon Strategy Management Group kon Staatsen zich volledig laten gelden als de pragmatische probleemoplosser. Hij werd er in 1996 directievoorzitter, een functie die hij tot zijn pensioen in 2001 vervulde.

Debacle met Sport7 einde voetbalverhaal

Jos Staatsen had weinig met voetbal. Toch maakte die sport hem nationaal bekend. Staatsen trad in mei 1993 aan als voorzitter van het sectiebestuur betaald voetbal van de KNVB. Nog geen vier jaar later vertrok hij. Het debacle rond de opkomst en ondergang van televisiezender Sport7 was heftig in de voetbalwereld fataal geworden.

Staatsen was door de toenmalige PSV-preses Kuts verzocht voorzitter van de profsectie te worden. Het werd een roerige periode bij de KNVB. Eind 1993 ging het voor het eerst mis, toen de KNVB er niet in slaagde Johan Cruijff binnen te halen als bondscoach voor het WK in de Verenigde Staten. De mislukte missie om tot overeenstemming te komen met 's lands beste voetballer ooit werd Staatsen aangerekend.

Ondanks zijn onbekendheid met de voetbalwereld leidde Staatsen in zijn rol als voetbalbestuurder. De preses werd afgeschilderd als commissieloze technocraat – die steeds minder fouten, maar de clubs ook steeds vaker zich.

In 1996 leidde hij zijn eigen ondergang in. Staatsen riep in februari van dat jaar "we gaan iets nieuws beginnen". Sport7, een televisiezender met louter sport, zag hij als een gouden idee. Het bleek klatergoud te zijn. Op 18 augustus 1996 ging de zender de lucht in, op 6 december van hetzelfde jaar besloten de aandeelhouders te stoppen met Sport7.

Staatsen kon na dat fiasco begin 1997 zelf op zoek naar iets nieuws. Van de 36 betrokken clubs in het betaalde voetbal vroegen 34 hem te blijven. Staatsen was rechtlijnig, eiste unanieme steun, maar Ajax en Feyenoord weigerden die te geven.

Eind 2002 keerde hij nog eens terug in de voetbalwereld. Als interim-bestuurder moest hij NAC saneren. De club redde het, maar niet door het plan van Staatsen. Dat ging uit van een gemeentekrediet van 4,2 miljoen euro. Het gemeentebestuur van Breda vreesde echter dat die steun niet door de beugel kon en werkte mee aan een ander plan.

Jos Staatsen (rechts) met John de Mol bij de presentatie van Sport7: "Wij gaan iets nieuws beginnen." Foto: ANP

Bevestigend rapport kost bestuurlijk Emmen de kop

Jos Staatsen (rechts) en Ed van Thijn presenteren het rapport dat het gemeentebestuur van Emmen tot opstappen zou dwingen.

In 1996 onderzocht Jos Staatsen samen met Ed van Thijn (voormalig minister van binnenlandse zaken en oud-burgemeester van Amsterdam) misstanden in de ambtelijke top van de gemeente Emmen. Het duo was ingehuurd door het gemeentebestuur naar aanleiding van een onophoudelijke stroom verontrustende berichten in het *Nieuwsblad van het Noorden* over machtsmisbruik en zelfverrijking door twee topambtenaren.

Het college ontkende tot dan alle beschuldigingen. Het externe onderzoek van Staatsen en Van Thijn bevestigde echter het beeld dat de krantenverhalen opriep.

Meteen na het verschijnen van hun rapport trad het voltallige college van B en W af, legde de gemeentesecretaris zijn functie neer en werden twee topambtenaren op staande voet ontslagen. Justitie begon op grond van de bevindingen een strafrechterlijk onderzoek naar de handel en wandel van het duo.

Mr. Adrianus Albertus Martinus Franciscus (Jos) Staatsen

Geboren: 30-01-1943 in Utrecht
Overleden: 19-01-2006

1966 – 1968
Militaire dienst, ondervrager Russisch

1968 – 1972
Wetenschappelijk medewerker Staats- en Bestuursrecht, Rijksuniversiteit Groningen

1969 – 1970
Lid Dagelijks Bestuur Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Rijksuniversiteit Groningen

1969 – 1970
Parttime leraar Burgerschapskunde, Academie voor Sociale en Culturele Arbeid

1971 – 1972
Research-medewerker in Nederland voor Prof. K.C. Davis van de Universiteit van Chicago

1970 – 1974
Lid Gemeenteraad van Groningen (D66)

1972 – 1974
Wethouder van Groningen

1975 – 1977
Hoofd van de Afdeling Beleidsprogrammering en Bestuurlijke Juridische Advisering van het Directoraat-Generaal voor de Milieuhygiëne, Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne

1977 – 1979
Directeur Bestuurlijke en Juridische Aspecten van het Directoraat-Generaal voor de Milieuhygiëne, Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne

1979 – 1983
Plv. Directeur-Generaal voor de Milieuhygiëne, Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne

1983 – 1985
Directeur-Generaal Binnenlands Bestuur, Ministerie van Binnenlandse Zaken

1985 – 1991
Burgemeester van Groningen

1991 – 1996
Directeur BCG Interim-management B.V.

1996 – 2001
Voorzitter Directie Boer & Croon Procesmanagers

1994 – 2006
Voorzitter Bestuur en vennoot Boer & Croon Strategy and Management Group

Voormalige nevenfuncties:

- Lid Nationaal Comité Europees Jaar van het Milieu
- Voorzitter Raad van Bestuur Groningen Airport Eelde
- Voorzitter Nederlandse Vereniging van Luchthavens
- Adviseur Minister van VROM inzake (organisatie van) verbrandingscapaciteit voor chemisch afval
- Lid Redactieraad Management in Overheidsorganisaties
- Lid Bestuur Nederlands Genootschap van Burgemeesters
- Voorzitter Agglomeratie Overleg
- Lid Klankbordgroep Grootstedelijke Problematiek VNG
- Lid Commissie Bestuursorganisatie VNG
- Lid Raad van Commissarissen N.V. Groningse Autobusdiensten
- Lid Presidium/vice-voorzitter Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten
- Vice-voorzitter Commissie voor de Milieu-effect-rapportage
- Lid Advisory Board Atlantic and Pacific Exchange Program
- Voorzitter Bestuur Betaald Voetbal Koninklijke Nederlandse Voetbalbond KNVB (1993-1997)
- Lid Raad van Commissarissen ZVN Zorgvoorzieningen Neder land N.V. (1994-1997)
- Voorzitter Verbond van Verzekeraars
- Lid Dagelijks en Algemeen Bestuur VNO-NCW
- Lid Sociaal Economische Raad SER
- Lid Raad van Commissarissen IMK
- Lid Raad van Commissarissen Sport 7
- Lid Commissie 'Het ziekenhuismanagement van overmorgen'
- Vice-voorzitter Commissie voor de Milieu-Effecten Rapportage
- Vice-voorzitter Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten
- Voorzitter Interdepartementale Commissie Binnenlands Bestuur
- Lid Raad van Commissarissen N.V. Vervoerscentrum Groningen
- Voorzitter Bestuur Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest
- Voorzitter College van Alumni Rijksuniversiteit Groningen
- Lid Raad van Advies SOS Kinderdorpen
- Lid Bestuur Ubbo Emmius Fonds
- Lid Raad van Advies Vereniging voor Overheidsmanagement
- Lid Adviesraad Centrum Oorlogs en Verzetsmateriaal Groningen

Opleiding:

1961 Gymnasium-B1966
Doctoraal examen Rechten, Rijksuniversiteit Groningen

Publicaties:

Diverse publicaties over algemeen staatsrechtelijke en bestuursrechtelijke onderwerpen, over milieubeleid, onderwerpen op het gebied van openbaar bestuur en management over city-marketing en stedelijke ontwikkeling.

Een uitbundige voorzitter Staatsen van het sectiebestuur betaald voetbal bij het Europees kampioenschap in Engeland (1996) temidden van spelersvrouwen en supporters. Foto: ANP